Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Scott, Walter.; af Walter Scott.
Titel | Title:	Fængslet i Edinburgh eller Mid-Lothians Hjærte : en Fortælling
Alternativ titel | Alternative title:	The heart of Midlothian.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. Udgave /
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : P.G. Philipsens Forlag, 1882
Fysiske størrelse | Physical extent:	609 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

58 - 157. 8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 07918 1

trex

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Walter Scotts Romaner,

oversatte fra Originalsproget.

Syvende Bind.

Fængslet i Edinburgh.

Kjøbenhavn.

P. G. Philipsens Forlag.

F. Cohens Bogtrykkeri.

1882.

Fængslet i Edinburgh

eller

Mid-Lothians Hjærte.

En Fortælling

af

Walter Scott.

Anden Udgave.

Oversat af

Fr. Winkel Horn.

Kjøbenhavn.

P. G. Philipsens Forlag.

J. Cohens Bogtrykkeri.

1882.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Første Kapitel,

der tjener til Indledning.

Der gives ikke den Ting, i Henseende til hvilken Tiden har medført større Forandringer, end Befordringsvæsenet og Udvexlingen af Breve o. desl. imellem de forskjellige Dele af Skotland. Det er efter mange troværdige, endnu levende Personers Vidnesbyrd ikke mer end en tyve, tredive Aar siden*), at vore Postsække befordredes fra Skotlands Hovedstad til Landets fjærneste Egne af en lille usel Karre, der med Nød og næppe tilbagelagde tredive skotske Mil**) om Dagen. Skotland stod for øvrigt ikke synderlig mere tilbage i den Retning, end dets rigere Søster havde gjort en firsindstyve Aar i Forvejen. Fielding har i sin „Tom Jones" og Farquar i en lille Farce, der fører Titlen „Postkareten", gjort Løjer med disse offentlige Befordringsmidlers Langsomhed. Efter den sidst nævnte Forfatters Vidnesbyrd var det, selv om man gav de sværeste Drikkepenge, ikke muligt at faa Kusken til at naa sin Holdeplads i „Tyren og Munden" mer end en halv Time før den sædvanlige Tid.

Nu er disse gammeldags, langsomme og sikre Befordringsmidler lige ukjendte i begge Lande; nu møder den ene Postvogn, den ene Ilkaret den anden i de mest afsides liggende Egne af Storbrittanien. Alene i vor Landsby fare tre Postvogne og fire Kareter med Kuske med Vaaben og skarlagenrøde Kapper paa gjennem Gaderne hver eneste Dag og kappes i Pragt og Spektakel med hin navnkundige Tyrans Opfindelse:

*) Bogen udkom første Gang 1818.
**) Omtrent $7^1/_2$ danske.

Demens, qui nimbos et non imitabile fulmen
Ære et cornipedum pulsu, simularat, eqvorum*).

Nu og da hænder det for at gjøre Lignelsen fuldstændig og lægge en Dæmper paa de dumdristige Vognstyreres Overmod, at det tager en lige saa ubehagelig og brat Ende med disse Salmoneus' Medbejleres strygende Fart, som det tog med deres Forbilledes, og ved saadanne Lejligheder have de indvendige og de udvendige, for at betjene os af de fagmæssige Kuskeudtryk, god Grund til at sørge over, at den langsomme og sikre Befordring er afskaffet, som præsteredes af de gamle Ilvogne, der i Sammenligning med Hr. Palmers Kareter saa daarlig fortjente dette Navn. De gammeldags Kjøretøjer plejede at vælte ganske stilfærdig ligervis som et Skib, der er boret i Sænk og synker gradvis, efterhaanden som Vandet trænger ind, medens de nymodens slaas i Stykker med samme Hurtighed som et Skib, der knuses i Brændingen, eller rettere sagt med samme Voldsomhed som den, hvormed en Bombe springer efter at have tilbagelagt sin Vej gjennem Luften. Den afdøde Hr. Pennant, som var en sindrig Mand, og hvis Lyst det var at optræde som en alvorlig Modstander af disse hurtige Befordringsmidler, havde, efter hvad jeg har bragt i Erfaring, samlet en skrækkelig Liste over saadanne Ulykkestilfælde, som i Forening med Kroværternes Optrækkeri, som de rejsende ingen Tid har til at gaa i Rette med dem for, Kuskens Uforskammethed og den ukontrollerede og despotiske Myndighed, der udfoldes af den Tyran, som fører Titel af Konduktør, frembyde et rædselsfuldt Billede, hvortil Mord, Tyveri, Bedrageri og Snyderi have laant alle deres mørke Farver. Men alt, hvad der tilfredsstiller den Utaalmodighed, der er ejendommelig for Menneskenaturen, skal og maa jo sættes i Værk til Trods for alle Farer og uden Hensyn til Advarsler og Formaninger, og hvad hin Cambriske Oldgransker saa end sagde, buldrer Postvognenes Torden nu ikke blot om Foden af Penman-Maur og Cader-Edris, men

Forskrækket Skiddaw langt fra hører
den tunge Vogn med Raslen komme,

*) Daaren, som strøbte ved Trampen af Gangernes malmskoede Hornhov
Skyer at skabe og Glimt, som var ligt uforligneligt Lynglimt.

og det er ikke umuligt, at det ikke vil vare saa meget længe, før det en Gang, naar Ben Nevis' Ekko vækkes af Lyden af Horn, vil vise sig, at det ikke er en krigersk Høvding, men en Postkonduktør, der blæser paa det.

Det var en smuk Sommerdag, og vor lille Skole havde faaet en halv Fridag paa Forbøn af vor venlige Tilsynsmand. Jeg ventede med Posten et nyt Numer af et interessant Tidsskrift og gik ude paa Landevejen for at møde Vognen, betagen af den Utaalmodighed, der efter Cowpers Skildring opfylder Folk paa Landet, naar de længes efter Nyheder:

— „Den store Strid,
den folkelige Tale, Svarets Djærvhed,
Logik og Sindrighed og kløgtigt Vid
og lystig Latter — alt jeg længes efter,
jeg brænder efter at gi'e Kjævlet Ordet,
nu har det ligget der i Ro saa længe."

Saadanne var de Følelser, hvormed jeg saa' den nye Postvogn nærme sig — den var nylig sat i Gang paa vor Vej og gik under Navn af Somersetteren, og sandt at sige har jeg en Del Interesse for den, selv naar den ikke bringer saadanne vigtige Nyheder. Jeg kunde høre Hjulene rumle langt borte, just som jeg naaede Toppen af den jævne Skrænt, der hedder Goslin-brae, og hvorfra der er en vid Udsigt ned ad Floden Ganders Dal. Landevejen, der løber langs med Floden og gaar over en Bro omtrent en (engelsk) Fjerdingvej fra det Sted, jeg stod paa, strækker sig dels gjennem Indhegninger og Plantager og dels over aabne Græsmarker. Det er maaske en barnlig Fornøjelse — men jeg har tilbragt mit Liv sammen med Børn, hvorfor skulde jeg saa ikke ogsaa have de samme Fornøjelser som de? — lad det altsaa være barnligt — jeg maa tilstaa, det har moret mig meget at holde Øje med Vognen, naar den kommer paa de Steder, hvor Vejen er aaben nok, til at man kan se den. Vognens brogede Glans, den Lighed, Afstanden giver den med et lille Stykke Legetøj, en Lidenhed, der tager sig saa meget mere paafaldende ud i Modsætning til den Fart, hvormed den bevæger sig, den Maade, hvorpaa den skiftevis kommer til Syne og forsvinder igjen, i Forbindelse med den gradvis tiltagende Lyd, der melder, at den kommer

nærmere og nærmere, alt dette bidrager til at vække ens Interesse, naar man ikke har noget vigtigere at passe, men kan staa ørkesløs og i Ro og Mag se derpaa. Man vil maaske finde mig lige saa latterlig som mangen en skikkelig Borgermand, der staar ved Vinduet for at passe paa, naar Postvognen kjører forbi, men det er ikke des mindre en meget naturlig Kilde til Morskab, og mange af dem, der istemme Latteren, er maaske ikke fri for at søge den samme Adspredelse, naar ingen ser paa dem.

Ved denne Lejlighed havde Skæbnen nu imidlertid bestemt, at jeg ikke skulde nyde Fornøjelsen helt ud, se Vognen rumle forbi mig, medens jeg sad i Græsset, og høre Konduktørens høse, skrattende Stemme, medens han kastede den ventede Pakke i Hænderne paa mig, saa jeg kunde gribe den, uden at Vognen sagtnede sin Fart saa meget som et Øjeblik. Jeg havde set den rumle usædvanlig hurtig ned ad Bakken, der fører ned til Broen, idet den af og til glimtede frem igjennem den Støvsky, den rejste, og som bølgede i dens Spor, saa det mindede om Mosekonens Bryg. Den kom imidlertid ikke som sædvanlig til Syne paa Toppen af Bakken paa den Side af Floden, jeg stod paa, i Løbet af tre Minuter, hvilket hyppig Jagttagelse havde lært mig var den Tid, den gjennemsnitlig brugte til at komme over Floden og op ad Bakken. Da der var gaaet dobbelt saa lang Tid, blev jeg urolig og skyndte mig af Sted for at møde den. Saa snart jeg fik Broen i Sigte, viste det sig kun alt for tydelig, hvad Grunden til Forsinkelsen var: Somersetteren havde vendt en alvorlig Kuldbøtte og var væltet saa grundig, at den bogstavelig laa paa Jorden med Taget nederst og de fire Hjul i Vejret. Det var ved forenede Anstrængelser lykkedes Konduktøren og Kusken — de blev begge to omtalte med taknemlig Anerkjendelse i Aviserne — at faa Seletøjet skaaret over og Hestene løse, og de var nu i Færd med at befri de indvendige Passagerer ved at anvende en summarisk Fremgangsmaade, der var en Cæsar værdig, idet de brød Hængslerne fra den ene af Dørene, da de ikke kunde faa den op paa anden Maade. Saaledes lykkedes det dem at udfri to utrøstelige Damer af denne Læder-Hvalfisks Bug. Da de strax gav sig i Færd med at ordne deres Paaklædning, der, som man kan begribe, var kommen lidt i Ulave, sluttede

jeg deraf, at de ingen Skade havde taget, og driſtede mig ikke til at paatrænge dem min Tjeneſte ved deres Toilette, hvilket jeg kan tænke, bagefter har givet dem Anledning til at ſkumle over mig. De udvendige Paſſagerer, ſom maa være bleven bragt ud af deres ophøjede Stilling med et lignende Sæt, ſom det giver, naar en Mine ſpringer, var ikke des mindre ſlupne med den ſædvanlige Ration af Støv og Skrammer med Undtagelſe af tre, ſom blev ſlyngede ud i Ganderfloden og nu utydelig kunde ſes optagne af at kæmpe med Strømmen ligervis ſom de, der reddede ſig fra Æneas' Skibbrud:

Rari apparent nantes in gurgite vasto.

Jeg anvendte mine ringe Beſtræbelſer, hvor der ſyntes at være ſtørſt Trang til dem, og med Biſtand af en eller to af Paſſagererne, der var ſlupne uſkadte, lykkedes det mig let at fiſke to af de ulykkelige rejſende op. Det var ſtærke, raſke unge Perſoner, og de vilde ikke have haft ſynderlig Hjælp nødig, hvis deres Overfrakker ikke havde været ſaa urimelig lange og deres Wellingtonbuxer lige ſaa moderne i Retning af Længde og Vidde. Den tredje var gammel og ſvagelig og vilde rimeligvis være omkommen, hvis vi ikke havde gjort, hvad vi kunde, for at redde ham.

Efter at de to Herrer med de lange Frakker havde arbejdet ſig op af Floden og ryſtet ſig ligeſom et Par ſtore Vandhunde, opſtod der et heftigt Skjænderi imellem dem paa den ene Side og Konduktøren og Kuſken paa den anden om Grunden til, at de var væltede. Medens dette Kjævleri ſtod paa, kom jeg paa det rene med, at begge mine nye Bekjendte var Juriſter, og det viſte ſig ſnart, at deres fagmæssige Skarpſindighed maatte faa Overtaget over Kuſkens og Konduktørens grove og embedsmyndige Tone. Striden endte med, at Konduktøren forſikrede Paſſagererne, at de ſkulde faa Plads i en ſvær Karet, der vilde komme der forbi inden en halv Time — hvis da ikke alle Pladſer var optagne. Lykken ſyntes at begunſtige denne Ordning, thi da det ventede Kjøretøj kom, var kun to af Vognens ſex Pladſer optagne. De to Damer, der var bleven udgravne af den væltede Karosſe, blev beredvillig modtagne, derimod nedlagde de Paſſagerer, der allerede havde Plads, beſtemt Indſigelſe

imod at lade de to Juriſter komme ind, fordi deres gjennemblødte Klæder i høj Grad lignede vel mættede Svampe, ſaa at der var al Grund til at vente, at de vilde give en hel Del af det Vand, de havde indſuget, fra ſig til liden Glæde for deres medrejſende. Juriſterne vilde paa den anden Side ikke indlade ſig paa at ſætte ſig ovenpaa, idet de gjorde gjældende, at de kun havde gjort det fra den ſidſte Station af for deres Fornøjelſes Skyld, men at de havde fuld Ret til at ſidde inden i eller uden paa, ligeſom de behagede, hvilket deres Billet udtrykkelig hjemlede dem. Efter noget Kjævleri, under hvilket der blev ſnakket en Del om Forordningen Nautæ, caupones, stabularii, kjørte Vognen og overlod til de lærde Herrer at fortſætte Drøftelſen af Spørgsmaalet om Skadeserſtatning.

De henvendte ſig ſtraxt til mig med Anmodning om at følge dem til den nærmeſte Landsby og den bedſte Kro, og efter at jeg havde givet dem en Skildring af Wallace-Head, erklærede de, at de langt foretrak at blive der frem for at rejſe videre paa de Vilkaar, den uforſkammede Slyngel af en Konduktør havde budt dem. Nu gjaldt det blot at faa fat i en Dreng, der kunde bære deres Rejſegods; ham ſkaffede jeg med Lethed til Veje i en af de nærmeſte Hytter, og de lavede ſig allerede til at begive ſig paa Vejen, da de kom i Tanke om, at der var en Paſſager til, ſom befandt ſig i den ſamme uheldige Stilling ſom de ſelv. Det var den gamle, ſvagelig udſeende Herre, der var falden i Vandet ſammen med de to unge Juriſter. Han havde, lod det til, været for beſkeden til at gjøre nogen Paaſtand gjældende overfor Kuſken, da han ſaa', at de, ſom var hans Overmænd i den Retning, ingen Vegne kunde komme, og holdt ſig nu tilbage med et ængſteligt Blik, der tydelig nok tilkjendegav, at han ikke var i Beſiddelſe af den Slags Anbefalinger, der er uundværlige, naar man vil modtages gjæſtfrit i en Kro.

Jeg tillod mig at gjøre de to flotte Friſkfyre — for ſaadan tog de ſig ud — opmærkſomme paa deres medrejſendes mislige Stilling. De optog mit Vink med godmodig Redebonhed.

„Ja, Hr. Dunover", ſagde den ene af de to unge Mænd, „De maa ikke blive paa Landevejen. De maa følge med os og ſpiſe til Middag ſammen med os. — Halkit og

jeg maa under alle Omstændigheder have fat i en Postvogn, for vi maa videre, og vi skal sætte Dem af, hvor De ønsker det".

Den fattige Mand — thi saa vel hans Paaklædning som hans Mangel paa Selvtillid vidnede om, at han var fattig — bukkede paa den Maade, hvorpaa en Skotte tilkjendegiver, at „det er alt for stor en Ære for en som mig", og fulgte ydmyg i Hælene paa sine lystige Velyndere, idet de alle tre vandede den støvede Vej med Vandet, der dryppede fra deres gjennemblødte Klæder, og ved deres store Fugtighed frembød et mærkeligt og temmelig komisk Skue i Modsætning til den Tørhed og Hede, der var over alle deres Omgivelser nu, da Sommersolen stod højest. Det komiske heri undgik ikke de unge Herrers egen Opmærksomhed, og de var ikke komne langt, før de havde sagt et Par taalelige Vittigheder i den Anledning.

„Vi kan ikke", sagde den ene, „som Cowley klage over, at Gideons Uld holder sig tør, medens alt andet er fugtigt — med os foregaar lige det modsatte Mirakel".

„Folkene i denne gode Stad bør modtage os med Taknemlighed, for vi bringer, hvad de synes at trænge mest til", sagde Halkit.

„Og vi uddeler det med en mageløs Ædelmodighed", svarede hans Kammerat. „Vi gjør Arbejde for tre Vandvogne paa deres støvede Veje".

„Vi kommer ogsaa til dem", sagde Halkit, „i fuldstændig fagmæssigt Optog — Sagfører og Fuldmægtig —"

„Og Klient", sagde den unge Advokat, idet han saa' sig tilbage. Derpaa tilføjede han med dæmpet Stemme: „Han ser ud, som om han kun alt for længe har været i saadant farligt Selskab".

Det var unægtelig kun alt for sandt, at de lystige unge Herrers ydmyge Ledsager saa' saa lurvet ud som en Mand, der er bleven ødelagt ved Processer, og jeg kunde ikke bare mig for at smile ad dette Indfald, hvorvel jeg gjorde mig al mulig Umag for, at den, Spøgen gik ud over, ikke skulde mærke det.

Da vi kom til Wallace Kro, vilde den ældste af de to Edinburgh-Herrer, som jeg nu kunde skjønne maatte være Advokat, endelig have, at jeg skulde blive og spise til Middag

med dem. Deres Spørgsmaal og Ordrer satte snart Liv i Værten og hele hans Familie; de kom frem med det bedste, der var i Spisekammer og Kjælder, og gav sig til at tillave det paa bedste Maade, en Kunst, som vor Krovært og hans Folk er beundringsværdig drevne i. De to Juriſter var for øvrigt livlige unge Mennesker, fulde af ungdommelig Lystighed og godt Humør, og deres hele Maade at være paa var, som man plejer at træffe den hos Juriſter af den højere Klasse i Edinburgh, og som saa temmelig ligner de unge Londoner Juriſters i Steeles og Addiſons Dage. Der var i deres Væsen en Blanding af overstadig Lystighed, sund Sans og Smag, deres Tale vidnede om gode Kundskaber, og det lod til, at de lagde an paa at optræde paa én Gang som Verdensmænd og Skjønaander. En rigtig fin Herre, der var opdragen i den fuldstændige Frihed for Arbejde og Forretningstvang, som jeg finder ganske uundværlig for Personlighedens fuldkomne Udvikling, vilde efter al Sandsynlighed have faaet Færten af et Anstrøg af fagmæssigt Pedanteri, der var over Advokaten, til Trods for den Umage, han gjorde sig for at skjule det, og af en vis travl Ivrighed hos hans Ledsager, og han vilde sikkert have opdaget mere end en passende Forening af Kundskab og ivrig Driftighed i deres Maade at udtrykke sig paa. Jeg for mit Vedkommende havde jo imidlertid ingen Ret til at være saa kritisk, og jeg fandt, at mine nye Bekjendte paa en meget tiltalende Maade forenede gode Kundskaber og en god Opdragelse med Lyst til munter Snakkesomhed, Vittighed og Skjemt, der morer en alvorlig Mand saa meget, fordi det just er det, han selv har mindst af til sin Raadighed.

Den magre, blege Mand, som deres Godmodighed havde bragt i Selskab med dem, saa' ud, som om han ikke følte sig paa sin Plads saa lidt som i sit Es. Han sad paa Kanten af Stolen, som han havde trukket en Alen ud fra Bordet, og gjorde det saaledes meget vanskeligt for sig at føre Maden til Munden, som om han vilde straffe sig selv, fordi han nød den i Selskab med sine Overmænd. Lidt efter at Maaltidet var forbi — han afslog alle Opfordringer til at nyde af Vinen, der gik flittig rundt —, spurgte han om, hvad Tid Vognen var bestilt til, sagde, at han skulde være færdig til den Tid, og trak sig saa beskeden tilbage.

„Jack", sagde Advokaten til sin Kammerat, „nu mindes jeg den stakkels Fyrs Ansigt; du talte sandere, end du selv vidste af; han er virkelig en af mine Klienter, den Stakkel".

„Den Stakkel!" sagde Halkit. „Jeg antager, De mener, han er Deres eneste Klient?"

„Det er ikke min Skyld, Jack", svarede den anden, som jeg nu hørte hed Hardie. „De skal jo afstaa mig alle Deres Forretninger, ved De, og hvis De ingen har, ved den lærde Herre her, at af intet kommer der intet".

„Da synes De dog at have faaet noget forvandlet til intet for den brave Mands Vedkommende. Han ser ud, som han lige skulde til at beære Mid-Lothians Hjærte med sin Nærværelse".

„Det tager De fejl i — han er lige sluppen ud derfra. Men vor Ven her ser ud, som han ønskede en Forklaring. Har De været i Edinburgh, Hr. Pattieson?"

Jeg svarede Ja.

„Saa maa De, lejlighedsvis i det mindste, om end rimeligvis ikke saa tit, som jeg er nødt til, være kommen igjennem en snæver, kroget Gyde, der fører fra det nordvestlige Hjørne af Parliament-Square forbi en høj, gammeldags Bygning med Taarne og Jærngitre".

Hr. Halkit afbrød den lærde Advokat ved at føje sin Del til Gaaden: „Og med et Billede af den røde Mand paa Porten".

„I det hele taget", vedblev Advokaten, idet han nu til Gjengjæld atter afbrød sin Ven, „et Sted, hvor Ulykke paa den heldigste Maade er parret med Brøde, et Sted, som alle ønsker at slippe bort fra —"

„Og som ingen ønsker at vende tilbage til, naar han en Gang har været saa heldig at slippe ud", tilføjede hans Ledsager.

„Jeg forstaar Dem, mine Herrer", svarede jeg. „De mener Fængslet".

„Ja, Fængslet", sagde den unge Advokat; „De har gjættet det — det er selve det højst agtværdige Fængsel, jeg mener, og jeg kan lade Dem vide, at De har Grund til at være os meget forbunden, fordi vi har skildret det saa kortfattet og med saa megen Beskedenhed, for De var fuldstændig prisgiven, vi kunde pynte lige saa meget paa Frem-

stillingen, som vi behagede, eftersom vor Bys vise Fædre have bestemt, at den ærværdige Bygning selv ikke skal blive staaende, saa den hverken kan stadfæste eller gjendrive vore Ord".

„Fængslet i Edinburgh kaldes altsaa Mid-Lothians Hjærte?" sagde jeg.

„Ja, det gjør det, kan jeg forsikre Dem".

„Saa synes jeg", sagde jeg med den undselige Frygtsomhed, hvormed man tillader sig en spøgefuld Ytring i sine Overmænds Nærværelse, „saa synes jeg, man kan sige, at Hovedstaden har et bedrøveligt Hjærte".

„Det er min Tro vist nok, Hr. Pattieson", sagde Hardie, „og et snævert Hjærte og et haardt Hjærte — nu kan De gaa videre, Jack".

„Og et ugudeligt Hjærte og et usselt Hjærte", svarede Halkit, idet han gjorde sit bedste for at hamle op med ham.

„Og dog kan det paa en vis Maade kaldes et stærkt Hjærte og et stort Hjærte", sagde Advokaten. „De ser, jeg kan stikke Dem begge to i Hjærter".

„Ja, jeg er renonce", sagde Halkit.

„Saa maa vi have en anden i Forhaanden", sagde hans Kammerat. „Og hvad nu det gamle og dødsdømte Fængsel angaar, saa er det Skade, at der ikke bliver vist det den samme Ære, som der er bleven gjort af saa mange af dem, det har huset. Hvorfor skulde det ikke have sin „Sidste Tale, Bekjendelse og Dødshilsen"? De gamle Sten vilde vide akkurat lige saa god Besked om den Ære, der blev vist dem, som mangen en stakkels Djævel, der har hængt og dinglet som en Kvast paa Vestsiden af Bygningen, medens Visekræmmerne gik og raabte med en Bekjendelse, han aldrig havde hørt et Ord af".

„Jeg er bange for", sagde jeg, „om det maa være mig tilladt at sige min Mening, at det vilde blive en ensformig Fortælling om Sorg og Forbrydelser".

„Ikke ganske, min Ven", sagde Hardie. „Et Fængsel er en Verden for sig med sine egne Forretninger, Sorger og Glæder, der udelukkende høre den til. De Folk, den huser, faa undertiden ikke noget langt Liv, men det gjælder ogsaa om Soldaten i Felten; de er nogle fattige Stakler i Forhold til Verden udenfor, men imellem dem selv indbyrdes

er der forskjellige Grader af Rigdom og Fattigdom; nogle af dem er forholdsvis Matadorer. De kan ikke komme ud af Pletten, men det kan Garnisonen i en belejret Fæstning eller Besætningen paa et Skib i rum Sø heller ikke, og de lever for saa vidt under taaleligere Vilkaar, som de kan faa lige saa meget at spise, som de har Penge til, og ikke er nødte til at arbejde, hvad enten de har noget at leve af eller ikke".

„Men hvilken Afvexling", sagde jeg, ikke uden hemmelig at have den foreliggende Bog i Kikkerten, „vilde saadant et Værk, som De behager at tale om, kunne frembyde?"

„Umaadelig megen", svarede den unge Advokat. „Alle de Forbrydelser, Misgjerninger, Bedragerier, Taabeligheder, uhørte Ulykker og uforudsete Omskiftelser, man kan finde paa at bringe Afvexling ind i Livet med, skulde den „sidste Tale", jeg vilde lade Fængslet i Edinburgh holde, illustrere med Exempler, der endogsaa vilde slukke det alt opslugende Publikums Tørst efter det vidunderlige og skrækkelige. Romanforfatteren maa bryde Hovedet for at finde paa Midler til at bringe Afvexling ind i sin Fortælling, og naar alt kommer til alt, er det endda knapt nok, at han kan finde paa Karakterer eller Tildragelser, der ikke er bleven brugte atter og atter, saa Læseren er saa fortrolig med dem, at Udviklingen, Katastrofen, det gruelige Saar, som Helten aldrig dør af, den brændende Feber, man kan være ganske sikker paa, Heltinden vil komme sig af, staar for ham som Ting, der følge ganske af sig selv. Det gaar mig som min brave Ven Crabbe, jeg har en ulykkelig Tilbøjelighed til at haabe, naar alt Haab er ude, og til at stole paa den Korkfele, der holder Romanheltene oppe og bærer dem sikkert igjennem alle Gjenvordighedens Bølger. Naar det er forbi med Uvisheden, er det ude med Interessen; deraf kommer det, at ingen nu til Dags læser Romaner".

„Hør ham, I Guder!" sagde hans Kammerat. „Jeg forsikrer Dem, Hr. Pattieson, De skal vanskelig kunne undgaa, naar De besøger denne lærde Herre, at finde den nyeste Roman, der er mest i Vælten, naar De ser godt efter paa hans Bord, for han plejer meget snedig at gjemme den under juridiske Værker".

„Nægter jeg det?" sagde den haabefulde Jurist, „og

hvorfor skulde jeg nægte det? Det er jo en bekjendt Sag, at disse Dalilaher forføre Folk, der er klogere og bedre end jeg. Kan man ikke finde dem stikkende frem imellem vor mest udmærkede Advokats Akter, ja endogsaa under Puden i Dommerens Lænestol? Vor Stands Seniorer læse Romaner, ja, hvis det ikke er noget, man har løjet dem paa, er der dem iblandt dem, som selv har skrevet Romaner. Jeg siger blot, at jeg læser dem af Vane og Dovenskab, ikke af virkelig Interesse; jeg læser og bander, til jeg er færdig med Historien. Men saadan gaar det mig ikke med de virkelige Beretninger om Menneskelivets Svingninger — saadan gaar det mig f. Ex. ikke med Domsakterne, i hvilke man hvert Øjeblik kan støde paa en ny Side af det menneskelige Hjærte og paa Omskiftelser, der langt overgaa alt, hvad den dristigste Romanforfatter nogen Sinde har søgt at pine ud af sin Hjærne".

„Og De mener", spurgte jeg, „at Edinburghfængslets Historie vilde afgive Stof til saadanne Fortællinger?"

„I en ganske ualmindelig Grad, min kjære Herre", sagde Hardie. „Skjænk nu imidlertid i Deres Glas. Var det ikke i mange Aar dèr, det skotske Parlament holdt sine Møder? Var det ikke Kong Jakobs Tilflugtssted, da Pøbelen, ophidset af en oprørsk Præst, styrtede løs paa ham med Raabet: „Herrens Sværd og Gideons Sværd — udlevér den ugudelige Haman!" Hvor mange Hjærter har ikke siden den Tid banket af Angst inden for disse Mure, naar Klokkerne i Nabolaget fortalte dem, hvor hurtig Sandet sank i deres Livs Timeglas? Hvor mange har denne Klang ikke knuget ned — hvor mange er ikke bleven holdt oppe af urokkelig Stolthed og ubøjelig Energi — hvor mange af Religionens Trøst? Har der ikke været dem, som, naar de saa' tilbage paa de Bevæggrunde, der drev dem til at begaa deres Forbrydelser, næppe have kunnet forstaa, hvorledes de kunde lade sig lokke bort fra Dydens Vej af sligt? Og har der ikke været andre, som i Følelsen af deres Uskyldighed var delte imellem Harme over den ufortjente Straf, de skulde lide, Bevidstheden om, at de ikke havde fortjent den, og martrende Attraa efter at opdage en eller anden Maade, hvorpaa de endnu kunde gjøre deres Ret gjældende? Tror De, at man vilde kunne skildre nogen af

disse dybe, mægtige og inderlige Følelser uden at vække en tilsvarende dyb, mægtig og inderlig Interesse? Aa, vent blot, til jeg en Gang offentliggjør Skotlands Causes eélèbres, saa vil det vare noget, før De igjen føler Trang til Romaner eller Tragedier. Sandheden vil sejre over den mest glødende Fantasis mest glimrende Opfindelser. Magna est veritas, et prævalebit".

„Jeg mener", sagde jeg opmuntret ved min snaksomme Bekjendts Venlighed, „at der maa være mindre af den Slags interessante Ting at finde i Skotland end i noget som helst andet Land. Vort Folks almindelige Sædelighed, dets ædruelige og forstandige Levevis . . ."

„Sikrer det", sagde Advokaten, „imod at Tyve og Røvere af Faget tage Overhaand i nogen synderlig Grad, men ikke imod vilde og uberegnelige Anfald af Fantasteri og Lidenskab, der avler ualmindelige Forbrydelser, just saadanne, som vi høre om med en Interesse, som faar os til at gyse. England har meget længere været et højt civiliseret Land; Folk har der fuldstændig ladet sig lede af Love, der haandhævdes uden Frygt eller Partiskhed; der har fundet en fuldkommen Deling af Arbejdet Sted, ja selv Tyvene og Røverne udgjøre en særlig Klasse i Samfundet, der igjen har sine Underafdelinger efter Beskaffenheden af deres Indgreb i Ejendomsretten og efter den Maade, hvorpaa de udføre dem, idet de følge bestemte Vaner og Grundsætninger, som kan beregnes og forudses i Bow Street, Hatton Garden eller Old Bailey. England ligner en dyrket Mark — Ejeren er belavet paa, at der til Trods for al den Umage, han har gjort sig, vil komme en vis Mængde Ukrudt op sammen med Kornet, og kan paa Forhaand sige, hvilke Slags der vil vise sig, og hvorledes de se ud. Men Skotland ligner en af vore Højlandsdale, og den, som med et filosofisk Blik læser Akterne fra dets Domstole, vil træffe paa lige saa mange mærkværdig abnorme Træk i dets Aandslivs Historie, som Botanikeren træffer sjældne Arter i dets Kløfter og Dale".

„Og det er alt, hvad De har faaet ud af at læse Kommentarerne til den skotske Kriminal-Jurisprudens tre Gange igjennem?" sagde hans Kammerat. „Jeg tænker, at den lærde Forfatter kun lidt aner, at de Kjendsgjerninger,

hans Lærdom og Skarpsindighed har samlet til Belysning af juridiske Læresætninger, lod sig omsætte saaledes, at de kom til at danne et Slags Tillæg til de medtagne Leje-bibliotheksbøger".

„Jeg tør vædde en Flaske Rødvin", sagde Hardie, „paa, at han ikke vil føle sig stødt ved Sammenligningen. Men, som vi siger for Skranken, „Jeg anmoder om, at man ikke vil afbryde mig", jeg har meget mere at sige om min skotske Samling Causes célèbres. De vil behage at erindre, i hvilken Udstrækning Grunden til mange overordentlige og dristige Forbrydelser maa søges i de langvarige Borgerkrige, Skotland har været hjemsøgt af, i Domsrettens Arvelighed, som indtil 1748 gav Undersøgelsen af Kriminalsager i Hænderne paa uvidende, partiske eller egennyttige Dommere, i de Livsvaner, der havde udviklet sig hos en Herremandsstand, som holdt sig indespærret paa sine affides og ensomme Herresæder og lige akkurat hindrede Blodet i at stivne i Aarerne paa sig ved at nære sine Tilbøjeligheder i Retning af Had og Hævn — for ikke at tale om den elskværdige Nationalegenskab, der er bekjendt under Navnet perfervidum ingenium Scotorum, som vore Juristers er enige om at betragte som en af Grundene til nogle af vore Loves Strænghed. Naar jeg kommer ind paa de hemmelighedsfulde, dybe og farlige Materier, der staa i Forbindelse med disse Omstændigheder, skal det nok løbe enhver Læser koldt ned ad Ryggen, og hans Hud skal blive som det bare Gaasekjød at se til. Men stille — der kommer Værten — formodentlig for at melde, at Vognen er parat".

Det viste sig imidlertid, at han tværtimod kom for at melde, at de ingen Vogn kunde faa den Aften. De maatte slaa sig til Ro, og da det var Egnens politiske Forhold, der var Skyld i, at Vognen var optagen, kom de to Juristers straks ind i en politisk Samtale, som jeg ikke forstod et Ord af. Som denne var allerbedst i Gang, kom Advokaten imidlertid i Tanker om den stakkels Dunover, og Værten blev sendt ud for at finde ham og bringe ham en indtrængende Indbydelse til at tilbringe Resten af Aftenen sammen med os andre. Jeg kunde ikke bare mig for at spørge de unge Herrer, om de kjendte noget til den stakkels Mands Historie, og det viste sig, at Hardie vidste god Besked med den. Han skildrede os den

stakkels Dunovers Gjenvordigheder i en Tone, der vidnede om en vis Følelse, som i Virkeligheden gjorde hans Hjærte Ære, men som han syntes at skamme sig noget over som ikke rigtig fagmæssig, hvorfor han ogsaa gav en Del Vittigheder til Bedste. Det var en af de Historier, i hvilke Ulykken eller Modgangen synes at klynge sig til Helten. Han var en dannet, flittig og pletfri Mand, men han var tillige fattig, manglede Selvtillid og havde forgjæves prøvet de Midler, der hjælpe andre Folk til en uafhængig Stilling i Samfundet. Han var aldrig naaet videre end til akkurat at friste Livet. Da det en føje Stund saa' ud til, at der lysnede en Smule Haab for ham — virkelig Medgang var det ikke —, forøgede han sine Bekymringer ved at stifte Familie. Det gryende Haab var det snart ude med; alt gik tilbage for ham, han nærmede sig mere og mere den Fortvivlelsens Sump, insolvente Skyldnere ender i, og efter at have grebet efter ethvert Halmstraa og set dem smutte fra ham det ene efter det andet, sank han omsider ned i den og blev der, til Hardie fik trukket ham op af den igjen.

„Og nu, da De har trukket den stakkels Djævel i Land, vil De formodentlig lade ham ligge der halv nøgen og sørge for sig selv?" sagde Halkit. „Hør en Gang", vedblev han og gav sig til at hviske ham noget i Øret, som jeg ikke kunde høre.

„Det er ganske vist at give et daarligt Exempel at tage sig af en ruineret Klient", sagde Hardie leende, „men jeg har tænkt paa det samme, hvis det blot kan lade sig gjøre. — Men stille, der kommer han".

Det glædede mig at se, at hvad der var bleven fortalt om den stakkels Mands Gjenvordigheder, havde vakt en vis Interesse og Agtelse for ham hos de to unge Herrer; de behandlede ham meget høflig, og det lykkedes dem lidt efter lidt at faa ham draget ind i en Samtale, som til min store Glæde atter drejede sig om Skotlands Causes célèbres. Opmuntret ved den Venlighed, hvormed han blev behandlet, begyndte Dunover at yde sin Skjærv til Underholdningen. Fængsler har ligesom andre Steder deres gamle Traditioner, som kun kjendes af deres Beboere, og som overleveres fra det ene Hold af disse triste Logerende til det andet. Nogle af dem, Dunover fortalte, var meget interessante og kastede

Lys over mærkelige Retssager, som Hardie kjendte til Punkt og Prikke, og som hans Kammerat ogsaa var godt hjemme i. Under saadanne Samtaler gik Aftenen og Natten til hen ad Morgenstunden, da Dunover gik til Ro, og jeg ogsaa trak mig tilbage for at nedskrive, hvad jeg havde hørt, i den Hensigt at bringe det i Forbindelse med andre Fortællinger, som jeg havde samlet og udarbejdet udførlig for min Fornøjelses Skyld. De to unge Herrer bestilte en Kotelet, Madeirapunsch og et Spil Kort og begyndte at spille Piket.

Om Morgenen forlod de rejsende Gandercleugh, men nogle Uger efter besøgte Dunover mig og fortalte mig med Taarer i Øjnene, at de to Jurister havde skaffet ham et lille Embede, som han kunde leve sorgfrit af med sin Familie, og at Lykken nu endelig syntes at gry for ham som Følge af, at han havde været saa heldig at falde i Ganderfloden fra Ruffet paa en Postvogn i Selskab med to Jurister, efter at han længe var bleven forfulgt af stadige Gjenvordigheder. Læseren vil maaske ikke være saa glad over denne Begivenhed, thi det er den, nærværende Fortælling skyldes, for saa vidt denne er bygget paa, hvad der kom frem i Samtalen hin Aften.

Andet Kapitel.

England havde i gamle Dage sit Tyburn, hvor hen Retfærdighedens dødsdømte Ofre førtes i højtideligt Optog ad den Vej, der nu fører Navn af Oxfordvejen. I Edinburgh gjorde en stor aaben Gade eller rettere en aflang firkantet Plads, omgiven af høje Huse — den hed Græstorvet —, Tjeneste i samme sørgelige Øjemed. Den var ikke ilde valgt til saadanne Optrin, thi den havde en betydelig Udstrækning, saa den kunde rumme en hel Del Tilskuere, som jo pleje at samle sig for at se paa dette bedrøvelige Skuespil. Paa den anden Side beboedes i gamle Dage kun faa af de omliggende Huse af Standspersoner, saa der var ingen Fare for, at Folk, paa hvem saadanne ubehagelige Forestillinger vilde virke stærkt eller fraastødende, vilde faa deres Ro forstyrret af dem. Husene paa Græstorvet er i

Almindelighed meget uanselige, men der er ikke des mindre en vis Storhed over Stedet, overskygget, som det er, af Sydsiden af den vældige Klippe, paa hvilken Slottet staar, og af de mosgroede Brystværn og Mure med Taarne og Tinder, der omgive denne gamle Fæstning.

Indtil for tredive Aar siden eller saa plejede denne Grønning at anvendes som offentligt Rettersted. Almenheden sattes i Kundskab om, hvad der forestod paa den skæbnesvangre Dag, ved at der rejste sig en uhyre Galge paa den østlige Side af Græstorvet. Denne ildevarslende Indretning var meget høj, den var omgiven af et Stillads, og en dobbelt Stige førte op til den, saa at den ulykkelige Misdæder og Bødlen kunde stige der op paa én Gang. Da den altid blev stillet op før Daggry, saa' det ud, som Galgen var skudt op af Jorden i Løbet af Natten, som om den var en eller anden ond Aands Værk, og jeg husker godt fra min Skoletid, med hvilken Rædsel Drengene betragtede disse frygtelige Forberedelser, der varslede om en skrækkelig Død. Om Natten, efter at Henrettelsen var fuldbyrdet, forsvandt Galgen igjen og blev i Stilhed og Mørke bragt til det Sted, hvor den plejede at holdes i Forvaring, en af Kjælderne under Parlamentsbygningen eller Raadhuset. Denne Henrettelsesmaade har nu veget Pladsen for en, der ligner den, som anvendes uden for Newgate — men om denne Forandring har været til nogen Nytte, skal jeg lade være usagt. Den dødsdømtes aandelige Lidelser forkortes ganske vist derved. Han skrider ikke længere af Sted imellem de Præster, der skulle berede ham til Døden, igjennem en stor Del af Byen, iført sine Ligkæder og frembydende Billedet af et vandrende Lig i den føje Tid, han endnu har tilbage i denne Verden; men da Straffen til syvende og sidst tilsigter at forebygge Forbrydelser, kan det i det mindste betragtes som tvivlsomt, om vi ikke ved at indskrænke den sørgelige Ceremoni for en Del have svækket det skrækindjagende Indtryk paa Tilskuerne, som just skulde være det nyttige ved saadanne Straffemaader, og som er det eneste, der, naar bortses fra ganske særlige Tilfælde, kan gjøre Dødsstraffen fuldt berettiget.

Den syvende September 1736 opdagedes disse sørgelige Forberedelser til en Henrettelse paa den nys beskrevne Plads,

og allerede tidlig om Morgenen begyndte der at samle sig adskillige Grupper af Tilskuere, som saa' paa Stilladset og Galgen med et Udtryk af barsk og hævngjerrig Tilfredshed, som man meget sjælden træffer hos Menigmand, der i sin Godmodighed som oftest glemmer den dødsdømtes Forbrydelse og kun holder sig til hans Ulykke. Den Misgjerning, som den ventede Delinkvent var bleven dømt for, var imidlertid af den Beskaffenhed, at den ikke kunde andet end vække og oprøre Mængdens Harme og Forbitrelse. Historien er vel bekjendt, men det bliver alligevel nødvendigt at opfriske den i dens Hovedtræk, for at Læseren kan forstaa det følgende. Det kan ogsaa nok være, Redegjørelsen bliver noget lang, men jeg tror ikke, man vil finde den uinteressant, selv om man maaske allerede kjender den i dens Almindelighed. Vi maa under alle Omstændigheder fortælle Historien udførlig for at give Læseren de fornødne Forudsætninger til Forstaaelsen af det følgende.

Smugleri betragtes i Reglen ikke som noget meget slemt hverken af Menigmand eller af de bedre stillede i Samfundet, skjønt det undergraver Staten ved at gjøre Indgreb i dens Indtægter, skader den ærlige Kjøbmand og ødelægger deres Moral, som give sig af dermed. I de Egne, hvor dette Uvæsen gaar i Svang, er tvært imod stadig de dygtigste, dristigste og klogeste af Landalmuen indviklede i den Slags ulovlige Foretagender og meget ofte med Forpagternes og den lavere Adels Vidende og Vilje. Smugleri var næsten almindeligt i Skotland under Georg den førstes og Georg den andens Regering, thi Folk var ikke vante til at betale Told og betragtede den som et uretfærdigt Indgreb i deres gamle Friheder, hvorfor de uden Betænkelighed unddrog sig den, naar som helst de saa' deres Snit dertil.

Grevskabet Fife, der imod Nord og Syd begrænses af to Fjorde og mod Øst af det aabne Hav, og paa hvis Kyst der ligger en Mængde smaa Havnestæder, stod længe i Ry som et Sted, hvor der med Held dreves Smugleri, og da der boede mange Søfolk, som i deres unge Dage havde været Sørøvere og Kapere, var der ingen Mangel paa dristige Mænd til den Haandtering. Et særlig godt Øje havde Toldbetjentene til en Mand, der hed Andrew Wilson, og som oprindelig havde været Bager i Landsbyen Pathhead.

Han var i Besiddelse af stor Legemsstyrke, Dristighed og Snildhed, kjendte Kysten ud og ind og var Mand for at lede de mest fortvivlede Foretagender. Gjentagne Gange lykkedes det ham at skuffe de kongelige Embedsmænd, naar de søgte at komme ham paa Sporet eller forfulgte ham, men saa meget større blev deres Mistænksomhed og Paapasselighed overfor ham, og Enden paa det blev, at han efter atter og atter at være bleven greben var fuldstændig ødelagt. Manden blev fortvivlet. Han betragtede sig som udplyndret paa Røvervis og satte sig i Hovedet, at han havde Ret til at øve Gjengjæld, naar han saa' Lejlighed dertil. Naar Hjærtet en Gang er forberedt til at gjøre det onde, lader Lejligheden sjælden længe vente paa sig. Wilson fik Nys om, at Toldoppebørselsmanden i Kirkaldy paa sin Embedsrejse rundt om til Toldstederne var kommen til Pittenweem med en stor Sum Penge af det offentliges Midler. Da Summen ingenlunde oversteg Værdien af de Varer, der var bleven konfiskerede for ham, nærede Wilson ingen Betænkeligheder ved at holde sig skadesløs for sit Tab paa Toldmandens og Statens Bekostning. Han slog sig sammen med en Mand, der hed Robertson, og to andre løse og ledige unge Mennesker, der havde drevet den samme ulovlige Haandtering, og som han fik til at se Sagen i det samme Lys, som den stod i for ham selv. De holdt Øje med Toldmanden og brød med Vold ind i Huset, han boede i — Wilson og to af hans Fæller trængte ind i hans Værelse, medens Robertson holdt Vagt uden for Døren med en dragen Huggert i Haanden. Da Toldmanden mærkede, at der var Fare for Livet, sprang han ud af Sovekammervinduet og flygtede i den bare Skjorte, saa Ransmændene i al Ro og Mag tilegnede sig omtrent to Hundrede Pund af det offentliges Midler. Røveriet blev begaaet med stor Dumdristighed, thi der kom adskillige Personer igjennem Gaden, medens de var ved det. Robertson fortalte dem imidlertid, at den Støj, de hørte, hidrørte fra et Skjænderi eller Slagsmaal imellem Toldmanden og Husets Folk; de brave Borgere i Pittenweem følte sig ingenlunde kaldede til at optræde til Gunst for den forhadte Oppebørselsmand, de lod sig derfor nøje med denne meget overfladiske Fremstilling af Sagen og gik ligervis som Leviten i Parablen

over paa den anden Side af Vejen. Til sidst blev der dog gjort Anskrig, Soldater blev tilkaldte, man satte efter Ransmændene, Byttet blev erobret tilbage, og Wilson og Robertson kom for Retten og blev dømte til Døden, væsentlig efter en af deres medskyldiges Vidnesbyrd.

Mange fandt, at i Betragtning af de vrange Forestillinger, de to Mænd nærede om Beskaffenheden af den Handling, de havde gjort sig skyldige i, kunde Retfærdigheden nok nøjes med et ringere Sonoffer end to Menneskeliv. Andre derimod mente, at i Betragtning af den Dumdristighed, hvormed Gjerningen var bleven øvet, var det nødvendigt, at der med Strænghed blev statueret et Exempel, og den Mening var Regeringen ogsaa af. Da det blev vitterligt, at Dødsdommen vilde blive fuldbyrdet, fik en af Delinkventernes Venner hemmelig praktiseret File og andre Redskaber, der skulde gjøre det muligt for dem at flygte, ind til dem. De fik ved Hjælp heraf en af Vinduesstængerne brudt igjennem og vilde rimeligvis være undslupne, naar Wilson ikke havde været saa halsstarrig, thi lige saa dristig og energisk, som han var, lige saa stædig holdt han fast paa sin Mening. Hans Kammerat Robertson, der var en ung og smækker Mand, foreslog, at han først skulde se at slippe ud igjennem Hullet og saa, om det gjordes fornødent, udvide det udvendig fra, for at Wilson ogsaa kunde slippe ud. Wilson stod imidlertid haardnakket fast paa, at han vilde gaa først, men da han var en tyk og trivelig Person, viste det sig ikke blot umuligt for ham at komme ud imellem Jærnstængerne, men under sine Anstrængelser kom han til at sidde saa fast i Klemme, at han ikke kunde slippe løs igjen. Det var saaledes ikke til at undgaa, at deres Forehavende blev opdaget, og Slutteren tog nu sine Forholdsregler for at hindre en Gjentagelse. Robertson sagde ikke et bebrejdende Ord til sin Kammerat om Følgerne af hans Halsstarrighed, men af hvad der senere skete, fremgik det. at den Tanke havde gjort et stærkt Indtryk paa Wilsons Sind, at hvis han ikke havde været, vilde hans Kammerat, paa hvem han havde en betydelig Indflydelse, ikke være bleven indviklet i det forbryderiske Foretagende, det havde taget en saa skæbnesvanger Ende med, og at han nu for anden Gang havde styrtet ham i Undergang, da han vilde

kunne have iværksat sin Flugt, naar hans Halsstarrighed ikke havde hindret det. Karakterer som Wilsons bevare undertiden, selv om de er vante til at give sig af med, hvad ondt er, en vis Evne til at tænke og handle med enthusiastisk Ædelmodighed. Alle hans Tanker drejede sig nu om Muligheden af at redde Robertsons Liv uden ringeste Hensyn til hans eget. Den Beslutning, han tog, og den Maade, hvorpaa han satte den i Værk, var overraskende og ualmindelig.

En af de tre Kirker, der nu tilsammen danne St. Giles Kathedralen, støder op til Stadsfængslet og kaldes paa Grund af sin Beliggenhed Fængselskirken. Det var den Gang Skik, at dødsdømte Forbrydere under tilstrækkelig Bevogtning blev førte hen i denne Kirke, Søndagen før de skulde henrettes, for at overvære og deltage i den offentlige Gudstjeneste. Man gik ud fra, at hvor forhærdede disse ulykkelige Menneskers Hjærter end før havde været overfor religiøse Følelser, kunde det ikke være andet, end at de maatte aabne sig for disse, naar de for sidste Gang samledes med deres Medmennesker for i Forening med dem at henvende deres Tanker til Skaberen. Ligeledes, antog man, kunde det kun gjøre et dybt og levende Indtryk paa den øvrige Menighed, at disse Mennesker, som den jordiske Domstol snart vilde sende frem for den Dommer, der dømmer hele Jorden, og som derfor var at betragte som Væsner, der skjælvende stod paa Tærskelen til Evigheden, deltog i dens Andagt. Hvor opbyggelig denne Skik nu end kan have været, blev den opgivet som Følge af den Begivenhed, vi nu skulle skildre.

Præsten, som forrettede Gudstjenesten i Fængselskirken, havde lige sluttet en gribende Prædiken, af hvilken en Del var særlig henvendt til de to ulykkelige Mænd, Wilson og Robertson, der sad i den for saadanne ulykkelige bestemte Stol, hver med en Soldat af Byvagten paa hver Side af sig. Præsten havde lagt dem paa Sinde, at den næste Menighed, de skulde samles med, var de retfærdiges eller de uretfærdiges, at i Stedet for de Salmer, de nu hørte, vilde de om to Dage høre det evige Hallelujah eller de evige Veraab, og at Valget beroede paa den Stemning, de kunde bringe deres Sjæle i før det frygtelige Øjeblik; de skulde ikke fortvivle, fordi de saa pludselig blev kaldt bort, de

skulde snarere tage det som en Trøst i deres Ulykke, at i hvor vel alle de, som nu hævede deres Røst eller bøjede deres Knæ tilsammen med dem, med Sikkerhed vidste, at Døden var dem vis, havde de alene den Fordel, at de nøjagtig vidste, hvornaar den vilde ramme dem. „Bruger derfor den Tid, der er tilstaaet eder, mine ulykkelige Brødre", sagde den brave Mand indtrængende med en af Bevægelse skjælvende Stemme, „og husk, at vinder I Naade hos ham, for hvem Tid og Rum er intet, kan I endnu være forvissede om at finde Frelsen selv i det korte Spand af Tid, eders Lands Love endnu under jer".

Folk lagde Mærke til, at Robertson græd ved disse Ord, men Wilson saa' ud, som om han ikke rigtig havde fattet Meningen af dem, eller som om hans Tanker var stærkt optagne af ganske andre Ting, noget, der jo er saa naturligt for et Menneske i hans Stilling, hvorfor det heller ikke vakte hverken Opmærksomhed eller Mistanke.

Velsignelsen var som sædvanlig lyst over Menigheden og Gudstjenesten til Ende, men mange blev i Kirken for at tilfredsstille deres Nysgjerrighed ved at se de to Forbrydere paa nærmere Hold, idet de tillige med deres Bevogtere rejste sig for at gaa, naar Trængslen tillod det. Der hørtes en medlidende Mumlen blandt Tilskuerne, og den var maaske saa meget mere almindelig paa Grund af de formildende Omstændigheder ved Sagen. Saa lige paa én Gang greb Wilson, der, som vi allerede have sagt, var en meget stærk Mand, to af Soldaterne, én med hver Haand, og idet han samtidig raabte til sin Kammerat: „Løb, Geordie, løb!" kastede han sig over en tredje og slog sine Tænder i hans Halskrave. Robertson stod et Øjeblik som lynslagen, ude af Stand til at benytte sig af den Lejlighed til Flugt, der bødes ham; men da Raabet „Løb! Løb!" lød til ham som et Ekko fra mange af de omstaaende, der blev grebne af en meget naturlig Deltagelse for ham, rev han sig løs fra den fjerde Soldats Tag, sprang ud af Stolen, trænate ind imellem dem, der var ved at forlade Kirken, og af hvilke ingen havde Lyst til at stoppe en stakkels Fyr, der greb den sidste Mulighed til at redde Livet. Han slap ud af Kirkedøren, og al Forfølgelse var forgjæves.

Den ædelmodige Uforfærdethed, Wilson havde vist ved

denne Lejlighed, forøgede den Deltagelse, Folk følte for hans Skæbne. Naar deres egne Interesser ikke er med i Spillet, er Folk meget tilbøjelige til at stille sig paa Uegennyttighedens og Menneskelighedens Side, og de beundrede derfor Wilsons Optræden og glædede sig over Robertsons Flugt. Denne almindelige Følelse var saa stærk, at den gav Anledning til et ubestemt Rygte om, at Wilson vilde blive befriet paa Retterstedet enten af Folkehoben eller af nogle af sine gamle Kammerater, eller at han selv vilde befri sig ved paa ny at anvende sine Kræfter og sit Mod paa en uventet og overordentlig Maade. Øvrigheden ansaa det for sin Pligt at tage Forholdsregler til Forebyggelse af mulige Brud paa den lovlige Orden. Største Delen af Byvagten fik Ordre til at rykke ud for at holde Orden ved Henrettelsen under Anførsel af Kaptajn Porteous, en Mand, hvis Navn kun er bleven alt for bekjendt ved de sørgelige Minder, der knytte sig til denne Dag og de Tildragelser, der fulgte efter. Det bliver nødvendigt at tale lidt om denne Mand og det Korps, han anførte, men det er saa vigtig en Ting, at den fortjener et nyt Kapitel.

Tredje Kapitel.

Kaptajn John Porteous — et Navn, der mindes i Edinburghs Traditioner saa vel som i Kriminalrettens Protokoller —, var Søn af en Borger i Edinburgh. Faderen søgte at faa ham oplært i sit eget Haandværk — han var Skrædder —, men Drengen havde en vild og uforbederlig Tilbøjelighed til et udsvævende Liv, og Enden paa det blev, at han maatte tage Tjeneste i det Hærkorps, der længe anvendtes af den hollandske Republik og var bekjendt under Navnet de skotske Hollændere. Her lærte han Krigsvæsenet, og da han efter at have ført et ørkesløst og omflakkende Liv vendte tilbage til sin Fødeby, benyttede Øvrigheden sig i det forstyrrede Aar 1715 af hans Tjeneste til at faa oprettet og dannet Byvagten, ved hvilken han kort efter blev ansat som Kaptajn. Det var kun hans militære Dygtighed

og den raske og resolute Karakter, der udmærkede ham som Politimand, der gjorde ham fortjent til denne Forfremmelse, thi han har Ord for at have været en ryggesløs Person, en unaturlig Søn og en brutal Familiefader. Han gjorde imidlertid Nytte paa sin Plads, og hans raa og barske Væsen gjorde ham frygtelig for Oprørsstiftere og andre, der vilde forstyrre den offentlige Fred.

Det Korps, han var ansat. ved, er, eller vi burde maaske snarere sige var sammensat af omtrent hundrede og tyve Mand, der var delte i to Kompagnier og ens uniformerede og væbnede, samt uddannede som almindelige Linietropper. Det var for største Delen gamle Soldater, der lod sig hverve til dette Korps, fordi de havde den Fordel, at de kunde arbejde i deres Haandtering, naar de ikke gjorde Tjeneste. De skulde opretholde offentlig Orden, undertrykke Optøjer, hindre røveriske Overfald paa Gaden, kort sagt optræde som væbnet Politi og give Møde ved enhver Lejlighed, hvor man kunde vente Opløb og Uroligheder*). Stakkels Ferguson, hvis Udskejelser undertiden bragte ham i ubehagelig Berøring med disse den offentlige Ordens væbnede Opretholdere, og som omtaler dem saa tit, at man kunde kalde ham deres poeta laureatus, giver, uden Tvivl belært af egen Erfaring, sine Læsere følgende Raad:

Hør Godtfolk, naar I fra Marked gaa
saa pas paa den sorte Garde,
for værre Banditer jeg aldrig saa'
gaa om med en pæn Kokarde.

Da Borgervagten, som alt anført, for største Delen bestod af gamle udtjente Soldater, der havde Kræfter nok til at varetage denne Gjerning i Byens Tjeneste, og da disse Soldater derhos for det meste var Højlændere, var i Virkeligheden hverken deres Herkomst, Opdragelse eller tidligere Livsforhold egnede til at gjøre dem oplagte til med synderlig Taalmodighed at finde sig i Pøblens Forhaanelser eller de

---

* Fængselsdirektøren var Korpsets selvskrevne Oberst og Chef. Det kunde, naar Omstændighederne krævede det, forøges til tre Hundrede Mand. Ingen andre Trommer end dette Korps' maatte røres i High Street imellem Luchenbooths og Netherbow.

skulkende Skoledrenges eller allehaande udsvævende Dagdriveres æggende Kaadhed, som deres Hverv bragte dem i Berøring med. Disse stakkels gamle Fyres Sind forbitredes tvært imod ved de Uartigheder, hvormed Pøblen ved mange Lejligheder overøste dem, og de kan vist ofte have haft Anledning til at lytte til den nys anførte Digters formildende Ord:

Soldater, tænk paa jert eget Vel,
og tænk paa Skotland, vor fælles Mo'r;
hold op med saadan at slaa ihjel!
For Himlens Skyld, agt paa mit Ord.
Lochaberøxen er meget god,
men I har alt for ivrigt Mod
paa at farve den rød i Blod.

Ved enhver Lejlighed, hver Gang en Helligdag gav Anledning til Optøjer og Uordener, var det en af Edinburgh-Pøblens Yndlingsfornøjelser at levere disse Veteraner en Skjærmydsel. Maaske huske mange endnu, naar disse Blade se Lyset, de Batailler, vi sigte til, men nu maa det ærværdige Korps, med hvilket Kampen førtes, betragtes som fuldstændig ophævet. Den Maade, hvorpaa disse Borgersoldater lidt efter lidt ere forsvundne, minder om den Maade, hvorpaa Kong Lears hundrede Riddere blev reducerede. Hvert følgende Hold Øvrighedspersoner har indskrænket det ærværdige Korps i Henhold til det samme Spørgsmaal, som Goneril og Regan gjorde: „Hvad skal vi med fem og tyve? — med ti? — med fem?", og nu er det næsten kommet til „Hvad skal vi med en eneste?" Hist og her kan man vel endnu se en Gjenganger af en gammel graahaaret og graaskjægget Højlænder med et af Krigens Strabadser medtaget Ansigt og krumbøjet af Alder, med en gammeldags opkrampet Hat med hvide Bændler om i Stedet for Sølvtresser, med skiddengraa Frakke, Vest og Benklæder og i den affældige Haand et gammeldags Vaaben, den saakaldte Lochaber-Øxe, der bestaar af en lang Stang med en Øxe paa, som paa den Side, der er modsat Eggen, løber ud i en Krog*). Saadant et Gjenfærd fra fordums Dage skal,

*) Denne Krog skulde sætte den, som bar Lochaberøxen, i Stand til lettere at klavre op ad Mure, Porte eller dsl., idet han hagede Krogen fast og saa svang sig op ved Hjælp af Skaftet.

efter hvad jeg har hørt, endnu liste sig om ved Karl den andens Statue i Parliament-Square, som om Billedstøtten af en Stuart var det sidste Tilflugtssted for alt, hvad der minder om vore gamle Sæder og Skikke; og én eller to til, siger man, skal liste om ved Vagthuset i Luckenboderne, der blev tilstaaet dem, da deres gamle Tilholdssted i High Street blev nedlagt. Manuskripters Skæbne er jo imidlertid saa usikker, at det nok kan hænde, at Historien om denne Edinburghs gamle Byvagt, som med den barske og mandhaftige Korporal John Dhu i Spidsen i mine Drengeaar afverlende var Gjenstand for den kaade Latinskoleyngels Skræk og Latter, først kommer for Dagen, naar Mindet om denne Institution fuldstændig er blegnet, og da kun vil tjene til at forklare Kays Karikaturer, i hvilke nogle af disse Helte ere blevne forevigede. I det foregaaende Slægtled, da man levede i stadig Uro og Frygt for Jakobiternes Komplotter og Virksomhed, gjorde Øvrigheden i Edinburgh sig nogen Umage for at holde dette Korps, som dog bestandig var sammensat paa den angivne Maade, i en mere brugbar Stand, end man fandt nødvendig senere, da den farligste Tjeneste, det havde, var Skjærmydslerne med Pøblen paa Kongens Fødselsdag. De var derfor den Gang mere Gjenstand for Had og mindre for Haan, end Tilfældet senere blev.

Kaptajn Porteous synes at have betragtet sit Korps' Ære og sin egen i Egenskab af dets Anfører som en Sag af stor Vigtighed og Betydning. Han var overordentlig opbragt paa Wilson for den Forsmædelse, han efter hans Formening havde tilføjet hans Soldater ved at lægge Haand paa dem under Forsøget paa at befri sin Kammerat, og han udtalte sig yderst heftig derom. Ikke mindre forbitret var han over det Rygte, der var i Omløb, at man tænkte paa at frelse Wilson fra Galgen, og han lod i den Anledning falde mange Trusler og onde Ord, som man senere huskede til hans Skade. Medens Porteous ganske vist paa den ene Side var i Besiddelse af en hel Del Bestemthed og Raskhed, der i visse Henseender gjorde ham vel skikket til at kommandere Soldater, der skulde holde Styr paa Folket, synes han unægtelig paa den anden Side at have egnet sig mindre vel til en saa vanskelig Post, for saa vidt som han havde et hidsigt og barskt Sind, der altid var rede til at lade

det komme til Slag og Vold, en principløs Karakter og en Tilbøjelighed til at betragte Pøblen, der sjælden undlod at give ham og hans Soldater Vidnesbyrd om sit Mishag, som sine erklærede Fjender, som det var naturligt og billigt, at han søgte Lejlighed til at hævne sig paa. Da han imidlertid var den dygtigste og paalideligste af Kaptajnerne ved Borgervagten, blev det ham, Øvrigheden betroede Kommandoen over de Soldater, der skulde holde Orden ved Wilsons Henrettelse. Han sik Ordre til at holde Vagt ved Galgen med omtrent tresindstyve Mand, hele den Styrke, der kunde anvendes til det Brug.

Øvrigheden tog imidlertid endnu flere Forholdsregler, hvilket krænkede Porteous' Stolthed meget dybt. Den rekvirerede en Del Linietropper til Assistance — de skulde ikke overvære Henrettelsen, men staa opstillede i Byens Hovedgade, imedens den gik for sig, for at skræmme Mængden, i Fald den skulde være tilbøjelig til at gjøre Optøjer, og vise den, at man raadede over en Styrke, som det vilde være aldeles fortvivlet at sætte sig op imod. Det kan i Betragtning af det Forfald, hvori dette gamle Borgerkorps var, tage sig latterlig ud for os, at dets Befalingsmand kunde føle en smaalig Skinsyge paa dets Vegne, men saaledes var det. Kaptajn Porteous betragtede det som en Krænkelse, at man traf engelske Linietropper ind i Byen og stillede dem op i den Gade, hvor der ikke uden Øvrighedens særlige Tilladelse eller Ordre maatte røres andre Trommer end hans egne. Da han ikke turde lade sig mærke med sin Vrgrelse over for sine Velyndere i Magistraten, blev den blot saa meget stærkere, og han blev endnu mere opsat paa at hævne sig paa den ulykkelige Wilson og enhver, der nærede Deltagelse for ham. Den Sindsbevægelse, hans Skinsyge og Harme satte ham i, frembragte en fuldstændig Forandring i Mandens Udseende og Væsen, en Forandring, som alle, der saa' ham hin skæbnesvangre Morgen, da Wilson skulde lide Døden, lagde Mærke til. Porteous saa' i Almindelighed ganske godt ud. Han var omtrent af Middelhøjde, kraftig og godt bygget, havde et krigerisk Væsen, men alligevel et ret mildt og blidt Ansigt. Hans Teint var brunladen, hans Ansigt noget vansiret af Kopper, hans Øjne snarere sløve end skarpe eller vilde. Den Dag fandt

imidlertid de, der saa' ham, at han saa' ud, som om han var besat af en ond Aand. Hans Gang var uregelmæssig, hans Stemme hul og klangløs, hans Ansigt blegt, hans Øjne stirrede vildt, hans Tale var afbrudt og forvirret, og hele hans Væsen var saa forstyrret, at mange gjorde den Bemærkning, at han saa' ud, som han var »fey« — et skotsk Ord, der betegner et Menneske, som Skæbnen med uimodstaaelig Magt driver dets Undergang i Møde.

I én Henseende var hans Færd virkelig djævelsk, hvis den almindelige Fordom, der næredes imod hans Minde, ikke har overdrevet Sagen. Da Slutteren havde overgivet den ulykkelige Wilson til ham, for at han kunde føre ham til Retterstedet, nøjedes Porteous ikke med de Forholdsregler, man plejede at tage for at hindre Delinkventen i at flygte, men gav Befaling til at lægge Haandjærn paa ham. Dette var der i og for sig intet at sige til i Betragtning af Forbryderens Karakter og Legemsstyrke saa vel som af det almindelig udbredte Rygte om, at han vilde blive befriet. Men da de Haandjærn, der blev bragte, viste sig at være for smaa til en saa svært bygget Mand som Wilson, gav Porteous sig til med egen Haand og med Opbydelse af alle sine Kræfter at tvinge dem om Haandleddene paa ham, til han omsider fik dem paa, hvilket foraarsagede den ulykkelige Delinkvent frygtelige Pinsler. Wilson protesterede imod denne barbariske Behandling og erklærede, at Smerten hindrede ham i at have sine Tanker henvendte paa, hvad de i hans ulykkelige Stilling burde dvæle ved.

„Det har ingen Ting at betyde", svarede Kaptajn Porteous; „den Smerte vil snart være overstaaet".

„Deres Grusomhed er stor", svarede den pinte Mand. „De ved ikke, hvor snart De selv maaske kan faa Grund til at bede om den Barmhjærtighed, De nu nægter en Medskabning. Gud tilgive Dem".

Disse Ord, som mindedes og anførtes længe efter, var de eneste, der vexledes imellem Porteous og hans Fange; men da de kom ud imellem Folk, bidrog de i høj Grad til at forøge den almindelige Sympathi for Wilson og vakte i samme Grad Forbitrelse imod Porteous, som Menigmand paa Forhaand havde nogen virkelig og adskillig indbildt

Grund til at være opbragt paa for den Strænghed, ja Voldsomhed, hvormed han røgtede sit forhadte Hverv.

Da det pinlige Optog var til Ende, og Wilson og hans Eskorte var ankommen til Skafottet paa Græstorvet, viste der sig intet som helst Tegn til de Forsøg paa at befri ham, som man havde frygtet, og for hvis Skyld man havde truffet alle disse Forholdsregler. Mængden saa' i det hele taget til med større Opmærksomhed end ved sædvanlige Henrettelser, og i manges Ansigt var der et barskt og harmfuldt Udtryk som det, der formodentlig har været over de gamle Cameronianere, naar de var Vidne til, hvorledes deres Brødre forherligede deres religiøse Anskuelse ved at lide den samme Død paa det samme Sted, men der blev intet Forsøg gjort paa at anvende Vold. Wilson selv syntes opsat paa at komme over i Evigheden saa hurtig som muligt, og aldrig saa snart var de ved saadanne Lejligheder brugelige religiøse Handlinger til Ende, før han underkastede sig sin Skæbne, og Lovens Bud blev fuldbyrdet.

Han havde hængt saa længe i Galgen, som det var nødvendigt for fuldstændig at berøve ham Livet, da der paa én Gang blev Røre i Mængden, som om der pludselig var sket et eller andet. Der blev kastet en Mængde Sten paa Porteous og hans Soldater; nogle blev saarede, og Pøblen vedblev at trænge paa med Hujen og Skrigen, Hyl og Trusler. En ung Mand med en Matroshue trukken ned over Ansigtet sprang op paa Skafottet og huggede Strikken, Delinkventen hang i, over. Andre kom til og vilde bortføre Liget enten for at give det en anstændig Begravelse eller maaske for at prøve paa at faa Liv i det igjen. Kaptajn Porteous fandt, at dette var Oprør imod hans Myndighed, og blev greben af et saa voldsomt Raseri, at han glemte, at da Dommen var bleven fuldbyrdet til Punkt og Prikke, tilkom det ham ikke at indlade sig i Kamp med den vildledte Mængde, men var hans Pligt hurtigst muligt at trække sine Folk bort. Han sprang ned fra Skafottet, rev et Gevær ud af Haanden paa en af sine Soldater, kommanderede „Fyr!" og gav, efter hvad adskillige Øjenvidner edelig udsagde, selv sine Folk et Exempel, idet han affyrede sit Gevær og skjød en Mand ned paa Stedet. Flere af Soldaterne

adlød hans Kommando eller fulgte hans Exempel; sex eller syv Mennesker blev dræbte, og en stor Mængde blev saaret.

Efter at have øvet denne Voldshandling lavede Kaptajnen sig til at trække sine Folk tilbage til deres Kaserne i High Street. Pøbelen var mindre bleven skræmmet end ophidset, ved hvad der var sket. Den forfulgte Soldaterne med Forbandelser og Salver af Sten. Da den trængte ind paa dem, gjorde de bageste af Soldaterne Omkring, fyrede igjen og sigtede uheldigvis saa godt, at der atter skete en hel Del Ulykker. Man ved ikke bestemt, om Porteous ogsaa gav Ordre til at øve denne anden Voldsgjerning, men det følger af sig selv, at Forbitrelsen over alt, hvad der foregik paa denne skæbnesvangre Dag, gik ud over ham og kun over ham. Han naaede Kasernen, lod Soldaterne træde af og begav sig til Øvrigheden for at afgive sin Melding om de ulykkelige Begivenheder, der var forefaldne.

Det er aabenbart, at Kaptajn Porteous allerede havde begyndt at tvivle om, hvor vidt han havde baaret sig rigtig ad, og den Modtagelse, han fik hos sine foresatte, var saadan, at det blev ham endnu mere magtpaaliggende at besmykke sin Handlemaade. Han nægtede, at han havde givet Befaling til at skyde; han nægtede, at han selv havde skudt; han kom endogsaa frem med sit Gevær og forlangte det undersøgt. Det viste sig at være ladt endnu; af de tre Patroner, man havde set ham stikke i sin Taske om Morgenen, var de to endnu paa deres Plads; et hvidt Klæde blev puttet ned i Geværløbet og det blev ikke sværtet. Herimod indvendte man, at Porteous ikke havde brugt sit eget Gevær, men at man havde set ham tage et af Soldaternes. Blandt de mange, de ulykkelige Skud havde dræbt, var der flere højere staaende Personer, thi just den Omstændighed, at nogle af Soldaterne havde været menneskelige nok til at skyde over Hovederne paa Pøblen, blev i flere Tilfælde skæbnesvanger for Folk, der stod i Vinduerne eller overværede det sørgelige Skuespil i nogen Frastand. Den offentlige Mening gav lydelig og almindelig sin Harme Luft, og før Vreden havde faaet Tid til at sætte sig, stod Kaptajn Porteous som anklaget for Overretten. Efter at have hørt taalmodig paa et langvarigt Forhør, havde Juryen den vanskelige Opgave at afveje en Række indbyrdes stridige

Udsagn imod hinanden, paa den ene Side bestemte Vidnesbyrd fra mange agtværdige Personer, som afgjort erklærede, at den anklagede havde befalet sine Soldater at fyre — ja nogle af dem aflagde endogsaa Ed paa, at de havde set Røgen og Glimtet fra hans Gevær og set den Mand falde, han havde sigtet paa —, paa den anden Side Vidnesbyrd af andre, som, skjønt de havde staaet saaledes, at de havde god Lejlighed til at se, hvad der foregik, hverken havde hørt Porteous kommandere „Fyr!" eller set ham selv fyre, ja som tvært imod bestemt paastod, at det første Skud var bleven løsnet af en Soldat, der stod lige ved Siden af ham. Hans Forsvar maatte for en stor Del bygges paa de Optøjer, Pøblen havde gjort, men ogsaa i denne Henseende var de Forklaringer, Vidnerne afgav, forskjellige, alt efter deres forskjellige Følelser og Sympathier saa vel som efter den forskjellige Lejlighed, de havde haft til at se, hvad der foregik. Nogle beskrev Pøblens Optræden som et grueligt Oprør, medens andre skildrede den som en ubetydelig Uorden, saaledes som den altid plejede at finde Sted ved saadanne Lejligheder, idet den, der skulde bringe Loven til Udførelse, og de, der havde det Hverv at beskytte ham, medens han røgtede dette Kald, for det meste var udsatte for nogen Forulempelse. Juryens Kjendelse viser nokſom, hvilke Vidnesbyrd der i dens Tanker vejede mest. Den gik ud paa, at John Porteous havde affyret et Gevær paa Mængden, der havde samlet sig for at se paa Henrettelsen, og at han havde givet sine Soldater Befaling til at fyre, hvilket havde haft til Følge, at mange Mennesker var bleven dræbte og saarede; men den indrømmede paa den anden Side, at den anklagede og hans Soldater var bleven ramte og saarede af Stenkast fra Mængden. Paa Grund af denne Kjendelse dømte Dommerne Kaptajn John Porteous til Døden og bestemte efter Skik og Brug, at han skulde hænges i en Galge paa det almindelige Retterſted Onsdagen den 7de September 1736, og at alt hans rørlige Gods skulde være forbrudt til Kronen i Henhold til den i Skotland gjældende Lov om forsætligt Drab.

Fjerde Kapitel.

Den Dag, da den ulykkelige Porteous skulde lide Døden, var Torvet, paa hvilket Henrettelsen skulde foregaa, stort, som det er, saa overfyldt, at Folk var nær ved at kvæles. Der var ikke et eneste Vindue i alle de høje Bygninger, der omgive: det, eller i den stejle og krogede Gade, der hedder Buen, og som Toget skulde passere, naar det kom ud af High Street, uden at det jo var propfuldt af Tilskuere. Den usædvanlige Højde og det gammeldags Præg, der udmærkede disse Huse, af hvilke nogle i sin Tid havde tilhørt Tempelherrerne og Johanniterridderne, hvis Jærnkors endnu ses paa deres Façader og Gavle, bidrog yderligere til at forhøje Indtrykket af det i sig selv saa virkningsfulde Skuespil. Græstorvet lignede et umaadelig stort sort Hav af Menneskehoveder, midt i hvilket den skæbnesvangre Galge, hvor den dødbringende Strikke hang og dinglede, hævede sig høj, sort og ulykkevarslende. Enhver Gjenstand faar sin Betydning ved den Brug, der skal gjøres af den, og den Forbindelse, hvori den viser sig, og den lodrette Bjælke og den tomme Løkke, der jo i og for sig var meget simple Ting, blive ved saadanne Lejligheder Gjenstand for Gru og højtidelige Følelser.

Der taltes næppe et eneste tydeligt Ord i denne store Forsamling, der hørtes kun sagte Hvisken. Hævntørsten var til en vis Grad dæmpet ved den sikre Udsigt til, at den vilde blive stillet, og selv Pøbelen afholdt sig, opfyldt af en dybere Følelse, end den plejer at nære, fra al støjende Jubel og belavede sig paa at nyde den ventede Gjengjældelsesscene i stille og sømmelig, om end barsk og uforsonlig Triumf. Det saa' ud, som Folks Had til den ulykkelige Delinkvent var saa dybt, at de lod haant om at give det Luft paa nogen som helst Maade, der lignede det støjende Udtryk, deres Følelser i Almindelighed fik. Havde en fremmed blot dømt efter det Indtryk, han modtog gjennem sine Øren, kunde han have troet, at denne umaadelige Masse Mennesker havde samlet sig i en eller anden Anledning, der fyldte dem med den dybeste Sorg og dæmpede den Larm, der i Almindelighed plejer at følge med en saadan Sammenstimlen; men saa snart han saa' paa Folks Ansigter, vilde

han øjeblikkelig være bleven revet ud af sin Vildfarelse. De sammenpressede Læber, de rynkede Pander, de mørke, lynende Øjne, man saa' næsten alle Vegne, gav et Indtryk af Mennesker, der var komne for at mætte deres Øjne i triumferende Hævnlyst. Det er vel rimeligt, at Synet af Delinkventen til en vis Grad vilde have vendt Hobens Stemning til hans Fordel, og at den i Dødens Stund vilde have tilgivet den Mand, den havde næret et saa glødende Had til, men det var nu en Gang bestemt, at dens Følelser ikke skulde sættes paa denne Prøve.

Der var allerede gaaet adskillige Minuter over den Tid, paa hvilken man plejede at komme med Delinkventen, men Tilskuerne mærkede ikke det ringeste til, at han var paa Vejen. „Skulde de vove at bryde Lov og Ret?" begyndte man ængstelig at spørge hinanden. „Det tør de ikke", lød Svaret strax dristig og bestemt i hvert enkelt Tilfælde, men da man fik Sagen nærmere drøftet, kom man til et andet Resultat, og der anførtes forskjellige Grunde til Bestyrkelse for Tvivlen. Porteous havde været i høj Grad yndet af Byens Magistrat, som, da den bestaar af mange og skiftende Personer, trænger til at støttes af en vis Energi hos dens Embedsmænd, idet dens Medlemmer ikke til enhver Tid kan forudsættes selv i lige høj Grad at være i Besiddelse af denne. Man kom i Tanker om, at Porteous i det Indlæg, hans Sagfører havde afgivet til Overretten, var bleven skildret som den, Byens Øvrighed fortrinsvis stolede paa i alle særlig vanskelige Tilfælde. Det blev ogsaa fremhævet, at hans Optræden ved hin ulykkelige Lejlighed, da Wilson blev henrettet, kunde tilskrives en ufornuftig overdreven Iver i Tjenesten, en Bevæggrund, som hans foresatte maatte antages at se paa med meget milde Øjne. Ligesom disse Betragtninger kunde bevæge Magistraten til at optræde til Fordel for ham, var der sikkert ogsaa andre paa højere Steder, der vilde gjøre deres til, at saadanne Forestillinger fandt villige Øren.

Den edinburghske Pøbel havde altid, naar den rigtig kom i Fyr og Flamme, været en af de vildeste i Europa, og i de senere Aar havde den gjentagne Gange gjort Opstand imod Regeringen og undertiden ikke uden til en Tid at have Held med sig. Den vidste derfor godt, at den ikke

stod synderlig godt anskreven hos de daværende Magthavere, og at man, selv om Kaptajn Porteous' Voldshandling ikke ligefrem betragtedes som fortjenstlig, sikkert mente, at dersom man straffede den med Døden, vilde man baade gjøre det vanskeligt og farligt for hans Eftermænd under lignende Omstændigheder at optræde med Kraft for at faa Bugt med Uroligheder i Byen. Det er ogsaa en ganske naturlig Følelse, der driver enhver, som har Lod og Del i Regeringen, til at hævde dennes Myndighed i Almindelighed, og det var maaske slet ikke saa usandsynligt, at man i Kabinettet i St. James saa' med ganske andre Øjne paa det, de ulykkelige Ofres paarørende betragtede som et letfærdigt og ubeføjet Blodbad. Det kunde nok være, at man der mente, at naar alt kom til alt, havde Kaptajn Porteous røgtet et Hverv, der var overdraget ham af Byens lovlige Øvrighed, at han var bleven angreben af Pøblen, og flere af hans Folk saarede, og at han, da han omsider satte Magt imod Magt, ikke kunde siges at have haft andre Bevæggrunde end Selvforsvar under Udøvelsen af sit lovlige Hverv.

Disse Betragtninger, der i og for sig var vægtige nok, vakte Tilskuernes Frygt for, at der maaske ikke vilde blive noget af Henrettelsen, og til de forskjellige Grunde, der kunde antages at stemme Magthaverne gunstig imod ham, føjede den lavere Befolkning endnu én, der stemte særlig godt med dens Forestillinger. Man paastod for at ægge Hadet imod Porteous end yderligere, at medens han optraadte med den yderste Strænghed imod de fattiges ringeste Udskejelser, saa' han ikke blot igjennem Fingre med de unge Adelsmænds Tøjleløshed, men var endogsaa meget villig til at støtte dem ved sin Embedsmyndighed, naar de havde gale Streger for, som det ubetinget var hans Pligt at forhindre. Denne Beskyldning, som muligvis var stærkt overdreven, gjorde et dybt Indtryk paa Pøbelens Sind, og da adskillige højt staaende Personer indgav et Andragende til Regeringen, i hvilket de anbefalede Kaptajn Porteous til Kronens Naade, troede man almindelig, at det ikke var nogen Følelse af, at han blev for haardt behandlet, han havde at takke herfor, men at Grunden simpelt hen var de vedkommendes Frygt for at miste en fortræffelig Medhjælper ved deres Udskejelser. Vi have ikke nødig at sige, hvor meget

denne Beskyldning bidrog til at forøge Folks Afsky for den forhadte Mand saa vel som deres Frygt for, at han skulde slippe for den Straf, han var bleven dømt til at lide.

Medens disse Grunde blev fremførte og drøftede, mødte Tilslutning eller Modsigelse, gik den Tavshed, hvormed Folk hidtil havde ventet paa, hvad der skulde komme, over til en dyb og heftig Brusen som den, der gaar hen over Havet, før Stormen begynder at rase. Den tæt sammenpakkede Masse bølgede frem og tilbage uden nogen synlig Grund, ligesom Vandet oprøres af Dønningen — det var, som dens Bevægelser udtrykte den Uro, der opfyldte Sindene. Det Budskab, som Magistraten næsten havde været ængstelig ved at komme frem med, blev omsider kundgjort og udbredte sig med Lynets Fart blandt Tilskuerne: Der var kommen en Skrivelse fra Statssekretariatet, underskreven af Hans Naade Hertugen af Newcastle, som meddelte, at det havde behaget Dronning Karoline, som førte Regeringen under Georg den andens Ophold paa Fastlandet, at befale, at Udførelsen af Dødsdommen over John Porteous, forhen Kaptajn i Byvagten i Edinburgh, nu Fange samme Steds, skulde udsættes i sex Uger, at regne fra den Dag, der var fastsat til Henrettelsen.

De forsamlede Tilskuere, der tilhørte næsten alle Stænder, og hvis Lidenskaber efterhaanden, som sagt, havde naaet en umaadelig Højde, gav sig nu i deres Harme og Skuffelse over at være gaaede glip af den ventede Hævn til at stønne eller rettere brøle som Tigeren, naar Vogteren river dens Føder fra den, just som den skal til at sluge det. Dette vilde Hyl syntes at bebude et umiddelbart forestaaende Udbrud af Folkets Harme, og et saadant havde Øvrigheden i Virkeligheden ogsaa belavet sig paa og taget de fornødne Forholdsregler imod. Men Hylet blev ikke gjentaget, og det pludselige Udbrud, det syntes at være Forløber for, udeblev ogsaa. Folk syntes at skamme sig over, at de havde givet deres Skuffelse Luft i en ørkesløs Skraalen, og denne gik over, ikke til den Tavshed, der havde herskет, før dette overraskende Budskab kom, men til en dæmpet Mumlen i de forskjellige Grupper, en Mumlen, der flød sammen til en dyb og dump Brusen, der gik igjennem hele Forsamlingen.

Skjønt det nu var vitterligt, at der ikke blev noget af

den ventede Henrettelse, blev Folk staaende, som om Harmen fængslede dem til Stedet. De stirrede paa Forberedelserne og ophidsede deres Følelser ved at mindes de forskjellige Omstændigheder, der havde kunnet give Wilson Krav paa den kongelige Naade, særlig de vrange Begreber, der havde drevet ham til hans Handling, og den Ædelmodighed, han havde lagt for Dagen overfor sin medskyldige. „Denne modige, energiske og ædelmodige Mand", sagde de, „blev henrettet uden Naade og Barmhjærtighed, fordi han havde stjaalet nogle Penge, som han paa en vis Maade kunde betragte som billig Erstatning for lidt Skade, medens denne ryggesløse Øjentjener, der har grebet en ubetydelig Uorden, som er uundgaaelig ved saadanne Lejligheder, som et Paaskud til at udgyde en Snes af sine Medborgeres Blod, anses for en værdig Gjenstand for den kongelige Benaadningsret. Skal vi taale dette? Vilde vore Fædre have taalt det? Er vi ikke som de Skotter og Borgere i Edinburgh?"

Retsbetjentene begyndte nu at fjærne Skafottet og de andre Foranstaltninger, der vare blevne trufne i Anledning af Henrettelsen. De haabede, at de paa den Maade hurtigere vilde faa Mængden til at sprede sig, og det havde ogsaa den ønskede Virkning, thi aldrig saa snart var Galgen bleven taget ned fra det store Fodstykke af Sten, i hvilket den var anbragt, og langsomt hisset ned paa den Vogn, der skulde bringe den hen til det Sted, hvor den plejede at holdes i Forvaring, før Folk begyndte langsomt at sprede sig og vende hjem til deres daglige Dont efter at have givet deres Følelser Luft i et nyt Udbrud af Raseri og Forbitrelse.

Ogsaa fra Vinduerne begyndte Folk lidt efter lidt at trække sig tilbage, hist og her samlede der sig Grupper af Folk af de højere Klasser, som om de ventede paa, at Gaderne skulde blive fri for Pøbelen, for at de kunde komme hjem. I Modsætning til, hvad der jævnlig er Tilfældet, var de højere Stænder i det hele taget enige med de lavere og betragtede Sagen som noget, der angik alle lige meget. Det var jo, som alt omtalt, ingenlunde blot Folk af den laveste Klasse blandt Tilskuerne eller saadanne, om hvilke man med størst Grund kunde antage, at de havde deltaget i Optøjerne ved Wilsons Henrettelse, Porteous' og hans Soldaters skæbnesvangre Skud var gaaede ud over. De havde

dræbt adskillige, som saa' til fra Vinduerne og selvfølgelig ikke havde haft noget med Optøjerne at gjøre, Folk af Stand og Dannelse. Den højere Borgerklasse, som var forbitret over den Skade, der var bleven tilføjet den selv, og som med Stolthed vaagede over sine Rettigheder, hvilket de Edinburgh-Borgere til alle Tider har gjort, var derfor i høj Grad opbragte over, at Udførelsen af Dødsdommen over Kaptajn Porteous saaledes uventet var bleven opsat.

Man lagde allerede den Gang Mærke til, hvad der senere særlig mindedes, at medens Pøblen var ved at sprede sig, gik flere Personer ivrig omkring fra den ene Gruppe til den anden, blev ikke længe ved nogen af dem, men hviskede lidt sammen med dem, der lod til at udtale sig med størst Heftighed om Regeringens Adfærd. Disse ivrige Folk saa' ud, som om de var fra Landet, og man antog almindelig, at det var gamle Venner og Kammerater af Wilson, der selvfølgelig maatte være yderst opbragte paa Porteous.

Var det disse Personers Hensigt at ophidse Mængden til pludselig at rejse sig imod Øvrigheden, syntes deres Bestræbelser for Øjeblikket at være spildte. Pøblen saa vel som Folk af de højere Klasser spredte sig og gik fredelig hjem, og en fremmed vilde kun have kunnet slutte sig til deres Sindsstemning ved at lægge Mærke til den Harme og Misfornøjelse, deres rynkede Pander bar Vidne om, eller ved at faa Færten af de Samtaler, de førte. Vi vil give Læseren Lejlighed hertil, idet vi slutte os til en af de mange Grupper, der med Besvær vandrede hen ad Lawnmarket til og nu klavrede op ad den stejle Skrænt, der indtages af West Bow.

„Det er noget løjerligt noget, Madam", sagde gamle Peter Plumdamas til sin Naboerske, Marchandiserkonen Madam Howden, idet han bød hende Armen for at understøtte hende ved den møjsommelige Opstigning, „at se de store Herrer i London saadan sætte sig op baade imod Lov og Evangelium og slippe saadan en Skurk som Porteous løs i en fredelig By".

„Ja, og saa at tænke sig den drøje Tur, de har skaffet os", svarede Madam Howden stønnende. „Og saadant et dejligt Vindue, jeg havde faaet — ikke mer end et lille bitte Stykke fra Skafottet — jeg havde kunnet høre hvert evige

Ord, Præsten sagde — tolv Skilling har jeg givet for at faa den Plads, og hvad fik jeg saa for dem!"

„Jeg er nu af den Formening", sagde Plumdamas, „at denne Benaadning ikke vilde have faaet Medhold i den gamle skotske Lov, den Gang Kongeriget endnu *var* et Kongerige".

„Jeg kjender ikke videre til Loven", svarede Madam Howden, „men det ved jeg, at havde vi vor egen Konge og Kansler og vore egne Parlamentsherrer, kunde vi lade Stenene suse om Ørene paa dem, naar de ikke vilde makke ret — men der er jo ingen Mennesker, der kan naa med sine Regle til London".

„Fanden annamme London og alt, hvad der kommer derfra", sagde Grizel Damahoy, en gammel Syjomfru. „De har taget vores Parlament fra os, og de har gjort os Afbræk i Næringen. Vores fornemme Herrer vil knap nok indrømme, at en skotsk Synaal kan sy Manchetter paa en Skjorte eller Kniplinger om en Halskrave".

„Ja, det maa De nok sige, Jomfru Damahoy. Jeg ved saamænd dem, der har faaet Rosiner fra London, hele Fjerdingkar ad Gangen", svarede Plumdamas. „Og sikken en Ladning Drivere af engelske Posekigere og Toldbetjente, de har skikket her op for at pine og plage os, saa en skikkelig Mand ikke kan transportere saa meget som en Smule Anker Brændevin fra Leith til Lawnmarket, uden at han risikerer, at de raner de Varer fra ham, som han har kjøbt og betalt. Naa, jeg vil ikke tage Andrew Wilson i Forsvar, i Fald han har lagt Haand paa, hvad der ikke var hans, men naar han ikke tog mere, end de havde taget fra ham, er der Fanden til Forskjel paa, hvad han har gjort, og det, denne Karl skulde rettes for".

„Vil De snakke om Loven", sagde Madam Howden, „saa kommer Hr. Saddletree der, og han er Mand for at sige Dem lige saa god Besked om den Ting som nogen af dem, der sidder i Retten".

Den omtalte Person, en alvorlig ældre Herre med en statelig Paryk paa og i en værdig sort Dragt, kom hen til dem og bød høflig Jomfru Grizel Damahoy Armen.

Vi maa her bemærke, at Hr. Bartoline Saddletree havde en fortræffelig og vel ansat Sadelmagerbod i Huset

„Den forgyldte Hest“ oppe i Enden af Bess-Wynd. Hans Geni gik imidlertid efter hans egen og de fleste af hans Naboers Formening i Retning af noget langt vigtigere, nemlig de juridiske Materier, og han undlod ikke at være en flittig Tilhører ved Sagførernes og Dommernes Samtaler og Forhandlinger paa Torvet tæt ved, hvor man sandt at sige kunde træffe ham oftere, end det vilde have været tjenligt for hans Næring, hvis hans Kone, som var et driftigt og virksomt Fruentimmer, ikke havde forstaaet under hans Fraværelse at komme udmærket ud af at tale Kunderne til Behag og skjælde Svendene ud. Denne gode Kone plejede at lade sin Mand gaa sin Gang og uhindret forøge sine juridiske Kundskaber, men til Gjengjæld forlangte hun saa ogsaa at faa sin Vilje, i hvad der vedrørte Huset og Forretningen, som han ganske overlod til hende. Da Bartoline Saddletree nu havde en betydelig Ordstrøm til sin Raadighed, hvilket han fejlagtig holdt for Veltalenhed, og udgjød denne Ordstrøm rigeligere over de Personer, han omgikkes, end disse til enhver Tid fandt behageligt og ønskeligt, havde han faaet et Ord paa sig, som Spasmagere undertiden plejede at afbryde hans Talestrøm med, og det var, at ligervis som han havde en gylden Hest over sin Dør, havde han en graa Hoppe i sin Bod*). Denne Spydighed bevirkede, at Hr. Saddletree ved alle mulige Lejligheder antog en temmelig overlegen og fornem Tone overfor sin gode Kone, hvilket hun imidlertid ikke lod til at bryde sig synderlig om, undtagen naar han prøvede paa at gjøre nogen virkelig Myndighed gjældende, thi saa undlod hun aldrig at gjøre formeligt Oprør. Saadanne Yderligheder lod Bartoline det nu imidlertid sjælden komme til, thi ligervis som den gode Kong Jakob holdt han mere af at snakke om sin Myndighed end af at udøve den. Dette Træk i hans Karakter var i det hele taget heldigt for ham, thi hans Velstand forøgedes, uden at han gjorde sig nogen Ulejlighed derfor og uden at han havde nødig at afbryde sine Yndlingsstudier.

Medens vi have givet Læseren denne Oplysning, har Hr. Saddletree med stor Nøjagtighed fortolket Loven for

*) Engelsk Ordsprog om en Mand, som er under Tpflen.

Porteous' Sags Vedkommende, hvorved han kom til det Resultat, at hvis Porteous havde fyret fem Minuter før, inden Wilson var bleven skaaret ned, vilde han været versans in licito, det vil sige, hans Handlemaade havde været lovlig, og han vilde kun have kunnet straffes propter excessum, eller for Mangel paa Forsigtighed, hvilket vilde have nedsat Straffen til pæna ordinaria.

„Forsigtighed!" gjentog Madam Howden, overfor hvem det fine i Bartolines Distinktion, som man kan begribe, var fuldstændig spildt, „hvornaar har Jack Porteous givet sig af med Forsigtighed eller faret med Lempe eller baaret sig ad som et dannet Menneske? Jeg husker nok, da hans Fader . . ."

„Men Madam . . .", sagde Saddletree.

„Og jeg", sagde Jomfru Damahoy, „jeg husker nok, da hans Moder . . ."

„Jomfru . . .", begyndte den afbrudte Taler.

„Og jeg", sagde Plumdamas, „husker nok, da hans Kone . . ."

„Hr. Plumdamas — Madam Howden — Jomfru Damahoy", sagde Taleren bønlig, „giv dog Agt paa Distinktionen, som Prokurator Crosmyloof siger — ‚Jeg gjør den Distinktion', siger han. Da Delinkventen var skaaret ned og Henrettelsen forbi, var Porteous ikke længere i Funktion; da den Handling, han var mødt for at værne og værge, var afgjort og tilendebragt, var han ikke bedre end cuivis ex populo, eller en hvilken som helst Mand af Folket".

»Quivis — quivis, Hr. Saddletree, beder om Forladelse", sagde Hr. Butler med Eftertryk paa den første Stavelse — han var Hjælpelærer i et Sogn tæt ved Edinburgh og var kommen til, ligesom det urigtige latinske Ord faldt.

„Hvad skal det til at afbryde mig, Hr. Butler? — Det glæder mig ikke des mindre at se Dem — Jeg anfører Prokurator Crosmyloofs Ord, og han sagde cuivis".

„Naar Prokurator Crosmyloof bruger Dativ, hvor han skulde bruge Nominativ, kunde jeg have Lyst til at tampe ham, Hr. Saddletree. Der er ikke den Dreng i Sinkelektien, som ikke vilde have faaet sine Ris for saadan en grammatikalsk Bommert".

„Jeg taler Latin som en Jurist, Hr. Butler, og ikke som en Skolemester", svarede Saddletree.

„Knapt nok som en Skoledreng, finder jeg", sagde Butler.

„Det er lige meget", sagde Bartoline, „hvad jeg vil sige, er bare saa meget som, at Porteous er hjemfalden til pæna extra ordinem eller Dødsstraf — hvilket paa godt Skotsk vil sige det samme som Galgen — simpelt hen fordi han ikke fyrede, medens han var i Funktion, men ventede, til Liget var skaaret ned, Henrettelsen, som han skulde assistere ved, fuldbyrdet og han selv løst fra det offentlige Hverv, der var paalagt ham".

„Men, Hr. Saddletree", sagde Plumdamas, „tror De da virkelig, at John Porteous' Sag vilde have staaet bedre, i Fald han havde begyndt at fyre, før end de begyndte at kaste Sten paa ham?"

„Ja, det gjør jeg rigtig nok, Nabo Plumdamas", svarede Bartoline selvtillidsfuld, „for da var han i Funktion og udrustet med Myndighed, nemlig da Henrettelsen bare var paabegyndt eller i det mindste ikke fuldbyrdet eller endelig fuldbragt; men da Wilson var skaaret ned, var den forbi — og saa havde han ikke mere at sige og havde ikke andet at gjøre end at marchere væk med sine Folk op ad West-Bow her saa fort, som om han havde en Arrestordre i Hælene paa sig. Saadan er Loven, for det har jeg hørt Lord Vincovincentem lægge ud".

„Lord Vincovincentem? Hvordan er det med hans Lordskab? Er han Adelsmand, eller er det en Embedstitel?" spurgte Madam Howden.

„En Embedstitel, en Embedstitel — han er Dommer; hvad bryder jeg mig om Adelsmænd — de gjør ikke andet end plage mig med deres dumme Spørgsmaal om deres Sadler og Pistolhylstre og Seletøj, og hvad det skal koste, og hvor naar det bliver færdigt, og alt saadant Nonsens, som de kan gaa til min Kone om".

„Ja, hun kunde saamænd godt i sin Tid have taget det op med den fornemste Herre i Landet, hvor ringe Tanker De saa end har om hende, Hr. Saddletree", sagde Madam Howden, noget irriteret ved den haanlige Maade, hvorpaa han omtalte hendes Sladdersøster, „for da hun og jeg var

to unge Tøse, tænkte vi saamænd ikke, at vi skulde faa Mænd som min gamle Davie Howden eller Dem, Hr. Saddletree".

Medens Saddletree, som ikke var rask til at svare, pinte sin Hjærne for at finde paa noget at afparere denne Spydighed med, faldt Jomfru Damahoy ham i Flanken:

„Og hvad Adelsmændene angaar, Hr. Saddletree", sagde hun, „saa skulde De huske paa, naar de red til Parlamentet i de gode gamle Dage før Unionen — det gav et helt Aars Indtægt af mangt et Gods i Kassen for Seletøj, ikke at tale om broderede Kjoler og lange Kapper af Guldbrokade, som var saa stive, at de kunde staa paa Gulvet, og det var noget, der gav Penge i Kassen til mig".

„Ja, og saa de lystige Gjæstebud med Syltetøj og Sukkergodt, baade vaadt og tørt, og tørrede Frugter af diverse Sorter", sagde Plumdamas. „Ja, den Gang var Skotland Skotland".

„Ved I hvad, Naboer", sagde Madam Howden, „jeg tror aldrig, Skotland bliver til Skotland mere, hvis vore brave Skotter lader den Tort sidde paa sig, som man har gjort dem i Dag. Det er ikke blot det Blod, der er bleven udgydt, men ogsaa det Blod, der kunde være bleven udgydt, som kræves af os. Der var nu min Datterdatter, den lille Eppie Daidle — De kjender hende jo, Jomfru Grizel — hun havde skulket fra Skole, som Børn jo gjærne vil, ved I nok, Hr. Butler . . ."

„Hvilket de skulde have dygtig Ris for af dem, der vil dem vel", bemærkede Hr. Butler.

„. . . Og hun havde listet sig helt hen til Foden af Galgen for at se ham blive hængt, som det jo var rimeligt, for hun er jo et Barn; og kunde hun nu ikke lige saa godt være bleven skudt, som alle de andre, og hvad skulde vi saa have gjort? Jeg gad vide, hvad Dronning Karline — det er jo Karline, hun hedder? — vilde have syntes om, at noget af hendes Børn havde været udsat for det!"

„Rygtet siger, at saadant et Tilfælde ikke vilde være gaaet Hendes Majestæt stærkere til Hjærte, end at det var til at udholde", sagde Butler.

„Naa ja", sagde Madam Howden, „min Mening er bare, at var jeg Mandfolk, vilde jeg have Hævn over Jock

Porteous, hvad saa end Følgen blev, og om saa alle Karler og Karliner i England havde svoret paa, at det skulde blive Løgn".

„Og jeg vilde have fat i ham", sagde Jomfru Grizel, „om jeg saa skulde kradse Fængselsporten ned med mine Negle".

„De kan have megen Ret i, hvad De siger, mine Damer", sagde Butler, „men jeg vilde raade Dem til ikke at tale slet saa højt".

„Tale!" raabte begge Damerne paa én Gang. „Der vil ikke blive talt om andet fra Vejerboden til Vandporten, saa længe der ikke er kommen en Ende paa dette, eller vi har faaet Oprejsning".

Kvinderne gik nu hver til sit. Plumdamas blev enig med de to andre Herrer, om at de skulde tage deres Middagsdram — en ordentlig Pokal Brændevin —, da de kom til den vel bekjendte dybe Kjælder paa Lawnmarket, hvor de plejede at nyde denne Forfriskning. Saa gik Hr. Plumdamas til sin Bod, og Hr. Butler, som tilfældigvis havde Brug for en Rem af et gammelt Seletøj — de, der havde skulket fra hans Skole paa denne travle Dag, kunde sikkert glæde sig til at faa den at føle —, fulgtes ned ad Lawnmarket med Hr. Saddletree; hver af dem tog Ordet, saa snart det var muligt at faa det indført; den ene snakkede om Skotlands Love, den anden om Syntaxens, og ingen af dem hørte paa et eneste Ord af, hvad hans Ledsager sagde.

Femte Kapitel.

„Jack Driver, Fragtmanden, har været her for at spørge om sit nye Seletøj", sagde Madam Saddletree til sin Mand, ligesom han var kommen inden for Døren — det var ingenlunde hendes Mening at spørge ham til Raads i hans egne Anliggender, hun vilde blot aflægge en stilfærdig Beretning om, hvor meget hun havde udrettet, medens han havde været borte.

„Godt", svarede Bartoline, og saa værdigede han hende ikke et Ord mere.

„Og Lairden af Girdingburst har haft sin Løber her henne, og han har ogsaa selv været her — han er en artig og behagelig ung Herre — for at høre, hvornaar det broderede Skabrak til hans rødbrune Hest bliver færdigt, for han skal bruge det ved Kelsoløbene".

„Godt, godt", svarede Bartoline lige saa lakonisk som før.

„Og Hans Højvelbaarenhed Jarlen af Blazonbury, Lord Fyr og Flamme, er lige ved at blive rent tossет, fordi han ikke, som der var lovet ham, har faaet Seletøjet til de sex flanderske Hopper med Topper og Kroner og alt det andet Stads".

„Godt, godt, godt — godt, godt, Mutter", sagde Saddletree, „er han gal i Hovedet, faar han se at blive god igjen — det er alt sammen meget godt".

„Det er endda godt, at du finder det, Saddletree," svarede hans Ægtehalvdel, noget ærgerlig over den Ligegyldighed, hvormed han hørte paa hendes Beretning. „Der er mangen en, som vilde have anset det for en stor Skam for sig, at her ikke har været andre end Kvindfolk til at tage mod saa mange Kunder, for Svendene gik deres Vej, saa snart du vendte Ryggen til dem, de skulde ud og se Porteous blive hængt, og da du ikke var hjemme . . ."

„Saa hold dog op, Madam", sagde Bartoline med en Mine, som han var en meget vigtig Person; „gjør mig ikke døv med alt dit Vrøvl. Jeg var nødt til at være anden Steds -- Non omnia — som Hr. Crosmyloof sagde, da han blev tilkaldt af begge Parter — non omnia possumus — pessimus — possimis. — Jeg ved, vort juridiske Latin skurrer i Deres Øren, Hr. Butler, men Meningen er, at ingen, ikke engang Lord Præsidenten selv, kan være mere end ét Sted ad Gangen".

„Meget rigtigt, Saddletree", svarede hans driftige Ægtehalvdel med et sarkastisk Smil, „og det er uden Tvivl fuldkommen i sin Orden, at du lader din Kone tage sig af de unge Herrers Sadler og Seletøj, medens du selv gaar hen og ser paa, at de hænger en Mand, som aldrig har gjort dig noget".

„Ti stille, Kone", sagde Saddletree, idet han slog ind

i en højere Tone, hvortil Middagssnapsen bidrog sit; „jeg siger, lad være at blande dig i Sager, du ikke forstaar dig paa. Tror du, jeg er født til at sidde her og prikke med en Syl, naar Folk som Duncan Forbes og Arniston, som ikke er synderlig klogere end jeg, om jeg kan tro, hvad Folk i Retten siger, kan gaa hen og blive Præsidenter og kongelige Advokater? Nej, gik det til med Ret og Retfærdighed som i Wallaces Dage . . ."

„Jeg ved ikke, hvad Fordel Wallace skulde have bragt os", sagde Madam Saddletree; „det eneste skulde da være, at de den Gang, efter hvad gamle Folk fortæller, sloges med Læderkanoner, og saa kunde det jo endda nok hænde, at naar han havde kjøbt dem, glemte han at betale dem. Og hvad din Kløgt angaar, saa maa Folk i Retten kjende mere til den end jeg, siden de gjør saadant et Væsen af den".

„Jeg siger dig, Kone", sagde Saddletree meget forbitret, „at de Ting kjender du ingen Ting til. I Sir William Wallaces Dage havde ingen nødig at nedværdige sig til saadant et Slavearbejde som det, en Saddelmager har at trækkes med, for de fik alt det Lædertøj, de havde Brug for, færdigt fra Holland".

„Naa", sagde Butler, der som saa mange af hans Stand var et Stykke af en Humorist og i Besiddelse af et vist tørt Lune, „naar det er Tilfældet, Hr. Saddletree, synes jeg dog, Sagerne har vendt sig til det bedre, siden vi nu selv kan lave vort Seletøj og kun forskriver vore Jurister fra Holland".

„Ja, det er overmaade sandt, Hr. Butler", svarede Bartoline med et Suk, „havde jeg haft det Held — eller rettere sagt, havde min Fader haft den Forstand at sende mig til Leyden og Utrecht for at lære Substitutionerne og Pandekterne —"

„De mener Institutionerne, Institutiones Justiniani, Hr. Saddletree", sagde Butler.

„Institutioner og Substitutioner betyder ét og det samme og bruges i Flæng i juridiske Dokumenter, som De kan se i Balfours Haandbog eller Dallas af St. Martins Formularer. Jeg er, Gud ske Lov, ganske godt hjemme i

de Dele, men jeg indrømmer, at jeg burde have ſtuderet i Holland".

„Jeg kan trøſte Dem med, at De næppe vilde være naaet ſynderlig videre, end De er nu, Hr. Saddletree", ſagde Butler, „for vore ſkotſke Advokater er en ariſtokratiſk Kaſte. De er af det rigtige korinthiſke Metal, og Non cuivis contingit adire Corinthum — ikke ſandt, Hr. Saddletree?"

„Haha, Hr. Butler", ſagde Bartoline, paa hvem Vittigheden begribeligvis var ſpildt, idet han ikke opfattede andet end Ordenes Lyd, „De ſagde for et Øjeblik ſiden, at det hed quivis, og nu hørte jeg Dem med mine egne Øren ſige cuivis lige ſaa tydelig, ſom jeg nogen Sinde har hørt et Ord for Skranken".

„Hvis De blot vil høre taalmodig paa mig, ſkal jeg forklare Dem Forſkjellen med tre Ord, Hr. Saddletree", ſagde Butler, der var lige ſaa pedantiſk paa ſit Omraade ſom Bartoline i ſin ſelvtagne Egenſkab af Juriſt, om Skolelæreren end var ham uendelig overlegen i Forſtand og Kundſkaber. „Hør blot paa mig et Øjeblik. De vil indrømme, at Nominativ er den Kaſus, ved hvilken en Perſon eller Ting ligefrem betegnes eller nævnes, og man kan kalde den den første af alle Kaſus, fordi alle de andre dannes af den i de lærde Sprog ved Forandring af Endelſerne og i vore nyere babyloniſke Kragemaal ved Præpoſitioner. Det antager jeg, De vil indrømme mig, Hr. Saddletree".

„Ja, det ved jeg dog ikke, om jeg vil — ad avisandum hedder det, ved De nok — man ſkal aldrig forhaſte ſig med at gjøre Indrømmelſer, hvad enten det drejer ſig om Lovſteder eller Kjendsgjerninger", ſagde Saddletree, idet han ſaa' ud eller gjorde ſig Umage for at ſe ud, ſom han forſtod, hvad der var bleven ſagt.

„Og Dativus . . .", vedblev Butler.

„Ja, hvad en tutor dativus er, det ved jeg nu ſaa meget godt", ſagde Saddletree.

»Dativus«, vedblev Læreren, „er den Kaſus, der betegner, at en Ting gives til eller tilhører en Perſon eller Ting. Det kan De ikke nægte, ſkulde jeg mene".

„Ja, da er det dog viſt nok, at De ikke faar mig til at indrømme det", ſagde Saddletree.

„Hvad Dævelen mener De da, Nominativus og Dativus

er?" sagde Butler hurtig og saa forbløffet, at baade det værdige i hans Udtryksmaade og hans korrekte Udtale gik i Løbet.

„Det skal jeg sige Dem ved Lejlighed, Hr. Butler", sagde Saddletree med en meget dybsindig Mine. „Jeg skal tage mig en Dags Tid til at overveje og besvare hvert Punkt i Deres Udtalelse, og saa vil det vise sig, om jeg kan give Dem Medhold eller ikke".

„Hør nu, Saddletree", sagde hans Kone, „lad os være fri for Udtalelser og Indlæg og saadant noget her; lad dem handle med den Slags Varer, der faar Penge for dem — for Folk som os passer de lige saa daarlig, som en Dameſaddel vilde passe en Trækoxe".

„Haha!" sagde Butler, „optat ephippia bos piger — der er intet nyt under Solen — men det var alligevel et godt Indfald af Madam Saddletree".

„Og det vilde være meget bedre, Saddletree", vedblev hans Ægtehalvdel, „siden du siger, at du forstaar dig paa Loven, om du prøvede paa at udrette noget for Effie Deans, den stakkels Tøs, der sidder i Kachotten der henne og fryser og sulter og slet ingen Trøst har — det er en Tjenestepige, vi har haft, Hr. Butler, i mine Tanker en god, uskyldig Pige, og saadan en Nytte, jeg havde af hende i Butiken! — Naar Saddletree gaar ud — og De ved nok, han er sjælden hjemme, naar der er Retssager at høre paa —, plejede stakkels Effie at hjælpe mig med at slæbe Rullerne med det garvede Læder op og ned og stille Varerne i Orden og betjene Kunderne. Og det er vist, at hun forstod altid at svare Kunderne, saa de blev fornøjede, for hun var altid høflig og artig, og en smukkere Pige skulde man lede efter. Og naar Folk var hastige og urimelige, kunde hun klare det bedre med dem end jeg, for jeg er jo ikke saa ung længere, som jeg har været, Hr. Butler, og en Smule kort for Hovedet oven i Kjøbet. For naar der er saadan en Mængde Mennesker, der skriger op omkring en paa én Gang, og man ikke har mer end én Tunge at svare med, saa kommer man til at tale noget hastig, for ellers faar man aldrig sit Arbejde fra Haanden. — Jeg savner Effie hver evige Dag".

»De die in diem«, bemærkede Saddletree.

„Jeg tror", sagde Butler efter at have betænkt sig en

god Stund, „at jeg har set Pigen i Butiken — en skikkelig Pige at se til og med saadant et smukt Haar?“

„Ja vel, jo det er justement stakkels Effie“, sagde Madamen. „Hvordan det er gaaet til, at hun saadan har glemt sig selv, eller om hun er uskyldig i den syndige Gjerning, det ved kun Gud i Himlen, men er hun skyldig, saa maa hun være bleven svarlig fristet, og jeg tør lægge min Haand paa Biblen og gjøre min Ed paa, at saa har hun ikke været sig selv mægtig i den Stund“.

Butler var imidlertid kommen i stærk Sindsbevægelse; han gik op og ned ad Gulvet i Butiken og røbede sin Uro saa stærkt, som det paa nogen Maade lod sig forene med hans strænge Sans for det passende. „Var hun ikke en Datter af David Deans, der havde Parkerne ved St. Leonards i Forpagtning?“ sagde han, „og har hun ikke en Søster?“

„Jo, vel har hun det — den stakkels Jeanie Deans — hun er ti Aar ældre end Effie. Hun var her for noget siden og græd over sin lille Søster, men hvad kunde jeg sige andet, end at hun maatte komme en Gang, naar Saddletree var hjemme, og snakke med ham? Det er ikke, fordi jeg tror, at Saddletree kan gjøre enten hende eller andre synderlig godt eller ondt, men det kunde dog altid tjene til at holde Modet oppe i den stakkels Tøs en Stund endnu. Sorgen kommer tids nok, naar Tiden er der“.

„Der tager du fejl, Mutter“, sagde Saddletree i en haanlig Tone. „Jeg kunde have givet hende fuldstændig tilfredsstillende Oplysninger. Jeg kunde have bevist hende, at hendes Søster var anklaget i Henhold til Forordningen af 1690 første Kapitel — „Til yderligere Forebyggelse af Barnemord“ — for at have lagt Dølgsmaal paa sit Svangerskab og for ikke at have gjort Rede for, hvor Barnet, hun har født, er bleven af“.

„Jeg haaber“, sagde Butler, „jeg haaber til den barmhjærtige Gud, at hun kan klare for sig“.

„Det gjør jeg ogsaa, Hr. Butler“, svarede Madam Saddletree. „Jeg er sikker paa, at jeg vilde have indestaaet for hende, som om hun var min egen Datter, men Gud bedre os, jeg var jo syg hele Sommeren, og i tolv Uger var jeg knapt uden for Døren til mit Sovekammer. Og hvad

Saddletree angaar, saa kunde han gjærne gaa omkring paa Fødselsstiftelsen uden at begribe, hvad alle de Fruentimmer var komne der for. Jeg saa' lidet eller intet til hende, ellers skulde jeg nok have faaet Sandheden ud af hende, det indestaar jeg Dem for. Men vi tror alle sammen, at hendes Søster maa kunne sige noget, der klarer det for hende".

„Hele Parlamentshuset talte ikke om andet", sagde Saddletree, „til denne Historie med Porteous gav Folk andet at tænke paa. Det er et højst interessant Tilfælde af præsumptivt Mord, og der har ikke været noget lignende for Retten, siden Luckie Smith, Jordemoderen, blev dømt Anno 1679".

„Men hvad fejler De, Hr. Butler?" sagde den gode Kone; „De er jo saa hvid som et Lagen. Vil De have en Dram?"

„Nej mange Tak", tvang Butler sig til at sige; „jeg gik hertil fra Dumfries i Gaar, og det er varmt i Dag".

„Sid ned", sagde Madam Saddletree, idet hun venlig lagde Haanden paa hans Skulder, „sid ned og hvil Dem — De ødelægger jo Dem selv paa den Maade, Mand. — Naa, kan vi saa ønske Dem til Lykke? Faar De Skolen, Hr. Butler?"

„Ja — nej — jeg ved ikke", svarede den unge Mand undvigende. Men Madam Saddletree holdt ham til Sagen, dels af virkelig Interesse, dels af Nysgjerrighed.

„Ved De ikke, om De faar Friskolen i Dumfries eller ej, efter at De har slidt hele Sommeren med at undervise i den?"

„Nej, Madam Saddletree — jeg faar den ikke", svarede Butler mere fattet. „Lairden af Black-at-the-bane har en uægte Søn, som er oplært til den gejstlige Stand, men da Kirkeforstanderne ikke var til at overtale til at gjøre ham til Præst, saa —"

„Ja, saa behøver De ikke at sige mere om den Ting; naar der er en Laird, som har en fattig Slægtning eller en uægte Søn, som Embedet passer for, saa ved vi Besked. Og nu er De kommen tilbage til Libberton for at vente paa anden Mands Død? Hvor skrøbelig Hr. Whackbairn

end er, kan han dog maaske leve lige saa længe som De, der er hans Medhjælper og skulde være hans Eftermand".

„Ja, det er meget rimeligt", svarede Butler med et Suk; „jeg ved heller ikke, om jeg skulde ønske det anderledes".

„Det maa rigtig nok være tungt", vedblev den gode Kone, „at være i saadan en afhængig Stilling, især for Dem, som har Adkomst til noget meget bedre. Jeg kan ikke vide, hvordan De kommer ud af at bære det Kors".

»Quos diligit castigat*)«, svarede Butler. „Selv Hedningen Seneca kunde skjønne, at Modgang tjener os til gode. Hedningerne havde deres Filosofi og Jøderne deres Aabenbaring, Madam Saddletree, og de bar deres Gjenvordigheder i deres Tid. Vi Kristne have det, der er endnu bedre, at trøste os ved — men ganske vist —"

Han brød af og sukkede.

„Jeg ved, hvad De mener", sagde Madam Saddletree, idet hun saa' hen til sin Mand, „det hænder stundum, at vi taber Taalmodigheden til Trods for baade Bønnebog og Bibel. — Men De maa ikke gaa, saa daarlig, som De ser ud. Bliv nu og spis en Skefuld Kaal med os".

Hr. Saddletree lagde Balfours Haandbog fra sig — det var hans Yndlingsbog, og han havde svær Nytte af den — og istemmede sin Kones gjæstfri Opfordring. Men Læreren var ikke til at overtale; han sagde strax Farvel.

„Der maa stikke noget under", sagde Madam Saddletree, idet hun saa' efter ham, da han gik op ad Gaden. „Jeg kan ikke vide, hvorfor Hr. Butler tager sig Effies Ulykke saa nær — der har aldrig været noget Bekjendtskab imellem dem, saa vidt jeg ved da — ja, de var jo rigtig nok Naboer, da David Deans boede paa Lairden af Dumbiedikes Gods. Rejs dig nu, Saddletree — der har du gaaet hen og sat dig paa Halskoblet, der skal sys paa — Naa, der kommer lille Willie, Læredrengen. Din lille Satan af en Rendemaske, hvor tør du føjte om i Gaderne for at se Folk blive hængte? Hvad vil du sige, naar Turen en Gang kommer til dig selv, og det er jeg slet ikke vis paa, den ikke gjør, naar du ikke fører dig skikkeligere op. Naa,

*) Hver den, som Herren elsker, tugter han.

hvad skriger og skraaler du nu for? Det er, ligesom et Ord kunde brække Arme og Ben paa dig. Gaa nu ind, og vær en god Dreng en anden Gang, og sig til Peggie, at hun skal give dig en Skaal Suppe, for jeg tør vædde, at du er saa sulten som en Ravn. — Han er et faderløst Barn, Saddletree, og moderløst med, hvilket i somme Tilfælde kan være endnu værre. Man maa tage sig af ham, saa godt man kan — det er ens Kristenpligt".

„Meget sandt, Mutter", svarede Saddletree, „vi er ham in loco parentis i hans Mindreaarighed, og jeg har tænkt paa at henvende mig til Retten for at blive lovformelig indsat loco tutoris, eftersom der ikke er beskikket ham nogen anden Formynder, og hans tutor e lege ikke tager sig af ham; jeg er blot bange for, at Omkostningerne ikke vil være in rem versam, for mig vitterlig har Willie ingen Ejendele, hvoraf de kunde udredes".

Han afsluttede dette Foredrag ved at rømme sig med en vigtig Mine, som om han havde givet en uomtvistelig Fremstilling af Lovens Bud.

„Ejendele!" sagde Madam Saddletree; „hvad Ejendele skulde det stakkels Skind have? Han havde ikke andet end Pjalter paa, da Moderen døde, og den blaa Dragt, Effie syede til ham af en af mine gamle Kaaber, var de første ordentlige Klæder, Barnet nogen Sinde har haft paa Kroppen. Stakkels Effie! Kan al din Lovkyndighed nu sige mig, om hendes Liv er i Fare, hvis de ikke kan bevise, at der ikke er bleven ryddet noget Barn af Vejen?"

„Jh!" sagde Hr. Saddletree, henrykt over endelig en Gang i sit Liv at se sin Kone interessere sig for et juridisk Spørgsmaal. „Se, der er to Slags murdrum eller murdragium eller, som J populariter et vulgariter kalder det, Mord. Ja, jeg mener egentlig, at der er mange Slags, for der er murdrum per vigilias et insidias og murdrum imod Tro og Love".

„Jeg kan tænke", sagde hans Ægtehalvdel, „at den Maade, du sidst nævnte, er den, hvorpaa Adelsmændene gjør det af med os handlende og somme Tider nøder os til at lukke Butiken, — men det har jo ingen Ting at gjøre med Effies Ulykke".

„Effie (eller Euphemia) Deans' Casus«, sagde Saddletree,

„hører til de Casus, man kalder præsumptivt Mord, det vil sige et Mord, Retten formoder er bleven begaaet, sluttende fra visse indicia eller Grunde til Mistanke".

„Altsaa", sagde den gode Kone, „naar stakkels Effie ikke har talt til nogen om de Omstændigheder, hun var i, hænger de hende, selv om Barnet var dødfødt eller maaske endnu er i Live".

„Ja ganske vist", sagde Saddletree, „thi saaledes byder den Forordning, vor naadige Konge og Dronning har givet for at forebygge den gruelige Forbrydelse at føde i Dølgsmaal — det er en Forbrydelse, Retten holder særlig meget af, for den Slags Mord er saa at sige dens egen Opfindelse".

„Naar Retten gjør Folk til Mordere", sagde Madam Saddletree, „skulde Retten selv hænges; eller om de vilde hænge en Prokurator op i Stedet for — det tog Landet saamænd ingen Skade af".

De blev nu kaldte til deres tarvelige Middagsmaaltid, og saaledes blev denne Samtale afbrudt, just som den var ved at tage en Vending, der var mindre gunstig for Retsvidenskaben og dens Dyrkere, end Hr. Bartoline Saddletree, begge Parters ivrige Beundrer, havde haabet, da han begyndte paa den.

Sjette Kapitel.

Efter at være brudt op fra „Den forgyldte Hest" gik Butler hen for at se at træffe en af sine Venner, der var Jurist. Det var hans Agt at søge nærmere Oplysning om, hvorledes den ulykkelige Pige, vi hørte Tale om i forrige Kapitel, var stillet, idet han, som Læseren formodentlig allerede har gjættet, havde langt vægtigere Grunde til at interessere sig for hendes Skæbne end blot og bar Menneskekjærlighed. Hans Ven var ikke hjemme, og lige saa uheldig var han med et Par andre Besøg, han aflagde i Haab om, at de paagjældende maatte interessere sig for hende. For Øjeblikket havde ingen Sans eller Samling for noget som

helst andet end Porteous, og alle var ivrig optagne af at angribe Regeringen, fordi den havde udsat hans Henrettelse, eller tage dette Skridt i Forsvar. Stridens Hede havde vakt en saa almindelig Tørst, at Halvdelen af de unge Jurister og deres Skrivere — og det var just den Slags Folk, Butler søgte —, havde henlagt Forhandlingerne til et eller andet yndet Værtshus. En øvet Regnemester afgav det Skjøn, at der ved denne Lejlighed blev drukket saa meget Dobbeltøl, at det kunde have gjort et første Rangs Linieskib flot.

Butler drev om, til Tusmørket faldt paa, thi det var hans Agt at benytte Lejligheden til at besøge den ulykkelige unge Kvinde, naar han var mindst udsat for, at der vilde blive lagt Mærke dertil; han havde nemlig sine Grunde, hvorfor han ønskede at undgaa Madam Saddletrees Blikke, og hendes Butik laa ikke langt fra Fængslet, om end paa den modsatte eller søndre Side af Gaden. Han gik derfor gjennem den snævre og til Dels overdækkede Gang, der fører ud fra den nordvestlige Side af Parliament-Square.

Han stod nu uden for den gothiske Port til det gamle Fængsel, der, som Gud og hver Mand ved, hæver sin gamle Pande lige midt i High Street og saa at sige danner Afslutningen paa det store Bygningskompleх, der hedder Luckenboderne, og som vore Forfædre af en eller anden ubegribelig Grund havde klemt midt ind i Byens Hovedgade, saa der kun blev en smal Gade paa Nordsiden og paa Sydsiden, som Fængselsporten vender ud til, en snæver, kroget Gyde, der snor sig imellem Fængslets og de tilstødende Huses høje, mørke Mure paa den ene Side og den gamle Kathedralkirkes Skraapiller og Fremspring paa den anden. En Smule Liv bringer det i denne mørke Gang, at en Del smaa Boder, der minde om Skoflikkersture, saa at sige er klinede op ad de gothiske Fremspring, saa det ser ud, som disse Smaahandlende havde bygget Reder i enhver Krog og Vraa, hvor det lod sig gjøre, ligesom Svalerne paa Macbeths Borg, saa meget mere, som Forholdet imellem Kirkens og disse Smaaboders Størrelse var det samme som imellem Borgens og Svalernes. I de senere Aar er disse Boder sunkne ned til at blive slet og ret Legetøjsboder, hvor de smaa Dagdrivere, der fortrinsvis interessere sig for den Slags Varer, fristes

til at drive om, henrykte over den rige Udstilling af Kjæphefte, Dukker og Nürnbergerkram, der frembyder et Billede af kunstig og broget Forvirring, om de end er halvvejs angst for de skjæve Blik, der sendes dem af de affældige gamle Fyre eller de gamle Madamer med Briller paa, der ruge over og passe paa disse fristende Skatte. Men paa den Tid, her er Tale om, kunde man endnu i denne snævre Gyde træffe Hosekræmmere, Handskemagere, Hattemagere, Manufakturhandlere, Modehandlere og Folk, der handlede med den brogede Mangfoldighed af Varer, man nu træffer hos Traadhandlerne.

Men vi vende tilbage til vor Fortælling. Butler traf just Slutteren, en høj, mager, gammel Mand med langt, sølvhvidt Haar, i Færd med at lukke Fængselsporten af. Han spurgte ham, om han kunde faa Lov til at komme ind til Effie Deans, der var anklaget for Barnemord. Slutteren saa' alvorlig paa ham, og idet han høflig tog til Hatten af Ærbødighed for Butlers sorte Kjole og gejstlige Udseende, svarede han, at det ikke var ham muligt at lade nogen komme ind nu.

„De lukker tidligere, end De plejer", sagde Butler. „Det er vel paa Grund af Historien med Kaptajn Porteous?"

Slutteren nikkede to Gange med al den Alvor og Hemmelighedsfuldhed, man kan træffe hos en Mand, der handler paa Embedsvegne, og idet han trak en svær Nøgle paa et Par Fods Længde eller saa ud af Laasen, gav han sig til at skyde en stærk Staalplade, der holdtes tilbage af en Staalfjeder, for Nøglehullet. Butler blev uvilkaarlig staaende, medens Porten blev laaset, saa' saa paa sit Ur og gik derpaa hurtig op ad Gaden, idet han næsten uden selv at vide af det mumlede:

Porta adversa, ingens, solidoque adamante columnæ;
vis ut nulla virum non ipsi exscindere ferro
coelicolæ valeant. Stat ferrea turris ad auras — etc.*)

---

*) Ligefor er en uhyre Port mellem Støtter af ildfast Sten; ej Menneskekraft, selv ej de himmelske mægte op den at bryde. Det vældige Jærntaarn knejser mod Himlen.

Vergil.

Efter at han havde spildt en halv Times Tid til paa et nyt forgjæves Forsøg paa at træffe sin juridiske Ven og Raadgiver, skjønnede han, at det var paa Tiden, at han forlod Byen og gav sig paa Vejen til den lille Landsby, han boede i, halvtredje (engelske) Mil sønden for Edinburgh. Hovedstaden var paa den Tid omgivet af en høj Mur med Brystværn og Fremspring i nogen Afstand fra hverandre. og man kom ind i den gjennem Porte, der regelmæssig lukkedes hver Aften. Man kunde ganske vist til enhver Tid slippe ud og ind gjennem en Laage, der til den Ende var anbragt i den store Port, men det kostede en lille Afgift til Portvægterne. og for saa fattig en Mand som Butler havde det sin Betydning at undgaa den Udgift, hvor ringe den end var. Da han var bange for, at Portene snart vilde blive lukkede, styrede han sin Gang hen imod den, der var ham nærmest, skjønt han derved fik en noget længere Vej at gaa, end om han slap ud ad den, der førte lige ud til Vejen til hans Hjem. Det var Vesterporten, han var nærmest ved, og den satte han altsaa Kursen imod. Han kom over Græstorvet og naaede Porten saa betimelig, at han slap uden for Murene, og nu skulde han igjennem en Forstad, der hed Portsburgh og som især beboedes af Haandværkere og andre Borgere af de lavere Klasser. Her blev han uventet standset i sin Gang.

Han var ikke naaet langt uden for Porten, før han hørte Trommeslag og til sin store Forundring saa' en saa stor Mængde Mennesker komme hen imod sig, at den spærrede hele Gaden og endda var der en betydelig Flok bag ved. De drog meget hurtig fremad hen imod den Port, han lige kom fra, og foran gik der en Trommeslager, som slog Generalmarsch. Medens han spekulerede paa, hvorledes han skulde slippe for at støde sammen med en Hob, der efter al Rimelighed ikke havde samlet sig i lovlige Hensigter, kom de lige ind paa Livet af ham og standsede ham.

„Er De Præst?" spurgte en af dem.

Butler svarede, at han tilhørte den gejstlige Stand, men ikke var præsteviet.

„Det er Hr. Butler fra Libberton", sagde en af de bageste; „han kan besørge Forretningen lige saa godt som enhver anden".

„De maa vende om og følge med os, Herre", sagde han, der først havde talt, i en høflig, men afgjørende Tone.

„I hvad Anledning, mine Herrer?" sagde Butler. „Jeg bor noget fra Byen — Vejene er usikre ved Nattetid — De volder mig alvorlige Bryderier ved at standse mig".

„De skal komme hjem i god Behold — ingen skal krumme et Haar paa Deres Hoved — men De maa og skal følge med os".

„Men hvorfor, mine Herrer?" sagde Butler. „Jeg haaber, De vil være saa gode at sige mig det".

„Det skal De nok faa at vide, naar Tid er. Kom nu blot — for følge med maa De, enten De saa vil eller ej, og jeg raader Dem til hverken at se til højre eller venstre og til ikke at bide Mærke i nogen Mands Ansigt, men lade, som alt, hvad De ser, er en Drøm".

„Ja, gid det var en Drøm, og jeg saa maatte vaagne", tænkte Butler ved sig selv, men da der ingen Mulighed var for ham til at staa sig imod Overmagten, blev han nødt til at gjøre Omkring og marschere i Spidsen for Flokken, idet to Mænd dels holdt fast paa ham og dels hjalp ham af Sted. Medens disse Forhandlinger stod paa, havde Urostifterne bemægtiget sig Vesterport, idet de styrtede ind paa Vægterne og tog Nøglerne fra dem. De aflaasede og stængede Fløjene og befalede den Mand, der plejede at have den Bestilling, at lukke Laagen i Porten, da de ikke selv kunde komme ud af det. Forfærdet over denne fuldstændig uventede Overrumpling var Manden aldeles ude af Stand til at røgte sin sædvanlige Dont og maatte opgive det efter flere forgjæves Forsøg. Oprørerne, som syntes at have belavet sig paa alle Muligheder, raabte paa Fakler og gav sig saa til at tilspigre Laagen med lange Søm, som det lod til, de havde forsynet sig med i det Øjemed.

Medens dette gik for sig, kunde Butler, selv om han havde villet, ikke undgaa at lægge Mærke til de Personer, der syntes at være denne besynderlige Floks Førere. Han stod selv i Skygge, medens Fakkelskjæret belyste deres Skikkelser, saa han havde god Lejlighed til at iagttage dem, uden at de kunde se ham. Flere af dem, der lod til at være ivrigst paa Færde, havde Matrosklæder og Huer paa, andre store, løst hængende Overfrakker og Hatte, der hang

dem ned over Øjnene, og endelig var der adskillige, som man efter deres Paaklædning at dømme kunde have antaget for Kvinder, hvis deres barske, dybe Stemme, usædvanlige Størrelse og mandhaftige Gang og Væsen ikke havde talt derimod. Hvad de foretog sig, tydede paa, at de handlede efter en vel aftalt Plan. De havde visse Tegn, ved Hjælp af hvilke de kjendte hverandre, og de tiltalte hverandre med Øgenavne. Butler lagde Mærke til Navnet Vildild, som en svært bygget Amazone syntes at lyde.

Oprørerne efterlod en lille Flok, der skulde passe paa Vesterporten, og befalede Vægterne, i Fald de havde deres Liv kjært, at holde sig inde og ikke prøve paa at sætte sig i Besiddelse af Porten den Nat. Saa rykkede de hurtig frem ad Cowgategaden, og overalt, hvor de kom frem, stimlede Byens Pøbel til ved Lyden af deres Tromme og sluttede sig til dem. Da de kom til Cowgateporten, bemægtigede de sig ogsaa den med samme Lethed, som den, hvormed de havde bemægtiget sig Vesterporten, lukkede den og satte nogle faa Mand til at bevogte den. Man fremhævede senere som et slaaende Exempel paa Kløgt og Forsynlighed i Forbindelse med Dumdristighed, at de Folk, der var sat til at passe paa Portene, ikke blev staaende paa ét Sted, men strejfede frem og tilbage, idet de dog stadig holdt sig saa nær ved Portene, at de kunde holde Øje med, at der ikke blev gjort Forsøg paa at aabne dem, samtidig med at de opnaaede, at man ikke fik Lejlighed til at tage dem nærmere i Øjesyn. Hoben, der fra først af kun talte omtrent hundrede, voxede nu i Tusindvis og blev større og større for hvert Øjeblik, der gik. Den delte sig i mindre Flokke for hurtigere at kunne komme igjennem de forskjellige snævre Gyder, der føre fra Cowgate til High Street, og kort efter fyldte de Byens Hovedgade, idet de stadig rørte Trommen, medens de rykkede frem, og opfordrede alle brave Skotter til at slutte sig til dem.

Netherbowporten er for Edinburgh, hvad Templebar er for London, thi ligesom denne skiller London fra Westminster, skiller hin, der ligger for Enden af High Street, det egentlige Edinburgh fra Forstaden Canongate. Denne Port var det af den yderste Vigtighed for Oprørerne at komme i Besiddelse af, eftersom der paa den Tid laa et Infanteriregiment

under Oberst Moyles Kommando i Kvarter i Canongate, og dette fuldstændig vilde kunne kuldkaste deres Planer, hvis det rykkede ind i Byen, hvilket maatte ske ad denne Port. Anførerne skyndte sig derfor at naa Netherbowporten, som de bemægtigede sig paa samme Maade og med lige saa lidt Bryderi, hvorpaa de efterlod en Besætning, hvis Styrke svarede til Stillingens Vigtighed.

Det næste Maal for disse dristige Oprøreres Bestræbelser var at afvæbne Byvagten og derved tillige skaffe sig selv Vaaben, thi endnu havde der ikke været andre Vaaben at opdage i deres Hænder end Stokke og Knipler. Vagthuset var en lang, lav, grim Bygning — den blev revet ned 1787 —, der for en livlig Fantasi kunde tage sig ud som en lang sort Kæmpesnegl, der var kravlet midt op i High Street og nu helt tog Synet fra dens smukke Esplanade. Det frygtelige Oprør var kommet saa uventet, at der ikke var mere end det sædvanlige Vagtmandskab under en Sergeants Kommando til Stede i Vagten, og selv disse faa Folk manglede fuldstændig Munition. De var ogsaa tilstrækkelig paa det rene med, hvad der havde vakt Stormen, og hvor det bar hen, saa det var ikke at vente, at de skulde være synderlig opsatte paa, ved at gjøre kraftig Modstand, at udsætte sig for en saa talrig og ophidset Pøbelhobs Raseri, som de i Betragtning af Anledningen kunde sige sig selv var ganske særlig opbragt paa dem.

Skildvagten, der stod paa Post, var den eneste af Byvagten, der prøvede paa at gjøre sin Pligt hin skæbnesvangre Aften. Han lagde sit Gevær an og raabte til de forreste i Flokken, at de skulde gaa tilbage. Den unge Amazone, som Butler havde lagt Mærke til som særlig ivrig, sprang ind paa Livet af ham, greb fat i hans Gevær og fik det efter nogen Kamp vristet fra ham og ham selv kastet om paa Stenbroen. Et Par Soldater, som prøvede paa at komme deres Kammerat til Hjælp, blev paa samme Maade overvældede og afvæbnede, og Pøblen satte sig nu uden Vanskelighed i Besiddelse af Vagthuset, afvæbnede Resten af Soldaterne og jagede dem paa Porten. Det maa imidlertid fremhæves, at skjønt det var Bysoldaterne, der havde anrettet det Blodbad, dette Oprør skulde hævne, blev de hverken mishandlede eller forhaanede. Det lod til, at Folkets Hævn-

lyst ikke værdigede at slaa ned paa andre end den, der maatte anses for Ophavsmanden til den Uret, som havde vakt den.

Efter at den havde erobret Vagten, var det første, Hoben gjorde, at ødelægge Trommerne, af Frygt for, at de skulde blive brugte til at kalde Fæstningens Garnison til Vaaben; af samme Grund lod de nu heller ikke længere deres egen røre — deres Trommeslager var en ung Knøs, Trommeslagerens Søn i Portsburgh, som de havde tvunget til at paatage sig den Bestilling for dem. Derpaa gav de sig til at fordele Geværer, Bajonnetter, Partisaner, Hellebarder og Lochaberøxer imellem de dristigste i Flokken. Hidtil havde Førerne vedligeholdt fuldstændig Tavshed om, hvad det endelige Maal for deres Opstand var — alle vidste det, men ingen talte derom. Nu, da de havde truffet alle de nødvendige Forberedelser, hævede der sig et frygteligt Raab: „Porteous! Porteous! Til Fængslet! Til Fængslet!"

Skjønt de nu var lige ved Maalet, vedblev de at gaa frem med den samme Forsigtighed og Omtanke, som de havde lagt for Dagen, da Udsigterne til, at deres Foretagende vilde lykkes, var mere tvivlsomme. En stærk Afdeling af Oprørerne blev opstillet ud for Luckenboderne med Fronten mod den nederste Del af Gaden og spærrede al Adgang fra Øst, og den vestlige Ende af det snævre Stræde spærredes paa samme Maade, saaledes at Fængslet var fuldstændig omringet og de, der skulde bryde Porten op, sikrede imod al Forstyrrelse.

Magistraten var imidlertid bleven skræmmet op og havde samlet sig i et Værtshus for at se at skaffe Mandskab paa Benene, der kunde kue Oprøret. Oldermændene, som man først henvendte sig til, erklærede, at der kun var liden Udsigt til, at Lavene vilde respektere deres Myndighed, da den Mand, det gjaldt om at frelse, var saa almindelig forhadt. Byens Parlamentsmedlem, Lindsay, tilbød at ville paatage sig det farlige Hverv at bringe Bud fra Magistratens Formand til Oberst Moyle, Chefen for det Regiment, der laa i Canongate, og opfordre ham til at storme Netherbowporten og tiltvinge sig Adgang til Byen for at kue Oprøret. Lindsay vilde imidlertid ikke indlade sig paa at overbringe nogen skriftlig Ordre, da det vilde kunne komme til at koste hans

Liv, hvis den rasende Pøbel fandt den hos ham, og Resultatet blev, at Oberst Moyle nægtede at efterkomme den mundtlige Opfordring fra Præsidenten, idet han gjorde gjældende, at han maatte have en skriftlig Ordre fra Byens Øvrighed, da Porteous' Skæbne var ham et Exempel paa, hvor strængt en Jury kunde gaa frem imod Soldater, der handlede paa eget Ansvar.

Mer end ét Bud blev ad forskjellige Veje sendt til Fæstningen med Opfordring til den højest befalende om at lade sine Tropper rykke ind i Byen, affyre nogle Kanonskud eller endogsaa kaste en Bombe ind i Hoben for at rydde Gaderne. Men de Poster, Oprørerne havde udstillet paa forskjellige Steder i Gaden, var saa paapasselige, at ingen af Magistratens Udsendinger naaede Fæstningen. De blev imidlertid vist tilbage, uden at der tilføjedes dem nogen som helst Overlast eller Forhaanelse, idet man nøjedes med at true dem saa stærkt, som det var nødvendigt for at skræmme dem fra igjen at prøve paa at røgte deres Ærinde.

Med samme Paapasselighed holdt man ogsaa alle Personer, der tilhørte de højere og i dette Tilfælde mistænkelige Klasser af Samfundet, borte fra Gaderne, for at de ikke skulde udspejde Oprørernes Bevægelser eller kjende de enkelte Deltagere i Tumulten. Enhver kjoleklædt Herre blev standset af en to, tre Mand, som dels opfordrede dem til, dels befalede dem at vende om. Mangt et Spilleparti gik over Styr hin mindeværdige Aften, thi selv de fornemste Damers Bærestole blev standsede paa Vejen uden Hensyn til de skrammererede Tjenere og de blussende Fakler. Dette blev i hvert enkelt Tilfælde gjort med en Høflighed og et Hensyn til de forskrækkede Damers Følelser, som man knapt skulde have ventet af en saa ophidset Pøbelhobs Forposter. De, der standsede Bærestolene, undskyldte sig i Reglen med, at der var saadan en Forstyrrelse i Gaderne, at det var uundgaaelig nødvendigt af Hensyn til Damens egen Sikkerhed, at hun vendte om. De tilbød selv at eskortere de Bærestole, de saaledes standsede, rimeligvis af Frygt for, at nogle af dem, der mere tilfældig havde sluttet sig til Oprørerne, skulde gjøre sig skyldig i Uordener og Udskejelser af den Art, som pleje at komme frem i slige Tilfælde, og derved forstyrre deres systematisk og ordentlig lagte Hævnplan.

Der lever endnu Folk, som mindes at have hørt Damer, der saaledes blev standsede paa Vejen, fortælle, at de blev esforterede hjem af de unge Mænd, der standsede dem, og at disse endogsaa hjalp dem ud af Bærestolene med en Belevenhed, som laa højt over, hvad man skulde vente sig efter deres Paaklædning, thi den tilkjendegav tydelig nok, at de var Haandværkssvende. Det lod til, at de sammensvorne ligesom de, der i sin Tid myrdede Kardinal Beatoun, stod i den Formening, at det var Himlens egen Dom, de var ved at fuldbyrde, og at de derfor burde gjøre det paa en ordentlig og værdig Maade, skjønt den ikke var stadfæstet af de almindelige Myndigheder.

Medens deres Forposter saaledes stadig passede paa og hverken af Frygt eller Nysgjerrighed lod sig afholde fra at røgte de Hverv, der var paalagt dem, og medens Hovedstyrken vest og øst for Fængslet sikrede dem imod Afbrydelser, dundrede en udsøgt Flok af Oprørerne paa Fængselsporten og forlangte at blive lukket ind. Ingen svarede, thi den Slutter, der havde at tage vare paa den yderste Port, havde klogelig smurt Hæser, da Optøjerne begyndte, og taget Nøglerne med sig, og han var ingen Steds at finde. Porten blev øjeblikkelig bearbejdet med Forhammere, Jærnkoben og Plovjærn, som man havde skaffet sig til den Ende; men de bræk̃ede, slog og hamrede en rum Tid uden at komme nogen Vegne dermed, thi Porten, som var af dobbelte Egeplanker og beslaaet baade paa langs og tværs med svære Søm, var saaledes anbragt paa sine Hængsler, at der ikke kunde være Tale om at faa den til at give efter uden at anvende megen Tid derpaa. Oprørerne syntes imidlertid at være fuldt og fast bestemte paa, at de vilde ind. Den ene Flok afløste den anden ved Arbejdet, thi det følger af sig selv, at kun nogle faa kunde komme til ad Gangen; men den ene Flok efter den anden trak sig tilbage udmattet af de voldsomme Anstrængelser, uden at der var udrettet synderligt. Butler var bleven ført hen til det Sted, hvor denne Hovedscene i det hele Skuespil foregik, og stod saa nær ved Porten, at de svære Forhamres uafladelige Hamren paa den jærnbeslagne Fængselsport næsten døvede hans Øren. Da Arbejdet lod til at ville trække i Langdrag, begyndte han at haabe, at Hoben vilde tabe Modet og opgive det, eller at der maatte

komme Undsætning og splitte dem. Der var et Øjeblik, i hvilket den sidst nævnte Mulighed syntes at blive sandsynlig.

Magistraten havde samlet sine Embedsmænd og brød nu op fra Vinkjælderen, hvor den havde holdt Møde, og begav sig sammen med dem og nogle af Borgerne, der var villige til at udsætte sig selv for Fare for den offentlige Freds Skyld, til det truede Punkt. Magistratens Funktionærer gik i Spidsen med brændende Fakler, ledsagede af en Herold, der skulde oplæse Oprørsakten, i Fald det blev nødvendigt. Oprørernes Forposter fik de uden synderlig Vanskelighed drevet af Sted foran sig, men da de nærmede sig den Række Skildvagter, de sammensvorne havde opstillet tværs over Gaden ud for Luckenboderne, blev de modtagne med en uafbrudt Hagl af Sten, og da de rykkede nærmere, fældede Oprørerne de Lanser, Bajonnetter og Lochaberøxer, de havde erobret, imod dem. En af Raadstuetjenerne, en stærk og energisk Fyr, gik dristig frem, greb fat i en af Oprørerne og tog hans Gevær fra ham, men da han ingen Bistand fik af sine Kammerater, blev han øjeblikkelig kastet til Jorden og afvæbnet. Han var saa heldig at faa Lov til at rejse sig og løbe sin Vej, uden at der blev tilføjet ham yderligere Overlast, hvilket var et nyt mærkeligt Vidnesbyrd om, hvorledes disse Mænd til en vis Grad fo'r med Lempe overfor alle andre, samtidig med at de nærede en ubøjelig Forbitrelse imod ham, der havde vakt deres Had. Efter nogle forgjæves Forsøg paa at skaffe sig Ørelyd og Lydighed var Magistratsherrerne, som ingen Midler havde til at gjøre deres Myndighed gjældende med Magt, nødte til at rømme Marken for Oprørerne og skyndsomst trække sig tilbage for den Hagl af Sten, der susede om Ørene paa dem.

Fængselsportens passive Modstand syntes at have større Udsigt til at kuldkaste Hobens Planer end Magistratsherrernes direkte Forsvarsforsøg. De tunge Forhammere vedblev uafbrudt at drøne imod den, og Støjen, der forøgedes ved Ekkoet fra de høje Bygninger rundt om, var saa stærk, at den syntes at maatte kunne bringe Fæstningens Garnison paa Benene. Der udbredte sig det Rygte blandt Oprørerne, at Tropperne vilde rykke ud for at splitte dem, hvis de ikke fik iværksat deres Hensigt uden at spilde et eneste Øjeblik, eller at Garnisonen, selv uden at rykke ud af

Fæstningen, vilde kunne opnaa det samme Resultat ved at kaste en Bombe eller to ned i Gaden.

Sporede af denne Frygt blev de endnu ivrigere i at afløse hverandre ved Arbejdet paa at sprænge Fængselsporten, men den var og blev saa stærk, at den trodsede deres Anstrængelser. Endelig hørtes en Stemme raabe: „Lad os prøve paa at stikke Ild paa den!" Oprørerne gav sig nu alle som én til at raabe paa noget at stikke Ild paa den med, og som alle deres Ønsker syntes øjeblikkelig at gaa i Opfyldelse, saaledes havde de ogsaa snart faaet fat i en to, tre tomme Tjæretønder. En vældig rød Flamme slog snart i Vejret lige op ad Fængselsporten, og en høj Røg- og Flammesøjle steg op imod Bygningens gamle Taarne og stærkt tilgitrede Vinduer og belyste Hobens vilde og barske Fagter rundt om paa Pladsen og de blege og ængstelige Grupper, der fra Vinduerne i Nabolavet var Vidner til dette gruopvækkende Skuespil. Hoben nærede Ilden med alt, hvad den kunde faa fat i af brændbare Stoffer, Flammerne bragede og knitrede omkring det stadig voxende Baal, og et frygteligt Brøl tilkjendegav snart, at der var gaaet Ild i Porten, og at den var paa Vej til at styrte sammen. De ventede, til Ilden var dæmpet, men længe før den endnu var helt slukket, styrtede de forreste af Oprørerne i deres Utaalmodighed én for én ind over de endnu ulmende Brande. En tæt Regn af Gnister fløj højt i Vejret, hver Gang en Mand sprang igjennem de glødende Emmer og forstyrrede dem i deres Leje. Nu skjønnede Butler og alle andre, der saa' til, grant, at Oprørerne et Øjeblik efter vilde have fat i deres Offer og have det i deres Magt at gjøre med ham, hvad de vilde.

Syvende Kapitel.

Den ulykkelige Mand, der var Aarsag til disse mærkelige Uroligheder, var den Dag bleven befriet for sin Frygt for at blive offentlig henrettet, og hans Glæde var saa meget større, som han nok kunde have haft Grund til at

tvivle om, at Regeringen vilde udsætte sig for den Fare, der var forbunden med et saa ilde set Skridt som at tage sig af ham, efter at en Jury paa lovlig Maade havde kjendt ham skyldig i en saa oprørende Forbrydelse. Efter at være bleven lettet for sin Angst og Tvivl var han sjæleglad, og han mente, for at bruge de udtryksfulde Ord, Skriften anvender i en lignende Anledning, at nu var Dødens Bitterhed visselig overvunden. Nogle af hans Venner var imidlertid af en anden Mening, idet de havde iagttaget Mængdens Væsen og Adfærd, da den fik at vide, at der ikke blev noget af Henrettelsen; de sluttede af den usædvanlige Barskhed og Tavshed, hvormed den fandt sig i sin Skuffelse, at Pøblen pønsede paa en eller anden Plan til at tage en brat og forfærdelig Hævn, og de raadede Porteous til uopholdelig at anmode Øvrigheden om, at han under tilstrækkelig Bevogtning maatte blive ført til Fæstningen for at kunne være i Sikkerhed der, til hans Skæbne blev endelig afgjort. Da han imidlertid i sin Stilling som Byvagtens Fører var vant til at holde Byens Pøbel i Ave, kunde Porteous ikke tænke sig, at den skulde indlade sig paa saa dumdristigt et Foretagende som at storme et Fængsel, der var saa stærkt og let at forsvare; han ænsede derfor ikke det Raad, som maaske kunde have frelst ham, men endte hin skæbnesvangre Dag med at gjøre Gilde for nogle af sine Venner, der besøgte ham i Fængslet, og som til Trods for Fængselsreglementets udtrykkelige Bud fik Lov til at blive og spise til Aften hos ham, idet Fængselsforstanderen, som hans Embedsstilling havde bragt ham paa en fortrolig Fod med, saa' igjennem Fingre dermed.

Den ulykkelige Synder var derfor idel Fryd og Gammen og sad, mæt, blussende af Vin og opfyldt af en ubetimelig og ugrundet Selvtillid midt i sine Synder, da de første fjærne Gny fra Oprøret blandede sig med de lystige Drikkeviser. Fangevogteren kom styrtende ind og bad Gjæsterne om øjeblikkelig at bryde op, idet han i endnu større Hast meddelte dem, at en frygtelig og dumdristig Pøbelsværm havde bemægtiget sig Vagthuset og Byportene — det var den første Forklaring, de fik af de gruopvækkende Raab, de hørte.

Porteous kunde maaske endnu have undgaaet Pøblens

Raseri, som Øvrigheden ikke kunde beskytte ham imod, i Fald han var falden paa at forklæde sig og forlade Fængslet i Følge med sine Gjæster, thi det er rimeligt nok, at Fangevogteren ikke vilde have modsat sig en saadan Plan, eller at han i den Uro og Forvirring, der opstod, ikke engang vilde have bemærket den. Hverken Porteous eller hans Venner havde imidlertid Aandsnærværelse nok til at udføre eller blot fatte en saadan Plan. Vennerne skyndte sig at komme bort fra et Sted, hvor deres egen Sikkerhed syntes truet, og Fangen oppebiede i en næsten fuldstændig bedøvet Tilstand Udfaldet af Oprørernes Foretagende. Da Larmen af de Redskaber, med hvilke de først havde søgt at sprænge Porten, hørte op, faldt der ham for et Øjeblik en Sten fra Hjærtet, idet han smigrede sig med Haabet om, at Soldaterne var rykkede ind i Byen enten fra Fæstningen eller fra Forstaden og havde skrænmet og adsplittet Oprørerne, men det blegnede snart for Flammernes stærke og klare Skjær, der faldt ind igjennem Gittervinduet og oplyste hver Krog i Værelset, idet de samtidig umiskjendelig viste ham, at Hoben, fuldt og fast bestemt paa at sætte sin frygtelige Beslutning igjennem, havde grebet til et lige saa grueligt som sikkert Middel til at tiltvinge sig Adgang.

Skjæret af Flammerne drev endelig den forfærdede og som lynslagne Mand til at se sig om efter en Udvej til at frelse sig for Folkets Had ved at skjule sig eller flygte. At styrte hen til Kaminen og klavre op i den med Fare for at blive kvalt synes at være det eneste Redningsmiddel, der er faldet ham ind. Denne Udvej fandt han imidlertid snart spærret af det Jærngitter, der for en Sikkerheds Skyld plejer at være anbragt i Lufthullerne i et Fængsel. Stængerne, som hindrede ham i at komme videre, gjorde ham det imidlertid muligt at holde sig paa det Punkt, hvortil han var naaet, og han greb fat i dem som en Mand, der klamrer sig til et Halmstraa som den sidste Mulighed til at bjærge Livet. Det spøgelseagtige Lysskjær, der havde fyldt Værelset, blev svagere og svagere og tabte sig til sidst helt. Nu hørtes der Raab inden for Fængslets Mure og paa den snævre Vindeltrappe, der i et af Taarnene førte op til de øvre Værelser. Oprørernes Hurraraab besvaredes af et lige saa vildt og grueligt Skrig — det var Fangerne, som

haabede at slippe løs i den almindelige Forvirring og nu hilste Pøblen velkommen som deres Befriere. Nogle af dem viste Porteous' Fjender Vej til hans Værelse. Laase og Slaaer fik man hurtig Bugt med, og fra sit Skjulested hørte den ulykkelige Mand, hvorledes de gjennemsøgte hver en Krog i hans Værelse under Eder og Forbandelser, som vilde faa Haarene til at rejse sig paa Læserens Hoved, om vi vilde anføre dem, og som, hvis han nærede nogen som helst Tvivl i saa Henseende, afgjort viste ham, hvor inderlig opsatte de var paa at gjøre det af med ham.

Det Skjulested, Porteous havde valgt, var alt for iøjnefaldende til længe at kunne undgaa hans Fjenders Opmærksomhed. Han blev trukken frem med en saadan Voldsomhed, at det lod til at være Meningen at slaa ham ihjel paa Stedet. Flere end ét Vaaben hævedes ogsaa imod ham, da én af Oprørerne — det var den Person, hvis Kvindedragt havde tildraget sig Butlers særlige Opmærksomhed — i en myndig Tone bød dem holde inde. „Er I gale?" sagde han; „vil I udføre en Retfærdighedshandling, som om det var Vold og Grusomhed, I gjorde jer skyldige i? Dette Offer vil miste Hælvten af sin Duft, hvis vi ikke frembære det paa selve Alteret. Vi vil lade ham dø dèr, hvor det sømmer sig for en Morder at dø, i Galgen. Vi vil lade ham dø dèr, hvor han udgjød saa mange uskyldige Menneskers Blod!"

Forslaget modtoges med et lydeligt Bifaldsraab, og fra alle Kanter raabtes der: „Til Galgen med Morderen! — Til Græstorvet med ham!"

„Ingen maa tilføje ham nogen Overlast", vedblev han, som først havde taget Ordet. „Lad ham udsone sig med Gud, om han kan; vi vil kun dræbe Legemet, ikke Sjælen".

„Hvad Tid gav han Folk, der var bedre end han, til at berede sig paa Døden?" raabte flere Stemmer. „Lad os gjøre imod ham, som han har gjort imod dem".

Ordførerens Mening stemte imidlertid bedre med Sindelaget hos de fleste af dem, han talte med, et Sindelag, der snarere maatte siges at være halsstarrigt end lidenskabeligt, idet Oprørerne gjennemgaaende var rolige i al deres Vildhed og opsatte paa at give deres gruelige Hævn et Skin af Retfærdighed og Maadehold.

Den omtalte Person gik et Øjeblik bort fra Fangen efter at have overgivet ham til nogle udsøgte Folks Bevogtning med Ordre til at lade ham have fuldstændig Frihed til at give sine Penge og andre Ejendele, til hvem han vilde. En Gjældsfange modtog hans Efterladenskaber af hans skjælvende Haand, og det ulykkelige Offer fik derhos Lov til at træffe forskjellige andre Forberedelser i Anledning af sin forestaaende Død. De indespærrede Forbrydere, og hvem der ellers havde Lyst dertil, kunde nu frit forlade Fængslet, thi ganske vist hørte det ikke med til Oprørernes Plan, men det var næsten en nødvendig Følge af, at de havde sprængt Fængslets Porte og Døre. Med vilde Glædesskrig sluttede de sig til Hoben eller forsvandt i de snævre Gyder for at opsøge de Lastens og Skjændselens Tilholdssteder, i hvilke de plejede at skjule sig for Retfærdighedens Haandlangere.

To Personer, en Mand paa et halvt Hundrede Aar og en ung Pige paa atten Aar, var de eneste, der blev inden for de sørgelige Mure, bortset fra et Par Gjældsfanger, som rimeligvis ikke saa' nogen Fordel ved at benytte sig af Lejligheden til at flygte. De to omtalte Personer blev i Fængslets almindelige Forsamlingssal, som nu stod fuldstændig tom. En af deres fordums Ulykkesfæller raabte til Manden, at han skulde løbe sin Vej: „Løb, Ratcliffe, — Vejen er klar!"

„Det kan nok være, Willie", svarede Ratcliffe rolig, „men jeg har nu sat mig i Hovedet, at jeg vil opgive Haandteringen og blive skikkelig".

„Saa bliv da og lad dig hænge, saadan en dum gammel Djævel, du er!" sagde den anden og løb ned ad Trappen.

Den kvindeklædte Person, vi have betegnet som en af de ivrigste af Oprørerne, nærmede sig samtidig den unge Pige og hviskede til hende: „Flygt, Effie, flygt!" — det var alt, hvad han fik Tid til at sige. Hun saa' paa ham med et Udtryk, hvori Frygt, Kjærlighed og Bebrejdelse strides med en lammende Overraskelse. „Flygt, Effie, flygt!" gjentog han, „tænk paa alt, hvad du har kjært!" Hun stirrede atter paa ham, men kunde ikke faa et Ord frem. Saa hørtes der et højt Raab, og der blev gjentagne Gange kaldt paa Madge Vildild nede fra Foden af Trappen.

„Nu kommer jeg, nu kommer jeg", svarede han, som

lød dette Navn. Saa sagde han atter hurtig: „For Guds Skyld — for din egen Skyld — for min Skyld, flygt, ellers dræber de dig!“ og derpaa forlod han Salen.

Pigen stirrede et Øjeblik efter ham og mumlede derpaa sagte hen for sig: „Hellere dø, naar ens Rygte er ødelagt!“ Saa slog hun Hænderne for Ansigtet og blev staaende ubevægelig som en Billedstøtte og tilsyneladende uden at ænse Larmen og Tumlen omkring hende.

Larmen trak sig nu uden for Fængslet. Oprørerne havde ført deres Offer med sig og var paa Vej med ham til det almindelige Retterssted, hvor de havde bestemt, at han skulde lide Døden. Anføreren, som de kaldte Madge Vildild, var af sine utaalmodige Kammeraters Raab bleven kaldt til for at være med i Optoget.

„Jeg lover jer fem Hundrede Pund“, sagde den ulykkelige Mand, idet han greb Vildilds Haand, „fem Hundrede Pund for at redde mit Liv“.

Anføreren svarede i den samme hvisken de Tone, og idet han gjengjældte Haandtrykket med et lige saa heftigt: „Fem Centner møntet Guld vilde ikke kunne frelse Jer. Husk paa Wilson!“

Efter en Minuts dyb Tavshed tilføjede Vildild i en roligere Tone: „Udson Jer med Himlen. — Hvor er Præsten?“

Butler, som opfyldt af stor Angst og Spænding var bleven holdt i nogle faa Alens Afstand fra Fængslet, medens de ledte efter Porteous, blev nu ført frem og fik Befaling til at gaa ved Siden af Fangen og berede ham til den umiddelbart forestaaende Død. Han svarede paa denne Opfordring ved at bede Oprørerne vel betænke, hvad det var, de gjorde. „I er hverken Dommere eller Jurymænd“, sagde han. „I har hverken efter Guds eller Menneskenes Lov Myndighed til at berøve noget Menneske Livet, hvor skyldig han end kan være til Døden. Naar en lovlig Myndighed henretter en Forbryder paa anden Tid, andet Sted og anden Maade, end Dommen foreskriver, er det Mord; hvad maa det saa ikke være her, da I ikke have anden Adkomst til at blande jer i Sagen end eders egen Vilje? I den albarmhjærtiges Navn, vær barmhjærtige imod denne ulykkelige

Mand, og besmit ikke eders Hænder med hans Blod. Styrt jer ikke selv ind i den Forbrydelse, I vil straffe ham for!"

„Fat dig i Korthed, Præst — du staar ikke paa Prædikestolen", sagde en af Oprørerne.

„Kommer du med mere af den Slags Vaas", sagde en anden, „kan vi gjærne hænge dig op ved Siden af ham."

„Stille!" sagde Vildild. „Gjør ikke den gode Mand Fortræd — han letter sin Samvittighed, og det kan jeg godt lide ham for".

Saa vendte han sig til Butler: „Nu har vi taalmodig hørt paa Dem, Herre", sagde han, „og til Svar kan vi lade Dem vide, at De lige saa godt kan tale til Kvaderstenene og Jærnstængerne i Fængslet som tænke paa at bringe os fra vort Forsæt. Blod kræver Blod. Vi har tilsvoret hverandre med de dyreste Eder, at Porteous skal lide den Død, han i saa fuldt Maal har fortjent; tal derfor ikke mere til os, men bered ham til Døden saa godt, som Tidens Korthed tilsteder".

De havde tilladt den ulykkelige Porteous at tage sin Slobrok og sine Tøfler paa, da han havde kastet Frakken og Skoene for at lette sit Forsøg paa at slippe bort igjennem Kaminen. I dette Kostume bar to af Oprørerne ham imellem sig paa deres Arme, „i Guldstol", som det hedder. Butler maatte gaa lige ved Siden af ham og gav sig flere Gange i Lag med at røgte det Hverv, som altid maa være det tungeste, der kan paalægges en Præst, som virkelig fortjener at kaldes saa, et Hverv, som blev saa meget tungere paa Grund af de ejendommelige og gruelige Omstændigheder, der knyttede sig til denne dødsdømtes Skæbne. Porteous bad først nogle Gange om Naade, men da han mærkede, at der ikke var nogen som helst Udsigt til, at det kunde nytte noget, hjalp hans militære Opdragelse i Forbindelse med hans Karakters naturlige Stivhed ham til at tage sig sammen.

„Er De beredt til dette frygtelige Endeligt?" sagde Butler med skjælvende Stemme. „O, vend Dem til ham, for hvem Tid og Rum er intet, og for hvem nogle faa Øjeblikke ere som et helt Liv og et helt Liv som nogle faa Øjeblikke".

„Jeg tror nok, jeg ved, hvad De vil sige", svarede Porteous barsk. „Jeg er opdragen til Soldaterstanden; vil

de myrde mig, før min Tid er kommen, faar mine Synder saa vel som mit Blod komme over deres Hoveder".

„Hvem var det", sagde Vildild alvorlig, „der sagde til Wilson paa dette selv samme Sted, da han ikke kunde bede for den Pine, hans Lænker voldte ham, at den var snart overstaaet? — Kom Eders egne Ord i Hu; og kan I ikke have Gavn af denne brave Mands Lærdom, saa skjæld i alt Fald ikke paa dem, der er barmhjærtigere imod Jer, end I har været imod andre".

Toget skred nu langsomt og bestemt fremad. Det oplystes af mange blussende Fakler og Kjærter, thi det var saa langt fra, at Deltagerne i denne Handling lagde an paa at skjule, hvad de havde for, at de tvært imod syntes at ønske, at der blev lagt Mærke dertil. Hovedanførerne holdt sig tæt ved Fangen, hvis blege, men trodsige Ansigt tydelig skjelnedes i Fakkelskjæret, da de, der bar ham, løftede ham højt op over Mængden, der flokkedes om ham. De, som havde Sværd, Geværer og Stridsøxer, gik paa Siderne af ham, som for at afgive en formelig Bedækning for Optoget. Hvor de kom frem, var Vinduerne fulde af Folk, der var bleven skræmmede op af Søvne ved denne usædvanlige Tummel. Nogle af Tilskuerne gav mumlende deres Bifald til Kjende, men i Almindelighed var de saa forfærdede over dette ualmindelige og dristige Foretagende, at de saa' til som bedøvede af Overraskelse. Ingen gjorde det ringeste Forsøg paa at lægge det Hindringer i Vejen, hverken i Ord eller Gjerning.

Oprørerne vedblev imidlertid stadig at gaa frem med den samme rolige Sikkerhed og Selvtillid, som havde udmærket alle deres Foranstaltninger. Da Fangen tabte en af sine Tøfler, gjorde de Holdt, ledte efter den og gav ham den med stor Sindsro paa igjen. Da de gik igjennem Buen ned imod det ulykkesvangre Sted, hvor de agtede at ende Værket, var der en, som ytrede, at man burde have en Strikke parat. I den Anledning brød de ind i en Rebslagerbod og tog et Reb, der var passende til det Brug, og næste Morgen fandt Manden et Guldstykke paa sin Disk. Saa magtpaaliggende var det disse Mennesker, der udførte en saa dristig Handling, at lægge klart for Dagen, at de ikke vilde

begaa det ringeste Brud paa Loven, undtagen for Porteous' Vedkommende.

Saaledes naaede de Retterstedet, idet de paa denne rolige og resolute Maade førte eller slæbte Gjenstanden for deres Hævntørst med sig — der havde han begaaet sin Forbrydelse, og der skulde han lide sin Straf. Adskillige af Oprørerne — eller de sammensvorne burde de vel snarere kaldes — gav sig nu i Lag med at flytte den Sten, der var lagt over Hullet, i hvilket Galgen blev rejst, medens andre søgte at opdrive Midler til at lave en Galge, thi det Sted, hvor Byens Galge holdtes gjemt, sagde man var alt for vel forvaret, til at man kunde sætte sig i Besiddelse af den med Magt uden at spilde megen Tid. Butler søgte at benytte den Pavse, der opstod heraf, til at faa Hoben til at opgive sit gruelige Forehavende. „For Guds Skyld", udbrød han, „husk paa, at det er Eders Skabers Billed, I vil udslette i denne ulykkelige Mand. Hvor ond og ugudelig han end mon være, har han Lod og Del i alle Skriftens Forjættelser, og I kan ikke myrde ham midt i hans Ubodfærdighed uden at udslette hans Navn af Livsens Bog. Myrder ikke baade Sjælen og Legemet, men giv ham Tid til at berede sig".

„Hvad Tid fik de, som han myrdede her paa dette selv samme Sted?" sagde en barsk Røst. „Baade Guds og Menneskenes Lov kræver hans Død".

„Men, mine Venner", sagde Butler, ædel nok til ikke at ænse den Fare, han udsatte sig selv for, „hvem har sat jer til at være hans Dommere?"

„Vi er ikke hans Dommere", svarede den samme Røst. „Han er allerede domfældt og dømt til Døden af den lovlige Øvrighed. Os har Himlen og vor retmæssige Harme tilskyndet til at udføre denne Dom, da en partisk Regering har taget Morderen i Beskyttelse".

„Jeg er ikke nogen Morder", sagde den ulykkelige Porteous; „det, I lægger mig til Last, skete i Nødværge under Udøvelsen af mit lovlige Hverv".

„Af Sted med ham! Af Sted med ham!" lød det almindelige Raab. „Hvorfor spilder I Tiden med at lave en Galge? Lygtepælen der er god nok til den Mandbraber".

Den ulykkelige blev med ubarmhjærtig Hurtighed slæbt til Døden. Butler, som var bleven skilt fra ham i Trængslen, slap for at være Vidne til Rædslerne ved hans sidste Dødskamp. Da de, der hidtil havde bevogtet ham som en Fange, ikke længere holdt Øje med ham, flyede han fra det ulykkelige Sted, uden synderlig at ænse, hvilken Kurs han tog. Et højt Raab forkyndte den barske Glæde, hvormed Ophavsmændene til denne Gjerning saa' den fuldbyrdet. Butler, som var naaet hen til Hjørnet af den snævre Gade, der hedder Cowgate, saa' sig forfærdet tilbage, og ved Faklernes røde og skumle Skjær kunde han skjelne en Skikkelse, der i sin Dødskamp svajede frem og tilbage over Mængdens Hoveder, medens Mændene slog til den med deres Lochaberøxer og Partisaner. Det var et Syn, der var vel skikket til at fordoble hans Rædsel og give hans Fødder Vinger.

Den Gade, Flygtningen løb ned ad, fører ud til en af Byens østre Porte. Butler standsede ikke, før han havde naaet den, men den var endnu lukket. Han ventede næsten en Time, idet han gik frem og tilbage opfyldt af ubeskrivelig Uro. Omsider vovede han at raabe, saa de forfærdede Portvægtere blev opmærksomme paa ham og ved samme Lejlighed opdagede, at de nu uhindret kunde gjenoptage deres Funktioner. Butler bad dem aabne Porten. De nølede. Han sagde dem, hvad han hed, og hvad han var.

„Præst er han", sagde en af dem. „Jeg har hørt ham prædike i Haddoshole".

„Det er nok en dejlig Prædiken, han har holdt i Aften", sagde en anden; „den er det nok bedst, der bliver talt saa lidt om som muligt".

Saa lukkede de Laagen i Porten op og lod ham slippe ud, hvorpaa han forfærdet og angst skyndte sig at komme bort fra Edinburghs Mure. Hans første Tanke var strax at give sig paa Hjemvejen, men Frygt og Bekymring af en anden Art i Forbindelse med Tanken om, hvad han havde faaet Nys om paa denne mærkværdige Dag, bragte ham til at tøve i Nærheden af Byen til Daggry. Mere end én Gruppe Mennesker kom forbi ham, medens han søgte at forslaa de Timer, der var tilbage, før det blev lyst, og af den hviskende Tone, hvori de talte sammen, den usædvanlige Tid, paa hvilken de færdedes ude, og den Hurtighed, hvormed

de vandrede af Sted, sluttede han, at det var Folk, som havde taget Del i de nylig foregaaede gruelige Begivenheder.

Saa meget er vist, at den Maade, hvorpaa Oprørerne pludselig og fuldstændig gik fra hverandre efter at have øvet deres Hævn, ikke var det mindst mærkelige Træk ved denne mærkværdige Historie. I Reglen vil en Pøbelhob, hvad der end har drevet den til at rotte sig sammen, naar den har naaet sit Maal, gaa over til yderligere Udskejelser. Men saaledes gik det ikke her. Oprørerne syntes fuldkommen tilfredsstillede ved den Hævn, de havde søgt med en saa urokkelig og omsigtsfuld Energi. Da de var fuldt forvissede om, at deres Offer havde opgivet Aanden, spredte de sig til alle Sider og kastede de Vaaben, som de kun havde taget for at kunne sætte deres Hensigt igjennem. Ved Daggry var der ikke det ringeste Spor tilbage af Aftenens Begivenheder med Undtagelse af Porteous' Lig, der endnu hang paa det Sted, hvor han havde lidt Døden, og de Vaaben af forskjellig Art, som Oprørerne havde taget i Byvagten, og som nu laa spredte om i Gaderne, hvor de havde kastet dem, da de ikke længere havde Brug for dem.

Byens Øvrighed gjenoptog nu sin Myndighed, ikke uden at skjælve ved Tanken om de Erfaringer, den havde gjort om, hvor skrøbelig den var. De første Tegn paa, at den atter begyndte at optræde med nogen Energi, var, at den lod Tropper rykke ind i Byen og indledede en streng Undersøgelse angaaende den foregaaende Nats Tildragelser. Det hele Foretagende var imidlertid bleven ledet efter en saa sikker og vel beregnet Plan, med en saadan Fasthed og Hemmelighedsfuldhed, at der kom lidet eller intet frem, som kunde oplyse, hvem Ophavsmændene eller Hovedlederne var. Der blev sendt en Stafet til London med Melding om, hvad der var foregaaet, og her vakte dette Budskab stor Harme og Overraskelse i Statsraadet, særlig hos Dronning Karoline, som fandt, at hendes egen Myndighed stod Fare for at komme i Foragt som Følge af, at denne ejendommelige Sammensværgelse var løben saa heldig af for Deltagerne. Der taltes en Tid lang ikke om andet end om de Foranstaltninger, der skulde træffes for at hævne denne Tort ikke blot paa Gjerningsmændene, saa snart man fik opsporet dem, men

ogsaa paa Magistratsherrerne, som havde fundet sig i det skete, og paa Byen, der havde været Skuepladsen for dette Sørgespil. Traditionen fortæller endnu, at Hendes Majestæt i den Harme, hun kom i ved denne Lejlighed, skal have sagt til den berømte John, Hertug af Argyle, at før hun vilde finde sig i en saadan Tort, vilde hun forvandle Skotland til en Vildtbane, hvortil den dristige Adelsmand skal have svaret med et dybt Buk: „I saa Fald beder jeg Deres Majestæt om Orlov, for at jeg kan tage hjem og sørge for, at mine Hunde er parate".

Dette djærve Svar gjorde sin Virkning, og da største Delen af den skotske Adel syntes besjælet af den samme nationale Aand, saa' Hendes Majestæt sig nødsaget til at holde sin Harme i Tømme og gribe til mildere Forholdsregler, som vi maaske i det følgende faa Lejlighed til nærmere at omtale.

Ottende Kapitel.

Skulde jeg vælge et Sted, hvorfra en Solopgang eller Solnedgang maa frembyde det skjønneste mulige Skue, vilde jeg nævne den vilde Sti, der snor sig om Foden af det Bælte af høje, i en Halvkreds liggende Klipper, som kaldes Salisbury-Klipperne, og danne Affaldet af det bratte Fjældrag, der vender ud imod Dalen paa den sydøstlige Side af Edinburgh. Udsigten omfatter her, for at angive dens Hovedtræk, en tæt bygget opad stræbende By, som neden til udbreder sig i Omrids, der for en romantisk Fantasi kunne tage sig ud som en Drages; saa kommer der en prægtig Fjord med sine Klipper og Øer, sine fjærne Kyster indrammede af Bjærge, og derpaa et skjønt og frugtbart Lavland, der bugter sig i Bakker og Dale, hist og her ogsaa oplives af Klipper og begrænses af Pentlandsbjærgenes maleriske Højdedrag. Da Stien imidlertid jævnt snor sig om Foden af Klipperne, vexler Udsigten, der saaledes i det hele dannes af disse henrivende og storartede Buer, saa at sige for hvert Skridt, idet man snart har dem hver for sig, snart forenede paa

enhver tænkelig Maade, der kan fryde Øjet og sætte Fantasien i Bevægelse. Naar et Landskab, der paa én Gang er saa skjønt og saa rigt paa Afvexling, saa pirrende paa Grund af sin Mangfoldighed og dog tillige saa storartet, belyses af Morgen- eller Aftenrødens Skjær og frembyder al den Afvexling af dybe Skygger og straalende Glans, der giver selv det tammeste Landskab Karakter, saa bliver Virkningen næsten troldomsagtig. Denne Sti var gjærne mit Yndlingssted Morgen og Aften, naar jeg var optagen af en af mine Yndlingsforfattere eller havde faaet noget nyt at studere paa. Nu hører jeg, at Stien er bleven fuldstændig ufremkommelig, hvilket unægtelig ikke taler til Fordel for Smagen i den gode Stad eller hos dens Øvrighed *).

Det var fra denne fortryllende Sti, hvis Skjønhed smeltede sammen med saa mange dejlige Drømme, da jeg var ung, og Livet laa for mig med Forjættelse om en lykkelig Fremtid, at det ikke var mig muligt at nævne den uden i Forbigaaende at give en kort Beskrivelse af den — det var, siger jeg, fra denne romantiske Sti, at Butler saa' Solen staa op Dagen efter Drabet paa Porteous. Han havde let kunnet finde en langt kortere Vej til det Hus, han agtede sig til, ja den Vej, han valgte, var i Virkeligheden en betydelig Omvej. Han slog ind paa Stien omkring Foden af Klipperne og blev der, til Dagen var leden et godt Stykke frem, dels for at faa Ro i sit Sind, dels for at forslaa Tiden, til han kunde besøge den paagjældende Familie uden at vække Forundring eller komme til Ulejlighed. Medens han nu saaledes snart staar med Armene over Kors og iagttager, hvorledes Solen langsomt hæver sig op over Synskredsen, snart sidder paa en af de mange Blokke, Uvejr har løsrevet fra Klipperne, idet han snart tænker paa det gruelige Skuespil, han har været Vidne til, snart paa den sørgelige og for ham yderst vigtige Nyhed, han havde hørt hos Saddletrees, vil vi benytte Lejligheden til at oplyse Læseren om, hvem Butler var, og hvorledes hans Skæbne var knyttet til Effie Deans', Madam Saddletrees ulykkelige Tjenestepiges.

---

*) Senere er der bleven anlagt en smuk Gangsti uden om disse romantiske Klipper, og Forf. glæder sig ved Tanken om, at de ovenstaaende Linier have givet Stødet dertil.

Reuben Butler var af engelsk Herkomst, uagtet han var født i Skotland. Hans Bedstefader havde tjent i Monks Hær og deltaget i Stormen paa Dundee 1651 som en af de Dragoner, der til Fods dannede den saakaldte fortabte Flok. Stephen Butler, som paa Grund af sin Færdighed i at læse og udlægge Skriften kaldtes Bibel-Stephen, var en ivrig Independent og tog Forjættelsen om, at de hellige skulle arve Jorden, i dens videste Udstrækning. Hidtil var det nærmest drøje Knubs, der var faldne i hans Lod ved Fordelingen af denne Fællesejendom, og han lod derfor ikke Lejligheden gaa unyttet hen, da han var med til at storme og plyndre en rig Handelsstad, men satte sig i Besiddelse af saa meget af denne Verdens Goder, som han paa nogen Maade kunde faa fat i. Det lod til, at han havde haft saa taaleligt Held med sig, thi hans udvortes Kaar syntes at være bleven betydelig forbedrede efter denne Tildragelse.

Den Eskadron, han hørte til, laa i Kvartér i Landsbyen Dalkeith som Monks Livvagt, medens Republikens General selv boede paa Slottet tæt ved. Da Generalen umiddelbart før Kongemagtens Gjenindførelse brød op fra Skotland og paabegyndte sit Foretagende, der skulde drage saa betydningsfulde Følger efter sig, mønstrede han sine Folk og særlig dem, der udgjorde hans personlige Livgarde, da han ønskede, at denne kun skulde bestaa af Folk, der var ham personlig hengivne. Ved den Lejlighed blev Bibel-Stephen vejet og funden for let. Man formodede, at han ikke følte noget Kald til at deltage i et Foretagende, der kunde udsætte det militære Helgenregimente for at gaa over Styr, og at det vilde stride mod hans Samvittighed at forene sig med Folk, som efter al Rimelighed vilde ende med at slutte sig til Karl Stuart, denne Søn af „den sidste Mand", som de fortrolig og ikke synderlig ærbødig kaldte Karl den første, i deres Samtaler saa vel som i deres omhyggelig udarbejdede Prædikener og Taler. Da det ikke ret vel lod sig gjøre ligefrem at kassere den Slags Folk, nøjedes man med at give Stephen Butler et venskabeligt Vink om, at han gjorde bedst i at overgive sin Hest og Mundering til en af Middletons gamle Dragoner, hvis militære Samvittighed var tilstrækkelig bøjelig og væsentlig rettede sig efter Oberstens og Kvartermesterens. Da dette Vink støttedes

ved et Løfte om Udbetaling af en Del resterende Sold, havde Stephen verdslig Visdom nok til at gaa ind paa Forslaget og saa' med stor Ligegyldighed sine gamle Kammerater marschere syd paa for at stive Englands vaklende Regering af ved at give den et nyt Grundlag.

Den forhenværende Dragons Pengekat var tung nok, til at han kunde kjøbe sig en Hytte med nogle Tønder Land til — Stedet hedder endnu Beersheba — omtrent en skotsk Mil fra Dalkeith, og der slog Stephen sig ned tillige med en ung Livsledsagerinde, som han havde valgt sig i den nævnte Landsby, og hvis Tilbøjelighed for en tryg og behagelig Tilværelse paa denne Side Graven forsonede hende med den martialske Fanatikers plumpe Manerer, alvorlige Karakter og vejrbidte Ansigt. Stephen overlevede ikke længe de „onde Dage og onde Tunger", som Milton i samme Situation klager saa ynkelig over. Ved sin Død efterlod han sig en ung Enke og et Drengebarn paa tre Aar, som ved sit sindige og alvorlige Væsen, sit gammelmandsagtige, ja barske Ansigt og sin Tilbøjelighed til at udtrykke sig i Sentenser og Skriftsprog, vilde have afgivet et tilstrækkeligt Vidnesbyrd om, at der ikke var noget i Vejen med hans Moders Ære, i Fald nogen skulde have villet have Enken i Beersheba mistænkt for, at Fyren ikke var Bibel-Butlers Afkom.

Butlers Grundsætninger var ikke gaaede i Arv til hans Familie, lige saa lidt som de havde udbredt sig blandt hans Naboer. Skotternes Karakter egner sig ikke for Independentismen, hvor gunstig en Jordbund den end er for Fanatisme i andre Former. Bemeldte Grundsætninger var imidlertid ikke glemte; især huskedes de af en Laird i Nabolavet, som gjorde sig meget til af den Trofasthed, hvormed han havde holdt fast paa sine kongeligsindede Grundsætninger i „hine Ulykkens Dage", skjønt jeg aldrig har hørt, at de udsatte ham for større Fare end at faa Hovedet slaaet i Stykker eller komme til at tilbringe en Nat paa Hovedvagten, naar Vinen og Kongeligsindetheden regerede i hans øverste Etage. Denne Laird havde fundet det hensigtsmæssigt at rode op i alt, hvorfra der kunde hentes Paaskud til Beskyldninger imod den hedengangne Stephen. I dette Synderegister indtog hans religiøse Anskuelser en fremragende

Plads, og det er jo ogsaa let at begribe, at de maa have taget sig umaadelig overdrevne ud for en, hvis egne Principer i den Retning var saa smaa og saa vanskelige at opdage, at det næsten saa' ud, som der slet ingen var. Som Følge heraf fik Butlers stakkels Enke fuldt op af Bøder for Kætteri og kom ogsaa paa anden Maade til at lide under den Undertrykkelse, Tiden var saa fuld af, og Enden paa det blev, at Beersheba nok saa net blev listet ud af Hænderne paa hende og kom til at tilhøre Lairden, som havde været saa ivrig til at forfølge den stakkels Kone. Da dette Maal var fuldstændig naaet, begyndte han at vise noget Samvittighedsnag, nogen Menneskelighed, eller hvad Læseren nu vil kalde det, for saa vidt som han tillod hende at blive boende i hendes Mands Hytte og paa nogenlunde rimelige Vilkaar lejede hende et Stykke Jord at dyrke. Hendes Søn Benjamin voxede imidlertid til, og da Tidens Fylde var kommen, tog han sig, ledet af den Drift, der bringer Folk til at gifte sig, selv om der ikke kan komme andet end den rene Elendighed ud deraf, en Kone, som tillige med den Søn, der kom, hjalp med til at dele Fattigdommen i Beersheba.

Lairden af Dumbiedikes havde hidtil holdt sine Fordringer inden for nogenlunde rimelige Grænser, maaske fordi han skammede sig ved at overvurdere de usle Midler til Livets Ophold, han havde ladet Enken beholde. Men da der nu var en stærk og rask ung Karl til at besørge Arbejdet paa hendes Jordlod, begyndte Dumbiedikes at mene, at saadant et Par solide Skuldre nok kunde bære noget mere. Han behandlede nemlig sine undergivne, som han heldigvis ikke havde mange af, saa temmelig efter den samme Grundsætning som de Vognmænd, han saa' læsse deres Vogne ved en Kulbunke i Nabolavet, og som aldrig forsømte at lægge et Hundrede Pund eller saa extra til Læsset, naar de paa én eller anden Maade havde faaet Fingre i en Hest, der var noget stærkere end de andre, i Stedet for den, der var styrtet for dem Dagen i Forvejen. Hvor fornuftig denne Grundsætning nu end forekom Lairden af Dumbiedikes, burde han imidlertid have betænkt, at man kan gjøre for meget af den, og at den i saa Fald naturlig fører til, at baade Hest og Vogn og Læsset med gaar i Skuddermudder.

Akkurat saaledes gik det, da han forhøjede Afgiften for Benjamin Butler. Denne var en Mand, der kun talte lidt og heller ikke tænkte synderlig, men han følte sig knyttet til Beersheba paa samme Maade, som Planten er knyttet til det Sted, hvor den tilfældigvis gror, og han hverken gjorde Indvendinger imod Lairden eller søgte at slippe ud af hans Kløer, men sled i det Nat og Dag for at fyldestgjøre sin Herres Fordringer, til han faldt i en hidsig Feber og døde. Hans Kone overlevede ham ikke længe — det saa' næsten ud, som det var en Skæbne, der hvilede over denne Familie, at dens Medlemmer skulde staa forældreløse i Verden — Reuben Butler var ved Aar 1704 eller 5 stedt i samme Vilkaar, som hans Fader havde været, og havde den samme til at sørge for sig, som han havde haft, nemlig Bedstemoderen, Enken efter Monks gamle Dragon.

En anden af denne haardhjærtede Jorddrots Fæstere havde de samme Udsigter til Elendighed hængende over Hovedet paa sig; det var en af de rigtig ægte, sejge Presbyterianere, som hed Deans. Hans kirkelige og politiske Anskuelser var i høj Grad en Torn i Øjet paa Lairden, men det lykkedes ham ikke des mindre at holde sig paa Godset, da han regelmæssig udredede de mange forskjellige Afgifter, der krævedes af ham. Aarene 1700 og 1701, som længe mindedes i Skotland paa Grund af den Dyrtid og almindelige Nød, der i dem hjemsøgte Landet, gav denne brave presbyterianske Landmand hans Knæk. Stævninger, Udpantninger o. desl. susede om Ørene paa ham saa stærkt som Toryernes Kugler susede om Whiggernes ved Pentland, Bothwell Brigg eller Airsmoss. Hvor tappert han end stred imod — og han stred tappert —, Enden paa det blev, at „den fromme David Deans" blev i Bund og Grund ødelagt, og da Benjamin Butler døde, var han fuldstændig prisgiven til sin gridske Jorddrots Naade og Barmhjærtighed. Begge Familiers Skæbne syntes at være given, men de, der forudsagde, at Tiggerstaven var dem vis, fik alligevel Uret paa Grund af en tilfældig Omstændighed.

Den selv samme Dag, som de skulde have været jaget bort, da alle deres Naboer var parate til at bevidne dem deres Medlidenhed, men ikke én af dem til at yde dem en Haandsrækning, blev der over Hals og Hoved sendt Bud til

Sognets Præst og en Læge i Edinburgh, om de vilde komme til Lairden af Dumbiedikes. De blev begge to meget overraskede, thi hans Yndlingsæmne, naar han sad og tog sig en Extraflaske, hvilket han gjorde mindst én Gang om Dagen, var just den Foragt, han nærede for begge Fakulteter. Begge Læger, han, der skulde sørge for Legemet, og han, der skulde tage sig af Sjælen, kom næsten samtidig ind i Gaarden paa det lille Herresæde, og efter at have stirret noget overraskede paa hinanden, udtalte de saa at sige i Munden paa hinanden deres Overbevisning om, at Dumbiedikes sikkert maatte være meget daarlig, siden han sendte Bud efter dem begge to paa én Gang. Før Tjeneren endnu havde faaet ført dem ind til ham, kom der en Jurist til, nemlig Hr. Nichil Novit. Prokuratoren blev først kaldt ind til Lairden, og kort efter blev ogsaa Præsten og Lægen anmodede om at gaa der ind.

Dumbiedikes havde allerede ladet sig lægge ind i Gaardens bedste Sovekammer, som kun brugtes ved Bryllupper og Dødsfald og i Anledning af den sidst nævnte Anvendelse kaldtes Ligstuen. Her var foruden den syge selv og Prokuratoren Patientens Søn og Arving, en lang, lejtet, enfoldig udseende Dreng paa en fjorten, femten Aar, og Husholdersken, et raskt og livligt Fruentimmer paa mellem fyrre og halvtreds, som havde styret Husvæsenet paa Dumbiedikes siden Fruens Død. Det var den Tilhørerkreds, Lairden henvendte sig til saa omtrent med følgende Ord, idet aandelige og verdslige Materier, Bekymring for hans Helbred og hans Pengesager paa den besynderligste Maade tumlede sig mellem hinanden i hans Hoved, som aldrig havde hørt til de klareste.

„Det er en streng Tid for mig, denne, I gode Mænd og Naboer, næsten lige saa streng som i 89, da Pøblen handlede saa ilde med mig. De tog grovelig fejl af mig — skjældte mig for Papist, skjønt der aldrig har været den mindste Smule Papisteri i mig, Hr. Pastor. Læg dig det paa Sinde, Jock — det er en Gjæld, vi maa betale, og der staar Hr. Nichil Novit, han kan fortælle dig, at jeg aldrig har holdt af at betale Gjæld i mine Levedage. — Glem endelig ikke at opkræve de forfaldne Afgifter, Hr. Novit — naar jeg betaler min Gjæld, mener jeg ogsaa, at andre Folk bør betale, hvad de skylder mig — saa gaar det lige

op. — Naar du ikke har andet at gjøre, Jock, kan du altid plante et Træ; det voxer, mens du sover. Det sagde min Fader til mig for syrretyve Aar siden, men jeg har aldrig faaet Tid til at tænke paa det. — Hør, Jock, du maa aldrig drikke Brændevin om Morgenen, det har Maven bare ondt af; hvad din Morgendram anbelanger, saa hold dig til aqua mirabilis, den laver Jenny godt. Doktor, jeg har saa ondt ved at faa Vejret som en stakaandet Sækkepiber, naar han har blæst i fire og tyve Timer ved et Fattigmandsbryllup. Jenny, læg Puden til Rette under mig — aa nej, det nytter ikke noget! Kunde De ikke haspe en Smule Bøn af, Hr. Pastor? det kunde maaske hjælpe og jage nogle sære Tanker ud af Hovedet paa mig. Sig noget, Mand!"

„Jeg kan ikke behandle en Bøn som et Ammestuerim", svarede den brave Præst; „vil De have Deres Sjæl frelst ligervis som en Fugl af Fuglefængerens Garn, Laird, maa De først lade mig se, hvorledes det staar til med Deres Sind og Hjærtelag".

„Og skulde De ikke være paa det rene med det, uden at jeg har nødig at sige Dem det?" svarede den syge. „Hvorfor har jeg betalt Præstepenge og Kapellanpenge og Tiende og Kirkeskat lige siden 89, naar jeg ikke engang kan faa en Smule Bøn for det, den eneste Gang i mine Levedage, jeg har bedt om det? Pak I Jer med Jert Whigvæsen, hvis det er det hele, I kan udrette. Gamle Kiltstoup, Kapellanen, kunde have læst den halve Bønnebog op for mig i den Tid. — Væk med Jer. — Kom, Doktor, og lad os se, om I duer mere til at hjælpe mig".

Doktoren, som imidlertid havde spurgt Husholdersken ud om, hvordan han havde det, svarede, at Lægekunsten ikke kunde holde Liv i ham i ret mange Timer.

„Saa gid Fanden havde baade Præsten og Jer!" raabte Patienten rasende og umedgjørlig. „Er I bare komne for at lade mig vide, at I ikke kan hjælpe mig i min Vaande? Ud med dem, Jenny — ud af Huset med dem! og Satan og alle hans Engle skal komme efter dig, Jock, hvis du giver dem noget for deres Ulejlighed — ikke saa meget som en Hvid skal de have".

Præsten og Doktoren skyndte sig at komme ud af Stuen, medens Dumbiedikes fik et af de Anfald af Hidsighed og

Ugudelighed, der havde skaffet ham Øgenavnet Bande-Dumbiedikes. „Hid med Brændevinsflasken, Jenny, dit forbandede Bæst!" skreg han med en Stemme, i hvilken Lidenskaben strides med de Smerter, han led. „Jeg kan dø, som jeg har levet, uden at have noget med nogen af dem at gjøre. Men der er én Ting", vedblev han, idet han dæmpede Stemmen, „der er én Ting, som klemmer mig gruelig om Hjærtet, og den kan ikke et helt Anker Brændevin skylle væk. Der er Deans paa Woodend! Jeg lod pante ud hos ham i Dyrtidsaarene, og nu skal de flytte — de kommer til at sulte ihjel — og saa er der dem i Beersheba, den gamle Dragons Enke og hendes Unge — de kommer ogsaa til at sulte — de sulter ihjel! — Se ud af Vinduet, Jock, hvordan Vejret er".

„Det sner, Fa'r", svarede Jock, efter at han havde aabnet Vinduet og med stor Ro set ud af det.

„De vil omkomme i Driverne", sagde den døende Synder. „De vil fryse ihjel! — men jeg vil faa det hedt nok, i Fald det er sandt, hvad de fortæller".

De sidste Ord sagde han med dæmpet Røst og i en Tone, som endogsaa fik Prokuratoren til at gyse. Han forsøgte sig som Sjælesørger — det var rimeligvis første Gang i hans Liv — og anbefalede Lairden, som et Middel til at bringe den forpinte Samvittighed til Ro, at gjøre den Uret god igjen, han havde tilføjet disse ulykkelige Familier, noget, bemærkede han i Forbigaaende, som Loven kaldte restitutio in integrum. Det kjære Mammon strides imidlertid med Samvittigheden og søgte at beholde sin Plads i et Hjærte, hvor det saa længe havde regeret, og for en Del lykkedes det Afguden, ligesom man jævnlig ser, at en gammel Tyran er sine oprørske Undersaatter for stærk.

„Jeg kan ikke", svarede han med en Røst, i hvilken man kunde høre Fortvivlelsen. „Det vilde blive min Død, i Fald jeg gjorde det. — Hvor kan I raade mig til at give Penge tilbage, naar I ved, hvor haardt jeg trænger til dem? Eller skille mig af med Beersheba, som ligger saa udmærket op til mine egne Jorder? Naturen har bestemt, at Dumbiedikes og Beersheba skal have én og samme Ejermand. Det vilde blive min Død, Nichel, om jeg skilte mig ved det".

„Men De dør jo alligevel, Laird," sagde Hr. Novit; „og saa gik det maaske lettere — det var altid et Forsøg værdt. Jeg skal gjøre Dokumentet færdigt i en Haandevending".

„Hold Mund, Herre", svarede Dumbiedikes, „eller jeg smider Flasken i Hovedet paa Dem. Se, Jock, hvordan Verden handler med mig paa min Dødsseng — vær god imod de stakkels Bæster, baade Deanserne og Butlerne — vær god imod dem, Jock. Lad ikke Verden faa Kløer i dig, Jock, — men hold sammen paa Gaarden! Og hvad du end gjør, saa skil dig aldrig ved Beersheba. Lad de stakkels Bæster blive der for en rimelig Afgift, saa de kan have vaadt og tørt; det kan maaske komme din Fader til gode der, hvor han skal hen, min Dreng".

Efter at have givet disse indbyrdes modsigende Forskrifter følte Lairden saa megen Ro i sit Sind, at han kunde drikke tre Glas Brændevin i Træk, hvorpaa han „forduftede", som Jenny sagde, under Bestræbelserne for at synge Visen „Fanden annamme Præsten".

Hans Død bevirkede et Omslag i de ulykkelige Familiers Skæbne. John Dumbie, der nu var sin egen Herre og Ejer af Dumbiedikes, lod til at være snæverhjærtet og egenkjærlig nok, men han havde ikke Faderens Gridskhed og Driftighed, og hans Værge var tilfældigvis enig med ham i, at det Ønske, hans Fader havde ytret paa sit Dødsleje, burde opfyldes. Fæsterne blev derfor virkelig ikke smidt ud af deres Huse i Sne og Uvejr, og de fik saa meget at leve af, at de kunde skaffe sig Kjærnemælk og Ærtegrød, hvilket de fortærede under et stærkt Indtryk af den Forbandelse, der blev udtalt over vore Stamforældre. Deans' Hytte, som førte Navnet Woodend, laa ikke langt fra Beersheba. Hidtil havde de to Familier kun plejet lidet Samkvem med hinanden. Deans var en stiv Skotte, fuld af Fordomme imod „Syden" (England) og dets Yngel. Derhos var Deans, som alt omtalt, en Ærkepresbyterianer, som med den sejgeste og urokkeligste Stædighed holdt sig paa, hvad han ansaa for den eneste mulige lige Vej, som han sagde, imellem Overdrivelserne og Udskejelserne paa højre Side og Skrøbeligheberne paa venstre, hvorfor han nærede stor Skræk og Afsky

for alle Independenter og Folk, han anſaa for paa nogen Maade at have noget med dem at gjøre.

Til Trods for disſe Nationalfordomme og Forſkjelligheder i de religiøſe Anſkuelſer, maatte der dog til ſidſt ganſke naturlig opſtaa et mere venſkabeligt Forhold imellem de to Familier nu, da de var ganſke ens ſtillede. De havde delt ſamme Fare og var bleven friede ud af den paa én Gang. De trængte til hinanden, ligeſom en Flok Mennesker, der vader over en rivende Flod, er nødt til at holde ſig tæt ſammen, for at Strømmen ikke ſkal faa Magt over dem, naar de ikke har denne Støtte.

Ved nærmere Bekjendtſkab opgav Deans ogſaa nogle af ſine Fordomme. Han fandt, at den gamle Madam Butler, hvorvel hun ganſke viſt ikke fuldſtændig ſtod paa den ſande Tros Grund over for Verdens Vildfarelſer, dog ikke delte Independenternes Vranglære. Hun var heller ikke Englænderinde. Man turde derfor haabe, at ſkjønt hun var Enke efter en af Cromwells fanatiſke Dragoner, vilde hendes Sønneſøn dog maaſke hverken blive Schismatiker eller antinational, to Ting, ſom den brave Deans var lige ſaa angſt for ſom for Papiſter og Misdædere. Hertil kom — thi den fromme David Deans havde ſin ſvage Side —, at han lagde Mærke til, at Enken Butler ſaa' op til ham med Ærbødighed, lyttede til hans Formaninger og i Betragtning af de gode Raad, Presbyterianeren gav hende i Henſeende til Styrelſen af hendes lille Gaard, fandt ſig i, at han nu og da ſtiklede til hendes hedengangne Husbonds Anſkuelſer, ſom hun, ſom vi have ſet, ſlet ikke følte ſynderlig varmt for. Deres Samtaler endte gjærne med, at han ſagde: „Ja, de bærer ſig nok anderledes ad i England, Mo'r Butler, efter hvad jeg ved", eller: „Ja, det er vel forſkjelligt paa de forſkjellige Steder", eller: „De, der er af en anden Mening om det ſtore Grundlag for vor Kirkelæres Reformation, og ſom vender op og ned paa Regeringen og Kirketugten og handler ilde med dem og omſtyrter vor herlige Zions Borg, vilde maaſke raade til at ſaa Havre i denne Mark, men jeg ſiger Ærter, ja, Ærter ſiger jeg". Og da hans Raad var kloge og forſtandige til Trods for den løjerlige Maade, hvorpaa de blev givne, blev de modtagne med Taknemlighed og fulgte med Ærbødighed.

Den Forbindelse, der saaledes opstod imellem de to Familier i Beersheba og Woodend, førte meget snart til et nøje og inderligt Venskab imellem Reuben Butler, som Læseren allerede har stiftet Bekjendtskab med, og Jeanie Deans, det eneste Barn, „fromme David Deans" havde med sin første Kone, „denne synderlig kristelige Kvinde", som han plejede at sige, „hvis Navn — Kristiane Menzies fra Hochmagirdle — var en Velbehagelighed for alle, der kjendte hende som en priselig Bekjender af Troen". Hvorledes dette Venskab var beskaffent, og hvilke Følger det havde, skulle vi nu fortælle.

Niende Kapitel.

Medens Enken Butler og Enkemanden Deans kæmpede med Fattigdom og med den haarde og golde Jordbund i de „Dele og Brudstykker" af Dumbiedikes Jorder, som det var faldet i deres Lod at dyrke, viste det sig efterhaanden, at Deans aabenbart vilde gaa ud af Kampen som Sejrherre, medens hans Forbundsfælle vilde bukke under i den. Han var en Mand og var ikke synderlig ude over sine bedste Aar — hun var en Kvinde og begyndte at blive til Aars. Det vilde jo rigtig nok for saa vidt have rettet sig, som Reuben jo voxede op og vilde kunne hjælpe sin Bedstemoder med Arbejdet, medens Jeanie Deans som Pigebarn ventelig kun vilde blive til Byrde for sin Fader. Men „fromme David Deans" forstod den Ting bedre. Han opdrog og øvede sin lille Kjæledægge, som han kaldte hende, saaledes, at hun, lige fra hun kunde gaa, hver Dag blev sat til et eller andet Arbejde, der passede til hendes Alder og Evner, hvilket i Forbindelse med hendes Faders daglige Undervisning og Formaninger gav hendes Karakter et sat, alvorligt, bestemt og tænksomt Præg, allerede medens hun endnu var Barn. En ualmindelig stærk og sund Natur, der var fri for alle mulige Nervetilfælde og andre Uregelmæssigheder, som, naar de angribe Legemets ædlere Organer, saa ofte ogsaa have

Indflydelse paa Sjælen, bidrog i høj Grad til at fæstne denne Kraft, Enfold og Bestemthed i hendes Karakter.

Reuben derimod havde et svagt Legeme, og skjønt man ikke kunde kalde ham en Kryster, var han ganske vist en ængstelig, ubestemt og vaklende Karakter. Han mindede om sin Moder, der var død af Tæring, medens hun endnu var ung. Han var en bleg, mager, svag, sygelig Dreng og haltede noget som Følge af et Fald i sin spæde Barndom. Hertil kom, at hans Bedstemoder forgudede ham, og Følgen af hendes alt for ængstelige Vaagen over ham blev Mangel paa Tillid til egne Kræfter i Forbindelse med Tilbøjelighed til at overvurdere sin egen Betydning, hvilket er en af de værste Følger, overdreven Eftergivenhed over for Børn fører med sig.

Ikke des mindre søgte de to Børn stadig hinandens Selskab, og det ikke blot af Vane, men ogsaa af gjensidig Tilbøjelighed. De vogtede i Forening den Flok Faar og de to, tre Køer, som deres Forældre sendte ud paa Dumbiedikes aabne Fælled, mere for at de skulde søge Føden end virkelig finde den. Her kunde man jævnlig finde de to Rollinger siddende under en blomstrende Tjørn med deres smaa Ansigter tæt op ad hinanden, idet de søgte Ly under det samme Tæppe, naar Himlen formørkedes af tykke Skyer, og Bygerne drev dem til at krybe i Skjul. De fulgtes ogsaa ad til Skole, og naar de saa skulde over en Bæk, der spærrede Vejen for dem, eller mødte Hunde, Kvæg eller andre saadanne Farer, som „det stærkere Kjøn" plejer at betragte det som sit Privilegium at beskjærme „det svagere" imod, maatte hun sætte Mod i Drengen og foregaa ham med et godt Exempel. Men naar de først var komne til Sæde paa Skolebænken og tog fat paa Lektierne, var Reuben Jeanie Deans lige saa overlegen i Nemme og Skarpsindighed, som hun var ham overlegen i Legemsstyrke og den Ligegyldighed for Anstrængelser og Fare, der beror paa Nervesystemet, og nu kunde han fuldkommen yde Gjengjæld for den venlige Hjælp og Støtte, han i andre Forhold fandt hos hende. Han var afgjort den flinkeste i den lille Sogneskole, og saa blidt var hans Sind og Væsen, at han snarere blev beundret end misundt af den lille Bande, der huserede i Skolen, uagtet han var Lærerens erklærede Yndling. Særlig kappedes

adskillige af Pigerne — thi i Skotland gaa de i Skole sammen med Drengene — om at være gode og hjælpsomme imod den svagelige Dreng, der var saa meget flinkere end sine Kammerater. Reuben Butlers Karakter var saaledes beskaffen, at den vakte baade deres Medfølelse og Beundring, de Følelser, gjennem hvilke Kvinderne — i alt Fald de bedre af dem — letteſt vindes.

Men Reuben, som af Naturen var sky og tilbageholden, benyttede sig ikke af disse Fordele; han knyttede sig blot endnu fastere til Jeanie Deans, da hans Lærers begejstrede Lovtaler aabnede ham smukke Udsigter i Fremtiden og vakte hans Ærgjerrighed. Hvert Fremskridt, Reuben gjorde i Kundskaber — og i Betragtning af den Adgang, han havde til at lære noget, var de ualmindelig store —, gjorde ham imidlertid mindre skikket til at gaa sin Bedstemoder til Haande paa hendes Forpagtergaard. Medens han studerede pons asinorum i sin Euklid, lod han Kvæget spasere fra Fælleden ind i en stor Ærtemark, som tilhørte Herremanden, og det var kun Jeanie Deans' og hendes lille Hund, Støver's, kraftige Anstrængelser, der forebyggede stor Fortræd og den deraf følgende Revselse. Lignende Misligheder betegnede hans Fremskridt i den klassiske Literatur. Han læste saa længe i Vergils Georgica, at han ikke kunde kjende Forskjel paa torabet og sexradet Byg, og han havde nær ødelagt Beersshebas Jorder ved sine Forsøg paa at dyrke dem efter Columellas og Catos Methode.

Disse Bommerter voldte hans Bedstemoder stor Sorg og gjorde ogsaa Ende paa de gode Tanker, hendes Nabo, Davie Deans, en Tid havde næret om Reuben.

„Jeg skjønner ikke, I kan gjøre andet ud af den sølle Fyr, Mo'r Butler", sagde han til den gamle Kone, „end at lade ham oplære til den gejstlige Stand. Og der har heller aldrig været større Trang til skrappe Præster end nu om Stunder i disse onde Tider, da Menneskenes Hjærter er forhærdede som Mølleſtene, saa de ikke længere agte paa de himmelske Ting. Det er tydeligt nok, at Jer stakkels Knøs aldrig vil blive Mand for at gjøre et ordentligt Dagværk undtagen som en af Herrens Udsendinger, og jeg skal gjøre alt, hvad jeg kan, for at skaffe ham Fribrev, naar han en Gang kommer saa vidt, for jeg tror, han vil blive en vel

pudset Lanse og kunne gjøre Nytte i Kirkens Samfund, og at han ikke vil vende om som Soen og vælte sig i de kætterske Udskejelsers og Skrøbeligheders Søle, men faa en Dues Vinger, skjønt han stammer fra Skarnet".

Den stakkels Enke slugte den haanlige Omtale af hendes Mands Anskuelser, der laa i disse Ord, og skyndte sig at tage Butler ud af Skolens øverste Klasse og opmuntre ham til at lægge sig efter Mathematik og Theologi, de eneste Videnskaber, der var i Mode den Gang.

Jeanie Deans var nu altsaa nødt til at skilles fra ham, der havde været hendes Kammerat ved Arbejdet, i Undervisningen og i Fritiden, og det var mere end en barnlig Følelse, hvormed de to Børn betragtede denne Skilsmisse. Men de var unge, og Haabet var stærkt i dem, saa de skiltes i Forvisning om, at de vilde ses igjen under lykkeligere Forhold.

Medens Reuben Butler nu ved St. Andrews Universitetet erhvervede sig de Kundskaber, der krævedes af en gejstlig, og spægede sit Kjød ved at underkaste sig de Savn, der var uundgaaelige, naar han skulde skaffe sin Aand Næring, blev hans Bedstemoder Dag for Dag mere uskikket til at tumle med sin lille Forpagtning, og til sidst blev hun nødt til at aftræde den til den nye Herremand. Denne store Mand var ikke nogen ligefrem Blodsuger, og han snød hende ikke mere ved Afstaaelsen, end som rimeligt var. Han gav hende endogsaa Lov til at blive i det Hus, hun havde boet i sammen med sin Mand, saa længe det var til at bo i, men han erklærede bestemt, at han ikke vilde give en Hvid ud til Reparationer — hans Velgjørenhed var altid passiv, aldrig aktiv.

Davie Deans vandt imidlertid paa Grund af sin Klogskab, Dygtighed og andre Omstændigheder, af hvilke nogle var ganske tilfældige, Fodfæste i Verden, fik samlet sig nogle Penge og kom i Ry for at have endnu flere, hvorhos han blev mere og mere opsat paa at holde sammen paa, hvad han havde, og faa endnu mere, en Tilbøjelighed, han fandt sig beføjet til at gaa i Rette med sig selv for, naar han tænkte alvorlig over den. Hans Kyndighed i Landvæsenet, saaledes som det dreves den Gang, bragte ham til en vis Grad i Kridthuset hos Lairden, som hverken fandt synderlig

Fornøjelse i Sport og andre saadanne Idrætter eller i selskabelig Omgang. Han plejede gjærne at ende sin daglige Spaseretur med at se ind til Deans.

Dumbiedikes var et langsomt Hoved og havde ondt ved at udtrykke sig tydelig, og han plejede derfor at sidde eller staa en halv Times Tid med en gammel guldtresset Hat, der havde tilhørt hans Fader, paa Hovedet og en tom Tobakspibe i Munden, idet han fulgte Jeanie Deans — „Tøsen", som han kaldte hende — med Øjnene, medens hun syslede med sin daglige Gjerning i Huset, og hendes Fader, naar han var færdig med at tale om Kreaturer, Plove og Harver, ofte benyttede Lejligheden til for fulde Sejl at styre ind i sine Stridsmaterier. Herremanden hørte meget taalmodig paa ham, men svarede aldrig eller forstod efter de flestes Mening ikke et Ord deraf. Dette benægtede Deans dog haardnakket som noget, der baade var krænkende for ham, som om han ikke var Mand for at udvikle dunkle Sandheder, og for Lairden, som om han ikke var Mand for at fatte dem. Dumbiedikes, sagde han, var ikke en af disse prunkende Herrer med Guld paa Kjolen og Kaarden stikkende bag ud efter sig, disse Fyre, som hellere vilde ride til Helvede end gaa barfodede til Himmerige. Han var ikke som Faderen — søgte ikke ugudeligt Selskab — bandte ikke — drak ikke — gik ikke paa Komedie eller Koncerter eller Dansebod — brød ikke Sabbathen — tvang ingen til at aflægge Ed eller afgive skriftlige Forpligtelser og nægtede ikke Herrens Hjord dens Frihed. Hans Hjærte hang lidt for meget ved denne Verden og dens Goder, men et Pust af Aanden var der dog over ham o. s. v., o. s. v. Alt det sagde og troede den brave Davie.

Det lader sig vel ikke tænke, at han som Fader og som en fornuftig Mand, der plejede at have Øjnene med sig, slet ikke skulde have lagt Mærke til, hvorledes Lairden stadig fulgte Jeanie med Øjnene. Langt større Indtryk gjorde denne Kjendsgjerning imidlertid paa et andet Medlem af Familien, nemlig en ny Livsledsagerinde, han havde taget sig ti Aar efter hans første Kones Død. Nogle var af den Mening, at fromme Davie var bleven tagen ved Overrumpling, da han bestemte sig til at gjøre dette Skridt, thi i Almindelighed var han ikke nogen Ynder af at tage eller

give til Ægte og syntes snareſt at betragte Ægteſtanden som et nødvendigt Samfundsonde — som noget, der ganske vist var lovligt, og som man maatte finde sig i i Betragtning af vor Naturs Ufuldkommenhed, men som stækkede de Vinger, med hvilke vi burde hæve os opad, og fængslede Sjælen til dens jordiske Bolig og til den dyriske Glæde over Kone og Børn. I Praxis havde han imidlertid paa dette vigtige Punkt afveget fra sine Grundsætninger, eftersom han, som vi have set, to Gange lod sig hilde i disse farlige og hæmmende Baand.

Hans Hustru Rebecca nærede ingenlunde denne Afsky for Ægteskabet, og da hun i sin Fantasi stiftede Partier for alle sine Naboer, forsømte hun da heller ikke at stifte et imellem sin Stifdatter Jeanie og Dumbiedikes. Hendes Mand plejede regelmæssig at rynke Panden og sige Pyt! naar hun bragte dette Æmne paa Bane, men Enden blev gjærne, at han tog sin Hat og gik sin Vej for at skjule et vist fornøjet Udtryk, der uvilkaarlig udbredte sig over hans barske Træk, hver Gang der ytredes noget i den Retning.

De yngre blandt mine Læsere vil nu naturligvis gjærne have at vide, om Jeanie Deans var en værdig Gjenstand for denne stumme Opmærksomhed fra Lairden af Dumbiedikes Side, og som sandfærdig Historieskriver er jeg nødt til at svare, at hendes udvortes Fortrin just ikke var ualmindelige. Hun var lille og lovlig svært bygget i Forhold til sin Højde, havde graa Øjne, lyst Haar, et rundt, venligt, dygtig solbrændt Ansigt, og det eneste særlig tiltrækkende ved hende var et Udtryk af noget ubeskrivelig fornøjet, som en god Samvittighed, et kjærligt og tilfreds Sind og punktlig Pligtopfyldelse udbredte over hendes Ansigt. Man kan let tænke sig, at der ikke var noget som helst frastødende i denne landlige Heltindes Person eller Væsen, men hvad enten det nu kom af faareagtig Undselighed eller af Mangel paa Energi og tilstrækkeligt Kjendskab til sin egen Sjæl i dette Kapitel, Lairden af Dumbiedikes kom Dag efter Dag, Uge efter Uge, Aar efter Aar med sin gamle guldtresede Hat og sin tomme Tobakspibe og nød det fornøjelige Skue af Jeanie Deans, uden at man mærkede noget til, at Stifmoderens Spaadomme var ved at gaa i Opfyldelse.

Den gode Kone begyndte at blive dobbelt utaalmodig,

da hun efter at have været gift nogle Aar selv skjænkede fromme Davie en Datter, som kom til at hedde Eufemia, eller forkortet Effie. Nu blev hun meget utaalmodig over, at det gik saa langsomt med Herremandens Bejlen, fordi hun meget fornuftig ræsonnerede som saa, at da Fruen paa Dumbiedikes ikke vilde trænge til synderlig Medgift, vilde største Delen af hendes Mands Formue ganske naturlig tilfalde Barnet af andet Ægteskab. Andre Stifmødre have fundet paa mindre rosværdige Midler til at bane Vejen til Arven for deres egne Børn, og det vilde være at gjøre Rebecca Uret, om man ikke sagde, at hun kun søgte at opnaa denne Fordel for lille Effie ved at skaffe hendes ældre Søster godt anbragt efter den almindelige Mening. Hun forsøgte derfor alskens Kvindelist, for saa vidt som den fandtes i hendes jævne Hoved, for at faa Lairden til at erklære sig, men opdagede til sin Ærgrelse, at hendes Bestræbelser blot førte til det samme Resultat som øvede Fiskeres, at skræmme Fisken bort. Særlig en Gang, da hun skjemtede med Herremanden om, hvor hensigtsmæssigt det vilde være, om der kom en Frue paa Dumbiedikes, blev han saa forskrækket, at hverken den guldtressede Hat eller Tobakspiben eller den sindrige Ejermand til disse Gjenstande viste sig i Woodend i hele fjorten Dage. Rebecca saa' sig derfor nødsaget til at lade Lairden gaa sin egen Sneglegang, belært af Erfaringen om det træffende i Graverens Replik i Hamlet, at det dovne Aasen ikke gaar hurtigere, fordi man slaar det.

Reuben fortsatte imidlertid sine Studeringer ved Universitetet, idet han skaffede sig Livets Ophold ved at lære de yngre, hvad han selv havde lært, hvorved han paa én Gang blev i Stand til at holde sig ved Universitetet og indprente sig grundigere, hvad han allerede havde tilegnet sig. Paa denne Maade, der er meget almindelig blandt de fattigere theologiske studerende ved de skotske Universiteter, lykkedes det ham ikke blot at sørge for sine egne tarvelige Fornødenheder, men ogsaa at sende sin gamle Bedstemoder, den eneste Slægtning, han havde tilbage, en ikke ubetydelig Understøttelse, en hellig Pligt, som en Skotte sjælden forsømmer. Hans Fremskridt i Kundskaber saa vel i Almindelighed som i hans særlige Fag var meget store, men tiltrak sig ikke synderlig Opmærksomhed paa Grund af den beskedne Tilbageholdenhed,

der var ham egen, og som i ingen Henseende satte ham i Stand til at vise sin Lærdom i det fordelagtigste Lys. Havde Butler været en Mand, der var tilbøjelig til at beklage sig, havde han derfor i Lighed med saa mange andre godt kunnet tale om uretfærdig Tilsidesættelse, Uheld og skammelig Behandling, men den Slags Ting talte han i Reglen ikke om, maaske fordi han var beskeden, maaske fordi han var noget stolt, eller maaske af begge Grunde i Forening.

Han fik sit Fribrev som Præst, og Medlemmerne af Kirkeraadet, der overrakte ham det, sagde ham nogle Komplimenter. Det var imidlertid endnu ikke det samme som Befordring, og han saa' sig nødsaget til i nogle Maaneder at opslaa sin Bolig i Beersheba uden at have anden Indtægt end den Smule, han fik for at give Undervisning hos en og anden af Familierne i Omegnen. Efter at han havde hilst paa sin gamle Bedstemoder, gjaldt hans første Gang Woodend, hvor Jeanie modtog ham med en hjærtelig Varme, der skrev sig fra Minder, som aldrig havde været ude af hendes Sind; Rebecca viste ham en venlig Gjæstfrihed og gamle Deans var sig selv lig.

Hvor megen Ærbødighed fromme Davie end nærede for Gejstligheden, var det dog ikke enhver, der var kommen i Kjolen, som fandt Naade for hans Øjne, og da han maaske nok var lidt skinsyg paa sin unge Bekjendt ved at se ham ophøjet til en Lærers og Prædikants Værdighed, angreb han ham øjeblikkelig paa forskjellige omtvistede Punkter for at opdage, om han ikke muligvis skulde være falden i nogen af Tidens Snarer, Skrøbeligheder og Kætterier. Butler var ikke blot en Mand af strængt presbyterianske Grundsætninger, men var derhos ogsaa opsat paa at undgaa at gjøre sin gamle Ven fortrædelig ved at tvistes med ham om uvæsentlige Punkter, og han haabede derfor vist nok at komme ud af den Digel, Davie ved sine Spørgsmaal puttede ham i, som lutret Guld. Det Indtryk, han gjorde paa denne strænge Examinator, var imidlertid ikke slet saa gunstigt, som man kunde have haabet og ventet. Gamle Judith Butler, der var humpet over til Woodend den Aften for at fryde sig ved sine Naboers Lykønskninger i Anledning af Reubens Hjemkomst og hans store Begavelse, som hun selv var ikke lidt stolt af, blev noget lang i Ansigtet, da hun mærkede,

at hendes gamle Ven Deans ikke indlod sig paa den Materie med den Varme, hun havde ventet. I Førstningen sagde han ganske vist ingen Ting og søgte at skjule, at han ikke var fornøjet; først da Judith mere end én Gang havde følt sig for med Hensyn til dette Æmne, opstod følgende Samtale:

„Naa, Nabo Deans, jeg havde troet, I vilde være bleven rigtig glad ved at se Reuben her hjemme igjen, stakkels Knøs".

„Jeg er ogsaa glad, Mo'r Butler", svarede han kort og fyndig.

„Siden han mistede sin Bedstefader og sin Fader — Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet — ved jeg ingen, der har været ham saadan en Ven og saadan i Faders Sted som I, Nabo Deans".

„Kun Gud er de faderløses Fader", sagde Deans, idet han blottede Hovedet og saa' op imod Himlen. „Giv den Æren, hvem Æren tilkommer, og gjør ikke Stads af et uværdigt Redskab".

„Naa ja, saadan lægger I det nu ud, og I maa jo ogsaa bedst vide det. Men jeg husker nok, Davie, at I har sendt mangen en Pose Mel over til Beersheba, skjønt der ikke var synderlig tilbage i Melkassen paa Woodend, og jeg husker nok . . ."

„Hør nu, Mutter", afbrød Davie hende, „saadant noget forfængelig Snak maa I ikke komme med til mig, det duer ikke til andet end til at gjøre vort indvortes Menneske opblæst over vore egne ubetydelige Gjerninger. Jeg stod ved Siden af Alexander Peden, Gud velsigne ham, og hørte ham kalde vore salige Martyrers Død og Vidnesbyrd for Ting, der var for intet at regne i Sammenligning med, hvad der var vor Pligt og Skyldighed —, hvad skulde saa saadan en som jeg kunne udrette?"

„Naa ja, Nabo Deans, det ved I bedst; men jeg tør nok sige, jeg er vis paa, at I er glad ved at se min Dreng igjen — han halter ikke mer, undtagen naar han maa gaa et langt Stykke Vej ud i én Kjøre, og han har ogsaa faaet en Smule Kulør i Kinderne, saa det er en Lyst for mine gamle Øjne at se paa dem; og han har en lige saa pæn sort Kjole paa som Præsten; og . . ."

„Ja, jeg glæder mig ret af Hjærtet over, at han er

raſk og trives", ſagde Deans med en Alvor, ſom ſyntes at tilkjendegive, at det var hans Mening, at nu ſkulde de ikke ſnakke mere om den Ting; men naar et Kvindemenneſke er kommen ind paa et Æmne, hun gjærne vil ſnakke om, er det ikke let at faa hende fra det igjen.

„Og tænk", vedblev Mo'r Butler, „nu kan han ſtaa paa Prædikeſtolen og rokke med Hovedet, Nabo Deans, tænk blot — min egen Sønneſøn! — og alle Menneſker maa ſidde ſtille og høre paa ham, ſom om han var Paven i Rom . . ."

„Hvad for noget? — Hvem, Kvinde?" ſagde Deans i en Tone, der var langt barſkere end den, han plejede at tale i, ſaa ſnart disſe ſkammelige Ord var udtalte.

„Aa, du Alſtyrende!" ſagde den ſtakkels Kone. „Jeg glemte rent, hvor vred I er paa Paven, og det var min ſtakkels Mand Stephen Butler da ogſaa. Han kunde ſidde mangen en Eftermiddag og præke imod Paven og Barnedaab og alt ſaadant noget".

„Kvinde!" ſagde Deans. „Tal om, hvad I forſtaar Jer paa, eller ti ſtille; jeg ſiger Jer, at det hele Indepentvæſen er noget ledt Kætteri, og Gjendøbernes Lære en fordømmelig Vildfarelſe, ſom burde udryddes af Landet med den gejſtlige Øvrigheds Ild og den verdsliges Sværd".

„Naa ja, Nabo, jeg vil ikke ſige andet, end at det ſaamænd godt kan være, I har Ret", ſvarede Judith føjelig. „Jeg er ſikker paa, at I har Ret i alt, hvad der angaar at ſaa og høſte og Faareklipning og alt andet med Kreaturerne, hvorfor ſkulde I ſaa ikke ogſaa have Ret angaaende Kirkevæſenet? — Men hvad nu min Sønneſøn Reuben Butler anbelanger . . ."

„Reuben Butler, Mutter", ſagde Davie højtidelig, „er en Knøs, ſom jeg af ganſke Hjærte ønſker alt muligt godt, ſom om han kunde være min egen Søn — men jeg er ikke vis paa, at hans Vej ikke bugter ſig vel meget ud og ind. Jeg er meget bange for, at hans Evner er ham Numer ét og Naaden Numer to. Han har for megen menneſkelig Kløgt og Lærdom og tænker lige ſaa meget paa Bægerets Form ſom paa, om den Drik, der kommer i, er ſund — han vil have Bryllupsklædningen baldyret med Guld- og Sølvſtads, ellers er den ham ikke god nok, og det er ligeſom

han er noget stolt af sine menneskelige Gaver og Kundskaber, der sætter ham i Stand til at hylle sine Lærdomme i det fine og luftige Klædebon. Men", tilføjede han, da han saa', hvor urolig hans Ord gjorde den gamle Kone, „Sorgerne skal nok hjælpe ham og faa Vindene ud af ham ligesom af en Ko, der har ædt vaadt Kløver, og Fyren kommer nok efter det og bliver et brændende og skinnende Lys, og jeg haaber for vist, at I vil faa det at se, og han selv komme til at føle det, og det inden føje Tid".

Mo'r Butler maatte gaa igjen uden at kunne faa mere ud af sin Nabo, hvis Ord, som hun rigtig nok ikke forstod, fyldte hende med en ubestemt Frygt med Hensyn til hendes Sønnesøn og i høj Grad formindskede den Glæde, hvormed hun havde modtaget ham. Det kan nu, naar man ikke vil gjøre Deans Uret, heller ikke skjules, at Butler i den Samtale, han havde haft med ham, havde slaaet stærkere om sig med sin Lærdom, end Omstændighederne krævede, eller end det var rimeligt, at den gamle Mand kunde synes om i Betragtning af, at han var vant til at betragte sig selv som en Person, der havde ganske særlig Adkomst til at dømme i theologiske Stridsspørgsmaal, saa at han maatte føle sig temmelig ydmyget og krænket, naar man rykkede i Marken imod ham med lærde Autoriteter. Butler var i Virkeligheden ikke sluppen fri for et Anstrøg af Pedanteri, der var en ganske naturlig Følge af den Opdragelse, han havde faaet, og han var tilbøjelig til at stille sin Lærdom til Skue ved mange Lejligheder, hvor det slet ikke gjordes behov.

Jeanie Deans havde derimod ikke noget at udsætte paa den Maade, hvorpaa han lagde sin Lærdom for Dagen; hun beundrede den tvært imod, maaske af samme Aarsager som dem, der er Skyld i, at hendes Kjøn, efter hvad det da har Ord for, beundrer modige Mænd, idet de nemlig føle, hvor langt de selv staa tilbage i den Henseende. De to Familiers Forhold førte stadig de to unge Mennesker sammen, deres gamle Venskab fornyedes, om det end nu antog en Form, der bedre passede for deres Alder, og Enden paa det blev, at de blev enige om at gifte sig, saa snart Butler fik en sikker, om end beskeden Stilling. Det gik imidlertid ikke saa rask. Den ene Plan blev lagt efter den anden, men alle slog de fejl. Jeanies buttede Kinder tabte

deres første Ungdomsfriskhed, Manddommens Alvor begyndte at hvile over Reubens Pande, og endnu syntes Udsigterne til at opnaa en fast Ansættelse lige fjærne. Heldigvis for de elskende var deres Kjærlighed ikke af den glødende og lidenskabelige Art, og Pligtfølelsen hjalp dem begge til taalmodig at finde sig i, at det saaledes trak i Langdrag med deres Forening.

Tiden gik imidlertid ikke uden, som den plejer, at medføre forskjellige Forandringer i Forholdene. Stephen Butlers Enke, der saa længe havde været en Støtte for Familien i Beersheba, gik til sine Fædre, og Rebecca, vor Ven Davie Deans' kjærlige Hustru, blev ligeledes bortkaldt fra sine Giftermaalsplaner og huslige Bekymringer. Morgenen efter hendes Død indfandt Reuben sig hos sin gamle Ven og Velgjører for at bringe ham den Smule Trøst, han havde at give, og blev ved den Lejlighed Vidne til en mærkelig Kamp imellem den naturlige Følelse og den religiøse Stoicisme, den fromme Davie ansaa det for sin Skyldighed at opretholde under alle timelige Tilskikkelser, hvad enten de var glædelige eller sørgelige.

Da han var kommen til Hytten, pegede Jeanie, hvis Øjne strømmede over af Taarer, ud paa den lille Frugthave og sagde med graadkvalt Stemme, at der havde hendes stakkels Fader opholdt sig, lige siden Ulykken ramte ham. Butler blev noget urolig ved denne Meddelelse, gik ud i Haven og nærmede sig langsomt sin gamle Ven, som sad i et lille simpelt Lysthus tilsyneladende hensunken i den dybeste Sorg. Han saa' noget barsk op paa Butler, som om han var ærgerlig over at være bleven forstyrret; men da den unge Mand tøvede, uvis om, enten han skulde gaa frem eller tilbage, rejste han sig og gik ham i Møde med et beherskет, ja værdigt Udtryk.

„Unge Mand", sagde han, „lad det ikke gaa dig til Hjærte, at de retfærdige dø, og de fromme borttages fra Jorden, vel vidende, tør jeg sige, at de kun borttages fra Sorger, der ellers vilde komme. Ve mig, om jeg vilde udgyde en enkelte Taare for mit Hjærtes Hustru, medens jeg kunde udgyde Strømme af Taarer for vor betrængte Kirke, hjemsøgt, som den er, af verdslig sindede Sekterere og Hjærtets Død".

„Det glæder mig", sagde Butler, „at I kan glemme Eders særlige Sorg over det almene".

„Glemme, Reuben?" sagde den stakkels Deans, idet han førte sit Lommetørklæde op til Øjnene, „jeg glemmer hende ikke, saa længe jeg lever. Men han, som saarer, kan ogsaa sende Lægedom. Jeg forsikrer, at der har været Øjeblikke i Nat, da mine Tanker var saa optagne, at jeg ikke mærkede noget til mit tunge Tab. Det er gaaet mig, som det gik den ærværdige John Semple, som de kaldte Carspharn John, under en lignende Prøvelse. — Jeg har vandret paa Ulais Bredder i Nat og plukket et Æble hist og her".

Til Trods for den Sjælsstyrke, Deans lod, som han var i Besiddelse af, fordi han ansaa' det for en vigtig kristelig Pligt, havde han alt for kjærligt et Hjærte, til at han ikke skulde føle dette tunge Tab dybt. Woodend blev ham fuldstændig utaaleligt, og da han havde vundet baade Velstand og Erfaring ved at styre sin lille Forpagtergaard, besluttede han at blive Mejeriforpagter eller Kvægopdrætter. Til Sædet for sin nye Bedrift valgte han et Sted, der hedder St. Leonardsklippen — det ligger imellem Edinburgh og Arthurs Sæde og støder op til den store Faaregræsgang, som endnu den Dag i Dag kaldes Kongens Park, fordi den i sin Tid var kongelig Dyrehave. Her lejede han et lille afsides liggende Hus en halv Fjerdingvej fra det nærmeste Punkt af Byen — nu er den Grund saa vel som hele det omliggende Terræn optaget af den sydøstlige Forstad. En stor tilgrænsende Eng, som Deans lejede af Opsynsmanden over den kongelige Park, satte ham i Stand til at holde Malkekvæg, og Jeanies stadige Flid og Virksomhed gik op i Bestræbelserne for at gjøre det mest mulige ud af Mejeriet.

Hun havde nu mindre hyppig Lejlighed til at træffe sammen med Reuben, som efter forskjellige Skuffelser havde set sig nødsaget til at modtage den underordnede Stilling som Hjælpelærer i en temmelig stor Landsbyskole en Mils Vej fra Byen. Her udmærkede han sig og blev bekjendt med adskillige brave Borgere, som af Helbredshensyn eller andre Grunde foretrak at lade deres Børn begynde deres Skolegang i denne lille Landsby. Hans Udsigter blev saaledes efterhaanden lysere, og ved hvert Besøg, han aflagde

i St. Leonards, fandt han Lejlighed til at lade et Vink i den Retning falde overfor Jeanie. Disse Besøg maatte imidlertid nødvendigvis blive temmelig sjældne, fordi Skolegjerningen lagde saa stærkt Beslag paa Butlers Tid, og han turde desuden ikke engang gjøre dem slet saa hyppige, som han ellers kunde have gjort, thi hvorvel Deans modtog ham høflig, ja endogsaa venlig, indbildte Reuben sig, som det plejer at gaa i saadanne Tilfælde, at han kunde læse hans Tanker ud af Øjnene paa ham, og han var bange for, at hvis det før Tiden kom til en Forklaring imellem dem, vilde den gamle afgjort modsætte sig hans Ønske. Han ansaa det derfor i det hele taget for klogest at indskrænke sig til at besøge St. Leonards saa ofte, som gammelt Bekjendtskab og Naboskab syntes at berettige ham til, og ikke tiere. Men der var en anden, hvis Besøg var mere regelmæssige.

Da Davie Deans meddelte Lairden af Dumbiedikes, at det var hans Agt at flytte fra Woodend, stirrede Lairden paa ham og sagde ikke et Ord. Han aflagde sine sædvanlige Besøg til de sædvanlige Tider uden at sige noget før Dagen før, de skulde flytte; da han saa saa', hvor travlt de allerede havde med at flytte Møblerne ud, og at den store Skjænk var trukket frem fra sin Krog og stod og lænede sig op ad sine Kammerater ligesom en klodset Dreng, der lige skal til at gaa ud af Stuen, stirrede han igjen af alle Livsens Kræfter og sagde: „Jh nej, Godtfolk!" Selv efter at de var flyttede, indfandt Lairden af Dumbiedikes sig ved Woodend til sædvanlig Tid — han plejede at komme, naar Davie Deans var færdig med at pløje for den Dag — og syntes at blive meget forbavset over at finde Døren lukket, som om det var noget, han slet ikke havde ventet. Saa sagde han: „Jh Gud bevare's!" hvilket de, der kjendte ham, betragtede som et højst usædvanligt Tegn paa Sindsbevægelse. Fra det Øjeblik af var Dumbiedikes en helt anden Mand, og den Regelmæssighed i hans Bevægelser, han hidtil saa exemplarisk havde bevaret, var fuldstændig forbi — det gik ham, ligesom det gaar en Drengs Ur, naar han sprænger Fjeren; ligesom Viseren paa bemeldte Ur render Skiven rundt, saaledes fo'r Dumbiedikes om paa hele sin lille Ejendom med en aldeles uhørt Hurtighed. Der var ikke en Hytte, han ikke gik ind i, og ikke en Pige, han ikke

stirrede paa. Men skjønt der var bedre Forpagtergaarde paa Godset end Woodend og visselig ogsaa meget smukkere Piger end Jeanie Deans, saa lykkedes det dog ikke Lairden at faa sine ledige Timer til at gaa paa en saa behagelig Maade som tidligere. Der var intet Sæde, der tiltalte ham saa meget som Træbænken paa Woodend, og intet Ansigt, han saa gjærne stirrede paa, som Jeanie Deans'. Efter at have faret rundt i sin egen lille Kreds nogle Gange og saa holdt sig fuldstændig i Ro en Uges Tid, synes han at være kommen i Tanker om, at han ikke havde nødig at dreje sig om en Tap som Viseren paa Uret, men havde det i sin Magt at skifte Centrum og udvide Kredsen, i Fald han fandt det hensigtsmæssigt, og for at gjøre Brug af denne Ret til at skifte Plads kjøbte han en Kleppert af en højlandsk Pranger, og ved dens Hjælp red eller rettere snublede han af Sted til St. Leonards.

Uagtet Jeanie Deans var bleven saa vant til, at Lairden stirrede paa hende, at hun undertiden knapt lagde Mærke til, om han var til Stede eller ikke, var hun dog af og til bleven greben af Frygt for, at han skulde give sig til at betjene sig af sine Taleorganer for at støtte den Beundring, hans Øjne tilkjendegav. Skete det, mente hun, kunde hun gjærne sige Farvel til alt Haab om nogen Sinde at blive gift med Butler, thi hvor stiv og selvstændig hendes Fader end var i alt, hvad der angik hans Grundsætninger om Stat og Kirke, var han ikke fri for at nære den Ærbødighed for Jorddrotten, der var saa dybt rodfæstet hos Datidens Fæstere i Skotland. Hertil kom, at om han end ikke ligefrem havde noget imod Butler, spottede han dog jævnlig over dennes verdslige Lærdom, hvilket maaske havde sin Grund i Skinsyge, men visselig ikke vidnede om nogen særlig Forkjærlighed for ham. Og endelig vilde et Giftermaal imellem hende og Dumbiedikes have frembudt uimodstaaelig Tillokkelse for fromme Davie Deans, der plejede at klage over sine Lyster i Retning at „spænde over en god Favnfuld af denne Verden". I det hele taget var Lairdens daglige Besøg derfor Jeanie ubehagelige paa Grund af den Frygt, hun nærede for, hvad de muligvis kunde føre til i Fremtiden, og det var hende en stor Trøst, da hun maatte flytte fra det Sted, hvor hun var født og opvoxet, at hun nu formentlig

var færdig med Dumbiedikes, hans guldtresfede Hat og hans Tobakspibe. Den stakkels Pige kunde nemlig lige saa lidt tænke sig, at han skulde kunne faa Mod til at følge efter hende til St. Leonards, som at noget af hendes Æbletræer eller nogen af hendes Kaalplanter, som hun havde efterladt paa Woodend, af egen Drift og uden Hjælp skulde give sig ud paa den Rejse. Hendes Overraskelse var derfor betydelig større end hendes Glæde, da hun en Uges Tid efter, at de var flyttede til St. Leonards, saa' Dumbiedikes komme anstigende med den guldtresfede Hat, Tobakspiben og det hele og med den gamle vel kjendte Hilsen: „Hvordan gaar det, Jeanie? — Hvor er Fatter?" indtage, saa vidt Omstændighederne tillod det, den samme Plads, som han saa længe og saa regelmæssig havde plejet at indtage paa Woodend. Aldrig saa snart havde han imidlertid faaet sat sig, før han med en ganske usædvanlig Anstrængelse af sine Evner til at føre en Samtale tilføjede: „Jeanie — hør, Jeanie — Jomfru . . .", og i det samme greb han med Haanden efter hendes ene Skulder med alle fem Fingre spilede ud fra hverandre, som om han vilde slaa Klo i den, men paa saa undselig og kejtet en Maade, at da hun hurtig smuttede til Side, svævede Haanden i Luften med udspilede Fingre ligervis som Klørne paa en Grif i et Vaabenskjold. „Jeanie", vedblev den forelskede Herremand, da Aanden nu en Gang var over ham, „hør, det er dejligt Vejr i Dag, Jeanie, og Vejen er slet ikke saa gal, naar man har Gamascher paa".

„Jeg tror, Fanden er faret i den Drønert", mumlede Jeanie imellem Tænderne, „hvem kunde ane, at han vilde vove sig saa langt af Led?" og hun tilstod senere, at hun lagde noget af den mindre ærbødige Følelse, disse Ord vidnede om, i sin Tone og sit Væsen, thi da hendes Fader ikke var hjemme, og „Drønerten", som hun kaldte ham, „saa' voldsom siffig og lystig ud, kunde hun ikke vide, hvad der kunde komme ud af det".

Hendes vrede Miner virkede imidlertid fuldstændig som et kølende Pulver; Lairden faldt fra den Dag af tilbage i sine tidligere tavse Vaner og besøgte Kvægopdrætterens Hytte en tre, fire Gange om Ugen, naar Vejret var til det, tilsyneladende uden noget som helst andet Formaal end at stirre

paa Jeanie Deans, medens fromme Davie lod sin Veltalenhed strømme ud over Tidens Stridigheder og aandelige Vidnesbyrd.

Tiende Kapitel.

Lairdens Besøg blev saaledes atter noget ganske almindeligt, som der hverken var Grund til at vente sig noget af eller være bange for. Kunde en Elsker vinde sin elskede Gjenstand paa samme Maade, som Slangen siges at fortrylle en Fugl, ved stadig at stirre paa den med nogle store, dumme, grønne Øjne, som nu oven i Kjøbet af og til væbnedes med Briller, maatte Dumbiedikes uden Spørgsmaal have været Mand for at gjøre det. Men den Kunst at fortrylle synes at høre til de glemte Kunster, og jeg ved ikke bedre, end at denne ihærdige Begloer ikke udrettede andet ved sin Kur end nu og da at faa Pigen til at gabe.

Imidlertid naaede Gjenstanden for hans Stirren efterhaanden Ungdommens Grænse og begyndte at blive „midaldrende", hvilket Tidspunkt man for Kvindernes Vedkommende er uhøflig nok til at sætte nogle Aar tidligere end for Mændenes. Mange vilde sikkert mene, at Lairden havde gjort bedre i at overføre sine Blikke paa en Gjenstand, der var i Besiddelse af langt større udvortes Fortrin, end Jeanie kunde rose sig af, selv da hun stod i sin fejreste Vaar, og som nu begyndte at tiltrække sig almindelig Opmærksomhed blandt alle, der gjæstede Hytten ved St. Leonards.

Effie Deans var nemlig under sin Søsters ømme og kjærlige Varetægt voxet op og bleven til en smuk og blomstrende ung Pige. Hendes græsk formede Hoved var smykket med en rig Fylde af brune, bølgende Lokker, der holdtes sammen af et blaat Silkebaand og indfattede et leende Hebeansigt, der straalede af Sundhed, Glæde og Tilfredshed. Hendes brune Hvergarnskjole fremhævede en Figur, som man maaske nok kunde vente med Tiden vilde blive lovlig kraftig, hvilket man jævnlig finder Anledning til at udsætte paa de skotske Skjønheder, men som i hendes Ungdom var

slank og fin og havde de lette og yndefulde Omrids, der paa én Gang staa i et smukt indbyrdes Forhold og vidne om Sundhed.

Denne tiltagende Ynde med al dens ungdommelige Yppighed formaaede ikke at sætte den standhaftige Herremands Sind i Bevægelse eller give hans Blik en anden Retning. Men der var næppe nogen som helst anden, der kunde se dette levende Billede af Sundhed og Skjønhed uden at dvæle ved det med Glæde. Den rejsende holdt sin trætte Hest an her, inden han naaede Byen, der var Maalet for hans Rejse, og frydede sine Øjne ved Synet af den sylfelette Skikkelse, der trippede forbi ham med Mælkespanden paa Hovedet, saa rank og saa let og fri i sine Bevægelser til Trods for Byrden, at denne snarere klædte hende end var hende til Besvær. De unge Knøse fra den nærliggende Forstad, som kom sammen for at kaste til Maals, spille Langbold og øve andre Legemsidrætter, holdt Øje med Effie Deans og kappedes om at opnaa den Lykke at blive lagt Mærke til af hende. Selv strænge Presbyterianere som hendes Fader, der ansaa enhver Øjnenes og Sansernes Lyst for i det mindste at være en Snare, om ikke en Forbrydelse, greb sig selv i for et Øjeblik at fryde sig ved Synet af saa yndigt et Væsen — hvilket saa rigtig nok strax fremkaldte et Suk, i hvilket de paa én Gang bebrejdede sig selv deres Svaghed og udtrykte deres Sorg over, at saa skjøn en Skabning skulde have Lod og Del i vor Naturs almindelige og nedarvede Synd og Skrøbeligbed. Hun blev almindelig kaldt St. Leonards' Lilje, et Navn, hun lige saa meget fortjente for den Renhed og Uskyld, der var over hendes Tanker, Tale og Væsen, som for sin sjældne Skjønhed og Elskværdighed.

Ikke des mindre var der Træk i Effies Karakter, som ikke blot vakte Uro og Bekymring hos fromme Davie Deans, der, som man let kan forestille sig, havde meget strænge Anskuelser med Hensyn til Ungdommens Glæder, men ogsaa gav hendes mere overbærende Søster Anledning til alvorlig Ængstelse. Børnene i de lavere Klasser i Skotland blive i Reglen fordærvede ved, at deres Forældre tidlig forkjæler dem, og Effie havde i fuldt Maal været Gjenstand for en saadan ufornuftig og misforstaaet Kjærlighed. Selv hendes

Fader kunde, hvor strænge hans Grundsætninger end var, ikke fordømme Barndommens uskyldige Fornøjelser, og for denne brave gamle Mand stod hans yngste Datter, hans Alderdoms Barn, som et Barn adskillige Aar efter, at hun var bleven en voxen Kvinde; hun blev endnu stadig kaldt „den smaa", „lille Effie" og fik Lov til at løbe om, som hun vilde, uden Opsigt, undtagen paa Helligdagene og paa de Tider, da der holdtes Husandagt. Skjønt hendes Søster omfattede hende med al en Moders Kjærlighed og Omhu, var det dog ikke at vente, at hun ogsaa skulde have en Moders Myndighed over hende, og den, hun havde haft, indskrænkedes efterhaanden, som Effie blev større og derved i alt Fald efter sin egen Mening fik Ret til at tumle sig paa egen Haand. Ved Siden af al den Uskyldighed og Hjærtensgodhed, der, som vi alt have sagt, var over St. Leonards Lilje, var der derfor ogsaa en Smule Egensind og Stridighed i hende tillige med en Del Heftighed og Pirrelighed, som maaske for en Del var medfødt, men ganske vist var bleven betydelig forøget ved den uindskrænkede Frihed, hun havde nydt i sin Barndom. Den bedste Maade, hvorpaa vi kunne belyse hendes Karakter, er at skildre en Scene en Aften i Hytten.

Den flittige gamle var ude i sin vel besatte Stald for at fodre sine Dyr, og Sommeraftenen lakkede mod Enden, da Jeanie Deans begyndte at blive urolig over, at Søsteren ikke kom, og bange for, at hun ikke skulde vinde hjem, før Faderen kom ind fra sit Aftenarbejde, thi hun vidste, at han vilde blive alvorlig vred, naar Effie ikke var til Stede ved den sædvanlige Aftenandagt. Denne Frygt trykkede hende saa meget stærkere, som Effie allerede flere Aftener var gaaet ud omtrent paa samme Tid og, medens hun i Begyndelsen var kommen saa hurtig igjen, at man knapt havde lagt Mærke til, at hun havde været borte, efterhaanden var bleven længere og længere ude, først en halv Time, saa en hel, og nu i Aften endogsaa endnu længere. Jeanie stod i Døren med Haanden over Øjnene for at skjærme dem imod den nedgaaende Sols Straaler, idet hun snart saa' hen ad den ene, snart ad den anden af de Veje, der førte til Hytten, spejdende efter Søsterens sylfelette Skikkelse. Et Gjærde med en Stente over skilte Kongeparken,

som den kaldtes, fra Landevejen, og denne Overgang rettede hun jævnlig sit Blik imod; her saa' hun pludselig to Personer dukke op, som om de havde listet sig frem i Skjul af Gjærdet for at undgaa at blive bemærkede. Den ene af dem, en Mand, trak sig skyndsomst tilbage, den anden, en Kvinde, gik over Stenten og videre hen imod hende — det var Effie. Hun gik sin Søster i Møde med den paatagne Livlighed, Kvinder af hendes Stand og undertiden ogsaa Kvinder, der er højere paa Straa, nu og da udfolde, naar de vil skjule deres Overraskelse eller Forvirring. Idet hun gik hen ad Vejen, sang hun:

Alfekongen paa Højen sad —
der voxer Gyvel saa favr og fin —
saa kom der en Ungmø forbi saa glad —
men vi tør aldrig mere plukke Gyvel.

„Tys, Effie", sagde Jeanie, „Fader kommer strax ind fra Kostalden". Effie holdt op at synge. „Hvor har du været henne saa sent?"

„Det er ikke sent", svarede Effie.

„Den har slaaet otte, og Solen er gaaet ned bag Corstorphine-Højene. Hvor kan du have været henne saa sent?"

„Ingen Steder", svarede Effie.

„Og hvem var det, du skiltes fra ved Stenten?"

„Ingen", svarede Effie.

„Ingen Steder? — Ingen? — Jeg vil ønske, det maa være ordentlige Steder og ordentlige Folk, der holder dig ude saa sent, Effie".

„Hvorfor skal du altid udspionere andre?" svarede Effie. „Naar du ikke spørger mig om noget, er jeg vis paa, jeg ikke lyver for dig. Jeg spørger aldrig dig, hvorfor Lairden af Dumbiedikes kommer her og sidder og glor Dag efter Dag ligesom en Vildkat — kun at hans Øjne er endnu mere grønne og ikke saa klare —, saa vi er lige ved at gabe Kjæverne af Led".

„Nej, for du ved godt, han kommer for at besøge Fader", svarede Jeanie paa denne næsvise Bemærkning.

„Og saa Hr. Butler — kommer han ogsaa for at besøge Fader, der holder saa meget af hans latinske Tale-

maader?" sagde Effie, glad over at kunne føre Krigen over paa Fjendens Enemærker og derved afvende det truende Angreb fra sig selv, hvorfor hun ogsaa med ungdommelig Iver forfulgte den Sejr, hun mente at have vundet over sin ældre, fornuftige Søster. Hun saa' paa hende med et fiffigt Blik, der ikke var frit for at være noget spotsk, idet hun med dæmpet, men tydelig Røst sang en Stump af en gammel skotsk Sang:

Ved Kirkegaardsmuren
der mødte jeg Lairden,
det stakkels Fjog sagde ingen Ting;
men da det blev Aften,
ja saa kom Degnen . . . ."

Her brød hun af, saa' stivt paa sin Søster, og da hun opdagede, at hun havde Taarer i Øjnene, slog hun pludselig Armene om Halsen paa hende og kyssede dem bort. Skjønt Jeanie baade var stødt og bedrøvet, formaaede hun ikke at modstaa dette ukunstlede Naturbarns Kjærtegn, idet hun baade vidste og følte, at baade godt og ondt hos hende mere skyldtes en øjeblikkelig Indskydelse end Overlæg. Men idet hun gjengjældte Søsterens Kys som et Vidnesbyrd om, at de var fuldstændig forsonede, kunde hun ikke lade være blidt bebrejdende at sige: „Naar du endelig vil lære stygge Viser, Effie, kunde du gjærne anvende dem lidt mindre ukjærlig".

„Ja, det har du Ret i, Jeanie", sagde Effie, idet hun klyngede sig til Søsteren, „og jeg vilde ønske, jeg aldrig havde lært dem — og jeg vilde ønske, vi aldrig var komne her hen — og jeg vilde hellere have Tungen fuld af Blegne, end at jeg skulde have gjort dig bedrøvet".

„Bryd dig ikke om det, Effie", svarede hendes kjærlige Søster, „jeg kan ikke blive synderlig vred paa dig, hvad du saa end siger til mig — men gjør ikke Fader nogen Sorg".

„Nej — nej!" svarede Effie, „og om der saa var lige saa megen Dans i Morgen Aften, som der er paa Himlen en frostklar Vinternat, vil jeg ikke gaa et Skridt for den Sags Skyld".

„Dans!" udbrød Jeanie Deans forbavset. „Aa, Effie, kunde noget i Verden faa dig til at danse?"

Det er meget muligt, at St. Leonards' Lilje, da hun nu en Gang var bleven meddelsom, kunde have givet sin Søster saa uforbeholdne Oplysninger, at jeg ikke var kommen til at fortælle min sørgelige Historie, hvis hun ikke var bleven afbrudt, men i samme Nu, Ordet Dans kom over hendes Læber, hørte gamle Davie Deans det, idet han lige var drejet om Hjørnet af Huset og kommen bag paa sine Døtre, uden at de havde mærket det. Ordet Prælat eller Pave kunde næppe lyde forfærdeligere i Davids Øren, thi af alle Idrætter var Dans, som han kaldte en frivillig Hengivelse til Letsindighed, i hans Øjne den reneste Ødelæggelse for alle alvorlige Tanker og den sikreste Vej til alle mulige Udskejelser, og han betragtede det som et af de skjændigste Vidnesbyrd om Frafald og Modenhed til Himlens Straffedomme, at Øvrigheden opmuntrede til eller blot tilstedte, at Folk, hvad enten de var høje eller lave, kom sammen for at hengive sig til denne taabelige og urimelige Fornøjelse eller for at se paa dramatiske Forestillinger. Da han nu hørte sine egne Døtre udtale Ordet Dans, og det lige uden for hans egen Dør, brast hans Taalmodighed.

„Dans!" raabte han, „Dans! Sagde I Dans? Jeg raader jer, letfærdige Tøse, som I er, til ikke at nævne saadant et Ord i mit Hus. Det er en letsindig og ugudelig Tidsfordriv, som Jøderne hengav sig til, da de i deres lave Dyriskhed tilbad Guldkalven, og som ogsaa øvedes af det ulykkalige Fruentimmer, der skilte Johannes den Døber af med Hovedet, — jeg skal lægge den Historie ud for jer i Aften, siden jeg ser, I trænger saa stærkt dertil, og det kan I lide paa, at hun har angret og angrer endnu, at hun nogen Sinde har rørt et Lem paa den Vis. Det havde været bedre for hende, om hun havde været Krøbling fra Fødselen af og var bleven baaret fra Dør til Dør ligesom gamle Bessie Bowie, naar hun er ude at tigge, end at hun var en Prinsesse, der kvinkelerede og slængede sig, som hun gjorde. Jeg har tit undret mig over, at nogen, der nogen Sinde har bøjet Knæ paa den rette Vis, tør formaste sig til at tumle saadan om til Sækkepibers og Fiolers Klang, og jeg takker Gud — saa vel som den særdeles ærværdige Peter Walker, Lastdrager ved Bristoporten — fordi de føjede det saadan for mig i mine unge Dage, at Frygt for mit

Hoved og min Hals, for Strikke og Kugler, Sværd og Tommeskruer og spanske Støvler, Kulde og Sult, Fugtighed og Strabaser dæmpede mit Hoveds Letsindighed og mine Bens Kaadhed. Og nu vil jeg sige jer, I letfærdige Tøse, at dersom jeg hører jer saa meget som blot nævne det Ord Dans eller tænke paa, at der gives saadant noget i Verden som at snurre sig rundt til Pibers og Fiolers Klang, vil jeg, saa sandt min Fader er blandt de salige i Paradis, ikke se jer for mine Øjne mere. Ind med jer — gaa ind med jer, Piger", tilføjede han i en blidere Tone, thi begge Døtrene, især Effie, begyndte at græde deres modige Taarer, „gaa ind, Smaapiger, og lad os bede Gud i sin Naade bevare os for alskens verdslig Daarskab, der avler Synd og støtter Mørkets Rige i dets Kamp mod Lysets".

Hvor vel ment denne Davie Deans' Formaningstale end var, kom den paa et højst uheldigt Tidspunkt. Den vakte indbyrdes stridige Følelser i Effies Sjæl og skræmmede hende fra, hvad der var hendes Agt, at betro sig til Søsteren. „Hun vilde ikke anse mig for bedre end det Støv, hun træder paa", sagde Effie til sig selv, „hvis jeg tilstod, at jeg har danset fire Gange med ham paa Engen der nede og én Gang hos Maggie Macqueen, og maaske vil hun true mig med at fortælle det til Fader, og saa vil hun faa endnu mere Magt over mig. Men jeg gaar ikke der ned igjen — nej, det gjør jeg ikke. Jeg vil lægge et Blad i min Bibel, det er næsten lige saa godt, som jeg havde svoret paa det". Hun holdt sit Løfte en hel Uge, men var rigtig nok i den Tid ualmindelig sær og gnaven, hvilket der ellers ikke var Anledning til at bebrejde hende, undtagen naar man sagde hende imod.

Der var i alt dette noget saa uforklarligt, at det i høj Grad foruroligede den kloge og kjærlige Jeanie, saa meget mere, som hun fandt, at det vilde være stygt handlet imod Søsteren, om hun vilde fortælle Faderen, hvilke Grunde til Bekymring hun havde, da de maaske helt og holdent beroede paa Indbildning. Hertil kom, at den Ærbødighed, hun nærede for den brave gamle Mand, ikke gjorde hende blind for, at han baade var hidsig og paastaaelig, og hun havde undertiden en Anelse om, at han drev sin Afsky for Ungdommens Forlystelser videre, end baade Religionen og

Fornuften krævede. Jeanie var forstandig nok til at indse, at hvis der pludselig blev lagt en stram Tøjle paa Søsterens hidtil ubundne Frihed, vilde den snarere gjøre Skade end Gavn, idet det rimeligvis vilde føre til, at Effie med den Halsstarrighed og Egensindighed, der hører Ungdommen til, vilde bruge det overdrevne i Faderens Forbud som en Undskyldning overfor sig selv for, at hun slet ikke rettede sig efter dem. En ung Pige i de højere Stænder er, hvor flygtig hun end kan være, stadig undergiven Etikettens Tvang og Gjenstand for sin Moders eller Duennas Aarvaagenhed, men Landsbypigen, der griber sine Adspredelser i Pavserne fra Arbejdet, har intet saadant Baand paa sig, og hende er der ingen, der passer paa, saa hendes Adspredelser blive saa meget farligere. Alt dette saa' Jeanie med stor Bekymring, da der hændte noget, som syntes vel skikket til at tage den Sorg fra hende.

Madam Saddletree, som vore Læsere allerede have stiftet Bekjendtskab med, var langt ude i Familie med fromme Davie Deans, og da hun baade i sit Levned og sin Tale var en agtbar Kvinde og derhos sad i gode Kaar, vedligeholdt de to Familier en Slags Bekjendtskab. En halvanden Aars Tid før vor Historie tager sin Begyndelse, følte denne omsigtsfulde Kone paa Forretningens Vegne Trang til at faa sig et bedre Tjenestetyende, en Slags Butiksjomfru. Saddletree var aldrig i Butiken, sagde hun, saa snart han kunde faa Næsen inden for paa Raadhuset, og det var noget forkert noget, at en Kone som hun skulde staa der ganske alene imellem Ruller af garvet Læder og sælge Sadler og Tømmer, og saa var hun kommen i Tanker om sin Kusine langt ude, Effie Deans, som et Pigebarn, der just egnede sig til at yde hende den Hjælp, hun trængte til.

Der var meget ved dette Forslag, som tiltalte gamle Davie. Effie skulde have Kost og Logis og Løn oven i Kjøbet — det var et agtbart Hus — Pigebarnet vilde være under Opsigt af Madam Saddletree, hvis Vandel var ulastelig, og som boede lige ved Fængselskirken, hvor man endnu kunde høre den sande Lærdom forkynde af en af de faa Præster i den skotske Kirke, der ikke havde bøjet Knæ for Baal, som Davie udtrykte sig, eller havde givet sig de nationale Synder i Vold — Unionen, Tolerancen, Patronatsretten og en

Mængde Præsteeder, der var bleven paalagte Kirken siden Revolutionen, især under Dronning Anna, den sidste af Stuarternes ulykkelige Slægt, der sad paa Tronen. Den brave Mand var saa optagen af at sikre sin Datter i Henseende til Renheden af de theologiske Lærdomme, hun vilde faa at høre, at han slet ikke tænkte paa de Snarer af en helt anden Art, som en saa smuk, ung og egensindig Person kunde være udsat for midt i en folkerig og fordærvet By. Sagen er, at han betragtede alle de Udskejelser, som der i et saadant Tilfælde nærmest var Grund til at nære Frygt for, med en saadan Afsky, at det ikke laa nærmere for ham at tænke derpaa end paa at forhindre, at Effie kom til at begaa Mord. Det eneste, han ikke syntes om, var, at hun skulde bo under Tag sammen med en saa verdslig vis Mand som Bartoline Saddletree, om hvem det aldrig faldt Davie ind at ane, at han var saadant et Fæ, som han var, idet han betragtede ham som en Mand, der virkelig sad inde med al den Lovkyndighed, han gav sig Mine af at besidde, og netop derfor saa' skjævt til ham. Juristerne, især de, der sad som styrende ældste i den almindelige Kirkeforsamling, havde været de ivrigste til at drive paa Overdragelsen af Kaldsretten, Afsværgelseseden og andre Foranstaltninger, som efter Davie Deans' Mening kun tjente til at nedbryde det herlige Tempel og var Indgreb i Kirkens Rettigheder. Davie gav derfor sin Datter mange Formaninger om ikke at lytte til de Lærdomme, saadan en lovlærd Formalist som Saddletree forkyndte, og han var saa optagen heraf, at han kun fik Tid til løselig at berøre saadanne Ting som Udskejelser, slet Selskab og Danseboder — Farer, som de fleste Mennesker vilde have ment, at Effie i Betragtning af sin Alder var langt mere udsat for end theoretiske Vildfarelser i religiøs Henseende.

Den Følelse, hvormed Jeanie skiltes fra sin Søster, var en Blanding af Sorg, Frygt og Haab. Hun havde ikke den samme Tillid til Effies Klogskab og Forsigtighed som Faderen, thi hun havde iagttaget hende nøjere, havde mere Sympathi med hendes Følelser og kunde bedre bedømme de Fristelser, hun var udsat for. Paa den anden Side var Madam Saddletree en agtpaagivende, forstandig og omhyggelig Kone, hvem Faderen havde givet Ret til at udøve

en Madmoders fulde Myndighed over Effie, og som vist nok ogsaa vilde udøve den strængt, om end i Kjærlighed. Det var højst sandsynligt, at det, at hun kom i Huset hos Saddletrees, vilde medføre, at de letsindige Bekjendtskaber, Jeanie antog, Søsteren maatte have gjort, blev afbrudte. I det hele taget saa' hun hende derfor med Glæde forlade St. Leonards, og det var først lige i det Øjeblik, da de for første Gang i deres Liv skulde skilles ad, at Sorgen kom op i hende i hele sin Styrke. Medens de Gang efter Gang kysfede hinanden og trykkede hinanden i Hænderne, benyttede Jeanie sig af dette Øjeblik, da de kjærlige Følelser var saa stærkt fremme, til indtrængende at paalægge Effie den yderste Forsigtighed i hele hendes Færd, medens hun var i Edinburgh. Effie hørte paa hende uden saa meget som at blinke med de lange, sorte Øjenvipper, fra hvilke Taarerne strømmede ned. Da Søsteren tav, brast hun ud i en lydelig Hulken, kysfede hende og lovede at lægge sig alle de gode Raad, hun havde givet hende, paa Hjærte, og saa skiltes de.

I de første Uger opfyldte Effie alle sin Madmoders Forventninger og mere end det; men efterhaanden slappedes den Iver, hvormed hun i Begyndelsen havde taget fat i Madam Saddletrees Tjeneste. Som Digteren siger:

> Der hændte noget — hvad? ja, det ved ingen;
> det kom som lette Skyer en Sommerdag,
> man hviskede i Krogene om Tingen,
> men ingen fatted ret den hele Sag.

I den Tid havde Madam Saddletree ikke saa sjælden Grund til at være kjed af, at Effie blev saa længe borte, naar hun blev sendt i Byen fra Butiken, ligesom af, at hun blev lidt heftig, naar hun satte hende i Rette i den Anledning. Hun var imidlertid godmodig nok til at sige sig selv, at det første var ganske naturligt for et Pigebarn, der var fremmed for alt i Edinburgh, og at det andet kun var den Ilterhed, hvormed et forkjælet Barn krymper sig ved første Gang at finde sig i at tage Hustugtens Aag paa sig. Opmærksomhed og Lydighed kunde ikke komme paa én Gang — Rom blev ikke bygget paa én Dag, hun blev nok flink med Tiden.

Det lod virkelig til, at den kloge gamle Kone skulde

faa Ret. Der var ikke gaaet ret mange Maaneder, før Effie tilsyneladende ikke havde Sans for andet end de Pligter, hendes Tjeneste paalagde hende, skjønt hun ikke længere opfyldte dem med de smilende Kinder og den lette Gang, som i den første Tid havde gjort hende saa afholdt af alle, der kom i Butiken. Hendes Madmoder traf hende undertiden grædende, men den Sorg, der afpressede hende Taarerne, var en Hemmelighed, og hun søgte at skjule ethvert Spor af dem, saa snart hun saa', at de vakte Opmærksomhed. Tiden gik, hendes Kinder blev blege og hendes Gang tung. Grunden til denne Forandring vilde ikke have undgaaet Madam Saddletrees moderlige Øje, men hun maatte paa Grund af Sygdom blive i sit Sovekammer i de sidste Maaneder, Effie var der i Huset. Den stakkels Pige var i den Tid et Bytte for en Sjælekval, der grænsede til Fortvivlelse, og til Trods for de yderste Anstrængelser lykkedes det hende jævnlig ikke at blive Herre over de Anfald af hysterisk Angst, hun blev greben af. De Fejl, hun begik i Butiken, var da ogsaa saa talrige og saa graverende, at Bartoline Saddletree, som under sin Kones Sygdom var nødt til at tage sig mere af Forretningen, end det efter hans Mening var hensigtsmæssigt for hans Studium af Lovkyndigheden, der jo var langt vigtigere, fuldstændig tabte Taalmodigheden med Pigebarnet og uden Hensyn til hendes Kjøn paa sit Lovtrækkerlatin erklærede, at hun burde stilles for en Jury, der kunde afgjøre, om hun ikke var fatuus, furiosus og naturaliter idiota. Naboerne og hendes Medtjenende lagde nu ogsaa med ondskabsfuld Nysigenhed eller nedværdigende Ynken Mærke til den en Gang saa smukke og endnu tiltalende Piges blege Kinder, forandrede Figur og løst hængende Klæder, men hun vilde ikke betro sig til nogen; alle spottende Hentydninger besvarede hun med bitter Haan og alle alvorlige indtrængende Spørgsmaal med haardnakket Benægtelse eller en Strøm af Taarer.

Da Madam Saddletree var paa Vej til at komme sig, saa der var Udsigt til, at hun snart igjen som sædvanlig vilde kunne tage Styret i sit Hus, bad Effie Deans, der formodentlig ikke havde Lyst til at underkaste sig et Forhør af sin Madmoder, Bartoline om Tilladelse til at tage hjem en Uges Tid eller to, idet hun foregav, at hun ikke var

raſk og gjærne vilde prøve, om ikke Ro og Forandring af Luft kunde hjælpe. Bartoline, der var — eller mente at være — ſkarpſynet ſom en Los, ſaa ſnart det drejede ſig om de ubetydeligſte juridiſke Spidsfindigheder, var lige ſaa dum til at drage Slutninger angaaende rent dagligdags Ting ſom nogen hollandſk Profeſſor i Mathematik; han fattede ingen Mistanke og holdt intet Forhør over Effie, men gav hende uden videre Lov til at reiſe.

Det oplyſtes ſenere, at hun førſt kom til St. Leonards en Uge efter, at hun havde forladt ſin Husbonds Hus. Da Søſteren ſaa' hende igjen, lignede hun mere et Spøgelſe end den livsglade og ſmukke Pige, der havde forladt ſin Faders Hytte for knapt ſytten Maaneder ſiden. Hendes Madmoders langvarige Sygelighed havde i de ſidſte Maaneder givet hende et Paaſkud til helt og holdent at indeſpærre ſig inden for de ſkumle Vægge i Boden i Lawnmarket, og Jeanie var juſt paa ſamme Tid ſaa optagen af Faderens Husvæſen, at hun kun ſjælden havde fundet Lejlighed til at gaa til Byen og i ſtørſte Haſt ſe til ſin Søſter. De to unge Piger havde ſaaledes knapt ſet hinanden i flere Maaneder, og der var heller ikke naaet noget Rygte om, hvorledes det ſtod til med hende, ud til den affides liggende Hytte i St. Leonards. Jeanie blev derfor dødelig forſkrækket over Søſterens Udſeende og overvældede hende ſtrax med Spørgsmaal, ſom den ulykkelige unge Pige en Stund ſvarede uſammenhængende og undvigende paa, til hun til ſidſt fik et af ſine ſædvanlige hyſteriſke Anfald. Jeanie, ſom kun alt for godt forſtod, hvorledes det ſtod til med Søſteren, havde nu det frygtelige Valg enten at fortælle Faderen, hvorledes det var gaaet hende, eller at prøve paa at ſkjule det for ham. Alle Spørgsmaal om hendes Forførers Navn og Stand og om, hvad der var bleven af det Barn, hun havde bragt til Verden, beſvarede Effie med den meſt haardnakkede Tavshed, og den ſvageſte Hentydning til nogen af dem ſyntes at ville drive hende til Vanvid. I ſin Sorg og Fortvivlelſe var Jeanie lige ved at gaa til Madam Saddletree for at raadføre ſig med denne erfarne Kone og med det ſamme faa ſaa meget Lys ſom muligt i denne ulykkelige Sag, men den Gang blev hun ſparet for ved et

nyt Slag af Skæbnen, der syntes at drive Ulykken til dens Toppunkt.

Davie Deans var bleven urolig over den Tilstand, hans Datter var i ved sin Hjemkomst, men det var lykkedes Jeanie at faa enhver indtrængende Undersøgelse forpurret. Det kom derfor som et Tordenslag over den gamle Mand, da der en Dag, ligesom Lairden af Dumbiedikes havde indfundet sig som sædvanlig, kom nogle andre langt frygteligere og fuldstændig uventede Gjæster til Hytten i St. Leonards. Det var Rettens Betjente, som mødte med en skriftlig Fuldmagt fra Øvrigheden til at søge efter og paagribe Euphemia eller Effie Deans, der var anklaget for Barnemord. Dette bedøvende og fuldstændig uventede Slag fældede den gamle Mand, der i sin Ungdom havde holdt Stand baade imod det militære og det borgerlige Tyranni, skjønt det støttedes af Sværd og Geværer, af Tortur og Galger. Han faldt bevidstløs om, saa lang han var, ved sin egen Arne, og Folkene, der var glade ved at slippe for det Optrin, de maatte vente sig, naar han var ved fuld Bevidsthed, skyndte sig i plump Menneskekjærlighed at faa deres Arrestant ud af Sengen og ind i den Vogn, de havde med. De Midler, Jeanie i største Hast anvendte for at kalde Faderen til Live igjen, havde knapt begyndt at virke, da Lyden af den bortrullende Vogn atter bragte hende i Tanke om hendes ulykkelige Søster. Det første, hun gjorde i sin vanvittige Sorg, var skrigende at løbe efter Vognen, men hun blev standset af et Par Naboersker, som det usædvanlige Syn af en Vogn paa dette afsides Sted havde lokket ud, og som nu næsten med Magt førte hende tilbage til Hytten. Den dybe og inderlige Deltagelse, disse fattige Mennesker, der nærede stor Agtelse for den lille Familie i St. Leonards, lagde for Dagen, fyldte Hytten med Graad og Klager. Selv Dumbiedikes blev reven ud af sin sædvanlige Sløvhed og udbrød, idet han famlede efter sin Pung: „Jeanie, græd ikke — græd ikke, Pige — det er en fæl Historie, men Penge klarer den nok", og saa kom Pungen frem.

Den gamle Mand rejste sig nu, saa' sig om, som om han savnede noget, og syntes lidt efter lidt at komme til Bevidsthed om den Ulykke, der havde ramt ham. „Hvor", sagde han med en Stemme, saa det rungede i Stuen, „hvor

er den elendige Skjøge, der har vanæret en ærlig Mands Blod? Hvor er hun, der ikke hører hjemme iblandt os, men er kommen til os med sin lede Synd som Djævlen imellem Guds Børn? Hvor er hun, Jeanie? Før hende frem for mig, at jeg kan dræbe hende med et Ord og et Blik!"

Alle skyndte sig nu hen til ham og søgte at trøste ham og bringe ham til sig selv igjen, hver paa sin Vis — Lairden med sin Pung, Jeanie med brændte Fjer og lugtende Vand og Naboerskerne med deres Opmuntringer: „Aa, Nabo — aa, Hr. Deans, det er en svær Prøvelse, er det, det er vist nok, men tænk paa Livsens Klippe, Nabo, tænk paa Forjættelserne!"

„Jeg tænker paa dem, godt Folk, og jeg takker Gud, at jeg kan tænke paa dem til Trods for, at en af mine nærmeste og kjæreste er gaaet til Grunde. — Men at være Fader til en ryggesløs Kvinde — en Skjøge — en blodig Zipporah — en Morderske! O, hvor de ugudelige vil triumfere, hvor de troner i al deres Ugudelighed! Prælatisterne og Latitudinarierne og de frække Mordere, hvis Hænder er haarde som Horn af at holde paa Mordvaabnene — de vil slaa et Grin op og sige, at vi ikke er et Haar bedre end de selv. Svar, svar er min Kummer, godt Folk, over den ulykkelige Skjøge — over min Alderdoms Barn — men tungere ligger det mig paa Sinde, hvilken Anstødssten og Forargelse dette vil være for alle gode og ærlige Sjæle".

„Davie — kan Penge ikke klare det?" sagde Lairden, som endnu stod og rakte sin grønne Pung frem fuld af Guldstykker.

„Jeg siger Jer, Dumbiedikes", sagde Deans, „at om jeg ved at ofre alt, hvad jeg ejer og har, kunde have frelst hende fra denne sorte Snare, jeg vilde have gaaet ud i den vide Verden med bart Hoved og Tiggerstaven i Haanden og bedet om Almisse for Guds Skyld og dog have kaldt mig en lykkelig Mand. Men om jeg saa kunde fri hende fra at sone sin aabenbare Brøde og Skam med aabenbar Straf ved at ofre en Daler eller en Skilling eller blot Tyvendedelen af en Hvid — den Handel vilde Davie Deans aldrig indlade sig paa. Nej, nej! Øje for Øje og Tand for Tand, Liv for Liv og Blod for Blod — det er Menneskenes

Lov, og det er Guds Lov. Gaa, Godtfolk, gaa — jeg maa brydes med denne Sorg i Løndom og paa mine Knæ".

Jeanie, som nu til en vis Grad var kommen til Besindelse igjen, istemmede denne Bøn. Næste Dag fandt Fader og Datter endnu stadig nedsænkede i dyb Kummer, men Faderen bar Ulykkens Byrde i en stolt Følelse af sin religiøse Pligt, der gjorde ham haard, og Datteren undertrykte ængstlig sine egne Følelser for ikke paa ny at vække hans. Saaledes stod det til i denne ulykkelige Familie til Morgenen efter Porteous' Død, det Tidspunkt, hvortil vi før naaede.

Ellevte Kapitel.

Vi har været længe om at føre Butler til Hytten i St. Leonards, men den Tid, vi har anvendt paa den foregaaende Fortælling, er i Virkeligheden ikke længere end den, han tilbragte ved Salisbury-Klipperne hin Morgen efter Porteous' Henrettelse. Han havde sine egne Grunde til saaledes at trække Tiden ud. Han ønskede at samle sine Tanker, der var komne i stærk Bevægelse først ved den sørgelige Oplysning, han havde faaet om, hvorledes det stod til med Effie, og senere ved det frygtelige Skuespil, han havde været Vidne til. Det Forhold, hvori han stod til Jeanie og hendes Fader, krævede ogsaa noget Hensyn, i alt Fald, at han kom paa en passende Tid, saa han var nødt til at vente. Klokken otte om Morgenen var deres sædvanlige Frokosttid, og han bestemte sig til ikke at begive sig til Hytten før.

Aldrig før var Tiden falden ham saa lang. Butler skiftede Plads og gjorde Omvejen længere og længere for at faa Tiden til at gaa; han hørte den store Klokke i St. Giles med sine dumpe Toner melde den ene Time efter den anden, og Klokkerne i de andre Taarne faldt ind med. Saa slog den syv, og han begyndte at tænke paa, at nu turde han dog maaske nok vove sig paa Vej til St. Leonards, som laa en Fjerdingvej derfra. Han steg fra Højderne, han hidtil

havde opholdt sig paa, ned i Bunden af den Dal, der skiller Salisbury-Klipperne fra det lave Klippedrag, som fører Navn efter St. Leonards. Det er, som formodentlig adskillige af mine Læsere vide, en dyb, vild, græsbevoxet Kløft, opfyldt med uhyre Klippeblokke, der er ramlede ned fra Klippernes stejle Affald mod Øst.

Denne afsides liggende Dal saa vel som andre Partier af det aabne Terræn, der udgjør Kongens Park, søgtes paa denne Tid jævnlig af fornemme Personer, der havde Æressager at afgjøre med Sværdet. Dueller var den Gang meget almindelige i Skotland, thi Adelen var baade raa og forfængelig og overmodig, splittet i Partier og hengiven til Drukkenskab, saa det skortede aldrig paa Fornærmelser eller paa Tilbøjelighed til at hævne dem, og Sværdet, som hørte med til enhver Herres Udstyr, var det eneste Vaaben, man brugte til at afgjøre den Slags Stridigheder med. Da Butler nu fik Øje paa en ung Mand, der listede om mellem Klippeblokkene noget fra Stien, aabenbart for at undgaa Opmærksomhed, faldt det ham ganske naturlig ind, at han havde søgt dette ensomme Sted for et saadant ugudeligt Formaals Skyld. Han var saa overbeviist herom, at han, hvor opfyldt han end var af sin egen Sorg, ikke kunde undlade i en Følelse af, at det var hans Pligt som gejstlig Mand, at tiltale dette Menneske. Der gives Øjeblikke, tænkte han ved sig selv, da den svageste Indblanding kan forebygge en stor Ulykke, da et Ord i rette Tid kan udrette mere i Retning af at forhindre en Ulykke, end al Ciceros Veltalenhed for at raade Bod paa den. Og hvad mine egne Sorger angaar, saa faar det gaa med dem, som det kan; det vil falde mig mindre tungt at bære dem, naar de ikke afholder mig fra at gjøre min Pligt.

Opfyldt af disse Tanker og Følelser bøjede han af fra Stien og nærmede sig den omtalte Person. Manden gik først op ad Højen til, som det lod, for at undgaa ham, men da han saa', at Butler lod til at ville følge efter ham, satte han trodsig sin Hat fast paa Hovedet, gjorde Omkring og gik ham i Møde som for at vise, at han ikke var bange for Spejdere.

Medens de saaledes langsomt nærmede sig hinanden, havde Butler Lejlighed til nærmere at betragte den fremmede.

Han saa' ud til at være omtrent fem og tyve Aar gammel. Hans Paaklædning var af den Beskaffenhed, at det ikke var muligt af den med nogen Sikkerhed at slutte sig til hans Stand, thi det var en Dragt af det Snit, som unge, fornemme Herrer undertiden bar om Morgenen, og som ogsaa bares af Folk af de lavere Klasser, som unge Kontoristers og Handelsmænd, fordi dens Billighed gjorde den overkommelig for dem samtidig med, at den mere end noget andet af de Kostumer, der var i Mode blandt Datidens unge Mennesker, gav dem Udseende af at være Standspersoner. Efter hans Mine og Væsen at dømme syntes denne Mand imidlertid snarere at være klædt under end over sin Stand, thi hans Holdning var stolt og noget overmodig, hans Gang let og fri, hans Manerer djærve og utvungne. Han var af Middelhøjde eller snarere højere, vel proportioneret, kraftig bygget uden at være plump. Hans Ansigt var ualmindelig smukt, og hele hans Personlighed vilde have gjort et vindende og tiltalende Indtryk, hvis den ikke havde været præget af dette ubeskrivelige Udtryk, der er en Følge af stadige Udsvævelser, i Forbindelse med en vis Frækhed i Blik og Væsen, der ofte er en Maske for Forvirring og en ond Samvittighed.

Butler og den fremmede mødtes, maalte hinanden med Øjnene, og den fremmede vilde lige til at gaa forbi, idet han let tog Hatten af, da Butler, idet han gjengjældte Hilsenen, bemærkede: „Det er smukt Vejr i Dag, min Herre. — De er tidlig her oppe".

„Jeg har noget at gjøre her", svarede den unge Mand i en Tone, der aabenbart var beregnet paa at afskære alle yderligere Spørgsmaal.

„Det tvivler jeg ikke paa", sagde Butler, „og De tager mig vel ikke ilde op, at jeg haaber, det er et lovligt Ærinde, De er her i?"

„Min Herre", svarede den anden kjendelig overrasket, „jeg tager altid Uforskammethed ilde op, og jeg indser ikke, hvad Ret De har til at haabe noget i en Sag, der slet ikke kommer Dem ved".

„Jeg er en Krigsmand, min Herre", sagde Butler, „og det er min Pligt i min Herres Navn at anholde hver den, der har ondt i Sinde".

„Krigsmand?“ sagde den unge Mand, idet han traadte et Skridt tilbage og heftig greb til sit Sværd. „Krigsmand, og anholde mig? Har De betænkt, hvad Deres Liv er værdt, før De paatog Dem den Bestilling?“

„De tager fejl, min Herre“, svarede Butler alvorlig. „Hverken min Krigstjeneste eller min Bestalling er af denne Verden. Jeg er en Evangeliets Forkynder og har Myndighed til i min Herres og Mesters Navn at kræve, at der skal være Fred paa Jorden og i Menneskene en Velbehagelighed, som Evangeliet byder“.

„En Præst!“ sagde den fremmede ligegyldig i en Tone, der næsten lød haanlig. „Jeg ved nok, at De Herrer af Deres Stand her i Skotland gjør Fordring paa en besynderlig Ret til at blande sig i Folks private Anliggender. Men jeg har været udenlands og ved bedre Besked, end at jeg skulde lade mig kujonere af en Præst“.

„Dersom det virkelig forholder sig saa, min Herre, at nogen af min Stand blander sig i andre Folks private Sager for at tilfredsstille ørkesløs Nysgjerrighed eller af endnu daarligere Grunde, kan De ikke have lært noget bedre udenlands end ikke at ænse slig Utilbørlighed. Men naar det gjælder min Herres og Mesters Tjeneste, er det min Skyldighed at være paa Færde i Tide og Utide, hvad enten det passer andre eller ikke, og da jeg ved, at jeg drives af rene og uegennyttige Bevæggrunde, vil jeg hellere udsætte mig for Deres Foragt end for min egen Samvittigheds Bebrejdelser, fordi jeg ikke har talt“.

„I Satans Navn, saa kom frem med, hvad De har at sige da!“ sagde den unge Mand utaalmodig, „skjønt det ikke er mig muligt at gjætte, hvem De anser mig for, eller hvad i al Verden De kan have at bestille med mig, der er Dem ganske fremmed, eller med mine Handlinger og Bevæggrunde, som De ikke kan vide noget som helst om“.

„De staar i Begreb med at krænke en af Deres Lands viseste Love“, sagde Butler; „De staar, hvad der er endnu frygteligere, i Begreb med at krænke en Lov, Gud selv har nedlagt i vor Natur og saa at sige indskrevet i vore Hjærter, og som hver en god Følelse i os anerkjender“.

„Og hvad er det for en Lov, De taler om?“ sagde den fremmede med en hul og noget skjælvende Stemme.

„Du skal ikke slaa ihjel", sagde Butler med dyb og højtidelig Røst.

Den unge Mand blev kjendelig forskrækket og blev meget bleg. Butler saa', at hans Ord havde gjort god Virkning, og besluttede at benytte sig deraf. „Betænk, unge Mand", sagde han, idet han venlig lagde sin Haand paa den fremmedes Skulder, „betænk, hvad det er for et sørgeligt Valg, De selv af egen Drift underkaster Dem, enten at dræbe en anden eller selv at blive dræbt. Betænk, hvad det vil sige hovedkulds at styrte frem for Guds Aasyn efter at have krænket ham saaledes, med Hjærtet fuldt af onde Lidenskaber og med Haanden endnu varm af det Vaaben, De med Opbydelse af al Deres Dygtighed og i den værste Hensigt har hævet imod et Medmenneske. Eller betænk, hvorledes De vil være faren, dersom det bliver Deres frygtelige Lod at dræbe Deres Modstander og selv slippe derfra med Livet, med den Bevidsthed i Deres Hjærte, at De har gjort Dem skyldig i den samme Synd som Kain, den første Morder, og med hans Mærke paa Deres Pande, det Mærke, der slog alle, som saa' ham, med ubeskrivelig Rædsel, og som gjør Morderen aabenbar for alle. Betænk . . ."

Den fremmede traf sig imidlertid lidt efter lidt bort fra Præsten, der, som sagt, havde lagt sin Haand paa hans Skulder, medens han holdt denne Formaningstale, og idet han traf Hatten ned over Øjnene, afbrød han ham med følgende Ord: „Deres Mening er utvivlsomt fortræffelig, min Herre, men De spilder Deres Ord. Jeg er ikke kommen hid for at gjøre nogen Fortræd. Det kan staa slet nok til med mig — I Præster siger jo, at det gjør saa med os alle —, men det er vist, at jeg er kommen for at frelse et Menneskes Liv og ikke for at skille nogen ved det. Har De Lyst til at anvende Deres Tid til at gjøre en god Gjerning i Stedet for til at snakke om Ting, De ikke ved det mindste om, skal jeg give Dem en Lejlighed dertil. Kan De se den Klippe der til højre og Skorstenen af et enligt Hus, der rager op over den? Gaa der hen og spørg efter Mandens Datter, Jeanie Deans hedder hun; sig hende, at han, hun ved nok, har ventet paa hende her fra Daggry af og nu ikke kan vente længere. Sig hende, at hun maa møde

mig ved Jægermosen i Aften, naar Maanen staar over St. Anthony-Bjærget, ellers driver hun mig til Fortvivlelse".

„Hvem og hvad er De?" sagde Butler, hvem disse Ord overraskede i højeste Grad og just ikke paa den behageligste Maade, „siden De giver mig saadant et Ærinde at røgte?"

„Jeg er Djævlen", svarede den unge Mand hurtig.

Butler traadte uvilkaarlig et Skridt tilbage og befalede sig i sit stille Sind Gud i Vold, thi skjønt han var en klog og forstandig Mand, var han dog ikke klogere og forstandigere end hans jævnaldrende paa samme Dannelsestrin, og ikke at tro paa Trolddom og Spøgeri stod for dem som et uforkasteligt Vidnesbyrd om Atheisme.

Den fremmede vedblev uden at lægge Mærke til hans Sindsbevægelse: „Ja, kald mig Apollyon, Abaddon eller hvad De vil; som Præstemand maa De jo kjende baade de højere og lavere Aander, og De kan ikke finde noget Navn at kalde mig med, der er mere forhadt for den, der bærer det, end mit er for mig".

Disse Ord blev sagt med Selvironiens Bitterhed og ledsagedes af nogle Ansigtsforvridninger, der virkelig var saa djævelske, at Butler, som var en modig Mand, om end ikke af Naturen, saa dog af Princip, blev forfærdet derved, thi stærk aandelig Lidelse har noget ophøjet ved sig, som forfærder og støder alle Mennesker tilbage, særlig dem, der have et venligt og deltagende Sind. Den fremmede vendte sig brat bort fra Butler, medens han talte, men havde næppe talt ud, før han atter vendte sig om imod ham, og idet han dristig gik lige ind paa Livet af ham, sagde han i en heftig, bydende Tone: „Nu har jeg sagt Dem, hvem og hvad jeg er — hvem og hvad er nu De? Hvad hedder De?"

„Butler", svarede den tiltalte, hvem den spørgendes heftige og vilde Væsen skræmmede til at tale. „Reuben Butler. Jeg er en Ordets Tjener".

Ved at høre disse Ord trak den fremmede atter Hatten, som han i sin Ophidselse havde skubbet i Vejret, dybt ned over Øjnene. „Butler!" gjentog han. „Hjælpelærer i Libberton?"

„Ja", svarede Butler, som nu havde fattet sig.

Den fremmede slog Hænderne op for Ansigtet, som om han pludselig kom til at tænke paa noget, saa vendte han

sig fra ham og gik, men standsede, da han havde gaaet nogle Skridt, og da han saa', at Butler fulgte ham med Øjnene, sagde han med en barsk Stemme, som han dog dæmpede, som om han nøjagtig havde beregnet den saaledes, at den ikke kunde høres en Alen fra det Sted, Butler stod paa: „Gaa Deres Vej, og udret mit Ærind. Se Dem ikke om efter mig. Jeg hverken synker ned i Afgrunden mellem Klipperne her eller forsvinder i en Ildslue, men det Øje, der søger at udspejde, hvad jeg tager mig for, vil alligevel komme til at ønske sig, at det aldrig havde kunnet se. Gaa, og se Dem ikke tilbage. Sig til Jeanie Deans, at naar Maanen staar op, venter jeg hende ved Nicol Muschats Sten neden for St. Anthonys Kapel".

Idet han sagde disse Ord, vendte han ham Ryggen og gik hen imod Skrænten med en Fart, der tog sig lige saa afgjørende ud som den Tone, han havde talt i.

Opfyldt af Frygt for, at en eller anden yderligere Ulykke var i Færd med at gjøre hans Skæbne endnu tungere, skjønt den knapt syntes at kunne blive det, og af Fortvivlelse ved Tanken om, at noget som helst Menneske i Verden turde vove at sende hende, der halvvejs var hans trolovede, og som var Gjenstanden for hans første og eneste Kjærlighed, et saa besynderligt Budskab udtalt i saa bydende Ord, gik Butler hurtig hen ad Hytten til for at overbevise sig om, hvor vidt denne uforskammede og brøsige Kavalér virkelig havde Ret til at forlange af Jeanie Deans, hvad ingen forstandig og knapt nok nogen ærbar Pige vilde gjøre.

Butler var af Naturen hverken skinsyg eller overtroisk, men de Følelser, der føre til disse Karaktertræk, havde dog for saa vidt, som de er fælles for alle Mennesker, ogsaa Rod i hans Hjærte. Det var til at gaa fra Forstanden over, at en ryggesløs Kavalér — og at den fremmede var det, derom vidnede baade hans Væsen og den Tone, han talte i — skulde have det i sin Magt at stævne hende, der havde givet ham sin Tro og en Gang skulde være hans Hustru, til Møde paa saa upassende et Sted og til saa upassende en Tid. Der var imidlertid intet i den fremmedes Tone, der mindede om den bløde, smeltende Røst, hvormed Forføreren beder om et Stævnemøde; den var dristig, barsk og bydende og mindede mindre om Elskov end om Trusler og Angst.

Havde Butler været særlig tilgængelig for overtroiske Tanker, vilde han have fundet dem nok saa rimelige. Var denne Mand virkelig den brølende Løve, der gaar omkring og ved ikke, hvem den vil opsluge? Dette Spørgsmaal paatrængte sig Butler med en Alvor, som man i vore Dage ikke kan forestille sig. Den fremmedes flammende Blik og urolige Væsen, hans Stemmes snart barske, snart med Flid dæmpede Klang, hans Ansigtstræk, der var smukke, men snart formørkedes af Hovmod, snart forvirredes af Mistænksomhed, snart opflammedes af Lidenskab, hans mørke, nøddebrune Øjne, som han undertiden trak Hatten ned over, som om han ikke vilde have, at man skulde se dem, medens de selv skarpt iagttog andres Bevægelser og Holdning — disse Øjne, som snart formørkedes af Tungsind, snart flammede af Vrede og snart funklede af Raseri — var det en slet og ret dødeligs Lidenskaber, alt dette udtrykte, eller var det Vidnesbyrd om, hvad der rørte sig i en ond Aand, som søger og forgjæves søger at skjule sine djævelske Planer under en paatagen Maske af menneskelig Skjønhed? Alt mindede om den faldne Ærkeengels Mine, Sprog og Holdning, og den Virkning, dette Møde, som vi kun have kunnet give en ufuldkommen Forestilling om, gjorde paa Butlers Nerver, der allerede i Forvejen var rystede af den foregaaende Nats Rædsler, var større, end hans Forstand vilde vedkjende sig, eller hans Stolthed vilde finde sig i. Selve det Sted, hvor han havde truffet dette besynderlige Væsen, var saa at sige ugudeligt og vanhelligt paa Grund af de mange, der i fordums Dage var komne voldsomt af Dage her, dels faldne i Tvekamp, dels for egen Haand, og det Sted, hvortil han havde stævnet Jeanie Deans saa sent, betragtedes i Almindelighed som et af Gud forbandet Sted som Følge af et grueligt og ugudeligt Mord, idet den Usling, efter hvem det førte Navn, her havde myrdet sin egen Kone. Det var almindelig Tro i de Tider, da Lovene imod Hexeri endnu var i friskt Minde og nylig var bragte i Anvendelse, at det just var paa saadanne Steder, de onde Aander havde Magt til at aabenbare sig for Menneskene og indvirke paa deres Følelser og Sanser. Butlers Sind var jo ikke ved nogen foregaaende Overvejelse forberedt paa at benægte, hvad alle hans samtidige Landsmænd og Kaldsfæller troede, og en gruelig Mistanke, der

havde sin Rod i disse Forestillinger, dukkede derfor øjeblikkelig op i hans Sjæl. Hans sunde Sans forkastede imidlertid disse Tanker som, om end ikke ligefrem umulige, saa dog uforenelige med de almindelige Love, hvorefter Verden styres, og som Butler ganske rigtig sagde sig selv, det ikke gik an at indrømme nogen Afvigelse fra, med mindre man havde de klareste og uigjendriveligste Beviser for sig. En jordisk Elsker eller en ung Mand, som af nogen som helst Grund havde Ret til at øve en saadan afgjørende og hensynsløs Myndighed over Gjenstanden for hans mangeaarige og tilsyneladende oprigtig gjengjældte Kjærlighed, stod imidlertid for ham som noget næsten lige saa forfærdeligt som de Syner, Overtroen foregjøglede ham.

Udmattet paa Legemet af de Anstrængelser, han havde gjennemgaaet, forpint af Sjæleangst og opfyldt af frygtelig Tvivl og pinlige Minder, slæbte Butler sig op til Stien, der fra Dalen snor sig op til St. Leonardsklipperne, og naaede Deans' Hytte i en Sindsstemning, der i høj Grad lignede den, som opfyldte dens ulykkelige Beboere.

Tolvte Kapitel.

„Kom ind", svarede den blide, velklingende Røst, han helst af alle hørte, da Butler bankede paa Hyttens Dør. Han løftede Klinken og stod i Sorgens Bolig. Jeanie kunde ikke faa sig til at kaste mere end et eneste Blik paa sin elskede, som hun nu saa' igjen under Omstændigheder, der var saa pinlige for hendes Følelser og samtidig saa ydmygende for hendes ædle Stolthed. Som bekjendt har meget, baade af hvad der er godt og daarligt i den skotske Nationalkarakter, sin Rod i Folkets Slægtfølelse. „At være kommen af godt Folk", det vil sige at stamme fra Folk, der have et godt og uplettet Rygte, er et Fortrin, de lavere Stænder i Skotland sætte stor Pris paa, ligesom det tilsvarende „at være af god Familie" skattes højt af de fornemmere. Den Anseelse og Hæderlighed, det enkelte Medlem af en Bondefamilie kan rose sig af, betragtes altid saa vel af Familiens

øvrige Medlemmer som af andre Folk ikke blot som noget, man med Rette kan være stolt af, men tillige som en Borgen for, at hele Familien fører sig vel op. Paa den anden Side kastede saadan en sørgelig Plet som den, der nu klæbede ved et af Deans' Børn, en Skygge paa alle, der var i Slægt med hende, og Jeanie følte sig vanæret baade i sine egne og sin elskedes Øjne. Det hjalp ikke, at hun søgte at kue denne Følelse ned som noget, der tyktes hende alt for underordnet og egenkjærligt, til at det burde blande sig ind i hendes Sorg over Søsterens Ulykke. Naturen gik af med Sejren, og medens hun græd over sin Søsters Ulykke og den Fare, hun svævede i, blandede der sig ogsaa i hendes Graad bitre Taarer over den Ydmygelse, der havde ramt hende selv.

Da Butler traadte ind, sad den gamle Mand ved Arnen med sin ofte gjennemlæste Lommebibel i Hænderne — den havde været hans trofaste Ledsager paa alle Vandringer og i alle Farer i hans unge Dage, og han havde faaet den ved Skafottet af en af dem, der i 1686 beseglede deres fanatiske Anskuelser med deres Blod. Solen skinnede gjennem et lille Vindue ind paa den gamle Mands Bog, og „skinnende mat gjennem Røgen", for at bruge en af Datidens Digteres Ord, kastede den sit Skjær over den gamle Mands graa Haar og den hellige Bog, han læste i. Der var over hans Træk, som langt fra var smukke og temmelig barske og strænge, som Følge af den Alvor og Foragt for jordiske Ting, de stadig var prægede af, et Udtryk af stoisk Værdighed ved Siden af al deres Haardhed. Han gjorde sig i ikke ringe Grad til af de Egenskaber, Southey tillægger de gamle Skandinaver, idet han kalder dem „strænge til at straffe og haarde til at lide". Det hele frembød et Billede, som Rembrandt kunde have lagt Lys og Skygge i, men hvis Konturer der maatte en Michelagniolos Kraft og Energi til at trække.

Deans slog Øjnene op, idet Butler traadte ind, men slog dem øjeblikkelig ned igjen, som om det Syn, der mødte hans Blik, paa én Gang overraskede og smertede ham. Han havde paataget sig en saa overlegen Mine overfor denne „i verdslig Visdom forfarne Lærde", som han i sin Stolthed havde kaldt ham, at det gjorde ham hans Ulykke endnu

tungere juſt at træffe ham i den ydmygede Sindsſtemning, hvori han befandt ſig — det var Toppunktet af Ulykke ligeſom med den døende Høvding i den gamle Viſe: „Jarl Percy ſer mit Fald!“

Deans løftede Biblen i Vejret med venſtre Haand, ſaa den til Dels ſkjulte hans Anſigt, og idet han rakte ſin højre Haand ſaa langt ud, ſom han kunde, bød han Butler den, medens han ſamtidig vendte ſig bort fra ham, ſom for at hindre ham i at ſe, hvorledes Smerten kæmpede i hans Anſigt. Butler greb den fremrakte Haand, ſom havde ſtøttet ham ſaa godt, da han var et fader- og moderløſt Barn, vædede den med ſine Taarer og var ikke i Stand til at ſige andet end: „Gud ſtyrke Jer! — Gud ſtyrke Jer!“

„Det vil han — det gjør han, min Ven“, ſagde Deans, idet han tog ſig ſammen, da han mærkede, hvor bevæget hans Gjæſt var; „det gjør han allerede nu, og end mere vil han gjøre det, naar Tidens Fylde kommer. Jeg har hovmodet mig over, hvad jeg har lidt for den gode Sags Skyld, Reuben, derfor hjemſøges jeg nu med Lidelſer, der ſkulle forvandle min Hæder og Stolthed til Skjændſel og Beſpottelſe. Hvor meget bedre har jeg ikke anſet mig ſelv for end dem, der hvilede blødt, ſpiſte godt og drak tæt, medens jeg maatte holde til i Moſerne og paa Heden med den herlige Donald Cameron og den ærværdige Hr. Blackadder, ſom de kaldte „Gjæt igjen“; og hvor ſtolt var jeg ikke over at være bleven ſtillet til Skue for Mennesker og Engle, da de ſatte mig i deres Gabeſtok i Canongate for Nationalpagtens Skyld, før jeg endnu var femten Aar gammel! At tænke ſig, Reuben, at jeg, ſom har været ſaa højt hædret og anſet i min Ungdom, ja, da jeg endnu blot var en halvvoxen Knøs, og ſom har aflagt Vidnesbyrd imod Tidens Ugudelighed, kæmpende og vidnende med opløftet Haand og Røſt hvert Aar, hver Maaned, hver Dag, hver Time, hvert Minut, raabende højt uden Menneſkefrygt imod alle de ſtore Snarer, der lagdes for Nationens Fødder, ſaaſom denne Ødelæggelſe for Folket og Kirken, denne Gudsbeſpottelſe, de kalder Unionen, og Tolerancen og Patronatsretten, ſom den ſidſte Kvinde af Stuarternes ulykſalige Slægt paabød os, og imod de Anmasſelſer og Overgreb, de gjorde ſig ſkyldige i for at berøve vor Kirkes ældſte deres lovlige Magt, i hvilken

Anledning jeg udgav mit Skrift „Et Ugleskrig i Ørkenen", som blev trykt i Edinburgh og var til Fals hos alle Boghandlere i Byen og paa Landet — og saa at tænke sig nu . . ."

Her brød han af. Man kan begribe, at Butler, skjønt han ikke i ét og alt var enig med den brave gamle Mand i hans Anskuelser angaaende Kirkeordningen, var alt for hensynsfuld og deltagende til at afbryde ham, medens han med stolt Selvbevidsthed udtalte sig om, hvad han havde gjennemgaaet, og om sin Standhaftighed til at aflægge Vidnesbyrdet; tvært imod, da gamle Deans standsede, greben af bitre Følelser ved at mindes, hvorledes det stod til nu, gav Butler øjeblikkelig sin Skjærv i Retning af Trøst og Opmuntring.

„Ja, det er en vel bekjendt Sag, min gamle, ærværdige Ven", sagde han, „at De i Sandhed har holdt fast ved Korset gjennem alle Prøvelser, at De er en af dem, om hvem St. Hieronymus siger »per infamiam et bonam famam grassari ad immortalitatem«, hvilket frit kan oversættes saaledes, at de ile til Udødeligheden gjennem Skjændsel og Hæder. De har været en af dem, som de svage og frygtsomme Sjæle raabe til i Midnatstimens Stilhed: „Vægter, hvor lider Natten? Vægter, hvor lider Natten?" Og visselig, ligesom denne tunge Hjemsøgelse ikke kommer imod Herrens Vilje, saaledes kommer den heller ikke uden efter hans særlige Raadslutning, og uden at den skal tjene til gode".

„Saaledes tager jeg ogsaa imod den", sagde stakkels Deans, idet han gjengjældte Butlers Haandtryk, „og har jeg end ikke lært at læse Skriften i noget andet Tungemaal end mit Modersmaal, skotsk", — hvor opfyldt han end var af Sorg, var Butlers latinske Citat ikke undgaaet hans Opmærksomhed —, „saa har jeg dog lært at læse den saaledes, at jeg tror og haaber, at jeg ogsaa skal kunne bære dette tunge Skæbnens Slag med Ydmyghed. Men ak, Reuben Butler, Kirken, i hvilken jeg i al min Uværdighed er bleven anset for en vel pudset Lanse, og som jeg er sat til at være en Støtte for, saasom jeg fra min Ungdom af har haft Sæde blandt dens ældste — hvad vil de letsindige og verdslig sindede sige om en Fører og Vogter, der ikke kan

vogte sin egen Familie for Fald? Hvor vil de ikke juble og haane os, naar de se, at Bekjendernes Børn kunne gjøre sig skyldige i lige saa fult Frafald som Belials Børn! Men jeg vil bære mit Kors med den Fortrøstning, at hvad der tog sig ud som godt hos mig og mine, kun var som det Lys, der udgaar fra St. Hansormen ved Fjældbrinken i den mørke Nat — det skinner klart, fordi alt rundt om er mørkt, men naar Dagen gryr over Bjærgene, ser man, at det er en usselig Orm, det kommer fra. Og saalunde viser det sig ogsaa at være med hver en Pjalt af menneskelig Retfærdighed eller Troskab imod Loven, vi hyller os i for at skjule vor Skam".

Idet han sagde disse Ord, gik Døren atter op, og Hr. Bartoline Saddletree traadte ind med sin trekantede Hat langt ned i Nakken og med et Silketørklæde stukket ind under den for at holde den i denne Stilling, som den var anbragt i for Køligheds Skyld; han havde sin guldknappede Stok i Haanden, og hele hans Holdning vidnede om, at han var en rig Borger, der nok kunde vente en skjønne Dag at komme ind i Magistraten, ja maaske selv at komme til at beklæde Borgmesterstolen.

Rochefoucault, der har blottet saa mange stygge Kræftskader i det menneskelige Hjærte, siger et Steds, at det ikke er os helt ubehageligt, at selv vore bedste Venner hjemsøges af Ulykke. Hr. Saddletree vilde være bleven meget vred, i Fald nogen havde sagt til ham, at han følte Fornøjelse ved den Ulykke, der var overgaaet stakkels Effie Deans, og den Vanære, den havde bragt over hendes Familie, men det er ikke des mindre et stort Spørgsmaal, om den Tilfredsstillelse, han havde af at agere en vigtig Personlighed, af at holde Forhør, anstille Undersøgelser og bringe sin Lovkyndighed i Anvendelse, ikke fuldt ud trøstede ham for den Smerte, han følte som Følge af den Deltagelse, han nærede for sin Kones Paarørende. Her havde han faaet fat paa en virkelig Retssag, i Stedet for at han ellers maatte nøjes med at trænge sig ind paa Folk, som hverken spurgte om hans Mening eller brød sig om den, og han var saa glad ved denne forandrede Situation som en Dreng, naar han for første Gang faar Ur paa Lommen, et rigtigt Ur, som rigtig kan gaa, naar det bliver trukket op, og har en rigtig Skive og rigtige

Visere. Og nu havde Bartoline oven i Kjøbet ikke blot Hovedet fuldt af dette Stof til juridisk Granskning, men ogsaa af Porteous' Sag, hans voldsomme Død og dens sandsynlige Følger for Byen og Samfundet i det hele. Der var, hvad Franskmanden kalder embarras de richesse, saa megen Rigdom paa Stof til aandeligt Arbejde og Nydelse, at det medførte Forvirring. Han traadte ind med Bevidstheden om, at han i mer end én Henseende var en vigtig Personlighed, fuldt ladet med den overlegne Følelse af at vide bedre Besked end de, han kom til, og fast bestemt paa uden Naade og Barmhjærtighed at bruge sin Ret til at slippe sin Lærdom løs over dem. „God Morgen, Hr. Deans — god Morgen, Hr. Butler — jeg vidste ikke af, at De var en Bekjendt af Hr. Deans".

Butler gav et flygtigt Svar. Det er jo let at forstaa, at han ikke havde Lyst til at snakke med uvedkommende Personer som Saddletree om sit Forhold til Familien, da dette stod for ham som noget, der burde bevares som en sød Hemmelighed.

Den værdige Borgermand satte sig nu ned i sin Selvbehagelighedsfylde, tørrede sin Pande, trak Vejret og holdt derpaa for at overbevise sig om, at hans Lunger var i Orden, Prøve med dem ved at udstøde et dybt og værdigt Suk, der formelig lød som Stønnen, idet han udbrød: „Sikke Tider, Nabo Deans, sikke Tider!"

„Ja, syndige, skjændige, himmelraabende Tider", svarede Deans i en mere dæmpet og forknyt Tone.

„Jeg for mit Vedkommende", sagde Saddletree, som var lige ved at revne af Vigtighed, „maa sige, at jeg hverken ved ud eller ind, naar jeg staar her med mine Venners Ulykke paa den ene Side og mit stakkels gamle Lands paa den anden — jeg synes somme Tider, jeg er saa dum, som om jeg var inter rusticos. Her staar man op om Morgenen og er kommen fuldstændig paa det rene med, hvad der er at gjøre i Anledning af stakkels Effies Ulykke, og har hele Sagen i Orden med Love og Forordninger og det hele, som jeg kan paa mine Fingre, og saa kommer Pøbelen og klynger Jock Porteous op paa en Lygtepæl, saa hele Historien farer ud af Hovedet paa mig igjen".

Hvor opfyldt Deans end var af sine egne Gjen-

vordigheder, kunde han dog ikke undlade at vise nogen Interesse for den antydede Nyhed. Saddletree gav sig strax i Lag med en detailleret Skildring af Oprøret og dets Følger, og Butler søgte imedens Lejlighed til at komme til at tale i Enrum med Jeanie Deans. Hun gik ud af Stuen som for at gaa til sit Arbejde, og lidt efter gik Butler ogsaa ud, medens Deans var saa optagen af at høre paa sin tungerappe Gjæst, at der ikke var synderlig Udsigt til, at han vilde lægge Mærke til, at de ikke var i Stuen.

De mødtes i et Kammer, hvor Jeanie plejede at sysle med Produkterne fra Mejeriet. Da Butler saa' sit Snit til at liste sig ind til hende, traf han hende, tavs, nedslagen og lige ved at briste i Graad. Hun, som han var vant til at se travlt sysselsat med sine Hænder, optagen af et eller andet Arbejde i Huset, selv naar hun talte, sad nu tavs henne i en Krog og var aabenbart ved at synke sammen under sine tunge Tanker. Da han traadte ind, tørrede hun imidlertid strax sine Øjne og gav sig til at tale med ham med den Enfold og Aabenhed, der var egen for hendes Karakter.

„Jeg er glad over, at De kommer, Hr. Butler", sagde hun, „for — for jeg er nødt til at sige Dem, at alt maa være forbi imellem os — det er bedst for os begge".

„Forbi!" sagde Butler overrasket; „og hvorfor skulde det være forbi? Det er visselig en stor Prøvelse, der har hjemsøgt os, men hverken du eller jeg har da nogen Skyld deri — det er en Ulykke, Gud sender os, og vi maa bære den, men den kan ikke tvinge nogen til at bryde givne Løfter, Jeanie, naar de, der gav dem, ikke selv vil det".

„Ja, Reuben", sagde Jeanie, idet hun saa' kjærlig paa ham, „jeg ved nok, at du tænker mere paa mig end paa dig selv, og det kan jeg kun gjengjælde ved at tænke mere paa dit bedste, Reuben, end paa mit eget. Du har et uplettet Navn, du er oplært til Præst, og alle Mennesker siger, at du en Gang vil komme til at indtage en høj Plads i Kirken, om du end for Tiden bliver holdt nede af Fattigdom. Fattigdom er en daarlig Ven og Hjælper, Reuben, det ved du nok, men et daarligt Rygte er endnu værre, og det skal du aldrig erfare for min Skyld".

„Hvad mener du?" sagde Butler ivrig og utaalmodig.

„Hvad Forbindelse er der imellem vort Forhold og din Søsters Brøde, hvis hun da har begaaet nogen Brøde, hvilket jeg haaber til Gud, det nok skal vise sig, hun ikke har? Hvad kan det gjøre dig eller mig?"

„Hvor kan De spørge saadan, Hr. Butler? Tror De, den Plet nogen Sinde vil blive glemt, saa længe vi er oven Mulde? Vil den ikke blive siddende paa os og vore Børn, ja, paa vore Børnebørn med? At jeg er en brav Mands Datter, kunde have noget at betyde for mig og mine, men at jeg er Søster til en — o Gud!" Med dette Udraab var det ude med hendes Fasthed, og hun brast i en lidenskabelig Graad.

Hendes Kjæreste gjorde alt, hvad han kunde, for at berolige hende, og omsider lykkedes det, men hun fattede sig blot for at udtale sig lige saa bestemt som før. „Nej, Reuben, jeg vil ikke bringe Vanære over nogen Mands Arne; min egen Ulykke kan og skal jeg bære, men der er ingen Grund til, at jeg skulde vælte den over paa andres Skuldre. Jeg vil bære min Byrde alene — man faar Byrder for at bære dem".

En Elsker føler sig paa Forhaand berettiget til at være halsstarrig og mistænksom, og den stakkels Butler syntes at skimte en ulykkesvanger Forbindelse imellem det Ærinde, den fremmede havde givet ham om Morgenen, og den Redebonhed, hvormed Jeanie opgav deres Forhold under Paaskud af, at det skete af Hensyn til hans Sjælefred og Anseelse. Hans Stemme skjalv, da han spurgte, om det ikke var andet end Hensynet til hendes Søsters Ulykke, der fik hende til at tale saaledes.

„Hvad skulde det vel ellers være?" svarede hun med sin sædvanlige Ligefremhed. „Er det ikke hele ti Aar siden, vi blev enige?"

„Ti Aar", sagde Butler. „Det er en lang Tid — lang nok maaske, til at en Kvinde kunde blive kjed . . ."

„Af sin gamle Kjole", sagde Jeanie, „og ønske sig en ny, hvis hun bryder sig om at være pæn, men ikke lang nok til, at hun kan blive kjed af en Ven. Øjet kan længes efter Forandring, Hjærtet aldrig".

„Aldrig?" sagde Reuben; „det var et dristigt Ord".

„Ikke mere dristigt end sandt", sagde Jeanie med den

samme rolige Ligefremhed, som prægede hendes Væsen i Glæde og Sorg, naar det drejede sig om ganske dagligdags Ting, saa vel som om Ting, der greb hende dybest.

Butler saa' stivt paa hende. „Jeg har et Bud til dig, Jeanie", sagde han.

„Nej virkelig! Fra hvem? Hvem kan have noget at sige mig?"

„Det er fra en fremmed", sagde Butler med en paatagen Ligegyldighed, som hans Stemmes Klang vidnede imod. „En ung Mand, jeg mødte i Parken i Morges".

„Min Gud!" sagde Jeanie ivrig. „Hvad sagde han?"

„Han sagde, at du ikke var kommen paa den Tid, han ventede dig, og nu skulde jeg bede dig møde ham i Aften ved Muschats Sten, saa snart Maanen staar op".

„Sig ham, at jeg ganske bestemt skal komme", sagde Jeanie hurtig.

„Maa jeg spørge", sagde Butler, hvis Mistænksomhed forøgedes ved den Ivrighed, der var i hendes Svar, „hvem er den Mand, du saa villig lover et Stævnemøde paa et saa usædvanligt Sted og til saa upassende en Tid?"

„Man maa gjøre saa meget her i Verden, som man kun har liden Lyst til", svarede Jeanie.

„Det er sandt", sagde Butler; „men hvad nøder dig dertil? — Hvem er dette Menneske? Det, jeg saa' til ham, talte just ikke til hans Fordel. Hvem og hvad er han?"

„Det ved jeg ikke", svarede Jeanie rolig.

„Du ved det ikke?" sagde Butler, idet han utaalmodig gik op og ned ad Gulvet. „Du agter at mødes med en ung Mand, du ikke kjender, paa saadan en Tid og paa saa affides et Sted — du siger, du er nødt dertil — og dog siger du, at du ikke kjender det Menneske, der har saadan en Magt over dig! — Jeanie, hvad skal jeg tro om dette?"

„Tro ikke andet, Reuben, end at hvad jeg siger, er saa sandt, som om jeg stod for Herrens Dom. Jeg kjender ikke dette Menneske — jeg ved ikke engang af, at jeg nogen Sinde har set ham før, og dog maa jeg tilstaa ham det Møde, han forlanger — det gjælder Liv og Død".

„Vil du ikke sige det til din Fader eller lade ham følge med dig?" sagde Butler.

„Det kan jeg ikke", sagde Jeanie, „det har jeg ikke Lov til".

„Vil du lade mig følge med dig? Jeg skal vente paa dig i Parken, til Natten falder paa, og møde dig, naar du gaar der hen".

„Det er umuligt", sagde Jeanie. „Ikke en Sjæl maa høre, hvad vi taler om".

„Har du vel overvejet, hvad det er, du gjør? — Tiden — Stedet — en ubekjendt og mistænkelig Person? Selv om han blot havde forlangt at mødes med dig her i Huset, hvor din Fader sidder i Stuen ved Siden af, saa du kunde kalde ham til Hjælp — du burde dog have nægtet ham det, hvis han havde forlangt at komme paa saadan en Tid".

„Mit Ord maa jeg holde, Hr. Butler. Mit Liv og min Sikkerhed staar i Guds Haand, men jeg vil ikke undlade at vove begge Dele for det Ærinds Skyld, jeg har".

„Saa kommer vi to virkelig til at bryde med hinanden og sige hinanden Farvel, Jeanie", sagde Butler, meget misfornøjet. „Naar der ikke kan være fuld Fortrolighed imellem en Mand og hans trolovede Brud i saa vigtig en Sag, er det et Vidnesbyrd om, at hun ikke længere har den Tillid til ham, som skulde betrygge deres Forhold og gjøre det passende".

Jeanie saa' paa ham og sukkede. „Jeg troede", sagde hun, „at jeg havde overvundet mig selv saaledes, at vi kunde skilles — men — men — jeg vidste ikke, at vi skulde skilles i Uvenskab. Men jeg er en Kvinde, og du er en Mand — det er maaske anderledes med dig — bliver du lettere om Hjærtet ved at tænke saa haardt om mig, vil jeg ikke bede dig tænke anderledes".

„Du er", sagde Butler, „hvad du altid har været — klogere, bedre og mindre egenkjærlig i din naturlige Følelse end jeg med al den Hjælp, Filosofien kan yde en Kristen. — Men hvorfor — hvorfor vil du fremture i saa fortvivlet et Forehavende? Hvorfor vil du ikke lade mig hjælpe dig — — beskytte dig eller i det mindste raade dig?"

„Fordi jeg ikke kan og ikke tør", svarede Jeanie. „Men hør, hvad er det? Fader er vist bleven syg".

Samtalen i Stuen ved Siden af var i Virkeligheden lige paa én Gang bleven meget højrøstet, og før vi gaa

videre, bliver det nødvendigt at oplyse, hvad Grunden til dette ivrige Ordskifte var.

Da Jeanie og Butler var gaaet ud af Stuen, gav Hr. Saddletree sig i Lag med den Sag, der nærmest angik Familien. I Begyndelsen af Samtalen var gamle Deans, som ellers, naar der ikke var noget særligt paa Færde, ikke var nogen Ynder af løs Snak, saa betagen af en dyb Følelse af Datterens Vanære og den Fare, hun svævede i, at han uden at svare eller maaske uden at forstaa noget af dem hørte paa et Par lærde Udviklinger om Beskaffenheden af den Forbrydelse, hun var anklaget for, og om de Skridt, der i den Anledning burde gjøres. Hans eneste Svar, hver Gang der opstod en Pavse, var: „Jeg tvivler ikke om, at De mener os det godt — Deres Kone er jo vort Næstsøskendebarn".

Opmuntret ved disse Tegn paa Bifald og Samstemning vendte Saddletree, der som en Elsker af Loven nærede den dybeste Ærbødighed for alle bestaaende Myndigheder, tilbage til sit andet interessante Æmne, Mordet paa Porteous, og udtalte en meget streng Dom over de skyldige.

„Det er slemme Tider — slemme Tider, Hr. Deans, naar Folket tager Magten over Liv og Død ud af Hænderne paa den lovlige Myndighed og slaar sine egne grove Kløer i den. Jeg er nu af den Mening, og det tror jeg ogsaa, Hr. Crossmyloof og Gehejmeraadet er, at dette Oprør med Vaaben i Haand for at berøve en benaadet Person Livet, ikke er stort bedre end perduellio eller Landsforræderi".

„Hvis jeg ikke havde Hovedet fuldt af min egen store Sorg, Hr. Saddletree", sagde Deans, „vilde jeg være saa fri at sige Dem imod i det Stykke".

„Hvor kan De modsige Lovens tydelige Ord, Mand", sagde Saddletree noget haanlig. „Der gives ikke den Fyr, som nogen Sinde har haft med en Proces at gjøre, uden at han vil kunne fortælle Dem, at perduellio er den værste og nederdrægtigste Slags Forræderi, saasom det bestaar i, at man aabenlyst sammenkalder Kongens Undersaatter til Opstand imod ham — særlig med Vaaben i Haand og under Trommers Lyd, og begge disse Omstændigheder var jeg Vidne til med mine egne Øjne og Øren —. Det er meget værre end at begaa crimen læsæ majestatis eller at lægge

Dølgsmaal paa forræderiske Anslag — det kan De ikke sige noget imod, Nabo".

„Jo, vel kan jeg det", svarede fromme Davie Deans, „det kan jeg godt sige noget imod. Jeg har aldrig syntes om Deres kolde, juridiske Lærdomme, der holder saa stærkt paa Formerne, Nabo Saddletree. Jeg har ikke skjøttet synderlig om Parlamentshuset, siden alle brave Folks Haab blev saa gruelig tilintetgjort efter Revolutionen".

„Men hvordan vilde De da have haft det, Hr. Deans?" sagde Saddletree utaalmodig. „Fik de ikke baade Samvittighedsfriheden og den borgerlige Frihed ordnet og slaaet fast for evige Tider for Dem selv og Deres Efterkommere?"

„Hr. Saddletree", svarede Deans, „jeg ved, at De er en af dem, der er kloge efter denne Verdens Begreber, og at De omgaas og holder til med de langfjæsede og langkjolede Jurister her i dette vort Land — det var et tungt og smerteligt Stød, disse frafaldne gav dette ulykkelige Kongerige, da de lagde deres sorte Hænder i vore svorne Fjenders og Morderes røde Næver, da de, som havde talt vort Zions Taarne og mærket vor Reformations Bolværker, saa' deres Haab blive til en Snare og deres Glæde vende sig til Graad".

„Det forstaar jeg ikke, Nabo", svarede Saddletree, „jeg er en ærlig Presbyterianer af den skotske Kirke og holder mig til den og Generalsynoden og den lovlige Rettergang med de femten Lorder i Overretten og de fem i Højesteret".

„Aa bliv mig fra Livet med saadan Snak!" udbrød Davie, som for et Øjeblik glemte sine huslige Ulykker for den Lejlighed, der her bødes ham til at aflægge Vidnesbyrd om de Uretfærdigheder og Frafald, Nationen havde gjort sig skyldig i. „Bliv mig fra Livet med Deres Synode, og Deres Overret og Højsteret giver jeg ikke en Døjt for. Hvad er det hele andet end en Flok lunkne Bekjendere og Præster, der sad magelig og lunt inden Døre, medens vi andre maatte døje Sult og Kulde, Dødsens Angst og Fare for Liv og Lemmer med Ild og Sværd, forfulgte, som vi blev, i Slud og Uføre over Lier og Moser og Heder, og nu kryber de frem fra deres Huller, ligesom Spyfluer i Solskin, for at tage Prædikestolene og Embederne fra dem, der er bedre end de, fra dem, der vidnede og stred og blev

kastede i Fængsel og sendte i Landflygtighed over Havet. Der er en god Slump af dem! Og hvad Deres Overret angaar . . ."

„De maa sige om Generalsynoden, hvad De vil", sagde Saddletree, idet han afbrød ham, „det faar de klare, som forstaar sig paa de Dele; men hvad Herrerne i Overretten angaar, saa vil jeg nu slet ikke tale om, at de saa at sige er mine nærmeste Naboer, men bare for Deres egen Skyld lade Dem vide, at naar De vækker Forargelse med Hensyn til dem, hvilket kaldes at knurre imod dem, saa er det en Forbrydelse sui generis — sui generis, Hr. Deans — ved De, hvad det vil sige?"

„Jeg kjender kun lidt til Antikristens Sprog", sagde Deans, „og jeg bryder mig mindre end intet om, hvad en verdslig Ret kalder en ærlig Mands Tale. Og hvad det angaar at knurre imod dem, saa er det noget, som sikkert alle de, der taber deres Sager, og de ni af ti af dem, der vinder dem, gjør sig skyldige i. Og jeg kan lade Dem vide, at jeg anser alle Deres mundrappe Advokater, som sælger deres Kundskaber for Penge, og Deres verdslig vise Dommere, der kan sidde i tre Dage og høre paa, hvordan de trevler et Bedrageri op, men ikke har en halv Time til overs til at høre paa Evangeliets Vidnesbyrd, for Lovtrækkere og Ordgydere, som ved deres Kjendelser og Kneb og spidsfindige Talemaader støtte disse Tiders nationale Synder — Unionen og Tolerancen og Patronatsretten og de erastianske Præsteeder. Og hvad angaar Højesteret, som dræber baade Sjæl og Legeme . . ."

Vant, som han var, til at betragte det som sit Livs Bestemmelse at aflægge Vidnesbyrd for, hvad han ansaa for den sande Tros forfulgte og forraadte Sag, havde den skikkelige Davie ladet sig rive med af sine Tanker, men da han kom til at tale om Højesteret, dukkede Mindet om hans Datters ulykkelige Stilling pludselig op i ham; han brød af midt i sin triumferende Tale, holdt Haanden for Øjnene og tav.

Saddletree blev noget rørt herover, men ikke saa meget, at det kunde faa ham til at opgive den Lejlighed til at holde et Foredrag, som Davies pludselige Tavshed bød ham. „Ja, det er sikkert nok, Nabo", sagde han, „at det

er flemt at have med Retten at gjøre, naar det da ikke er for at udvide sine Kundskaber og skaffe sig Øvelse ved at overvære Forhandlingerne som Tilhører. Og hvad nu angaar denne ulykkelige Historie med Effie — ja, De har formodentlig set Anklagen?" Han trak en Bunke Papirer op af Lommen og begyndte at blade i dem. „Her er — nej, det er Mungo Marsports Stævning imod Kaptajn Lackland for at have begivet sig ind paa hans Jorder med Falke, Hunde, Net, Geværer, Flitsbuer og andre Redskaber til at nedlægge Vildt med, saasom Raadyr, Daadyr, Tiurer, Vildænder, Urfugle, Agerhøns, Hejrer og desligeste, eftersom bemeldte indstævnte ikke er en priviligeret Person i Henhold til Statuterne af Anno 1621, det vil sige ikke er Indehaver af en Omgang Pløjeland. Naa, nu svarer indstævntes Advokat hertil, at non constat i dette Tilfælde, hvad der skal forstaas ved en Omgang Pløjeland, hvilken Usikkerhed er tilstrækkelig til at kuldkaste Klagen. Men saa svarer Aktor — Hr. Crosmyloof har underskrevet Indlægget, men det er Hr. Younglad, der har sat det op — at det har ingen Ting at sige in hoc statu, hvad eller hvor meget der skal gjælde for en Omgang Pløjeland, saasom indstævnte aldeles ingen Jord ejer, hverken meget eller lidt. „Saa selv om en Omgang Pløjeland ikke er saa meget som Tyvendedelen af, hvad en Gaas kan græsse af" — jeg mener, at Hr. Crosmyloof selv har sat dette ind, jeg kjender hans Stil", bemærkede Saddletree, idet han saa' op fra Papiret, han læste op af —, „hvad nytter det saa indstævnte, saasom han ikke ejer en Stump Jord i Skotland". Lacklands Advokat svarer hertil, at nihil interest de possessione, „Sagsøgeren maa holde sig til Statuterne — hør nu efter, Nabo, dette er værd at lægge Mærke til — og maa formaliter et specialiter saa vel som generaliter paavise, hvilken den qvalificatio er, som indstævnte Lackland ikke er i Besiddelse af — lad ham sige mig, hvad en Omgang Pløjeland er, saa skal jeg sige ham, om jeg er Ejer af en saadan eller ikke. Sagsøgeren bør visselig forstaa sin egen Stævning og den Forordning, han støtter sig til. Naar Titius anlægger Sag imod Mævius for at faa en sort Hest tilbage, som han har laant Mævius, vil han visselig kunne vinde Sagen, men naar Titius gjør Paastand paa at faa en skarlagenrød eller karmoisinrød Hest

tilbage, paahviler det ham utvivlsomt at godtgjøre, at der findes et saadant Dyr in rerum natura. Ingen kan være forpligtet til at forsvare sig imod Nonsens — det vil sige imod en Beskyldning, som ikke lader sig forklare eller er til at forstaa" — det har han nu ikke Ret i, for jo bedre der procederes, des færre forstaar noget af det — „og naar nu Aktor paaberaaber sig dette ubestemte og ubegribelige Maal Land, er det, som om der f. Ex. var sat Straf for, at en Mand jagede med Høg og Hund med himmelblaa Buxer paa, uden at" — men jeg trætter Dem, Hr. Deans, lad os gaa over til Deres egne Affærer — skjønt denne Sag Marsport contra Lackland har vakt et umaadeligt Røre i Underretten. Naa, her er Anklagen imod stakkels Effie. „Saasom det ydmygeligst er bleven os forebragt og andraget o. s. v." — ja, det er nu bare Talemaader — „eftersom det efter denne og enhver anden vel ordnet Stats Love betragtes som en grov og yderst strafværdig Forbrydelse at myrde nogen som helst, in specie et spædt Barn, og saasom det, bortset fra oven anførte generelle Bestemmelse, særlig er bleven fastsat af vore naadige Fyrster, Deres Majestæter William og Mary i det første Parlaments anden Session, at naar en Kvinde dølger sit Svangerskab og ikke kan bevise, at hun har søgt Hjælp ved Fødslen, skal hun i Tilfælde af, at Barnet befindes at være dødt eller savnes, anses for dets Morder, samt at hun, naar det er vitterligt ved lovlig Bevisførelse eller egen Tilstaaelse, at bemeldte Forudsætninger, nemlig Svangerskabet og Dølgsmaalet, have været til Stede, lide Lovens Straf; og da nu ikke des mindre du, Effie eller Euphemia Deans . . ."

„Hold op!" sagde Deans, idet han hævede Hovedet. „De maatte hellere jage mig et Sværd igjennem Hjærtet end læse et Ord mere".

„Naa ja, Nabo", sagde Saddletree, „jeg tænkte, det maaske kunde trøste Dem at vide rigtig, hvordan Sagen staar. Men nu gjælder det om, hvad der skal gjøres".

„Ingen Ting", svarede Deans bestemt. „Ikke andet end at afvente den Udgang, Herren finder det tjenligt at sende os. O, gid det dog havde behaget ham at lade mig lægge mit graa Hoved til Hvile, før denne frygtelige Hjemsøgelse kom over mit Hus og mit Navn. Men hans Vilje

ſke! Det kan jeg dog ſige endnu, kan jeg end ikke ſige ſynderligt mere".

„Men Nabo", ſagde Saddletree, „De vil dog vel antage et Par Sagførere for den ſtakkels Pige? Det er en Ting, der nødvendigvis maa tænkes paa".

„Ja, derſom der var en eneſte af dem, der holdt paa, hvad Ret og Sandhed er", ſvarede Deans; „men jeg kjender dem nok, de er nogle verdslige, ſnedige Egoiſter, ſom kun ſøge denne Verdens Ting, Eraſtianere og Arminianere alle til Hobe".

„Naa, naa, Nabo, man maa ikke tage det ſaa ſtrængt her i Verden", ſagde Saddletree, „Fanden ſelv er ikke ſaa ſlem, ſom han har Ord for; og jeg kjender mer end én Advokat, der holder lige ſaa godt paa, hvad Ret og Sandhed er, ſom en anden en, det vil ſige paa ſin Maade".

„Ja paa ſin Maade, det er ſikkert nok", ſagde Davie Deans; „et Skin af Redelighed kan man finde hos dem og et Skin af Visdom og verdslig Lærdom, men heller ikke mer — ſkinnende Glas er de, ſom kun duer til at ſtikke Folk Blaar i Øjnene med deres ſnedige Kneb og verdslige Kløgt, med deres højtravende og pyntelige Taler og deres Veltalenhed, ſom de har laant fra hedenſke Kejſere og papiſtiſke Klerker. De kan ikke engang, ſom vi jo nylig hørte af det Papir, De læſte op for mig, ſaa meget ſom kalde Folk, der har været ſaa uheldige at falde i Hænderne paa dem, ved deres kriſtelige Døbenavne, men døber dem om og kalder dem op efter ſaadanne fordømte Hedninger ſom Titus, hvem Herren lod opbrænde det hellige Tempel".

„Nej, jeg ſagde Titius og ikke Titus", afbrød Saddletree ham. „Hr. Croſsmyloof bryder ſig ikke mere om Titus eller Latinen, end De gjør. Men det er ganſke nødvendigt, at hun faar en Sagfører. Jeg kunde jo ſnakke med Hr. Croſsmyloof — han er bekjendt for at være en fuldblods Presbyterianer, og han er oven i Kjøbet Medlem af de ældſtes Raad".

„Han er en led Eraſtianer", ſagde Deans, „en af de verdslig kloge, der rejſte ſig og forhindrede et almindeligt Vidnesbyrd for den gode Sag i de Dage, da den havde Magten".

„Hvad ſiger De da om den gamle Laird af Cuffabout?"

sagde Saddletree, „han kan somme Tider banke Støvet ud af en Sag paa en rigtig fornøjelig og god Maade".

„Han? Den falske Blake", svarede Deans, „han var i Tøjet og paa Vej til at støde til de lede Højlændere i 1715".

„Naa, saa Arniston da? Han er den rette Mand for Dem!" sagde Bartoline triumferende.

„Ja, til at have med Schismatikerne at gjøre".

„Ja ja da, men en maa De have. Hvad mener De om Kittlepunt?"

„Han er Arminianer".

„Woodsetter?"

„Han er Coccianer, tror jeg".

„Gamle Whilliewhaw?"

„Ham kan man faa til at blive, hvad det skal være".

„Den unge Næmmo?"

„Han er hverken det ene eller det andet".

„Det er ikke let at gjøre Dem tilpas, Nabo!" sagde Saddletree. „Nu har jeg opregnet alle de bedste for dem, saa nu maa De selv vælge, men husk vel, at den Omstændighed, at der er saa mange af dem, er en god Borgen for, at de duer til noget. Hvad mener De om at prøve den unge Mackenyie? Han har lært sig alle sin Onkels Kneb og har dem paa Tungen".

„Hvad, Herre!" raabte den stædige Presbyterianer overmaade opbragt, „kommer De her og snakker til mig om en Mand, der har de Helliges Blod paa sine Hænder. Gik hans Onkel ikke ud af Verden med Navnet den blodige Mackenyie paa sig, og vil han ikke mindes under det Navn, saa længe der er en Skotte, der kan oplade sin Røst? Om saa det kjære Barn, der nu er stedt i saadan Nød og Kvide, og Jeanie og jeg selv og alle Mennesker kunde faa bjærget Livet, ved at jeg bad saadan en Satans Træl om at lægge et Ord ind for mig eller dem, — Davie Deans lod dem alle sammen gaa til Bunds".

Det var den heftige Tone, hvori han sagde disse sidste Ord, der afbrød Samtalen imellem Butler og Jeanie og fik dem til at gaa ind i Stuen til de to Mænd. Den stakkels gamle Deans var helt ude af sig selv af Sorg og heftig Vrede over Saddletrees Forslag; hans Kinder blussede, han

knyttede Hænderne og hævede Stemmen, medens Taaren i hans Øje og den Skjælven, der var i hans Stemme, røbede, at han, skjønt han gjorde sig al mulig Umage derfor, ikke kunde ryste Følelsen af sin Elendighed af sig. Butler, som var bange for, at den Sindsbevægelse, han var i, kunde blive farlig for den svage, gamle Mand, vovede at lade et Ord falde om, at han burde være rolig.

„Jeg er rolig", svarede den gamle Mand barsk, „roligere end nogen anden, der oplever disse sørgelige Tiders Frafald, saa rolig, at jeg hverken trænger til Sekterere eller til Sektereres Sønner eller Sønnesønner for at lære mine graa Haar, hvorledes jeg skal bære mit Kors".

„Men", vedblev Butler uden at tage Anstød af den spydige Hentydning til hans Bedstefaders religiøse Anskuelser, „vi maa bruge de Midler, der er os Mennesker givne. Naar De kalder en Læge, antager jeg ikke, De vil spørge ham ud om hans Tro".

„Ikke det?" svarede Deans. „Jo, det vilde jeg visselig, og følte jeg mig ikke forvisset om, at han havde det rette Syn paa Tidens Vildfarelser til højre og venstre, skulde han ikke faa en Draabe af sin Medicin i mig".

Det er en mislig Sag at udtrykke sig i Lignelser. Butler havde valgt en, som han kom galt af Sted med, men ligervis som en tapper Soldat, hvis Gevær klikker, blev han staaende og fældede Bajonnetten. „De tager Deres Pligt alt for strængt", sagde han. „Solen skinner, og Regnen falder paa retfærdige og uretfærdige, og de er saaledes stillede ved Siden af hinanden her i Livet, at det jævnlig ikke er til at undgaa, at de faa med hinanden at gjøre; maaske bliver Følgen, at den gode faar Lejlighed til at omvende den slette, maaske blot, at der til den retfærdiges øvrige Prøvelser ogsaa kommer den, at han nødes til nu og da at pleje Samkvem med de slette.

„De er et enfoldigt Menneske med Deres følle Argumenter, Reuben", svarede Deans. „Kan man røre ved Beg, uden at blive fort? Eller hvad mener De om hine Kirkens tapre og værdige Stridsmænd, der ikke vilde saa meget som høre paa en Præst, som ikke havde vidnet imod Tidens Udskejelser, hans Evner og Gaver maatte saa ellers være saa store, de vilde? Ingen Jurist skal nogen Sinde komme til

at tale for mig og mine, som ikke har været med til at aflægge det Vidnesbyrd, der frembæres af den spredte, men Gud velbehagelige lille Flok, som holder til i Klippekløfterne".

Med disse Ord rejste den gamle Mand sig, som om han var træt baade af at tale og af sine Gjæster, og idet han gjorde en Bevægelse med Haand og Hoved som for at byde dem Farvel, gik han ind i sit Sovekammer.

„Han smider sin Datters Liv rent væk", sagde Saddletree til Butler. „Har man nogen Sinde hørt saadant noget Nonsens? Hvor vil han gaa hen og faa en Cameronianſk Advokat fra? Eller hvem har nogen Sinde hørt, at en Jurist har lidt enten for den ene eller for den anden Religions Skyld? Pigebarnets Liv bliver ligefrem smidt væk".

Under Slutningen af denne Samtale var Dumbiedikes kommen ridende til Hytten, var staaet af Hesten, havde bundet Tømmen til den Krog, han altid plejede at binde den til, og havde taget Sæde paa sin sædvanlige Plads. Hans Øjne fulgte med mere end almindeligt Liv de talende, til han af Saddletrees sidste Ord skjønnede den sørgelige Mening af det hele. Saa rejste han sig, gik med tunge Skridt over Gulvet hen til Saddletree og hviskede ham i Øret med en skjælvende, ængstelig Stemme: „Kan — kan Penge ingen Ting udrette for dem, Hr. Saddletree?"

„Hm", sagde Saddletree og satte en vigtig Mine op, „Penge kan visselig klare Sagen i Parlamentshuset, om noget kan klare den. Men hvor skal de Penge komme fra? De ser jo, at Hr. Deans ingen Ting vil gjøre, og ihvorvel Madam Saddletree er deres paarørende langt ude og ønsker dem alt muligt godt, vilde hun dog ikke synes om at staa som singuli in solidum i saadan en kostbar Historie. Hvis der var en god Ven, som vilde tage en Del af Byrden paa sig, lod der sig nok udrette noget — saadan, at hver forpligtede sig til at give saa og saa meget — saa vilde jeg ikke finde mig i, at Sagen gik af uden at være bleven forsvaret for Retten — det vilde være aldeles utilbørligt, hvad saa end den tossede Whig siger".

„Jeg — jeg vil — ja", sagde Dumbiedikes, idet han tog Mod til sig, „jeg vil gaa i Borgen for en Snes Pund", og saa tav han og stirrede ned for sig, forbavset over at se

sig selv lægge en saa usædvanlig Energi og umaadelig Ædelmodighed for Dagen.

„Gud den almægtige velsigne Dem, Laird", udbrød Jeanie opfyldt af levende Taknemlighed.

„De kan ogsaa godt sige tredive Pund", sagde Dumbiedikes, idet han undselig vendte Blikket fra hende til Saddletree.

„Det vil hjælpe godt", sagde Saddletree og gned sig i Hænderne. „De kan gjøre Regning paa, at mine Kundskaber og min Dygtighed nok skal faa Pengene til at række langt — jeg skal nok strække dem — jeg ved, hvordan man skal faa de Karle til at nøjes med smaa Sportler og være glade oven i Kjøbet — det gjælder blot om at faa dem til at tro, at man har en to, tre store Sager paa Stablen, saa bliver de billige for at faa Fingre i dem ogsaa. Lad mig bare sørge for en Advokat. Det er ingen Synd at faa saa meget ud af dem for vore Penge som muligt — det er jo, naar alt kommer til alt, kun Munden, de bruger — det koster dem ingen Ting; det er noget helt andet i min forbandede Sadelmagerforretning, der maa vi ud med en syndig Mængde Penge til garvede Huder og Læder".

„Kan jeg ingen Ting gjøre?" sagde Butler. „Jeg ejer des værre ikke andet end de sorte Klæder, jeg staar og gaar i, men jeg er ung — jeg skylder Familien meget — kan jeg ingen Ting gjøre?"

„De kan hjælpe os med at samle Vidnesbyrd", sagde Saddletree. „Kunde vi blot faa fat i en, der kunde sige, at hun havde ladet blot et eneste Ord falde om den Tilstand, hun var i, saa var hun hjulpen — det har Hr. Crossmyloof sagt mig. Kronen, sagde han, kan ikke forlange, at man skal bevise, hvad der er positivt — ja, Gud ved, om det var det positive eller det negative, man ikke har nødig at bevise — en af Delene var det, det er jeg sikker paa, og det kan være lige meget, hvad for en af dem det var. Derfor maa Klagen gjendrives ved, at anklagede fører dette Bevis, siger han. Anderledes lader det sig ikke gjøre".

„Men Faktum", sagde Butler, „selve Faktum, at den stakkels Pige har født et Barn, det maa det dog visselig blive Kronjuristernes Sag at bevise".

Saddletree betænkte sig et Øjeblik, og Dumbiedikes'

Ansigt, der havde drejet sig fra den ene af de talende til den anden, som om det sad paa en Tap, klarede op.

„Ja—a—a—a", sagde Saddletree efter grundig at have betænkt sig, „det er utvivlsomt en Ting, der maa bevises, men jeg antager, at det allerede er besørget, for hun har tilstaaet".

„Tilstaaet Mordet?" skreg Jeanie, saa de alle fo'r sammen derved.

„Nej, det sagde jeg ikke", svarede Bartoline. „Men hun har bekjendt, at hun har født et Barn".

„Og hvad er der da bleven af det?" sagde Jeanie, „for jeg kunde ikke faa et Ord ud af hende, ikke andet end Suk og Taarer".

„Hun siger, at det blev taget fra hende af den Kone, i hvis Hus hun fødte det, og som hjalp hende under Fødslen".

„Og hvem var den Kone?" sagde Butler. „Hos hende maa man jo utvivlsomt kunne faa Sandheden at vide. Hvem var hun? Jeg vil strax gaa til hende".

„Jeg vilde ønske", sagde Dumbiedikes, „at jeg var lige saa ung og adræt som De og havde lige saa gode Talegaver".

„Hvem er hun?" gjentog Butler utaalmodig. „Hvem er den Kone?"

„Ja, det er der ingen andre end hun selv, der ved", sagde Saddletree, „mer vilde hun ikke sige; det Spørgsmaal svarede hun ikke paa".

„Saa gaar jeg strax til hende selv", sagde Butler. „Farvel, Jeanie", vedblev han sagte, idet han gik helt hen til hende, „gjør ingen overilede Skridt, før du hører fra mig. Farvel", og saa forlod han Hytten.

„Jeg vilde ogsaa gjærne gaa", sagde Godsejeren i en ivrig, skinsyg og ærgerlig Tone, „men om det saa gjaldt mit Liv, faar jeg ikke min Kleppert til at gaa anden Vej end fra Dumbiedikes hertil og derfra tilbage igjen".

„De udretter ogsaa mere", sagde Saddletree, idet de forlod Huset sammen, „ved at sende mig de tredive Pund".

„Tredive?" sagde Dumbiedikes nølende — nu var han jo uden for Rækkevidde af de Øjne, der havde opflammet hans Ædelmodighed, „jeg sagde kun tyve Pund".

„Ja", sagde Saddletree, „men med Forbehold af Ret til at forøge Summen — De betingede Dem Ret til at lægge paa til tredive".

„Gjorde jeg det? Det kan jeg ikke huske", svarede Dumbiedikes, „men hvad jeg har sagt, staar jeg ved. — Synes De ikke", vedblev han, idet han med noget Besvær besteg sin Ganger, „Hr. Saddletree, at stakkels Jeanies Øjne skinnede som Ravperler, da de var fulde af Taarer?"

„Jeg forstaar mig ikke videre paa Fruentimmers Øjne", svarede den ufølsomme Bartoline, „og jeg bryder mig heller ikke om dem. Gid jeg saa sandt var fri for deres Tunger — skjønt der er faa Koner", tilføjede han, idet han kom i Tanke om, at han maatte holde paa sin Værdighed som Herre i sit Hus, „der er under saa god Kommando som min. Jeg taaler hverken perduellio eller crimen læsæ majestatis imod min suveræne Myndighed".

Lairden fandt ikke denne Bemærkning saa betydningsfuld, at han ansaa sig for nødsaget til at svare paa den, og efter at have vexlet en stum Hilsen skiltes de i Fred og drog hver til sit.

Trettende Kapitel.

Butler følte hverken Træthed eller Trang til noget at leve af, skjønt det ikke havde været saa underligt, om han efter saadan en Nat som den, han havde tilbragt, havde været overvældet af begge Dele. Den Iver, hvormed han skyndte sig af Sted for at udrette noget for Jeanie Deans' Søster, bragte ham imidlertid til at glemme baade det ene og det andet.

I Begyndelsen gik han saa rask, at han næsten maatte siges at løbe, men saa blev han standset ved, at nogen bag ved ham raabte paa hans Navn med en Stemme, der strides med en asthmatisk Hoste og halvt overdøvedes af en højlandsk Klepperts Trav. Han saa' sig tilbage og fik Øje paa Lairden af Dumbiedikes, der satte efter ham, saa hurtig han kunde — det traf sig netop saa heldig for Lairden, at

Vejen til hans Gaard paa de første to, tre Hundrede Alen faldt sammen med den nærmeste Vej til Byen. Butler standsede, da Lairden kaldte paa ham, men det var just ikke de bedste Ønsker, han i sit stille Sind nedbad over den stønnende Rytter, som saaledes sinkede ham.

„Aa! aa! aa!" stønnede Dumbiedikes, idet han standsede sin Klepperts humpende Trav, da han var kommen paa Siden af vor Ven Butler, „aa! aa! det er et Satans stædigt Øg!" Han havde i Virkeligheden indhentet den, han vilde have fat i, lige i det sidste Øjeblik, thi var Butler kommen længere, vilde det have været fuldstændig umuligt for ham at fortsætte Forfølgelsen, eftersom Vejen just delte sig her, og ingen som helst Tvangsmidler, det stod i hans Magt at anvende imod Rory Bean — saadan hed Klepperten —, vilde have kunnet bevæge denne Bucephalus til at opgive sin keltiske Stædighed og dreje saa meget som en Alen af fra den Vej, der førte hjem til Stalden.

Da Dumbiedikes var kommen sig af den Trangbrystighed, der var en naturlig Følge af et langt hurtigere Trav, end baade han og Rory var vante til, lod det imidlertid til, at hans store Tanke blev siddende i Halsen paa ham og hindrede ham i at sige noget, saa at Butler maatte staa og vente i tre Minuter, før Lairden kunde faa et Ord frem, og da han endelig fik sit Mæle igjen, sagde han, og det endda først efter et Par Tilløb, ikke andet end: „Hm, hm, hør, Hr. — Hr. Butler, sikken et dejligt Vejr for Høsten".

„Ja, det er dejligt Vejr", sagde Butler; „god Morgen, min Herre".

„Tøv — tøv et Korn", sagde Dumbiedikes; „det var ikke det, jeg skulde have sagt".

„Maa jeg bede Dem skynde Dem at sige, hvad jeg kan tjene Dem med", sagde Butler. „Ja, De maa undskylde, men jeg har travlt og tempus nemini . . . De ved nok, hvad Ordsproget siger".

Dumbiedikes vidste ikke, hvad Ordsproget sagde, og han gjorde sig heller ikke den Ulejlighed at tænke sig om for at se, om han vidste det, som andre i hans Sted vilde have gjort. Han samlede alle sine Aandsevner om én stor Tanke og kunde ikke afse noget, til hvad der ikke angik Hovedsagen.

„Hør, Hr. Butler", sagde han, „ved De, om Hr. Saddletree er en stor Jurist?"

„Det har jeg ikke andres Ord for end hans eget", svarede Butler tørt, „man kan vel bedst selv bedømme sine Kundskaber".

„Hm!" sagde den ordknappe Dumbiedikes i en Tone, der syntes at sige: „Hr. Butler, jeg forstaar Dem". — „I saa Fald", vedblev han, „vil jeg henvende mig til min egen Prokurator, Nichil Novit — gamle Nichils Søn og næsten lige saa dreven som Faderen — og lade ham føre Effies Sag".

Efter saaledes at have lagt mere Forstand for Dagen, end Butler havde ventet af ham, tog han høflig sin guldtressede, trekantede Hat af og tilkjendegav ved et Ribbensstød Rory Bean, at det var dens Herres Ønske, at den strax skulde sætte sig i Gang hjemad, et Vink, som bemeldte Pattedyr adlød med al den Beredvillighed, hvormed Mennesker og Dyr opfatte og adlyde Vink om, at de skal gjøre, hvad de netop selv har Lyst til.

Butler gik videre, ikke helt fri for et Øjeblik at føle den Skinsyge blusse op, som den skikkelige Lairds Opmærksomhed imod Familien Deans af og til havde vakt hos ham. Han var imidlertid en alt for ædel Karakter til længe at ruge over en Følelse, der var nær beslægtet med Egenkjærlighed. „Han har fuldt op af det, jeg mangler", sagde Butler til sig selv; „hvorfor skulde jeg tage mig det nær, at han har Hjærte nok til at ofre noget af sin Rigdom paa at gjøre dem Tjenester, som jeg kun kan nære et tomt Ønske om at yde dem? I Guds Navn, lad os begge to gjøre, hvad vi kan. Maatte hun blot blive lykkelig og spares for den Ulykke og Vanære, der synes at true hende — kunde jeg blot finde paa Udveje til at hindre det farlige Vovestykke, hun har for i Aften, saa vilde jeg gjærne opgive andre Ønsker, skjønt mit Hjærte vil briste derved".

Han fremskyndede sin Gang og stod snart uden for Fængselsporten eller rettere uden for den Indgang, hvor Porten havde været anbragt. Hans Møde med den hemmelighedsfulde fremmede, det Budskab, han havde maattet bringe Jeanie, hans oprivende Samtale med hende om, hvor vidt de burde hæve deres Forhold, og endelig det rystende Optrin med den gamle Deans havde optaget ham saa fuld-

stændig, at den tragiske Begivenhed, han havde været Vidne til den foregaaende Aften, var bleven helt glemt. Nu kom han igjen i Tanke om den ved at se de Grupper af samtalende, der stod rundt om i Gaderne, og som opløste sig, saa snart en fremmed nærmede sig, ved Politibetjentene, der havde travlt med at anstille deres Efterforskninger, understøttede af smaa Afdelinger Soldater, ved Synet af Vagthuset, uden for hvilket der var sat tredobbelt Vagt, og endelig ved de nedslagne og frygtsomme Miner, hvormed Folk af de lavere Klasser luskede om, vel vidende, at de var mistænkte for, selv om de ikke var skyldige i, at have deltaget i et Oprør, i Anledning af hvilket der efter al Rimelighed vilde blive anstillet de strængeste Undersøgelser. De gik om med bekymrede og angergivne Ansigter som Folk, der har sat deres Mod til i en Nats fortvivlede Udskejelser og Farer og nu er nervøse, frygtsomme og slappe Dagen efter.

Intet af disse Tegn paa Frygt og Uro slog Butler, hvis Tanker var optagne af ganske andre Ting, der interesserede ham ulige mere, før han stod uden for Indgangen til Fængslet og saa' den spærret af en dobbelt Række Grenaderer i Stedet for af Laase og Stænger. Deres „Staa! Staa!", den af Ilden sværtede Portaabning og Vindeltrappen og Cellerne i Fængslet, der nu stod aabne for alles Øjne, gjenkaldte alle den skæbnesvangre Nats Begivenheder i hans Erindring. Da han bad om at maatte komme til at tale med Effie Deans, kom den høje, magre, hvidhaarede Slutter, han havde talt med den foregaaende Aften, ud.

„Jeg synes", svarede han, da Butler gjentog sin Anmodning, „at De er den samme Fyr, som var her i Gaar og vilde tale med hende?"

Butler indrømmede, at det var ham, der havde været der.

„Og jeg synes", vedblev Slutteren, „at De spurgte mig, hvornaar vi lukkede, og om vi lukkede tidligere for Porteous' Skyld?"

„Det kan godt være, jeg har sagt noget saadant", sagde Butler, „men nu vilde jeg gjærne vide, om jeg kan komme til at tale med Effie Deans".

„Det ved jeg ikke — kom inden for, op ad Vindeltrappen, Cellen paa venstre Haand".

Den gamle Mand gik lige i Hælene paa ham med

Nøglerne i Haanden — den umaadelig store ikke at forglemme, som han før havde aabnet og lukket Porten til sine Enemærker med, skjønt det jo nu ingen Nytte var til at slæbe paa den. Aldrig saa snart var Butler traadt ind i den Celle, der var bleven ham anvist, før Slutterens øvede Haand havde faaet den rigtige Nøgle frem og laaset Døren af udvendig fra. Butler troede straks, at denne Manøvre kun var et Udslag af Mandens sædvanlige og embedsmæssige Forsigtighed og Mistænksomhed, men da han hørte det høje Kommandoraab „Vagt frem" og Klirren af en Soldats Vaaben, da han blev stillet paa Post uden for Cellen, raabte han ud til Slutteren: „Gode Ven, jeg har Ting af Vigtighed at tale med Effie Deans om, og jeg beder Dem skaffe mig hende i Tale saa snart som muligt". Der kom intet Svar. „Strider det imod Deres Reglement at lade mig komme til at tale med Fangen", sagde han derpaa højere, „tjen mig saa i at sige det; jeg har Forretninger — Fugit irvevocabile tempus«, tilføjede han sagte til sin egen Oplysning.

„Naar De har Forretninger, skulde De have besørget dem, før end De kom her hen", svarede Manden med Nøglerne. „Det er lettere at komme ind her end at slippe ud igjen — der er ikke megen Rimelighed for, at der vil komme et nyt Porteous-Opløb og jage os væk. — Nu skal Loven nok holde paa Folk igjen, min Ven, og det skal De komme til at sande".

„Hvad mener De med det?" sagde Butler. „De maa forveksle mig med en anden. Jeg hedder Reuben Butler og er en Evangeliets Forkynder".

„Ja, det ved jeg nok", sagde Slutteren.

„Naa ja, naar De kjender mig, har jeg Ret til at spørge Dem til Gjengjæld, hvem der har givet Dem Ordre til at anholde mig. Den Ret, ved jeg, har enhver britisk Undersaat".

„Ordre?" sagde Slutteren, „Ordren er paa Vejen til Libberton med to Politibetjente, der skulde hente Dem. Havde De holdt Dem hjemme som en skikkelig Person, vilde De have faaet Arrestordren at se, men naar De kommer af Dem selv og lader Dem sætte i Brummen, hvem kan saa gjøre ved det, lille Ven?"

„Jeg kan altsaa ikke komme til at tale med Effie Deans", sagde Butler, „og det er Deres bestemte Agt, at De ikke vil slippe mig ud?"

„Ja, det kan De bande paa, min Ven", svarede den gamle Mand gnaven; „hvad Effie Deans angaar, saa vil De faa nok at gjøre med at tænke paa Deres egne Sager, saa lad De hende selv sørge for sine, og hvad det angaar med at blive sluppen ud, saa er det noget, Retten maa om. Ja, farvel saa længe, jeg maa ned og se til Deacon Sawyers, han er ved at sætte et Par af de Døre ind, som Deres fredsommelige Venner sprængte i Gaar".

Alt dette var overordentlig irriterende, men tillige i høj Grad foruroligende. At blive kastet i Fængsel selv paa en falsk Anklage er i og for sig ubehageligt og betænkeligt selv for Folk, der er i Besiddelse af mere Mod, end Butler kunde gjøre sig til af; der var en hel Del i ham af den Energi, som har sin Rod i Erkjendelse af, hvad der er ens Pligt, og i en hæderlig Attraa efter at opfylde den, men da han havde en levende Fantasi og et svagt Legeme, var han langt fra at være i Besiddelse af den koldblodige Ufølsomhed overfor Faren, som er de Menneskers lykkelige Lod, der have faaet et kraftigere Helbred og en mindre fin Følelse. Der foresvævede ham en dunkel Forestilling om Fare, som han hverken kunde blive klar over eller ryste af sig. Han prøvede paa at gjenkalde sig den foregaaende Nats Tildragelser i Haab om at finde Omstændigheder, der kunde forklare eller forsvare hans Adfærd, for saa vidt som han var fulgt med Pøbelhoben. Det faldt ham nemlig strax ind, at dette maatte være Grunden til hans Fængsling, og han saa' nu til sin Angstelse, at han ikke kunde mindes, at der havde været noget som helst uvilligt Vidne til hans forskjellige Forsøg paa at tale Oprørerne til Rette og faa dem til at lade ham gaa. Den tunge Skæbne, der havde hjemsøgt Familien Deans, saa vel som det farlige Stævnemøde, Jeanie var gaaet ind paa, og som han nu ikke kunde haabe at faa forpurret, bidrog ogsaa til at gjøre hans Betragtninger alt andet end lystelige. Hvor utaalmodig han end var efter at faa bestemt at vide, hvorfor han var bleven fængslet, og muligvis blive sat paa fri Fod igjen, blev han overfalden af en Gysen, som ikke syntes ham noget godt Varsel, da

der, efter at han havde tilbragt en Times Tid i sin ensomme Celle, kom Bud om, at han skulde stedes for den samlede Ret. Han blev ført fra Fængslet under stærk Bevogtning af Soldater og med Fagttagelse af saadanne Forsigtighedsregler, som, skjønt de da er ubetimelige og overflødige, sædvanlig anvendes efter en Begivenhed, som de kunde have forebygget, hvis de var bleven anvendte i Tide.

Han blev ført ind i Raadssalen, som den Sal kaldes, hvor Retten holder sine Møder, og som paa den Tid kun laa et lille Stykke borte fra Fængslet. Et Par af Byens Raadsherrer var til Stede og syntes at være i Færd med at holde Forhør over en Person, der stod for Enden af det lange, med grønt Klæde overtrukne Bord, om hvilket Raadsherrerne plejede at sidde. „Er det Præsten?" spurgte den ene af dem, da den tjenestegjørende Politimand førte Butler frem. Manden svarede Ja. „Lad ham tage Plads et Øjeblik; vi skal meget snart være færdig med ham her".

„Skal vi føre Hr. Butler ud?" spurgte Politimanden.

„Det behøves ikke; lad ham kun blive, hvor han er".

Butler satte sig ned paa en Bænk i Baggrunden af Salen med en af sine Bevogtere ved Siden af sig.

Det var et stort Værelse, som kun delvis og sparsomt oplystes ude fra, men tilfældigvis eller forsætlig havde Arkitekten, som maaske havde tænkt paa de Fordele, en saadan Anordning ved given Lejlighed kunde medføre, anbragt et Vindue saaledes, at der faldt stærkt Lys over den Ende af Bordet, ved hvilken Fangerne i Reglen blev stillede, naar de var i Forhør, medens den modsatte Ende, ved hvilken Forhørsdommeren sad, laa i Skygge. Butlers Blik faldt straz paa den, der for Øjeblikket var i Forhør. Han tænkte sig, at han muligvis vilde gjenkjende en eller anden af de sammensvorne fra den foregaaende Nat, men skjønt Mandens Ansigt var udpræget og paafaldende nok, kunde han dog ikke mindes, at han nogen Sinde før havde set det.

Hans Hudfarve var mørk, og han saa' ud til at være temmelig til Aars. Han bar ikke Paryk, og hans Haar var kæmmet glat ned og meget kort. Det var kulsort, let krøllet og allerede isprængt med graat. Hans Ansigt bar snarere Præg af, at han var en Filur end et lastefuldt Menneske, dets Udtryk vidnede snarere om Fiffighed, List og Snuhed

end om stormende, utæmmede Lidenskaber. Hans stikkende, livlige, sorte Øjne, hans skarpe Træk, det spottende Smil, han stadig havde rede, hans Raskhed og Frækhed gav ham Udseende af at være, hvad man populært kalder en „sveden Rad", i hvilken Betegnelse der ligger en Antydning af en Filur. Naar man traf ham paa et Marked, vilde man ikke et Øjeblik være i Tvivl om, at han var Hestepranger og fortrolig med alle sin Haandterings Kneb, men mødte man ham paa en Hede, vilde man ikke nære Frygt for, at han vilde øve Vold. Hans Dragt tydede ogsaa paa Hesteprangeren — en tæt tilknappet Ridefrakke med store Metalknapper, grove blaa Overtræksstrømper, Støvlestrømper, som de kaldtes, fordi de brugtes i Stedet for Støvler, samt en sid Hat. Der manglede ikke andet end en Pisk under Armen og Sporer paa Hælene, i at hans Dragt fuldstændig vilde svare til det Indtryk, hans Ydre for øvrigt gjorde.

„De hedder James Ratcliffe?" sagde Raadsherren.

„Ja — med Deres Velbaarenheds Tilladelse".

„Det vil sige, De kunde ogsaa godt finde paa et andet Navn, hvis jeg ikke syntes om det?"

„En hel Snes at vrage og vælge imellem, om saa skulde være, med Deres Velbaarenheds Tilladelse", svarede Manden.

„Men for Tiden kalder De Dem altsaa James Ratcliffe? — Hvad er Deres Haandtering?"

„Jeg kan just ikke saa lige sige, at jeg saadan præcis har, hvad De vilde kalde en Haandtering".

„Men hvad lever De af?" sagde Raadsherren, „hvad tager De Dem for?"

„Aa, det ved Deres Velbaarenhed jo lige saa godt som jeg", svarede Manden.

„Det er lige meget, jeg vil høre det af Deres egen Mund".

„Jeg skulde snakke om den Ting — og det til Deres Velbaarenhed — det være langt fra Jemmie Ratcliffe", svarede Fangen.

„Skynd Dem nu lidt — ingen Narrestreger — jeg vil have et Svar".

„Naa ja, Herre", svarede Fangen, „saa maa jeg jo tale fra Leveren, for ser De, med Deres Tilladelse vilde jeg

gjærne vinde Deres Gunst og Bevaagenhed. Hvad jeg tager mig for, siger De? — Ja, det er virkelig ikke saadan at sige paa en skikkelig Maade, især paa saadant et Sted som dette — hvordan er det nu det syvende Bud hedder?"

„Du skal ikke stjæle", svarede Forhørsdommeren.

„Er De vis paa det?" svarede Fangen, „for i saa Fald kommer min Haandtering og det Bud meget daarlig ud af det med hinanden; jeg læser nu „du skal stjæle", og det gjør en svær Forskjel, skjønt det bare er ét lille bitte Ord, der er udeladt".

„Lad os fatte os i Korthed, Ratcliffe, De er en berygtet Tyv", sagde Dommeren.

„Ja, det er en bekjendt Sag baade i Højlandene og i Lavlandet og i England og Holland med", svarede Ratcliffe med den største Sindsro og Frækhed.

„Og hvordan tror De, det vil ende?" sagde Raadsherren.

„I Gaar kunde jeg have sagt Deres Velbaarenhed det paa en Prik, men i Dag ved jeg ikke, hvad jeg skal sige", svarede Fangen.

„Og hvad vilde De have svaret, hvis De var bleven spurgt derom i Gaar?"

„Galgen justement", svarede Ratcliffe med samme Sindsro.

„De er en fræk Gavtyv", sagde Raadsherren, „og hvor kan De tro, at Deres Sager staar bedre i Dag?"

„Gud velsigne Dem, Deres Velbaarenhed", svarede Ratcliffe, „der er stor Forskjel paa at være i Fængsel med en Dødsdom hængende over Hovedet paa sig og saa at være der af egen fri Vilje, eftersom jeg bare havde haft nødig at rejse mig op og løbe min Vej — hvad skulde der have været i Vejen for, at jeg ganske rolig var spaseret af i Gaar, da Pøblen hentede Jock Porteous? — og Deres Velbaarenhed tror da vel ikke, at jeg blev her for at lade mig hænge?"

„Jeg ved ikke, hvad De har tænkt Dem", sagde Raadsherren, „men jeg ved, hvad Loven bestemmer, og det er, at De skal hænges paa Onsdag otte Dage".

„Nej, nej, Deres Velbaarenhed", sagde Ratcliffe fikker, „det vil jeg med Deres Velbaarenheds Tilladelse se, før jeg

tror det. Jeg har kjendt Loven i mange Aar, og jeg har haft mangen en haard Dyst med den baade først og sidst, men det gamle Skind er ikke saa slem, som hun har Ord for — hun bjæffer værre, end hun bider".

„Og naar De nu ikke venter at komme til at dingle i Galgen, som De er dømt til — for fjerde Gang, saa vidt jeg ved — maa jeg saa være saa fri at spørge, hvad De da venter, fordi De ikke har benyttet Lejligheden til at løbe Deres Vej sammen med de andre Galgenfugle, hvilket jeg vel indrømmer var mer, end man skulde have ventet af Dem?"

„Det vilde aldrig et Øjeblik være faldet mig ind at blive i det gamle, grimme og tomme Hus", svarede Ratcliffe, „hvis jeg ikke var bleven saa vant til det, at jeg formelig er kommen til at holde af det, og nu venter jeg at faa en lille Ansættelse i det".

„En Ansættelse!" udbrød Raadsherren, „det skulde da være ved Kagen".

„Nej, nej, Deres Velbaarenhed, jeg havde ikke tænkt paa Kagen. Jeg, som er bleven fire Gange dømt til Galgen, holder mig virkelig meget for god til Kagen".

„Men hvad i Himlens Navn venter De da?"

„Pladsen som Underskutter, for den, ved jeg, er ledig", sagde Fangen. „Jeg vil ikke tænke paa at bede om Pladsen som Bøddel, for den vilde ikke passe mig nær saa godt som mange andre — jeg har aldrig kunnet komme ud af at tage Livet af et Kreatur, end sige da af et Menneske".

„Det taler til Deres Gunst", sagde Raadsherren, som akkurat gjorde den Slutning, Ratcliffe vilde have ham til at gjøre, skjønt han skjulte sin Fiffighed under et paataget løjerligt Væsen. „Men", vedblev Raadsherren, „hvor kan De tro, at man skulde betro Dem en Post i et Fængsel, efter at De selv er brudt ud af Halvdelen af alle Skotlands Fængsler?"

„Med Deres Velbaarenheds Tilladelse vilde jeg bare bemærke, at naar jeg saa godt har forstaaet at hjælpe mig selv af Sted, er det rimeligt, at jeg vil være saa meget fermere til at passe paa, at andre Folk bliver, hvor de er. Jeg tror nok, at Folk skulde være meget drevne for at passe paa mig, naar jeg havde Lyst til at slippe ud, og for at slippe ud, naar jeg havde Lyst til at passe paa dem".

Disse Ord syntes at slaa Raadsherren, men han sagde ikke mere i Øjeblikket om den Ting, gav blot Ordre til, at Ratcliffe skulde føres ud.

Da denne frække og snu Gavtyv var uden for Høre-vidde, spurgte Raadsherren Byskriveren, hvad han mente om den Karls Uforskammethed.

„Det tilkommer ikke mig at sige noget om den Ting, Herre", svarede Skriveren, „men vil James Ratcliffe være skikkelig, har der aldrig været nogen her i Byen, der kunde være vor gode Stad til saa megen Nytte som han i Tyve- og Slutterfaget. Jeg skal tale med Hr. Sharpitlaw om ham".

Da Ratcliffe var bleven ført bort, blev Butler stillet for Bordenden for at underkastes Forhør. Raadsherren fremsatte sine Spørgsmaal høflig, men saaledes, at han kunde mærke, at der hvilede en stærk Mistanke paa ham. Butler tilstod med den Frimodighed, der baade sømmede sig for hans Kald og for hans Karakter, at han ufrivillig havde været Vidne til Porteous' Mord, og gav paa Raadsherrens Opfordring en detailleret Fremstilling af, hvad der var foregaaet ved denne ulykkelige Lejlighed. Alt blev ført til Protokols af Skriveren efter Butlers Diktat.

Da han havde endt sin Fortælling, begyndte Krydsforhøret, som er temmelig pinligt, selv om den, der underkastes det, er aldrig saa oprigtig, da det næsten er umuligt at skildre en Begivenhed, især naar der knytter sig spændende og rystende Omstændigheder til den, saa klart og tydelig, at der ikke ved en Række i det enkelte gaaende Spørgsmaal kan kastes et noget tvetydigt og tvivlsomt Lys over Fremstillingen.

Raadsherren begyndte med den Bemærkning, at Butler havde sagt, at det var hans Agt at vende hjem til Landsbyen Libberton, men at han saa blev standset af Pøblen ved Vesterporten. „Plejer De at gaa gjennem Vesterporten, naar De gaar fra Edinburgh til Libberton?" sagde han med et spottende Smil.

„Nej, det gjør jeg unægtelig ikke", svarede Butler hurtig, som om det var ham magtpaaliggende at godtgjøre Rigtigheden af sit Udsagn, „men jeg var tilfældigvis nærmest ved den Port, og det var saa sent, at Portene var lige ved at blive lukkede".

„Det var uheldigt", sagde Raadsherren tørt. „Men

da De, som De siger, var bange for den lovløse Pøbel og kun derfor nødtvungen fulgte med og maatte overvære Optrin, som maatte være oprørende for enhver, der har Hjærte i Livet, og særlig for en Præst, prøvede De saa ikke paa at rive Dem løs, at gjøre Modstand eller paa en eller anden Maade at slippe bort fra den Tvang, De var under?"

Butler svarede, at de var saa mange, at det ikke kunde nytte at prøve paa at gjøre Modstand, og at de passede saadan paa ham, at han ikke kunde flygte.

„Det var uheldigt", sagde Raadsherren atter i den samme tørre og vantro Tone. Han gjorde nu høflig og artig, men med en Stivhed, der vidnede om, at hans Mistanke stadig var usvækket, en Mængde Spørgsmaal om Pøblens Færd og Anførernes Væsen og Dragt, og saa snart han skjønnede, at Butlers Forsigtighed, i Fald han søgte at skuffe ham, maatte være dysset i Søvn, sprang han pludselig og behændig tilbage til Punkter i den første Del af den Fremstilling, han havde givet, og forlangte en ny i de smaaligste Enkeltheder gaaende Redegjørelse for det førgelige Optrin. Der fremkom imidlertid ingen som helst Modsigelse eller Forvirring, der kunde støtte den Mistanke, han syntes at nære til Butler. Til sidst naaede han i Rækken af sine Spørgsmaal til Madge Vildild, og han og Skriveren vexlede et betydningsfuldt Blik, da dette Navn blev nævnet. Om saa hele den gode Stad Edinburghs Velfærd havde beroet paa, at dens aarvaagne Øvrighed vidste Besked om, hvorledes denne Person saa' ud og var klædt, kunde hans Spørgsmaal ikke have været mere detaillerede. Men Butler kunde saa godt som ingen Ting sige om hans Ansigt, der var malet med rød Farve og sværtet med Sod som en Indianers, naar han gaar paa Krigsstien, hvortil oven i Kjøbet kom, at det til Dels skjultes af en stor Hue eller Hætte, der dækkede den formentlige Kvindes Haar. Han erklærede, at han ikke troede, han vilde kunne kjende denne Madge Vildild, hvis hun blev stillet overfor ham med andre Klæder paa, men at han mente, at han vilde kunne kjende hendes Stemme.

Raadsherren spurgte ham igjen, ad hvilken Port han var gaaet ud af Byen.

„Ad Cowgateporten", svarede Butler.

„Var det den nærmeste Vej til Libberton?"

„Nej", svarede Butler forlegen, „men det var den Vej, ad hvilken jeg snarest kunde slippe bort fra Hoben".

Skriveren og Raadsherren vexlede atter et Blik.

„Er Vejen til Libberton kortere ad Cowgateporten end ad Bristoporten?"

„Nej", svarede Butler, „men jeg vilde besøge en god Ven".

„Ja saa. Saa var De vel meget opsat paa at faa fortalt ham det Optrin, De havde været Vidne til?"

„Nej, jeg var sandelig ikke", svarede Butler, „jeg talte slet ikke om den Ting i al den Tid, jeg var i St. Leonards".

„Hvad Vej gik De til St. Leonards?"

„Uden om Salisburyklipperne", svarede Butler.

„Ja saa — De holder meget af Omveje, lader det til. Hvem saa' de under Vejs, efter at De havde forladt Byen?"

Butler beskrev alle de Grupper, der, som vi allerede have omtalt, var komne forbi ham, hvor mange Personer de bestod af, hvorledes de havde set ud og ført sig op, og til sidst omtalte han den hemmelighedsfulde fremmede i Kongeparken. Dette Punkt vilde Butler nødig nærmere ind paa, men aldrig saa snart havde Raadsherren faaet en svag Antydning deraf, før han syntes opsat paa at faa Besked om de ubetydeligste Enkeltheder desangaaende.

„Ser De, Hr. Butler", sagde han, „De er en ung Mand, og Deres Rygte er fortræffeligt, det skal jeg selv vidne til bedste for Dem. Men det er vitterligt, at nogle af Deres Stand, og det Folk, som i andre Henseender har været ulastelige, til sine Tider har været besatte af en falsk og fanatisk Nidkjærhed, der har forført dem til at begaa og understøtte Optøjer, som udsætte Landets Fred og Ro for farlige Rystelser. Jeg vil gaa aabent til Værks overfor Dem. Jeg synes slet ikke om den Historie, De har fortalt, om hvordan De den ene Gang efter den anden giver Dem paa Vej til Deres Hjem, ad to forskjellige Veje, som begge er Omveje. Og rent ud sagt, ikke én af dem, vi har haft i Forhør i Anledning af denne ulykkalige Begivenhed, har kunnet opdage noget som helst i Deres Optræden, der tydede paa, at De handlede nødtvungen. Vægterne ved Cowgateporten lagde desuden Mærke til, at Deres Væsen tydede

paa, at De var bange, som om De var Dem Deres Brøde bevidst, og de paastaar, at De var den første, der befalede dem at lukke Porten op, og at De gjorde det i saa myndig en Tone, som om De endnu kommanderede over Pøblens Skildvagter og Forposter, som havde holdt dem belejrede hele Natten igjennem".

„Gud tilgive dem", sagde Butler. „Jeg bad dem blot lade mig slippe ud. De maa fuldstændig have misforstaaet mig, i Fald de ikke med Vidende og Vilje sætter ondt for mig".

„Naa, Hr. Butler", sagde Raadsherren, „jeg er tilbøjelig til at tro og haabe det bedste, som jeg visselig ønsker det bedste, men De maa være oprigtig overfor mig, hvis De vil have, at jeg skal bevare min gode Mening om Dem, og ønsker at spares for Ubehageligheder. De har tilstaaet, at De mødte en Person paa Vejen gjennem Kongeparken til St. Leonards. De maa gjentage for mig hvert et eneste Ord, der blev vexlet mellem Dem og ham".

Da han saaledes blev stærkt nødet, fandt Butler, som ikke havde anden Grund til at skjule, hvad der var foregaaet ved dette Møde, end at Sagen angik Jeanie Deans, at han gjorde rigtigst i at fortælle hele Sandheden fra Ende til anden.

„Tror De", sagde Raadsherren efter en Pavse, „at den unge Pige vil efterkomme en saa hemmelighedsfuld Opfordring?"

„Jeg er bange for det", svarede Butler.

„Hvorfor siger De. at De er bange?" sagde Raadsherren.

„Fordi det ængster mig, at hun skal mødes paa den Tid og paa saadant et Sted med en Person, der saa' ud til at kunne gjøre, hvad det skulde være, og hvis Budskab var mig saa uforklarligt".

„Hendes Sikkerhed skal der nok blive sørget for", sagde Raadsherren. „Det gjør mig ondt, Hr. Butler, at jeg ikke strax kan løslade Dem af Fængslet, men jeg haaber, at det ikke skal vare længe. — Før Hr. Butler bort, og sørg i enhver Henseende paa en passende Maade for, at han kan have det saa bekvemt som muligt".

Han blev ført tilbage til Fængslet, men Raadsherrens

Befaling blev nøje adlydt saa vel med Hensyn til hans Forplejning som i Henseende til det Værelse, der blev anviist ham.

Fjortende Kapitel.

Vi maa nu overlade Butler til de ubehagelige Betragtninger, den Stilling, han nu var kommen i, fremkaldte, og blandt hvilke den Følelse var den fremherskende, at han her i Fængslet var afskaaren fra enhver Mulighed til at yde Familien i St. Leonards nogen som helst Hjælp i dens Nød — vi maa fra ham vende os til Jeanie Deans, som havde maattet skilles fra ham uden at faa Lejlighed til at give ham nogen yderligere Forklaring, opfyldt af al den Smerte, hvormed Kvindehjærtet tager Afsked med de blandede Følelser af Haab og Frygt, som Coleridge har skildret saa smukt:

Haab og Frygt, som Haabet vækker,
Længsel, man ej selv forstaar,
søde Ønsker, som man stækker —
strax igjen de Vinger faar.

Bag Jeanies Vadmelstrøje bankede der et Hjærte, som en Catos Datter ikke havde haft nødig at skamme sig over, men det er ikke de stærkeste Hjærter, der har lettest ved at skilles fra disse bløde og blandede Følelser. Hun græd i nogle Øjeblikke bitterlig og uden at søge at tvinge dette Udbrud af sin Sorg tilbage, men efter at have betænkt sig en liden Stund kom hun til det Resultat, at hun burde bekæmpe en Følelse, der var egenkjærlig og kun drejede sig om hende selv, medens hendes Fader og Søster var nedsunkne i saa dyb og ubodelig Kummer. Hun trak op af sin Lomme et Brev, som samme Morgen var bleven kastet ind i hendes Kammer gjennem et aabent Vindue, og hvis Indhold var lige saa besynderligt, som Udtrykkene i det var heftige og energiske. Hvis hun vilde redde et Menneske, stod der, fra den grueligste Forbrydelse og alle dens forfærdelige Følger, — hvis hun ønskede, at hendes Søsters

Liv og Ære skulde frelses ud af en uretfærdig Lovs blodige Kløer — hvis hun ikke vilde forspilde sin Sjælefred her paa Jorden og sin Salighed hisset, bønfaldt Brevskriveren hende om et Møde paa et sikkert, hemmeligt og ensomt Sted. Hun alene kunde frelse ham, og han alene kunde frelse hende. Han var saaledes stillet, stod der fremdeles, at et Forsøg paa at tage noget som helst Vidne med til denne Sammenkomst eller blot et Ord til hendes Fader eller noget som helst andet Menneske om dette Brev uundgaaelig vilde medføre, at Mødet ikke kom til at finde Sted, og den sikre Følge heraf vilde være hendes Søsters Undergang. Brevet sluttede med usammenhængende, men voldsomme Forsikringer om, at hun ikke havde noget som helst at frygte for sin Person ved at efterkomme denne Opfordring.

Det Bud, Butler havde bragt hende fra den fremmede, han havde mødt i Kongeparken, stemte ganske med Indholdet af dette Brev, men fastsatte en senere Tid og et andet Mødested. Brevskriveren havde aabenbart været nødt til for saa vidt at indvie Butler i sin Hemmelighed, som han havde meddelt hende den forandrede Bestemmelse ved ham. Hun var, da hun talte med sin Kjæreste, mer end én Gang lige ved at tage Brevet frem for at værge sig imod den Mistanke, hans Ord halvvejs antydede, men der er noget nedværdigende i saaledes at retfærdiggjøre sig, som Uskyldighedens Stolthed ikke altid villig underkaster sig, og desuden tyngede de Trusler, Brevet indeholdt imod hende, i Fald hun røbede Hemmeligheden, haardt paa hendes Hjærte. Det er imidlertid sandsynligt, at hvis de var bleven længer sammen, vilde hun til sidst have besluttet sig til at give hele Sagen i Butlers Haand og lade ham raade for, hvad hun skulde gjøre. Nu, da hun var gaaet glip af Lejligheden til at gjøre det som Følge af, at deres Samtale saa pludselig var bleven afbrudt, havde hun en Følelse af, at hun havde været uretfærdig mod en Ven, hvis Raad kunde være blevet hende overmaade nyttigt, og hvis Hengivenhed fortjente hendes fulde og uforbeholdne Tillid.

At indvie sin Fader i Hemmeligheden, mente hun, vilde være højst uforstandigt. Det var ikke muligt at forudsige, i hvilket Lys Sagen vilde stille sig for gamle David, hvis Tænke- og Handlemaade under ualmindelige Omstændigheder

beroede paa hans ejendommelige Følelser og Grundsætninger, og deres Indflydelse kunde selv de, der kjendte ham bedst, ikke beregne. Den bedste Udvej, hun kunde have valgt, vilde maaske have været at bede en eller anden Veninde om at ledsage hende til Mødestedet, men Brevskriverens Trusler om, at hvis hun røbede Hemmeligheden, vilde der slet ikke blive noget af Mødet, som hendes Søsters Redning jo skulde være afhængig af, vilde have afholdt hende derfra, selv om hun havde kjendt nogen, som hun mente, hun trygt kunde betro sig til, hvilket hun ikke gjorde. Deres Bekjendtskabsforhold til Folkene i Hytterne rundt omkring var meget løst og indskrænkede sig til, at man ydede hinanden saadanne Smaatjenester, som godt Naboskab medfører. Jeanie kjendte kun lidt til dem, og hvad hun vidste om dem, gjorde hende ikke synderlig tilbøjelig til at betro sig til nogen af dem. Det var godmodige Sladdersøstre, som man plejer at finde dem i den Samfundsklasse, og deres Samtale havde ingen Sinde haft synderlig Tiltrækning for en ung Kvinde, som Naturen og et ensomt Liv havde givet en Tankedybde og en Karakterstyrke, der hævede hende over enhver ubetydelig Kvinde, hvad enten hun saa var højt eller lavt paa Straa.

Da hun nu saaledes stod ene og afskaaren fra ethvert menneskeligt Raad, tyede hun til den Ven og Raadgiver, hvis Øre er aabent for ethvert Raab, der opstiger til ham, selv fra de fattigste og sorrigfuldeste af dem, der høre ham til. Hun knælede og bad i brændende Inderlighed Gud om at vise hende den Vej, hun burde gaa under de vanskelige og ulykkelige Omstændigheder, hun var stedt i. Det var Datidens Tro og særlig den Sekts, hun tilhørte, at naar man under vanskelige Forhold alvorlig vendte sig til Gud i Bønnen, „indgav" han, som man sagde, den bedende et bestemt Svar, hvis Karakter ikke var synderlig forskjellig fra ligefrem guddommelig Inspiration. Vi ville ikke indlade os paa den vanskelige Undersøgelse af det guddommeliges Væsen, men saa meget er klart, at den, der inderlig og oprigtig frembærer sine Tvivl og Bekymringer i Bønnen, derved nødvendigvis renser sin Sjæl for de jordiske Lidenskabers og Interessers Slakker og bringer den i en saadan Tilstand, at der er Rimelighed for, at de Beslutninger, den kommer til, snarere have deres Rod i Pligtfølelse end udspringe af lavere

Bevæggrunde. Da Jeanie rejste sig fra sin Andagt, følte hun sit Hjærte styrket til at bære Sorgen og modigt til at møde Vanskelighederne.

„Jeg vil mødes med denne ulykkelige Mand", sagde hun til sig selv; „ulykkelig maa han være, thi det aner mig, at det er ham, der har voldt stakkels Effies Ulykke — men mødes med ham vil jeg, det faar saa gaa, som det vil. Min Samvittighed skal aldrig bebrejde mig, at jeg af Frygt for, hvad der kunde times mig selv, har ladet noget ugjort, som maaske kunde frelse hende".

Da hun havde taget denne Beslutning, kom der Ro i hendes Sind, og hun gik ind for at se til sin Fader. Tro imod sin Ungdoms Grundsætninger tillod den gamle Mand ikke saa meget som en Tanke om sine huslige Bekymringer at forstyrre den stoiske Ro, der prægede hans Ansigt og Væsen. Han skjændte endogsaa paa sin Datter, fordi hun, optagen af de Bekymringer, Morgenen havde bragt, havde forsømt nogle ubetydelige Pligter i Huset, der paahvilede hende.

„Hvad skal det betyde, Jeanie?" sagde den gamle Mand, „Mælken af den brune Ko er jo ikke siet endnu, og du har heller ikke sat Fadene op paa Hylden. Naar du forsømmer dine jordiske Pligter i Ulykkens Dage, hvor kan jeg saa lide paa, at du tænker paa de endnu vigtigere Ting, der angaa Frelsen? Gud ved, at vore Mælkefade og Krukker og vor Smule Mælk og dagligt Brød ligger os mere paa Hjærte end Livsens Brød".

Jeanie var glad ved at høre, at hendes Faders Tanker saaledes gik uden for hans umiddelbare Sorgs Kreds; hun adlød hans Vink og gav sig i Lag med sin Gjerning i Huset, medens gamle David som sædvanlig gik fra Sted til Sted og passede sit, og det knapt var til at mærke, at han tyngedes af en bitter Sorg, undtagen naar han nu og da sukkede dybt eller blinkede med Øjnene.

Det blev Middag, og Fader og Datter satte sig til deres Maaltid. Til den sædvanlige Bordbøn føjede den stakkels gamle Mand en Bøn om, at det Brød, de spiste med sorrigfulde Hjærter, og Marahs bitre Vand maatte blive lige saa nærende, som hvad der toges af fulde Kurve og nødes af et bredfuldt Bæger, og da han havde endt sin

Bøn og atter sat Huen paa sit Hoved, som han andægtig havde blottet, opfordrede han sin Datter til at spise, idet han ganske vist ikke foregik hende med noget godt Exempel, men dog opmuntrede hende dertil ved sine Ord.

„Manden efter Guds Hjærte", sagde han, „toede og salvede sig og spiste for at tilkjendegive sin Lydighed under de Lidelser, der paalagdes ham, og det sømmer sig ikke for en kristen Mand eller Kvinde at klynge sig saaledes til denne Verdens Goder, saasom Hustru, Børn og sligt" — her blev Ordene saa at sige siddende i Halsen paa ham — „at han glemmer den første af alle Pligter, ydmyg Underkastelse under Guds Vilje".

For at give sin Formaning yderligere Eftertryk tog han et Stykke paa sin Tallerken, men Naturen var selv den Sjælsstyrke, hvormed han søgte at tvinge den, for stærk. Skammende sig over sin Svaghed sprang han op og løb ud af Stuen med en Ilfærdighed, der stod i stærk Modsætning til den Sindighed, der ellers plejede at være over hans Bevægelser. Ikke fem Minutter efter kom han ind igjen; det var lykkedes ham at tilkæmpe sig sin sædvanlige Ro i Væsen og Miner, og han søgte at skjule Grunden til, at han var gaaet ud, ved at mumle, at han syntes, han hørte, at Kalven havde revet sig løs ude i Stalden.

Han turde dog ikke tage det sidste Samtaleæmne op igjen, og hans Datter glædede sig over, at han syntes at undgaa yderligere Udtalelser om denne sørgelige Sag. Tiden gik, som den altid gjør og maa gjøre, hvad enten Timerne flyve bevingede af Glæden, eller de snegle af Sted tyngede af Sorgen. Solen gik ned bag den mørke Slotsbakke og Højdedragene i Vest, og Tusmørket mindede Davie Deans og hans Datter om Aftenens Pligter. Med bitter Smerte mindedes Jeanie, hvor tit hun, naar Tiden til den sædvanlige Aftenandagt nærmede sig, havde staaet i Døren og holdt Øje med, hvorledes Skyggerne blev længere og længere, medens hun spejdede efter Søsteren. Ak, hvilke Ulykker havde den Tid, Effie saaledes havde spildt i Ørkesløshed og Tankeløshed, ikke til sidst ført til! og var hun selv helt uden Skyld, for saa vidt som hun, der godt havde mærket Effies Tilbøjelighed til at søge daarligt og letsindigt Selskab, ikke havde paakaldt Faderens Myndighed for at hindre hende

deri? „Men jeg handlede dog i den bedste Mening", sagde hun videre til sig selv, „og hvem kunde have troet, at et eneste Gran af denne Verdens Surdejg kunde avle saa meget ondt i saa god og uskyldig og ædel en Sjæl?"

Da Fader og Datter satte sig for som sædvanlig at holde „Øvelse", som Andagten kaldtes, traf det sig, at der tilfældigvis stod en Stol der, hvor Effie plejede at sidde. Davie Deans saa' Jeanie faa Taarer i Øjnene, da hendes Blik faldt der hen, og med et Udtryk af Utaalmodighed skubbede han Stolen til Side, som om han vilde fjærne alt, hvad der kunde minde om denne Verdens Forhold, naar Tankerne skulde henvendes til Gud. Det bestemte Stykke af Biblen blev læst, Salmen blev sungen og Bønnen bedt, og det var tydeligt, at den gamle Mand under alt dette undgik alle Steder og Udtryk, som Skriften indeholder saa mange af, der kunde betragtes som myntede paa hans egen huslige Ulykke. Maaske lagde han herved an paa at skaane sin Datters Følelser saa vel som paa, i det mindste i det ydre, at bevare det stoiske Præg af taalmodig Underkastelse under alle de Ulykker, Verden kan bringe, hvilket efter hans Mening var et væsentligt Krav til den, der skattede alle jordiske Ting efter deres sande Værd. Da Aftenandagten var til Ende, gik han hen til sin Datter, bød hende Godnat og vedblev et halvt Minut derefter at holde hendes Haand i sin; saa trak han hende til sig, kyssede hende paa Panden og udbrød: „Israels Gud velsigne dig med Forjættelsens Velsignelser, mit kjære Barn!"

At vise sig som en kjærlig Fader laa ikke i Davie Deans' Natur, saa lidt som det stemmede med hans Vaner, og han var sjælden bleven greben i at føle sit Hjærte saaledes strømme over, at han følte Trang til at give det Luft i kjærlige Ord eller Kjærtegn, selv over for dem, der var ham kjærest. Han plejede tvært imod at dadle dette som en Svaghed hos adskillige af sine Naboer, især hos den stakkels gamle Madam Butler. Det, at saadanne Udbrud kom saa sjælden til Syne hos denne selvfornægtende og forbeholdne Mand, havde imidlertid til Følge, at hans Børn saa' noget i høj Grad betydningsfuldt og højtideligt i saadanne Udslag af hans Kjærlighed og Tilfredshed med dem, naar de en Gang imellem kom, idet de med Grund betragtede dem som

Vidnesbyrd om Følelser, der kun fik Luft, naar de blev saa stærke, at det ikke var muligt at undertrykke eller skjule dem.

De var derfor begge dybt bevægede, da han gav hende, og hun modtog denne faderlige Velsignelse. „Og maatte du, kjære Fader", udbrød Jeanie, da Døren havde lukket sig efter den ærværdige gamle Mand, „maatte al den dyrekjøbte Velsignelse, der er forjættet os, mangefold vorde din Lod — du, som vandrer her i Verden som den, der ikke hører Verden til, du, der ikke agter alt, hvad den kan give og tage, for mere end Myggene, der komme frem, naar Solen skinner, og som Aftenvinden blæser bort!"

Saa gjorde hun sine Forberedelser til sin natlige Udflugt. Hendes Fader sov i en anden Del af Huset, og regelmæssig, som han var i al sin Færd, forlod han sjælden eller aldrig sit Værelse, naar han én Gang havde trukket sig tilbage dertil. Det var derfor ikke vanskeligt for hende at slippe ubemærket ud af Huset, saa snart den Tid nærmede sig, der var berammet til Mødet. Men havde hun end saaledes ingen Grund til at være bange for, at hendes Fader skulde blande sig i Sagen, frembød det Skridt, hun stod i Begreb med at gjøre, andre Vanskeligheder og Farer, som skræmmede hende. Hun havde tilbragt sit Liv i de rolige, ensformige, regelmæssige og tilbagetrukne Forhold, som var naturlige i deres stille og fredelige Hus. Selve den Tid paa Døgnet, der var bestemt til Mødet og som unge Piger i vore Dage, baade hendes egne Standsfæller og Damer af højere Stand, vilde anse for det naturlige Tidspunkt til at begynde en Aftens Morskab paa, havde i hendes Øjne noget gruopvækkende og højtideligt ved sig, og den Beslutning, hun havde taget, stod for hende som noget saa sælsomt, dristigt og æventyrligt, at hun knapt kunde forsone sig med den nu, da det Øjeblik nærmede sig, da den skulde sættes i Værk. Hendes Hænder rystede, medens hun bandt sit smukke Haar op under Haarbaandet, den eneste Prydelse, unge, ugifte Kvinder den Gang bar paa Hovedet, og satte det tærnede skarlagenrøde Ansigtsklæde til Rette, som Kvinderne i Skotland den Gang bar paa en lignende Maade som de sorte Silkeslør, der endnu bæres af Kvinderne i Lavlandet. Hun blev greben af en Følelse af det baade upassende og farlige ved hendes Forehavende, idet hun løftede

Klinken paa Døren til sin Faders Hus, som hun forlod for at give sig ud paa saa vild en Expedition saa sent paa Aftenen, uden Beskyttelse og uden sin naturlige Værges Vidende.

Da hun var kommen ud i det fri, stormede der en Mængde yderligere Grunde til Frygt ind paa hende. De mørke Skrænter og spredt liggende Klippeblokke med Grønsvær imellem, som hun maatte passere for at komme til Mødestedet, mindede hende, som de laa her og glitrede i den klare Efteraarsnat, om mangen en Voldsdaad, de havde været Vidner til. I gamle Dage havde de afgivet Tilholdssteder for Røvere og Mordere, om hvis Forbrydelser der endnu haves Vidnesbyrd i de forskjellige Plakater, Byraadet, ja selve Skotlands Parlament havde udstedt for at faa Banderne adsplittede og Sikkerheden gjenoprettet saa nær ved Byens Enemærker. Navnene paa disse Ildgjerningsmænd og Rygtet om de Grusomheder, de havde begaaet, levede endnu i Folkemunde i de spredt liggende Hytter og i den tilstødende Forstad. Senere gjorde, som vi allerede have omtalt, Stedets affides Beliggenhed og det kuperede Terræn det til et hensigtsmæssigt Mødested for Datidens unge Brushoveder, naar de vilde duellere. En to, tre Tvekampe, der alle havde ført til Blodsudgydelse, og af hvilke en var endt med Døden for den ene af Parterne, havde fundet Sted, siden Deans flyttede til St. Leonards. Det var derfor blodige og gruelige Minder, der vaagnede hos Jeanie, medens hun skred frem ad den lille, knapt banede, ensomme Sti, som for hvert Skridt, hun gjorde, førte hende længere bort fra al menneskelig Hjælp og dybere ind i dette gudsforladte Steds ulykkespaaende Ensomhed.

Da Maanen kom frem og kastede et tvivlsomt, flimrende og højtideligt Lys over Landskabet, tog Jeanies Frygt en anden Retning, der var alt for ejendommelig for hendes Stand og Folk til at vi kunne undlade at gjøre Rede for den. Det ville vi gjøre i et nyt Kapitel.

Femtende Kapitel.

Vi have allerede lejlighedsvis bemærket, at Troen paa Hexeri og onde Aander paa den Tid var almindelig udbredt næsten i alle Samfundsklasser, men især iblandt de strængere Presbyterianere, hvis ledende Mænd, da deres Parti stod ved Roret i Staten, havde faaet et meget daarligt Ry paa sig ved den Iver, hvormed de søgte at opspore og forfulgte disse indbildte Forbrydelser. Ogsaa fra dette Synspunkt var St. Leonardsklipperne og den tilstødende Park et frygtet og berygtet Sted. Ikke blot holdt Hexe deres Sammenkomster her, men det var ikke ret mange Aar siden, at den Sværmer eller Bedrager, der omtales i Richard Bovets Pandæmonium, imellem disse romantiske Klippers Lønkroge havde fundet Vej til de skjulte Tilholdssteder, hvor Aanderne holde deres Orgier i Jordens Indvolde.

Jeanie Deans var alt for fortrolig med alle disse Sagn, til at hun skulde kunne frigjøre sig for det Indtryk, de pleje at gjøre paa Indbildningskraften. Hun havde i Virkeligheden hørt saadanne Spøgelse- og Aandehistorier fra sin tidligste Barndom af, thi det var den eneste Adspredelse, hendes Faders Samtale bød, naar den ikke drejede sig om theologiske Stridsspørgsmaal eller dvælede ved de mørke Skildringer af hans Trosfællers Bestræbelser og Vidnesbyrd, de Fængslinger og Flugtforsøg, Pinsler og Henrettelser og andre Gjenvordigheder, der var overgaaede de Martyrer for den gode Sag, som han var stolt af at have kjendt. I de Smuthuller i Bjærge, Huler og Moradser, i hvilke disse Sværmere var bleven saa ubarmhjærtig forfulgte, havde de, efter deres Mening, ofte maattet stride imod synlige Angreb af Menneskeslægtens Fjende, ligesom de i Byerne og de opdyrkede Dele af Landet var udsatte for den tyranniske Regerings og dens Soldaters Efterstræbelser. Det var Anfægtelser af den Art, som bragte en af deres inspirerede Seere til at udbryde, da hans Stalbroder vendte tilbage til ham efter i nogen Tid at have ladet ham være ene i en af onde Aander hjemsøgt Hule i Sorn i Galloway: „Det er haardt at leve her i Verden! — Skinbarlige Djævle over Jorden, og under Jorden ogsaa! Satan har været her, mens du var borte, men jeg stredes med ham og jog ham bort; i

Nat faar vi Fred for ham". Davie Deans troede paa denne og mange andre Kampe med Aander og Sejre over dem, paa Troens Styrke hos Ansarne eller de fordrevne Profeters Hjælpere. Den sidst fortalte Begivenhed var indtruffen før hans Tid, men han plejede med stor Gru, men tillige med en vis stolt Følelse af Overlegenhed over sine Tilhørere at fortælle, hvorledes han selv havde været tilstede ved en Gudstjeneste under aaben Himmel i Crochmade, da den hellige Handling blev afbrudt ved, at der viste sig en høj, sort Mand, som var ved at vade over Floden for at komme hen til Forsamlingen. Saa havde han tabt Fodfæstet, og Strømmen rev ham aabenbart med sig. Alle gav sig øjeblikkelig i Færd med at hjælpe ham, men med saa liden Fremgang, at en halv Snes stærke Mænd, der havde fat i Rebet, de havde kastet ud til ham, var nærmere ved selv at blive trukne ud i Floden og sætte Livet til end ved at udrette noget i Retning af at redde Manden fra at drukne. „Men den navnkundige John Semple fra Carspharn", plejede Davie Deans begejstret at tilføje, „saa', hvem det var, vi havde for os. ‚Slip Rebet!' raabte han til os — for jeg, som kun var en halvvoxen Knøs den Gang, havde selv fat i Rebet — ‚slip Rebet! det er Arvefjenden! han skal brændes i Ildsluer, men kan ikke drukne. Det er hans Agt at ødelægge vort gode Værk ved at slaa eder med Forbavselse og Forvirring for at vende eders Aand bort fra alt, hvad I har hørt og følt!' Saa slap vi Rebet", sagde David, „og han gik til Bunds skrigende og brølende ligervis som en Tyr fra Basan, som Skriften kalder ham".

Opvoxet med saadanne Historier, som hun var, var det intet Under, at Jeanie begyndte at føle en ubestemt Frygt, ikke blot for de Aander og Spøgelser, der muligvis lurede paa hendes Vej, men ogsaa for, hvorledes den Person var beskaffen, der saaledes havde stævnet hende til Møde paa et Sted og en Tid, hvortil der knyttede sig saa mange Rædsler, særlig nu, da hendes Sind var opfyldt af de fristende og besnærende Tanker, Sorg og Fortvivlelse avle, og som man mente gjorde det særlig let for den onde at finde Indgang i Menneskenes Hjærter. Naar saadan en Tanke kunde fare igjennem Hovedet paa den oplyste Butler, maatte den gjøre et endnu stærkere Indtryk paa hende. Hun troede fuldt og

fast paa Muligheden af et for et dødeligt Menneske saa frygteligt Møde, men med en Energi, hvis Værd det er vanskeligt fuldt at bedømme nu om Stunder, da Tidens Vantro har gjort det næsten umuligt for os at fatte hendes Følelsers Natur og Omfang, fastholdt hun sin Beslutning om ikke at undlade at benytte Lejligheden til at gjøre noget for at frelse sin Søster, selv om hun derved udsatte sig for saa frygtelige Farer som dem, hendes Fantasi foregjøglede hende. Saaledes vandrede hun ligesom Christiana i »The Pilgrim's Progress«, da hun med ængstelige, men dog faste Skridt gaar igjennem alle de Rædsler, der fyldte Dødens Skygges Dal, over Klipper og Sten, „snart i Lys og snart i Mørke", alt efterhvert hendes Vej beskinnedes af Maanen eller laa i Skygge, og søgte at overvinde sin Frygt snart ved at lade sin Tanke dvæle ved Søsterens ulykkelige Stilling og sin Pligt til at hjælpe hende, i Fald hun paa nogen Maade kunde, snart og endnu oftere ved at hæve sin Sjæl i Bøn og ty ind under Hans Beskyttelse, for hvem Natten er som den lyse Dag.

Idet hun saaledes snart overvandt sin Frygt ved at lade sine Tanker dvæle ved et Æmne, der formaaede for en Stund fuldt ud at lægge Beslag paa dem, og snart ved at give sig i Guds Varetægt, naaede hun omsider det Sted, hvor dette hemmelighedsfulde Stævnemøde skulde holdes.

Det var nede paa Bunden af den Dal, der strækker sig bag Salisburyklipperne og paa den anden Side begrænses af det vestlige Affald af det Bjærgdrag, der kaldes Arthurs Sæde, og paa hvis Top man endnu finder Ruiner af et Kapel eller et Enebo, der i sin Tid laa der og var indviet til Eneboeren St. Antonius. En bedre Plads til saadan en Bygning skulde man næppe kunne finde, thi her imellem vilde og utilgængelige Klipper ligger Kapellet i en Ørken, skjønt det i sit umiddelbare Nabolav har en rig, tæt befolket og støjende Hovedstad, og Tumlen fra Byen kunde her blande sig saaledes med Eneboernes Bønner, at man ikke ænsede denne Dønning fra Livet i den timelige Verden mere, end om det havde været det fjærne Havs Brølen. Ved Foden af den stejle Skrænt, paa hvilken disse Ruiner ses endnu den Dag i Dag, viste man, og viser man maaske endnu det Sted, hvor Uslingen Nichol Muschat, som vi

allerede have omtalt, afsluttede sine Grusomheder imod sin ulykkelige Hustru ved at myrde hende paa en ualmindelig oprørende Maade. Den Afsky, hvormed denne Mand mindedes for denne Forbrydelse, omfattede ogsaa Stedet, hvor den var bleven begaaet, og som betegnedes ved en lille Varde, en Stendynge, som var bleven til paa den Maade, at enhver, som tilfældigvis kom der forbi, havde kastet en Sten som Vidnesbyrd om sin Afsky, som det synes, for at fuldbyrde den gamle britiske Forbandelse: „Din Gravhøj vorde en Varde".

Da vor Heltinde var naaet tæt hen til dette ulykkespaaende og forbandede Sted, standsede hun og saa' op paa Maanen, der nu stod stor og rund i Nordvest og kastede et skarpere Lys over Landskabet, end den havde gjort, medens hun var under Vejs. Efter at have set paa den et Øjeblik, vendte hun sig atter langsomt og ængstelig om imod Varden. Der var intet andet at se end den lille Stendynge, som skinnede med graalig Glans i Maanelyset. En Mængde forvirrede Tanker trængte sig ind paa hende, da hun saa', at han, hun ventede, ikke var der. Havde han svigtet og ikke holdt sin Aftale? Var han ikke kommen i rette Tid til dette Stævnemøde, han selv havde bestemt? Eller havde en eller anden uventet Vending af Skæbnen hindret ham i at komme, som det havde været hans Agt? Eller, hvis han, som hendes Frygt tilhviskede hende, ikke var noget jordisk Væsen, var det saa blot hans Hensigt at skuffe hende med falske Forhaabninger og paaføre hende Skræk og Besvær til ingen Nytte, som hun havde hørt, at saadanne onde Ånder har for Skik? Eller var det maaske hans Agt at slaa hende med Rædsel ved pludselig at vise sig, naar hun var kommen helt hen til Mødestedet? Disse ængstende Tanker afholdt hende imidlertid ikke fra at nærme sig Varden endnu mere med langsomme, men faste Skridt.

Da hun var en to, tre Alen fra Stendyngen, rejste en Skikkelse, der havde ligget skjult bag ved den, sig pludselig op, og Jeanie kunde knapt tilbageholde et Skrig, da hun saaledes tilsyneladende saa' den frygteligste af sine Anelser gaa i Opfyldelse. Hun tvang sig imidlertid til at tie og overlod det til den hemmelighedsfulde Skikkelse at bryde Tavsheden, hvilket den ogsaa gjorde, idet den med en af

Bevægelse skjælvende og hul Stemme spurgte: „Er du den ulykkelige unge Kvindes Søster?"

„Ja — jeg er Effie Deans' Søster", udbrød Jeanie, „og saa sandt I haaber, at Gud vil høre Jer, naar I raaber til ham i Vaande, sig mig, hvad kan der gjøres for at frelse hende?"

„Jeg haaber ikke, at Gud vil høre mig i min Vaande", lød det sælsomme Svar. „Jeg hverken fortjener eller venter, at han gjør det". Han sagde disse fortvivlede Ord i en roligere Tone, end han først havde talt i, — formodentlig havde han haft en Følelse af, at det første Skridt overfor hende vilde være det vanskeligste. Jeanie forstummede af Rædsel ved at høre disse Ord, der lød saa fuldstændig forskjellig fra alt, hvad hun nogen Sinde før havde hørt, at hun snarere mente, det var en Djævel end et Menneske, der talte saaledes. Den fremmede vedblev tilsyneladende uden at ænse hendes Overraskelse: „Det er en Usling, du har for dig, en, hvem der ikke venter andet end Kval baade her og hisset".

„For Guds Skyld — han hører og ser os —", sagde Jeanie, „sig ikke saa fortvivlede Ord! Evangeliet er forkyndt selv for den største Synder, for den elendigste af alle elendige".

„Saa vilde jeg have Lod og Del deri", sagde den fremmede, „i Fald du kalder det syndigt at have bragt Ulykke over min Moder, som fødte mig, over min Ven, som elskede mig, over den Kvinde, der satte sin Lid til mig, over det uskyldige Barn, der blev født mig. Dersom den, der har gjort alt dette, er en Synder, og den, der overlever det, en elendig, er jeg visselig den største Synder og det elendigste af alle Mennesker".

„I er altsaa den Usling, der har styrtet min Søster i Fordærvelse?" sagde Jeanie med et let forklarligt Udtryk af Harme i sin Tone.

„Forband mig, om du vil", sagde den fremmede, „jeg har fuldelig fortjent det af dig".

„Det sømmer sig bedre for mig", sagde Jeanie, „at bede Gud tilgive Jer".

„Gjør, som du vil, og hvad du vil", svarede han

heftig, „lov mig blot, at du vil gjøre, hvad jeg befaler dig, og frelse din Søsters Liv".

„Jeg maa først vide", sagde Jeanie, „hvad I vil have, at jeg skal gjøre for hende".

„Nej — du maa først sværge — højtidelig sværge, at du vil gjøre det, naar jeg har sagt dig, hvad det er".

„Jeg behøver visselig ikke at sværge, at jeg vil gjøre alt, hvad en Kristen har Lov til at gjøre, for at frelse min Søsters Liv".

„Jeg vil ikke vide af noget Forbehold", sagde den fremmede med Tordenstemme. „Lovligt eller ulovligt, kristent eller hedensk — du skal sværge, at du vil gjøre, som jeg befaler dig, og handle, som jeg raader dig, eller — du aner ikke, hvem det er, du ægger til Raseri!"

„Jeg skal overveje, hvad I har sagt", sagde Jeanie, som begyndte at blive meget ængstelig over den vilde Heftighed, der var i hele hans Væsen, og at tvivle om, hvor vidt han var fra Forstanden eller en frafalden Aand i menneskelig Skikkelse. „Jeg skal overveje, hvad I har sagt, og svare Jer i Morgen".

„I Morgen!" udbrød Manden med en haanlig Latter. „Hvad er der blevet af mig i Morgen? — eller hvad bliver der af dig i Nat, hvis du ikke sværger, at du vil lyde mit Raad? Der er allerede bleven øvet én forbandet Ugjerning her paa dette Sted, og der skal blive øvet en til, som ikke giver den noget efter, i Fald du ikke med Legeme og Sjæl giver dig i min Vold og retter dig efter mine Befalinger".

Medens han sagde disse Ord tog han Sigte med en Pistol paa den ulykkelige unge Kvinde. Hun hverken flyede eller besvimede, hun faldt paa Knæ og bad ham skaane hendes Liv.

„Er det alt, hvad du har at sige?" sagde Skurken ubevægelig.

„Besmit ikke Eders Hænder med en værgeløs Kvindes Blod, der har stolet paa Eder", sagde Jeanie endnu stadig knælende.

„Er det alt, hvad du har at sige for at frelse dit Liv? Har du intet Løfte at give? Vil du styrte din Søster i Undergang og tvinge mig til at udgyde endnu mere Blod?"

„Jeg kan ikke love noget, som en Kristen ikke har Lov til at gjøre", sagde Jeanie.

Han spændte Hanen paa Pistolen og sigtede atter paa hende.

„Gud tilgive Eder!" sagde hun, idet hun trykkede Haanden fast ind imod Øjnene.

„For Satan!" mumlede Manden, og idet han vendte sig bort fra hende, spændte han Hanen ned igjen og stak Pistolen i Lommen. „Jeg er en Skurk", sagde han, „som er kommen dybt ned i Synd og Usselhed, men saa ussel, at jeg kan gjøre dig nogen Fortræd, er jeg dog ikke. Jeg vilde kun skræmme dig til at lystre mig — Hun hører mig ikke — hun er død — o Gud, hvilken Usling er jeg ikke bleven!"

Medens han talte, tog hun sig sammen efter den Sjælekval, hun havde været i, og som havde noget af Dødens Bitterhed i sig, og i Løbet af et Minut eller to lykkedes det hende ved en stærk Anstrængelse af hendes Mod og sunde Sans at blive saa vidt Herre over sig selv, at hun kunde skjønne, at han ikke vilde tilføje hende nogen personlig Overlast.

„Nej", vedblev han, „jeg vil ikke til Mordet paa din Søster og hendes Barn føje Mordet paa nogen, der hører hende til. Jeg er rasende og affindig, og hverken Frygt eller Medlidenhed har nogen Magt over mig, helt og holdent voldgivet til en ond Aand og forladt af alt, hvad godt er, som jeg er, men jeg kunde ikke gjøre dig Fortræd, om man saa bød mig hele Verden derfor. Men jeg besværger dig ved alt, hvad du har kjært, at lyde mit Raad. Tag denne Pistol, jag mig en Kugle gjennem Hovedet, og hævn med egen Haand den Synd, jeg har gjort imod din Søster, men lyd mit Raad, — det eneste, der kan frelse hendes Liv".

„Ak — er hun skyldig eller uskyldig?"

„Hun er uskyldig — uskyldig i alt undtagen i det ene, at hun har sat sin Lid til en Skurk. Men havde ikke de været, der er værre end jeg — ja, værre end jeg, skjønt jeg visselig er slet nok — vilde denne Ulykke ikke været sket".

„Og min Søsters Barn — lever det?" sagde Jeanie.

„Nej, det blev myrdet — det nyfødte Barn blev grumt myrdet", sagde han i en dæmpet, men barsk og beherskket

Tone; „men", tilføjede han hurtig, „ikke med hendes Vidende og Vilje".

„Hvorfor kræver man da ikke den skyldige til Regnskab og lader den uskyldige gaa fri?"

„Pin mig ikke med Spørgsmaal, der ingen Ting tjene til", svarede han. „Forbrydelsen blev begaaet af Folk, der er langt nok borte, til at de ikke kan forfølges, og sikre nok paa ikke at blive opdagede. — Ingen andre end du kan frelse Effie".

„Gud hjælpe mig! Hvorledes skulde jeg kunne det?" spurgte Jeanie fortvivlet.

„Hør mig! Du er en fornuftig Pige — du kan forstaa mig — jeg vil stole paa dig. Din Søster er uskyldig i den Forbrydelse, hun er anklaget for".

„Gud være lovet!" sagde Jeanie.

„Ti stille, og hør videre. — Den Kvinde, der hjalp hende under hendes Sygdom, myrdede Barnet, men det skete uden Moderens Vidende og Vilje. Hun er saaledes uskyldig — lige saa uskyldig som det ulykkelige lille Væsen, der kun aandede nogle Øjeblikke i denne ulykkelige Verden — saa meget bedre for det, at det saa snart kom til Ro. Hun er lige saa uskyldig, og dog maa hun dø — det er umuligt at bevise hendes Uskyldighed overfor Retten".

„Kan de Uslinger ikke opdages og overgives til deres Straf?" sagde Jeanie.

„Tror du, du kan faa dem, der er hærdede i Forbrydelser, til at ofre Livet for at frelse en anden? Er det det Halmstraa, du griber efter?"

„Men I sagde, at der var et Middel", stønnede den forfærdede unge Kvinde.

„Ja, det er der", svarede den fremmede, „og det er i dine Hænder. Det Slag, Loven vil føre, kan vi ikke afbøde ved ligefrem at trodse det, men vi kan bøje af for det. Du saa' din Søster i den Tid, der gik forud for hendes Barns Fødsel — hvad er naturligere, end at hun har fortalt dig, hvilken Tilstand hun var i? I saa Fald vil Sagen imod hende falde, thi saa er der intet Dølgsmaal. Jeg kjender deres Talemaader af egen sørgelig Erfaring, og Dølgsmaalet er et væsentligt Moment, som de udtrykker sig, ved denne Forbrydelse. Intet kan være mere naturligt, end at

Effie har fortalt dig det — tænk dig om — tænk dig godt om — jeg er vis paa, at hun har gjort det".

„Ak nej", sagde Jeanie, „hun har aldrig talt til mig derom, men græd blot bitterlig, naar jeg talte til hende om, hvor forandret hun saa' ud, og hvilken Forvandling der var foregaaet med hendes Sind".

„Du har spurgt hende derom?" sagde han ivrig. „Du maa huske, at hun til Svar har tilstaaet for dig, at hun var kommen i Ulykke ved en Skurk — ja, læg stærkt Eftertryk paa det — en nederdrægtig falsk Skurk, kald ham kun saadan — andet Navn behøves ikke —, at hun bar Følgerne af hans Synd og sin egen Daarskab under sit Hjærte — og at han havde forsikret hende, at han vilde sørge for hende under hendes forestaaende Sygdom — jo, han holdt trofast Ord!" tilføjede han ligesom for sig selv og med en heftig Bevægelse, der vidnede om, hvor bittert han anklagede sig selv. Derpaa vedblev han rolig: „Du kan nok huske alt dette? Det er alt, hvad du har nødig at sige".

„Men jeg kan jo ikke huske, hvad Effie aldrig har fortalt mig", svarede Jeanie enfoldig.

„Er du saa dum — er du saa tungnem?" udbrød han, idet han pludselig greb hende i Armen og holdt fast paa den. „Jeg siger dig", vedblev han, idet han bed Tænderne sammen og holdt Vejret, men ikke des mindre talte med stærkt Eftertryk, „du maa huske, at hun har fortalt dig alt dette, om hun saa aldrig har sagt dig en Stavelse deraf. Du maa gjentage denne Historie — som der ikke er noget usandt i, undtagen for saa vidt som hun ikke har fortalt dig den — overfor disse Dommere, og hvad hele det blodtørstige Slæng der i Retten nu kaldes, og frelse din Søster fra at blive myrdet og dem fra at blive hendes Mordere. Betænk dig ikke — jeg sætter mit Liv og min Salighed i Pant paa, at naar du gjentager, hvad jeg har sagt, siger du kun den rene Sandhed".

„Men", svarede Jeanie, som var for skarpsindig til ikke at opdage det sofistiske i dette Ræsonnement, „jeg vil jo blive mensvoren i Hensende til selve det, mit Vidnesbyrd kommer til at dreje sig om, thi det er jo Dølgsmaalet, stakkels Effie er anklaget for, og det er det, I vil have mig til at fortælle en Løgn om".

„Jeg ser", sagde han, „at min første Formodning om dig var rigtig, og at du hellere vil lade din Søster, ren og uskyldig, som hun er, undtagen for saa vidt som hun har stolet paa en Skurk, lide Døden som en Morderske end frelse hende, skjønt der ikke kræves andet af dig, end at du skal aabne din Mund".

„Jeg vilde ofre mit Hjærteblod for at frelse hende", sagde Jeanie grædende i bitter Sjælevé, „men jeg kan ikke gjøre Uret til Ret eller Løgn til Sandhed".

„Taabelige, haardhjærtede Pige", sagde den fremmede, „er du bange for, hvad de kan gjøre dig? Jeg siger dig, at selv Lovens Vogtere, der jager efter Menneskeliv som Hunde efter Harer, vil glæde sig over, at saa ungt — saa smukt et Væsen gaar fri; de vil ikke fatte nogen Mistanke, til hvad du siger, og gjorde de det, vilde de mene, at du ikke blot fortjente Tilgivelse, men Ros for din søsterlige Kjærlighed".

„Det er ikke Mennesker, jeg frygter", sagde Jeanie, idet hun saa' op. „Gud, hvis Navn jeg maa kalde til Vidne paa Sandheden af, hvad jeg siger, vil vide, at det er Løgn".

„Og han vil kjende Grunden", sagde den fremmede ivrig; „han vil vide, at du gjør det ikke for Vindings Skyld, men for at frelse den uskyldiges Liv og hindre Retten i at begaa en Forbrydelse, der er værre end den, Loven vil straffe".

„Han har givet os en Lov", lagde Jeanie, „der skal være som et Lys for vor Fod; afvige vi fra den, synde vi imod bedre Vidende — jeg har ikke Lov til at synde, selv for at der kan komme noget godt ud deraf. Men I — I, der ved, at alt dette, som jeg kun har Eders Ord for, er sandt — I, der, i Fald jeg forstod, hvad I sagde nys, havde lovet at skjærme og beskytte hende i hendes Vaande — hvorfor træder I ikke frem og bærer sandt og paalideligt Vidnesbyrd for hende, som I jo kan med god Samvittighed?"

„Hvem taler du til om en god Samvittighed, Kvinde?" sagde han, idet der pludselig kom en saadan Vildhed over ham, at hun paa ny blev forskrækket. „Til mig — jeg har ikke kjendt noget til den i mange Aar. Bære Vidnesbyrd for hende? — det vilde være et herligt Vidne, som blot for at sige disse faa Ord til en Kvinde af saa ringe Stand og

Vilkaar som du maa vælge en saadan Tid og et saadant Sted. Naar du ser Ugler og Flagermus flyve om i Solskin som Lærker, kan du vente at se Folk som mig færdes blandt Menneskene, men heller ikke før. — Tys — hvad er det?"

De hørte en Stemme synge en af de vilde og ensformige Melodier, der er saa almindelige i Skotland, og som de indfødte pleje at lempe efter deres gamle Folkeviser. Saa forstummede den — saa begyndte den igjen og kom nærmere. Den fremmede lyttede opmærksomt, idet han stadig holdt Jeanie i Armen, medens hun stod der uden at kunne røre sig af Skræk; det var, som om han vilde hindre hende i at afbryde Sangen ved at tale eller blot gjøre en Bevægelse. Da Sangen begyndte igjen, kunde de tydelig skjelne Ordene:

Naar Glenten svæver højt i Sky,
den Lærkelil dukke sig maa,
og Hjort og Hind maa bange fly,
naar Hundene Skoven naa.

Den syngende havde en stærk og kraftig Stemme og brugte den af al sin Magt, saa den kunde høres meget langt. Da Sangen hørte op, kunde de høre en dæmpet Lyd som af Folk, der sagte hviskende nærmede sig. Sangen begyndte igjen, men til en anden Melodi:

Vaagn op, Sir James, vaagn op paa Stand,
og fly som den vildene Fugl,
med Buer og Sværd vel tyve Mand
søge Jer i Jert Skjul.

„Jeg tør ikke blive længere", sagde den fremmede, „gaa hjem, eller bliv, til de kommer — du har intet at frygte — men sig ikke, at du har talt med mig — din Søsters Skæbne er i din Haand". Med disse Ord vendte han sig bort fra hende, og med hurtige Skridt, som han dog forsigtig sørgede for at gjøre fuldstændig lydløse, forsvandt han i Mørket til den modsatte Side af den, de havde hørt Lyden komme fra, og hun havde snart tabt ham af Syne. Jeanie blev staaende ved Varden usigelig angst og uden at kunne bestemme sig til, om hun skulde flygte hjem saa hurtig, hun paa nogen Maade kunde, eller oppebie dem, der nærmede sig. Denne Uvished

holdt hende saa længe bunden paa den Plet, hun stod paa, at hun nu tydelig saa' en to, tre Skikkelser saa nær, at en ilsom Flugt vilde have været lige saa unyttig som uklog.

Sextende Kapitel.

Ligervis som den for sine Digressioner navnkundige Poet Arioſto ser jeg mig nødsaget til at sammenknytte min Fortællings Traade ved nu at gjøre Rede for, hvad der tildrog sig med en anden af mine Personer, og føre Skildringen for hans Vedkommende ned til det samme Tidspunkt, hvor vi forlod Jeanie Deans. Det er maaske ikke den kunstfærdigste Maade at fortælle en Historie paa, men den medfører den Fordel, at vi saa ikke have nødig at tage „tabte Masker" op, som strikkende Medlemmer af Samfundet — hvis Strømpevæverne da ikke helt har fortrængt dem — vilde sige, og det er et Arbejde, som i Reglen volder Forfatteren megen Ulejlighed, uden at han har nogen Tak for det.

„Jeg turde nok vove et lille Væddemaal", sagde Skriveren til Raadsherren, „paa, at denne Slyngel Ratcliffe, om man lovede ham, at han skulde bjærge sin Hals, kunde udrette mere end en halv Snes af vore Politibetjente og Konstabler i Retning af at hjælpe os ud af den Klemme, denne Porteousske Affære har bragt os i. Han er vel kjendt med alle Smuglere, Tyve og Røvere i Omegnen af Edinburgh, og man kan saa at sige kalde ham for alle skotske Gaatyves Fader, for han har i de sidste tyve Aar gaaet under Navnet „Fatter Rat" iblandt dem".

„Det var en dejlig Kjæltring at love en Bestilling i Byens Tjeneste!" sagde Raadsherren.

„Jeg beder om Forladelse, Deres Velbaarenhed", sagde Politimesteren, „Hr. Fairscrieve har fuldkommen Ret. Det er just saadan en Fyr som Ratcliffe, Byen trænger til paa mit Omraade, og er det virkelig hans Agt at anvende sin Viden i Byens Tjeneste, vil De ikke finde hans Overmand. Det kan ikke nytte noget at sætte Helgener til at opspore ufortoldede Varer eller Tyve og den Slags Karle, og de

skikkelige Folk, gudelige Personer og fallerede Kjøbmænd, der plejer at faa de Bestillinger, kan ingen Ting udrette. De er bange for dit og gjør sig Skrupler over dat, og de har ikke Frimodighed nok til at komme med en Løgn, selv om det er til Byens Tarv; de holder ikke af at være ude paa usædvanlige Tider, især i mørke og kolde Nætter, saa krymper de sig som gamle Kjærlinger. For bare Gudsfrygt og Menneskefrygt og Frygt for at faa ondt i Halsen eller Gigt i Benene kan et helt Dusin af vore Folk, baade Raadstuetjenere og Politibetjente og Konstabler, ikke komme efter noget som helst. Jock Porteous, som nu ligger stiv og kold i sin Grav, stakkels Fyr, var lige saa meget værd som et helt Dusin af den Slags Karle, for han kjendte hverken til Frygt eller Skrupler eller Betænkeligheder eller Samvittighed, han gjorde bare, hvad Deres Velbaarenhed befalede ham".

„Ja, han gjorde Byen god Nytte", sagde Raadsherren, „skjønt han for Resten var en daarlig Person. Men hvis De virkelig mener, at denne Slyngel Ratcliffe kunde være os til nogen Hjælp i Retning af at finde disse Ildgjerningsmænd, saa vilde jeg nok indestaa ham for hans Liv og for en Belønning og Befordring oven i Kjøbet. Det er en slem Historie for Byen, Hr. Fairscrieve, og man vil tage os den meget ilde op paa højere Steder. Dronning Karoline — Gud velsigne hende! — er et Fruentimmer — det antager jeg i alt Fald, og det kan da aldrig være Højforræderi, at jeg udtaler den Anskuelse — og saa ved De lige saa godt som jeg, for vel er De ikke gift, men en Husholderske har De jo, at Fruentimmerne er egensindige og ikke kan finde sig i, at man ikke retter sig efter dem. Og hun vil synes meget ilde om, at saadan en uheldig Begivenhed har kunnet foregaa, uden at der er blevet saa meget som en eneste sat i Kachotten i den Anledning".

„Ja, er der ikke andet i Vejen", sagde Politimesteren, „saa kan vi meget nemt putte et Par Pjalte i Brummen som mistænkte. Det vil tage sig godt ud som et Vidnesbyrd om, at vi er om os, og jeg har altid fuldt op paa min Liste af den Slags Folk, som slet ingen Skade vilde tage af at komme en Uges Tid eller to i Brummen. Finder De, at det ikke er strængt retfærdigt, kan De jo tage lidt lemfældigere paa dem næste Gang, de gjør noget galt; de

er ikke af den Slags, der vil lade os vente længe paa en Lejlighed til at gjøre Regnskabet op".

„Jeg tvivler dog paa, det lader sig gjøre i dette Tilfælde", sagde Byskriveren; „de vil beraabe sig paa Habeas-Corpus-Loven og smutte fra os, før De ved et Ord deraf".

„Jeg skal tale med Overpræsidenten om Ratcliffe", sagde Raadsherren. „Hr. Sharpitlaw, vil De følge med mig og faa Deres Instruktioner — vi maa kunne faa noget ud af denne Historie med Butler og hans fornemme ubekjendte. Jeg kan ikke vide, hvad nogen kan have at snakke om i Kongeparken, og hvorfor han kalder sig selv for Djævelen, saa han jager Skræk i Livet paa skikkelige Mennesker, som ikke skjøtter om at høre mere om Djævelen, end Præsten siger paa Prædikestolen om Søndagen. Jeg kan heller ikke tro, at Præsten selv har ført Pøbelhoben an, skjønt der ganske vist har været de Tider, da de Karle var lige saa godt med som andre Folk, naar der var Spektakler".

„Men det er længe siden", sagde Sharpitlaw. „I min Faders Tid gjorde man ivrigere Jagt paa Præster, som havde faaet Tilhold om ikke at prædike, end man nu gjør paa Tyve og Kjæltringer, men de Tider er forbi, og gid de ikke maa komme igjen. Hvis Deres Velbaarenhed vil skaffe mig Fuldmagt fra Overpræsidenten, skal jeg selv snakke med Fatter Rat, jeg tror nok, jeg kommer længere med ham end De!"

Sharpitlaw, som var en Mand, man havde stor Tillid til, blev i Løbet af Dagen bemyndiget til at træffe saadanne Aftaler, som han efter Omstændighederne fandt hensigtsmæssigst for den gode Stad. Han begav sig derfor til Fængslet og talte i Enrum med Ratcliffe.

En Politimands Stilling overfor en vitterlig Gavtyv retter sig efter Omstændighederne. Den nærliggende Lignelse om Høgen, der slaar Klo i sit Bytte, er ofte den, der mindst passer. Undertiden tager Lovens Vogter sig nærmest ud som en Kat, der passer paa en Mus og, medens den opsætter at gjøre sit Spring, lurer paa alle dens Bevægelser for at sikre sig, at den ikke slipper fra den. Undertiden er han endnu mere passiv og anvender samme Methode som Klapperslangen, nemlig at fortrylle sit Bytte ved at nøjes med at stirre paa det, hvor meget det end slaar med Vingerne

for at slippe løs, sikker paa, at dets Skræk og Forvirring til sidst vil bringe det i Gabet paa den. Mødet mellem Ratcliffe og Sharpitlaw havde en helt anden Karakter. De sad i nogle Minuter hver paa sin Side af et lille Bord uden at sige et Ord, idet de saa' stivt paa hinanden med et gjennemtrængende Blik og et siffigt og lystigt Udtryk, hvori der syntes at være en vis Tilbøjelighed til at briste i Latter. De lignede mest af alt to Hunde, der belave sig paa at lege en Omgang med hinanden og saa først lægge sig ned og blive liggende en liden Stund, idet de holde Øje med hinandens Bevægelser og vente paa, hvem af dem der vil begynde Legen.

„Naa, Hr. Ratcliffe", sagde Politimesteren, som fandt, at det stemte bedst med hans Værdighed, at han først tog Ordet, „De agter at trække Dem tilbage fra Forretningen, hører jeg".

„Ja vel, Herre", svarede Ratcliffe, „jeg vil ikke mere paa den Galej — og jeg antager, det vil spare Deres Folk en Del Ulejlighed, Hr. Sharpitlaw".

„Aa, det vilde Jock Dalgleish" — det var Skarpretteren den Gang — „let kunne besørge for dem", svarede Politimesteren.

„Ja, hvis jeg blev her i Fængslet, til han fik Strikken gjort klar til mig — men det nytter det jo ikke noget at snakke om, Hr. Sharpitlaw".

„Ja, jeg tænker da, De ved, at De er dømt til Døden, Hr. Ratcliffe?" svarede Sharpitlaw.

„Ja vel, det er vi alle sammen, som Hans Velærværdighed sagde i Fængselskirken, den Dag Robertson stak af, men ingen ved, hvornaar Dommen bliver exekveret. Der var mere i de Ord, end han tænkte paa, det maatte han sande, før Komedien var ude den Morgen".

„Denne Robertson", sagde Sharpitlaw i en mere dæmpet og ligesom fortrolig Tone, „ved De noget om ham, Rat — det vil sige, kan De give os et Vink om, hvor man kan faa noget at vide om ham?"

„Ja, Hr. Sharpitlaw, jeg skal være ganske aabenhjærtig imod Dem. Robertson er højere paa Straa end jeg — en vild Satan var han, og mangen en gal Streg har han gjort, men med Undtagelse af det Stykke Arbejde med

Oppebørselsmanden, som Wilson fik ham til at være med til, og nogle Vidtløftigheder, han har haft med Toldbetjente og Vægtere angaaende toldpligtige Varer, har han aldrig gaaet mig i Næringen".

„Hm, det er løjerligt, naar man betænker, hvad Selskab han søgte".

„Det er paa Ære og Samvittighed sandt", sagde Ratcliffe alvorlig. „Han holdt sig altid uden for vores Smaaaffærer, og det er mer, end Wilson gjorde — jeg har jo ogsaa haft med Wilson at gjøre. Men den Fyrs Tid kommer nok en Gang, det er jeg slet ikke bange for; ingen fører saadant et Liv, som han har ført, uden at hans Tid kommer, før eller senere".

„Hvem og hvad er han, Ratcliffe? Jeg formoder, De ved det?" sagde Sharpitlaw.

„Han er af bedre Herkomst, mener jeg, end han skjøtter om at være ved; han har været Soldat, og han har været Komediantspiller, og jeg ved ikke alt, hvad han har været eller ikke været, saa ung som han er, naar der bare var Taabeligheder og Tossestreger med i Spillet".

„Saa kan jeg tænke, han har gjort gale Streger i sin Tid, saa det kunde blive til noget".

„Ja, det kan De bande paa", sagde Ratcliffe med et haanligt Smil. „Og Fruentimmerne er han nu en ren Satan efter", tilføjede han, idet han tog sig om Næsen.

„Ja, jeg kan tænke det", sagde Sharpitlaw. „Naa, Ratcliffe, jeg vil ikke længere sidde her og fjase med Dem. De ved, hvordan De kan vinde min Gunst — De maa være mig til Nytte".

„Ja vel, Herre, det skal jeg, saa godt jeg kan — noget for noget — jeg ved nok, hvordan det gaar til i Politiets Tjeneste", sagde den forhenværende Tyv.

„Hovedsagen for Øjeblikket er denne Historie med Porteous", sagde Politimesteren. „Kan De hjælpe os paa Sporet — naa, Pladsen som Slutter til at begynde med og med Tiden Overopsynsmand — forstaar De mig?"

„Ja, vel gjør jeg det, Herre; et Vink er lige saa godt som et Nik, naar Hesten er blind; men Historien med Jock Porteous — Herren hjælpe mig! jeg sad jo der og var dømt til Døden hele Tiden, medens den stod paa. Men

jeg kunde, Gud forlade mig, ikke bare mig for at le, da jeg hørte Jock skrige om Barmhjærtighed, da Fyrene havde faaet fat i ham. Du har mangen en Gang garvet min Ryg, min rare Ven, tænkte jeg, nu kan du tage, hvad der følger paa. Nu er det din Tur, det er reelt Spil. Nu kan du faa at vide, hvad Glæde der er ved at blive hængt".

„Naa, hold nu op med den Snak, Rat", sagde Politimesteren. „Det Hul kan De ikke slippe ud af, min Ven, De maa tale helt ud af Posen, forstaar De, i Fald De vil have Benaadning. Lige for Lige, om Venskab skal holdes, ved De nok".

„Men hvordan kan jeg tale helt ud af Posen, som Deres Velbaarenhed kalder det", sagde Ratcliffe beskeden og med en meget enfoldig Mine, „De ved jo, at jeg sad i stræng Forvaring og var dømt til Døden hele Tiden, medens det Stykke Arbejde blev gjort".

„Og hvor kan vi forsvare at slippe Dem løs paa Almenheden igjen, Fatter Rat, naar De ikke gjør Dem fortjent dertil ved at sige noget?"

„Naa, saa Satan staa i det da, naar det ikke kan være andet!" svarede Ratcliffe. „Jeg saa' Geordie Robertson imellem dem, der brød Fængslet op. Det hjælper da, vil jeg haabe".

„Ja, den Tale kan man blive klog paa", sagde Politimesteren; „og hvor mener De nu, vi kan finde ham, Rat?"

„Fanden annamme mig, om jeg ved det", sagde Ratcliffe. „Det er ikke rimeligt, at han er tyet til noget af sine gamle Smuthuller; han er nok ude paa Landet nu. Han har gode Venner alle Vegne til Trods for det Liv, han har ført, for han har faaet en god Opdragelse".

„Saa meget bedre vil han tage sig ud i Galgen", sagde Sharpitlaw; „saadan en fortvivlet Karl! Myrde en af Byens Embedsmænd, fordi han har opfyldt sin Pligt! Hvem ved, hvis Tur det kan blive næste Gang. Men saa' De ham tydelig?"

„Lige saa tydelig, som jeg ser Dem".

„Hvad Tøj havde han paa?"

„Det kunde jeg ikke saa lige se; han havde noget ligesom en Fruentimmerkyse paa Hovedet, men saadan en Hur-

lumhej, som der var, har De aldrig været med til; man kunde ikke have Øjnene alle Vegne".

„Men talte han ikke til nogen?" sagde Sharpitlaw.

„De snakkede og gabede op i Munden paa hverandre", sagde Ratcliffe, som aabenbart ikke havde Lyst til at gaa videre i sit Vidnesbyrd, end han var absolut nødt til.

„Det hjælper ikke, Ratcliffe", sagde Politimesteren, „De maa tale helt ud af Posen, helt ud, helt ud", og idet han gjentog de sidste Ord, bankede han i Bordet for at give dem større Eftertryk.

„Det er haardt, Herre", sagde Fangen, „og var det ikke for den Slutterplads' Skyld . . ."

„Og Udsigt til at blive Overopsynsmand — Overopsynsmand i Fængslet, hører De? — det vil sige, i Fald De fører Dem godt op".

„Ja vel", sagde Ratcliffe, „fører Dem godt op — da ligger der Hund begraben. Og saa skal man oven i Kjøbet gaa og vente paa, at Folk skal krepere".

„Robertsons Hoved vil veje godt til", sagde Sharpitlaw, „det vil hjælpe godt paa Affærerne, Rat. Byen maa vise sig erkjendtlig — det er ikke mer end billigt — og saa har De Deres Frihed til at nyde Deres Velstand paa en skikkelig Maade".

„Ja, jeg ved dog ikke", sagde Ratcliffe, „det er en løjerlig Maade at begynde et skikkeligt Levned paa — men Fanden med det. Jeg hørte og saa' ham tale til den smaa Effie Deans, Tøsen, der sidder her for Barnemord".

„De gjorde Fanden, Rat! er det sandt? Det er jo en hel Hvepserede, vi har faaet fat i. — Manden, der talte med Butler i Parken, og som skulde mødes med Jeanie Deans ved Muschats Sten — naa da! læg alt det sammen! Saa sandt jeg lever, er han Fader til Tøsens Barn!"

„Der er bleven gjættet galere end som saa, tænker jeg", sagde Ratcliffe, idet han vendte sin Skraa og spyttede. „For nogen Tid siden hørte jeg noget om, at han havde faaet fat paa et nysseligt Pigebarn, og at Wilson med Nød og næppe fik ham fra at gifte sig med hende".

I det samme traadte en Politibetjent ind og meldte, at de havde det Fruentimmer i Forvaring, som han havde givet Ordre til at føre for ham.

„Det har ikke stort at sige nu", sagde han, „Sagen er ved at tage en anden Vending; men De kan godt føre hende her ind alligevel, George".

Politibetjenten gik, og da han kom igjen, havde han med sig et højt, svært Fruentimmer paa en atten, tyve Aar. Hun var meget besynderlig klædt, havde en Slags blaa Ridetrøje paa, besat med falmede Guldtresser, Haaret var kort som paa et Mandfolk, paa Hovedet havde hun en højlandsk Hue med en Dusk brækkede Fjer i, og for øvrigt var hun iført et Rideskjørt af skarlagenrødt uldent Tøj med falmede broderede Blomster. Hendes Ansigtstræk var grove og mandhaftige, men tog sig dog lidt paa Frastand ganske kjønne ud, da de sorte Øjne funklede vildt, og hendes Ørnenæse og Profilen i det hele taget gav hende et vist imponerende Udtryk. Hun smækkede med Ridepisken, hun havde i Haanden, nejede saa dybt som en Dame, der er paa Barselvisit, og aabnede selv Samtalen uden at vente, til hun blev spurgt.

„Gud give Deres Velbaarenhed en god Aften, og mangen en god Aften, min kjære Hr. Sharpitlaw! — God Aften, Fatter Rat — de sagde, I var hængt Mand! — slap I ud af Hænderne paa John Dalgleish ligesom Maggie Dickson, der kun blev halvt hængt?"

„Hold Mund, dit gale Spektakel, og hør, hvad der bliver sagt til dig", sagde Ratcliffe.

„Hjærtensgjærne, Rat. Sikken en Ære for saadan en Stakkel som mig at blive ført op ad Gaden af saadan en stor Mand med en Kjole paa, der er baldyret med Uldtresser, og at snakke med Raadsherrer og Byskrivere og Politimestere paa denne Tid af Døgnet — og saa oven i Kjøbet hele Byen til at se paa det — naa da, sikken en Ære!"

„Naa, Madge", sagde Hr. Sharpitlaw i en indsmigrende Tone, „og du er i Stadstøjet, ser jeg, for det er da ikke dine Hverdagsklæder".

„Nej, Fanden slaa mig, om det er!" sagde Madge. „Naa da, Godtfolk", vedblev hun, da hun saa' Butler træde ind, „her er ogsaa Præster i Brummen, ser jeg — hvem tør nu kalde den for et ugudeligt Sted? Jeg tør love for,

det er for den gode, gamle Sags Skyld, han er her — men det kommer ikke mig ved" og saa gav hun sig til at synge:

Hejda Herre! Hej min Tøs,
Bommelom Bommelom Bombombom!
Fanden han er sluppen løs,
og Oliver han ryster.

„Har De nogen Sinde set det Fruentimmer før?" sagde Sharpitlaw til Butler.

„Ikke det, jeg ved af", svarede Butler.

„Jeg troede det", sagde Politimesteren, idet han saa' paa Ratcliffe, der besvarede hans Blik med et Nik, der skulde udtrykke Forstaaelse og Samstemning.

„Det er Madge Vildild, som hun kalder sig", vedblev han henvendt til Butler.

„Ja vel er det mig", sagde Madge, „og jeg har været den, jeg er, lige siden jeg var noget bedre — naa da!" — ved disse Ord fo'r der et Øjeblik ligesom et sørgmodigt Udtryk over hendes Ansigt. „Men jeg kan ikke huske, hvornaar det var — det er længe siden i alt Fald, og jeg bryder mig Fanden om det —

Jeg farer som en Vildild igjennem Land og By,
I kan møde mig paa Heden og paa alfar Vej.
Lynet, der farer saa rask gjennem Sky,
er ikke mere livligt og lystigt end jeg".

„Hold din Mund, din gemene Skraalhals!" sagde Politibetjenten, der havde fungeret som Ceremonimester for denne mærkelige Kunstnerinde, og som var temmelig forarget over de Friheder, hun tog sig overfor en saa vigtig Person som Hr. Sharpitlaw. „Hold din Mund, ellers skal jeg give dig noget at skraale for".

„Lad hende være, George", sagde Sharpitlaw, „gjør hende ikke forstemt; jeg har nogle Spørgsmaal at gjøre hende — men se først rigtig paa hende en Gang endnu, Hr. Butler".

„Værsgod, Præst — værs'artig!" skreg Madge; „I har lige saa megen Gavn af at se paa mig som af at se i nogen af Jeres Bøger. Og jeg kan hele den lille Katekismus udenad og den store med og Retfærdiggjørelsen og de

ſtore Bønner — det vil ſige", tilføjede hun i en dæmpet Tone, „jeg har kunnet dem en Gang, — men det er længe ſiden, og man glemmer, ved I nok". Og ſtakkels Madge trak igjen et dybt Suk.

„Naa Herre", ſagde Hr. Sharpitlaw, „hvad ſiger De ſaa?"

„Jeg ſiger, ſom jeg ſagde før", ſvarede Butler; „jeg har aldrig ſet det ſtakkels, forſtyrrede Menneſke for mine Øjne".

„Det er altſaa ikke hende, Oprørerne i Nat kaldte for Madge Vildild?"

„Nej, det er det visſelig ikke", ſagde Butler. „De kan omtrent være lige høje, men anden Lighed kan jeg ikke finde imellem dem".

„Ligner de heller ikke hinanden i Paaklædning?" ſagde Sharpitlaw.

„Ikke det mindſte", ſagde Butler.

„Sig mig en Gang, min rare Pige", ſagde Sharpitlaw i den ſamme indſmigrende Tone, „hvad gjorde du med dine Hverdagsklæder i Gaar?"

„Det kan jeg ikke huſke", ſagde Madge.

„Hvor var du henne i Aftes, Madge?"

„Jeg kan ſlet ingen Ting huſke fra i Gaar", ſvarede Madge, „hver Dag har nok i ſin Plage og ſomme Tider mer end nok".

„Men maaſke du kunde komme i Tanker om det, Madge, naar jeg nu gav dig en halv Krone", ſagde Sharpitlaw, idet han viſte hende Pengeſtykket.

„Jeg vilde blive glad for den, men jeg kan ingen Ting huſke alligevel".

„Men, Madge, hvis jeg nu ſendte dig hen i Spindehuſet i Leith Wynd og lod Jock Dalgleiſh give dig nogle over Rygſtykkerne?" vedblev Sharpitlaw.

„Saa vilde jeg give mig til at græde", ſagde Madge hulkende, „men min Hukommelſe hjælper det ikke paa".

„Grunde, der virker paa fornuftige Folk, virker ikke paa hende, Herre", ſagde Ratcliffe. „De kommer lige vidt, enten De taler til hende om Penge eller John Dalgleiſh eller Tampen. Men jeg tror nok, jeg kunde faa hendes Tunge paa Gled".

„Saa prøv paa det, Ratcliffe", sagde Sharpitlaw, „for jeg er kjed af hendes Sludder, gid Fanden havde hende".

„Hør, Madge", sagde Ratcliffe, „har du nogen Kjæreste for Tiden?"

„Hvis nogen spørger dig om det, kan du sige, du ikke ved det. — Se til gamle Fatter Ratton, han snakker om mine Kjærester!"

„Du har da for Fanden nogen vel?"

„Om jeg har", sagde Madge og slog med Nakken som en fornærmet Skjønhed, „ja, det kan du være vis paa, jeg har; der er Rob, det gale Spektakel, og Will Flamlænder, og saa er der Geordie Robertson, min gamle Gut, den fine Geordie, — hvad siger du til det?"

Ratcliffe lo, og idet han blinkede til Politimesteren, gik han videre i Forhøret paa sin Vis. „Men, Madge, Knøsene synes kun om dig, naar du er i Pudsen — de vil ikke røre ved dig med en Ildtang, naar du har dine gamle Hverdagspjalter paa".

„Du er en rigtig gammel Løgnhals", svarede den fagre Mø, „for fine Geordie Robertson trak selv mine Hverdagsklæder uden paa sine egne i Gaar og gik igjennem Byen med dem paa, og fin og statelig som en Dronning saa' han ud i dem".

„Jeg tror ikke et Ord af, hvad du siger, Madge", sagde Ratcliffe, idet han igjen blinkede til Politimesteren. „De Pjalter havde jo alle sammen en Kulør, som Maaneskin i Vand, kan jeg tænke, Madge — Kjolen var vel himmelblaat Skarlagen, du?"

„Nej, den var ikke", sagde Madge, som i sin Iver for at sige ham imod ikke kunde holde tæt med, hvad hun helst af alt vilde have holdt skjult, om hun havde haft Forstand som Vilje. „Den var hverken himmelblaa eller skarlagen, det var min egen gamle brune Hverdagskjole, og han havde min Moders gamle Kyse paa og min røde Rokelore — og han gav mig en Krone og et Kys for at faa Lov til at laane dem, Gud velsigne hans kjønne Ansigt, skjønt det er kommet mig dyrt at staa".

„Og hvor skiftede han saa Klæder igjen, min Tøs?" sagde Sharpitlaw i sin venskabeligste Tone.

„Der spolerede Politimesteren det hele", sagde Ratcliffe tørt.

Han havde Ret, thi dette Spørgsmaal, som blev saa umiddelbart fremsat, mindede øjeblikkelig Madge om, at hun maatte holde Tand for Tunge angaaende de Materier, Ratcliffe indirekte havde faaet hende til at snakke om.

„Hvad var det, De spurgte om, Herre?" sagde hun, idet hun saa pludselig paatog sig en enfoldig Mine, at det var aabenbart, at hendes Taabelighed var parret med en hel Del Fiffighed.

„Jeg spurgte dig", sagde Politimesteren, „hvor naar og hvor Robertson bragte dig dine Klæder tilbage".

„Robertson? — Gud Fader bevare's! Hvad for en Robertson?"

„Naa, den Fyr, vi talte om — fine Geordie, som du kalder ham".

„Fine Geordie!" svarede Madge med vel forstilt Forbavselse. „Jeg kjender ingen, de kalder for fine Geordie".

„Hør nu, min Tøs", sagde Sharpitlaw, „dette her kommer du ingen Vegne med. Du maa sige os, hvad du tog dig for med de Klæder".

Madge Vildild svarede ikke, uden for saa vidt som man vil sætte det stillede Spørgsmaal i Forbindelse med den Stump af en Sang, hun kvægede den forlegne Politimester med:

„Hvor gjorde du af din Fæstensring — din Fæstensring — din Fæstensring?
hvor gjorde du af din Brudering, du lille søde Tøs?
Jeg gav den til en Ungersvend — en Ungersvend — en Ungersvend,
jeg gav den til en Ungersvend, som er min Hjærtens Ven".

Dersom Ophelia var den mest rørende af alle vanvittige Kvinder, der har sunget og talt siden Prins Hamlets Dage, saa var Madge Vildild den mest irriterende.

Politimesteren var ved at fortvivle. „Jeg skal tage saadanne Forholdsregler overfor dette Daarekistelem, at jeg nok skal faa hendes Tunge paa Gled", sagde han.

„Med Deres Tilladelse, Herre", sagde Ratcliffe, „var det ikke bedre at lade hende komme en Smule til Ro — noget har De dog altid faaet ud af hende".

„Det er sandt", sagde Politimesteren; „en brun Kjole, Kyse, rød Rokelore — det stemmer med Deres Madge Vildild, Hr Butler, ikke sandt?"

Butler svarede bekræftende.

„Ja, han havde al god Grund til at trække i denne fjollede Stakkels Klæder og tage hendes Navn, da han gav sig i Lag med saadant et Stykke Arbejde".

„Og nu er jeg saa fri at sige . . .", sagde Ratcliffe.

„Nu, da De ser, at det er kommet for Dagen, uden at De har sagt noget", afbrød Sharpitlaw ham.

„Akkurat, Herre", svarede Ratcliffe. „Nu, da det er kommet for Dagen paa anden Maade, er jeg saa fri at sige, at det akkurat var de Klæder, jeg saa' Robertson i, da han brød ind her i Fængslet i Nat i Spidsen for Oprørerne".

„Det er et godt Vidnesbyrd", sagde Sharpitlaw, „hold fast paa det, Rat — jeg skal lægge et godt Ord ind for Dem hos Overpræsidenten, for jeg har et Stykke Arbejde til Dem i Nat. Det begynder at blive sent, jeg maa hjem og have noget at leve af, men jeg kommer igjen i Aften. Behold Madge hos Dem, Ratcliffe, og se at faa hende i godt Humør igjen". Med disse Ord forlod han Fængslet.

Syttende Kapitel.

Da Politimesteren vendte tilbage til Midlothians Hjærte, tog han strax igjen fat paa sine Forhandlinger med Ratcliffe, hvis Erfaring og Bistand han nu mente at kunne gjøre sikker Regning paa. „De maa tale med dette Pigebarn, denne Effie Deans, Rat. De maa pumpe hende lidt, for jeg er vis paa, at hun ved, hvor Robertson holder til".

„Beder om Forladelse, Hr. Sharpitlaw", sagde den designerede Slutter, „det kan jeg ikke indlade mig paa".

„Ikke indlade Dem paa, Menneske? Hvad Fanden gaar der nu af Dem? Jeg troede, vi var helt paa det rene med hinanden".

„Jeg ved ikke, Herre", sagde Ratcliffe; „jeg har snakket med denne hersens Effie — hun kan slet ikke finde sig til

Rette her paa Stedet og med, hvad her er Skik og Brug, Hr. Sharpitlaw, og saa græder hun, det sølle Pjok, og hendes Hjærte er allerede nu ved at briste af Sorg over den vilde Krabat, saa bragte hun ham selv i Ulykke, blev det rent galt".

„Det bliver der ingen Tid til, min Gut", sagde Sharpitlaw, „for før det kommer saa vidt, har Strikken allerede gjort det af med hende — der skal lang Tid til, før et Fruentimmerhjærte brister".

„Det kommer an paa, hvad Stof der er i det, Herre", svarede Ratcliffe. „Men ét Ord lige saa godt som ti, jeg kan ikke paatage mig det Slykke Arbejde. Det strider imod min Samvittighed".

„Deres Samvittighed, Rat?" sagde Sharpitlaw med et spottende Smil, som Læseren rimeligvis finder var ganske i sin Orden ved den Lejlighed.

„Ja vel, Herre", svarede Ratcliffe, „akkurat min Samvittighed. Hver har sin, skjønt den kan være vanskelig nok at komme til. Jeg mener nu, at min er noget medtagen som de fleste andre Menneskers, men den har det alligevel akkurat ligesom min Albue, den kan somme Tider støde sig lidt".

„Naa ja, Rat", sagde Sharpitlaw, „siden De er saa fintfølende, vil jeg selv tale med Tøsen".

Sharpitlaw lod sig altsaa lukke ind i den lille, mørke Celle, der var anvist den ulykkelige Effie Deans. Den stakkels Pige sad hensunken i dybe Tanker paa sin lille Seng, der var forsynet med en Uldmadrats. Paa Bordet stod der nogen Mad, som var bedre, end Fanger pleje at faa den, men den var ikke rørt. Den Slutter, der havde hende under sin særlige Opsigt, sagde, at somme Tider nød hun ikke andet i hele fire og tyve Timer end en Drik Vand.

Sharpitlaw satte sig ned paa en Stol, befalede Slutteren at gaa og begyndte Samtalen, idet han lagde saa megen Deltagelse i sin Stemme og sit Ansigt, som de kunde udtrykke, men meget var det ikke, thi Stemmen var skarp og barsk og Ansigtet snedigt, haardt og egenkjærligt.

„Hvordan gaar det, Effie? Hvordan har du det, min Pige?"

Et dybt Suk var det eneste Svar, hun gav.

„Er Folkene ordentlige imod dig, Effie? Det er min Skyldighed at undersøge den Ting".

„De er meget gode imod mig, Herre", sagde Effie, idet hun tvang sig til at svare, skjønt hun knapt vidste, hvad hun sagde.

„Og hvordan gaar det med Maden?" vedblev Sharpitlaw i samme deltagende Tone. „Faar du, hvad du holder af? Eller er der noget, du kunde have særlig Lyst til, for din Helbred er jo kun klejn, lader det til".

„Det er alt sammen meget godt, Herre, mange Tak", sagde den stakkels Fange i en Tone, der var meget forskjellig fra den livlige, muntre Stemme, St. Leonards' Lilje i sin Tid havde talt med. „Det er alt sammen meget godt — mer end godt nok til mig".

„Det maa have været en stor Skurk, der bragte det saa vidt med dig, Effie", sagde Sharpitlaw.

Denne Bemærkning var dels et Udslag af en naturlig Følelse, som selv han ikke kunde værge sig imod, hvor vant han end var til at indvirke paa andres Følelser og omhyggelig trænge sine egne tilbage, og dels hidrørte den fra hans Ønske om at faa en Samtale i Gang, som kunde tjene hans umiddelbare Formaal. Disse blandede Motiver, Følelse og Snedighed, stemte i Virkeligheden udmærket sammen ved denne Lejlighed; thi, sagde Sharpitlaw til sig selv, jo større Slyngel Robertson er, des fortjenstligere vil det være at bringe ham i Rettens Hænder. „Han maa have været en stor Skurk", gjentog han, „og jeg vilde ønske, jeg havde fat i ham".

„Jeg er mere at laste end han", sagde Effie. „Jeg har faaet saadan en Opdragelse, at jeg burde have vidst bedre Besked, men han, stakkels Knøs . . ."

„Han har været en komplet Døgenigt alle sine Levedage, tør jeg nok sige", sagde Sharpitlaw, da hun standsede og brød af. „Han var fremmed her paa Egnen og holdt til med denne lovløse Røver Wilson, ikke sandt, Effie?"

„Gud give, han aldrig havde set Wilson for sine Øjne".

„Det har du Ret i, Effie", sagde Sharpitlaw. „Hvor var det, at du og Robertson plejede at mødes? Det var vel et eller andet Sted i Nærheden af Laigh Calton, kan jeg tænke".

Saa langt havde den enfoldige og modfaldne Pige ladet sig lede af Hr. Sharpitlaw, fordi han listig havde lempet sine Spørgsmaal efter de Tanker, han var temmelig sikker paa maatte røre sig i hende, saaledes at hun uvilkaarlig kom til at tænke højt — hun var jo i en Sindsstemning, i hvilken Mennesker, som enten af Naturen er aandsfraværende eller er blevne det under Ulykkernes Tryk, let lade sig lede ved behændig formede Spørgsmaal. Politimesterens sidste Ord mindede imidlertid alt for stærkt om et umiddelbart Forhør, og det hævede straxt Fortryllelsen.

„Hvad var det, jeg sagde!" sagde Effie, idet hun fo'r op fra sin halvt liggende Stilling, satte sig helt over Ende og hastig strøg det forpjuskede Haar tilbage fra sit af Sorgen hærjede, men endnu smukke Ansigt. Hun saa' dristig og fast paa Sharpitlaw. „De er for brav en Mand, Herre — for ærlig en Mand til at lægge nogen Vægt paa, hvad et stakkels Væsen som jeg siger — jeg er næppe Herre over mig selv — Gud hjælpe mig".

„Jeg vilde gjærne være dig til nogen Nytte, Effie", sagde Sharpitlaw i en beroligende Tone, „og jeg ved intet, der vil kunne tjene dig bedre, end om vi kunde faa fat paa denne Slyngel Robertson".

„Aa, tal ikke ondt om ham, Herre, han har jo aldrig talt ondt om Dem! — Robertson? — Jeg er vis paa, at jeg ikke har noget at sige om en Mand, der hedder saadan, og jeg vil ingen Ting sige".

„Men selv om du ikke ænser din egen Ulykke, Effie, skulde du tænke paa al den Sorg, han har bragt over din Familie", sagde Politimesteren.

„Aa, Gud hjælpe mig!" udbrød stakkels Effie. „Min stakkels Fader — min kjære Jeanie — aa, det er det tungeste af det alt sammen. Aa, Herre, hvis De vilde gjøre mig noget godt — hvis De har Gnist af Medlidenhed med mig — for alle Mennesker her er saa haarde som Stenene paa Landevejen — hvis De vilde give dem Ordre til at lade min Søster Jeanie komme ind næste Gang, hun kommer her! for naar jeg hører dem vise hende af ved Døren, er det, som jeg skulde gaa fra Forstanden — jeg kan ikke engang klavre op til Vinduet, det sidder for højt, saa jeg kan ikke faa saa meget som en Flig af hendes

Klæder at se" — og saa saa' hun paa ham med et bedende Blik, der paa én Gang var saa alvorligt og saa ydmygt, at hun gjorde det helt af med hans faste Forsæt.

„Du skal komme til at tale med din Søster", sagde han, „i Fald du vil sige mig — nej, Fanden skal fare i mig", tilføjede han hurtig, „om du ikke skal faa Lov til at tale med hende, hvad enten du siger noget eller ikke". Med disse Ord rejste han sig og gik ud af Cellen.

„De har Ret, Ratton", sagde han, da han atter kom ind til Ratcliffe, „der er ikke synderligt at faa ud af den Tøs. Men én Ting har jeg dog faaet paa det rene, og det er, at Robertson er Fader til Barnet, og jeg tør vædde en Flaske Vin paa, at det er ham, der skal mødes med Jeanie Deans i Aften ved Muschats Sten, og der vil vi tage ham ved Vingebenet, Rat, saa sandt jeg hedder Gideon Sharpitlaw".

„Men", sagde Ratcliffe, maaske fordi han slet ikke var forhippet paa at faa noget i Gang, der kunde føre til Robertsons Opdagelse og Paagribelse, „var det Tilfældet, maatte Hr. Butler jo have kjendt ham i Kongeparken og set, at det var ham, der havde ført Pøblen an, bare med Madge Wildilds Klæder paa".

„Det har ingen Ting at sige, Mand", svarede Sharpitlaw, „Dragten, Lysene, Forvirringen og maaske nogle Strøg med en sværtet Prop eller nogen Maling — aa, Ratton, jeg har set Dem saaledes forklædt, at Satan selv, som dog staar Dem saa nær, ikke turde have gjort sin Ed paa, at det var Dem".

„Ja, det er sandt nok", sagde Ratcliffe.

„Og desuden, De Dumrian", vedblev Sharpitlaw triumferende, „sagde Præsten udtrykkelig, at han syntes, han før havde set Ansigtet paa den Fyr, han snakkede med i Parken, han kunde bare ikke huske, naar eller hvor han havde set ham".

„Ja, saa er det jo tydeligt nok, at Deres Velbaarenhed har Ret", sagde Ratcliffe.

„Naa, Rat, De og jeg følger begge to ud med Folkene i Aften og sørger for, at han bliver nappet, ellers slipper han os af Hænderne".

„Jeg ser ikke, at jeg kan være Deres Velbaarenhed til synderlig Nytte", sagde Ratcliffe uvillig.

„Nytte?" svarede Sharpitlaw. „De kan vise os Vej — De kjender jo Stedet. Jeg agter desuden heller ikke at slippe Dem af Syne, min gode Ven, før jeg har faaet Fingre i ham".

„Vel Herre", sagde Ratcliffe i en Tone, som just ikke vidnede om, at han gav sit Samtykke med synderlig Glæde; „det maa De om — men husk paa, at han er en fortvivlet Karl".

„Vi skal nok have saadanne Remedier med", svarede Sharpitlaw, „at vi kan holde Styr paa ham, hvis det gjøres nødig".

„Men, Herre", sagde Ratcliffe, „jeg er vis paa, at jeg ikke kan paatage mig at vise Vej til Muschats Sten ved Nattetid. Jeg kjender Stedet, som saa mange andre Folk gjør, ved højlys Dag, men hvordan jeg skal kunne finde det i Maaneskin imellem alle de Klipper og Stene, der ligne hverandre, som en Kulsvier ligner den skinbarlige Satan, det gaar over min Forstand. Jeg kunde lige saa gjærne give mig til at lede efter Maaneskin i Vand."

„Hvad skal det sige, Ratcliffe?" sagde Sharpitlaw, idet han saa' stivt paa Synderen med et ildespaaende Udtryk. „Har De glemt, at der endnu stadig hænger en Dødsdom over Hovedet paa Dem?"

„Nej, Herre", svarede Ratcliffe, „det er noget, man ikke saa let glemmer, og hvis Deres Velbaarenhed virkelig anser det for nødvendigt, at jeg følger med, saa er der ingen Snak om den Ting. Men jeg vilde bare gjøre Deres Velbaarenhed opmærksom paa en, der kjender Vejen bedre end jeg, nemlig Madge Wildild".

„Hun gjør Fanden, gjør hun! — Tror De, jeg er lige saa forrykt som hun? Det var en rar Vejviser paa saadan en Udflugt".

„Det forstaar Deres Velbaarenhed bedst", svarede Ratcliffe, „men jeg ved, at jeg kan holde hende i Humør og faa hende til at holde sig til den lige Vej — hun ligger ofte ude eller gaar og driver om imellem Klipperne en hel Sommernat igjennem, det tossede Kræ".

„Naa ja, naar De virkelig tror, hun kan vise os

Vejen derud, saa — men tag Dem vel i Agt for, hvad De gjør — Deres Liv afhænger af, hvordan De fører Dem op", sagde Politimesteren.

„Det er en haard Dom, naar en Mand først er kommen saa vidt paa de gale Veje som jeg, saa kniber det svært med at være en Smule ærlig, hvordan Fanden man saa vender og drejer sig", tænkte Ratcliffe, da Politimesteren forlod ham et Øjeblik for at faa en Arrestordre udfærdiget og træffe andre nødvendige Forholdsregler.

Da Maanen stod op, var hele Selskabet uden for Byens Mure og i Færd med at begive sig ud i aaben Mark. Arthurs Sæde og Salisburyklipperne laa i Halvmørke for dem, hint som en umaadelig stor hvilende Løve, disse som et uhyre Bælte af Granit. De gik langs Sydsiden af Canongate, til de naaede Abbediet ved Holyroodhouse, og derfra gik det ad Stier og over Stenter ind i Kongeparken. Fra først af var de kun fire — en Politibetjent og Sharpitlaw, begge vel bevæbnede med Pistoler og Huggerter —, Ratcliffe, som man ikke havde villet betro noget Vaaben, for at han ikke ved et Tilfælde skulde komme til at bruge det imod sine Forbundsfæller i Stedet for imod Fjenden, og endelig Madge Vildild. Ved den sidste Stente, just som de kom ind i Parken, stødte der imidlertid yderligere to Politibetjente til dem, idet Sharpitlaw, hvem det baade var magtpaaliggende at have en saadan Styrke med, at han kunde være sikker paa at naa sin Hensigt, og samtidig at undgaa at vække Opsigt, havde givet dem Ordre til at vente paa ham her. Ratcliffe saa' med nogen Uro, at deres Styrke blev saaledes forøget, thi han havde hidtil anset det for rimeligt, at Robertson, der var en dristig, stærk og behændig ung Knøs, nok vilde kunne slippe fra Sharpitlaw og den ene Politibetjent, uden at han havde nødig at blande sig i Sagen. Den Styrke, Retfærdighedens Haandlangere nu mødte op med, var imidlertid overvældende, og den eneste Udvej til at frelse Robertson, hvilket den gamle Synder var meget opsat paa, forudsat at det kunde ske uden at bringe hans egen Sikkerhed i Fare, var paa en eller anden Maade at give ham et Signal, der kunde vare ham for Faren. Det var rimeligvis med dette for Øje, at Ratcliffe havde ønsket at faa Madge med, idet

han stolede meget paa hendes Tilbøjelighed til at bruge sine Lunger. Hun havde da ogsaa allerede givet dem saa mange Prøver paa sin højrøstede Veltalenhed, at Sharpitlaw halvvejs havde bestemt sig til at sende hende hjem igjen med en af Politibetjentene hellere end at beholde en Person hos sig, der var saa daarlig skikket til at være Vejviser paa en hemmelig Expedition. Det lod endogsaa til, at den friske Luft, Klipperne og Maanen, der jo har Ord for at udøve saa stor en Indflydelse over svaghovedede Mennesker, satte hende i en saa livlig Stemning, at hun blev ti Gange saa snakkesalig som ellers. At faa hende til at tie stille med det gode syntes rent umuligt, myndige Befalinger og gode Ord brød hun sig lige lidt om, og Trusler gjorde hende kun gnaven og aldeles umedgjørlig.

„Er der ingen af jer", sagde Sharpitlaw utaalmodig, „der kjender Vejen til dette forbandede Sted — denne Nichol Muschats Sten — saa vi kunde blive fri for denne snakkesalige Idiot?"

„De gjør Fanden, gjør de!" skreg Madge, „hvor skulde de kjende det fra, de usle Kujoner! Men jeg har siddet paa Graven, fra Aftenbakkerne kom frem, til Hanegal og faaet mig mangen en lun Pasiar med Muschat og Ailie Muschat, der ligger og sover der nede".

„Fanden tage din forrykte Hjærne", sagde Sharpitlaw, „kan du ikke lade Folkene svare, naar jeg spørger dem?"

Da Politibetjentene et Øjeblik fik Ørelyd, medens Ratcliffe lagde Beslag paa Madges Opmærksomhed, erklærede de, at skjønt de nok i al Almindelighed kjendte Stedet, turde de dog ikke paatage sig at vise Vej dertil i det usikre Maanelys saaledes, at de kunde indestaa for et heldigt Udfald af deres Expedition.

„Hvad skal vi gjøre, Ratcliffe?" sagde Sharpitlaw. „Faar han Øje paa os, før vi ser ham — og det kan vi være sikre paa, han gjør, naar vi gaar og drysser om og ikke kan finde den lige Vej — saa kan vi gjærne give det hele en god Dag, og jeg vilde hellere miste hundrede Pund, baade fordi det er en Æresag for Politiet, og fordi Overpræsidenten siger, at nogen maa vi hænge i Anledning af denne Affære med Porteous, hvordan det saa end gaar".

„Jeg mener nu, vi skal prøve det med Madge", sagde

Ratcliffe, „jeg skal se, om jeg ikke kan faa hende til at være ordentlig. Og selv om han skulde høre hende skraale nogle af sine gamle Sange, saa ved han jo i alt Fald ikke, at der er nogen i Følge med hende".

„Det er sandt", sagde Sharpitlaw, „og tror han, hun er alene, er det lige saa rimeligt, at han vil komme hen til hende, som at han vil rende sin Vej. Naa, saa af Sted da — vi har allerede spildt alt for megen Tid — se nu at faa hende til at holde sig til den lige Vej".

„Naa, hvordan gaar det nu med Nichol Muschat og hans Kone?" sagde Ratcliffe til det gale Kvindemenneske for at holde hende i Humør ved at gaa ind paa hendes Galskab. „De kunde daarlig forliges i gamle Dage, i Fald det er sandt, hvad Folk fortæller".

„Ja, ja vel, ja — men det er alt sammen glemt nu", svarede Madge i den fortrolige Tone, hvori en Sladdertaske afleverer en Historie, hun har fra Nabokonen. „Ser J, jeg har jo selv snakket med dem og sagt til dem, at de skulde lade gjemt være glemt — hendes Hals er rigtig nok slemt tilrakket; hun trækker sit Liglagen saa højt op, som hun kan, for at skjule det, men det forslaar ikke, for Blodet pibler ud, ser J. Jeg raadede hende til at vaske det i St. Anthony-Kilden, for den kan faa det rent, om noget i Verden kan det — men de siger, at Blod aldrig gaar af Linned — Deacon Sunders nye Blegevand forslaar ikke — det har jeg selv prøvet paa en Smule Pjalt, vi har der hjemme, og som der er Blod paa af en lille Skraalhals, der kom til Skade et Sted, men se, om det er til at faa af. J vil maaskee finde det løjerligt, men jeg vil dog alligevel tage det med ud til St. Anthonys velsignede Kilde en smuk Nat saadan som i Nat, og saa vil jeg kalde paa Ailie Muschat, og saa holder vi to Storvask og bleger vort Linned i den rare Jomfru Maanes Straaler, for hende holder jeg meget mere af end af Solen — Solen brænder saa grusom hedt, og ser J, Godtfolk, min Hjærne er hed nok i Forvejen. Nej, Maanen og Duggen og Nattevinden, det er ligesom et koldt Kaalblad paa Panden, og saa tænker jeg altid, at Maanen bare skinner for at fornøje mig, naar ingen andre end jeg ser den".

Denne forstyrrede Snak strømmede ud af hende med

vidunderlig Tungefærdighed, medens hun skred hurtig af Sted og traf Ratcliffe med sig til Trods for, at denne, i det mindste tilsyneladende om end ikke for Alvor, søgte at faa hende til at sagtne baade sin Gang og denne Ordstrøm.

Pludselig standsede hun brat paa Toppen af en lille Høj, saa' stivt i Vejret og sagde ikke et Ord i en fem Minuter. „Hvad Satan er der nu i Vejen med hende?" sagde Sharpitlaw til Ratcliffe. „Kan De ikke faa hende til at gaa videre?"

„De maa have en Kjende Taalmodighed med hende, Herre", sagde Ratcliffe. „Hun gaar ikke en Smule hurtigere, end hun selv finder for godt".

„Gid Fanden havde hende", sagde Sharpitlaw. „Jeg skal sørge for, hun kommer enten i Galehuset eller i Tugthuset, eller i dem begge to, for hun er baade gal og ondskabsfuld".

Imidlertid brast Madge, som havde set meget tankefuld ud straa, da hun standsede, pludselig i en voldsom Latter, og da den var forbi, sukkede hun dybt. Saa brast hun i Latter igjen, saa' op paa Maanen og gav sig til at synge med lydelig Røst:

„God Aften søde Maane, jeg hilser dig saa fro,
vis mig nu den Ungersvend, jeg give skal min Tro,
vis mig den Ungersvend saa favr og saa fin,
du ved, hvem der skal være Allerkjæresten min —

Nej, det har jeg ikke nødig at spørge den søde Jomfru Maane om — det ved jeg godt nok selv — tro var han mig nu ikke — men ingen skal sige mig paa, at jeg nogen Sinde har sagt et Ord om den Ting — men Barnet vilde jeg alligevel gjærne have beholdt — naa, Gud være os naadig — der er en Himmel over os alle sammen" — ved disse Ord sukkede hun dybt — „og en sød Maane og Stjærner oven i Kjøbet" — og saa lo hun igjen.

„Skal vi staa her hele Natten?" sagde Sharpitlaw meget utaalmodig. „Se at faa hende af Sted".

„Ja, Herre", sagde Ratcliffe, „naar vi bare vidste, hvad Vej vi skal trække af med hende, saa kunde vi straa faa det klaret. — Kom nu, Madge, vi kommer ikke i rette

Tid hen at besøge Nichol og hans Kone, naar du ikke viser os Vejen".

„Jo, det skal jeg nok, Ratton", sagde hun, idet hun greb ham i Armen og atter gav sig til at gaa med nogle, i Betragtning af, at hun var et Fruentimmer, umaadelig lange Skridt. „Og jeg kan lade dig vide, Ratton, at Nichol Muschat vil blive glad ved at se dig, for han siger, at han ved godt, at Mage til Helvedes Skurk som dig er der ikke, og det vil fornøje ham voldsomt at slaa en Sludder af med dig, for Krage søger Mage, ved du nok — det Ordsprog slaar aldrig fejl — og I er et Par rigtige Helvedsbrande begge to — jeg ved knapt, hvem af jer, der fortjener at faa den hedeste Krog i hans Ovn".

Ratcliffe følte sig truffen og kunde ikke bare sig for uvilkaarlig at protestere imod denne Sammenstilling. „Jeg har aldrig udgydt Blod", sagde han.

„Men du har solgt det, Ratton — du har mange Gange solgt Blod. Man kan slaa Folk ihjel med Tungen lige saa godt som med Hænderne — med Ord lige saa godt som med Kniven.

Vor Slagter er en lystig Fyr,
hans Ærmer de er blaa,
i Morgen sælger han det Dyr,
han skal i Aften slaa".

„Og hvad er det, jeg har for nu?" tænkte Robertson. „Men jeg vil ikke have en Draabe af Robertsons unge Blod paa min Samvittighed, hvis jeg kan undgaa det". Saa spurgte han sagte Madge, om hun ikke kunde huske nogle af sine gamle Sange.

„Jo, jeg kan mange kjønne Viser", sagde Madge, „og yndelig kan jeg synge dem; frydelig Sang korter Vejen". Og saa sang hun:

„Naar Glenten svæver højt i Sky,
den Lærkelil dukke sig maa,
og Hjort og Hind maa bange sly,
naar Hundene Skoven naa".

„Faa hende til at holde op med det forbandede Skraaleri, om De saa skal dreje Halsen om paa hende", sagde Shar-

pitlaw; jeg ser nogen der henne. Hold jer tæt sammen, Gutter, og list jer rundt om Højen. George Poinder, bliv du hos Ratcliffe og den forrykte Skraalhals, og I andre to, kom I med mig rundt om Højen hen i Skyggen".

Og saa sneg han sig fremad saa forsigtig som en Indianer, der fører sine Folk frem til et uventet Angreb paa en intet anende Afdeling af en fjendtlig Stamme. Ratcliffe saa' dem liste sig frem, idet de undgik de af Maanen belkinnede Steder og saa vidt muligt holdt sig i Skyggen. „Det er ude med Robertson", sagde han til sig selv. „De unge Knægte er ogsaa altid saa tankeløse. Hvad Djævelen kan han have at sige Jeanie Deans eller noget andet Fruentimmer i Verden, saa han har nødig at gaa hen og sætte sin Hals over Styr for den Sags Skyld. Og dette gale Fruentimmer, der har skraldet op som en Muskedonner og kaglet som en Paafugl hele Aftenen — nu holder hun sin Mund, just som hendes Skvalder kunde være til nogen Nytte! Men saadan er det altid med Fruentimmerne; holder de nogen Sinde deres Mund, kan man bande paa, det er for at gjøre Fortræd. Jeg vilde ønske, jeg kunde faa hende paa Gled igjen, uden at denne Blodsuger mærkede, at jeg havde en Finger med i Spillet, men hans Øjne er lige saa skarpe som Mac Keachans Syl, der gik igjennem sex Lag Saalelæder og en halv Tomme ind i Kongens Hæl".

Saa begyndte han — meget svagt og dæmpet — at nynne det første Vers af en af Madge Wildilds Yndlingsviser, hvis Text til en vis Grad mindede om den Situation, Robertson befandt sig i:

„Der gaar en Blodhund i Tinwald Skov,
det blinker af Spær og Spyd,
der sidder en Jomfru paa Tinwald Brink
og flux slaar hun til Lyd".

Ratcliffe stolede paa, at naar han begyndte, vilde Idéforbindelsen nok faa hende til at fortsætte, og denne Formodning viste sig rigtig. Aldrig saa snart havde Madge faaet Stikordet, før hun med lydelig Røst istemte:

„Vaagn op, Sir James, vaagn op paa Stand,
og fly som den vildene Fugl,
med Buer og Sværd vel tyve Mand
søge Jer i Jert Skjul".

Skjønt Ratcliffe var et godt Stykke borte fra Muschats Sten, opdagede han, hvis Øjne ligesom Kattens var vante til at gjennemtrænge Mørket, at Robertson havde opfattet Advarslen. George Poinder, der var mindre skarpsynet eller mindre opmærksom, lagde ikke Mærke til, at han flygtede, lige saa lidt som Sharpitlaw og hans Ledsagere, som vel var betydelig nærmere ved Stedet, men som ikke kunde se paa Grund af Terrænets Ujævnheder, som de benyttede sig af til at liste sig frem uden at blive opdagede. Omsider, efter en fem, sex Minuters Forløb, opdagede de imidlertid ogsaa, at Robertson var flygtet, og styrtede over Hals og Hoved hen til Stedet, medens Sharpitlaw skreg op i den barskeste Tone med en Røst, der mindede om et Savværk i fuld Gang: „Efter ham, Karle — efter ham — bliv paa Brinken — jeg ser ham paa Toppen!" Saa raabte han til sin Bagtrop og gav den sine Ordrer: „Ratcliffe, kom her hen og pas paa Fruentimmeret her — George, løb hen og pas paa Stenten ved Hertugvejen — Ratcliffe, kom straxt her hen, men slaa først Skallen itu paa det gale Aasen!"

„Du gjorde vist bedst i at smøre Haser, Madge", sagde Ratcliffe, „for det er ikke rart at have med vrede Folk at bestille".

Madge Vildild var ikke saa fuldstændig blottet for sund Menneskeforstand, at hun ikke forstod dette Vink, og medens Ratcliffe tilsyneladende var yderst ivrig for at adlyde den givne Ordre og skyndte sig hen til Stedet, hvor Sharpitlaw ventede paa ham for at overgive Jeanie Deans til hans Varetægt, flygtede hun saa hurtig, hendes Ben kunde bære hende, til den modsatte Side. Hele Flokken var saaledes nu splittet ad og ivrig optagen dels af at flygte og dels af at forfølge, med Undtagelse af Jeanie og Ratcliffe, som blev staaende ved Muschats Sten, idet han holdt fast i hendes Klæder, skjønt hun ikke gjorde noget som helst Forsøg paa at flygte.

Attende Kapitel.

Vi vende os nu atter til Jeanie Deans, hvem vi forlod i Slutningen af det femtende Kapitel. Hun stod opfyldt af Skræk og Rædsel og ventede paa at de tre, fire Personer, der kom styrtende hen imod hende, skulde naa hende, og hendes Forbavselse blev endnu større, da de pludselig skiltes ad og gav sig til hver i sin Retning at gjøre Jagt paa ham, der nylig havde indjaget hende saa megen Angst, men som nu snarere begyndte at vække hendes Deltagelse, skjønt hun ikke kunde finde nogen rimelig Grund dertil. En af Flokken — det var Sharpitlaw — kom lige hen til hende og sagde: „Du hedder Jeanie Deans, og du er min Fange; men", tilføjede han, „vil du sige mig, hvad Vej han løb, skal jeg lade dig gaa."

„Jeg ved det ikke, Herre", var alt, hvad den stakkels Pige kunde sige, og det er jo i Virkeligheden ogsaa det Svar, der ligger Folk af hendes Stand og Vilkaar nærmest, naar et Spørgsmaal sætter dem i Forlegenhed.

„Men du ved vel nok, min rare Pige", sagde Sharpitlaw, „hvem det var, du snakkede med her, saa nær ved Midnat — det ved du dog vist i alt Fald, min smukke Jomfru?"

„Jeg ved det ikke, Herre", svarede Jeanie atter — i sin Skræk og Overraskelse opfattede hun i Virkeligheden ikke Indholdet af de Spørgsmaal, der saa hurtig rettedes til hende.

„Vi skal nok se lidt efter lidt at opfriske din Hukommelse, min Tøs", sagde Sharpitlaw, hvorpaa han, som vi alt have fortalt, kaldte paa Ratcliffe og befalede ham at komme hen og passe paa hende, medens han selv ledede Jagten paa Robertson, som han endnu stadig haabede maatte føre til dennes Paagribelse. Da Ratcliffe kom, skubbede Sharpitlaw den unge Pige temmelig raat hen imod ham og gav sig saa, optagen af sit vigtigere Formaal til at klavre op ad Klipper og stejle Banker, med en Behændighed, som man ikke skulde have tiltroet ham i Betragtning af hans Embedsstilling og den Værdighed, der i Almindelighed udmærkede ham. Faa Minuter efter var ingen af dem til at se mere, og kun de fjærne Raab fra den ene til den anden

vidnede om, at der var nogen af dem inden for Hørevidde. Der stod Jeanie Deans nu i det klare Maaneskin under Bevogtning af et Menneske, hun aldeles ikke kjendte, og om hvem der, hvad værre var, som Læseren ved, ikke var andet at fortælle end Ting, som kun yderligere kunde have forøget hendes Skræk

Da alt rundt omkring var stille, begyndte Ratcliffe at tale til hende i den kolde, sarkastiske, ligegyldige Tone, der er almindelig hos Folk, som et lastefuldt Liv har forhærdet, og som snarere tilskyndes til det onde af Vane end af Lidenskab. „Det er en herlig Nat for Jer, min Skat", sagde han, idet han søgte at slynge Armen om Livet paa hende, „rigtig en behagelig Nat til at være ude i det grønne med Kjæresten".

Jeanie rev sig løs fra ham, men svarede ikke.

„Naa, jeg tror nu ikke, Knøse og Tøse mødes ved Midnatstid ved Muschats Sten for at knække Nødder", vedblev Skurken, idet han atter søgte at gribe fat i hende.

„Er De i Politiets Tjeneste, Herre", sagde Jeanie, idet hun atter rev sig løs fra ham, „saa fortjener De at komme af med Kjolen strax".

„Ja vel saa, min Tøs", sagde han, idet det lykkedes ham med Magt at holde paa hende, „men sæt nu, jeg tog din Kjole af først?"

„Er I en Mand, saa gjør mig ingen Fortræd, Herre", sagde Jeanie; „for Guds Skyld, hav Medlidenhed med et halvt vanvittigt Menneske".

„Kom, kom", sagde Ratcliffe, „du er en sød Tøs at se til og skal ikke være stædig. Jeg var paa Veje til at blive et skikkeligt Menneske, men saa skulde Satan just i Dag sende først en Politimand og saa et Fruentimmer paa min Vej. Jeg skal sige dig noget, Jeanie, de er nu omme paa den anden Side af Højen — vil du lyde mig, saa skal jeg føre dig hen til en Krog her i Parken, hvor jeg kjender en gammel Kone, som alle Politimestre og Prokuratorer i hele Skotland ikke ved det mindste om, og saa sender vi Bud til Robertson, at han skal møde os i Yorkshire, for der er en Flok raske Gutter i Grevskaberne der midt i Landet; jeg har gjort Forretninger med dem før, og saa blæser jeg Hr. Sharpitlaw et Stykke".

Det var heldigt for Jeanie, at hun i saa farlig en Situation som den, hun for Øjeblikket var i, havde Mod og Aandsnærværelse, saa snart hun var kommen sig saa meget efter den første Overraskelse, at hun kunde samle sine Tanker. Hun saa', hvilke Farer der truede hende fra denne Skurk, som oven i Kjøbet den Aften havde fyldt sig med stærke Drikke for at overvinde den Uvilje, han følte overfor det Foretagende, Sharpitlaw havde besluttet at anvende ham ved.

„Tal ikke saa højt", sagde hun sagte, „han er der henne".

„Hvem? — Robertson?" sagde Ratcliffe ivrig.

„Ja", svarede Jeanie; „der henne", og hun pegede paa Ruinerne af Eneboet og Kapellet.

„Guds Død!" sagde Ratcliffe, „saa vil jeg have fat i ham paa den ene eller anden Maade — vent paa mig her".

Aldrig saa snart var han imidlertid løbet af Sted, saa hurtig han kunde, hen ad Kapellet til, før Jeanie gav sig til at løbe til den modsatte Side over Høje og Dale, den nærmeste Vej hjem. Den Øvelse, hun i sin Barndom havde faaet i at vogte Kvæg, havde givet hende Bisselæder i Skoene, og aldrig havde hun skyndt sig halvt saa meget efter Støver, naar Køerne var gaaede ind i Kornet, som hun nu skyndte sig hjem til sin Faders Hytte i St. Leonards. At løfte Klinken — træde ind — lukke og laase og sætte Stang for Døren og trække et svært Møbel, som hun ikke vilde have kunnet rokke i et mindre kritisk Øjeblik, hen for den for yderligere at sikre den imod Vold, var næsten et Øjeblikks Sag, og dog blev det alt sammen gjort lige saa stille som hurtig.

Hendes næste Tanke gjaldt Faderen; hun listede sig stille hen til Døren til hans Sovekammer for at forvisse sig om, hvor vidt hun havde vækket ham. Han var vaagen — han havde rimeligvis kun sovet lidt, men hans stadige Sorg, den Omstændighed, at hans Værelse laa saa langt borte fra Hyttens Udgangsdør, og endelig de Forholdsregler, Jeanie havde truffet for at skjule baade sin Bortgang og sin Hjemkomst, havde bevirket, at han ingen Ting havde mærket. Han var fordybet i Bøn, og Jeanie hørte ham tydelig sige: „Og hvad angaar det andet Barn, du har

givet mig til Trøst og Støtte paa mine gamle Dage, saa gid hun maa leve længe i Landet efter den Forjættelse, du har givet dem, der ære deres Fader og Moder, lad al opfyldt og forjættet Velsignelse være tifold over hende, bevar hende i Nattens Stund, og naar Dagen gryr, paa det at alle i Landet maa kunne se, at du ikke helt har vendt dit Aasyn fra dem, der søge dig i Sandhed og Hjærtets Oprigtighed". Mere hørte hun ikke, men rimeligvis fortsatte han sin Bøn i sin glødende Andagt.

Hans Datter gik ind i sit Kammer trøstet ved Bevidstheden om, at medens hun var stedt i Fare, havde den retfærdiges Bønner skjærmet hendes Hoved som en Hjælm, og med den Tro levende i sit Hjærte, at saa længe hun gjorde sig værdig til Himlens Beskyttelse, vilde den blive hende til Del. I det samme fo'r der en ubestemt Tanke igjennem hendes Hoved, om, at hun dog maaske nok kunde gjøre noget for at frelse sin Søster, som hun nu vidste var uskyldig i det gruelige Mord, hun var anklaget for. Hun fortalte selv senere, at denne Tanke var kommen over hende som et Solglimt over et af Stormen oprørt Hav, og skjønt den strax forsvandt igjen, gav den hende en vis Fred, som hun ikke havde følt i mange Dage, og hun følte sig uvilkaarlig inderlig overbevist om, at der paa en eller anden Maade vilde blive stillet Krav til hende i Retning af at udvirke, at hendes Søster blev frikjendt, og at den Vej, hun havde at gaa i saa Henseende, vilde blive anvist hende. Hun gik i Seng, glemte ikke som sædvanlig at bede sin Bøn, som i Aften blev endnu inderligere, end den plejede at være, paa Grund af den Fare, hun var undsluppen, og til Trods for den stærke Sindsbevægelse, hun var i, faldt hun i en dyb Søvn.

Vi maa nu vende tilbage til Ratcliffe, som, saa snart Jeanie pegede paa Ruinerne, styrtede af Sted som en Vindspiller, naar den bliver løst af Køblet, og Jægeren raaber Hallo. Det er vist meget usikkert, om det var hans Agt at hjælpe Robertson af Sted eller at staa hans Forfølgere bi, maaske vidste han det ikke selv, men vilde lade det komme an paa Omstændighederne. Han fik imidlertid ikke Lejlighed til at gjøre nogen af Delene, thi aldrig saa snart var han kommen op ad den stejle Skrænt og ind under de forfaldne

Hvælvinger, før der blev sat ham en Pistol for Hovedet, og en barsk Stemme befalede ham i Kongens Navn at overgive sig. „Hr. Sharpitlaw!“ sagde Ratcliffe overrasket, „er det Dem, Deres Velbaarenhed?“

„Gid Fanden havde Dem, er det ikke andre end Dem?“ svarede Politimesteren endnu mere skuffet. „Hvorfor gik De fra Fruentimmeret?“

„Hun sagde, hun havde set Robertson gaa ind imellem Ruinerne, derfor skyndte jeg mig her hen, alt hvad jeg orkede, for at negle Fyren“.

„Nu er den Historie forbi“, sagde Sharpitlaw; „vi kommer ikke til at se mere til ham i Nat, men jeg skal nok finde ham, hvis han bliver paa skotsk Grund og da ikke kan krybe i et Musehul. Kald Folkene sammen, Ratcliffe“.

Ratcliffe kaldte paa Politibetjentene, som villig efterkom Signalet, thi der var rimeligvis ingen af dem, der var synderlig opsat paa, skilt fra sine Kammerater, at komme til at staa Ansigt til Ansigt med en saa stærk og fortvivlet Person som Robertson.

„Og hvor er de to Fruentimmer“, sagde Sharpitlaw.

„Jeg tænker, de begge to har taget Benene paa Nakken“, svarede Ratcliffe.

„Et Fruentimmer“, sagde Sharpitlaw, der som alle den Slags Folk ikke havde noget godt Øje til det smukke Kjøn, „et Fruentimmer er nok til at forplumre den smukkeste Plan, og saa har jeg været asensagtig nok til at tro, at jeg vilde kunne sætte noget igjennem, som hele to havde deres Fingre med i. Men vi ved da, hvordan vi skal faa fat i dem, hvis vi faar Brug for dem, det er altid én god Ting“.

Mørk og fortrædelig som en General, der har lidt et Nederlag, førte han sine nedslagne Tropper tilbage til Hovedstaden og lod dem gaa hver til sit.

Næste Morgen var han nødt til at aflægge Rapport til den samlede Magistrat. Den Raadsherre, der den Dag førte Forsædet — thi det skiftes de til ligesom Aldermen'ene i England —, var tilfældigvis den samme, som havde forhørt Butler. Han nød almindelig Agtelse blandt sine Medborgere, var noget af en Humorist, ganske vist ikke i Besiddelse af megen almindelig Dannelse, men skarpsindig, udholdende og hæderlig, og han var en fuldkommen uafhængig

Mand, da han ved ærlig Flid havde tjent sig en Formue; han var kort sagt en Mand, hvis Egenskaber gjorde ham vel skikket til paa en udmærket Maade at fylde den Plads, han beklædte.

Hr. Middleburgh havde lige sat sig og var just optagen af paa sin ivrige Maade sammen med en af sine Kolleger at drøfte nogle tvivlsomme Punkter i et Parti Boldspil, de havde været med til den foregaaende Dag, da der blev bragt ham et Brev med Udskrift: „Til Raadsherre Middleburgh. Haster". Det lød, som følger:

„Min Herre.

Jeg ved, De er en Mand, som baade har Hjærte og Hoved, og at De som en saadan ikke vil betænke Dem paa at dyrke Gud, selv om Djævelen opfordrer Dem dertil. Skjønt De af Underskriften paa dette Brev ser, at jeg har taget Del i en Handling, som jeg paa rette Tid og Sted ikke er bange for baade at vedgaa og forsvare, haaber jeg derfor, at De ikke af den Grund vil forkaste det Vidnesbyrd, jeg her fremkommer med. Præsten Butler er fuldstændig uskyldig, for saa vidt som han kun nødtvungen har deltaget i en Handling, som han ikke havde Mod til at godkjende, og som han gjorde alt, hvad der stod i hans Magt i Retning af Talemaader, for at faa os til at opgive. Men det er ikke ham, jeg vil tale om. Der sidder en Kvinde i Deres Fængsel, en Kvinde, der er hjemfalden til en grusom Lov, som i tyve Aar har hængt paa Væggen som et rustent Sværd, men nu bliver taget ned og hvæsset for at besudles med Blodet af det skjønneste og uskyldigste Væsen, der nogen Sinde har siddet indespærret bag et Fængsels Mure. Hendes Søster ved, at hun er uskyldig, thi hun har i sin Tid meddelt hende, at hun var bleven forraadt af en Skurk. O, gid Himlen

hver ærlig Mand en Svøbe vilde give
at piske slig en Skurk igjennem Verden!

Det er noget forvirret Tøjeri, jeg skriver — men denne Pige — denne Jeanie Deans er en enfoldig Puritaner, overtroisk og overdreven samvittighedsfuld, som Folk af hendes Sekt pleje at være, og jeg beder derfor Deres Velbaarenhed om at lægge hende stærkt paa Sinde, at hendes

Søsters Liv beror paa hendes Vidnesbyrd. Men selv om hun maaske alligevel ingen Ting siger, tro saa dog derfor ikke, at den unge Pige er skyldig — og lad hende endnu mindre henrette. Husk paa, at Wilsons Død blev frygtelig hævnet, og der lever endnu Folk, som kan tvinge Dem til at drikke Bærmen af Deres Giftbæger. Husk paa Porteous — det er et godt Raad fra

en af hans Drabsmænd".

Raadsherren læste dette besynderlige Brev en to, tre Gange igjennem. Først var han tilbøjelig til at lægge det til Side som et Produkt, der skrev sig fra en gal Mand, thi de „Stumper af en Komediebog", som han kaldte Versene, kunde et fornuftigt Menneske da aldrig finde paa at komme med, mente han. Ved at læse det igjennem igjen kom han imidlertid til det Resultat, at han, hvor usammenhængende det end var, kunde spore en ægget Lidenskab deri, som ganske vist gav sig et løjerligt og usædvanligt Udtryk.

„Det er en gruelig streng Forordning", sagde han til sin Skriver, „og jeg vilde ønske, at man kunde slippe for at dømme Pigen efter den. Der kan jo være bleven født et Barn, som man saa kan have taget fra Moderen, medens hun var bevidstløs, eller det kan være omkommet af Mangel, for det stakkels Væsen har jo, hjælpeløs, forskrækket og forvirret, som hun var, ingen Ting kunnet gjøre for det. Men det er sikkert nok, at hvis Forordningens Ordlyd passer paa hende, bliver hun henrettet. Den Forbrydelse er bleven alt for almindelig, og der maa statueres et Exempel".

„Men i Fald Søsteren kan sige, at hun har fortalt hende, hvordan det var fat med hende", sagde Byskriveren, „saa bliver hun ikke at dømme efter den Forordning".

„Det er meget sandt", svarede Raadsherren, „og jeg vil en af Dagene gaa ud til St. Leonards og selv forhøre Pigen. Jeg kjender noget til Faderen — en gammel, stiv Cameronianer, som hellere vilde se sit Hus og sin Familie gaa til Grunde end besmitte sit Vidnesbyrd ved at gjøre Tidens Vildfarelser nogen syndig Indrømmelse, og som en saadan vil han efter al Sandsynlighed betragte Edsaflæggelse overfor den borgerlige Øvrighed. Bliver de ved at have Lov til at gjøre sig til af deres tyreagtige Stædighed,

kommer Regeringen til at udstede en Forordning om, at en slet og ret Forsikring skal tages for gyldig fra dem ligesom fra Kvækerne. I en Sag som denne vil dog forhaabentlig hverken en Fader eller en Søster kunne nære den Slags Betænkeligheder, og som sagt, jeg vil selv ud og tale med dem, saa snart Travlheden i Anledning af Undersøgelserne i Sagen med Porteous har lagt sig noget. Deres Stolthed og Modsigelseslyst vil blive langt mindre ægget, end om de uden videre blev stævnede for Retten".

„Saa er det vel bedst, at Butler vedblivende holdes fængslet?" sagde Byskriveren.

„Ja, for Øjeblikket", sagde Raadsherren, „men jeg haaber, at det ikke skal vare længe, før jeg kan løslade ham imod Kaution".

„Fæster De nogen Lid til det Vidnesbyrd, dette geniale Brev giver?" sagde Skriveren.

„Ikke synderlig", svarede Raadsherren, „og dog er der noget i det, som slaar mig — det synes at hidrøre fra en Mand, der er ude af sig selv enten som Følge af stærk Sindsbevægelse, eller fordi han føler sig stærkt tynget af Bevidstheden om Brøde".

„Ja", sagde Byskriveren, „det ser ud, som det kunde skrive sig fra en forrykt omrejsende Skuespiller, der fortjente at blive hængt tillige med hele den øvrige Bande, som Deres Velbaarenhed ganske rigtig bemærkede".

„Ja, slet saa blodtørstig udtrykte jeg mig nu ikke", vedblev Raadsherren. „Men for at komme til Sagen igjen — Butlers Rygte er fortræffeligt, og efter nogle Undersøgelser, jeg har anstillet i Morges, er jeg sikker paa, at han virkelig først kom her til Byen i Forgaars, saa at han umulig i Forvejen kan have været indviklet i disse ulyksalige Oprøreres Anslag, og det er ikke rimeligt, at han pludselig skulde have ladet sig overtale til godvillig at slutte sig til dem".

„Det er ikke let at sige — Fanatismen fænger ved en Gnist lige som et Tønder", bemærkede Skriveren. „Jeg har kjendt en Præst, som omgikkes rolig og fredsommelig med alle sine Sognebørn, og var lige saa stilfærdig som en Raket paa sin Stok, til der faldt et Ord som Afsværgelsesed eller Patronatsret eller saadant noget — puf, saa futtede

han af, lige op i Luften, et Hundrede Mil ud over sund Sans, almindelig Skik og Brug og almindelige dødeliges Fatteevne".

„Jeg skjønner ikke", sagde Raadsherren, „at denne unge Mands Iver er saa brændbar. Men jeg vil undersøge Sagen nærmere. Hvad andet har vi at gjøre?"

Saa gik de over til at anstille detaillerede Undersøgelser i Sagen angaaende Porteous' Død og andre Sager, som der ikke er nogen Anledning for os til at dvæle ved.

Medens de var saaledes sysselsatte, blev de afbrudte af en gammel Kone af den lavere Klasse, som trængte sig ind i Raadssalen; gruelig mager var hun og usel at se til i alle Maader.

„Hvad vil I, Mutter? Hvem er I?" sagde Raadsherren.

„Hvad jeg vil!" svarede hun vranten, „jeg vil have mit Barn, vil jeg, andet forlanger jeg ikke af nogen af jer, hvor stormægtige I saa end er". Hun vedblev at mumle for sig selv i en egensindig og ondskabsfuld Tone: „De skal vel kaldes Deres Naader og Deres Velbaarenheder, kan jeg tænke — ja, lad dem bare komme an, det Pak — Satan er en pæn Mand imellem dem". Saa vendte hun sig igjen til Raadsherren: „Vil Deres Velbaarenhed give mig mit stjålede Barn igjen? Deres Velbaarenhed — jeg mindes nok den Tid, da han maatte nøjes med mindre, han Søn af en Campvere Skipper".

„Gode Kone", sagde Raadsherren til denne Skjændegjæst af en Ansøger, „sig os, hvad I vil, og forstyr ikke Retten".

„Det vil sige saa meget som: gjø, din Hund, og skrup saa af! — jeg siger jer", vedblev hun med skingrende Stemme, „jeg vil have mit Barn igjen — er det ikke godt Skotsk?"

„Hvem er I? — hvem er Jert Barn?" spurgte Raadsherren.

„Hvem jeg er? — hvem andre skulde jeg være end Meg Murdockson, og hvem andre skulde mit Barn være end Magdalen Murdockson? — Jeres Soldater og jeres Konstabler og jeres Politibetjente kjender os godt nok, naar de river vores Smule Pjalter af Kroppen paa os og tager

vores Smule Penge og slæber os til Spindehuset i Leith Wynd og trakterer os med Vand og Brød og den Slags Lækkerier".

„Hvem er hun?" sagde Raadsherren, idet han vendte sig til sine Folk.

„Hun er ikke af den bedste Slags, Herre", sagde en af Politibetjentene, idet han smilende trak paa Skuldrene.

„Siger I det?" sagde Skjændegjæsten, hvis Øjne gnistrede af afmægtigt Raseri; „havde jeg Jer bare for mig selv, skulde jeg sætte disse hersens ti i Jert lede Fjæs for de Ord", og for at lade Fagterne svare til Ordene spilede hun et Sæt Kløer ud, der lignede dem, St. Georgs Drage fremviser paa Skiltet uden for en Landsbykro.

„Hvad vil hun her?" sagde den utaalmodige Raadsherre. „Kan hun ikke sige, hvad hun vil, eller gaa sin Vej?"

„Det er mit Barn — det er Magdalen Murdocksson, jeg vil have", svarede Kjællingen, idet hun skreg op i de højeste Toner med sin skingrende og ilde lydende Stemme. „Har jeg ikke sagt jer det hele den sidste halve Time? Er I døve, hvorfor stabler I Jer saa op her og lader Folk skraale sig hæse?"

„Hun vil have sin Datter, Herre", sagde den samme Politibetjent, hvis Ord før havde sat Hexen i saa voldsomt et Raseri, „sin Datter, som blev arresteret i Gaar — Magde Vildild, som de kalder hende".

„Madge Helvedesild, som de kalder hende!" sagde Kjællingen, „hvor tør saadan en Æsel som du understaa dig i at kalde en skikkelig Kones Barn ved Øgenavne?"

„En skikkelig Kones Barn, Maggie?" svarede Politibetjenten smilende, og idet han lagde et ironisk Eftertryk paa Tillægsordet ved at ryste paa Hovedet, medens han for øvrigt bevarede en Sindsro, der æggede den rasende gamle Skjændegjæst til Afsindighed.

„Er jeg ikke skikkelig nu, saa har jeg en Gang været det", sagde hun, „og det er mer, end du kan sige om dig, for du har været en Tyvknægt, fra du blev født, og har aldrig kjendt andre Folks Ting fra dine egne, lige fra du blev udklækket. Skikkelig, siger du? — du stjal Skillinger ud af din Moders Pung, da du var fem Aar gammel,

medens hun sagde Farvel til din Fader, da han skulde hænges".

„Der fik du den, George", sagde hans Kammerater og brast i Latter, thi Vittigheden passede til Stedet, den kom frem paa. Dette almindelige Bifald mildnede den gamle Herr' Arrighed noget; det hæslige Ansigt smilede, ja det lo endogsaa, men det var en bitter, haanlig Latter. Den Lykke, hendes Indfald havde gjort, beroligede hende imidlertid saa vidt, at hun, da Raadsherren paabød Stilhed og atter opfordrede hende til at sige, hvad hun vilde, eller gaa sin Vej, nedlod sig til at forklare sig tydeligere. Hendes Barn, sagde hun, var hendes Barn, og hun kom for at faa hende bort fra det fæle Hul, de havde spærret hende inde i, og fra de endnu fælere Mennesker, de havde sat til at passe paa hende. Var hun ikke saa klog som andre Folk, saa var der til Gjengjæld ikke mange, der havde gjennemgaaet saa meget som hun. Hun kunde heller ikke vide, hvorfor de holdt hende i Fængsel, for hun kunde føre halvtredsindstyve Vidner og halvtredsindstyve til paa, at hendes Datter aldrig havde set Jock Porteous hverken død eller levende, siden den Gang han gav hende en Lussing med sin Stok, Skurk, som han var, fordi hun kylede Overpræsidenten en død Kat i Parykken paa Kurfyrsten af Hannovers Fødselsdag.

Hvor ussel dette Fruentimmer end saa' ud, og hvor voldsomt hun end opførte sig, indsaa Raadsherren dog, at hun havde Ret i sin Paastand, at hun kunde holde lige saa meget af sit Barn som en lykkeligere stillet og elskværdigere Moder af sit. Han undersøgte de Omstændigheder, der havde ført til Madge Murdocksons (eller Wildilds) Anholdelse, og da det fremgik af alt, at hun ikke kunde have haft nogen Del i Oprøret, gav han hende Lov til at følge hjem med Moderen, idet han foreløbig nøjedes med at give Ordre til, at Politiet skulde holde Øje med hende. Medens der gik Bud til Fængslet for at hente Madge, søgte Raadsherren at komme paa det rene med, om Moderen havde været Medvider i, at Robertson laante Pigens Klæder, men i det Kapitel kunde han ingen Vegne komme. Hun fastholdt, at hun aldrig havde set Robertson, siden han flygtede fra Fængselskirken, og at, hvis hendes Datter havde laant ham

fine Klæder, maatte det være sket, medens hun var ude i en Flække, der hedder Duddingstone og ligger en halv Mils Vej fra Hovedstaden. Hun kunde bevise, sagde hun, at hun havde været der hin skæbnesvangre Nat, og i Virkeligheden bevidnede ogsaa en af Politibetjentene, der havde været ude i den nævnte Landsby for at søge efter noget stjaalet Tøj hos en Vaskerkone, at han havde set Maggie Murdockson der, hvilket i høj Grad havde forøget hans Mistanke til det Hus, han skulde undersøge, eftersom han ansaa hende for en temmelig berygtet Person.

„Ja, er det ikke det, jeg siger?" sagde Kjællingen. „Der kan I selv se, hvad det har at sige, enten man har et godt eller et daarligt Rygte! — Naa, men naar alt kommer til alt, kunde jeg dog maaske nok fortælle jer noget om Porteous, som hele Raadet aldrig ellers vilde komme efter, hvor meget Spræl det saa end gjør".

Alles Blik rettedes imod hende — alle spidsede Øren.

„Tal!" sagde Raadsherren.

„Det vil være til Jert eget bedste, Mutter", bemærkede Byskriveren.

„Lad ikke Raadsherren vente", sagde Politibetjentene.

Hun tav haardnakket en to, tre Minuter, idet hun saa' sig om med et gnavent og ondskabsfuldt Blik og syntes at glæde sig over den Iver og Nysigenhed, hvormed de ventede paa hendes Svar. Saa busede det pludselig ud af hende: „Alt, hvad jeg ved om ham, er, at han hverken var en brav Soldat eller en pæn Kavalér, men akkurat lige saadan en Tyveknægt og Døgenigt som de fleste af jer rare Mennesker. — Hvad giver I mig for den Nyhed? — Han kunde have tjent Byen i mange Aar, uden at Overpræsidenten eller nogen af Raadsherrerne havde opdaget det, hvad?"

Medens hun sagde dette, traadte Magde Vildild ind, og hendes første Ord var: „Naa da, der har vi jo vores gamle Døgenigt af en Mutter, den Helvedesbrand —. Hejda, Deres Velbaarenheder, sikken en haabefuld Familie, hele to i Brummen paa én Gang —. Men vi har nu alligevel kjendt bedre Dage en Gang, ikke Mutter?"

Gamle Maggies Øjne tindrede af noget, der lignede Glæde, da hun saa' sin Datter paa fri Fod. Men hvad

enten hendes Moderkjærlighed nu ligesom Tigerens ikke kunde komme frem uden med en Tilsætning af Grumhed, eller der var noget i de Tanker, Madges Ord vakte hos hende, som igjen æggede hendes ondskabsfulde og vilde Sind, nok er det, hun puffede sin Datter temmelig voldsomt foran sig hen til Døren, idet hun skreg: „Hvad hjælper det, at vi har været bedre Folk, din liderlige Rendemaske! Jeg skal sige dig, hvad du er nu, skal jeg; du er et fjollet Daarekistelem, er du, og du skal i fjorten Dage ikke faa andet end Vand og Brød for alle de Bryderier, du har skaffet mig paa Halsen, og det er endda mer, end du har fortjent, din dovne Taske!"

Madge smuttede imidlertid fra sin Moder henne ved Døren, løb tilbage til Enden af Bordet, gjorde et dybt og affekteret Knix for Raadsherren og sagde snisende: „Mutter er i meget daarligere Humør i Dag, end hun plejer. Der maa have været noget Vrøvl mellem hende og hendes gamle Kjæreste — det er Satan, kan Deres Velbaarenheder nok begribe". Denne Oplysning gav hun i en dæmpet, fortrolig Tone, og Tilhørerne var som hele Tiden saa overtroiske, at de uvilkaarlig kom til at gyse derved. „Hun og Kjæresten kommer ikke altid godt ud af det med hinanden, og saa gaar det ud over mig — men jeg har en bred Ryg — og fordi hun ingen Levemaade har, behøver det da ikke at gaa lige saadan med Folk, der er klogere end hun". Saa gjorde hun igjen et dybt Knix, og i det samme hørte man Moderens skingrende Stemme.

„Naa, din Tøjte, skal jeg komme og hente dig!"

„Nej, hør bare hende", sagde Magde, „men jeg skal nok alligevel komme et Svip udenfor i Nat og danse i Maaneskinnet, medens hun og Kjæresten farer igjennem Luften paa et Kosteskaft for at se til Jean Jap, som de har sat i Brummen i Kirkaldy — aa, det bliver en lystig Tur over Inchkeith og over alle de smaa, søde Bølger, der triller og plasker imod Klipperne i det gyldne Maaneskin. Nu kommer jeg, Mutter, nu kommer jeg", sagde hun, da hun hørte den gamle kives med Betjentene, som ikke vilde lade hende komme ind igjen. Madge rakte vildt sin Haand op imod Loftet og sang saa højt, hun kunde:

„Højt til Vejrs
paa min gamle Mær,
jeg kan se, jeg kan se, jeg kan se hende der",

og med et Hop fløj hun ud af Stuen som Hexene i Macbeth i gamle Dage, da Publikum var mindre raffineret end nu om Stunder, plejede at gjøre, naar det skulde forestille, at de fløj op i Luften.

Der gik nogle Uger, før Hr. Middleburgh kunde faa Lejlighed til at iværksætte sit vel mente Forsæt at begive sig til St. Leonards for at se, om det var muligt at skaffe noget Vidnesbyrd for Effie Dans som det, der antydedes i det anonyme Brev.

Den Iver, hvormed Undersøgelsen angaaende Porteous' Drabsmænd dreves, havde i Virkeligheden helt lagt Beslag paa ham saa vel som paa alle andre Medlemmer af Byens Øvrighed.

Medens disse Undersøgelser stod paa, indtraf der to Begivenheder, der ere af Betydning for vor Fortælling. For det første blev Butler efter en grundig Undersøgelse af hans Forhold frikjendt for al Delagtighed i Porteous' Drab, men da han havde været til Stede under hele Optrinet, maatte han stille Borgen for, at han ikke vilde forlade sit sædvanlige Opholdssted, Libberton, saaledes at han kunde møde som Vidne, naar som helst det forlangtes. For det andet forsvandt Madge Wildild og hendes Moder fra Edinburgh. Da man søgte efter dem for at underkaste dem yderligere Forhør, viste det sig, at de havde skuffet Politiets Aarvaagenhed og forladt Byen umiddelbart efter, at Madge var bleven løsladt. Det var ikke muligt at opdage, hvor de opholdt sig.

Imidlertid havde Regeringens overdrevne Harme over den Ringeagt, der var bleven vist dens Myndighed ved Drabet paa Porteous, affødt forskjellige Foranstaltninger, ved hvilke den mere havde givet efter for sin stærke Attraa efter at opdage Ophavsmændene til denne Sammensværgelse end taget Hensyn til Folkets Stemning og dets Præsters Karakter. Der blev over Hals og Hoved udfærdiget en Parlamentsakt, i hvilken der udlovedes en Belønning af to Hundrede Pund til den, der angav nogen, som havde taget Del i Oprøret, og, hvad der var en meget usædvanlig og

ſtræng Beſtemmelſe, ſatte Dødsſtraf for at huſe nogen af de ſkyldige. Men ſærlig paafaldende fandt man én Beſtemmelſe, nemlig den, at den paagjældende Forordning en Tidlang ſkulde oplæſes i Kirkerne af Præſten den første Søndag i hver Maaned umiddelbart før Prædikenen. De Præſter, der ikke vilde rette ſig efter dette Paabud, ſkulde, første Gang de overtraadte det, have deres Ret til at være Medlemmer af nogen gejſtlig Ret forbrudt, og anden Gang miſte al Adgang til gejſtlige Embeder i Skotland.

Denne ſidſte Beſtemmelſe havde til Følge, at de, ſom hemmelig glædede ſig over Porteous' Drab, om de end ikke turde tage den Maade, hvorpaa det var blevet udført, i Forſvar, nu gjorde fælles Sag med de ſtrængere Presbyterianere, ſom var af den Anſkuelſe, at allerede Ordene „den verdslige Myndighed", udtalt fra en ſkotſk Prædikeſtol paa en Maade var en Indrømmelſe fra Præſteſkabets Side, og at det nævnte Paabud fra Regeringens Side var et Indgreb i Præſteſkabets guddommelige Ret, da Generalſynoden, ſom repræſenterede Kirkens uſynlige Overhoved, var i udelukkende Beſiddelſe af Retten til at træffe Beſtemmelſer angaaende den offentlige Gudstjeneſte. Der var ogſaa overmaade mange, ſom, ſkjønt de nærede andre Anſkuelſer i religiøs og politiſk Henſeende og derfor ikke lagde ſynderlig Vægt paa disſe Betragtninger, dog anſaa en ſaa voldſom Parlamentsakt for et Udſlag af en hævngjerrigere Aand, end det ſømmede ſig for et ſtort Lands Regering, og ſom noget, der lignede et Forſøg paa at træde Skotlands Rettigheder og Uafhængighed under Fødder. De forſkjellige Skridt, der blev tagne i Retning af at berøve Byen Edinburgh dens Privilegier til Straf for, hvad en voldſom og overmægtig Pøbelhob havde foretaget ſig uden for dens Mure, opvakte Uvilje hos mange, ſom fandt, at man havde ſkyndt ſig alt for meget med at gribe et Paaſkud til at ydmyge Skotlands gamle Hovedſtad. Kort ſagt, disſe ſlet betænkte Forholdsregler vakte megen Harme, Uvilje og Misfornøjelſe.

Midt under al denne Strid og Ophidſelſe var det kommet ſaa vidt med Effie Deans' Sag, at den nu omſider ſkulde for, efter at hun havde ſiddet fængſlet i mange Uger, og Hr. Middleburgh tog ſig da Tid til at forhøre ſig an-

gaaende det antydede Vidnesbyrd. Han valgte en Dag, da Vejret var smukt, og begav sig ud til gamle Deans' Hus.

Det var en Udflugt, som en Borgermand i hine Tider anſaa for temmelig vidtløftig, ſkjønt mange af den nuværende Forſtads Villaer ligge meget længere fra Byen end det her omhandlede Sted. Tre Kvarters Gang, ſom oven i Kjøbet udmærkede ſig ved den for en Magiſtratsperſons Værdighed paſſende Sindighed, førte imidlertid vor gode Raadsherre ud til St. Leonards.

Den gamle Mand ſad paa Græsbænken uden for ſin Hytte ſysſelſat med at gjøre Seletøjet til ſin Enſpænder i Stand, thi den Gang maatte ethvert Arbejde, der krævede lidt mere end almindelig Dygtighed, udføres af Husbonden, ſelv om han var en velſtaaende Mand. Han hævede lige akkurat Hovedet for at ſe, hvem den fremmede var, og fortſatte ſaa med barſk og alvorlig Værdighed ſit Arbejde. Det vilde have været umuligt af hans Anſigt og Væſen at ſlutte, at han ſtredes med en bitter Sjæleſorg. Hr. Middleburgh ventede et Øjeblik paa, at Deans paa en eller anden Maade ſkulde tilkjendegive, at han havde lagt Mærke til ham, og begynde en Samtale, men da det ſyntes at være hans Agt at vedblive at tie ſtille, var han nødt til ſelv at begynde.

„Mit Navn er Middleburgh — James Middleburgh. Jeg er Medlem af Edinburghs Magiſtrat".

„Det kan nok være", ſvarede Deans lakoniſk og uden at afbryde ſit Arbejde.

„De indſer nok", vedblev Middleburgh, „at en Raadsherres Pligter undertiden kan være ubehagelige nok".

„Det kan nok være", ſvarede David; „det har jeg ikke noget at indvende imod". Og ſaa tav han atter haardnakket.

„De maa nemlig vide", vedblev Raadsherren, „at Folk i min Stilling jævnlig er nødte til at ſøge pinlige og ubehagelige Oplysninger, blot fordi det er deres Pligt og Skyldighed".

„Det kan nok være", ſvarede Deans atter. „Jeg har ikke noget at indvende hverken imod det ene eller det andet. Men jeg ved, at der har været den Tid, da Edinburgh havde en retfærdig Øvrighed, ſom frygtede Gud og ikke bar

Sværdet forgjæves, men var en Skræk for de onde og en Hæder for dem, der holdt sig paa den rette Vej. Det var den Gang, den værdige og trofaste Dick var Overpræsident, og da der var en trofast og oprigtig Generalsynode, som gik Haand i Haand med de i Sandhed ædle og fædrelandssindede Adelsmænd og med Øvrigheden i denne og andre Byer, Adel og Borgere og Menigmand af alle Klasser, som alle saa' med samme Øje og hørte med samme Øre og bar Arken med forenede Kræfter — den Gang kunde man se Folk ofre deres Penge til Bedste for Staten, som om de ikke var mere værd end Brosten. Min Fader saa' dem tømme Sække med Dalere ud af Overpræsidentens Vindue i Vogne, som kjørte dem til Armeen ved Dunse Law, og vil De ikke lade Dem nøje med hans Vidnesbyrd, saa kan De gaa ned i Luckenboderne og se Vinduet, for det er der endnu — jeg tror, det er en Klædekræmmer, som har sin Bod der nu — det er der, hvor Jærngitteret er, fem Steder fra Gosfords Close. — Men den Aand lever ikke længere iblandt os; vi tænker mere paa det ledeste Snavs i vore Kostalde end paa de Velsignelser, der er forjættet os, eller paa vor Skyldighed til at holde vore hellige Løfter, og vi giver hellere et Pund Skotsk ud til Salve til at smøre paa vore gamle Paneler og i vore Senge for at rense dem for de engelske Væggelus, som de kalder dem, end vi giver en Hvid ud for at fri Landet for de arminianske Kaalorme, socinianske Myrer og deistiske Skjøger, der er stegne op fra den bundløse Pøl for at hjemsøge denne forstokkede, falske og lunkne Slægt".

Det gik Davie Deans ved denne Lejlighed, som det er gaaet saa mange andre øvede Talere; da han først var kommen ind paa sit Yndlingsæmne, rev hans egen Begejstrings Strøm ham med til Trods for den Sorg, der knugede ham, og hans vel øvede Hukommelse forsynede ham rigelig med alle de rhetoriske Billeder og Vendinger, der var ejendommelige for den Sekt, han tilhørte.

Hr. Middleburgh nøjedes med at svare: „Det kan være meget sandt alt sammen, min Ven, men som De nys bemærkede, jeg har slet ingen Ting at indvende hverken imod det ene eller det andet. — De har 'to Døtre, Hr. Deans, ikke?"

Den gamle vred sig som en, man pludselig kommer til at røre paa et ømt Sted; han fattede sig imidlertid straxt, tog igjen fat paa sit Arbejde, som han havde afbrudt i sin Tales Hede, og svarede mørkt og bestemt: „Én, Herre, — kun én".

„Jeg forstaar Dem", sagde Hr. Middleburgh, „De har kun én Datter her hjemme hos Dem — men den ulykkelige Pige, der sidder i Fængsel — hun er jo Deres yngste Datter, ikke?"

Presbyterianeren saa' barskt op. „For Verden og efter Kjødet er hun min Datter, men da hun blev et Belials Barn og indlod sig med de ugudelige og gav sig af med Synd og Uretfærdighed, ophørte hun at være mit Barn".

„Ak, Hr. Deans", sagde Middleburgh, idet han satte sig ved Siden af ha og søgte at gribe hans Haand, som den gamle Mand stolt trak til sig, „vi er alle Syndere, og vore Børns Vildfarelser burde ikke overraske os, for saa vidt som de kun er den Syndens Arv, de har fra os, og vi har ikke Ret til at forstøde dem, fordi de har tabt sig selv".

„Herre", sagde Deans utaalmodig, „alt det ved jeg lige saa godt som — jeg mener", vedblev han, idet han bed den Harme i sig, som han følte over at blive hovmestereret, noget, som de, der er mest opsatte paa at komme til at gjøre det overfor andre, har allervanskeligst ved selv at finde sig i — „jeg mener, at det, De siger, kan være meget rigtigt og fornuftigt — men jeg har ikke Lov til at indlade mig med fremmede angaaende mine egne private Forhold — og nu midt under den svare Nød, Nationen er stedt i, nu, da Forordningen i Anledning af Sagen med Porteous er kommen fra London, hvilket er det værste Slag, dette stakkels syndige Land og vor lidende Kirke har faaet siden den lede og ulykkesvangre Test-Akt — i Tider som disse . . . ."

„Men, min gode Ven", afbrød Hr. Middleburgh ham, „De maa dog først tænke paa Deres eget Hus, ellers er De selv værre end de vantro".

„Jeg vil sige Dem, Hr. Raadsherre", svarede David Deans, „i Fald De er Raadsherre — det er der kun liden Ære ved at være i disse onde Tider — jeg vil sige Dem,

at jeg har hørt den Gud velbehagelige Saunders Peden — jeg husker nu ikke, hvornaar det var, men det var i hin blodige Tid, da Plovmændene pløjede deres Furer paa Skotlands Kirkebakke — jeg hørte ham sige til sine Tilhørere, gode og udvalgte Kristne, som de var, at nogle af dem vilde græde mere over en usel Kalv eller Bede, der druknede for dem, end over al Tidens Syndighed og Undertrykkelse, og at nogle af dem tænkte paa dit og andre paa dat, og der var nu Lady Hundleslope, hun tænkte paa sin Jack, som græd der hjemme ved Arnen. Og hun bekjendte i mit Paahør, at der var kommen en pludselig Angst over hende for Sønnen, som hun havde forladt syg og svag. — Og hvad vilde han have sagt om mig, om jeg havde ophørt at tænke paa den gode Sag for at tænke paa et Udskud, en — aa, jeg kan ikke holde ud at tænke paa, hvad hun er".

„Men det gjælder Deres Barns Liv, min gode Mand, — tænk paa det — sæt nu, hendes Liv kan frelses", sagde Middleburgh.

„Hendes Liv!" udbrød David. „Jeg vilde ikke give et eneste af mine graa Haar for hendes Liv, naar hendes gode Navn og Rygte er forspildt. — Og dog", sagde han, idet han blev blød og opgav sin Haardhed, alt som han talte — „jo, jeg vilde slutte den Handel, Hr. Middleburgh — jeg vilde give alle disse graa Haar, som hun har bragt Sorg og Skam over — jeg vilde give det gamle Hoved, de sidde paa, for hendes Liv, og for at hun kunde faa Tid til at angre og omvende sig, thi hvad have de ugudelige, naar de have draget deres sidste Suk? — Men jeg vil aldrig se hende mere. — Nej! — det — det er min faste Beslutning — jeg vil aldrig se hende mere!" Hans Læber vedblev at skjælve en liden Stund, efter at han havde ophørt at tale, som om han ved sig selv gjentog dette Løfte.

„Godt, godt, min Herre", sagde Middleburgh. „Jeg tror, De er en fornuftig Mand; hvis De vil frelse Deres Datters Liv, maa de bruge de Midler, der staa i Menneskers Magt".

„Jeg forstaar, hvad De mener, men Hr. Novit, som er Sagfører og Fuldmægtig for en agtværdig Person, Lairden af Dumbiedikes, vil gjøre, hvad verdslig Visdom kan udrette

for hende. Jeg selv vil ikke have noget med Domstolene at skaffe, saaledes som de nu om Stunder er indrettede; jeg har mine Betænkeligheder og Samvittighedsskrupler overfor dem".

„Det vil sige", sagde Middleburgh, „at De er Cameronianer og ikke anerkjender vore Domstoles og vor nuværende Regerings Myndighed?"

„Med Deres Tilladelse, Herre", svarede David, der var alt for stolt af sine egne Talenter i Retning af Polemik, til at han skulde ville betegne sig som nogens Tilhænger, „De tager mig op, før jeg er falden. Jeg indser ikke, hvorfor jeg skal kaldes Cameronianer, især nu, da I ikke blot har overført denne navnkundige og Gud velbehagelige Martyrs Navn paa en Bande Soldater, af hvilke mange, efter hvad jeg hører, nu er lige saa dygtige til at bande og sværge og føre ugudelig Tale som Richard Cameron var til at prædike og bede, men ogsaa, saa vidt det stod til jer, har gjort denne Martyrs Navn forsængeligt og foragteligt ved at kalde en usel verdslig Dans til Pibers og Trommers Lyd for Cameronianerdansen — en Dans, som kun alt for mange af Religionens Bekjendere tage Del i — og det er en højst usømmelig Idræt for en troende at danse til nogen som helst Melodi, især med Personer af Kvindekjønnet. Det er en dyrisk Forlystelse, som for mange er Begyndelsen til Frafald, hvilket jeg har lige saa megen Anledning til at bevidne, som mange andre".

„Naa ja, Hr. Deans", svarede Middleburgh, „jeg vilde kun sige, at saa er De vel Cameronianer eller Mac Millanit, hører til en af de Sekter, kort sagt, der ikke kan gaa ind paa at aflægge Ed under en Regering, som ikke har godkjendt Overenskomsten".

„Herre", svarede Polemikeren, som endogsaa glemte sin nuværende Ulykke, naar han kom ind paa saadanne Samtaler, „De vipper mig ikke saa let, som De tror. Jeg er hverken Mac Millanit eller Russelit eller Hamiltonianer eller Harleyit eller Howdenit — jeg lader mig ikke trække om ved Næsen af nogen — jeg tager ikke mit Kristennavn af noget Lerkar. Jeg har mine egne Grundsætninger og mine egne Handlinger at svare til og kæmper i al Ydmyghed for den gode gamle Sag paa lovlig Maade".

„Det vil altsaa sige, Hr. Deans", sagde Middleburgh, „De er Deanit og har Deres egne Anskuelser".

„Kan det fornøje Dem at sige det, saa vær saa god", sagde David Deans, „men jeg har aflagt mit Vidnesbyrd overfor lige saa fornemme Herrer som Dem og i strængere Tider end disse, og ihvorvel jeg hverken vil ophøje mig selv eller trække andre ned, saa vilde jeg dog ønske, at enhver Mand og Kvinde her i Landet havde holdt saa fast ved det sande Vidnesbyrd og fulgt den lige Middelvej saa at sige paa Aasen, hvor Vejr og Vind bider, holdende sig fri for Snarer og Yderligheder til højre og Glatis til venstre saa godt som Johnny Dodds fra Farthings Acre og én Mand til, som jeg ikke vil nævne".

„Det skal formodentlig sige saa meget som, at Johnny Dodds fra Farthings Acre og David Deans i St. Leonards er de eneste Medlemmer af den sande, ægte og uforfalskede skotske Kirke", svarede Raadsherren.

„Gud forbyde, at jeg skulde føre saadan forfængelig Tale, saa længe der er saa mange rettroende Kristne", svarede David, „men det vil jeg dog sige, at alle Mennesker handle, efter som de har faaet Evner og Naade til, saa det er intet Under, at ...."

„Det er meget kjønt alt sammen", afbrød Hr. Middleburgh ham, „men jeg har ikke Tid til at høre derpaa. Det, det nu drejer sig om, er følgende: jeg har udfærdiget en Stævning til Deres Datter. — Møder hun den Dag, Sagen skal for, og aflægger hun sit Vidnesbyrd, er der Grund til at haabe, at hun kan frelse sin Søsters Liv — skræmmer De hende ved forskruede Betænkeligheder med Hensyn til det tilladelige i, at hun gjør sin Pligt som kjærlig Søster og god Undersaat, fra at møde, maa jeg, skjønt det maaske lyder haardt i Deres Øren, sige Dem, at De, som har skjænket denne ulykkelige Pige Livet, selv paafører hende en voldsom og alt for tidlig Død".

Med disse Ord vendte Hr. Middleburgh ham Ryggen for at gaa.

„Tøv lidt — tøv lidt, Hr. Middleburgh", sagde Deans i stor Forvirring og Vaande. Raadsherren, som rimeligvis havde en Følelse af, at hvis han forlængede Samtalen, kunde det let svække Virkningen af hans bedste og kraftigste

Argument, skyndte sig imidlertid at komme af Sted uden at indlade sig paa yderligere Disput.

Deans sank tilbage paa Bænken forvirret af en Mængde indbyrdes stridige Følelser. Det havde været Gjenstand for stor Uenighed iblandt hans Trosfæller, hvor vidt ægte Presbyterianere uden at synde kunde anerkjende den Regering, der kom efter Revolutionen, da det viste sig, at den ikke anerkjendte det store religiøse Vidnesbyrd, Nationen havde givet i den højtidelige Pagt og Overenskomst, og de, der var enige om denne almindelige Grundsætning, havde endelig under forskjellige højtravende Navne som Antipapister, Antiprælatister, Antierastianere, Antisekterere og ægte Presbyterianere splittet sig i en Mængde smaa Sekter, der var uenige om, i hvilken Udstrækning man burde bøje sig for den bestaaende Regering og dens Love, hvor naar en saadan Anerkjendelse begyndte at blive synding.

Paa et meget stormende Møde, der blev holdt i 1682 for at drøfte disse vigtige og vanskelige Spørgsmaal, viste det sig, at de faa ægte troende var yderst uenige i saa Henseende. Stedet, hvor dette Møde holdtes, passede udmærket til en saadan Forsamling. Det var en vild og meget affides Kløft i Tweeddalen omgiven af høje Klipper og langt borte fra enhver menneskelig Bolig. En lille Flod eller rettere Bjærgstrøm ved Navn Talla vælter sig med stor Voldsomhed ned igjennem Kløften dannende en Mængde smaa Vandfald, det ene neden for det andet. Her kom Førerne for de adsplittede Tilhængere af the Covenant sammen, Mænd, som deres Fredløshed og Mindet om de Grusomheder, der var overgaaet dem, havde gjort barske af Sind og fantastiske i deres religiøse Anskuelser. Med Vaaben i Haand drøftede de her under Gny og Larm, som Fossens Buldren ikke kunde overdøve, Stridsspørgsmaal, der var lige saa tomme og lidet værd som dens Skum.

De fleste af Deltagerne i dette Møde var af den Mening, at al Udredelse af Skatter eller Afgifter til den bestaaende Regering var aldeles ulovlig og at betragte som Ofring til Afguderne. Med Hensyn til andre Paalæg og Forpligtelser herskede der forskjellige Anskuelser, og vi kan maaske bedst give en Forestilling om den Aand, der herskede blandt disse Kirkens stridbare Fædre, ved at fortælle, at

medens alle var enige om, at det var ugudeligt at betale Skatter til at vedligeholde en staaende Hær med, var der voldsom Strid om, hvor vidt det var lovligt at betale de Afgifter, der opkrævedes ved Porte og Broer til Vedligeholdelse af Veje og andre nødvendige Indretninger. Nogle, som ivrede imod Bom- og Bropenge, kunde imidlertid nok bære over deres Samvittighed at betale den almindelige Afgift for Benyttelsen af de offentlige Færger, men en overmaade ivrig og nøjeregnende Fanatiker, James Russel, som havde været med til at myrde Ærkebiskoppen af St. Andrews, protesterede endogsaa overordentlig energisk imod denne sidste svage Skygge af Underkastelse under den bestaaende Øvrighed. Denne begejstrede og af Herren højt benaadede Mand og hans Tilhængere nærede ogsaa store Betænkeligheder med Hensyn til det tilladelige i at betegne Ugedagene og Maanederne med de almindelige Navne, som de fandt lugtede saa stærkt af Hedenskab, at de til sidst kom til det Resultat, at de, der betjente sig af Ord som Mandag, Tirsdag, Januar, Februar o. s. v. „gjorde sig fortjente til samme, om ikke endnu strængere Straf end den, Afgudsdyrkerne i gamle Dage havde maattet lide".

David Deans havde været til Stede ved dette mærkelige Møde. Han var den Gang for ung til at kunne optræde som Taler blandt disse Polemikere, men Diskussionens metafysiske Spidsfindighed og det Spektakel, hvormed den førtes, havde gjort ham meget hed i Hovedet, og han kom jævnlig i Tankerne tilbage til denne Debat. Skjønt han omhyggelig skjulte sin Usikkerhed for andre og maaske ogsaa for sig selv, havde det imidlertid aldrig været ham muligt at komme til et bestemt Resultat med Hensyn til de omtvistede Spørgsmaal. Hans naturlige sunde Sans havde i Virkeligheden virket som Modvægt overfor hans polemiske Iver. Han syntes ingenlunde om den Ro og Ligegyldighed, hvormed Kong Vilhelms Regering gled hen over Tidens Vildfarelser, idet den, langt fra at give den presbyterianske Kirke dens gamle Overherredømme tilbage, udstedte en Amnestiakt, som endogsaa omfattede Folk, der havde forfulgt den, og benaadede mange af disse med Titler, Embeder og andre Gunstbevisninger. Da der paa den første Generalsynode efter Revolutionen blev gjort Forslag om at kalde Liguen og

Covenantet til Live igjen, hørte fromme David med Rædsel Folk af verdslig Kløgt og Visdom, som han kaldte dem, spotte dette Forslag som ikke mere passende til Tiden og ikke svarende til Kirkens nye Form. Dronning Annas Regering havde styrket hans Overbevisning om, at den Styrelse, Revolutionen havde indført, ikke var af den ægte presbyterianske Art, men da han var fornuftigere end de fuldstændig fanatiske Medlemmer af den Sekt. han tilhørte, kunde han ikke undgaa at se Forskjellen imellem det Maadehold og den Tolerance, der udmærkede hendes og Vilhelms Regering, og det Tyranni og de Undertrykkelser, der dreves saa eftertrykkelig under Karl den anden og Jakob den anden. Skjønt den presbyterianske Religionsform havde mistet den Betydning, der fordum knyttede sig til dens Bandsættelser, og skjønt den var nødt til at taale den episkopale og forskjellige andre Sekter ved Siden af sig, var den dog endnu stadig den nationale Kirke, og skjønt det andet Tempel i Glans og Herlighed stod langt tilbage for det, der havde straalet fra 1639 til Slaget ved Dunbar, var det dog en Bygning, som, om den end hverken havde noget truende eller imponerende ved sig, i alt Fald havde bevaret sit oprindelige Forbilledes Form og Symmetri. Saa kom Opstanden i 1715, og David Deans' Skræk for, at det papistiske og prælatistiske Parti igjen skulde komme til Kræfter, bidrog væsentlig til at forsone ham med Kong Georgs Regering, skjønt det trykkede ham en hel Del, at man nok kunde have denne Konge mistænkt for at hælde til Erastianismen. Kort sagt, alle disse forskjellige Betragtninger havde til forskjellige Tider bragt ham til at skifte Standpunkt med Hensyn til det Omfang, hvori han ansaa sig for berettiget til at anerkjende eller underkaste sig den bestaaende Regering, som ganske vist var mild og faderlig, men ikke havde godkjendt Covenantet, og nu opfordredes han af den stærkest mulige Grund til at give sit Minde til, at hans Datter aflagde Vidnesbyrd for Retten, hvilket af alle dem, man senere har betegnet som Cameronianere, betragtedes som et beklageligt Skridt i Retning af ligefrem Frafald. Naturens Røst talte imidlertid lydelig i hans Hjærte imod Fanatismens Bud, og hans Fantasi, der var saa frugtbar paa Løsninger af Stridsspørgsmaal, grublede over en Udvej til at slippe ud af

denne frygtelige Forlegenhed, i hvilken han paa den ene Side saa' et Frafald fra sine Grundsætninger, paa den anden et Optrin, som en Fader ikke kunde andet end gysende vende sig bort fra.

„Jeg har været stadig og urokkelig i mit Vidnesbyrd", sagde David Deans, „men hvem har kunnet sige mig paa, at jeg er gaaet haardt i Rette med min Næste, fordi han har taget sig større Frihed i sin Vandel end jeg? Jeg har aldrig været Separatist og aldrig kjævledes med svage Sjæle om Mynte, Kommen, og andre saadanne Smaating. Maaske opgaar der for min Datter et Lys i denne Sag, som er skjult for mine gamle Øjne — det er hendes Samvittighed og ikke min, det kommer an paa — Mener hun, at hun har Ret til at træde frem for denne Domstol og række sin Haand i Vejret for denne stakkels forskudte, saa vil jeg visselig ikke sige, at hun overskrider sine Grænser; og hvis ikke", — han standsede i sin Tankegang, og en usigelig Angst forvrejede hans Træk, men han rystede det af sig og gik modig videre — „og hvis ikke — saa Gud forbyde, at jeg skulde forlede hende til Frafald! Jeg vil ikke friste det ene af mine Børns Samvittighed — nej, nej, ikke om jeg saa kunde frelse det andets Liv derved".

En Romer kunde have ofret sin Datter til Døden dreven af helt andre Grunde og Følelser, men ikke af en mere heroisk Følelse af, hvad der var hans Pligt.

Ellevte Kapitel.

Med faste Skridt traadte Deans ind i sin Datters Kammer, bestemt paa at lade hendes egen Samvittigheds Lys afgjøre, hvorledes hun burde handle i den vanskelige Situation, hun efter hans Mening maatte befinde sig i.

Det lille Værelse havde tjent til Sovekammer for begge Søstrene, og der stod endnu den lille Seng, som var bleven sat op for Effies Bekvemmeligheds Skyld, da hun under Paaskud af, at hun ikke havde det godt, ikke som i gamle, lykkeligere Dage vilde dele Seng med sin Søster. Da Deans

traadte ind i Kammeret, faldt hans Blik uvilkaarlig paa denne lille Seng med dens grove, mørkegrønne Omhæng, og de Tanker, dette Syn fremkaldte i hans Sjæl, overvældede ham saaledes, at han næsten var ude af Stand til at tale til sin Datter om den Sag, han var kommen for. Hun var imidlertid sysselsat med noget, der brød Isen. Hun sad og stirrede paa et Papir, der indeholdt en Stævning til at møde som Vidne i sin Søsters Sag for at aflægge Vidnesbyrd til bedste for den anklagede. Den brave Raadsherre, som var fuldt og fast bestemt paa, at han ikke vilde lade nogen Mulighed til at skaffe Effie Retfærdighed uforsøgt og ikke lade hendes Søster beholde nogen som helst Undskyldning for ikke at aflægge det Vidnesbyrd, han antog, hun kunde give, havde nemlig ladet en Politibetjent aflevere den sædvanlige Stævning til hende, medens han talte med David.

Dette var for saa vidt heldigt for Deans, som det sparede ham for den pinlige Nødvendighed at udvikle og forklare Sagen for sin Datter. Han sagde blot med hul og skjælvende Stemme: „Jeg ser, at du allerede ved, hvad det drejer sig om".

„Aa, Fader, vi er gruelig stedte imellem Guds Lov og Menneskenes Lov. — Hvad skal vi gjøre? — Hvad kan vi gjøre?"

Vi maa her bemærke, at Jeanie i og for sig ikke nærede nogen som helst Betænkeligheder med Hensyn til det at møde i Retten. Hun havde vel nok mere end én Gang hørt sin Fader drøfte dette Spørgsmaal, men hun var, som vi allerede have sagt, vant til ærbødig at høre paa meget, som hun ikke kunde forstaa, og spidsfindige Fortolkninger fandt i hende en taalmodig, men ikke synderlig andægtig Tilhørerinde. Da hun modtog Stævningen, drejede hendes Tanker sig derfor ikke om de intetsigende Skrupler, der bragte Uro i hendes Faders Sind, men om de Ord, den fremmede havde sagt til hende ved Muschats Sten. Hun var med ét Ord ikke et Øjeblik i Tvivl om, at hun maatte møde for Retten for der at have det frygtelige Valg enten at ofre sin Søster ved at sige Sandheden eller gjøre sig skyldig i Meneд for at frelse hendes Liv. Og saa stærkt var hun optagen af denne Tanke, at hun af Faderens Ord „Du ved, hvad det

drejer sig om", uvilkaarlig sluttede, at han vidste Besked om den Anvisning, der var bleven givet hende paa en saa gruelig Maade. Hun saa' op paa ham med ængstelig Overraskelse, hvori der blandede sig en vis Rædsel, som ingenlunde fjærnedes ved, hvad han yderligere sagde, saaledes som hun fortolkede og anvendte hans Ord.

„Datter", sagde David, „det har altid været min Mening, at i Tilfælde af tvivlsom og omtvistelig Natur maa enhver Kristen lade sig lede af sin egen Samvittighed. Gaa derfor i dig selv, prøv dig selv af al din Sjæls Evne, og det, du saa til syvende og sidst finder at være det rette i denne Sag — det skal du gjøre".

„Men, Fader", sagde Jeanie, hvis Sjæl oprørtes imod den Fortolkning, hun uvilkaarlig gav hans Ord, „kan dette — dette være tvivlsomt eller omtvisteligt? Husk paa det ottende Bud, Fader: Du skal ikke sige falskt Vidnesbyrd imod din Næste".

David Deans sagde straks ingen Ting, thi idet han satte hendes Ord i Forbindelse med sin forudfattede Mening om Sagens Vanskelighed, tyktes det ham, at hun, Kvinde og Søster, som hun var, knapt havde Ret til at gjøre sig Betænkeligheder ved denne Lejlighed, naar han, Manden, der var prøvet i denne Vidnesbyrdenes Tidsalder, middelbart havde givet hende Medhold, hvis hun vilde følge sin egen Følelses naturlige Bud. Han blev imidlertid sin Beslutning tro, indtil hans Blik atter uvilkaarlig faldt paa den lille Seng og manede Billedet af hans Alderdoms Barn frem for ham, saa det bares ham for, som saa' han hende sidde der bleg, udtæret og med knust Hjærte. Da dette Syn steg op for ham, kom der uvilkaarlig Grunde til Orde i hans Sjæl for den Handlemaade, han mente vilde kunne frelse hans Barn, og uvilkaarlig udtalte han dem — men hvor forskjellig var ikke den Tone, hvori han nu talte, fra hans sædvanlige dogmatiske Sikkerhed!

„Datter", sagde han, „jeg sagde ikke, at du helt vilde kunne undgaa at snuble — og der er ingen Tvivl om, at denne Handling af nogle vil blive anset for en Overtrædelse, eftersom den, der ulovlig og imod sin Samvittighed aflægger Vidnesbyrd, i en vis Forstand aflægger Vidnesbyrd imod sin Næste. I Tilfælde, hvor man giver efter, er det

imidlertid ikke saa meget Eftergivenheden, det kommer an paa, som dens Sind og Samvittighed, der gjør sig skyldig deri. Derfor har jeg heller ikke, skjønt jeg ikke har holdt mit Vidnesbyrd imod Tidens Frafald tilbage, anset mig for berettiget til at afholde mig fra Samkvem med mange, som have været rede til at høre de Præster, der have godkjendt den ulykkalige Tolerance, idet jeg har ment, at de maaske kunde have godt deraf, om jeg end ikke selv kunde".

Da David var kommen saa vidt, bebrejdede hans Samvittighed ham, at han maaske middelbart bidrog til at undergrave sin Datters rene Tro og jævne Vejen for hende til et Frafald fra de strænge Grundsætninger. Han holdt derfor pludselig inde og slog over i en anden Tone. „Jeg mærker, Jeanie", sagde han, „at vore syndige Følelser — jeg kalder dem saa med Hensyn til vor Redebonhed til at gjøre vor Faders Vilje — er alt for stærkt oppe i mig i denne Sorgens og Fristelsens Stund, til at jeg kan se, hvad der er min Pligt, eller til at vejlede dig til din. Jeg vil ikke tale mere om denne saare vanskelige Sag. Kan du, Jeanie, med Gud og en god Samvittighed tale til Forsvar for denne ulykkelige Stakkel, saa gjør det", vedblev han med skjælvende Stemme — „hun er jo din Søster efter Kjødet, hvor uværdig og ryggesløs hun end er, hun er Datter af en hellig i Himlen, som var dig i Moders Sted, Jeanie — men tilsteder din Samvittighed dig ikke at tale for hende for Retten, saa følg din Samvittighed, Jeanie, og Guds Vilje ske".

Med disse Ord forlod han Værelset og efterlod sin Datter i dyb Sorg og Uro.

Det vilde ikke lidet have forøget David Deans' Bekymring, hvor stor hans Sjælevaande end var, om han havde vidst, at hans Datter ikke fortolkede de spidsfindige Grunde, han havde anført, som en Tilladelse til at følge sin egen Mening i en tvivlsom og omtvistelig Sag, men snarere som en Opmuntring til at overtræde et af de guddommelige Bud, som alle Kristne af enhver Sekt, og hvad Navn de end nævne sig med, er enige om at betragte som hellige.

„Kan dette være muligt?" sagde Jeanie, da Døren havde lukket sig efter hendes Fader. „Kan det virkelig have været ham, jeg hørte tale saaledes, eller har Djævelen paataget sig hans Ansigt og Røst for at give sit Raad, der

fører til Fordærvelse, større Vægt? — En Søsters Liv, og en Fader, der anviser, hvorledes det kan frelses. — O, Gud hjælpe mig! — dette er en frygtelig Fristelse!"

Idet hun gik fra den ene Tanke til den anden, forestillede hun sig blandt andet, at hendes Fader forstod det ottende Bud bogstavelig som et Forbud imod at sige falskt Vidnesbyrd imod vor Næste, men ikke imod at gjøre det til bedste for ham. Hendes klare, af Sofisterier uberørte Sans for godt og ondt forkastede imidlertid øjeblikkelig en saa indskrænket Fortolkning, der var Lovens Giver saa uværdig. Hun blev siddende i den mest oprivende Angst og Uvished — angst for at sige rent ud til sin Fader, hvad hun tænkte, og for at han skulde holde paa en Anskuelse, hun ikke kunde gaa ind paa — pint af Sorg over Søsteren, en Sorg, der blev endnu bitrere, naar hun betænkte, at hun havde det i sin Magt at frelse hende, men at det kun kunde ske ved Midler, som hendes Samvittighed forbød hende at bruge — kort sagt, omtumlet som et Skib paa en aaben Red i Storm og ligesom det kun med et eneste sikkert Anker og Tov at holde sig til — Tro paa Forsynet og den faste Beslutning, at hun vilde gjøre sin Pligt.

Butlers Kjærlighed og stærke religiøse Følelse vilde have været hende en væsentlig Støtte i denne Vaande, men han var endnu saaledes bunden, at han ikke kunde komme til St. Leonards, og hendes Bekymringer var af den Beskaffenhed, at hun med sin Mangel paa Øvelse i at føre Pennen umulig kunde udtrykke dem skriftlig. Hun var derfor nødt til helt og holdent uden nogen som helst Bistand at lade sig lede af sin egen Følelse af Ret og Uret.

Det var ikke den ringeste af Jeanies Bekymringer, at hun, hvorvel hun haabede og troede, at hendes Søster var uskyldig, ikke kunde komme til at høre det af hendes egen Mund.

Ratcliffes tvetydige Færd i Sagen med Robertson havde ikke lagt nogen Hindring i Vejen for, at han, som det jo jævnlig sker med Folk, der bære Kappen paa begge Skuldre, var bleven belønnet med en Ansættelse og andre Gunstbevisninger. Sharpitlaw, der saa' en Slags Aandsfrænde i ham, havde talt hans Sag over for Magistraten, og den

Omstændighed, at han frivillig var bleven i Fængslet, da Pøblen aabnede det, vilde have gjort det alt for haardt at røve ham Livet, som han saa let havde kunnet bjærge. Han blev fuldstændig benaadet, og kort efter blev James Ratcliffe, den største Kjæltring og Indbrudstyv i Skotland, ansat som Opsynsmand over andre Gavtyve, maaske for at stadfæste Rigtigheden af et gammelt Ordsprog.

Da Ratcliffe saaledes var kommen i en betroet Stilling, henvendte den vise Saddletree og andre, der interesserede sig for Familien Deans, sig gjentagne Gange til ham for at faa et Møde i Stand imellem Søstrene. Raadsherrerne, som var overmaade opsatte paa at faa fat i Robertson, havde imidlertid givet strænge Ordre til, at et saadant ikke maatte finde Sted, idet de haabede, at naar de saaledes holdt dem fra hinanden, vilde det maaske kunne lykkes dem at faa noget at vide om Flygtningen enten af den ene eller den anden af dem. Jeanie havde intet at sige dem om ham. Hun oplyste Hr. Middleburgh om, at hun ikke kjendte det mindste til Robertson, men blot havde efterkommet hans Opfordring til at mødes med ham hin Nat, da han vilde give hende et Raad med Hensyn til hendes Søster — hvad dette gik ud paa, var en Sag imellem Gud og hendes Samvittighed. Hans Gjøren og Laden, hans Planer og Foretagender baade nu og i Fortid og Fremtid vidste hun intet om og havde derfor heller intet at oplyse.

Effie var lige saa tavs, om end af andre Grunde. Det hjalp ikke, at de lovede, at hendes Straf skulde blive mildnet, ja at hun endogsaa skulde blive fuldstændig benaadet, hvis hun vilde tilstaa, hvad hun vidste om sin Elsker. Hun svarede kun med Taarer, undtagen naar de spørgendes Iherdighed gjorde hende vranten og fortrædelig, og hun svarede dem kort og uærbødig.

Efter at hendes Sag var bleven udsat i adskillige Uger i Haab om, at man maaske dog kunde faa hende til at udtale sig om, hvad der laa Øvrigheden meget stærkere paa Sinde, end hvor vidt hun var skyldig eller uskyldig, brast omsider deres Taalmodighed, og da selv Hr. Middleburgh ikke længere fandt Øre for sine Forestillinger til bedste for

hende, blev Dagen for Sagens Foretagelse for Retten bestemt.

Nu først kom Sharpitlaw i Tanke om sit Løfte til Effie Deans, eller rettere han gav efter for de stadige veltalende Forestillinger, han maatte høre af Madam Saddletree, der boede Dør om Dør med ham, og som erklærede, at det var hedensk Grusomhed at holde de to sønderknuste Mennesker fra hinanden. Han udfærdigede den vigtige Tilladelse til, at Jeanie maatte besøge hende.

Aftenen før den skæbnesvangre Dag, da Sagen skulde for, fik Jeanie Lov til at komme ind til sin Søster — det var et sørgeligt Møde, og det fandt Sted paa et højst ulykkeligt Tidspunkt. Det hørte imidlertid med til den bitre Kalk, hun skulde tømme for at sone Misgjerninger og Daarskaber, hun ingen Del havde i. Til den fastsatte Tid, Klokken tolv om Middagen, gik hun hen til dette Brødens, Vildfarelsens og Ulykkens Hjem for at mødes med sin brødefulde, vildfarne og højst ulykkelige Søster.

Tyvende Kapitel.

Jeanie Deans blev lukket ind i Fængslet af Ratcliffe. Da dette Menneske, der var lige saa blottet for Undseelse som for Æresfølelse, aabnede Porten, som nu var tre Gange saa stærk som før, for hende, spurgte han hende med et Grin, der fik hende til at gyse, om hun kunde huske ham.

Et halv højt frygtsomt Nej var hendes Svar.

„Hvad for noget! Kan du ikke huske Maaneskinnet og Muschats Sten og Rob og Rat?“ sagde han med det samme Grin. „Du trænger nok til at faa rydded op i din Hukommelse, min Skat“.

Havde Jeanies Bekymring kunnet blive større, end den allerede var, maatte den være bleven det, da hun saa' sin Søster i saa ryggesløst et Menneskes Varetægt. Der var imidlertid noget godt i ham, som for en Del opvejede det meget onde, der var i hans Karakter og Væsen. Hvor mange Ugjerninger han end havde begaaet, havde han aldrig

været blodtørstig eller grusom, og i sin nuværende Stilling havde han til en vis Grad vist sig tilgængelig for menneskelige Følelser. Disse gode Egenskaber kjendte Jeanie imidlertid ikke noget til, og da hun mindedes Scenen ved Muschats Sten, kunde hun knapt finde Ord til at meddele ham, at hun havde en Skrivelse fra Raadsherre Middleburgh, der tillod hende at besøge sin Søster.

„Det ved jeg nok, min rare Pige, og jeg har oven i Kjøbet faaet udtrykkelig Ordre til at blive inde og passe paa jer hele Tiden, medens du er hos hende".

„Er det nødvendigt?" sagde Jeanie i en bedende Tone.

„Ja, vel er det det, min Tøs", svarede Slutteren. „Hvad kan det ogsaa gjøre dig og din Søster, at Jim Ratcliffe hører paa, hvad I siger til hinanden? Fanden heller! I kan ikke sige et Ord, som kan give ham bedre Forstand paa jeres knibske Kjøn, end han allerede har, og naar I bare ikke snakker om at bryde ud af Fængslet, skal der desuden ikke komme et Ord ud af min Mund om alt, hvad I snakker sammen, hvad enten jeg saa kan gjøre jer ondt eller godt derved".

Med disse Ord viste Ratcliffe hende Vej til det Værelse, Effie sad indespærret i.

Skam, Frygt og Sorg havde kæmpet om Herredømmet i den stakkels Fanges Sjæl hele denne Morgenstund, medens hun ventede paa dette Møde, men da Døren gik op, veg det alt sammen for en ydmyg, forvirret Følelse, der havde et Skjær af Glæde over sig. Hun kastede sig om Halsen paa sin Søster og udbrød: „Kjære, kjære Jeanie — hvor det er længe siden, jeg har set dig!" Jeanie gjengjældte Omfavnelsen med en Inderlighed, der næsten kunde kaldes Henrykkelse, men det var kun en forbigaaende Bevægelse, som et Solglimt, der uventet bryder frem imellem Uvejrsskyer, og svinder næsten i samme Nu, det har vist sig. Søstrene gik sammen hen til Straasengen og satte sig ved Siden af hinanden paa den, holdende hinanden i Haanden og seende hinanden ind i Øjnene, men uden at sige et Ord. Saaledes sad de en liden Stund, medens det Skjær af Glæde, der et Øjeblik havde været over deres Ansigter, efterhaanden blegnede og veg Pladsen for et heftigt Udtryk først af Sorg og derpaa af den bitreste Sjælekval, indtil de atter

kastede sig i hinandens Arme og, for at bruge Skriftens Ord, oplod deres Røst og græd bitterligen.

Selv den haardhjærtede Slutter, hvis Liv havde været saa rigt paa Optrin, der var vel skikkede til at sløve baade Samvittigheden og Følelsen, kunde ikke se paa dette uden at føle nogen menneskelig Deltagelse derfor. Han viste den ved en Handling, som i og for sig var en Bagatel, men som vidnede om mere Finfølelse, end man skulde have ventet sig af Ratcliffes Karakter og Stilling. Der var ingen Ruder i Vinduet i det usle Værelse, og Solstraalerne faldt lige hen paa Sengen, hvor de to stakkels Piger sad. Med en Stilfærdighed, der havde noget ærbødigt ved sig, gik Ratcliffe hen og trak Skodderne halvt til, som om han vilde kaste et Slør over dette sørgelige Optrin.

„Du er syg, Effie", var det første Ord, Jeanie kunde faa frem, „du er meget syg".

„O, hvad vilde jeg ikke give for at være ti Gange sygere, Jeanie!" svarede Effie. „Hvad vilde jeg ikke give for at være død, før Klokken slaar ti i Morgen! Og Fader — men jeg er ikke længere hans Barn — o, jeg har ikke en eneste Ven mere i Verden! — O, gid jeg laa i Jorden ved Siden af min Moder paa Newbattle Kirkegaard!"

„Naa, min Tøs", sagde Ratcliffe, som gjærne vilde lægge den Deltagelse for Dagen, han uvilkaarlig følte, „vær ikke saa gruelig forknyt; der er bleven gjort Jagt paa mangen en Ræv, som ikke er bleven skudt for det. Advokat Langtale har hjulpet Folk ud af værre Rævesaxe end denne hersens, og snildere Fyr end Nichil Novit til at faa en Sag udsat har der aldrig været. Hvad enten man bliver hængt eller ikke, er man vel tjent med at have saadan en Prokurator, for saa er man i alt Fald vis paa, at der bliver spillet ærligt Spil. Du er jo ogsaa en kjøn Tøs, og du skal fixe Parykken lidt op; en smuk Pige finder altid Naade for Dommernes og Jurymændenes Øjne, medens de uden videre klynger en grim Karl som mig op for Femtendedelen af en Loppes Skind og Flæsk, Fanden fare i dem!"

Denne gemytlige Trøstetale svarede de bedrøvede Piger ikke paa, dertil var de alt for optagne af deres egne Sorger, der næsten bragte dem til at glemme, at Ratcliffe var til Stede. „Aa, Effie", sagde Jeanie, „hvor kunde du skjule

for mig, hvordan det stod til med dig? Havde jeg fortjent det af dig? Havde du blot sagt et Ord — sorrigfulde var vi blevne og skamfulde ogsaa, men denne frygtelige Hjemsøgelse var aldrig kommen over os".

„Og hvad vilde det have nyttet?" svarede Fangen. „Nej, nej, Jeanie, alt var forbi fra det Øjeblik, da jeg glemte, hvad jeg lovede den Gang, jeg lagde Mærke i min Bibel. Se", vedblev hun, idet hun tog den hellige Bog frem, „den falder stadig op paa det Sted. Aa, se, Jeanie, se de frygtelige Ord, der staar".

Jeanie tog sin Søsters Bibel og saa', at det ulykkelige Mærke var lagt ved det betydningsfulde Sted i Hjobs Bog: „Han har røvet mig min Ære og taget Kronen af mit Hoved. Han har sønderknust mig fra alle Sider, og det er ude med mig, og mit Haab har han fældet som et Træ".

„Er det ikke kun alt for sandt?" sagde Fangen. „Har jeg ikke mistet min Ære og tabt min Krone? Og hvad er jeg andet end et stakkels hærjet, vantrevent Træ, oprykket med Rode og kastet ud paa Landevejen for at visne og trædes under Fødder af Mennesker og Dyr? Jeg tænkte paa den lille, smukke Tjørn, Fader rykkede op sidste Foraar, da den prangede med alle de mange Blomster; den laa i Gaarden, til Kreaturerne helt havde søndertraadt den med deres Fødder. Jeg tænkte lidet paa, da det gjorde mig ondt for den stakkels lille grønne Busk og dens Blomster, at jeg selv skulde komme til at gaa samme Vej".

„Aa, havde du dog blot sagt et Ord", hulkede Jeanie igjen; „kunde jeg dog blot sværge paa, at du havde sagt om saa kun et eneste Ord om, hvordan det stod til med dig, saa kunde de nu ikke skille dig ved Livet".

„Kunde de ikke, Jeanie?" sagde Effie, som om Haabet vaagnede i hende — selv den, der føler Livet som en Byrde, skilles jo nødig fra det — „hvem har sagt dig det, Jeanie?"

„Det var en, som godt nok vidste, hvad han sagde", svarede Jeanie, som følte en uvilkaarlig Uvilje ved blot saa meget som at nævne sin Søsters Forførers Navn.

„Hvem var det? — jeg beder dig saa inderlig om at sige mig det", sagde Effie, idet hun rettede sig. „Hvem kan

vel bryde sig om saadant et fortabt Menneske som mig? — Var det — var det ham?"

„Hør", sagde Ratcliffe, „hvad skal det nu til at holde den stakkels Tøs i saadan en Spænding? Jeg tør vædde paa, at det er Robertson, der har hvisket dig det Raad i Ørene, den Gang I mødtes ved Muschats Sten".

„Var det ham?" sagde Effie, som begjærlig greb hans Ord, „var det virkelig ham, Jeanie? — Aa, ja, det var ham — stakkels Knøs — og jeg, som troede, hans Hjærte var saa haardt som en Mølleſten — og saadan en Fare, som han selv er udsat for — stakkels George!"

Jeanie blev noget fortrydelig over dette Søsterens Udbrud af Kjærlighed til ham, der havde voldt hendes Ulykke, og kunde ikke bare sig for at sige: „Men, Effie, hvor kan du tale saaledes om saadant et Menneske?"

„Vi bør tilgive vore Fjender, ved du", sagde stakkels Effie med et frygtsomt Blik og sagte Stemme, thi hendes Samvittighed sagde hende, at de Følelser, hun endnu nærede for sin Forfører, var af en helt anden Art end den kristelige Barmhjærtighed, hun søgte at tilsløre dem med.

„Du har lidt alt dette for hans Skyld, og saa kan du dog endnu tænke paa at elske ham?" sagde hendes Søster i en halvt medlidende, halvt bebrejdende Tone.

„Elske ham!" svarede Effie; „havde jeg ikke elsket ham, som en Kvinde sjælden elsker, havde jeg ikke siddet her nu, og tror du, at en Kjærlighed som min glemmes saa let? — Nej, nej — I kan hugge Træet om, men rette det ud kan I ikke. — Aa, Jeanie, vil du gjøre mig noget godt i denne Stund, saa sig mig hvert Ord, han sagde til dig, og fortæl mig, om han var bedrøvet for stakkels Effie eller ikke".

„Hvad hjælper det, jeg fortæller dig noget om det?" sagde Jeanie. „Du kan være overbevist om, at han havde alt for travlt med at frelse sig selv, til at han skulde kunne tale meget eller længe om andre".

„Det er ikke sandt, Jeanie; om saa en Helgen siger det, er det ikke sandt", svarede Effie, idet hendes gamle livlige og pirrelige Sind blussede op et Øjeblik. „Men du ved ikke, hvad jeg ved, i hvor høj Grad han har sat sit eget Liv paa Spil for at frelse mit" — hun tav, idet hun saa' hen paa Ratcliffe.

„Jeg tror", sagde Ratcliffe med sit gemytlige Grin, „jeg tror, Tøsen bilder sig ind, at der ikke er andre, der har Øjne i Hovedet end hun. — Saa' jeg ikke selv fine Geordie probere paa at faa andre Folk ud af Fængslet end Jock Porteous? Men du er af samme Mening som jeg, min Tøs — heller sidde her og angre det end stikke af og angre det — du har ikke nødig at se saa forbavset paa mig, det kunde nok hænde sig, at jeg ved mer end det".

„Aa Gud! aa Gud!" sagde Effie, idet hun sprang op og kastede sig paa Knæ for ham. „Ved De, hvor de har gjort af mit Barn? — Aa, mit Barn! mit Barn! Det stakkels uskyldige, nyfødte lille Væsen — Kjød af mit Kjød og Blod af mit Blod! Aa, om I nogen Sinde vil fortjene en Plads i Himmerige eller en sønderknust Skabnings Velsignelse her paa Jorden, saa sig mig, hvor de har gjort af mit Barn — Vidnesbyrdet om min Skjændsel, det, som har delt alle mine Lidelser med mig! Sig mig, hvem der har taget det, og hvad de har gjort ved det!"

„Naa, naa", sagde Slutteren, idet han søgte at rive sig løs fra hende, som holdt fast paa ham af alle Kræfter, „det er jo formelig at tage Vidner paa mine Ord. — Barn, sagde du? Hvor Djævelen skulde jeg vide noget om dit Barn, Tøs? Det maa du spørge gamle Meg Murdocksson om, i Fald du ikke selv ved tilstrækkelig Besked".

Da dette Svar gjorde det af med det vilde og ubestemte Haab, der pludselig var blusset op i hende, slap den ulykkelige Fange sit Tag i ham og faldt med Ansigtet ned imod Stengulvet, greben af stærke Krampetrækninger.

Jeanie Deans var ikke blot i Besiddelse af en udmærket klar Forstand, men ogsaa af det Fortrin, der plejer at følge med en saadan, Aandsnærværelse, selv naar hun var opfyldt af den bitreste Sorg.

Hun lod sig ikke overvælde af sin egen Kummer, men gav sig øjeblikkelig i Færd med at hjælpe sin Søster med de Midler, der var nærmest ved Haanden, og som Ratcliffe, det maa man lade ham, var meget ivrig efter at finde paa og raskt til at skaffe. Han var endogsaa hensynsfuld nok til at trække sig tilbage til den fjerneste Krog af Værelset, for at hans Nærværelse paa Embeds Vegne skulde genere dem saa lidt som muligt, da Effie var kommen saa

vidt til sig selv igjen, at hun kunde fortsætte Samtalen med sin Søster.

Fangen bad atter i den alvorligste og mest sønderknuste Tone Jeanie om at fortælle hende i det enkelte, hvad der var foregaaet imellem hende og Robertson, og Jeanie følte, at det var umuligt at nægte hende det.

„Kan du huske, Effie", sagde hun, „da du laa syg af Feber, før vi flyttede fra Woodend, hvor vred din Moder, som nu er gaaet til et bedre Sted, blev paa mig, fordi jeg havde givet dig noget Mælkevand at drikke, da du græd saa meget for at faa det? Den Gang var du Barn, og nu er du en voxen Kvinde og skulde have bedre Forstand end at bede om, hvad du kun kan have Fortræd af. — Men det gaa, som det vil, jeg kan ikke nægte dig noget, som du beder mig om med Taarer i Øjnene".

Effie kastede sig atter i hendes Arme og kysfede hende paa Kinden og Panden, idet hun mumlede: „Aa, vidste du, hvor længe det er siden, jeg har hørt hans Navn nævne! — Vidste du, hvor det gjør mig godt blot at høre noget om ham — noget godt og kjærligt — saa vilde du ikke undre dig derover".

Jeanie sukkede og begyndte at fortælle alt, hvad der var foregaaet imellem Robertson og hende, idet hun fattede sig saa kort som muligt. Effie hørte paa hende i aandeløs Spænding; hun holdt sin Søster i Haanden og stirrede hende ind i Ansigtet, som om hun slugte hvert Ord, hun sagde. Udbrud som „stakkels Knøs" — „stakkels Geordie" var det eneste, der kom over hendes Læber, medens Søsteren fortalte sin Historie. Da hun var færdig, tav hun en Stund.

„Det var altsaa hans Raad?" sagde hun saa.

„Ja, som jeg sagde dig", svarede hendes Søster.

„Han bad dig sige noget til disse Mennesker, saa vilde det frelse mit unge Liv?"

„Han bad mig sværge falsk", svarede Jeanie.

„Og du sagde til ham, at du ikke vilde gaa imellem mig og Døden", sagde Effie, „og jeg er ikke atten Aar endnu!"

„Jeg sagde", svarede Jeanie, som nu skjælvede ved den Vending, hendes Søsters Tanker syntes at gjøre, „at jeg ikke turde gjøre min Ed paa en Løgn".

„Og hvad kalder du en Løgn?" sagde Effie, hvis gamle Heftighed atter blussede op. „Du tager storlig fejl, min Pige, hvis du tror, at en Moder vilde eller kunde myrde sit eget Barn — myrde! — Jeg vilde have givet mit Liv for at se et Glimt af dets Øjne!"

„Jeg tror, at du er lige saa uskyldig i den Henseende som det nyfødte Barn selv", sagde Jeanie.

„Det glæder mig, at du lader mig vederfares den Retfærdighed", sagde Effie stolt; „meget fromme Mennesker som du, Jeanie, har undertiden den Fejl, at de tro, at alle andre Mennesker er saa slette, som de værste Fristelser kan gjøre dem".

„Det har jeg ikke fortjent af dig, Effie", sagde hendes Søster hulkende, og idet hun paa en Gang følte sig krænket af denne Beskyldning og greben af Medlidenhed med den Sindstilstand, der laa til Grund for den.

„Maaske ikke, Søster", sagde Effie, „men du er vred, fordi jeg elsker Robertson — hvor kan jeg andet end elske ham, som elsker mig højere end sit eget Legeme og sin egen Sjæl? — Han satte sit Liv paa Spil her, da han brød Fængslet op, for at jeg kunde slippe ud, og jeg er sikker paa, han vilde ikke som du . . ." her brød hun af og tav.

„O, stod det til mig at frelse dig med Fare for mit Liv!" sagde Jeanie.

„Det er let sagt, min Pige", sagde Effie, „men man tror det ikke saa let, naar den, der siger det, ikke engang vil aabne sin Mund for min Skyld — og selv om det ikke er sandt, faar du jo Tid nok til at angre i".

„Men det er en grov Synd, og den bliver saa meget grovere, naar man begaar den med Vidende og Vilje".

„Godt, Jeanie", sagde Effie, „jeg ved alt, hvad der kan siges om saadan en forsætlig Synd — lad os ikke tale mere derom; du behøver ikke at spilde dit Vejr paa at lære mig Katekismus, og jeg har snart ikke mere Vejr at spilde paa noget".

„Jeg maa rigtig nok sige", sagde Ratcliffe, „at det er Satans haardt, naar tre Ord kan fri Tøsen fra Galgen, at du saa gjør dig saa mange Skrupler ved at sværge paa dem. Fanden annamme mig, vilde de tage mig for god, skulde jeg sværge paa alt, hvad de vilde have — om det

saa var paa Æsops Fabler, naar det kunde redde hendes Liv — jeg er Pinedød vant til Turen for det, som mindre er — naada, jeg har kysset Biblen et halvt Hundred Gange i England for et Anker Brændevin".

„Tal ikke mere derom", sagde Fangen, „det er godt, som det er — og nu Farvel, Søster, du opholder Hr. Ratcliffe — jeg gjør Regning paa, at du kommer igjen og ser til mig, før . . .", her standsede hun og blev ligbleg.

„Skal vi da skilles saaledes", sagde Jeanie, „nu, da du svæver i en saadan Fare? Aa, Effie, se paa mig, og sig, hvad du vil have, jeg skal gjøre; mit Hjærte siger mig, at jeg vil gjøre, hvad det skal være".

„Nej, Jeanie", svarede hendes Søster efter nogen Anstrængelse. „Nu er jeg kommen paa bedre Tanker. Selv da jeg var bedst, var jeg ikke halvt saa god som du, og hvorfor skulde du begynde at gjøre noget galt for at frelse mig, nu, da jeg ikke er værd at frelse? Gud ved, at naar jeg er Herre over mig selv, ønsker jeg ikke, at noget levende Væsen skal gjøre noget galt for at frelse mit Liv. Jeg kunde have flygtet fra dette Fængsel hin rædsomme Nat med en, som vilde have fulgt mig til Verdens Ende og været mig en trofast Ven og værnet om mig, men jeg sagde til ham: Nej, lad mig miste Livet med, siden jeg allerede har mistet mit gode Navn. Men den lange Tid, jeg har siddet i Fængsel, har knækket mit Mod, og jeg er undertiden saa frygtelig overladt til mig selv, og saa kunde jeg gjærne give Indiens Guld- og Diamantminer blot for at faa Lov til at leve, for jeg tror, Jeanie, at jeg har Anfald af Vanvid, ligesom jeg havde, da jeg havde Feber, men i Stedet for de funklende Øjne og Ulvene og Madam Butlers Tyr, som jeg den Gang plejede at se fare op i min Seng, ser jeg nu en høj, sort Galge for mig, og jeg ser mig selv stige op til den og et Hav af Ansigter, der alle sammen ser paa stakkels Effie Deans og spørger, om det er hende, George Robertson plejede at kalde St. Leonards' Lilje. Og saa strækker de Ansigterne frem og vrænger Mund og griner ad mig, og hvorhen jeg end vender mig, ser jeg et grinende Ansigt ligesom Meg Murdocksons, da hun fortalte mig, at jeg havde set mit Barn for sidste Gang. Gud fri os, Jeanie, det Fruentimmer har et frygteligt Ansigt!" Ved

disse Ord holdt hun Hænderne op for Øjnene som for at undgaa at se det frygtelige Ansigt, hun talte om.

Jeanie Deans blev hos sin Søster i to Timer og gjorde alt, hvad hun kunde, for at faa noget ud af hende, der kunde tjene til hendes Forsvar. Men hun havde ikke andet at sige, end hvad hun havde sagt første Gang, hun var i Forhør — hvad det var, skal Læseren til sin Tid faa at vide. Men de vilde ikke tro hende, sagde hun, og hun havde ikke mere at sige dem.

Endelig lod Ratcliffe — skjønt han gjorde det nødig — Søstrene vide, at nu maatte de nødvendigvis skilles. Hr. Novit skulde besøge Fangen, sagde han, og Hr. Langtale maaske med. „Langtale holder nok af at se paa en kjøn Tøs, hvad enten hun er i Fængsel eller ikke".

Tøvende og nødig forlod Jeanie derfor Værelset efter at have udgydt mange Taarer og omfavnet Søsteren mange Gange, og saa hørte hun Døren blive lukket med Slaaer og Bolte, da hun havde forladt den kjære Effie. Hun havde nu forsonet sig noget med sin raa Ledsager og bød ham en lille Pengegave med Anmodning om, at han vilde gjøre for hendes Søsters Bekvemmelighed, hvad han kunde. Til hendes Overraskelse afslog Ratcliffe Gaven. „Jeg var ikke blodtørstig den Gang, da jeg var paa gale Veje", sagde han, „og jeg vil ikke være pengekjær nu, da jeg er her i Brummen — det vil sige ikke mere, end som hvad ret og rimeligt er. Behold Pengene, og hvad god Behandling angaar, saa skal din Søster faa den saa god, som jeg kan skaffe hende den. Men jeg haaber, du betænker dig og sværger den Ed for hende — der er Fanden ikke noget ondt i det, naar det er Øvrigheden, du sværger imod. Jeg har kjendt en velærværdig Præstemand, saa brav en Mand, som nogen Sinde har staaet paa en Prædikestol, bare med Undtagelse af det, de nappede ham for, og han gjorde sin Ed, skjønt det bare drejede sig om en Rulle Skraatobak, ikke mere, end som der kunde ligge i hans Tobakspung. Men kanske du har din egen Mening om den Ting — naa, ja, det er der jo ikke noget ondt i. Hvad din Søster angaar, saa skal jeg sørge for, at hun faar sin Mad varm og ordentlig, og jeg skal se at faa hende til at tage sig en Søvn, naar hun har spist til Middag, for hun faar Fanden ikke lukket et Øje

hele Natten igjennem. Jeg kjender de Dele. Den første Nat er altid den værste. Jeg har aldrig hørt om nogen, at han har sovet Natten før, hans Sag skulde for, men jeg ved mange, der har sovet som en Sten Natten før, de skulde dingle. Og det er intet Under — man kan finde sig i det værste, naar man bare ved det".

En og tyvende Kapitel.

David Deans havde tilbragt største Delen af Morgenen med Andagtsøvelser, thi hans venlige Naboer havde endelig villet besørge hans sædvanlige Arbejde for ham, og nu, da Frokosten var færdig, traadte han ind i Stuen. Han havde uvilkaarlig slaaet Øjnene ned, thi han var bange for at se paa Jeanie, da han ikke vidste, om hun saa ansaa sig for i Stand til med god Samvittighed at møde i Retten og aflægge det Vidnesbyrd, han antog, hun maatte kunne give til Forsvar for sin Søster. Efter en Stunds ængstelige Tøven saa' han endelig op for af hendes Paaklædning at komme paa det rene med, om det var hendes Agt at gaa ud den Morgen. Hun var net, men simpelt klædt, og det var ikke muligt bestemt at slutte noget om, hvor vidt hun agtede at gaa eller ikke. Hun havde ombyttet sin sædvanlige Arbejdskjole med en, der var ringere end den bedste, hun havde, og som hun plejede at tage paa, naar hun gik i Kirke eller, hvad sjældnere hændte, i Selskab, da hendes Følelse sagde hende, at hun ved denne Lejlighed ikke burde tage de meget faa og simple Prydelser paa, som hun undertiden tillod sig at bære. Der var altsaa intet i hendes Ydre, der med nogen Sikkerhed kunde sige Faderen, hvad hun havde i Sinde.

Forberedelserne til deres tarvelige Maaltid var den Morgen spildte. Baade Fader og Datter lod, som de spiste, naar den ene saa' paa den anden, men opgav med Lede dette kjærlige Komediespil, naar det ikke længere syntes dem at være nødvendigt.

Omsider var disse pinlige Øjeblikke overstaaede. St. Giles'

svære Klokke forkyndte, at om en Time skulde Sagen for. Jeanie rejste sig, og med en Ro, hun ikke selv kunde forklare, tog hun sin Plaid paa og traf sine øvrige Forberedelser til en lang Vandring. Der var en mærkelig Modsætning imellem hendes faste Optræden og den Vaklen og Usikkerhed, alle hendes Faders Bevægelser vidnede om, og den, der ikke kjendte dem begge, vilde næppe være falden paa, at hun sædvanlig var en lydig, stilfærdig og blid Landsbypige, medens hendes Fader var en stolt og stærk Karakter og i sin Tid, gjennemtrængt af religiøse Anskuelser af en barsk, stoisk og urokkelig Natur, havde gjennemgaaet og udholdt de strængeste Strabaser og de mest truende Farer uden at tabe Modet eller rokkes i sin Bestandighed. Hemmeligheden var, at Jeanie allerede var fuldstændig paa det rene med, hvad hun havde at gjøre, og hvilke de naturlige og nødvendige Følger af hendes Handlemaade maatte blive, medens Faderen pinte sig selv med Forestillinger om, hvad den ene Søster vel kunde sige eller besværge, og hvilken Indflydelse hendes Vidnesbyrd kunde faa paa Processens Udfald.

Han fulgte sin Datter med et ængsteligt og usikkert Blik, til hun vendte sig om og saa' paa ham med et ubeskriveligt Udtryk af Angst, da hun var ved at gaa ud af Stuen.

„Min kjære Pige", sagde han, „jeg vil . . ." han gav sig hastig og forvirret til at lede efter sine uldne Vanter og sin Stok, saa det var tydelig nok hans Hensigt at følge hende, skjønt Ordene svigtede ham, da han vilde sige det.

„Fader", sagde Jeanie, idet hun snarere svarede paa, hvad hun saa', end paa hvad hun hørte, „du gjorde vist bedre i at lade være".

„Med Guds Bistand vil jeg gaa med", svarede Deans, idet han fattede sig.

Derpaa tog han sin Datter under Armen og satte sig i Gang med en saadan Fart, at hun næsten ikke kunde holde Skridt med ham. En Ubetydelighed, som imidlertid viste, hvilket Oprør hans Sind var i, standsede ham. „Din Hue, Fader!" sagde Jeanie nemlig, da hun saa', at hans gamle, graa Hoved var blottet. Han vendte om, lidt rød i Hovedet af Undseelse over at være bleven grebet i en Glemsomhed,

der røbede en saadan Forvirring, hentede sin store blaa skotske Hue, tog atter sin Datter under Armen og gav sig atter paa Vejen til Edinburgh med langsommere, men ogsaa fastere Skridt.

Retten holdtes den Gang i den Bygning, i hvilken de skotske Stænder plejede at samles, og som ligger i Parliaments-Close eller, som det nu om Stunder hedder, Parliaments-Square. Skjønt denne Bygning var opført i en smagløs og mangelfuld Stil, havde den alligevel et Præg over sig af Alvor og Anstand, der ganske svarede til Bestemmelsen og i alt Fald gav dens Ælde den et vist Krav paa Ærbødighed. Sidste Gang, jeg var i Hovedstaden, saa' jeg, at den nymodens Smag aabenbart med stor Bekostning havde ombyttet denne ærværdige Façade med en Bygning, der stak fuldstændig af imod alle de gamle Mindesmærker rundt om, og som i og for sig var paa en Gang klodset og fantastisk.

Den lille firkantede Plads bar allerede Vidnesbyrd om det skæbnesvangre Skuespil, der den Dag skulde opføres. Soldaterne af Byvagten var paa deres Poster og fandt sig snart i Pøblens Paatrængenhed, medens de til andre Tider drev Folk tilbage med Kolberne af deres Geværer, naar de vilde frem for at opfange et Glimt af den ulykkelige anklagede, der skulde over Pladsen paa Vejen fra Fængslet til Retssalen, hvor hendes Skæbne skulde afgjøres. De fleste have vist nok haft Lejlighed til med Harme at iagttage den sløve Ligegyldighed, hvormed Pøblen ser paa Optrin af den Art, og hvor sjældent det er, at den viser nogen Deltagelse, der gaar dybere end til en raa, tankeløs Travlhed og brutal Nysgjerrighed, med mindre den vækkes af særlig slaaende og ualmindelige Omstændigheder. Folk le, sige Vittigheder, kives og puffe hverandre frem og tilbage med den samme udeltagende Ligegyldighed, som de lægge for Dagen, naar det er en eller anden Søndagsforlystelse eller et betydningsløst Optog, der har samlet dem. Af og til hænder det imidlertid, at denne Optræden, der er saa naturlig for de lavere Klasser i en stor By, viger Pladsen for et forbigaaende Udslag af menneskelig Følelse, og saaledes gik det her.

Da Deans og hans Datter kom ind paa Pladsen og søgte at bane sig Vej til Retssalens Dør, kom de midt ind

i Hoben og blev selvfølgelig Gjenstand for dens raa Spot. Da Deans ret kraftig gjengjældte de Puf, han fik fra alle Sider, vakte hans Skikkelse og gammeldags Dragt Pøblens Opmærksomhed — simple Folk have jo ofte et skarpt Blik for Menneskers Karakter, for saa vidt som den præger sig i deres Ydre —

„Velkommen hid, I Whigger to,
velkommen hid fra Bothwell Bro",

sang en Fyr — Edinburghs Pøbel var nemlig den Gang jakobitisk sindet, da det var den Maade, hvorpaa man mest afgjort kunde stille sig i Opposition til Regeringen.

„Den fromme David Williamson,
udkaaret frem for alle,
paa Prækestolen rendte op
og gav sig til at tralle",

sang en Sirene, hvis Næringsvej man kunde slutte sig til af hele hendes Maade at optræde paa. En pjaltet Sjover, som David Deans havde skubbet til under sine Forsøg paa at komme bort fra dette ubehagelige Naboskab, raabte i stærk nordskotsk Dialekt: „Djævelen stikke hans Cameronianer-øjne ud — hvad Ret har han til at skubbe til en anden en?"

„Plads for Formanden for de ældste", sagde en anden, „han skal hen og se en dyrebar Søster forherlige Gud paa Græstorvet".

„Stille, skam jer noget, Folkens", sagde en Mand meget højt, hvorpaa han sagtere, men dog ganske tydelig tilføjede: „Det er hendes Fader og Søster"

Alle veg til Side og gjorde Plads for de ulykkelige, og alle, selv de raaeste og mest ryggesløse, tav og skammede sig. Paa den Plet, Pøblen saaledes havde rømmet for dem, stod Deans med sin Datter i Haanden, og med et Udtryk, der stærkt og alvorlig vidnede om hans Sindsbevægelse, sagde han til hende: „Nu hører du med dine egne Øren og ser med dine egne Øjne, hvem Spotterne give Skylden for de utro Bekjenderes Frafald og Skrøbelighed — ikke dem selv alene, men ogsaa den Kirke, de tilhøre, og dens velsignede og usynlige Overhoved. Lad os derfor med Taalmodighed

bære vor Lod og Del af denne Bespottelse, der breder sig saa vidt".

Den Mand, der havde talt, var ingen anden end vor gamle Ven Dumbiedikes, hvis Mund ligervis som Profetens Aasens var bleven opladt som Følge af Sagens paatrængende Vigtighed. Han sluttede sig nu til dem og ledsagede dem tavs som sædvanlig til Domhuset. Ingen, hverken Soldaterne eller Dørvogterne, formente dem Adgangen, ja, man vil endogsaa vide, at en af de sidst nævnte afslog en Drikkeskilling, som Lairden af Dumbiedikes bød ham, idet han gik ud fra, at „Penge klarer al Ting". Men det trænger til Bekræftelse.

I Domhuset forefandt de den sædvanlige Skare af travle Embedsmænd og ørkesløse Lediggængere, der plejer at være til Stede ved den Slags Optrin, enten fordi det er deres Pligt, eller fordi de har Lyst dertil. Skikkelige Borgermænd stod og gloede, unge Jurister drev op og ned, fniste og lo, som om de var i Parterret i et Theater, medens andre sad for sig selv paa en Bænk og snakkede ivrig sammen om Kriminalrettens Grundsætninger og Forordningens rette Fortolkning. Bænken, Dommerne skulde sidde paa, blev stillet paa sin Plads Nævningerne var allerede komne. Kronjuristerne var optagne af at gjennemse deres Akter og Uddrag af Vidneforhørene og talte sammen i en hvislende Tone og med alvorlige Ansigter. De sad ved den ene Side af et stort Bord, der stod foran Dommerbænken; paa den anden Side sad Advokaterne, som den skotske Lov, der i denne Henseende er mere liberal end den engelske, ikke blot tillader, men paalægger at møde og yde enhver anklaget deres Bistand ved deres Raad og Erfaring. Hr. Nichil Novit var ivrig optagen af at sætte Fangens Advokat ind i Sagen, hvorved han lagde megen Geskjæftighed og Vigtighed for Dagen. Da de traadte ind i Retssalen, hviskede Deans med skjælvende Stemme til Lairden: „Hvor skal hun sidde?"

Dumbiedikes spurgte hviskende Novit derom, og denne pegede paa en tom Plads ved Skranken lige over for Dommerne. Han vilde føre Deans der hen.

„Nej", sagde den gamle Mand, „jeg kan ikke sidde ved Siden af hende — jeg kan ikke kjendes ved hende — endnu ikke i det mindste. — Jeg vil sætte mig saaledes, at hun

ikke kan se mig, og selv se anden Steds hen — det vil være bedst for os begge".

Saddletree, hvis gjentagne Bemærkninger til Advokaten havde indbragt ham et Par afvisende Svar og til sidst en indtrængende Anmodning om at passe sine egne Sager, greb nu med Glæde Lejligheden til at spille den indflydelsesrige. Han skyndte sig hen til den stakkels gamle Mand og gav sig straks i Lag med at vise ham, hvilken vigtig Person han var, ved, idet han gjorde sit Bekjendtskab til Skrankevogterne og Stokkemændene gjældende, at skaffe Deans en Plads, hvor et fremspringende Hjørne af Dommerbænken skjulte ham for Mængdens Blikke.

„Det er altid godt at have Venner i Retten", sagde han, stadig fortsættende sin udeltagende Snak til sin ligegyldige Tilhører, der hverken hørte paa ham eller svarede ham. „Der er ikke mange andre end mig, der kunde have skaffet Dem saadan en Plads. — Herrerne vil øjeblikkelig være her og instanter skride til Sagen — det bliver ikke for lukkede Døre, som det somme Tider er — Overretten er altid for lukkede Døre. Men du forbarmende Gud, hvad er dette hersens? — Jeanie, du er jo stævnet som Vidne — aa, Betjent, denne Pige her er Vidne — hun skal lukkes inde — hun maa paa ingen Maade være her ude. — Hr. Novit, skal Jeanie Deans ikke lukkes inde?"

Novit svarede Jo og tilbød at føre Jeanie hen til det Værelse, i hvilket Vidnerne efter den nøjeseende skotske Retspraxis maa vente, til de blive kaldt frem for at afgive deres Vidnesbyrd, saaledes at de afskæres fra enhver, der kunde paavirke dette eller fortælle dem noget om Forhandlingerne.

„Er det nødvendigt?" sagde Jeanie, som nødig vilde slippe sin Faders Haand.

„Ja, det er aldeles nødvendigt", sagde Saddletree. „Hvem har nogen Sinde oplevet, at et Vidne ikke er bleven lukket inde!"

„Det er virkelig nødvendigt", sagde den unge Advokat, der skulde føre Effies Sag, og Jeanie fulgte da nølende med Betjenten hen til det Sted, der blev hende anvist.

„Dette hersens, Hr. Deans, hedder at sequestrere et Vidne", sagde Saddletree. „Men det er noget helt andet —

og det havde De maaske ikke hittet paa af Dem selv — noget helt andet end at sequestrere ens Gods eller Effekter som i Tilfælde af Fallit. Jeg er tit bleven sequestreret som Vidne, for Fredsdommeren plejer somme Tider at indkalde mig som Vidne, og det gjør Hr. Sharpitlaw ogsaa, men jeg er aldrig bleven sequestreret i Henseende til Gods og Ejendom uden én Gang, og det er længe siden, det var, før jeg blev gift. — Men stille, stille! Der kommer Dommerne".

Medens han talte, kom de fem Dommere iførte deres lange Skarlagens Kaaber kantede med hvidt og med deres Stokkemænd eller Stavbærere foran, og efter de sædvanlige Formaliteter tog de Plads paa Dommersædet.

Tilhørerne rejste sig op, da de kom, og næppe havde det Røre, deres Indtræden vakte, lagt sig, før der opstod stor Larm og Forvirring som Følge af at en Mængde Mennesker sloges og søgte at tiltvinge sig Adgang til Retssalen og Gallerierne, hvoraf man kunde slutte, at Fangen var under Vejs. Dette Spektakel opstaar, naar Dørene, som først kun aabnes for Standspersoner og Folk, der har Ret til at være til Stede, omsider lukkes op for alle og enhver, hvem Nysgjerrigheden driver der hen. Den raa Hob væltede ind med glødende Ansigter og Klæderne i Uorden, i det Folk sloges om at komme ind og nu og da faldt over hverandre, medens nogle faa Soldater, der ligesom dannede Midtpunktet i denne Strøm, næppe formaaede med Opbydelse af alle deres Kræfter at holde Plads aaben for Fangen. Endelig lykkedes det dog Rettens Myndighed og Betjentenes Anstrængelser at faa Uroen iblandt Tilskuerne dæmpet og at komme frem med den ulykkelige Pige, der nu fik Plads imellem to Skildvagter med opplantede Bajonetter foran den Skranke, ved hvilken hun skulde afvente sin Skæbne, Liv eller Død, efter som det nu gik med Processen.

To og tyvende Kapitel.

„Euphemia Deans", sagde Rettens Præsident i en Tone, hvori Medlidenhed var blandet med Værdighed, „rejs dig, og hør den Anklage, der nu skal fremføres imod dig".

Den ulykkelige Pige, som al den Forvirring og Støj, hendes Bevogtere havde banet hende Vej igjennem, fuldstændig havde bedøvet, kastede et forvildet Blik paa de mange Ansigter, der omringede hende, og som Væggene saa at sige var beklædte med fra Loft til Gulv. Hun adlød instinktmæssig den givne Befaling, der rungede i hendes Øren som Lyden af Dommedagsbasunerne.

„Stryg Haaret tilbage, Effie", sagde en af Stokkemændene. Hendes lange smukke Haar, som ugifte Kvinder efter Landets Sæd ikke maatte dække med nogen Hue, og som stakkels Effie ikke længere havde Lov til at binde op med noget Baand, hvilket udelukkende var den uskyldige Piges Ret, hang nemlig opløst i Uorden ned over hendes Ansigt i dejlige, fyldige Lokker og skjulte næsten hendes Træk. Saa snart hun havde faaet dette Vink, strøg den ulykkelige unge Kvinde hurtig, skjælvende og tilsyneladende mekanisk sin yppige Haarfylde tilbage, saa alle paa én eneste nær saa' hendes Ansigt, som, skjønt det var blegt og udtæret, var saa dejligt i al dets Kval, at de tilstedeværendes Medlidenhed og Deltagelse gav sig Luft i en almindelig Mumlen. Dette lydelige Udtryk for menneskelig Følelse vakte aabenbart den stakkels Pige af den frygtsomme Sløvhed, der først havde trængt alt andet i Baggrunden hos hende, og fremkaldte en ikke mindre pinlig Følelse hos hende af den Skam og Skjændsel, hendes nuværende Stilling medførte. Hendes Blik, der først havde flakket vildt omkring, søgte nu nedad; hendes Kinder, som først var saa ligblege, begyndte lidt efter lidt at overgydes af en svag Rødme, der steg saa hurtig, at, da hun i sin martrende Følelse af Skam søgte at skjule sit Ansigt, var hendes Tindinger, hendes Pande, hendes Hals, kort sagt alt, hvad hendes smalle Fingre og smaa Hænder ikke kunde dække, purpurrødt.

Alle saa' denne Forandring og blev grebne af den, alle paa én nær. Det var gamle Deans, der sad paa sin Stol uden at røre sig og, skjønt han, som vi have sagt, sad saaledes i Skjul bag Dommersædet, at han hverken kunde ses eller selv se, stadig fæstede sit Blik paa Gulvet, som om det var hans faste Forsæt, at han, hvad der saa end skete, ikke vilde se den Skam, der overgik hans Hus.

„Ichabod!“ sagde han ved sig selv, „Ichabod! min Ære er forspildt!“

Medens disse Tanker opfyldte hans Sjæl, blev Anklagen, der i de sædvanlige Former gjorde Rede for den Forbrydelse, Fangen beskyldtes for, læst op, og der blev gjort hende det Spørgsmaal, om hun var skyldig eller ikke skyldig.

„Ikke skyldig i mit stakkels Barns Død“, sagde Effie Deans i en Tone, hvis klagende Blødhed svarede til hendes Ansigts Skjønhed, og som ikke undlod at gribe Tilhørerne.

Præsidenten opfordrede nu Advokaterne til at foredrage Sagen, det vil sige at anføre de paagjældende Lovsteder og de faktiske Beviser, saa vel dem, der talte for, som dem, der talte imod den anklagede, hvorpaa der efter skotsk Retspraxis fældes en foreløbig Dom, som saa henstilles til Juryens Afgjørelse.

Kronadvokaten gjorde kortelig gjældende, at det var de hyppige Tilfælde af Barnemord, der havde fremkaldt den Forordning, der vilde være at bringe i Anvendelse paa den anklagede. Han anførte forskjellige saadanne Tilfælde, af hvilke flere vidnede om stor Grusomhed, hvilket omsider havde bevæget den kongelige Advokat til, om end i høj Grad modstræbende, at forsøge, om det ikke var muligt at forebygge denne Forbrydelse ved strængt at gjennemføre den Parlamentsakt, der var bleven udstedt med dette Maal for Øje. Han mente, sagde han, at kunne godtgjøre saa vel med Vidner som ved den anklagedes egen Tilstaaelse, at den nævnte Forordning fandt Anvendelse paa hende. Efter de Oplysninger, han havde modtaget, havde den anklagede ikke omtalt sit Svangerskab til nogen, og i sin egen Forklaring havde hun heller ikke sagt noget om, at hun havde gjort det. Denne Fortielse var det første Punkt, Anklagen hvilede paa. Hun havde i den Forklaring, hun havde afgivet, indrømmet, at hun havde født et Drengebarn under Omstændigheder, der kun gav alt for megen Anledning til at tro, at det var blevet dræbt af den ulykkelige Moder selv eller i alt Fald med hendes Vidende og Vilje. Han behøvede imidlertid ikke at føre noget positivt Bevis for, at den anklagede var skyldig i Mordet, ja, han behøvede ikke engang at bevise, at der overhovedet forelaa et Mord. Anklagen

begrundedes tilstrækkelig derved, at Barnet ikke kunde skaffes til Veje. Efter den paagjældende strænge Forordning, hvis Strænghed imidlertid var en uundgaaelig Nødvendighed, var den Moder, der skjulte sit Svangerskab og undlod at tilkalde den ved en saadan Lejlighed højst fornødne Hjælp, allerede at betragte som havende besluttet at dræbe sit Afkom, hvilket næsten uundgaaelig maatte blive Følgen af et saadant strafværdigt og grusomt Dolgsmaal. Og dersom hun under saadanne Omstændigheder ikke var i Stand til enten at bevise, at Barnet var død en naturlig Død eller skaffe det til Veje i levende Tilstand, maatte hun efter Lovens Ordlyd anses som den, der havde myrdet det, og som Følge deraf straffes med Døden.

Den anklagedes Advokat, Hr. Fairbrother, en Mand, der nød stor Anseelse for Dygtighed i sit Fag, indlod sig ikke paa ligefrem at bestride de Argumenter, den kongelige Advokat havde fremført. Han begyndte med at beklage, at hans ældre Kollega, Hr. Langtale, pludselig var bleven kaldet til det Grevskab, hvor han var Fredsdommer, saa at han med kort Varsel var bleven opfordret til at yde den anklagede sin Bistand i denne interessante Sag. Han havde haft knap Tid, sagde han, til at søge paa at bøde paa sin ringere Dygtighed i Forhold til sin lærde Kollega ved en omfattende Granskning af Sagens Enkeltheder, og han frygtede for, at han maaske gav et Vidnesbyrd om sin Udygtighed ved at indrømme Korrektheden af, at Klagen henførtes til den nævnte Forordning. Det var nok for Dommerne at vide, at saaledes var Loven, sagde han, og han indrømmede, at Kronens Advokat var i sin Ret til at forlange den sædvanlige foreløbige Kjendelse. Naar han kom til at belægge sin Opfattelse med Beviser, mente han imidlertid sikkert at kunne fremdrage Omstændigheder, der paa en fyldestgjørende Maade vilde svække Anklagen. Hans Klients Historie var kort, men yderst sørgelig. Hun var opdragen i Religionens og Dydens strengeste Grundsætninger, hun var Datter af en ærværdig og samvittighedsfuld Mand, som i onde Tider havde vundet et vel fortjent Ry for Mod og Gudsfrygt, ved hvad han havde lidt for sin Samvittigheds Skyld.

Det gav et krampagtigt Sæt i Deans, da han hørte

sig selv saaledes omtale, men han indtog strax igjen den Stilling, i hvilken han hidtil havde hørt paa Forhandlingerne med begge Hænder hvilende paa Kanten af det ophøjede Sæde, Dommerne sad paa, og med Ansigtet bøjet ned over den. Whiggerne iblandt Juristerne syntes at faa yderligere Interesse for Sagen, medens Toryerne rynkede paa Næsen.

„Hvor forskjellige Meninger vi nu end kan have om disse Menneskers særlige Anskuelser", vedblev Advokaten, hvem det var magtpaaliggende om muligt at faa alle sine Tilhørere med — Deans sukkede dybt —, „saa er det umuligt at frakjende dem en sund, ja en streng Moral og at nægte dem den Ros, at de opdrage deres Børn i Gudsfrygt. Og dog er det en saadan Mands Datter, Juryen opfordres til, uden at der foreligger positive Beviser, blot paa Formodninger at kjende skyldig i en Forbrydelse, der snarere hører hjemme i et hedensk eller vildt end i et kristent og civiliseret Land". Det var sandt, indrømmede han, at den fortræffelige Opdragelse og tidlige Vejledning, den stakkels Pige havde faaet, ikke havde været tilstrækkelig til at bevare hende for Vildfarelse og Synd. Hun var falden som Offer for en ubesindig Kjærlighed til en ung Mand, der, efter hvad han vidste, havde et indtagende Væsen, men derhos var en meget farlig og fortvivlet Person. Hun var bleven forført, efter at han havde lovet hende Ægteskab — et Løfte, som han maaske vilde have holdt, hvis han ikke just paa den Tid selv havde været hjemfalden til Loven for at sone en Forbrydelse, der i og for sig var voldsom og fortvivlet, og som blev Forspillet til en anden skæbnesvanger Begivenhed, i hvilken hvert Skridt var betegnet med Blod og Forbrydelser, og som man endnu ikke var kommen til Ende med. Han antog, at ingen uden Overraskelse vilde høre, at Faderen til dette Barn, som nu savnedes, og som den lærde Advokat sagde, var bleven myrdet, ikke var nogen anden end den bekjendte George Robertson, Wilsons medskyldige, Helten i det mærkelige Optrin i Fængselskirken, og, hvad ingen vidste bedre end hans lærde Ven Advokaten, Hovedmanden i Porteousssammensværgelsen.

„Det gjør mig ondt at maatte afbryde Defensor i en Sag som denne", sagde Præsidenten, „men jeg maa gjøre

den lærde Herre opmærksom paa, at han gaar uden for Sagen".

Advokaten bukkede og begyndte igjen. Han havde blot anset det for nødvendigt, sagde han, at nævne Robertsons Navn og omtale den Stilling, han befandt sig i, eftersom de Omstændigheder, denne Person var i, væsentlig bidrog til at forklare den Tavshed, Hans Majestæts Advokat lagde saa stor Vægt paa som et Vidnesbyrd om, at det havde været hans Klients Hensigt at skille det hjælpeløse lille Væsen, hun skulde føde til Verden, af med Livet. Hun havde ikke fortalt Slægt og Venner, at hun var bleven lokket bort fra Ærens Vej — og hvorfor havde hun ikke gjort det? — Fordi hun fra Dag til Dag ventede, at hendes Forfører vilde give hende hendes Ære tilbage ved at opfylde sin Forpligtelse imod hende, hvilket hun vidste, han kunde, og troede, han vilde. Vilde det være naturligt — vilde det være fornuftigt — vilde det være billigt at vente, at hun i Mellemtiden skulde give sit Rygte til Pris og udraabe sin Skrøbelighed for Verden, naar hun havde al mulig Grund til at vente, at der, naar hun skjulte den en Tid, vilde blive kastet et Slør over den for bestandig? Var det ikke tvært imod tilgiveligt, at en ung Kvinde under saadanne Omstændigheder var alt andet end tilbøjelig til at skjænke sin Fortrolighed til enhver nysgjerrig Sladdersøster, som med skarpe Blikke og spidsede Øren trængte ind paa hende for at faa en Forklaring af mistænkelige Omstændigheder, som Kvinder i de lavere Klasser — ja, han kunde gjærne sige i alle Klasser, er saa opsatte paa at opdage, at de undertiden opdage dem, hvor de slet ikke existere? Var der noget paafaldende, var der noget galt i, om hun havde afvist deres uforskammede Spørgsmaal med trodsig Benægtelse? Han var sikker paa, at alle hans Tilhøreres Forstand og Følelse vilde svare Nej. Men uagtet hans Klient saaledes havde tiet stille overfor dem, hun ingen Grund havde til at indvie i, hvorledes hun var stedt, — „og som det, vil jeg tilføje, vilde have været baade uklogt og overflødigt at betro sig til", sagde den lærde Herre, „saa er jeg dog vis paa, at jeg paa den mest glimrende Maade skal kunne godtgjøre, at dette Tilfælde falder uden for den nævnte Forordnings Omraade, og opnaa, at den ulykkelige unge

Kvinde bliver hæderlig frikjendt her for Skranken, idet jeg paaviser, at hun i rette Tid har omtalt de ulykkelige Omstændigheder, hun befandt sig i, til en Person, overfor hvem en saadan Fortrolighed var fuldkommen paa sin Plads. Det var, efter at Robertson var bleven domfældt, og medens han i Fængslet afventede den Skæbne, som hans Kammerat Wilson senere led, og som han selv unddrog sig paa en saa ejendommelig Maade. Det var, da hun havde maattet opgive alt Haab om at redde sin Ære ved at blive gift, da et Giftermaal med en Person i Robertsons Stilling, om det end ikke var nogen Umulighed, dog maaske snarere vilde være bleven betragtet som en Forøgelse af hendes Skjændsel, — da var det, at den anklagede, som jeg sikkert mener at kunne bevise, betroede sig til sin Søster — en ung Pige, som dog er adskillige Aar ældre end hun, om jeg ikke fejler, hendes Faders Datter af første Ægteskab — og raadførte sig med hende angaaende den Nød og Vaande, hun var stedt i".

„Ja, kan De virkelig bevise det, Hr. Fairbrother ...", sagde Præsidenten.

„Naar jeg virkelig kan bevise det, Deres Herlighed", vedblev Hr. Fairbrother, „er jeg sikker paa, at jeg derved ikke blot tjener min Klient, men ogsaa befrier de høje Dommere for en Pligt, som jeg ved, de føle som en af de pinligste, deres høje Kald paalægger Dem, og volder alle mine Tilhørere en sjælden Glæde, idet saa ung, saa oprigtig og saa smuk en Kvinde som den anklagede frikjendes og forlader Skranken med Ære".

Denne Tale syntes at gjøre Indtryk paa mange af Tilhørerne og efterfulgtes af en svag Bifaldsmumlen. Da Deans hørte sin Datters Skjønhed og uskyldige Udseende omtale, var han uvilkaarlig lige ved at se hen paa hende, men han tog sig sammen og slog med haardnakket Bestemthed Øjnene ned igjen.

„Vil min lærde Kollega paa den anden Side af Skranken ikke deltage i denne almindelige Glæde", vedblev Advokaten efter en kort Pavse, „da jeg dog ved, at naar han, idet han opfylder sin Pligt, fremstiller en Person her og retter sin Anklage imod ham, er der ingen, der glæder sig mere end han, naar han frikjendes og gaar herfra med Ære? Min lærde Kollega ryster tvivlende paa Hovedet og lægger

sin Haand paa den anklagedes Forklaring. Jeg forstaar ham fuldkommen — han vil antyde, at den Kjendsgjerning, jeg nu har meddelt Deres Herligheder, staar i Strid med Euphemia Deans' egen Tilstaaelse. Jeg har ikke nødig at minde Deres Herligheder om, at hendes Forsvar nu paa ingen Maade behøver at holde sig inden for den tidligere Tilstaaelses Grænser, og at det ikke er nogen som helst Erklæring, hun før maa have afgivet, men udelukkende hvad der nu bevises for eller imod hende, der er afgjørende for, hvor vidt hun nu til syvende og sidst skal staa eller falde. Jeg behøver ikke at gjøre Rede for, hvorfor hun i sin Erklæring ikke har omtalt, at hun har betroet sig til sin Søster. Hun har maaske ikke indset Betydningen af dette Faktum; hun har maaske været bange for at indvikle sin Søster i Sagen, hun har maaske endogsaa fuldstændig glemt det i den Angst og Skræk, der naturlig maa opfylde en saa ung Kvinde, naar hun bliver fængslet paa en saa skrækkelig Anklage. En hvilken som helst af disse Grunde er tilstrækkelig til at forklare, at hun har fortiet Sandheden paa dette Punkt, hvilke Farer hun saa end derved udsatte sig for. Jeg for mit Vedkommende er mest tilbøjelig til at søge Grunden i en vildfarende Frygt for at bringe Søsteren i Ulejlighed, thi jeg erfarer, at hun har vist sin Elsker — som ganske vist ikke havde fortjent det af hende — et lignende kjærligt Hensyn og i hele sin Forklaring ikke har nævnet Robertsons Navn en eneste Gang".

„Men mine Herrer Dommere", vedblev Fairbrother, „jeg indser, at den kongelige Advokat venter, at jeg vil paavise, at det Bevis, jeg mener at kunne præstere, lader sig forene med andre denne Sag vedrørende Kjendsgjerninger, som jeg hverken vil eller kan nægte. Han vil spørge mig, hvorledes den Omstændighed, at Effie Deans har betroet sig til sin Søster, lader sig forlige med den Hemmelighedsfuldhed, hvormed Fødselen gik for sig — med Barnets Forsvinden, muligvis med dets Mord, thi jeg vil ikke benægte en Mulighed, jeg ikke kan modbevise. Mine Herrer Dommere, Forklaringen heraf maa søges i den Forsonlighed, jeg kan maaske sige Føjelighed og Hengivenhed, der er ejendommelig for Kvindekjønnet. Dulcis Amaryllidis iræ er, som Deres Herligheder ved, ikke vanskelig at overvinde, og

det er heller ikke muligt at tænke sig en Kvinde saa frygtelig opbragt paa den Mand, hun har elsket, at hun ikke skulde have en Sum af Tilgivelse tilbage i sit Hjærte, som han kan trække stærkt paa, ganske sikker paa, at hans Vexler vil blive honorerede, naar han viser sig angergiven, hvad enten det nu er oprigtig ment eller blot Forstillelse. Imellem Sagens Akter findes der et Brev, som beviser, at denne Usling Robertson, medens han sad i Fængslet og rimeligvis allerede pønsede paa det Flugtforsøg, som det senere lykkedes ham at sætte i Værk ved sin Kammerats Bistand, udøvede sin Myndighed over denne ulykkelige Pige og ledede hendes Handlinger. Det var som Følge af de Paalæg, han gav hende i dette Brev, at den anklagede opgav den Handlemaade, hendes eget bedre Skjøn havde anvist hende, saa at hun, da hendes Forløsningstime stundede til, ikke tyede til sine egne Paarørende, men lod sig overtale til at betro sig til et af denne skjændige Forførers nedrige Redskaber og føre til et af de affides og hemmelige Tilholdssteder for Lasten, som til Skam og Skjændsel for vort Politi endnu taales i vore Forstæder. Her fødte hun, hjulpen af en Person af hendes eget Kjøn og under hendes Opsigt, et Drengebarn under Omstændigheder, der trefold forøgede den Smerte, der blev paalagt vor Stammoder. Hvad Robertsons Hensigt med alt dette har været, er det vanskeligt at sige eller blot at gjøre sig nogen Formodning om. Han har maaske haft i Sinde at gifte sig med Pigen, thi hendes Fader var en velstaaende Mand. Men Slutningen paa Historien og den Kvindes Handlemaade, som han havde overgivet Euphemia Deans til, er det endnu vanskeligere at forklare sig. Den ulykkelige unge Pige blev stærkt angreben af den Feber, der følger med en Tilstand som hendes. Medens hun laa syg af den, synes hun at være bleven ført bag Lyset af den Person, der passede hende, og da hun kom til sig selv, fandt hun sig barnløs i denne Elendighedens Hule. Hendes Barn var bleven taget fra hende, maaske i den værste Hensigt; den Usling, der passede hende, havde taget det; maaske er det blevet myrdet, det ved jeg ikke".

Her blev han afbrudt af et gjennemtrængende Skrig fra den ulykkelige Fange. Det lykkedes kun med Møje at

faa hende beroliget. Hendes Advokat benyttede sig af denne sørgelige Afbrydelse til at slutte sin Forsvarstale med Effekt.

„Mine Herrer Dommere", sagde han, „i dette Jammerskrig hørte De Moderkjærlighedens Veltalenhed, der langt overgaar mine fattige Ord — Rachel, der græder for sine Børn! Naturen selv optræder som Vidne for den Ømhed og Inderlighed, hvormed Fangen har omfattet sit Barn. Jeg vil ikke vanhellige dette Vidnesbyrd ved at tilføje et eneste Ord mere".

„Har De nogen Sinde hørt Mage til dette hersens, Laird?" sagde Saddletree til Dumbiedikes, da Advokaten havde endt sin Tale. „Den Fyr forstaar at spinde en ordentlig Ende af en lille Tot Blaar! Han ved Fanden ikke mere om det, end der staar i Akterne, ja, og saa har han jo en Formodning om, at Jeanie Deans kan sige noget, men den Formodning har nok ikke meget for sig, efter hvad Hr. Crosmyloof siger. Og saa ruger han saadan en stor Fugl ud af saadant et lille Æg! Han var jo Mand for at lokke Flynderne op af Fjorden, om saa skulde være! Hvorfor i al Verden sendte min Fader mig ikke ogsaa til Utrecht! — Men stille, nu skal Retten til at afgive sin foreløbige Kjendelse".

Efter en kort Raadslagning afgav Dommerne den Kjendelse, at dersom Anklagens Rigtighed bevistes, maatte den medføre den af Loven fastsatte Straf, at det var gyldigt Bevis til Frifindelse, dersom den anklagede havde omtalt sin Tilstand til Søsteren, og endelig, at Anklagen og Forsvaret skulde forelægges Juryen til Afgjørelse.

Tre og tyvende Kapitel.

Det er ingenlunde min Agt at give en detailleret Skildring af Formaliteterne ved en skotsk Rettergang, og jeg er heller ikke vis paa, at jeg kunde give en saa klar og nøjagtig Skildring af den, at den kunde staa sig for de Herrer Juristers Kritik. Det maa være nok at sige, at Juryen blev udnævnt, og at Sagen nød Fremme. Fangen blev

atter opfordret til at afgive sin Erklæring om Anklagen, og hun svarede atter: „Ikke skyldig" i den samme hjærteskærende Tone som før.

Kronadvokaten kaldte nu to eller tre kvindelige Vidner frem, som udsagde, at de havde lagt Mærke til den Tilstand, Effie var i, at de havde sagt det til hende, og at hun vredt og trodsig havde afvist dem. Som det meget ofte gaar, var det imidlertid den anklagedes eget Udsagn, der bidrog mest til at fælde hende.

Da det jo er muligt, at denne Fortælling kan finde Vej over Grænsen, er det maaske hensigtsmæssigst at oplyse dens ikke skotske Læsere om, at det er Retspraxis i Skotland, at en mistænkt Person, naar han er bleven anholdt, underkastes et Forhør af en Øvrighedsperson. Han behøver ikke at svare paa noget af de Spørgsmaal, der rettes til ham, men kan tie helt stille, om han mener, at det baader ham bedst. Ethvert Svar, han giver, bliver imidlertid lovformelig ført til Protokols, Protokollen underskrives af ham selv og den paagjældende Øvrighedsperson og fremlægges saa under Processen, i Fald en saadan kommer i Gang. Disse Udsagn fremlægges ganske vist ikke som i og for sig afgjørende Vidnesbyrd, men kun for at tjene som Støtte for de lovlig gyldige og egentlige Bevisligheder. Til Trods for denne fine Sondring, hvortil Grunden er Juristernes Ønske om at forlige denne Rettergangsform med den almindelige Regel, at en Mand ikke kan bære Vidnesbyrd imod sig selv, hænder det ikke des mindre som oftest, at disse Forklaringer faa en saadan Indflydelse, at den anklagede fælder sig selv igjennem dem, saa at sige med sin egen Mund. Den anklagede har ganske vist Ret til at forholde sig tavs under dette foreløbige Forhør, om han saa vil, men enhver har uundgaaelig en Følelse af, at naar han vægrer sig ved at svare paa naturlige og Sagen vedkommende Spørgsmaal, der rettes til ham af en kompetent Myndighed, giver han i Virkeligheden et i og for sig stærkt Vidnesbyrd om sin Skyld, og at Følgen deraf maa blive, at han bliver sat i Fængsel, ligesom ogsaa de fleste nære et Haab om at kunne blive satte paa fri Fod, naar de afgive en Forklaring og tilsyneladende frimodig gjøre Rede for deres Bevæggrunde og Handlemaade. Det hænder derfor

sjælden, at den anklagede vægrer sig ved at afgive en Forklaring, som ikke des mindre næsten altid, naar han enten fortier for meget af Sandheden eller prøver paa at komme med en opspunden Historie, fører til, at han paadrager sig Mistanke eller indvikler sig i Modsigelser, der faa en betydelig Indflydelse paa Juryen.

Effie Deans' Forklaring forholdt det sig nu ikke saaledes med. Vi give i det følgende et Omrids af dens Indhold holdt i den Form, i hvilken den endnu findes i Retsprotokollerne.

Indstævnte tilstod, at hun havde staaet i et brødefuldt Forhold til en Person, hvis Navn hun ønskede at fortie. Da hun blev spurgt, hvad Grunden var til, at hun vilde holde dette hemmeligt, svarede hun, at hun ikke havde Ret til at dadle den paagjældende Persons Handlemaade mere end sin egen, og at hun var villig til at tilstaa sin egen Brøde, men ikke til at sige noget, der kunde lægges den fraværende til Last. Da hun blev spurgt, om hun havde betroet nogen den Tilstand, hun var i, eller truffet nogle Forberedelser i Anledning af sin Forløsning, svarede hun Nej, og da hun blev spurgt, hvorfor hun havde undladt at gjøre saadanne Skridt, som hendes Tilstand saa afgjørende krævede, svarede hun, at hun skammede sig ved at tale til sine paarørende derom og stolede paa, at den omtalte Person vilde sørge for hende og Barnet. Om han gjorde det? Han gjorde det ikke personlig, men det var ikke hans Skyld, thi den anklagede var overbevist om, at han hellere vilde have ofret sit Liv end ladet hende eller Barnet komme noget til. Hvorfor kunde han ikke holde sit Løfte? Det var ham umuligt, da han just paa den Tid selv var i Nød — mere vilde hun ikke sige om den Ting Hvor hun havde været, fra hun forlod sin Husbond, Hr. Saddletrees Hus, til hun kom hjem til sin Fader i St. Leonards? Det huskede hun ikke. Da dette Spørgsmaal blev gjentaget, svarede hun, at hun ikke kunde huske synderligt af, hvad der var foregaaet, da hun havde været meget syg. Da Spørgsmaalet forelagdes hende tredje Gang, svarede hun, at hun vilde sige Sandheden, selv om det kom hende selv til Skade, for saa vidt som hun ikke opfordredes til at sige noget om andre. Hun tilstod, at hun havde tilbragt denne Tid i Huset hos en Kone, der

var en Bekjendt af hendes Forfører, som havde ønsket, at hendes Forløsning skulde foregaa der, og at hun der havde født et Drengebarn. Hvad den Kone hed? Det vilde hun ikke svare paa. Hvor hun boede? Det vidste hun ikke bestemt, thi det var mørk Nat, da hun blev ført hen i bemeldte Kones Hus. Om det var i Byen eller i en af Forstæderne? Det vilde hun ikke svare paa. Om hun gik op eller ned ad Gaden, da hun var kommen uden for Saddletrees Hus? Det vilde hun heller ikke sige. Om hun nogen Sinde havde set den Kone, før den Person, hun ikke vilde nævne, ønskede, at hun skulde tage i Huset hos hende? Ikke det hun vidste. Om den omtalte Person selv personlig havde gjort hende bekjendt med denne Kone? Det havde hun ikke Lov til at svare paa, sagde hun. Om Barnet var levende, da det blev født? Ja — Gud hjælpe hende og det! — det var visselig levende. Om det var død en naturlig Død efter Fødselen? Ikke saa vidt hun vidste. Hvor det nu var? Hun vilde give sin højre Haand for at vide det, men hun frygtede for, at hun aldrig vil faa andet end Benene af det at se. Hvorfor hun troede, at det var dødt? Den anklagede græd bitterlig og svarede ikke. Om Konen, hun var i Huset hos, syntes at egne sig til at staa hende bi under saadanne Omstændigheder? Hun egnede sig godt nok dertil, hvad Dygtighed angik, men hun var et haardhjærtet, slet Fruentimmer. Om der var andre Folk i Huset end hende og Konen? Hun troede nok, der var et Fruentimmer til, men hun var saa fortumlet i Hovedet af legemlige Smerter og Sjælekval, at hun ikke lagde videre Mærke til hende. Hun fik Feber og fantaserede, og da hun kom til sig selv igjen, fortalte Konen hende, at Barnet var dødt, hvortil hun svarede, at var det dødt, var det ikke gaaet rigtig til; saa blev Konen meget vred paa hende og gav hende mange onde Ord, hvorover hun blev meget forskrækket, og da Konen vendte Ryggen til hende, listede hun sig ud af Huset og gik hjem til St. Leonards, saa godt som en Kvinde i hendes Tilstand kunde. Hvorfor hun ikke havde fortalt sin Søster og sin Fader sin Historie og sørget for, at der var bleven søgt i Huset efter Barnet, dødt eller levende? Det var hendes Agt, men hun havde ikke faaet Tid dertil. Hvorfor hun nu skjulte Konens Navn og ikke vilde opgive

Stedet? Den anklagede tav en Stund og erklærede derpaa, at det vilde ikke kunne raade Bod paa den Skade, der var skет, om hun sagde det, men det kunde maaske volde endnu mere Fortræd. Om hun selv nogen Sinde havde tænkt paa at tage Livet af Barnet? Aldrig, saa sandt hun haabede, at Gud vilde være hende naadig — hun erklærede atter, at det havde hun aldrig, naar hun var ved sin fulde Bevidsthed, men hvilke onde Tanker Djævelen kunde have indgivet hende, da hun var fra sig selv, kunde hun ikke sige. Da hun atter højtidelig blev adspurgt, svarede hun, at hun hellere vilde have ladet sig sønderrive af vilde Heste end lægge Haand paa Barnet som en unaturlig Moder. Hun erklærede atter, at iblandt de mange onde Ord, Konen havde givet hende, var ogsaa det, at hun havde slaaet Barnet ihjel i Febervildelse, men at hun ikke troede, hun sagde det uden for at skræmme hende og faa hende til at være stille. Hvad Konen ellers havde sagt til hende? Da den anklagede havde skreget højt paa sit Barn, saa Naboerne let kunde høre det, havde Konen truet hende med, at de, der havde kunnet standse Barnets Skrig, ogsaa kunde standse hendes, hvis hun ikke var rolig. Af denne Trusel og Konens hele Maade at være paa sluttede den anklagede, at Barnet var dræbt, og at hendes eget Liv var i Fare, thi at Konen var et yderst slet Fruentimmer, kunde hun skjønne af hendes Tale. Da hun blev adspurgt desangaaende, svarede hun, at Feberen og Vildelsen kom over hende som Følge af nogle slemme Nyheder, der pludselig blev meddelte hende, men hvad disse Nyheder drejede sig om, vilde hun ikke sige. Da hun blev spurgt, hvorfor hun ikke vilde give disse Oplysninger, som maaske kunde sætte Øvrigheden i Stand til at finde Barnet, levende eller dødt, og opfordredes til vel at lægge Mærke til, at hun ved ikke at give dem udsatte sit eget Liv for Fare og maaske lod Barnet forblive i slette Menneskers Hænder, samt til, at hendes Vægring nu ikke stemte med hendes foregivne Hensigt at tale rent ud til Søsteren, svarede hun, at nu vidste hun, at Barnet var dødt, eller at der, hvis det var i Live, var en, der vilde tage sig af det. Om hun selv skulde leve eller dø, stod i Guds Haand, han vidste, at hun var uskyldig i med Vidende og Vilje at have tilføjet sit Barn nogen Overlast. Hun havde som Følge af

noget, hun senere havde faaet at vide, opgivet sit Forsæt, at tale rent ud, som hun havde fattet, da hun forlod Konens Hus. Derpaa erklærede hun, at hun var træt og ikke vilde svare paa flere Spørgsmaal.

Under et senere Forhør fastholdt Euphemia Deans den Forklaring, hun havde afgivet, og da et Papir, der var bleven fundet i hendes Kiste, blev forelagt hende, erkjendte hun, at det var det Brev, der bevægede hende til at give sig under den Kones Varetægt, i hvis Hus hun fødte sit Barn. Det lød, som følger:

„Kjæreste Effie.

Jeg har fundet Udvej til at sende dette Brev, som bringes dig af en Kone, der er vel skikket til at staa dig bi under din forestaaende Forløsning. Hun er ikke saa god, som jeg kunde ønske dig hende, men jeg kan, saaledes som jeg for Tiden er stillet, ikke skaffe dig bedre Hjælp. Jeg er nødt til at stole paa hende baade for mit eget og dit Vedkommende i vor nuværende Ulykke. Jeg haaber det bedste, skjønt jeg nu er i en slem Knibe, men Tanker er toldfri — jeg tænker nok, at Handie Dandie og jeg skal narre Rakkeren til Trods for alt, hvad der er passeret. Du bliver vel vred paa mig, fordi jeg skriver saadan til min lille cameronianske Lilje, men slipper jeg blot derfra med Livet, saa jeg kan blive dig til Hjælp og Støtte og en Fader for dit Barn, saa vil du faa mer end Tid nok til at skjænde paa mig. Endnu en Gang, lad ingen vide, hvad du gjør — mit Liv beror paa denne Hex — gid Fanden havde hende — hun er baade hul og farlig, men hun har mere Forstand og Fiffighed, end der nogen Sinde har været i nogen Kjællings Hoved, og hun har sine Grunde til at være mig tro. Levvel, min Lilje — du skal ikke hænge med Hovedet for min Skyld — om en Uge er jeg din eller ikke mere min egen".

Derefter var der en Efterskrift: „Faar de mig hængt, er der intet, jeg vil angre saa meget, selv i den sidste svare Vaande, som den Uret, jeg har begaaet imod min Lilje".

Effie vægrede sig ved at sige, fra hvem dette Brev skrev sig, men man vidste nok til med Sikkerhed at kunne sige, at det kom fra Robertson, og Datoen viste, at det var skrevet paa den Tid, da Andrew Wilson — Handie Dandie, som hans

Øgenavn lød — og han pønsede paa deres første Flugtforsøg, der mislykkedes, saaledes som vi fortalte i Begyndelsen af vor Historie.

Da Kronadvokaten var færdig med sit Vidneforhør, begyndte Fangens Advokater at fremføre Vidner til Forsvar for hende. De første Vidner blev adspurgte om den unge Piges Karakter. Alle gav hende det bedste Skudsmaal, men ingen varmere end den brave Madam Saddletree, som med Kinderne vaade af Taarer erklærede, at hun ikke kunde have haft bedre Tanker om Effie Deans eller næret en mere oprigtig Deltagelse for hende, om hun saa havde været hendes egen Datter. Alle Tilhørerne roste den brave Kone for hendes Hjærtens Godhed med Undtagelse af hendes Mand, som hviskede til Dumbiedikes: „Denne herfens Nichil Novit er en daarlig Fyr til at lede et Vidneforhør, finder jeg. Hvad skal det betyde at lade et Fruentimmer staa der og flæbe og tvine og gjøre Deres Herligheder Bryderier? Han skulde have indkaldt mig, skulde han, saa skulde jeg have givet dem saadan en Forklaring, at de ikke kunde krumme et Haar paa hendes Hoved".

„Gjorde De ikke bedst i at gaa og op probere det?" sagde Lairden. „Jeg skal give Novit et Vink".

„Nej, nej, gjør Dem ingen Ulejlighed, Nabo", sagde Saddletree, „det vilde være ukaldet Vidnesbyrd, og jeg ved nok, hvad det betyder. Nej, men Nichil Novit skulde have indkaldt mig debito tempore". Og idet han med megen Vigtighed tørrede sig om Munden med sit Silketørklæde, antog han igjen en Mine og Holdning, som sømmede sig for en andægtig og indsigtsfuld Tilhører.

Hr. Fairbrother indledede derpaa sit Vidneforhør med nogle Ord om, at nu vilde han fremføre sit vigtigste Vidne, af hvis Vidnesbyrd Sagens Udfald for en stor Del maatte blive afhængigt. Hvad hans Klient var for et Menneske, havde de erfaret af de foregaaende Vidnesbyrd, og for saa vidt som et almindeligt Skudsmaal, afgivet i de stærkeste Udtryk og endogsaa med Taarer, kunde vække Deltagelse for hendes Skæbne, havde hun allerede opnaaet den Fordel. Det var imidlertid nødvendigt, indrømmede han, at der fremkom et mere afgjørende Vidnesbyrd om hendes Uskyldighed end det, et saadant almindeligt Skudsmaal gav, og et saadant

skulde de faa af den Persons Mund, til hvem hun havde betroet, hvorledes hun var stedt — af hendes naturlige Raadgivers og Værges, af hendes Søsters Mund. „Betjent, kald Jean eller Jeanie Deans, Datter af David Deans, Kvægopdrætter i St. Leonards, frem for Retten".

Da han sagde disse Ord, fo'r den stakkels Fange øjeblikkelig op og lænede sig halvt ud over Skranken til den Side, hendes Søster skulde komme fra, og da Vidnet kom gaaende langsomt bag efter Betjenten hen til Enden af Bordet, var hele Udtrykket i Effies Ansigt forvandlet, idet den Forvirring, der som Følge af hendes Undseelse og Sorg havde præget det, var veget for en ivrig, bønfaldende og næsten begejstret Alvor; hun rakte Hænderne ud, slog Haaret tilbage, saa' med spændte Blikke sin Søster ind i Ansigtet, hendes Øjne funklede igjennem Taarer, og i en Tone, der gik alle, som hørte det, til Hjærtet, udbrød hun: „O, Jeanie, Jeanie, frels mig, frels mig!"

Med en helt anden Følelse, som dog lige saa fuldt svarede til hans stolte og uafhængige Karakter, trak gamle Deans sig endnu længere tilbage i Skjul af Dommersædet, saa at hans ærværdige Skikkelse ikke mere var synlig, da Jeanie, idet hun traadte frem for Retten, kastede et frygtsomt Blik hen til det Sted, hvor hun sad, da hun skiltes fra ham. Han satte sig paa den anden Side af Dumbiedikes, vred heftig sine Hænder og hviskede: „Ak, Laird, det er det værste af det alt sammen — kommer jeg blot igjennem dette — det svimler fuldstændig for mig, men min Herre er stærk i sin Tjeners Svaghed". Efter et Øjebliks stille, indvortes Bøn fo'r han atter op, som om han ikke kunde holde det ud i nogen som helst Stilling, og lidt efter lidt flyttede han sig frem igjen til det Sted, han lige havde forladt.

Jeanie var imidlertid naaet hen til Enden af Bordet, da hun pludselig, ude af Stand til at modstaa sine Følelser, rakte Haanden ud imod sin Søster. Effie var akkurat saa nær ved hende, at hun kunde gribe den i begge sine, trykke sine Læber paa den, bedække den med Kys og væde den med Taarer med en Inderlighed som den, hvormed en Katholik vilde modtage sin Skytshelgen, der kom for at frelse ham, medens Jeanie bedækkede sit Ansigt med den anden Haand og græd bitterlig. Det var et Syn, som

maatte have rørt en Sten, end sige Hjærter af Kjød og Blod. Mange af Tiskuerne græd, og det varede noget, før selve Rettens Præsident saa vidt fik Bugt med sin Bevægelse, at han kunde opfordre Vidnet til at fatte sig og Fangen til at afholde sig fra disse lidenskabelige Udbrud af sine Følelser, som, hvor naturlige de end i og for sig var, ikke kunde tilstedes nu og her.

Saa lod Dommeren Vidnet aflægge den højtidelige Ed paa, „at ville sige Sandhed og ikke dølge Sandhed, for saa vidt hun kjendte den og blev adspurgt", „i Guds Navn, og saa sandt Vidnet skulde staa til Ansvar for Gud paa Dommens store Dag" — en Ærefrygt indgydende Ed, som sjælden undlader at gjøre Indtryk selv paa de mest forhærdede Naturer og at slaa selv de trodsigste med Skræk. Jeanie, der var opvoxet i en dyb og from Ærbødighed for Gud, og hvad der hørte ham til, blev imponeret ved denne umiddelbare Paakaldelse af ham og hans Retfærdighed, men samtidig opløftet over ethvert Hensyn undtagen det, at hun skulde tale saaledes, at hun med ren Samvittighed kunde kalde ham til Vidne paa Sandheden af, hvad hun sagde. Hun sagde Dommerens Ord efter med dæmpet og ærbødig, men tydelig Røst — det er nemlig Dommeren og ikke en underordnet Embedsmand, det i Skotland paahviler at vejlede Vidnet ved denne højtidelige Paakaldelse til Stadfæstelse af Vidnesbyrdet.

Da Dommeren havde fremsagt den sædvanlige Edsformular, tilføjede han i en kjærlig, men tillige advarende Tone en Formaning, som Omstændighederne syntes ham at gjøre fornøden.

„Unge Kvinde", sagde han, „du staar her for Retten under Omstændigheder, som det vilde være mere end grusomt ikke at føle Deltagelse for. Det er imidlertid min Pligt at sige dig, at hvad saa end Følgerne monne blive, er det Sandhed, du skylder dit Land og din Gud, hvis Ord er Sandhed, og hvis Navn du har paakaldt. Giv dig god Tid til at svare paa de Spørgsmaal, som denne Herre" — han pegede paa Advokaten — „vil gjøre dig. — Men husk paa, at hvad du fristes til at sige ud over den rene, skjære Sandhed, skal du svare til baade her og hisset".

Saa blev der gjort hende de sædvanlige Spørgsmaal:

Om nogen havde lagt hende det Vidnesbyrd, hun skulde afgive, i Munden. Om nogen havde lovet hende Gunst eller Gave eller anden Løn for sit Vidnesbyrd? Om hun i nogen Maade bar Nag til eller nærede Uvilje imod Hans Majestæts Advokat, imod hvem hun var stævnet som Vidne? Disse Spørgsmaal svarede hun rolig Nej paa, men de forargede og krænkede i høj Grad hendes Fader, som ikke vidste af, at de i den én Gang vedtagne Form forelægges ethvert Vidne.

„Nej, nej", udbrød han højt nok til, at det kunde høres, „mit Barn er ikke som Enken i Tekoah — ingen har lagt hende Ord i Munden".

En af Dommerne, som formodentlig var mere fortrolig med Lovbøgerne end med Samuels Bog, var lige paa Nippet til at springe op for at forhøre sig angaaende denne Enke, der efter hans Opfattelse maatte antages at have fristet Vidnet. Præsidenten, som var bedre hjemme i Skriften, hvislede imidlertid til sin lærde Kollega, hvorledes det hang sammen, og den Pavse, denne Misforstaaelse bevirkede, medførte det gode, at Jeanie Deans fik Tid til at samle sig til den pinlige Pligt, hun skulde opfylde.

Fairbrother, der var i Besiddelse af en betydelig Øvelse og Skarpsindighed, skjønnede, at det var nødvendigt at lade Vidnet komme til Ro. I sit Hjærte gik han ud fra, at hun vilde sige falsk Vidnesbyrd for at frelse sin Søster.

„Men det maa hun selv om", tænkte han, „jeg har blot at sørge for, at hun faar Tid nok til at fatte sig og afgive sit Vidnesbyrd, hvad enten det nu er sandt eller falskt — valeat quantum".

Han begyndte derfor sit Forhør med betydningsløse Spørgsmaal, som ingen Betænkning krævede.

„Du er Fangens Søster, saa vidt jeg ved?"

„Ja".

„Men ikke hendes Helsøster?"

„Nej — vi har hver sin Moder".

„Det er sandt. Og du er, saa vidt jeg ved, adskillige Aar ældre end din Søster".

„Ja", o. s. v.

Da Advokaten skjønnede, at disse foreløbige og betydningsløse Spørgsmaal havde gjort Vidnet fortroligt med

Situationen, spurgte han, om hun ikke havde lagt Mærke til, at hendes Søsters Helbredstilstand havde forandret sig i den sidste Tid, medens hun var hos Madam Saddletree.

Jeanie svarede Jo.

„Og formodentlig sagde hun dig, hvad Grunden dertil var", sagde Fairbrother i en let Tone, der nok kunde siges at være vejledende.

„Det gjør mig ondt at maatte afbryde min Kollega", sagde Kronadvokaten, idet han rejste sig, „men jeg maa henstille til Deres Herligheds Afgjørelse, om dette ikke er et ledende Spørgsmaal".

„Hvis dette Punkt skal underkastes en Drøftelse", sagde Rettens Præsident, „maa Vidnet føres bort".

I den skotske Rettergang nærer man nemlig en overordentlig stor Skræk for ethvert Spørgsmaal, der er saaledes formet af den Advokat, der leder Forhøret, at Vidnet kan faa den svageste Anelse om, hvilket Svar man ønsker, og der vaages med stor Samvittighedsfuldhed over, at saadanne Spørgsmaal ikke komme frem. Ihvorvel disse Betænkeligheder hvile paa et fortræffeligt Princip, drives de dog undertiden til ligefrem urimelige Yderligheder, især da det i Reglen er let for en Jurist, der har nogen Aandsnærværelse, at afvise Beskyldningen. Det gjorde Fairbrother.

„Vi har ikke nødig at spilde Rettens Tid, Deres Herlighed", sagde han. „Da den kongelige Advokat finder det Umagen værdt at gjøre Indvendinger imod mit Spørgsmaals Form, vil jeg forme det anderledes. — Sig os, mit Barn, gjorde du din Søster noget Spørgsmaal, da du lagde Mærke til, at hun saa' daarlig ud? Naa, frisk Mod, tal kun rent ud".

„Jeg spurgte hende, hvad hun fejlede", svarede Jeanie.

„Vel — giv dig kun Tid — og hvad svarede hun saa?" vedblev Hr. Fairbrother.

Jeanie tav og var ligbleg — ikke fordi hun et eneste Øjeblik tænkte sig Muligheden af at lyve, hun tøvede blot med at slukke den sidste Gnist af Haab, hendes Søster havde tilbage.

„Mod, min Pige", sagde Fairbrother. „Jeg spurgte, hvad din Søster sagde, da du spurgte hende, hvad hun fejlede".

„Ingen Ting", svarede Jeanie med en svag Røst, som dog hørtes tydelig i den fjærneste Krog af Salen, saa dyb og ængstelig en Tavshed havde der herskket under den spændende Pavse imellem Advokatens Spørgsmaal og Vidnets Svar.

Fairbrother blev lang i Ansigtet, men med den raske Aandsnærværelse, der er saa nyttig under kritiske Omstændigheder saa vel over for Retten som i Felten, tog han sig strax sammen igjen. „Ingen Ting? — ja det vil sige, du mener, hun sagde ingen Ting *strax* — men da du spurgte hende igjen, sagde hun saa ikke, hvad hun fejlede?"

Spørgsmaalet blev fremsat i en Tone, der var beregnet paa at bringe hende til at indse, hvor vigtigt hendes Svar var. Nu var Isen imidlertid brudt, og efter en kortere Pavse end forrige Gang svarede hun: „Ak, ak, hun har aldrig sagt et eneste Ord til mig derom".

Der undslap hele Forsamlingen et dybt Suk, som besvaredes af et endnu dybere og kvalfuldere fra den ulykkelige Fader. Det Haab, han hemmelig, uden at vide af det og imod sin Vilje havde klynget sig til, var nu bristet, og den ærværdige gamle Mand styrtede bevidstløs forover om paa Gulvet med Hovedet imod sin forfærdede Datters Fødder. Den ulykkelige Fange brødes i afmægtigt Raseri med sine Bevogtere. „Lad mig komme hen til Fader! — jeg *vil* hen til ham — jeg *vil* hen til ham — han er død — han er dræbt — det er mig, der har dræbt ham!" gjentog hun i en hjærteskærende Tone, der skjalv af affindig Sorg, og som de, der hørte det, ikke saa snart glemte.

Selv i dette fortvivlede Øjeblik, da alt var i Forvirring, tabte Jeanie ikke den Overlegenhed, som en dyb og fast Karakter altid giver, selv under de vanskeligste Omstændigheder.

„Han er min Fader — han er vor Fader", sagde hun blidt til dem, der søgte at skille dem ad, idet hun bøjede sig ned over ham, strøg hans graa Haar til Side og begyndte ivrig at gnide hans Tindinger.

Efter at Dommeren gjentagne Gange havde tørret sine Øjne, befalede han, at man skulde føre dem ind i et tilstødende Værelse og sørge omhyggelig for dem. Da den gamle Deans blev baaret bort, og Jeanie langsomt fulgte

efter, saa' Fangen saa ivrig efter dem, som om Øjnene skulde springe ud af Hovedet paa hende. Men da de ikke længere var til at se, syntes hun i sin fortvivlede og forladte Stilling at faa et Mod, som hun ikke før havde lagt for Dagen.

„Nu er den bitre Kalk tømt", sagde hun, og derpaa vendte hun sig til Retten. „Gaa videre i Sagen, mine Herrer, om De saa synes. Selv den tungeste Dag faar Ende".

Dommeren, som — det være sagt til hans Ære — havde taget inderlig Del i den almindelige Medlidenhed, blev overrasket over saaledes at blive mindet om sin Pligt af Fangen. Han tog sig sammen og spurgte, om den anklagedes Advokat havde flere Vidnesbyrd at fremføre. Fairbrother svarede med nedslaaet Mine, at hans Forsvar var til Ende.

Den kongelige Advokat talte nu til Juryen paa Kronens Vegne. Han sagde kortelig, at ingen kunde føle sig pinligere berørt end han af det sørgelige Optrin, de nys havde været Vidner til, men det var den uundgaaelige Følge af store Forbrydelser, at de bragte Sorg og Undergang over alle, der stod Forbryderen nær. Han gav atter en kort Udsigt over sine Beviser og paaviste, at alle Sagens Omstændigheder stemte med de Oplysninger, der var komne frem under Processen imod den ulykkelige anklagede, at det var fuldstændig mislykket for dennes Advokat at bevise, at Euphemia Deans havde fortalt sin Søster, hvorledes hun var stedt, at han med Hensyn til det gode Rygte, hun tidligere havde haft, beklagede at maatte bemærke, at det just var Kvinder, der nød deres Medmenneskers Agtelse og satte tilbørlig Pris derpaa, som af Skammen og Frygten for Verdens Dom blev stærkest fristede til at begaa Barnemord. At Barnet var bleven myrdet, nærede han ingen Tvivl om. Fangens egen vaklende og usammenhængende Forklaring, hvis mange Huller meget betegnende skyldtes den Omstændighed, at hun vægrede sig ved at sige Sandheden paa Punkter, hvor det efter Beskaffenheden af hendes egen Historie vilde have været baade naturligt og fordelagtigt for hende at være oprigtig — selv denne mangelfulde Forklaring lod ham ikke være i Tvivl om, hvilken Skæbne der var overgaaet det ulykkelige Barn. Han kunde heller ikke tvivle om, at den anklagede

var medskyldig i denne Forbrydelse. Hvem andre havde vel Interesse af en saa umenneskelig Gjerning? Hverken Robertson eller Robertsons Redskab, i hvis Hus hun blev forløst, kunde visselig i ringeste Maade føle sig fristede til at begaa denne Forbrydelse undtagen for hendes Skyld, med hendes Samtykke og for at frelse hendes Rygte. Loven krævede imidlertid ikke af ham, at han skulde føre positivt Bevis for Mordet eller for Fangens Delagtighed deri. Forordningen gik ligefrem ud paa at sætte en vis Række præsumptive Vidnesbyrd i Stedet for det egentlige Bevis, som det i saadanne Tilfælde var særlig vanskeligt at tilvejebringe. Juryen kunde selv læse Forordningen, og den havde ogsaa saa vel Anklagen og den foreløbige Kjendelse til sin Vejledning med Hensyn til, hvad Loven krævede. Han lagde Juryen paa Sinde, at han i enhver Henseende var berettiget til at vente, at den vilde kjende den anklagede for skyldig.

Fairbrothers Opgave var meget vanskelig som Følge af hans mislykkede Forsøg paa at føre det Bevis, han havde ventet at kunne præstere. Han kæmpede imidlertid tappert og standhaftig for sin tabte Sag. Han vovede endogsaa at gaa i Rette med den Forordning, i Henhold til hvilken den unge Pige skulde dømmes, som værende alt for streng. I alle andre Tilfælde, sagde han, var det første, der krævedes af Sagsøgeren, at han utvivlsomt skulde godtgjøre, at den Forbrydelse, han beskyldte den anklagede for, virkelig var bleven begaaet, hvilket Juristerne kaldte at bevise corpus delicti. Men denne Forordning, som ganske vist var udstedt i den bedste Hensigt og under Indtryk af en berettiget Afsky for den unaturlige Forbrydelse, den var rettet imod, udsatte sig for at give Anledning til det værste af alle Mord, en uskyldigs Død, for at sone en formentlig Forbrydelse, som maaske slet ikke var bleven begaaet. Han var saa langt fra at indrømme den paastaaede Sandsynlighed for, at Barnet var kommet voldsomt af Dage, at han ikke engang kunde indrømme, at det var bevist, at det nogen Sinde havde været i Live.

Den kongelige Advokat henviste til Fangens egen Forklaring, hvortil hendes Defensor svarede, at hans lærde Kollega godt vidste, at en Erklæring, der blev afgiven i et Øjeblik, da den anklagede var opfyldt af Angst og Kval, i

en Sindsstemning, der nærmede sig til Vanvid, ikke var noget paalideligt Vidnesbyrd imod den paagjældende. Det var ganske sandt, at en lovformelig Tilstaaelse overfor selve Dommerne var det stærkeste af alle Beviser, for saa vidt som det hed i Loven: »in confitentem nullæ sunt partes judicis«*), men dette gjaldt kun om en lovformelig Tilstaaelse, hvorved Loven forstod en Tilstaaelse, som blev afgiven i Dommernes og den edsvorne Advokats Nærværelse. Om Tilstaaelser aflagte uden for Retten var alle Autoriteter enige med den navnkundige Farinaceus og Matheus: »confessio extrajudicialis in se nulla est; et qvod nullum est, non potest adminiculari«**). En saadan Tilstaaelse var fuldstændig intetsigende og magtesløs fra første Færd af og kunde derfor slet ikke styrkes eller støttes ved andre Indicier. Naar man derfor, som man burde, lod den uden for Retten afgivne Tilstaaelse ude af Betragtning, havde Aktor i den foreliggende Sag aldeles ikke godtgjort Tilstedeværelsen af den anden Forudsætning i Forordningen, nemlig at der var bleven født et levende Barn, og det burde i det mindste godtgjøres, før der kunde siges at foreligge Indicier for, at det var bleven myrdet. Dersom nogen af Rettens Medlemmer skulde mene, at dette var at gaa Forordningens Ordlyd alt for nær, burde de betænke, at den i sig selv var saa overdreven streng, at den ikke tilstedede nogen lempelig Fortolkning.

Han sluttede sit lærde Foredrag med en veltalende Skildring af den Scene, de nys havde været Vidner til, og medens han var i Færd hermed, faldt Saddletree i Søvn.

Nu var det Rettens Præsidents Tur at tiltale Juryen. Han gjorde det kort og klart.

Det tilkom Juryen, sagde han, at overveje, hvor vidt Sagsøgeren havde godtgjort Gyldigheden af sin Klage. For sit eget Vedkommende beklagede han oprigtig at maatte sige, at han ikke nærede Skygge af Tvivl om, hvorledes Juryens Kjendelse maatte komme til at lyde. Han vilde ikke følge Fangens Advokat i hans Kritik af Kong Vilhelms og

*) Dommeren har ingen Indflydelse paa Tilstaaelsen.

**) En Tilstaaelse uden for Retten betyder i og for sig intet, og da den intet betyder, kan den ikke støttes af andre Bevislighed.

Dronning Maries Forordning. Han og Juryen havde aflagt Ed paa, at de vilde dømme efter Loven, som den nu én Gang forelaa, og ikke paa at kritisere, omgaa eller blot forsvare den. I en civil Sag vilde ingen Advokat have faaet Lov til at forsvare sin Klient ved at kritisere Loven, men af Hensyn til den vanskelige Stilling, en Advokat ofte kommer i overfor Kriminalretten, og for ikke at lægge Hindringer i Vejen for noget som helst, der kunde tale for den anklagedes Uskyldighed, havde han ikke villet afbryde den lærde Herre eller indskrænke hans Forsvar. Den paagjældende Lov var, saaledes som den nu forelaa, et Udslag af deres Fædres Visdom og var bleven givet for at standse en frygtelig Forbrydelse, der greb om sig paa en foruroligende Maade. Viste den sig at være for streng i Forhold til det Maal, den tilsigtede, vilde den lovgivende Magt i sin Visdom utvivlsomt ændre den. Nu var den Lands Lov, den Rettesnor, Domstolen havde at følge, og i Henhold til den Ed, Juryen havde aflagt, maatte ogsaa den holde sig til den. Der kunde ingen Tvivl være med Hensyn til den ulykkelige Piges Stilling; at hun havde født et Barn, og at Barnet var forsvundet, var sikkert. Det var ikke lykkedes den lærde Advokat at bevise, at hun havde omtalt sin Tilstand til nogen. Alle de Forudsætninger, Loven krævede, var derfor til Stede. Den lærde Herre havde imidlertid opfordret Juryen til ikke at tage Hensyn til den anklagedes egen Tilstaaelse, hvilket var den Udvej, Advokater i en saadan Stilling, naar alle andre Udveje glippede, sædvanlig benyttede sig af, idet de gjærne havde en Følelse af, at deres Klienters eget Udsagn gik dem haardt imod. At der imidlertid efter skotsk Lov maatte tillægges et saadant Udsagn en vis Betydning, ihvorvel han indrømmede, at det i en vis Forstand var afgivet uden for Retten, fremgik tydelig nok af den almindelige Praxis, i Følge hvilken disse Forklaringer altid blev fremlagte og oplæste som et Led i Aktors Bevisførelse. I det foreliggende Tilfælde kunde ingen, der havde hørt Vidnernes Udsagn om den unge Piges Udseende, før hun forlod Saddletrees Hus, og i Modsætning dertil Skildringen af hendes Tilstand, da hun kom hjem til sin Fader, nære den ringeste Tvivl om, at hun havde født et Barn, saa at

hendes egen Forklaring i saa Henseende ikke var et enestaaende Vidnesbyrd, men støttedes af de stærkeste Indicier.

Naar han gjorde Rede for det Indtryk, han selv havde modtaget, sagde han, var det ikke for at paavirke dem. Han var ikke mindre end de bleven greben af det sørgelige Optrin, der var foregaaet for deres Øjne, og kunde de med Gud, en god Samvittighed, deres Eds Hellighed og det Hensyn, de skyldte Landets Lov, for Øje komme til et for denne ulykkelige Fange gunstigt Resultat, skulde det glæde ham lige saa meget som nogen som helst anden af de tilstedeværende, thi han havde aldrig følt det saa tungt at opfylde sin Pligt som i Dag, og han vilde med Glæde fritages for det endnu pinligere Hverv, han i modsat Tilfælde vilde have at udføre.

Efter at Jurymændene havde hørt Præsidentens Tale til Ende, bukkede de og trak sig tilbage, idet en af Rettens Betjente førte dem til det Værelse, hvor deres Raadslagning skulde finde Sted.

Fire og tyvende Kapitel.

Det varede en Time, før Jurymændene vendte tilbage, og idet de skred frem igjennem Mængden med langsomme Skridt som Mænd, der skulle paatage sig et tungt og pinligt Ansvar, indtraadte der pludselig en dyb, alvorlig og højtidelig Tavshed iblandt Tilhørerne.

„Har De valgt Deres Formand, mine Herrer?“ var Dommerens første Spørgsmaal.

Formanden eller, som han i Skotland kaldes, Juryens Kansler, hvortil sædvanlig vælges den højest staaende og mest ansete af Jurymændene, traadte frem og overgav med et dybt Buk Retten et forseglet Papir indeholdende Kjendelsen, som indtil for faa Aar siden, da mundtlig Kjendelse tilstededes i visse Tilfælde, altid afgaves skriftlig. Juryen blev staaende, medens Dommeren brød Seglet og efter at have læst Papiret rakte det med en alvorlig og sorgfuld Mine til Retsskriveren, som strax førte Kjendelsen til Protokols — denne Kjendelse, som man endnu ikke kjendte, men

hvis sørgelige Indhold alle anede. Der stod endnu én Formalitet tilbage, som i og for sig ikke har stort at betyde, men som for Fantasien faar et vist højtideligt Præg paa Grund af den sørgelige Lejlighed, ved hvilken den kommer til Anvendelse. Der blev stillet et tændt Lys paa Bordet, der blev lagt et Ark Papir om Originalen til Kjendelsen, og derpaa blev den forseglet med Dommerens eget Signet og overgivet til Kronadvokaten for at opbevares imellem andre Aktstykker af samme Art. Da alt dette foregaar i dyb Tavshed, bliver Lyset, idet det sættes frem og derefter slukkes, et Billede paa det Menneskeliv, der umiddelbart efter skal dømmes til ogsaa at slukkes, og det virker paa Tilskuerne paa en lignende Maade, som naar Dommeren i England sætter den skæbnesvangre Hue paa Hovedet. Da disse Formaliteter vare til Ende, opfordrede Dommeren Euphemia Deans til at møde frem for Retten, for at Kjendelsen kunde blive forkyndt hende.

Efter de sædvanlige indledende Ord meddelte Kjendelsen, at Juryen efter at have valgt John Kirk til Formand og Kjøbmand Moore til Sekretær med Stemmeflerhed havde kjendt Euphemia Deans skyldig i den Forbrydelse, hun var anklaget for, men at den, i Betragtning af hendes store Ungdom og de yderst sørgelige Omstændigheder, der var forbundne med hendes Sag, indstændig bad Dommeren om at anbefale hende til Kronens Naade.

„Mine Herrer", sagde Dommeren, „De har gjort Deres Pligt — og tung maa den have været for menneskekjærlige Mænd som Dem. Jeg skal ganske sikkert forebringe Deres Indstilling for Regeringen, men det er min Pligt at sige til alle, som nu høre mig, og særlig til den ulykkelige unge Pige, at jeg ikke har det ringeste Haab om, at der i dette Tilfælde vil opnaas Benaadning. De ved, at den paagjældende Forbrydelse har grebet om sig her i Landet, og jeg ved end videre, at man i dette Tilfælde har søgt Grunden til den i den Lemfældighed, hvormed Loven er bleven bragt til Anvendelse, saa at der ikke er noget som helst Haab om at opnaa Eftergivelse af Straffen for denne Forbrydelse". Jurymændene bukkede atter, og efter saaledes at have røgtet deres pinlige Hverv spredte de sig imellem Tilskuerne.

Præsidenten spurgte nu Hr. Fairbrother, om han havde

noget at indvende imod, at Juryens Kjendelse efterfulgtes af Rettens Dom. Advokaten havde en Tidlang været optagen af atter og atter at læse Kjendelsen igjennem, tælle Bogstaverne i hver enkelt Jurymands Navn og veje hver Sætning, ja hver Stavelse paa den juridiske Kritiks fineste Vægt. Juryens Sekretær havde imidlertid til fulde forstaaet sine Sager, der var ingen Fejl at opdage, og Fairbrother svarede bedrøvet, at han ikke havde noget at indvende imod, at der gik Dom i Sagen.

Præsidenten henvendte sig derpaa atter til den ulykkelige Fange: „Euphemia Deans, hør den Dom, Retten nu vil fælde over dig".

Hun rejste sig op, og med langt større Fatning, end man skulde have ventet efter hendes Adfærd flere Gange under Processen, afventede hun Slutningen paa det frygtelige Optrin. I saa høj Grad ligne vore sjælelige Følelser de legemlige, at de første haarde Slag, vi faa, medføre en sløv Ufølsomhed, der gjør os ligegyldige for de følgende. Det erklærede Mandrin, da han blev radbrækket, og det er en Erfaring, enhver har gjort, der er bleven ramt af en Række tunge Tilskikkelser.

„Unge Kvinde", sagde Dommeren, „det er min tunge Pligt at sige dig, at dit Liv er hjemfaldent til Loven, som, om den end til en vis Grad kan synes at være stræng, dog visseligen er det, for at de, der ere stedte i de ulykkelige Omstændigheder, du har været i, kunne vide, hvilken Fare de udsætte sig for ved af Stolthed eller falsk Undseelse at skjule deres Fald og undlade at træffe Foranstaltninger til at bevare de ulykkelige Børn, de skulle føde til Verden. Da du skjulte din Tilstand for din Madmoder, din Søster og andre agtværdige og deltagende Personer af dit eget Kjøn, som din tidligere Opførsel havde gjort dig vel lidt af, synes du mig i det mindste at have tænkt paa det hjælpeløse Væsens Død, hvis Liv du undlod at drage Omsorg for. Hvorledes Barnet er bleven ombragt — om det er dig selv eller en anden, der har gjort det — om den mærkværdige Historie, du har fortalt, er helt eller delvis usand, er en Sag imellem Gud og din egen Samvittighed. Jeg vil ikke forøge din Sorg ved at trænge ind paa dig desangaaende, men jeg opfordrer dig paa det højtideligste til at anvende den Tid, du har

tilbage, til at slutte Fred med Gud, og til den Ende skal en hvilken som helst Præst, du selv vil opgive, faa fri Adgang til dig. Til Trods for Juryens menneskekjærlige Indstilling kan jeg, saaledes som Sagerne i det hele taget for Tiden staa her i Landet, ikke give dig det ringeste Haab om, at dit Liv vil blive forlænget ud over den Frist, der er sat for Dommens Fuldbyrdelse. Opgiv derfor al Tanke paa denne Verden, og bered ved Angergivenhed dit Sind paa det frygtelige, der forestaar dig — Døden, Dommen og Evigheden. — Betjent, læs Dommen op".

Da den Betjent, hvem dette paahvilede — en høj, mager Skikkelse iført en fantastisk sort og graa Dragt besat med Sølvtresser — viste sig, veg alle til Side, grebne af uvilkaarlig Rædsel, saa der blev rigelig Plads for ham til at komme hen til Enden af Bordet. Det var nemlig den almindelige Bøddel, der havde den Bestilling, og Folk trængte derfor hinanden tilbage for at undgaa, om det saa blot var at komme til at røre ved hans Klæder, og nogle saas ivrig at børste deres Tøj, som de havde faaet besmittet paa denne Maade. Der hørtes en dump Lyd over hele Salen, idet hver enkelt af de tilstedeværende trak Vejret dybt, som Folk gjør, naar de venter at blive Vidner til noget paa en Gang grueligt og pirrende. Dette Samfundets Udskud syntes selv, hvor forhærdet han end var i sin Brutalitet, at have en Følelse af, i hvor høj Grad han var Gjenstand for almindelig Afsky, og at være ilde til Mode ved at skulle vise sig offentlig, ligesom Nattens ildevarslende Fugle ivrig søge at slippe bort fra Dagslyset og den klare Luft.

Retsskriveren oplæste Dommen, og han pludrede Ordene efter: Euphemia Dans skulde føres tilbage til Fængslet i Edinburgh og sidde indespærret der til Onsdag den —; den Dag skulde hun saa imellem Klokken to og fire om Eftermiddagen føres til det almindelige Retterssted, hvor hun skulde hænges i Galgen. „Og dette", sagde Bødlen, idet han gjorde sin barske Stemme endnu dybere, „er hendes Dom".

Efter at have udtalt disse Ord med stærkt Eftertryk forsvandt han som en ond Aand, der har opnaaet Hensigten med sit Komme, men det Indtryk af Rædsel, hans Nær-

værelse og hans Hverv havde fremkaldt hos Tilhørerne, vedblev at være over dem.

Den ulykkelige Delinkvent — thi saaledes maa hun nu betegnes — viste sig til Trods for, at hun havde et langt lidenskabeligere og pirreligere Sind end sin Fader og Søster, at være i Besiddelse af en hel Del af deres Mod. Hun var bleven staaende ubevægelig ved Skranken, medens Dommen blev forkyndt, og da Bødlen traadte ind, lagde man Mærke til, at hun lukkede Øjnene. Men da denne frygtelige Skikkelse havde forladt sin Plads, var hun den første, der brød Tavsheden.

„Gud tilgive Eder, mine Herrer", sagde hun, „og vær ikke vrede paa mig, fordi jeg siger det — vi trænger alle til Tilgivelse. — Hvad mig selv angaar, kan jeg ikke laste Eder, thi I handler efter bedste Skjøn, og har jeg end ikke dræbt mit Barn, saa kan I dog alle, saa mange, som har set det i denne Dag, vidne, at jeg har dræbt min graahaarede gamle Fader — jeg har fortjent det værste af Menneskene og af Gud ogsaa. Men Gud er barmhjærtigere imod os, end vi er imod hverandre".

Med disse Ord endte Processen. Mængden styrtede ud, stubbende og trængende hinanden ud af Retssalen paa den samme støjende Maade, som de var komne ind paa, og under den legemlige Bevægelse og Anstrængelse havde den snart glemt hvert et dybere Indtryk, den havde modtaget af det Optrin, den havde overværet. De tilstedeværende Fagmænd, hvem Theori og Praxis havde gjort lige saa ufølsomme for det sørgelige i et saadant Optrin, som Lægerne er overfor en kirurgisk Operation, begav sig paa Hjemvejen i Gruppevis, drøftende den almindelige Grundsætning, hvorpaa den Forordning hvilede, i Henhold til hvilken den unge Kvinde var bleven dømt, Bevisernes Beskaffenhed og Advokaternes Argumentation, ja selv Dommerens Udtalelser gik ikke fri for deres Kritik.

De kvindelige Tilskuere, der var mere deltagende, protesterede højrøstet imod den Del af Dommerens Tale, der syntes at udelukke alt Haab om Benaadning.

„Der kommer han", sagde Madam Howden, „og fortæller os, at den stakkels Tøs nødvendigvis maa dø, og det efter at Hr. John Kirk, der er saa pæn en Mand som nogen

inden for Byens Porte, have gjort sig den Ulejlighed selv at lægge et godt Ord ind for hende".

„Nej, hør, ved De hvad, Naboerske", sagde Jomfru Damahoy, idet hun strakte sin magre, jomfruelige Skikkelse i hele dens affekterte Værdigheds fulde Højde, „jeg finder virkelig, at der bør sættes en Stopper for dette unaturlige Væsen med uægte Børn. Der gives ikke den Tøs under de tredive nu om Stunder, som man kan tage inden for sin Dør, uden at hun trækker unge Fyre, Skriverdrenge og Læredrenge og Gud ved hvad, efter sig; og saa er det ikke nok med, at de styrter sig selv i Fordærvelse, men de bringer oven i Kjøbet et ærbart Hus i Vanry. — Nej, dem har jeg ingen Medlidenhed med".

„Naa, Naboerske", sagde Madam Howden, „man skal leben und leben lassen — vi har selv været unge, og vi skal ikke altid tro det værste, fordi Knøse og Piger render efter hinanden".

„Selv været unge! og tro det værste!" sagde Jomfru Damahoy, „jeg er slet ikke saa gammel, Madam Howden, og hvad det angaar, som De kalder for det værste, saa kjender jeg, Gud være lovet og takket, ikke noget til den Ting".

„De takker Gud for lidt", sagde Madam Howden og slog med Nakken; „og hvad det angaar, at De er ung — saa tror jeg nok, De kunde sørge for Dem selv, sidste Gang det skotske Parlament red i Processjon, og det var i det Herrens Aar syv, saa lige kommen ud af Ægget kan De da i alt Fald ikke være".

Plumdamas, der fungerede som opvartende Kavalér for de to stridbare Damer, saa' øjeblikkelig den Fare, der var forbunden med at komme ind paa saadanne kildne kronologiske Spørgsmaal, og da han elskede Fred og godt Naboskab, skyndte han sig at føre Samtalen tilbage til det oprindelige Æmne.

„Dommeren sagde ikke alt, hvad han havde kunnet sige om Benaadningen, i Fald han havde villet, Naboerske", sagde han. „Der er altid noget fordægtigt, ved hvad en Jurist siger, men det er en lille Hemmelighed".

„Hvad er det? — Hvad er det, Nabo Plumdamas?" sagde Madam Howden og Jomfru Damahoy paa én Gang,

idet Ordet „Hemmelighed" strax neutraliserede den stærke Gjæring, deres Ordskifte var kommet i, som et stærkt Alkali.

„Der er Hr. Saddletree, han kan bedre fortælle det end jeg, for det var ham, der fortalte mig det", sagde Plumdamas, idet Saddletree kom gaaende med sin Kone under Armen, begge to meget nedslaaede.

Da Spørgsmaalet blev forelagt Saddletree, satte han et meget haanligt Ansigt op. „De snakker om at sætte en Stopper for Barnemordene", sagde han i en overlegen Tone. „Tror De, at vores gamle Fjender Englænderne, som Glendock altid kalder dem i sin Lovbog, bryder sig en Døjt om, at vi slaar hinanden ihjel med Pik og Pak, Hestfolk og Fodfolk, Mænd og Fruentimmer og Børn, alle for én og én for alle, omnes et singulos, som Hr. Crosmyloof siger? Nej, nej, det er ikke det, der er i Vejen for, at den stakkels Tøs kan blive benaadet. Men nu skal jeg sige jer, hvor Knuden stikker. Kongen og Dronningen er saa gale i Hovederne over denne hersens Historie med Porteous, at Fanden skal fare i mig, om de nogen Sinde mere benaader en skikkelig Skotte, om saa hele Edinburgh skulde hænges paa én Gang".

„Saa gid Fanden flytte dem tilbage til deres tyske Kaalhave igjen da, som min Nabo Mac Croskie siger", sagde Madam Howden, „naar det er paa den Manér, de vil regere over os".

„De siger for ganske vist, at Kong Georg kylede sin Paryk i Kaminen, da han fik Nys om Porteous-Optøjerne", sagde Jomfru Damahoy.

„Ja, det, siger de, han har gjort for mindre end det", sagde Saddletree.

„Naa ja", sagde Jomfru Damahoy, „han kunde jo gjærne holde bedre Styr paa sig selv, naar han bliver gal i Parykken, men det er da ingen Skade til for hans Parykmager, ved jeg —"

„Dronningen slaaede sin Stadshue, saa arrig blev hun — det har De vel ogsaa hørt?" sagde Plumdamas. „Og Kongen gav Sir Robert Walpole et Spark, siger de, fordi han ikke holdt Styr paa Pøblen i Edinburgh — men jeg kan dog aldrig tro, han har ført sig saa ubehøvlet op".

„Jo, det er aldeles notoriſk", ſagde Saddletree, „og han var lige ved at ſparke Hertugen af Argyle med".

„Sparke Hertugen af Argyle!" udbrød Tilhørerne i Munden paa hverandre i alle de forſkjellige Tonarter, der kan udtrykke den ſtørſte Forbavſelſe.

„Ja, men Mac Cullommores Blod vilde ikke holde ſig roligt; det var nær ved, at Andrea Ferrara havde blandet ſig i Legen" *).

„Hertugen er en ægte Skotte — Landets ſande Ven", ſagde Saddletrees Tilhørere.

„Ja, vel er han det, baade Kongens og Landets, ſom jeg ſkal fortælle jer nærmere om, hvis I vil komme inden for hos os, for den Slags Ting er det ſikreſt at tale om inter parietes" **).

Da de var komne ind i hans Bod, ſkubbede han ſin Læredreng ud af den, lukkede ſin Pult op og fremtog med alvorlig og ſelvbehagelig vigtig Mine et ſnavſet og forkrøllet Papir, hvorpaa der var trykt noget. „Dette herſens er nye Varer — det er noget, ikke alle og enhver kunde viſe jer Mage til. Det er Hertugens Tale angaaende Porteous-Optøjerne, ſom lige er kommen i Handelen. Nu ſkal I høre, hvad Jan Roy Cean***) ſiger for godt. Min Korreſpondent kjøbte den i Palace-yard — det er lige for Næſen af Kongen — jeg tænker, han daſker dem ordentlig over Fingrene for det! Den kom i et Brev om en tosſet Vexel, Manden vilde have fornyet — ja, det tager du dig jo af, Mutter".

Den brave Madam Saddletree havde hidtil været ſaa oprigtig bekymret for ſin ulykkelige Protegées Stilling, at hun havde fundet ſig i, at hendes Ægtehalvdel fulgte ſit eget Hoved, og ikke lagt Mærke til, hvad han ſagde. Ordene Vexel og fornyet vakte hende imidlertid; hun ſnappede Brevet, ſom hendes Mand holdt hen imod hende, tørrede ſine Øjne, ſatte Brillerne paa og ſøgte ſaa hurtig, ſom Duggen, der ſamlede ſig paa Glaſſene, tillod hende det, at

*) En berømt italienſk Vaabenfabrikant. Her betegner Navnet en Klinge fra hans Værkſted.
**) Inden fire Vægge.
***) Hertugen af Argyle.

komme paa det rene med den Del af Brevet, der havde noget at betyde, medens hendes Mand med lydelig Røst og pompøst Tonefald oplæste et Uddrag af Talen.

„Jeg er ikke Miniſter, jeg har aldrig været det, og jeg vil aldrig være det . . .“

„Jeg vidſte ikke af, at hans Herlighed nogen Sinde havde været beſtemt til den gejſtlige Stand“, afbrød Madam Howden ham.

„Han mener ikke »Minister of the gospel« eller en Kirkens Tjener, Madam Howden, men Minister of State eller Medlem af Regeringen“, ſagde Saddletree med nedladende Venlighed, hvorpaa han gik videre: „Der har været den Tid, da jeg nok kunde have Lyſt til at blive Miniſter, men jeg var alt for meget paa det rene med min Mangel paa Evner til at indlade mig paa Statsſager. Og jeg takker min Gud for, at jeg altid har ſat for ſtor Pris paa den Smule, Naturen har givet mig, til at anvende den paa Trællearbejde eller ubetydelige Forretninger af nogen ſom helſt Art. Jeg har altid, lige ſiden jeg kom ud i Verden — og jeg tror, at faa er komne tidligere ud i den end jeg — tjent min Konge med min Tunge; jeg har tjent ham med den Smule Indflydelſe, jeg havde, og jeg har tjent ham ſom Soldat med mit Sværd. Jeg har beklædt Embeder, ſom jeg har miſtet, og ſkulde jeg i Morgen miſte dem, jeg endnu har tilbage, og ſom jeg har ſøgt at gjøre mig fortjent til paa en hæderlig Maade, ſaa vilde jeg dog vedblive at tjene ham, ſaa længe jeg har en Tønde Land af min Odel og en Draabe af mit Blod tilbage“.

Her afbrød Madam Saddletree Taleren. „Men Saddletree, hvad ſkal alt dette herſens ſige? Her ſtaar du og vaaſer om Hertugen af Argyle, og ſaa vil denne Martingale ſnyde os for hele treſindstyve Pund — Gud ved, om Hertugen vil betale dem — jeg vilde bare ønſke, Hertugen af Argyle vilde betale ſine egne Regninger — han ſtaar endnu i vore Bøger for tuſind Pund ſkotſk fra ſidſt, han var i Royſtoun. — Jeg ſiger ikke andet, end at han er en ægte Adelsmand, og at de Penge er ſikre nok — men man kan blive helt tosſet i Hovedet af at høre om dine Hertuger, medens de ſtakkels Menneſker, Jeanie Deans og hendes Fader, ſidder her over Hovederne paa os. Og ſaa ſender

du oven i Kjøbet Læredrengen ud, for at han kan give sig til at lege med Gadedrengene i Stedet for at sy paa Seletøjet. — Nej, bliv De kun siddende, Naboer, det er ikke min Mening at forstyrre Dem, men min Mand er bleven rent tosset af al den Snak om Lov og Ret og Over- og Underparlamenter og Parlamentshuse og alt saadant noget her og i London".

Sladderkompagniet kjendte til Levemaade og holdt sig den Regel efterrettelig, at man skal gjøre imod andre, hvad man vil, de skal gjøre imod en selv; til Trods for den løst henkastede Opfordring i Slutningen af denne Tale sagde de derfor Farvel og brød op saa hurtig som muligt, idet Saddletree hviskede til Plumdamas, at han vilde mødes med ham hos Mac Croskies — den lave Bod ved Luckenboderne, som vi allerede have omtalt — for at faa en Pasciar med ham til Trods for alt Mutters Vrøvl, og saa skulde han nok have Hertugen af Argyles Tale med i Lommen.

Da Madam Saddletree var bleven fri for sine ubelejlige Gjæster og havde faaet den lille Dreng kaldt ind fra Gadens Adspredelser til Idrætterne med Sylen, gik hun ovenpaa for at se til sine ulykkelige Slægtninger, David Deans og hans ældste Datter, der var tyede til hendes Hus som det nærmeste venlige Tilflugtssted.

Fem og tyvende Kapitel.

Da Madam Saddletree traadte ind i det Værelse, i hvilket hendes Gjæster havde søgt Fred og Ro i al deres Elendighed, fandt hun Vinduet blændet. Den Svaghedstilstand, der var fulgt efter den gamle Mands lange Afmagt, havde gjort det nødvendigt at hjælpe ham i Seng. Omhænget var trukket for, og Jeanie sad ved Siden af Sengen uden at røre sig. Madam Saddletree var en venlig, ja en god Kone, men fint følende var hun ikke. Hun aabnede Skodden, der var halvt trukket for Vinduet, traf Sengeomhænget til Side og greb sin Frændes Haand og opfordrede ham til at rejse sig og bære sit Kors som en god Mand

og Kristen, som han jo var. Da hun slap hans Haand, faldt den imidlertid kraftesløs ned, og han prøvede heller ikke paa at svare et eneste Ord.

„Er det hele forbi?" sagde Jeanie, hvis Læber og Kinder var blege som Aske, „og er der intet Haab for hende?"

„Intet eller næsten intet", sagde Madam Saddletree. „Jeg hørte med mine egne Øren Dommeren sige det — det var en stor Skam og Skjændsel at se dem sidde der, saa mange som de var, i deres røde og sorte Kapper og alle sammen være enige om at tage Livet af saadan en stakkels enfoldig Pige. Jeg har aldrig skjøttet synderlig om min Mands Omgangsvenner, og nu kan jeg mindre end nogen Sinde døje dem. Det eneste fornuftige Ord, jeg hørte, kom fra den brave Hr. Kirk, og han vilde have, at de skulde bede Kongen om Naade for hende, og dermed Basta. Men det var en Røst i Ørkenen, de vilde ikke tage imod Fornuft — han kunde akkurat lige saa godt have sparet sit Vejr, til han skulde blæse paa sin Suppe.

„Men kan Kongen benaade hende?" sagde Jeanie alvorlig. „Folk siger, at han ikke kan benaade for — i Sager som hendes".

„Om han kan benaade, mit Barn? — jo, det er sikkert nok, naar han bare vil. Der var den unge Singlesword, som stak Lairden af Ballencleuch ihjel, og Kaptajn Hackum, Engelskmanden, som dræbte Lady Colgrains Mand, og Herren af St. Clair, som skjød de to Mennesker, og mange andre, som jeg kan mindes — men de var rigtig nok alle sammen af høj Byrd og havde deres Frænder til at tale for sig — men saa var der Jock Porteous forleden Dag — jeg tør indestaa for, at han kan benaade hende, naar man bare kunde faa ham til det".

„Porteous!" sagde Jeanie, „det er sandt — jeg glemmer, hvad jeg først og fremmest skulde huske. — Farvel, Madam Saddletree, og gid De aldrig maa savne en Ven, naar De er stedt i Nød".

„Vil du ikke blive hos din Fader, Jeanie? Var det ikke det rigtigste, min Pige?" sagde Madam Saddletree.

„Der trænges til mig der ovre", svarede Jeanie, idet hun pegede over paa Fængslet, „og jeg maa forlade ham

nu, ellers kan jeg aldrig gjøre det. Jeg frygter ikke for hans Liv — jeg ved, hvor stærkt hans Hjærte er — jeg ved det af mit eget Hjærte i denne Stund", og hun lagde Haanden paa Hjærtet.

„Ja, ja, min Pige, naar du mener, det er bedst saa — det er bedre, han bliver her og hviler sig, end at han gaar hjem til St. Leonards".

„Meget bedre — meget bedre — Gud velsigne Dem! — Lad ham under ingen Omstændigheder gaa, før De hører fra mig".

„Men du kommer vel her tilbage?" sagde Madam Saddletree, idet hun holdt hende tilbage. „De giver dig ikke Lov til at blive der ovre, min Pige".

„Men jeg maa ud til St. Leonards — der er meget at gjøre, og kun kort Tid at gjøre det i — jeg skal ogsaa tale med nogle gode Venner — Gud velsigne Dem — tag Dem af Fader!"

Hun var naaet hen til Døren, da hun pludselig vendte om, gik hen og knælede ned ved Sengen, idet hun sagde: „Aa, Fader, giv mig din Velsignelse — jeg tør ikke gaa, før du har velsignet mig. Sig blot: Gud velsigne og bevare dig, Jeanie — prøv blot paa at sige det".

Snarere instinktmæssig end efter nogen Aandsanstrængelse mumlede den gamle Mand en Bøn om, „at Forjættelsens Velsignelser maatte vorde hende mangefold til Del".

„Han har velsignet min Gang", sagde hans Datter, idet hun rejste sig, „og det bæres mig for, at jeg vil have Lykken med mig".

Med disse Ord gik hun ud af Stuen.

Madam Saddletree saa' efter hende og rystede paa Hovedet. „Bare hun ikke er forstyrret i Hovedet, stakkels Tøs — der er noget forkert med alle disse Deans'er. Jeg kan ikke lide, at Folk vil være saa meget bedre end andre — det kommer der sjælden noget godt ud af. Men gaar hun ud og ser til Køerne i St. Leonards — det er en anden Sag; de maa passes, det forstaar sig. — Grozzie, kom her op og sørg for den brave gamle Mand, og se til, at han ingen Ting savner. — Men, dit sølle Pjok", vedblev hun, da Tjenestepigen traadte ind, „hvordan er det, du har

uglet dit Haar ud? Jeg synes, I har faaet en god Advarsel i Dag, om hvad alle Jeres Frisurer og Falbelader fører til".

Vi maa lade den gode Kone fortsætte sin Prædiken om denne Verdens Tant og Fjas uden at høre paa hende, thi Læseren maa følge os til den Celle, den stakkels Effie Deans nu sad indespærret i, berøvet adskillige Friheder, hun havde nydt, før end Dommen var falden.

Da hun havde siddet en Times Tid hensunken i den dumpe Sløvhedstilstand, der var saa naturlig i Betragtning af den Rædsel, der opfyldte hende, blev hun skræmmet op, ved at Stængerne for Døren til hendes Celle blev tagne fra, og Ratcliffe viste sig. „Det er din Søster, som vil tale med dig, Effie", sagde han.

„Jeg kan ikke tale med nogen", sagde Effie med den opfarende Pirrelighed, som Ulykken havde gjort endnu heftigere. „Jeg kan ikke tale med nogen, og mindst af alle med hende — bed hende tage sig af vor gamle Fader — jeg er ikke længere noget for nogen af dem, og de er ingen Ting for mig".

„Hun siger, hun maa tale med dig alligevel", sagde Ratcliffe, og i det samme styrtede Jeanie ind i Cellen og slog Armene om sin Søsters Hals, medens Effie søgte at rive sig ud af hendes Favn.

„Hvad skal det sige, at du kommer her og græder over mig, efter at du har dræbt mig?" sagde stakkels Effie; „dræbt mig, da et Ord af din Mund kunde have frelst mig — dræbt mig, skjønt jeg er uskyldig — i det mindste i den Forbrydelse, jeg beskyldes for — mig, der vilde have vovet Legeme og Sjæl for at frelse din mindste Finger?"

„Du skal ikke dø", sagde Jeanie med Bestemthed, ja, med Begejstring. „Sig, hvad du vil, om mig — tænk, hvad du vil, om mig — lov mig blot — thi jeg frygter for dit stolte Hjærte — lov mig blot, at du ikke vil gjøre dig selv Fortræd, saa skal du ikke komme til at dø denne skammelige Død!"

„En skammelig Død vil jeg ikke dø, Jeanie. Der er noget i mit Hjærte, — hvor svagt det end har været over for én — der ikke kan finde sig i Skjændsel. Gaa hjem til vor Fader, og tænk ikke mere paa mig — jeg har nydt mit sidste Maaltid her paa Jorden".

„O, det var det, jeg var bange for!“ sagde Jeanie.

„Naa, naa, min Pige“, sagde Ratcliffe, „du kjender kun lidt til de Dele. Saa længe Dommen endnu er friſk og lyder i Ørene paa dem, har de Kurage nok til hellere at dø end at vente de ſex Uger; men de venter altid de ſex Uger alligevel. Det kjender jeg godt; jeg har ſtaaet tre Gange og hørt paa min Dom, og her er jeg, Jim Ratcliffe, ſpillevende alligevel. Havde jeg ſnøret mit Haandklæde om Halſen paa mig den førſte Gang, ſom jeg havde ſtor Lyſt til — og det var bare for en uſel Graaſkimmel, der ikke var ti Pund værd — hvor havde jeg ſaa været nu?“

„Og hvordan ſlap De?“ ſpurgte Jeanie, ſom pludſelig havde faaet Intereſſe for denne Mand, der fra førſt af var hende ſaa modbydelig — men hans Skæbne havde jo nogen Lighed med hendes Søſters.

„Hvordan jeg ſlap?“ ſagde Ratcliffe med et ſiffigt Blik, „jo, jeg ſkal ſige dig, jeg ſlap herfra paa en ſaadan Maade, at det ſkal ingen gjøre mig efter, ſaa længe jeg har Nøglerne til Fængslet“.

„Min Søſter ſkal atter komme ud ved højlys Dag“, ſagde Jeanie. „Jeg vil gaa til London og bede om Naade for hende hos Kongen og Dronningen. Naar de har benaadet Porteous, vil de ogſaa benaade hende; naar en Søſter paa ſine Knæ tigger om ſin Søſters Liv, vil de benaade hende — de ſkal benaade hende — og de vil vinde tuſind Hjærter derved“.

Effie hørte forvirret og forbavſet paa hende, og ſaa alvorlig var hendes Søſters begejſtrede Forſikring, at hun næſten uvilkaarlig fik et Glimt af Haab, men det forſvandt ſtrax igjen.

„Ak, Jeanie, Kongen og Dronningen er i London, tuſind Mil herfra — langt borte paa den anden Side af det ſalte Hav. Jeg er død, før du naar der hen“.

„Du tager fejl“, ſagde Jeanie, „ſaa langt er det ikke, og man kommer der hen over Land. Jeg har hørt noget om den Slags Ting af Reuben Butler“.

„Ak, Jeanie! du har aldrig hørt andet, end hvad godt er, af dem, du har omgaaedes — men jeg — men jeg!“ hun vred ſine Hænder og græd bitterlig.

„Tænk nu ikke paa det“, ſagde Jeanie, „det bliver der

Tid nok til, naar dette er overstaaet. Farvel. Hvis jeg ikke dør under Vejs, vil jeg faa Kongen at se, og han er naadig. — O, Herre", sagde hun til Ratcliffe, „vær god imod hende — hun har aldrig vidst, hvad det var at trænge til et fremmed Menneskes Godhed, før nu. — Farvel — farvel, Effie! Tal ikke til mig — jeg maa ikke komme til at græde nu — jeg er svimmel nok i Forvejen".

Hun rev sig ud af sin Søsters Favn og forlod Cellen. Ratcliffe fulgte efter hende og vinkede ad hende, at hun skulde gaa ind i et lille Værelse. Hun adlød Vinket, men ikke uden at skjælve.

„Hvad ryster du for, din Tosse?" sagde han. „Jeg mener dig det jo bare godt. Fanden fare i mig, om jeg ikke har Respekt for dig, jeg kan ikke gjøre for det. Du har saa megen Kurage, at jeg, Fanden hente mig, tror, der er nogen Mulighed for, at du kan sætte din Krig igjennem. Men du maa ikke gaa til Kongen, før du har faaet en eller anden god Ven; prober Hertugen — prober Mac Callummore, han er Skotlands Ven. Jeg ved, at de store Herrer ikke kan lide ham — men de er bange for ham, og det er lige saa nyttigt for dig. Kjender du ingen, der kan give dig et Brev med til ham?"

„Hertugen af Argyle!" sagde Jeanie, idet hun pludselig kom i Tanke om noget. „Hvordan er han i Familie med den Argyle, der led saa meget i min Faders Tid — under Forfølgelsen?"

„Han er hans Søn eller Sønnesøn, tænker jeg", sagde Ratcliffe, „men hvad saa?"

„Gud være lovet!" sagde Jeanie, idet hun andægtig foldede sine Hænder.

„I Whigger har altid noget at takke Gud for", sagde han. „Men hør nu, min Tøs, nu skal jeg betro dig en Hemmelighed. Det kan nok træffe sig, at du møder nogle raa Krabater paa Grænsen eller inde i Landet, før end du kommer til London. Naa, Fanden fare i mig, om nogen af dem rører nogen af Daddie Rattons Bekjendte, for skjønt jeg har trukket mig tilbage fra min Praxis, ved de nok, at jeg endnu kan gjøre dem baade godt og ondt — og der er ikke én brav Fyr, som har været et Aars Tid ved Haandteringen enten som Tyv eller Smugler, uden at han jo

kjender mit Pas lige saa godt som nogen Fredsdommers Segl i England — ja, det er formodentlig Kjæltringelatin for dig".

Jeanie Deans forstod i Virkeligheden ikke et Ord af det og var meget utaalmodig efter at komme af Sted. Han kradsede hurtig en Linie eller to op paa et skidden Stykke Papir, og da han rakte hende det, og hun ikke vilde tage imod det, sagde han: „Naa, for Satan — det bider dig ikke, min Tøs — gjør det ingen Gavn, gjør det i alt Fald heller ingen Fortræd. Men jeg vilde gjærne have, du skulde forevise det, i Fald du fik noget med St. Nicholas' Broderskab at gjøre".

„Ak", sagde hun, „jeg forstaar ikke, hvad De mener".

„Jeg mener, hvis du skulde falde i Hænderne paa Tyve og Røvere, min rare Pige — det er et Skriftsted, hvis det er den Slags, du vil have — de dristigste af dem kjender Svinget af min Gaasepen. Og nu af Sted med dig, og se at faa fat i Argyle; kan nogen klare det Stykke Arbejde, maa det være ham".

Efter at have kastet et frygtsomt Blik paa det gamle Fængsels tilgitrede Vinduer og sorte Mure og et næppe mindre frygtsomt paa Madam Saddletrees gjæstfri Bolig vendte Jeanie denne Del af Byen og kort efter Byen overhovedet Ryggen. Hun naaede St. Leonards uden at møde nogen, hun kjendte, hvilket hun i den Sindstilstand, hun befandt sig i, betragtede som en stor Velsignelse. „Jeg maa ikke tage mig noget som helst for", tænkte hun, medens hun saaledes vandrede hjemad, „der kan gjøre mig blød eller svag om Hjærtet — det er allerede svagt nok i Forvejen i Forhold til, hvad jeg her har at gjøre. Jeg vil tænke og handle saa standhaftig, jeg kan, og tale saa lidt som muligt".

Der var en gammel Tjenestepige eller rettere Husmandskone, som havde gaaet hendes Fader til Haande i mange Aar, og hvis Troskab de fuldkommen kunde lide paa. Hun sendte Bud efter denne Kone og forklarede hende, at Forholdene i hendes Familie nødte hende til at gjøre en Rejse, som vilde holde hende borte fra Hjemmet i nogle Uger, hvorhos hun satte hende fuldstændig ind i, hvorledes Huset skulde føres, medens hun var borte. Med en Nøjagtighed, som hun senere, da hun kom til at tænke derpaa, ikke kunde

andet end undre sig over, gjorde hun i det enkelte Rede for de mindste Foranstaltninger, der skulde træffes, og særlig for dem, der havde Hensyn til hendes Faders Bekvemmelighed. Det var sandsynligt, sagde hun, at han vilde vende tilbage til St. Leonards i Morgen; saa meget var sikkert, at det ikke vilde vare længe, før det skete — og saa maatte alt være i Orden til at tage imod ham. Han havde Sorg nok endda og skulde ikke plages med jordiske Bekymringer. Og imidlertid arbejdede hun selv flittig sammen med May Hettly for at bringe alt i behørig Orden.

Det var langt ud paa Natten, da de omsider var færdige med alt dette, og da de havde holdt Maaltid — det første, Jeanie havde nydt paa denne begivenhedssvangre Dag, spurgte May Hettly, som boede i en Hytte, der laa et lille Stykke fra Deans' Hus, sin unge Jomfru, om hun ikke maatte blive der i Huset om Natten. „De har haft en gruelig Dag", sagde hun, „og Sorg og Frygt er kun daarligt Selskab i Nattevagterne, det har jeg hørt ham selv sige".

„De er visselig daarligt Selskab", sagde Jeanie, „men jeg faar vænne mig til det, og saa hellere begynde derpaa her i Huset end ude i den vide Verden".

Hun sendte altsaa sin gamle Medhjælperske bort — Forskjellen i deres Vilkaar var i Virkeligheden saa ringe, at vi knapt kan betegne May som Tjenestetyende — og gav sig i Lav med at træffe nogle Forberedelser til sin Rejse.

Hendes jævne Opdragelse og Datidens simple Sæder gjorde, at disse Forberedelser var meget faa og lette at træffe. Hendes Plaid gjorde Tjeneste baade som Kaabe og Regnslag; en lille Bylt indeholdt det nødvendigste Linned. Barbenet var hun kommen til Verden, som Sancho sagde, og barbenet vilde hun gaa sin Pilegrimsgang — hendes pæne Sko og snehvide Strømper skulde gjemmes til særlig højtidelige Lejligheder. Hun vidste ikke noget om, at Englænderne med deres Forestillinger om „Comfort" tænke sig en barbenet rejsende som en usel Stakkel, og havde man gjort Indvendinger fra Renlighedens Synspunkt, vilde hun kunne have paaberaabt sig den hyppige Fodvaskning, som en skotsk Pige af noget bedre Stand foretager med mahomedansk Samvittighedsfuldhed. For saa vidt var altsaa alt i Orden.

I et Egetræs Skab eller Chatol, i hvilket hendes Fader

gjemte nogle gamle Bøger og en to, tre Pakker Papirer samt sine almindelige Regnskaber og Kvitteringer opledte hun en Pakke, der foruden Optegnelser efter Prædikener, Renteberegninger, Beretninger om Taler, Martyrer havde holdt i deres sidste Stund, o. desl. indeholdt et Par Dokumenter, hun mente kunde blive hende til nogen Nytte. Den største Vanskelighed var imidlertid tilbage, og den var ikke falden hende ind før nu om Aftenen — den bestod i, at hun ikke havde de Penge, uden hvilke hun umulig vilde kunne gjøre saa lang en Rejse, som den paatænkte.

David Deans sad, som vi alt have sagt, godt i det, ja var endog en velstaaende Mand. Men hans Velstand bestod ligesom de gamle Patriarkers i hans Køer og Faarehjorder, hvortil endnu kom nogle Penge, han havde sat paa Rente hos Naboer eller paarørende, som imidlertid var langt fra at kunne betale af paa Hovedsummen, men mente, at de fuldt ud gjorde deres Skyldighed, naar de med Nød og næppe fik skrabet Renten sammen og betalte den. Det vilde derfor være ørkesløst at henvende sig til disse Skyldnere, selv om hun havde haft sin Faders Samtykke dertil, og dette Samtykke eller overhovedet nogen som helst Slags Hjælp fra den Kant vilde hun endda ikke kunne opnaa uden en Række Forklaringer og Drøftelser, som hun følte fuldstændig vilde kunne røve hende Evnen til at gjøre det Skridt, hun, hvor dristigt og farligt det end var, ansaa for uundgaaelig nødvendigt som den sidste Mulighed for at frelse Søsterens Liv. Uden at det gjorde noget Skaar i hendes datterlige Ærbødighed, havde Jeanie en indre Overbevisning om, at hendes Faders Følelser, hvor rigtige og ærlige de end i og for sig var, stod i alt for stærk Strid med Tidens Aand, til at han kunde være en kompetent Dommer over, hvad der burde gjøres under disse vanskelige Omstændigheder. Skjønt hun ikke var mindre ærlig i sine Grundsætninger, var hendes Væsen mere bøjeligt, og hun følte, at dersom hun bad ham om hans Samtykke til den Pilgrimsfærd, hun havde for, vilde hun udsætte sig for at fremkalde et bestemt Forbud, og i saa Fald mente hun, at der ingen Velsignelse vilde være ved hendes Rejse. Hun havde derfor taget sin Beslutning angaaende den Maade, hvorpaa hun vilde meddele ham sit Forehavende, og hvad Meningen var

dermed, kort efter at hun var rejst. Det lod sig imidlertid ikke gjøre at henvende sig til ham for at faa Penge uden at ændre denne Plan og tale rent ud om Rejsen og dens Formaal. Der kunde derfor ikke være Tale om nogen Hjælp fra den Side.

Det faldt nu Jeanie ind, at hun burde have henvendt sig til Madam Saddletree om den Ting, men for ikke at tale om den Tid, der nødvendigvis vilde gaa til Spilde, naar hun skulde tilbage til hende og bede hende om Hjælp, var det i og for sig Jeanie i høj Grad imod. Hun var i sit Hjærte fuldkommen paa det rene med Madam Saddletrees Godhed i det hele taget og med den venlige Deltagelse, hvormed hun omfattede Familien i dens Ulykke, men hun havde ikke des mindre en Følelse af, at Madam Saddletree var en Kone, hvis Tænkemaade var simpel og verdslig, og som baade paa Grund af sin Karakter og sine Livsvaner var ude af Stand til at blive ivrig eller begejstret for en Beslutning som den, hun havde taget, og at drøfte Sagen med hende og gjøre Opnaaelsen af Midlerne til at sætte den i Værk afhængig af hendes Mening om, hvor vidt den var praktisk eller ikke, vilde have været Galde og Malurt for hende.

Butler, hvis Bistand hun kunde have gjort sikker Regning paa, var meget fattigere end hun selv. Under disse Omstændigheder tog hun en ejendommelig Beslutning for at komme ud over denne Vanskelighed. Hvad den gik ud paa, ville vi faa at se i næste Kapitel.

Sex og tyvende Kapitel.

Dumbiedikes' Herregaard, som vi nu bede vore Læsere følge os til, laa en Mils Vej — det kommer jo ikke an paa topografisk Nøjagtighed — syd for St. Leonards. Der var i sin Tid gaaet en Del Ry af den, thi „den gamle Laird", hvis Luner og gale Streger jævnlig kom paa Tale i en Fjerdingvejs Omkreds, gik med Sværd ved Siden, holdt en god Hest og et Kobbel Vindspillere, brallede op, svor og

bandte, væddede ved Hanekampe og Hestevæddeløb, var med, naar Sommerville af Drum slap sine Falke og Lord Ross sine Hunde løse, og kaldte sig en Adelsmand comme il faut. Den nuværende Herre paa Godset havde imidlertid taget Glansen af Slægten, thi han brød sig ikke om saadanne landlige Idrætter og var lige saa sparsommelig, frygtsom og tilbageholdende, som hans Fader havde været ødsel — naar det gjaldt ham selv, thi ellers var han gjerrig nok —, vild og paatrængende.

Hovedbygningen paa Dumbiedikes var, hvad man i Skotland kalder et „enkelt" Hus, det vil sige et Hus, som i hver Etage kun havde ét Værelse, som fik sit Lys gjennem en fem, sex Vinduer overfor hverandre, hvis smaa Ruder og svære Karme knapt lod saa meget Lys slippe ind, som der nu om Stunder kommer ind ad et ordentlig indrettet Vindue. Dette kunstløse Hus, der akkurat tog sig ud som dem, Børnene bygger af Kort, havde et stejlt Tag, tækket med raa Graasten i Stedet for med Skifer; et halvrundt Taarn med Tinder eller, for at bruge det korrekte Udtryk, Bartizaner for oven indesluttede en snæver Vindeltrappe, ad hvilken man steg op fra den ene Etage til den anden, og ved Foden af dette Taarn var der en Dør beslaaet med store Søm. Der var ingen Forstue for neden i Taarnet og knapt nok Affatser uden for Dørene, der førte ind til de forskjellige Etager. Et Par lave og forfaldne Udhuse i Forbindelse med en lige saa forfalden Mur omgav dette Herresæde. Gaarden havde været brolagt, men da Stenene nu dels var borte, dels erstattede med andre, trivedes der en herlig Flora af Skræpper og Tidsler, og den lille Have, som man kom ind i gjennem en Bagdør i Muren, syntes ikke at være i nogen synderlig bedre Forfatning. Over den lave, hvælvede Port var der paa den udvendige Side anbragt en Sten, i hvilken der var udhugget noget, der gjorde Forsøg paa at tage sig ud som et Vaabenskjold, og ind til Gaarden hang og havde der i mange Aar hængt en smuldrende Tavle, der forkyndte, at den salig hensovede Laurence Dumbie til Dumbiedikes var gaaet til sine Fædre paa Newbattle Kirkegaard. En Vej, der var belagt med utilhugne Kampesten, førte op til dette smukke Herresæde, og det var omgivet af pløjede, men uindhegnede Marker. Paa en Brakmark imellem Kornagrene

stod Lairdens trofaste Ganger og tog sig et Foder af Græsset. Det hele bar Præg af en Forsømthed og et Uhygge, der imidlertid ikke hidrørte fra Fattigdom, men fra Dovenskab og Ligegyldighed.

Inde i Gaarden paa dette Herresæde stod Jeanie Deans, ikke fri for at være noget undselig og ængstelig, meget tidlig en smuk Foraarsmorgen. Hun var ikke nogen Romanheltinde og saa' derfor med nogen Nysgjerrighed og Interesse paa dette Hus med tilhørende Herligheder, og det faldt hende i det Øjeblik ind, at en Smule Opmuntring af den Slags, som Kvinder af alle Stænder instinktmæssig forstaa at anvende, kunde have gjort hende til dets Herskerinde. Hun stod fremdeles i Henseende til Smag ikke over sin Tid, sin Stand og sit Folk og fandt sikkert, at Dumbiedikes, om det end ikke kunde maale sig med Holyrood-House eller Dalkeith, i sin Art var en statelig Bygning, og at Jorderne var et meget rart Stykke Land, naar de blot blev bedre passede. Men Jeanie Deans var en brav, oprigtig og ærlig Pige, som, medens hun fuldt ud erkjendte, at hendes gamle Beundrers Herresæde var en herlig Ejendom, der var mange Penge værd, ikke et Øjeblik nærede en saadan Tanke som at begaa en Uret mod Lairden, Butler eller sig selv, som mangen en Dame, der var højere paa Straa, ikke vilde have betænkt sig paa at begaa imod dem alle tre, selv om hun ikke var bleven nær saa stærkt fristet.

Da hendes Ærinde gjaldt Lairden, saa' hun sig om for at se, om der ikke skulde være et eller andet Tyende at opdage, som hun kunde meddele sit Ønske om at faa Herren i Tale. Da alt var stille, vovede hun sig til at aabne en Dør — det var den gamle Lairds Hundehus, der nu laa øde hen og kun, som et Par Baller vidnede om, brugtes som Vaskehus. Hun prøvede en anden Dør — det var et Skur uden Tag, i hvilket Falkene i sin Tid havde været holdt indespærrede, hvilket fremgik af et Par Fuglepinde, som endnu ikke var helt raadnede op, og en Lokkefugl og nogle Fodremme, der hang og smuldrede paa Væggen. En tredje Dør førte ind til Kulskuret, som var vel forsynet. At holde en rigtig god Ild ved lige var et af de faa Punkter i Husvæsenet, Dumbiedikes tog sig af med virkelig Iver; i alle andre Henseender var han fuldstændig passiv

paa det huslige Omraade og prisgiven til sin Husholderskes Forgodtbefindende — den samme gemytlige Dame, som hans Fader for længe siden havde testamenteret til ham, og som, i Fald Rygtet ikke gjorde hende Uret, havde melet sin Kage dygtig paa hans Bekostning.

Jeanie vedblev at lukke Døre op ligervis som den anden enøjede Kalender i de hundrede artige Jomfruers Slot, til hun ligesom bemeldte omflakkende Prins kom til en Stald. Den højlandske Pegasus, som var Indehaver af den eneste Baas, var hendes gamle Bekjendt Rory Bean, som hun havde set græsse paa Brakmarken, hvilket hun kunde skjønne af det vel bekjendte gammeldags Ridetøj og Sadlen, der halvt hang paa Væggen, halvt slæbte i Strøelsen. Paa den anden Side af Bommen, der dannede den ene Side af Baasen, stod en Ko, som drejede Hovedet og brølede, da Jeanie traadte ind, en Opfordring, hendes vante Arbejde satte hende fuldkommen i Stand til at forstaa, og som hun ikke kunde andet end efterkomme ved at brede noget Foder for Dyret, der var bleven forsømt som næsten alt andet i dette Dovenskabens Slot.

Medens hun saaledes var i Færd med at give Koen det Foder, den skulde have haft for to Timer siden, kigede en Pige med Slæber paa ind i Stalden, og da hun saa' en fremmed sysselsat med det Arbejde, hun omsider meget imod sin Vilje havde rejst sig fra Sengen for at gjøre, raabte hun: „Aa, Gud! aa, Gud! Nisen! Nisen!" og løb hylende sin Vej, som om hun havde set den skinbarlige Satan.

For at forstaa hendes Rædsel maa man vide, at det gamle Herresæde Dumbiedikes, efter hvad Rygtet fortalte, længe havde været hjemsøgt af en Nisse, en af disse Husaander, som man i gamle Dage troede gjorde det Arbejde, Tyendet forsømte

med rappe Kost og tunge Plejl i Haand.

Det er nu sikkert nok, at en saadan overnaturlig Bistand intet Steds kunde have været bedre paa sin Plads end i et Hus, hvor Folkene var saa lidet oplagte til selv at bestille noget, men denne Tjenestepige var imidlertid saa langt fra glad

ved at se en formentlig lustig Stedfortræder gjøre det Arbejde, hun selv skulde have gjort for længe siden, at hun gav sig til at skræmme hele Huset op ved sine Rædselsskrig, der var saa vedholdende, som om Nissen var ved at slaa hende. Jeanie, som øjeblikkelig havde nedlagt sit selvtagne Arbejde og var fulgt efter den skrigende Ungmø ud i Gaarden for at rive hende ud af hendes Vildfarelse og berolige hende, stødte nu paa Madam Janet Balchristie, den afdøde Lairds Favorit-Sultaninde, efter hvad Rygtet fortalte, og den nuværendes Husholderske. Det trivelige, gemytlige Fruentimmer, paa mellem fyrgetyve og halvtreds, vi gjorde Bekjendtskab med ved Lairdens Dødsleje, var nu en fed, rødmusset gammel Matrone paa halvfjerds eller derover, der satte stor Pris paa sin Stilling og vaagede skinsygt over sin Myndighed. Da hun vel vidste, at denne ikke hvilede paa saa sikker en Grundvold som i den gamle Herremands Tid, havde denne betænksomme Dame forøget Husstanden med den omtalte Skraalhals af en Pige, som med sine stærke Lunger forenede et kjønt Ansigt og klare Øjne. Lairden bedaarede hun nu imidlertid ikke, thi han syntes ikke at have nogen Forestilling om, at der var andre Kvindfolk i Verden end Jeanie Deans, og selv hende nærede han ikke nogen synderlig glødende eller overvældende Lidenskab for. Madam Janet Balchristie havde ikke des mindre sine egne urolige Tanker i Anledning af de næsten daglige Besøg i St. Leonards, og naar Lairden saa' stivt paa hende, før han sagde noget, ventede hun jævnlig, at han vilde sige: „Jenny, jeg har i Sinde at forandre mig", men hun blev altid lettet ved, at det blev til: „Jenny, jeg gaar hen og tager et Par andre Sko paa".

Madam Balchristie saa' imidlertid paa Jeanie Deans med alt andet end venlige Blikke, som det jo plejer at være Tilfældet med den Slags Folk over for Mennesker, om hvem de tro, at de kan gjøre dem Skade. Hertil kom, at hun i al Almindelighed nærede Uvilje imod ethvert taalelig ungt og nogenlunde tækkeligt Fruentimmer, der viste Tilbøjelighed til at nærme sig Herresædet Dumbiedikes og dets Ejer. Og da hun nu havde praktiseret sin svære Krop ud af Sengen hele to Timer før end sædvanligt for at komme sit skraalende Søskendebarn til Hjælp, var hun i en saa overordentlig ubehagelig Sindsstemning overfor Menneskeheden i det hele

og alle dens enkelte Medlemmer, at Saddletree vilde have betegnet hende som nærende inimicitiam contra omnes mortales.

„Hvem Fanden er I, der lister Jer om i et anstændigt Hus paa denne Tid af Døgnet?" sagde den tykke Dame til stakkels Jeanie, hvem hun ikke strax kjendte.

„Det er bare mig. der gjærne vilde tale med Lairden", sagde Jeanie, som følte noget af den instinktmæssige Frygt, hun altid havde følt over for denne Skjændegjæst, naar hun af og til havde været paa Dumbiedikes i Ærinder for sin Fader.

„Mig? Hvad for en mig? Har I intet Navn? — Tror I ikke, Hans Velbaarenhed har andet at gjøre end at snakke med saadan en løs en, der render og flakker om her, medens han ligger i Sengen?"

„Kjære Madam Balchristie", svarede Jeanie, „husker De mig ikke? — Husker De ikke Jeani Deans?"

„Jeanie Deans!" sagde Skjændegjæsten i en Tone, der skulde tilkjendegive den største Forbavselse; derpaa gjorde hun to Skridt hen imod hende og kigede hende ind i Ansigtet med et nysgjerrigt Blik, der var lige saa haanligt som ondskabsfuldt. „Ja vel, Jeanie Deans, ja — Jeanie Djævel skulde de hellere kalde dig! — Det er et nydeligt Stykke Arbejde, du og din Søster har leveret — myrde et stakkels Barn! — men din Søster, den letfærdige Taske, skal da ogsaa hænges for det, som hun ærlig har fortjent! — Og saadan en kommer til en skikkelig Mands Hus og vil ind i en anstændig Ungkarls Sovekammer paa denne Tid af Døgnet, naar han ligger i sin Seng! Væk med sig! Væk med sig!"

Jeanie blev saa forbløffet af Undseelse over den umenneskelige Raahed i denne Beskyldning, at hun tabte Mælet og ikke kunde finde Ord til at forsvare sig med imod den skjændige Fortolkning, hendes Besøg blev gjort til Gjenstand for, og da Madam Balchristie saa', at hun havde Overtaget, vedblev hun i samme Tone: „Se du, at du tager Skanserne med dig og kommer herfra i en Fart! — du søger formodentlig en Fader til en anden Unge, kan jeg tænke. Var det ikke, fordi din Fader, gamle David Deans har været

Fæster her paa Godset, skulde jeg kalde paa Mandfolkene og lade dig dyppe i Brønden for din Frækhed".

Jeanie havde allerede vendt hende Ryggen og var ved at gaa ud af Gaarden, saa at Madam Balchristie maatte anspænde sin Stentorrøst af yderste Evne, for at hun kunde faa godt af den sidste anførte Trusel. Som mangen en General gik Madamen imidlertid glip af sin Sejr, fordi hun forfulgte den alt for ivrig.

Lairden var bleven forstyrret i sin Morgensøvn ved Madam Balchristies Skjænderi, som i og for sig ingenlunde var noget usædvanligt, men som ved denne Lejlighed var meget paafaldende, fordi det kom saa tidlig paa Morgenstunden. Han vendte sig imidlertid om paa den anden Side i Haab om, at Uvejret vilde drive over, men under Madamens andet Udbrud lød Navnet Deans ganske tydelig i hans Øren. Da han til en vis Grad var paa det rene med, at hans Husholderske nærede overmaade ringe Velvilje for Familien i St. Leonards, begreb han strax, at et eller andet Bud fra den maatte være Grunden til denne utidige Forbitrelse; han sprang ud af Sengen, trak saa hurtig som muligt i en gammel Brokades Sloprok og nogle andre uundværlige Klædningsstykker, satte sin Faders guldtressede Hat paa Hovedet — hvorvel han sjælden eller aldrig saas uden den, maa vi nemlig modsige det almindelige Rygte, at han sov med den paa ligervis som Don Quixote med sin Hjælm —, og idet han lukkede sit Sovekammervindue op, saa' han til sin store Forbavselse Jeanie Deans' vel kjendte Skikkelse i Færd med at forlade hans Gaard, medens hans Husholderske med den ene Haand i Siden og den anden Næve knyttet, staaende paa Tæerne og rystende paa Hovedet af Arrigskab sendte en Ladning gemene Eder efter hende. Hans Vrede svarede til hans Overraskelse og beroede maaske ogsaa for en Del paa, at han var bleven forstyrret i sin Søvn. „Hør hun Satans gamle Taske", raabte han oppe fra Vinduet, „hvem Djævelen har givet hende i Kommission at behandle en brav Mands Datter saadan?"

Madam Balchristie var greben fuldstændig paa ferst Gjerning. Af den ualmindelige Varme, hvormed Lairden udtrykte sig, skjønnede hun, at det var hans ramme Alvor, og hun vidste, at hvor lad han end var, var der dog svage

Punkter, hvor han kunde tirres, og at naar han blev tirret, kom der noget farligt op i ham, som hendes Klogskab sagde hende, hun skulde tage sig i Agt for. Hun begyndte derfor, saa hurtig hun kunde, at gjøre den Fejl, hun havde begaaet, god igjen. Det var bare Husets gode Navn og Rygte, hun holdt paa, sagde hun, og det kunde ikke falde hende ind at forstyrre Hans Velbaarenhed i hans Søvn saa tidlig om Morgenen, naar Jomfruen lige saa godt kunde vente eller komme igjen; maaske havde hun taget fejl af de to Søstre, for den ene af dem var da just ikke noget Bekjendtskab, man havde Ære af.

„Hold Mund, din gamle Mær", sagde Dumbiedikes, „den værste Tøjte, der nogen Sinde har gaaet i et Par Sko, kan kalde dig for Søskendebarn, i Fald alt, hvad jeg har hørt om dig, er sandt. — Jeanie, gaa ind i Dagligstuen, min Pige — nej, tøv lidt — der er vel ikke lukket op endnu. — Vent bare et Øjeblik, saa skal jeg komme og lukke dig ind — bryd dig bare ikke om, hvad Jenny siger".

„Nej, nej", sagde Jenny med en Latter, der skulde forestille hjærtelig, „bryd dig bare aldrig om mig, min Pige — al Verden ved, at jeg gjør værre, end jeg bider. — Naar det var en Aftale mellem Jer og Lairden, kunde I jo have sagt det — jeg er ikke fra i Gaar — gaa I bare indenfor, min Pige", og med disse Ord lukkede hun Døren op for hende med en Hovednøgle.

„Men jeg har ingen Aftale gjort med Lairden", sagde Jeanie, idet hun atter trak sig tilbage. „Jeg skal blot tale to Ord med ham, og jeg vil hellere blive her, Madam Balchristie".

„Her ude i Gaarden! — Nej, nej, det gaar aldrig an, min Pige, saadan kan vi da ikke behandle Jer. — Hvordan har Jer Fader det, den fromme Mand?"

Jeanie blev sparet for den Ulejlighed at svare paa dette hykleriske Spørgsmaal, da Lairden nu selv kom ud.

„Gaa ind og lav Frokosten til", sagde han til sin Husholderske, „og I spiser selv Frokost sammen med os — I forstaar bedst at lave dette Thevands-Slabberas — og hør, sørg frem for alt for, at der er en god Ild i Kaminen. — Naa, Jeanie, min Pige, trin nu indenfor og hvil dig".

„Nej, Laird", svarede Jeanie, idet hun saa vidt muligt søgte at tale rolig, skjønt hun endnu rystede, „jeg kan ikke

gaa indenfor — jeg maa have gaaet mine fem Mil inden Aften, om mine Ben vil bære mig saa langt".

„Gud fri og bevare os! — Fem Mil! — fem Mil paa dine Ben, siger du!" udbrød Dumbiedikes, hvis Fodture var meget begrænsede. „Det maa du aldrig tænke paa — kom nu indenfor".

„Jeg kan ikke, Laird", svarede Jeanie; „de to Ord, jeg har at sige Dem, kan jeg sige Dem her; desuden har Madam Balchristie . . . ."

„Fanden flytte Madam Balchristie", sagde Dumbiedikes, „og det bliver et drøjt Stykke Arbejde! Jeg vil sige dig en Ting, Jeanie Deans, jeg er en Mand af faa Ord, men jeg er Herre i mit eget Hus saa vel som paa mine Marker; der er ikke det Satans Kræ eller Menneske her paa Gaarden, jeg ikke kan have Krammet paa, naar jeg jeg vil, med Undtagelse af min Kleppert Rory Bean, men jeg gider sjælden være over det, undtagen naar mit Blod kommer i Kog".

„Jeg kommer for at sige Dem, Herre", sagde Jeanie, som følte, at det var nødvendigt at gaa lige løs paa Sagen, „at jeg er i Færd med at gjøre en lang Rejse uden min Faders Vidende".

„Uden hans Vidende, Jeanie! — Er det rigtigt? Tænk paa den Ting en Gang endnu — det er ikke rigtigt", sagde Dumbiedikes med et højst betænkeligt Ansigt.

„Naar jeg bare først var i London", sagde Jeanie i en undskyldende Tone, „saa er jeg næsten vis paa, jeg kunde finde paa Udveje til at faa Dronningen i Tale og bede hende om Naade for min Søster".

„London og Dronningen — og Naade for hendes Søster!" sagde Dumbiedikes i den største Forbavselse, „Tøsen er fra Forstanden!"

„Nej, jeg er ikke fra Forstanden", sagde hun, „og det faar bære eller briste, til London vil jeg, om jeg saa skal tigge mig frem fra Dør til Dør — og det kommer jeg til, hvis De ikke vil laane mig lidt Penge til at klare Udgifterne med — jeg kan hjælpe mig med lidt, — og De ved, min Fader er en velstaaende Mand, og at han ikke vilde lade nogen, og allermindst Dem, Laird, lide noget Tab for min Skyld".

Da det gik op for Dumbiedikes, hvad Meningen med

hendes Besøg var, kunde han knapt tro sine egne Øren — han svarede ikke et Ord, men blev staaende med Øjnene naglede til Jorden.

„Jeg skjønner nok, De ikke vil hjælpe mig, Laird", sagde Jeanie. „Saa Farvel da — gaa over og besøg min stakkels Fader, saa tit De kan — han faar det ensomt nok nu".

„Hvor vil den stakkels Tøs dog hen?" sagde Dumbiedikes, og idet han greb hendes Haand, trak hende ind i Huset. „Det var ikke, fordi jeg ikke tænkte paa det, men Ordene blev siddende i Halsen paa mig".

Idet han saaledes snakkede med sig selv, førte han hende ind i en gammeldags Dagligstue, lukkede Døren og skjød en Slaa for. Medens Johanne overrasket over denne Manøvre holdt sig saa nær ved Døren som muligt, slap Lairden hendes Haand og trykkede paa en Fjer i det Egetræs Panel, hvorpaa en af Fyldingerne øjeblikkelig aabnede sig. I en Nische i Muren stod der et forsvarligt Jærnskrin. Han lukkede det op og trak en to, tre Skuffer ud, som han viste hende var fulde af Læderposer med Guld- og Sølvpenge i.

„Dette hersens er min Bank, Jeanie", sagde han, idet han først saa' paa hende og derpaa paa Skatten med stor Selvtilfredshed. „Jeg skal ikke have noget af Papirer — det ruinerer bare Folk".

Saa skiftede han pludselig Tone og sagde resolut: „Jeanie, jeg gjør dig til Fru Dumbiedikes, før Sol gaar ned, saa kan du age til London i din egen Vogn, om du vil".

„Nej, Laird", sagde Jeanie, „det kan aldrig lade sig gjøre — min Faders Sorg — min Søsters Stilling — den Vanære, det vilde bringe over Dem —".

„Det bliver m i n Sag", sagde Dumbiedikes; „du vilde slet ikke tale om den Ting, naar du ikke var en Tosse — men jeg holder alligevel endnu mere af dig derfor — det er nok i Ægtestanden, naar den ene af Parterne er et klogt Hoved. Men er dit Hjærte for fuldt endnu, saa tag saa mange af Pengene, som du har nødig, og saa venter vi med det, til du kommer hjem igjen — det kan godt opsættes".

„Men Laird", sagde Jeanie, som følte, at hun maatte tale rent ud til saa mærkværdig en Frier, „der er en anden

Mand, jeg holder mere af end af Dem, og jeg kan ikke gifte mig med Dem".

„En anden Mand — mere end af mig, Jeanie!" sagde Dumbiedikes. „Hvor det muligt? — Det kan ikke være muligt, Pige — du har jo kjendt mig saa længe".

„Ja, men, Laird", sagde Jeanie med enfoldig Standhaftighed, „jeg har kjendt ham længere endnu".

„Længere endnu! — det kan ikke være muligt!" udbrød den stakkels Laird. „Det kan ikke være muligt; du er jo født her paa Godset. Aa, Jeanie, du har ikke set Halvparten af, hvad jeg ejer". Med disse Ord traf han en ny Skuffe ud. „Det er Guld alt sammen, Jeanie, og her er Forskrivninger for udlaante Penge — og Bogen over Afgifterne — rene tre Hundrede Pund Sterling — Fanden flytte mig, solide Papirer, Arvefæste, du — dem har du ikke set, Pige — og saa min Moders Garderobe — og min Bedstemoders med — Silkekjoler saa svære, at de kan staa paa Gulvet, og Kniplinger saa fine som Spindelvæv og Fingerringe og Ørenringe oven i Kjøbet — det er alt sammen inde i Ligstuen — aa, Jeanie, gaa oven paa og se paa det."

Jeanie holdt imidlertid fast ved sit redelige Forsæt, skjønt hun saaledes hjemsøgtes af Fristelser, om Lairden af Dumbiedikes maaske ikke havde saa ganske Uret i at anse for de stærkeste overfor hendes Kjøn.

„Det kan ikke lade sig gjøre, Laird — jeg har givet ham mit Ord — og det kan jeg ikke bryde, om De saa vilde give mig hele Dalkeith Baroni og Lugton oven i Kjøbet".

„Givet h a m dit Ord", sagde Lairden noget ærgerlig, „hvad for en ham, Jeanie? — hvem er han? — jeg har ikke hørt hans Navn endnu. Hold nu op med det, Jeanie, du driller mig bare — jeg tror slet ikke, at der er saadan en Fyr til — du gjør dig bare kostbar — hvad er det for en Fyr? — hvem er han?"

„Det er Reuben Butler, Skolelæreren i Libberton", sagde Jeanie.

„Reuben Butler! Reuben Butler!" sagde Lairden af Dumbiedikes, idet han gik op og ned ad Gulvet med en meget haanlig Mine, „Reuben Butler, Læreren i Libberton, oven i Kjøbet bare Hjælpelærer! — Reuben, min Indsidders

Søn! — Vel, Jeanie, vel, et egensindigt Fruentimmer vil have sin Vilje — Reuben Butler! han har ikke saa mange Penge i sin Pung, som den gamle sorte Frakke, han har paa Kroppen, er værd — men det har ingen Ting at sige". Og medens han talte, lukkede han heftig Skufferne, den ene efter den anden. „Et ærligt Tilbud er ingen Grund til Fjendskab, Jeanie — én Mand kan trække en Hest til Vands, men tyve Mand kan ikke tvinge den til at drikke — og hvad det anbelanger, at jeg skulde spendere mine Penge paa andre Folks Kjærester —"

Der var noget i denne sidste Antydning, som æggede Jeanies ærlige Stolthed. „Jeg har ikke bedet Deres Velbaarenhed om at skjænke mig noget", sagde hun, „og mindst af alt i den Tanke, som De tillægger mig. — Farvel, Herre, De har været god imod min Fader, og jeg kan ikke bære over mit Hjærte at tænke andet end godt om Dem".

Med disse Ord gik hun ud af Stuen uden at ænse et svagt „Men Jeanie — Jeanie — tøv lidt, Pige!" og idet hun hurtig gik over Gaarden, gav hun sig ud paa sin lange Vandring med Hjærtet glødende af den Skam og Harme, som en ærlig Sjæl uvilkaarlig føler, naar den har overvundet sig selv til at bede om noget og saa uventet faar et Afslag. Da hun var kommen uden for Lairdens Enemærker og atter havde den alfare Vej for sig, sagtnedes imidlertid hendes Gang, hendes Vrede kølnedes, og bange Anelser om Følgerne af denne uventede Skuffelse begyndte at give hendes Følelser en anden Karakter. Skulde hun da virkelig være nødt til at tigge sig frem til London? der syntes ikke at være andet for, naar hun ikke vilde vende om og bede sin Fader om Penge, og gjorde hun det, vilde hun spilde den kostbare Tid og udsætte sig for, at han bestemt forbød hende at gjøre denne Rejse. Hun saa' imidlertid ikke flere Udveje at vælge imellem, og medens hun langsomt gik hen ad Vejen, tænkte hun paa, om det dog ikke var bedst, at hun vendte om.

Medens hun saaledes var uvis om, hvad hun skulde gjøre, hørte hun Hestetrampen bag ved sig, og en velkjendt Stemme raabte hendes Navn. Hun vendte sig om og saa' Dumbiedikes komme anstigende i egen høje Person paa Klepperten, uden Sadel, i Sloprok og Tøfler og med den

trekantede Hat paa Hovedet. I sin Iver for at indhente hende havde han endogsaa faaet Bugt med Rory Beans højlandske Stædighed og tvunget denne egensindige Ganger til at galoppere i den Retning, dens Herre ønskede, en Idræt, som Rory Bean imidlertid udførte med alle Kjendetegn paa Uvilje, idet han drejede Hovedet og ledsagede hvert Spring, han gjorde fremad, med en Bevægelse til Siden, som tilkjendegav hans inderlige Tilbøjelighed til at vende om, hvilken Manøvre kun Lairdens stadige Brug af sine Hæle og Piisken kunde hindre ham i at udføre.

Da Lairden naaede Jeanie, var hans første Ord: „Jeanie, Folk siger, man skal ikke tage det saa nøje med, hvad et Fruentimmer siger lige strax".

„Da kan De godt stole paa, hvad jeg har sagt, Laird"; sagde Jeanie med nedslagne Øjne, og idet hun fortsatte sin Gang uden at standse. „Jeg har kun én Tunge, og den taler, sandt".

„Naa ja", sagde Dumbiedikes, „saa skulde du i alt Fald ikke tage det saa nøje med, hvad en Mand siger lige strax. Hvordan det saa end gaar, skal du ikke give dig ud paa den forrykte Rejse uden Penge". Med disse Ord stak han hende en Pung i Haanden. „Jeg vilde ogsaa gjærne lade dig faa Rory, men han er lige saa stædig som du, og han er alt for vant til en Vej, som han og jeg maaske har været paa alt for tit, og andre Veje vil han ikke gaa".

„Men, Laird", sagde Jeanie, „skjønt jeg ved, at min Fader vil betale hver en Hvid af disse Penge tilbage, hvor meget der saa end er, synes jeg dog ikke om at laane dem af en, der maaske tænker paa mere end at faa dem igjen".

„Der er akkurat fem og tyve Guineaer", sagde Dumbiedikes med et svagt Suk, „og hvad enten din Fader betaler mig dem eller ikke, er du kvit og fri. Gaa, hvorhen du vil — gjør, hvad du vil — og gift dig med alle Butlere i Landet, om du saa lyster — og saa god Morgen, Jeanie".

„Gud velsigne Dem, Laird, og give Dem mangen en god Morgen", sagde Jeanie, mere blød om Hjærtet ved den usædvanlige Ædelmodighed, denne løjerlige Person havde lagt for Dagen, end Butler maaske havde villet synes om, i Fald han havde kunnet læse i hendes Hjærte i dette Øje-

blik. „Og Lykken og Herrens Fred og Verdens Fred være med Dem, hvis vi aldrig mere skulde ses".

Dumbiedikes vendte sig om og vinkede med Haanden, og hans Kleppert, der var meget villigere til at gaa hjem, end den havde været til at gaa ud, fo'r af Sted med ham i saadan en Fart, at han, der hverken havde nogen rigtig Tømme eller Sadel eller Stigbøjler, havde alt for meget at gjøre med at passe paa, at han ikke faldt af, til at kunne vende sig om og blot saa meget som sende hende den forsmaaede Elskers Afskedsblik. Jeg skammer mig ved at sige, at Synet af en Elsker, der fo'r af Sted paa en usadlet højlandsk Kleppert, i Sloprok og Tøfler og med guldtresset Hat, havde noget ved sig, der nok kunde dæmpe selv et Udbrud af velfortjent Taknemlighed og venlig Agtelse. Dumbiedikes tog sig alt for latterlig ud, til at det ikke skulde bestyrke Jeanie i de Følelser, hun fra første Færd af havde næret overfor ham.

„Han er en skikkelig en", sagde hun, „og et godt Menneske — det er Skade, han har saadan en stædig Kleppert". Saa gav hun sig øjeblikkelig i Lag med at tænke paa den vigtige Rejse, hun havde begyndt paa, hjærtelig glad over, at hun i Betragtning af, hvad hun var vant til, var rigelig, ja endogsaa overflødig forsynet med Midler til at bestride Omkostningerne ved Rejsen til og fra London, og hvad der ellers kunde hænde.

Syv og tyvende Kapitel.

Vor Heltinde fortsatte nu sin ensomme Gang. Et lille Stykke fra Herregaarden kom hun op paa en lille Høj, hvorfra hun ved at lade Blikket glide imod Øst ned ad en rislende Bæk, hvis Bugtninger overskyggedes af vildt voxende Pile- og Elletræer, kunde se Hytterne i Woodend og Beersheba, hvor hun havde tilbragt sine Børneaar; hun saa' den Fælled for sig, paa hvilken hun saa ofte havde vogtet Faar, og Lønvigene ved Bækken, hvor hun og Reuben havde plukket Siv til at lave Kroner og Sceptere af til Effie, som den

Gang var et smukt, men forkjælet Barn paa tre Aar. De Minder, dette Landskab vakte hos hende, var saa bitre, at om hun havde givet efter for dem, havde hun sat sig ned og givet sit Hjærte Luft i Taarer.

„Men jeg følte", sagde Jeanie, da hun senere fortalte om sin Pilgrimsgang, „at det ikke tjente til noget at græde, men at det sømmede sig bedre at takke Herren, der havde hjulpet mig og vist mig sin Godhed igjennem en Mand, som mange kaldte en Nabal og en Gnier, men som meddelte mig af sin Overflod saa rigelig som Floden giver Springvandet. Og jeg mindedes, hvad Skriften fortæller om Israels Synd ved Meribah, da Moses havde slaaet Vand af den tørre Klippe, paa det at Folket kunde drikke og bjærge Livet. Jeg vovede derfor ikke at se endnu en Gang hen paa det fattige Woodend, thi om det saa var den blaa Røg, der kom op af Skorstenen, mindede den mig om, hvorledes Tiderne var skiftede for os".

I denne resignerede og kristelige Sindsstemning gik hun videre, til hun havde dette Sted med dets sørgelige Minder bag ved sig og ikke var langt borte fra den Landsby, Butler boede i, og som med sin gammeldags Kirke ligger omgiven af Træer paa en Højde sønden for Edinburgh. Et lille Stykke derfra ligger der et klodset, firkantet Taarn, det er Herresædet Libberton, hvis Ejere i gamle Dage i Lighed med Tysklands Røverriddere jævnlig skal have fortrædiget Edinburgh ved at opsnappe de Levnedsmidler og Handelsvarer, der tilførtes Byen syd fra.

Denne Landsby med dens Taarn og Kirke laa just ikke lige paa Jeanies Vej ad England til, men den laa heller ikke saa farlig langt derfra, og der boede Butler. Hun havde sat sig for, at hun vilde tale med ham, naar hun gav sig ud paa denne Rejse, fordi hun mente, at han bedst vilde kunne skrive til hendes Fader og meddele ham, hvad hun havde for, og hvad hun haabede at faa ud deraf. Det er rimeligt nok, at hendes kjærlige Hjærte gjemte paa én Grund til. Hun vilde gjærne endnu en Gang se ham, hun saa længe havde næret en inderlig Hengivenhed for — hun skjulte nemlig ikke for sig selv, hvor mange Farer der var forbundne med denne Pilgrimsfærd, om hun end ikke gav Tanken om dem Lov til at indvirke saaledes paa hende, at

hendes Energi og Sjælsstyrke overfor det, hun havde sat sig for, svækkedes derved. Naar en ung Kvinde paa et højere Stade i Livet end det, Jeanie stod paa, saaledes havde besøgt sin Kjæreste, vilde der have været noget dristigt og upassende deri, men den Enfold, der var en Følge af hendes landlige Sæder, kjendte ikke noget til disse smaalige Forestillinger om det passende, og det faldt hende derfor ikke et Øjeblik ind, at der kunde være noget galt i, at hun gik ind og sagde Farvel til sin gamle Ven nu, da hun gav sig ud paa en lang Rejse.

Der var endnu en Grund, som gjorde sig stærkere og stærkere gjældende, jo nærmere hun kom Landsbyen. Hun havde ivrig spejdet efter Butler i Domhuset, thi hun ventede, selv bortset fra de Krav, hun monne have paa ham, for vist, at han vilde komme paa denne skæbnesvangre Dag og yde sin gamle Ven, sin Ungdoms tro Vogter, den Trøst og Støtte, han kunde. Hun vidste ganske vist, at han til en vis Grad ikke var fri, men hun havde dog haabet, at han havde fundet paa Udveje til at slippe bort i det mindste for én Dag. Kort sagt, de vilde og lunefulde Tanker, Wordsworth har vist os opstaa i en elskende Sjæl, naar den elskede er borte, levnede hende ingen anden Udvej til at forklare sig, at Butler ikke var kommen, end at han maatte være meget syg. Og saa stærkt havde dette sat hendes Fantasi i Bevægelse, at da hun nærmede sig Hytten, i hvilken hendes Kjæreste havde et lille Værelse, og som en Pige med en Mælkespand paa Hovedet havde vist hende, skjælvede hun af Frygt for, hvad Svar hun vilde faa, naar hun spurgte efter ham.

Hendes Frygt viste sig nu i dette Tilfælde ikke at være uden Grund. Butler, hvis Helbred af Naturen ikke var stærkt, forvandt ikke saa snart de legemlige Anstrængelser og de Bekymringer, han havde gjennemgaaet som Følge af de tragiske Begivenheder, vor Fortælling begyndte med. Den pinlige Tanke, at der var faldet en Skygge af Mistanke paa ham, gjorde ham endnu mere nedtrykt.

Men det værste var det ubetingede Forbud, Øvrigheden havde nedlagt imod, at han paa nogen som helst Maade stod i Forbindelse med Deans eller hans Familie. Det stillede sig uheldigvis for den som rimeligt, at Robertson kunde

prøve paa igjen at faa en Forbindelse med Familien bragt til Veje med Butler som Mellemmand, og det var det den i saa høj Grad som muligt om at gjøre at forhindre. Det var ikke ment som grum eller krænkende Strænghed fra Øvrighedens Side, men saaledes som Butler var stedt, pinte det ham gruelig. Han følte, at det Menneske, han havde kjæreſt af alle, maatte have en slet Mening om ham, fordi hun maatte tro, at han ukjærlig svigtede hende, hvilket var saa langt fra hans Natur som muligt.

Denne pinlige Tanke førte, da den martrede et Legeme, som allerede var angrebet, til en langsomt snigende Feber, som i høj Grad nedbrød hans Helbred og til sidst gjorde ham usikket til at røgte sin Skolegjerning, det eneste, han havde at leve af. Heldigvis holdt den gamle Hr. Whackbairn, der var første Lærer i den lille Sogneskole, inderlig af Butler. Den gamle Skolemester, som selv havde nydt en taalelig god Opdragelse, var ikke blot paa det rene med hans Dygtighed og Værd som Medhjælper — Butler havde i Virkeligheden i høj Grad hævet hans lille Skoles Anseelse —, men havde ogsaa bevaret nogen Sans for klassisk Lærdom og holdt meget af, naar Slidet i Skolen var forbi, at kvæge sig ved at gjennemgaa nogle Sider i Horats eller Juvenal med sin Hjælpelærer. Overensstemmelse i Smag førte til, at han fik Godhed for ham, og han saa' derfor med stor Deltagelse Butler blive svagere og svagere, tog sig saaledes sammen, at han selv overtog Undervisningen i Morgentimerne, forlangte, at hans Medhjælper skulde hvile sig i de Timer, og skaffede derhos den syge de Bekvemmeligheder, som hans Tilstand krævede, og som han ikke selv kunde overkomme med sine smaa Indtægter.

Saaledes havde Butler det. Han kunde knapt slæbe sig hen til det Sted, hvor han ved sit Arbejde skulde tjene sit daglige Brød, og han martredes af en Mangfoldighed af ængstelige Tanker og Anelser om, hvorledes det gik dem, han havde kjæreſt her i Verden. Og saa fyldte Effies Proces og Domfældelse hans Smertens Bæger til Randen.

Han blev underrettet om disse Begivenheder af en gammel Kammerat fra Studenteraarene, der boede i Landsbyen, og som, da han havde været til Stede ved det sørgelige Optrin, kunde fremstille det for hans forpinte Fantasi i al

dets Rædsel. At han ikke fik Søvn i sine Øjne, efter at han havde modtaget dette Budskab om Aftenen, følger af sig selv. Tusind skrækkelige Syner martrede hans Fantasi hele Natten igjennem, og om Morgenen vaktes han af en febrilsk Døsen ved det eneste, der endnu kunde forøge hans Elendighed — en paatrængende Nars Besøg.

Denne uvelkomne Gæst var ingen anden end Bartoline Saddletree. Den værdige og vise Borgermand havde været hos Mac Croskies og haft sit Stævnemøde med Plumdamas og nogle andre Naboer for at drøfte Hertugen af Argyles Tale, Effie Deans' Domfældelse og det usandsynlige i, at hun skulde kunne opnaa Benaadning. Dette velvise Kollegium disputerede højrøstet og drak tæt, og næste Morgen havde Bartoline det, som han sagde, i Hovedet, som om „Akterne var i Uorden".

For atter at opnaa den sædvanlige Klarhed i sin Tankegang besluttede Saddletree at ride sig en Morgentur paa et Øg, som han, Plumdamas og en anden skikkelig Kræmmer havde lejet i Forening, saaledes at de kunde bruge det, naar de skulde ud i Forretninger eller vilde ud at røre sig. Da Saddletree havde to Børn i Kost hos Whackbairn og, som vi have set, nok holdt af snakke med Butler, styrede han sin Ganger ad Libberton til, og nu kom han, som sagt, som den sidste Draabe i den ulykkelige Hjælpelærers Malurtbæger.

Skulde noget kunne forøge Butlers bitre Sorg, maatte det nu ogsaa være det Æmne, Saddletree valgte til sine vidtløftige Udgydelser, idet han nemlig gav sig til at snakke om Effie Deans' Domfældelse og Sandsynligheden for, at hun vilde blive henrettet. Hvert af hans Ord lød i Butlers Øre som et Slag af Ligklokken eller som et Ugleskrig.

Jeanie standsede uden for Døren til sin Kjæreste beskedne Bolig, da hun hørte Saddletrees Stemme lyde med Brask og Bram fra Værelset indenfor. „De kan stole paa, Hr. Butler, at saadan bliver det. Brandy kan ikke redde hende. Hun kommer til at spasere ned ad The Bow med Fyren i de mørkegraa Klæder i Hælene paa sig — det gjør mig ondt for Tøsen, men Retten maa have sin Gang —

Vivat rex,
currat lex,

som Digteren siger, jeg ved ikke i hvad for en af Horats' Oder".

Butler stønnede af Utaalmodighed over den Brutalitet og Uvidenhed, det var lykkedes Bartholine at blande sammen i én Sætning. Saddletree var imidlertid som andre Prøvlehoveder velsignet med en lykkelig Mangel paa Evne til at opfatte det uheldige Indtryk, han undertiden gjorde paa sine Tilhørere. Han vedblev uden Barmhjærtighed at udkramme sine Brokker af Lovkyndighed og endte med i en overmaade selvtilfreds Tone at spørge Butler: „Var det ikke Skade, at min Fader ikke sendte mig til Utrecht? Er jeg ikke gaaet glip af Udsigterne til at blive lige saa clarissimus en ictus som selve gamle Grunwiggin? Hvorfor siger De ingen Ting, Hr. Butler? Vilde jeg ikke være bleven en clarissimus ictus, hvad?"

„Jeg forstaar Dem virkelig ikke, Hr. Saddletree", sagde Butler, da hans Gjæst saaledes trængte ham haardt for at faa et Svar. Hans svage og anstrængte Stemme overdøvedes øjeblikkelig af Bartolines fuldtonende Skryden.

„Forstaar De mig ikke, Mand? — Ictus er Latin og betyder en Jurist — gjør det ikke?"

„Ikke det, jeg ved af", svarede Butler i den samme modfaldne Tone.

„Jo, Fanden hente mig, ved De det! Ser De, Mand, jeg har fundet Ordet endnu i denne Morgenstund i en Pjece, jeg har laant af Hr. Crossmyloof — se, her er det, ictus clarissimus et perti — peritissimus — Latin er det, for det er trykt med latinske Bogstaver".

„Aa, De mener Jurisconsultus — Ictus er en Forkortelse for Jurisconsultus".

„Kom ikke her med saadant noget til mig", vedblev Saddletree, „Forkortelser bruges ikke undtagen i Kjendelser, og dette hersens handler alt sammen om Erstatning i Anledning af Tagdryp — det vil sige tillicidian*) — det er maaske heller ikke Latin? — i Mary Kings Close i Highstreet".

„Det kan godt være", sagde stakkels Butler overvældet

---

*) Han mente formodentlig stillicidium.

af sin Gjæsts Udholdenhed i at bralle op. „Jeg kan ikke disputere med Dem".

„Det er der ikke mange, der kan — ikke mange, Hr. Butler", svarede Saddletree umaadelig henrykt, „om jeg selv skal sige det, hvad jeg jo ikke burde. Naa, De skal jo først møde i Skolen om et Par Timers Tid, saa da De ikke er rask, skal jeg blive siddende og more Dem med en Forklaring af, hvad tillicidian er for noget. De skal nemlig vide, at Klageren, Madam Crombie, en meget brav Kone, er en god Veninde af mig, og jeg har da ogsaa været hende en trofast Ven i denne Sag og faaet den for Retten med Ære, og jeg tvivler heller ikke om, at hun med Tiden vil komme fra det med Ære, hvad enten hun nu vinder eller taber. Ser De, naar vi har et lavt Hus, maa vi finde os i tillicide, det vil sige, vi kan ikke sige noget til, at det drypper ned paa os fra Nabohuset, naar det er højere, forsaa vidt som Dryppet kommer fra Himlen eller fra Nabohusets Tag og derfra falder ned paa vores lavere Hus fra Tagskjægget paa det højere Hus eller igjennem Tagrenden. Men saa forleden Aften kommer der en højlandsk Tøs og smider, Gud ved hvad, ud af det østre Vindue i Madam Mac Phails Hus, som er højere. Jeg tror nok, den gamle Kone vilde have fundet sig i det, for Luckie Mac Phail sendte Tøsen ned med den Besked til min Veninde Madam Crombie, at hun havde smidt det ud af det fejle Vindue, fordi der stod to Højlændere og snakkede gaelisk neden under det rigtige. Heldigvis for Madam Crombie kom jeg nu imidlertid lige tids nok til at afbryde de Forhandlinger, for det vilde være stor Skade, om den Sag ikke kom for Retten. Vi stævnede Madam Mac Phail til at bøde 10 Mark — Højlændertøsen, den Taske, vilde sværge sig fra det, men stop, sagde jeg . . .".

Den detaillerede Redegjørelse for denne vigtige Rettergangssag kunde gjærne have varet, til stakkels Butlers Hviletid var fuldstændig forbi, hvis Saddletree ikke var bleven afbrudt ved Lyden af Stemmer ved Døren. Da Konen i Huset, Butler boede i, kom tilbage fra Brønden med sin Vandkrukke, saa' hun vor Heltinde staa uden for Døren utaalmodig over Saddletrees vidtløftige Foredrag, skjønt hun paa

den anden Side ikke havde Lyst til at gaa ind, før han var gaaet.

Den gode Kone afkortede hende Ventetiden ved at spørge: „Skal I tale med Manden eller med mig, min Pige?"

„Jeg skulde gjærne tale med Hr. Butler, i Fald han har Tid", svarede Jeanie.

„Saa trin indenfor, min Pige", sagde Konen, og idet hun aabnede Døren, meldte hun den nye Gjæst: „Hr. Butler, her er en Pige, der vil tale med Dem".

Butler blev i højeste Grad overrasket, da Jeanie, som sjælden fjærnede sig saa meget som en halv Fjerdingvej fra sit Hjem, traadte ind i Stuen.

„Du gode Gud!" udbrød han, idet han fo'r op fra sin Stol, medens Angsten jog den Farve tilbage i Kinderne paa ham, som hans Sygdom havde berøvet dem. „Der maa være hændet en ny Ulykke!"

„Nej, Reuben, ikke andet, end hvad De alt maa have hørt — men, o Gud, De ser selv daarlig ud!" den flygtige hektiske Blussen havde nemlig ikke kunnet skjule for hendes kjærlige Blik, hvorledes den snigende Sygdom i Forbindelse med sjælelige Lidelser havde hærjet hendes Ven.

„Nej, jeg har det godt — fuldkommen godt", sagde Butler ivrig. „Kan jeg gjøre noget for at hjælpe dig, Jeanie — eller din Fader?"

„Ja, det er vist nok", sagde Saddletree, „nu kan man godt sige, at Familien kun bestaar af de to, for det er lige saa godt, som om Effie slet ikke existerede, den Stakkel. Men hvad fører dig til Libberton saa tidlig om Morgenen, Jeanie? din Fader ligger jo syg hjemme i Luckenboderne".

„Jeg har et Bud fra Fader til Hr. Butler", sagde Jeanie forlegen, men idet hun øjeblikkelig skammede sig over den Usandhed, hun havde grebet til, thi hun elskede og ærede Sandheden næsten som en Kvæker, rettede hun sig selv: „Det vil sige, jeg vilde gjærne tale med Hr. Butler om noget, der angaar Fader og stakkels Effie".

„Er det noget juridisk?" sagde Bartoline, „for i saa Fald gjorde du bedre i at spørge mig til Raads end ham".

„Det er ikke noget juridisk", sagde Jeanie, som skjønnede, at der kunde opstaa betydelige Vanskeligheder, i Fald hun

indviede Hr. Saddletree i sit Forehavende, „men jeg vilde gjærne bede Hr. Butler om at skrive et Brev for mig".

„Det er meget rigtigt", sagde Hr. Saddletree. „Vil du sige mig, hvad det skal handle om, saa skal jeg diktere Hr. Butler det, ligesom Hr. Crossmyloof dikterer sin Skriver. — Op med Pen og Blæk in initialibus, Hr. Butler".

Jeanie saa' paa Butler og vred sine Hænder af Utaalmodighed og Ærgrelse.

„Jeg tror, Hr. Saddletree", sagde Butler, som saa', at han for enhver Pris maatte se at blive af med ham, „at Hr. Whackbairn vil tage Dem det ilde op, hvis De ikke hører Deres Drenge blive examinerede i deres Lektier".

„Det er sandt, Hr. Butler, det har De Ret i, jeg har desuden ogsaa lovet, at jeg skulde skaffe Børnene fri fra Skole en halv Dag, saa de kan komme hen og se hende blive hængt — det kan ikke andet end fornøje de smaa Skind, man ved jo aldrig, hvordan det kan komme til at gaa dem selv — aa, om Forladelse, jeg huskede ikke paa, at du var her, Jeanie Deans, men du maa vænne dig til at høre Tale om den Ting. — Lad Jeanie vente her, til jeg kommer igjen, Hr. Butler; jeg bliver ikke ti Minuter borte".

Og med denne velkomne Forsikring om, at han strax vilde komme igjen, lettede han den Sten fra deres Hjærter, som hans Nærværelse havde lagt paa dem.

„Reuben", sagde Jeanie, som indsaa, at hun maatte bruge Tiden, medens han var borte, til at tale om den Sag, hun var kommen for, „jeg maa gjøre en lang Rejse — jeg skal til London for at bede Kongen og Dronningen om Naade for Effie".

„Jeanie, du er ikke ved dine fulde fem", svarede Butler i højeste Grad overrasket. „Du gaa til London — du gaa til Kongen og Dronningen!"

„Og hvorfor ikke, Reuben?" sagde Jeanie med al den rolige Enfold, der var hende egen, „det er jo, naar alt kommer til alt, dog kun en dødelig Mand og Kvinde, jeg skal tale med. Og deres Hjærter maa jo dog være af Kjød og Blod ligesom andre Menneskers, og Effies Historie maatte røre dem, om de saa var af Sten. Jeg har desuden ogsaa hørt, at de slet ikke er saa slemme, som Jakobiterne siger".

„Ganske vist, Jeanie", sagde Butler, „men tænk paa

al den Pragt — paa deres Hofstat — paa, hvor vanskeligt det vil blive dig at faa Audiens".

„Det har jeg alt sammen tænkt paa, Reuben, og det taber jeg ikke Modet over. Der er jo ingen Tvivl om, at de er meget fine i Klæder, med Kroner paa Hovederne og Sceptre i Hænderne, ligesom den store Kong Ahasverus, da han sad paa sin Trone uden for Døren til sit Hus, som der fortælles i Skriften. Men der er noget i mig, som nok skal holde mit Mod oppe, saa det ikke svigter, og jeg er næsten vis paa, at jeg vil faa Styrke til at røgte mit Ærinde".

„Ak, ak!" sagde Butler, „nu om Stunder sidder Kongerne ikke uden for Porten og skifter Ret som i de patriarkalske Tider. Jeg kjender af egen Erfaring lige saa lidt til Hoffet som du, Jeanie, men jeg har læst og hørt, at Kongen af England gjør al Ting ved Hjælp af sine Ministre".

„Og er de ærlige og gudfrygtige Herrens Tjenere", sagde Jeanie, „er Udsigterne for Effie og mig saa meget bedre".

„Men du forstaar ikke engang de almindeligste Ord, der betegne, hvad der hører til Hoffet", sagde Butler. „Minister betyder ikke blot Præst, men ogsaa Kongens første Tjenere, og det er det, jeg mener".

„Jeg kan nok tænke", svarede Jeanie, „at han har en hel Del flere af dem end Hertuginden har paa Dalkeith, og store Folks Tjenere er mere storagtige end de selv. Men jeg vil klæde mig pænt paa, og jeg vil ogsaa give dem en Smule Penge, som om jeg kom for at se Slottet. Eller hvis de gjør sig Betænkeligheder ved den Ting, saa vil jeg sige dem, at jeg kommer i et Ærinde, der gjælder Liv og Død, saa faar jeg sikkert Kongen og Dronningen i Tale".

Butler rystede paa Hovedet. „Aa, Jeanie, det er en vild Drøm fra først til sidst. Du faar aldrig Adgang til dem, uden en eller anden stor Herre tager sig af dig, og selv da tænker jeg knapt, det lader sig gjøre".

„Godt, men det kan jeg maaske ogsaa opnaa", sagde Jeanie, „naar du vil hjælpe mig lidt".

„Jeg, Jeanie! det er det vildeste af det alt sammen".

„Nej, det er ikke, Reuben. Har jeg ikke hørt dig for-

tælle, at din Bedstefader — han, som Fader aldrig kan lide at høre Tale om — i sin Tid gjorde en af denne Mac Callummores Forfædre en vigtig Tjeneste, da de endnu hed Lorder af Lorn?"

„Jo, det gjorde han", sagde Butler ivrig, „og det kan jeg bevise. — Jeg skal skrive til Hertugen af Argyle — han har Ord for at være en god og venlig Mand, som han vitterlig er en tapper Soldat og en ægte Patriot — jeg vil bønfalde ham om at gaa imellem din Søster og den gruelige Skæbne, der truer hende. Der er kun ringe Haab om, at det vil lykkes, men vi vil ikke lade noget Middel uforsøgt".

„Vi maa prøve alle Midler", svarede Jeanie, „men at skrive forslaar ikke — et Brev kan ikke se paa ham og tigge og bede og besværge ham, som en Menneskerøst kan overfor et Menneskehjærte. Et Brev er ligesom den Musik, Damerne har til deres Klaverer — ikke andet end sorte Prikker i Sammenligning med Melodien, naar man hører den spille eller synge. Det er det mundtlige Ord, der skal gjøre det, om noget kan, Reuben".

„Du har Ret", sagde Reuben, idet han tog sig sammen, „og jeg vil haabe, at det er Himlen, der har indgivet dit kjærlige Hjærte og dit faste Mod det eneste mulige Middel til at frelse denne ulykkelige Piges Liv. Men, Jeanie, du maa ikke give dig ud paa denne farefulde Rejse alene; jeg har Krav paa dig, og jeg giver ikke mit Minde til, at min Jeanie styrter sig i Undergang. Du maa, som Sagerne staa, give mig en Husbonds Ret til at værne om dig, saa skal jeg selv følge med dig paa denne Rejse og hjælpe dig at gjøre din Pligt imod din Familie".

„Nej, Reuben", svarede Jeanie, „det maa ikke ske. Selv om hun bliver benaadet, faar min Søster ikke sit gode Navn og Rygte igjen, og jeg bliver ikke en passende Hustru for en brav Mand og en dygtig Præst. Hvem vilde bryde sig om, hvad den sagde paa Prædikestolen, der havde en Kone, hvis Søster var dømt for en saa ugudelig Gjerning?"

„Men Jeanie", sagde Butler, „jeg tror ikke, jeg kan ikke tro, at Effie har begaaet denne Forbrydelse".

„Gud velsigne dig for de Ord, Reuben", svarede Jeanie, „men hun kommer alligevel til at bære Skammen".

„Men selv om Skammen med Rette faldt paa hende, rammer den ikke dig".

„Ak, Reuben, Reuben", svarede den unge Pige, „du ved, at en saadan Plet smitter af fra Frænde til Frænde. Ichabod — som stakkels Fader siger — Æren er veget fra vort Hus, thi den fattigste Mands Hus har en Ære, naar der er trofaste Hænder og et fromt Hjærte og et ærligt Navn og Rygte i det — og det sidste har vi mistet".

„Men Jeanie, betænk, at du har givet mig dit Ord og din Tro. Vilde du indlade dig paa saadan en Rejse uden at have en Mand til at beskytte dig? — og hvem skulde den Mand være andre end din Husbond?"

„Du er god og kjærlig, Reuben, og vilde gjærne tage mig med al min Skam, det er jeg vis paa. Men du maa selv indrømme, at nu er det ikke Tid til at tage eller give til Ægte. Nej, skulde det nogen Sinde ske, maatte det være, naar der kom andre og bedre Tider. — Og, kjære Reuben, du taler om at beskytte mig paa Rejsen — ak! hvem vil beskytte dig og tage sig af dig? — du ryster jo over hele Kroppen, blot fordi du har staaet op i ti Minuter; hvordan vilde du kunne gjøre saa lang en Rejse som til London?"

„Men jeg er stærk — jeg har det godt", sagde Butler, idet han fuldstændig udmattet sank om i sin Stol. „I alt Fald vil jeg være fuldkommen rask i Morgen".

„Du ser og føler selv, at du maa lade mig rejse", sagde Jeanie efter en Pavse. Derpaa greb hun hans udstrakte Haand, saa' ham kjærlig ind i Ansigtet og sagde: „Det er én Sorg mere for mig at se, hvorledes du har det. Men du maa holde Modet oppe for min Skyld, thi bliver jeg ikke din Hustru — jeg bliver ingen anden Mands i hele Verden. Og giv mig nu Brevet til Mac Callummore, og bed Gud være med mig".

Der var noget æventyrligt i Jeanies dristige Beslutning; da det imidlertid syntes at være umuligt at overtale hende til at opgive den eller at hjælpe hende paa anden Maade end ved gode Raad, gav Butler hende imidlertid efter nærmere Overvejelse og efter yderligere at have drøftet Sagen det Papir, hun havde Brug for, og som tillige med den Mønstringsrulle, hvori det var indskrevet, var den eneste Erindring, han havde om sin Bedstefader, den gjæve og

enthusiastiske Bibel-Butler. Medens Reuben ledte efter det, fik Jeanie Tid til at tage hans Lommebibel. „Jeg har med din Blyant sat Mærke ved et Skriftsted, som vi begge to kan have godt af at tænke paa", sagde hun. „Og nu kommer du til, Reuben, at have Ulejlighed med at skrive alt dette til Fader, for, Gud hjælpe mig, jeg har ingen Sinde haft hverken Hoved eller Haand til at skrive lange Breve, end sige nu. Jeg betror ham helt og holdent til dig, og jeg haaber, at du snart maa faa Lov til at se til ham. Og, Reuben, naar du kommer til at tale med ham, husk saa for min Skyld paa alle den gamle Mands Særheder, og kom ikke med latinske eller engelske Talemaader til ham, for han er jo af den gamle Skole og holder ikke af at høre paa dem, skjønt jeg er vis paa, han har Uret deri. Og sig ikke meget til ham, men faa ham til at tale selv, for paa den Maade har han mest Glæde og Trøst af det. Og, Reuben, den stakkels Pige i Fængslet! — men jeg har ikke nødig at bede dit kjærlige Hjærte — trøst hende, saa godt du kan, saa snart de giver dig Lov til at se til hende — sig hende — men jeg vil ikke tale mere om hende, for jeg vil ikke skilles fra dig med Taarer i Øjnene, det vilde ikke være godt. — Gud velsigne dig, Reuben!"

For ikke at skilles fra ham med saa slet et Varsel skyndte hun sig ud af Stuen, medens det tungsindige, men kjærlige Smil, hun havde fremtvunget i sit Ansigt for at holde Butlers Mod oppe, endnu spillede om hendes Læber.

Det var, som om Syn og Mæle og Evnen til at tænke ogsaa blev borte fra ham, da hun, der var kommen og forsvunden som et Drømmesyn, var borte. Saddletree, som strax efter kom tilbage, overvældede ham med Spørgsmaal, som han svarede paa uden at forstaa dem, og med juridiske Udviklinger, som han ikke fattede en Stavelse af. Omsider kom den brave Borger i Tanke om, at der skulde være Samling i Underretten i Loanhead den Dag, og skjønt han fandt, at det knapt var Umagen værdt, kunde han jo godt ride der hen og se, om der var noget paa Færde, for han kjendte Baronen, der satte Retten, og han var en pæn Mand, som vilde være glad ved at faa nogen juridisk Vejledning.

Saa snart han var ude af Døren, fo'r Butler i sin

Bibel, den sidste Bog, Jeanie havde haft i sin Haand. Til hans store Overraskelse faldt der et Papir med en to, tre Guldstykker i ud af Bogen. Med Blyanten havde hun understreget det sextende og fem og tyvende Vers i den syv og trediote Salme: „Det lidet, den retfærdige ejer, er bedre end den ugudeliges Skatte". — „Jeg har været ung, og nu er jeg gammel, men aldrig har jeg set den retfærdige forladt eller hans Afkom tigge sit Brød".

Dybt rørt over den kjærlige Finfølelse, hvormed hun skjød sin egen Ædelmodighed ind under Forsynets Omsorg for ham, trykkede han Guldstykkerne til sine Læber med større Henrykkelse, end nogen gjerrig nogen Sinde har følt overfor det kostelige Metal. At maale sig med hende i from Sjælsstyrke og Tillid stod nu for ham som Maalet for hans Ærgjerrighed, og det første, han gjorde, var at skrive til David Deans for at meddele ham hans Datters Beslutning, og at hun havde begivet sig ud paa sin Rejse. Han vejede nøje hver Tanke, ja hver Sætning for at bidrage sit til, at den gamle Mand forsonede sig med hendes usædvanlige Forehavende. Hvilken Virkning dette Brev gjorde, ville vi siden faa at se. Butler betroede det til en skikkelig Bondemand, som jævnlig havde med Deans at gjøre i Anledning af Mejeriet, og som gjærne paatog sig at rejse til Edinburgh for at overlevere Brevet i hans egne Hænder.

Otte og tyvende Kapitel.

Nu om Stunder rejser man baade sikkert, hurtig og uden Omstændigheder fra Edinburgh til London, hvor uerfaren eller forsvarsløs man end er. En Mængde Postvogne af forskjellig Art og lige saa mange Fragtvogne færdes stadig frem og tilbage imellem Hovedstæderne i England og dets nordlige Broderland, saa at selv det frygtsomste eller mageligste Menneske kan tiltræde denne Rejse med faa Timers Varsel. Men i 1737 stod det anderledes til. Samkvemmet imellem London og Edinburgh var saa ubetydeligt og sjældent, at endnu levende Personer kunne huske, at Posten fra London

en Gang ankom til Posthuset i Edinburgh med et eneste Brev. Den sædvanlige Maade at rejse paa var med Posthester, af hvilke den rejsende red paa den ene, og hans Fører paa den anden, og da der skiftedes Heste paa hver Station, kunde Rejsen foregaa vidunderlig hurtig, naar man kunde døje Strabaserne. Saaledes at lade sig ryste sønder og sammen af disse Øg, der skiftedes hvert Øjeblik, var imidlertid en Luxus, der var forbeholdt de rige — de fattige var nødte til at nøjes med de Befordringsmidler, Naturen havde givet dem.

Jeanie Deans havde et modigt Hjærte og et kraftigt Legeme, der kunde udholde en Del Anstrængelser, saa hun vandrede sine fem Mil om Dagen og undertiden længere, og saaledes kom hun igjennem Sydskotland og naaede Durham.

Hidtil havde hun været blandt sine egne Landsmænd eller i alt Fald blandt Mennesker, der var alt for vante til at se Folk gaa med bare Ben og tærnet Plaid, til at de skulde lægge særlig Mærke til hende. Jo længere hun kom frem, des mere mærkede hun imidlertid, at dette Kostume paadrog hende Spot og Latter, som hun ellers vilde være sluppen for, og skjønt hun i sit stille Sind fandt, at det var ukjærligt og ugjæstvenligt at haane en vejfarende Kvinde for hendes Paaklædning, var hun dog fornuftig nok til at forandre den, for saa vidt som den paa en ubehagelig Maade vakte Opmærksomhed. Den tærnede Plaid blev omhyggelig pakket ind i hendes Bylt, og hun rettede sig ogsaa efter Landets ødsle Skik, at gaa med Sko og Strømper paa hele Dagen. Hun sagde senere, at ganske bortset fra Ødselheden deri, varede det længe, før hun kunde gaa saa bekvemt med Skoene paa som paa sine bare Ben, men der var for det meste en Smule blød Lyng ved Vejkanten, og det hjalp hende godt. Plaiden, som bares over Hovedet ligesom et Slør, ombyttede hun med en bon-grace, som hun kaldte den, en stor Straahat som den, Pigerne i England bære, naar de arbejde i Marken. „Men jeg skammede mig gruelig over mig selv", sagde hun, „første Gang jeg tog en gift Kones bon-grace paa, jeg, som var en ugift Pige".

Da hun havde foretaget disse Ændringer i sin Paaklædning, var der ikke synderligt, der, som hun sagde, „trak Folks Øjne til hende", naar hun ikke talte, men hendes

Accent og hele Mundart indbragte hende saa mange Spottegloser og Stiklerier, der kom frem i et Pluddervælsk, der var meget værre end hendes eget, at hun snart mærkede, at hun gjorde bedst i at tale saa lidt og saa sjælden som muligt. Naar Folk, hun mødte paa Vejen, hilste venlig paa hende, indskrænkede hun sig derfor til at besvare deres Hilsen med et høfligt Knix, og med ængstelig Forsigtighed søgte hun altid Nattely i Huse, som baade laa affides og saa' anstændige ud. Skjønt hun fandt, at Folk i England ikke var slet saa venlige imod vejfarende, som det den Gang var almindeligt i hendes eget Land, der sjælden besøgtes af fremmede, syntes hun dog, at de paa ingen Maade kunde siges ikke at opfylde Gjæstfrihedens berettigede Fordringer. De gav hende villig Mad og Husly for et meget ringe Vederlag, og Værten var undertiden ædelmodig nok til at afslaa dette med en kjetet Undskyldning: „Du har en lang Vej for dig, min Pige, og jeg vil ikke tage en Hvid af et enligt Fruentimmers Pung, for det er den bedste Ven, du kan have med paa Vejen".

Det hændte ogsaa jævnlig, at Værtinden følte sig tiltalt af „den pæne skotske Pige" og skaffede hende Følgeskab eller Plads i en Vogn et Stykke Vej eller gav hende en nyttig Anvisning med Hensyn til, hvor hun skulde søge Nattely, og anbefalede hende til Folkene.

I York holdt vor Pilgrim Rast det meste af en Dag, dels for at samle Kræfter, dels fordi hun havde været saa heldig at faa Herberge i en Kro, der holdtes af en Landsmandinde af hende, og dels for at skrive to Breve, et til sin Fader og et til Reuben Butler, en Idræt, der ikke faldt hende lidet vanskelig, da hun ingenlunde var vant til at føre Pennen. Det til hendes Fader lød saaledes:

„Kjæreste Fader!

Min nærværende Rejse bliver mig endnu tungere og besværligere, fordi den giver mig Lejlighed til med Bedrøvelse at tænke paa, at jeg har givet mig ud paa den uden dit Vidende, hvilket Gud skal vide var mit Hjærte højligen imod, thi Skriften siger jo, at en Datter ikke skal være bunden af sit Løfte, uden at hun har sin Faders Samtykke, og maaske har jeg forsyndet mig ved at give mig ud paa denne møjsommelige Rejse uden at faa dit Minde dertil. Men det bares mig alligevel for, at jeg skulde vorde et

Redskab til at hjælpe min stakkels Søster i denne store Vaande, ellers vilde jeg ikke for al Verdens Skatte eller for hele Dalkeith og Lugton Gods have gjort noget saadant uden dit Vidende og Vilje. O, kjære Fader, saa sandt du ønsker Guds Velsignelse over min Rejse og over dit Hus, saa tal eller skriv et Trøstens Ord til den ulykkelige Fange. Har hun syndet, saa har hun ogsaa sørget og lidt, og du ved bedre end jeg, at vi skulle tilgive hverandre, som vi selv bede Gud om at tilgive os. Kjære Fader, forlad mig, at jeg siger alt dette, thi det sømmer sig ikke for den unge at belære den graahaarede, men jeg er saa langt borte fra jer, at mit Hjærte ængstes for jer alle, og jeg vilde saa inderlig gjærne høre, at du har tilgivet hende hendes Synd, saa jeg tager ikke i Betænkning at sige mere, end jeg maaske ellers burde sige. Folk her er brave og har vist mig megen Godhed, ligesom Hedningerne viste den hellige Apostel, og her er en Slags udvalgte her i Landet; de har Kirker uden Orgler ligesom hos os; de kaldes Forsamlingshuse, og Præsten prædiker der uden Præstekjole. Men de fleste her i Landet er Prælatister, hvilket er grueligt at tænke paa; og jeg saa' to Præster gaa paa Jagt med Hunde lige saa frejdige som Roslin eller Driden, den unge Laird af Loup-the-dike eller nogen anden vild Knøs i Lothian. Det var et sørgeligt Syn. O, kjære Fader, Gud velsigne dig, naar du lægger dig, og naar du staar op, og husk at bede for

din hengivne Datter

Jeanie Deans".

I en Efterskrift stod der: „Jeg har hørt af en brav Kone, der er Enke efter en Kvæghandler, at de har et Middel i Cumberland imod Sumpfeberen. Det bestaar i en Pint Øl — ja de kalder det saa, men det er kun en Draabe i Sammenligning med vor store skotske Pint, knapt saa meget som en Kvart — og det bliver kogt med Sæbe og Hjortetaksdraaber og saa hældt i Svælget paa Kreaturerne med et Horn. Du kunde prøve det paa den blakkede, aarsgamle Kvie; hjælper det ikke, kan det da i alt Fald ikke skade. — Hun var en rar Kone og lod til at forstaa sig godt paa Hornkvæg. Naar jeg kommer til London, er det min Agt at besøge vort Søskendebarn Madam Glass, Tobaks-

handlerens i Tidslen, som er saa artig at fylde din Tobaks-pung en Gang om Aaret. Hun maa jo være godt kjendt i London, saa jeg tvivler ikke om, at jeg let skal finde hende".

Da vi ikke have kunnet modstaa Fristelsen til at gaa saa vidt i Retning af at krænke vor Heltindes Brevhemmelighed, vil vi gaa et Skridt videre og ogsaa meddele Læseren det Brev, hun skrev til sin Kjæreste.

„Hr. Reuben Butler!

Jeg haaber, at De maa have det bedre, naar De faar dette Brev, som blot skal lade Dem vide, at jeg i god Behold er naaet til denne store By, og at jeg ikke er bleven træt af min Gang, men tvært imod har det meget bedre. Og jeg har set mange Ting, som jeg haaber en Gang at skulle fortælle Dem, ogsaa den store Kirke her, og rundt om Byen er der Møller, som ikke har store Hjul eller Mølledamme, men drives af Vinden, hvilket ser mærkelig ud. En af Møllerne bad mig træde indenfor og se den i Gang, men jeg vilde ikke, for jeg er ikke kommen til Syden for at stifte Bekjendtskab med fremmede. Jeg gaar den lige Vej, og naar nogen hilser høflig paa mig, saa nikker jeg bare, men jeg taler ikke til andre end Kvinder af min egen Sekt. Jeg vilde ønske, Hr. Butler, jeg vidste noget, der kunde gjøre Dem rask, for de har mere Medicin her i denne By York, end der skulde til for at kurere hele Skotland, og noget af det kunde De vist have godt af for Deres Daarlighed. Havde De bare en kjærlig, moderlig Person til at pleje Dem og faa Dem til at lade være at ødelægge Dem selv med Læsning — for det er mer end nok, at De læser med Børnene i Skolen — og give Dem varm Mælk om Morgenen, saa vilde jeg være mere rolig for Dem. Jeg tvivler ikke om, at jeg vil udrette det, jeg er rejst ud for — jeg kan ikke tvivle paa det — jeg vil ikke tænke paa at tvivle paa det — for naar jeg ikke er ganske vis paa det, hvordan skal jeg saa rigtig alvorlig kunne komme frem med mine Bønner i de høje Herskabers Nærværelse? Men at vide, at ens Hensigt er god, og saa at gjøre sit Hjærte stærkt, det er Vejen til at komme igjennem det værste her i Verden. Som Barnerimet lyder: „Sidst i Marts den værste Storm kan ej dræbe mindste Orm", og er det Guds Vilje, kan vi, som skiltes i Sorg, mødes igjen i Glæde selv paa denne

Side af Jordan. Jeg beder Dem ikke om at huske, hvad jeg bad Dem om, da vi skiltes, angaaende min stakkels Fader og den ulykkelige Pige, for det ved jeg, De vil af kristelig Barmhjærtighed, som har mere at sige end alle Anmodninger fra

Deres hengivne
Jeanie Deans".

Ogsaa dette Brev havde en Efterskrift: „Kjære Reuben, dersom De synes, at jeg burde have sagt mere og kjærligere Ting til Dem, saa lad, som jeg har skrevet dem, for det ved jeg for vist, at jeg ønsker Dem alt, hvad kjærligt og godt er. De synes formodentlig, jeg er bleven en Ødeland, for jeg gaar med Strømper og Sko hver Dag, men det er Skik og Brug her blandt pæne Folk, og hvert Land har sine Skikke. Men frem for alt vilde De le, hvis vi nogen Sinde bliver glade og kommer til at le igjen, dersom De saa' mit runde Ansigt under en Bon-grace af Straa, der er saa stor og rund som Midtergangen i Libberton Kirke. Men den tager godt af for Solen og holder uhøviske Folk fra at glo paa en, som om man var en Varulv. Jeg skal skrive Dem til, hvordan det gaar mig hos Hertugen af Argyle, naar jeg kommer til London. Send mig et Par Ord om, hvordan De har det; De kan sende dem til Madam Margaret Glass, Tobakshandlerske i Tidslen i London, og kan De fortælle mig, at De er ved Helsen, vil jeg blive saa meget lettere om Hjærtet. Undskyld Stavefejlene og den daarlige Skrift, men Pennen er daarlig".

Vi have ikke gjengivet Jeanies Retskrivning; den kunde nok have trængt til en bedre Undskyldning end den, hun gav, skjønt en vis Laird i Galloway ogsaa anførte til Undskyldning for sin slette Retskrivning, at hans Pen ikke duede, men jeg kan forsikre Læseren, at vor Heltinde, takket være den Umage, Butler havde gjort sig, skrev halvtredsindstyve Gange saa godt som Halvdelen af Skotlands fornemme Damer paa den Tid, hvis mærkværdige Retskrivning og kuriøse Udtryk staa i den stærkeste Modsætning til den sunde Sans, deres Breve i Reglen vidne om.

For øvrigt gav Jeanie sig maaske nok Udseende af at have mere Haab og at være ved bedre Mod, end det i

Virkeligheden var Tilfældet, men det kom af hendes kjærlige Ønske om at lette Faderen og Butler for de Bekymringer for hendes Skyld, som hun følte i høj Grad maatte forøge deres Sorg. „Naar de tror, at jeg har det godt og udretter noget godt", sagde den stakkels Pilgrim til sig selv, „vil Fader være venligere imod Effie og Butler tænke mere paa sig selv, for jeg ved godt, at de begge to tænker mere paa mig, end jeg selv gjør".

Hun forseglede derpaa sine Breve omhyggelig og bragte dem selv paa Posthuset, hvor hun ivrig forhørte sig om, hvornaar de kunde ventes at ville komme til Edinburgh. Efter at dette var besørget, modtog hun gjærne sin Værtindes indtrængende Indbydelse til at spise til Middag hos hende og blive hos hende til næste Morgen. Værtinden var, som vi alt have sagt, hendes Landsmandinde. Den Iver, hvormed Skotterne komme hverandre i Møde, meddele sig til hverandre og, saa vidt det staar i deres Magt, hjælpe hverandre, bebrejdes os ganske vist ofte som beroende paa Fordom og Bornerthed, men os synes den tvært imod at have sin Rod i en højst berettiget og hæderlig patriotisk Følelse i Forbindelse med en Overbevisning om, at Nationens Sæder og Grundsætninger er en Slags Garanti for den enkeltes Karakter — en Overbevisning, som, hvis den ikke holdt Stik, for længst vilde være bleven gjendrevet af Erfaringen. I alt Fald synes det os, at dersom denne Forkjærlighed for Landsmænd virker som et yderligere Baand, der knytter Folk til deres Medmennesker og bringer dem til at yde deres Landsmænd Tjenester, de trænge til, og som det staar i deres Magt at yde dem, som en kraftig og virksom Tilskyndelse til gode Gjerninger, er den at foretrække for den mere upartiske og omfattende almindelige Velvilje, som vi undertiden have hørt blive hævdet som Undskyldning for, at man ikke hjælper nogen som helst.

Madam Bickerton, Værtinden i „De syv Stjærner" i Slotsgaden i York, led i høj Grad af sit Folks ulykkalige Fordomme. Hun viste Jeanie Deans overmaade megen Venlighed, saa meget mere, som hun selv stammede fra Mid-Lothian, hvor Jeanie var født, tog sig saa moderlig af hende og lagde saa megen Bekymring for Dagen for, hvorledes det videre vilde gaa hende paa hendes Rejse, at Jeanie,

som dog af Naturen var temmelig forsigtig, mente, at hende kunde hun trygt fortælle hele sin Historie.

Madam Bickerton korsede sig og gjorde store Øjne, da hun havde hørt den. Den vakte baade hendes Forundring og Deltagelse, men hun gav ogsaa forskjellige gode Raad og Anvisninger.

Hun forhørte sig først om, hvordan det stod til med Jeanies Kasse — hendes Penge var som Følge af hendes Gavmildhed i Libberton og de uundgaaelige Udgifter paa Rejsen svundne ind til omtrent femten Pund. „Det slog nok til", sagde Madamen, „naar hun bare slap sikkert til London med dem og ikke blev af med dem paa Vejen".

„Sikkert!" svarede Jeanie, „jeg skal nok komme sikkert til London med dem, fraregnet de nødvendige Udgifter".

„Ja, men Stratenrøverne, min Pige!" sagde Madam Bickerton, „for nu er du kommen ind i en mere civiliseret, det vil sige mere kjæltringeagtig Egn end der nord paa, og jeg ved virkelig ikke, hvordan det vil gaa dig. Kunde du vente en otte Dages Tid her, saa skal vore Vogne af Sted, og saa skulde jeg bede Joe Broadwheel tage sig af dig og kjøre dig til „Svanen og de to Halse". Og du har ikke nødig at være knibsk imod Joe, i Fald han gjør lidt Løjer med dig, for han er en flink Fyr og lystig, der er ikke bedre Knøs paa hele Vejen, og Englænderne er gode nok som Ægtemænd, det ved jeg af egen Erfaring med min stakkels Mand, Moses Bickerton, som nu ligge oppe paa Kirkegaarden".

Jeanie skyndte sig at sige, at hun ikke paa nogen Maade kunde vente, til Joe Broadwheel skulde af Sted — hun følte sig slet ikke tiltalt af Udsigten til at blive Gjenstand for hans Opmærksomhed paa Rejsen.

„Naa ja, min Pige", sagde den gode Kone, „saa maa du sejle din egen Sø og spænde dit Bælte, som du kan bedst. Men lyd mit Raad og gjem dine Guldstykker i dit Livstykke; det er ikke værdt, du har mere end et Par Stykker og noget Sølv fremme, i Fald der kommer nogen, for en Dagsrejse herfra er der lige saa vilde Knøse som paa Brinkerne ved Doun i Perthshire. Og naar du kommer til London, maa du ikke gaa omkring i Gaderne og gjøre store Øjne og spørge Folk efter Madam Glass i Tidslen, saa bliver du, Gud hjælpe mig, bare til Spot og Latter. Gaa

du hen til den skikkelige Mand, hvis Adresse jeg har skrevet op her, han kjender de fleste Skotter, der er bosiddende i London, og han skaffer dig nok Rede paa din Veninde".

Jeanie tog med oprigtig Tak imod det lille Anbefalingsbrev, men noget urolig i Anledning af Stratenrøverne kom hun til at tænke paa, hvad Ratcliffe havde sagt, og efter kortelig at have gjort Rede for, hvorledes hun var kommen i Besiddelse af et saa mærkeligt Aktstykke, rakte hun Madam Bickerton det Papir, han havde givet hende.

Værtinden i de syv Stjærner ringede nu ikke paa en Klokke, thi det var ikke Skik og Brug den Gang, men hun fløjtede i en Sølvpibe, hun havde hængende ved sit Bælte, og en tyk Tjenestepige traadte ind.

„Sig til Dick Staldkarl, at han skal komme her ind", sagde Madam Bickerton.

Dick Staldkarl indfandt sig følgelig — en sær, skjæg udseende, klodset Fyr med et langt, magert Ansigt, skjælende Øjne, en kroget Arm og haltende Gang.

„Dick", sagde Madam Bickerton i en myndig Tone, der viste, at hun ogsaa var hjemme, i alt Fald naturaliseret i Yorkshire, „du kjender jo de fleste Folk, der færdes paa Landevejen, og ved Besked om det meste af, hvad der foregaar der?"

„Aa, Gud hjælpe mig, Madam", sagde Dick, idet han trak paa Skuldrene paa en saadan Maade, at det ikke var let at afgjøre, om det skulde udtrykke Anger eller Skjæghed. „Ja, jeg har jo nok vidst Besked om et og andet i mine Dage, Madam". Han saa' listig ud og lo, og derpaa satte han et alvorligt Ansigt op og sukkede som en, der er klar til at tage Tingene, paa hvilken Maade det skal være.

„Kjender du blandt andet denne Stump Papir, Mand?" sagde Madam Bickerton, idet hun rakte ham det Pas, Ratcliffe havde givet Jeanie Deans.

Da Dick havde set paa Papiret, blinkede han med det ene Øje, trak sin store Mund op til begge Ørene, saa den lignede en sejlbar Kanal, kløede sig i Hovedet af alle Kræfter og sagde saa: „Kjender det, Madam? — ja det kunde nok hænde sig, man kjendte det, naar det ikke bragte nogen i Ulykke".

„Ikke en Sjæl", sagde Madam Bickerton, „det ind-

bringer bare dig en Snaps Genever, Mand, naar du rykker ud med Sproget".

„Naa ja", sagde Dick, idet han med et fiffigt Blik trak op i sine Buxer med den ene Haand, medens han samtidig sparkede bag ud med det ene Ben, for at faa dette vigtige Klædningsstykke til at sidde bedre, „jeg tør nok sige, at det Pas er godt nok paa Vejen, naar det ikke kommer an paa andet".

„Men hvad er han for en Fyr?" sagde Madam Bickerton, idet hun blinkede til Jeanie, ganske stolt af sin kyndige Staldkarl.

„Naa, hvad ved jeg? — Jim Rat — han har jo spillet Hejgut nord paa i det sidste Aars Tid — han og skotske Wilson, Handie Dandie, som de kaldte ham — men han er ikke mere her paa Egnen, saa vidt jeg ved. Men der er ikke den Herre, der holder til paa Landevejen paa denne Side Stamford, som ikke vil respektere Jims Pas".

Værtinden gjorde ikke flere Spørgsmaal, men skjænkede Dick et Glas Genever. Han dukkede Hovedet og Skuldrene, skrabede ud med sit bedste Ben, slog Brændevinen i sig, for at bruge et teknisk Udtryk, og trak sig saa tilbage til sine egne Enemærker.

„Jeg vil raade dig til, Jeanie", sagde Madam Bickerton, „hvis du møder nogen af de fæle Fyre paa Vejen, at vise dem den Stump Papir, for det skal nok hjælpe dig, det kan du være vis paa".

Et pænt lille Aftensmaaltid afsluttede Dagen. Den i fremmed Jordbund omplantede Madam Bickerton tog godt til sig af de krydrede Retter, drak en Del solidt gammelt Øl til samt et Glas stærk Toddy, alt imedens hun fortalte Jeanie en Historie om sin Podagra og undrede sig over, hvor det kunde være, at hun, hvis Forfædre baade paa fædrene og mødrene Side i mange Slægtled havde været Forpagterfolk i Lammermuir, havde paadraget sig en Daarlighed, som de aldrig havde kjendt noget til. Jeanie vilde ikke støde sin venlige Værtinde ved at sige hende sin Mening om, hvorfra denne Daarlighed efter al Sandsynlighed skrev sig, men hun tænkte paa Ægyptens Kjødgryder, og til Trods for alle Opfordringer til at tage for sig af Retterne holdt hun sig til Grøntsager og et Glas koldt Vand.

Madam Bickerton forsikrede hende, at Betaling var der aldeles ikke Tale om, hun gav hende Anbefalingsbreve med til sin Forretningsven i London og til adskillige Kroer paa Vejen, hvor hun var kjendt og havde noget at sige, mindede hende om, hvordan hun skulde bære sig ad med at skjule sine Penge, og tog, da hun skulde bryde op tidlig om Morgenen, meget kjærlig Afsked med hende, idet hun tog det Løfte af hende, at hun skulde besøge hende paa Hjemvejen til Skotland og fortælle hende, hvordan det hele var gaaet, hvilket Løfte Jeanie trolig forsikrede hende, hun nok skulde holde.

Ni og tyvende Kapitel.

Da vor rejsende tidlig næste Morgen gav sig paa Vejen for at fortsætte sin Rejse og var i Begreb med at forlade Gjæstgivergaarden, var Dick Staldkarl oppe, hvad enten han nu var staaet tidlig op eller slet ikke havde været i Seng — begge Dele passede jo lige godt til hans Bestilling. Han raabte efter hende: „God Morgen, Jomfru. Tag Dem i Agt for Gunnerby Høj, Jomfru. Robin Hood er død og borte, men der er Snaphaner endnu i Beverdalen". Jeanie saa' paa ham, som om hun ventede en nærmere Forklaring, men med et Blik, et Minespil og et Skuldertræk, man skulde have ondt ved at gjøre ham efter, vendte Dick sig atter til den knoklede Ganger, han var ved at strigle, og sang, medens han bearbejdede den med Strigle og Børste:

Robin Hood var en Svend saa gjæv og saa god,
hans Bue den var af Tax,
naar han sagde „staa!" de Godtfolk stod,
og vi er af samme Slags.

Jeanie gik videre uden at spørge, thi der var ikke noget i Dicks Væsen, der indbød hende til en længre Samtale. Efter en besværlig Dagsmarsch kom hun til Ferrybridge, den Gang og siden den bedste Kro ved den store Nordvej, og en Hilsen fra Madam Bickerton i Forbindelse med hendes

eget jævne og rolige Væsen indtog Værtinden saaledes for hende, at hun skaffede hende bekvem Befordring med en Postheſt, der juſt skulde tilbage til Tuxford, saa at hun anden Dagen efter, at hun havde forladt York tilbagelagde ſin længſte Dagsrejſe. Hun var en hel Del træt ſom Følge af denne Maade at rejſe paa, ſom hun var mindre vant til end til at vandre paa ſine Ben, og det var betydelig ſenere end ſædvanlig, da hun den følgende Morgen følte ſig i Stand til at drage videre. Ved Middagstid havde hun den hundredarmede Trent og de ſværtede Ruiner af Newark Slot, der blev ødelagt i den ſtore Borgerkrig, for ſig. Man kan let tænke ſig, at Jeanie aldeles ikke følte ſig friſtet til at indlade ſig paa antikvariſke Underſøgelſer, men, ſaa ſnart hun var kommen ind i Byen, gik lige hen til det Værtshus, der var bleven givet hende Anvisning paa i Ferrybridge. Medens hun fik noget at ſpiſe, lagde hun Mærke til, at Pigen, der bragte hende det, flere Gange ſaa' ſtivt paa hende, ſom om hun ſærlig interesſerede hende, og til ſidſt ſpurgte hun til hendes ubeſkrivelige Overraskelſe, om hun ikke hed Deans, og om hun ikke var fra Skotland og paa Vejen til London i Anledning af en Retsſag. Ved Siden af den Enfold, der var ejendommelig for hende, havde Jeanie noget af ſit Folks Forſigtighed, og efter almindelig ſkotſk Skik ſvarede hun paa dette Spørgsmaal ved ſelv at gjøre et nyt. Hun ſpurgte Pigen, hvorfor hun ſpurgte om det.

Den tjenende Aand i Moren i Newark ſvarede, at der om Morgenen var kommen to Fruentimmer gjennem Byen, og de havde ſpurgt efter en ved Navn Jeanie Deans, der ſkulde til London i ſaadant et Ærinde, og de havde næſten ikke villet tro, at hun ikke allerede var kommen.

Meget overraſket og noget urolig — thi hvad man ikke kan forklare, plejer man gjærne at blive urolig over — ſpurgte Jeanie Pigen nærmere ud om, hvorledes disſe to Kvinder havde ſet ud, men hun kunde ikke faa andet at vide, end at den ene var gammel og den anden ung, at den unge var højeſt, og at den gamle talte meſt og ſyntes at udøve en vis Myndighed over ſin Ledſagerſke, og at de begge talte med ſkotſk Accent.

Dette blev Jeanie nu ikke klogere af, og opfyldt af en ubeſkrivelig Anelſe om, at man havde noget ondt i Sinde

imod hende, besluttede Jeanie sig til at tage Postheste til den næste Station Det lod sig imidlertid ikke gjøre; tilfældige Omstændigheder havde bevirket, at alle Postheste var optagne, og Værten kunde ikke skaffe hende Heste og Fører. Efter at have ventet en Stund i Haab om, at et Par Heste, der var syd paa, skulde komme tilbage i saa god Tid, at hun kunde bruge dem, besluttede hun omsider, skammende sig over sin Krysteragtighed, at fortsætte Rejsen paa sin sædvanlige Maade.

„Vejen gaar gjennem fladt Land hele Tiden", forsikrede man hende, „undtagen en tre Fjerdingvej fra Grantham, hvor du skal have Nattely, der er der et højt Bjærg, som hedder Gunnerby Høj".

„Det fornøjer mig at høre, at der er en Høj", sagde Jeanie, „for baade mine Øjne og mine Ben er trætte af alt det flade Land — det ser ud hele Vejen fra York hertil, som om Jorden alle Vegne var grøftet og planeret, og det er meget trættende for mine skotske Øjne. Da jeg ikke længere kunde se de store blaa Bjærge, de kalder Ingleborough, syntes jeg, jeg ikke havde en eneste Ven mere i dette fremmede Land".

„Ja, hvad det angaar, min Pige", sagde Værten, „saa skulde jeg ikke have noget imod, om du kunde tage Gunnerby med dig i dit Forklæde, siden du holder saa meget af Bjærge, for det er den rene Fordærvelse for Hestene. Men nu vil jeg ønske dig en lykkelig Rejse, og gid du maa komme vel over den, for du er en rask og flink Pige".

Med disse Ord tog han et vældigt Drag af et ærværdigt Krus med hjemmebrygget Øl.

„Jeg haaber ikke, der er slette Mennesker paa Vejen, Herre?" sagde Jeanie.

„Jo, naar den er fri for Pak, vil jeg paatage mig at fylde Graby Dam med Pandekager. Men der er ikke saa mange af dem nu, og siden de har mistet Jim Rat, er der ikke mere Sammenhold mellem dem end imellem Folkene i Marsham, da de blev af med deres Fælled. Tag dig en Taar, inden du gaar", tilføjede han, idet han bød hende Kruset, „du faar ikke andet i Aften end Havresuppe og Vand".

Jeanie afslog høflig at drikke af Kruset og spurgte, hvad hun skyldte — hun brugte det skotske Ord.

„Hvad for noget? Hvad mener du med det, Pige?"

„Jeg mener — jeg vilde gjærne have at vide, hvor meget jeg skal betale", svarede Jeanie.

„Betale? Gud velsigne dig! ingen Ting, Pige — du har jo ikke faaet andre Drikkevarer end en Smule Øl, og Moren har altid Raad til at spendere en Mundfuld Mad paa vejfarende Folk som dig, der ikke taler et kristent Sprog. Din Skaal igjen — nok paa en frisk, som han sagde, Mark Bellgrave", og med disse Ord tog han igjen et dybt Drag af Kruset.

Rejsende, som i vore Dage have besøgt Newark, ville sikkert mindes det mærkværdig høflige og dannede Væsen, den nuværende Gjæstgiver lægger for Dagen, og det vil maaske more dem at sammenligne det med hans mere ubehøvlede Forgængers. Men vi tro, man vil erkjende, at Polituren ikke har berøvet Metallet noget af dets virkelige Værd.

Jeanie tog altsaa Afsked med den brave Vært og drog atter ud paa sin ensomme Vandring. Hun blev noget urolig, da Aftenen og Tusmørket overfaldt hende paa den aabne Slette, der strækker sig hen til Foden af Gunnerby Høj, og som hist og her er bedækket med Krat og gjennemskaaret af Moser. De store Fælleder, der laa ved Nordvejen, og som nu for største Delen er indhegnede, i Forbindelse med et i det hele taget meget mangelfuldt Politivæsen udsatte de rejsende for Landevejsrøveri i en Grad, man nu ikke gjør sig nogen Forestilling om undtagen i Hovedstadens umiddelbare Nærhed. Jeanie var fuldkommen paa det rene hermed, og da hun hørte Hestetrampen bag ved sig, fremskyndede hun derfor sin Gang og trak sig uvilkaarlig over til Siden af Vejen for at give Rytteren saa megen Plads som muligt til at komme forbi. Da Hesten naaede hende, saa' hun, at der sad to Kvinder paa den, af hvilke den ene sad paa en almindelig Saddel, den anden paa en Damesaddel bag ved hende, som man endnu undertiden kan se det i England.

„God Aften, Jeanie Deans", sagde den forreste af Kvinderne, idet Hesten passerede vor Heltinde. „Hvad synes

du om den dejlige Høj der henne, der knejser helt op imod Maanen? Montro det ikke skulde være Vejen til Himmerig, som du holder saa meget af? Gud velsigne dig, maaske vi kan naa der op endnu i Nat, skjønt Mutter her har noget svært ved at komme til Vejrs".

Med disse Ord drejede hun sig om i Sadlen, i det hun halvvejs standsede Hesten. Fruentimmeret paa Damesadlen bag ved hende syntes imidlertid at drive paa hende, men Jeanie kunde kun utydelig høre, hvad hun sagde:

„Hold din Mund, dit maanesyge Kvæg! Hvad har du at gjøre med . . . eller med Himmerig eller Helved?"

„Ikke meget med Himmerig, Mutter, det maa jeg sande, naar jeg betænker, hvem jeg har siddende bag ved mig — og hvad Helvede angaar, saa klarer det nok selv Affærerne, naar den Tid kommer, skal jeg love for. Naa, dit Øg, af Sted med dig, og lad det gaa strygende, min Dreng, som om du var et Kosteskaft, for du har en Hex paa Ryggen af dig.

Med Huen paa min Fod og med Sko paa min Haand
jeg farer som en Vildild igjennem Land og By".

Hestens Hovslag og den voxende Afstand bevirkede, at Jeanie ikke tydelig kunde skjelne flere Ord af hendes Sang, men i nogen Tid hørte hun den uartikulerede Lyd af den.

Vor Pilgrim blev staaende som lammet af en ubestemt Angst. At blive nævnet ved Navn paa saa vild en Maade og i saa fremmed en Egn, uden at der fulgte nogen yderligere Forklaring eller Meddelelse efter, og det af en Person, der fløj saa sælsomt forbi og forsvandt for hende, havde næsten noget overnaturligt ved sig ligesom

de luftige Tunger, der kalde Folk ved Navn
paa Heder, ved Stranden, i ensomme Ørken,

som det hedder i Comus, og var Jeanie Deans end vidt forskjellig fra Damen i hint fortryllende Maskespil i Hensseende til Skjønhed, Væsen og Stand, saa passede Digtets følgende Ord fortræffelig paa den ejendommelige Uro, hun følte:

og saadanne Tanker formaa at forvirre,
men ej at forrykke det dydige Sind,
Samvittighed vogter som trofast Ridder.

Og naar hun mindedes det Ærinde, hun var draget ud for at røgte, dreven af Kjærlighed og Pligtfølelse, var det jo i Virkeligheden hendes Ret, om man kan bruge dette Ord, at vente, at Himlen vilde beskytte hende, medens hun gjorde denne gode Gjerning. Hun var imidlertid ikke kommen synderlig videre efter at have faaet Ro i Sindet ved disse Tanker, før hun blev skræmmet op paa ny af en ny og mere umiddelbar Grund til Angst. To Mænd, der havde ligget paa Lur imellem nogle Buske, sprang op og kom hen imod hende paa Vejen med truende Lader. „Staa stille, og op med Brikkerne", sagde den ene af dem, en undersætsig, kraftig bygget Karl med en Kittel paa som den, Kuskene pleje at bære.

„Fruentimmeret forstaar ikke Forretningssproget", sagde den anden, en høj, mager Mand. „Pengene eller Livet, min Skat".

„Jeg har kun meget faa Penge, mine Herrer, sagde stakkels Jeanie, idet hun kom frem med dem, hun havde taget fra Hovedsummen og havde paa rede Haand for paakommende Tilfældes Skyld; „men er det Deres Agt, at De vil have dem, maa jeg jo give Dem dem".

„Det forslaar ikke, min Tøs; den gaar Fanden tage mig ikke", sagde den undersætsige Kjæltring. „Tror du, at Kavalerer sætter deres Liv paa Spil paa Landevejen for at lade sig snyde paa den Maade? Vi vil have hver en Hvid, du har, ellers klæder vi dig, Gud forbande mig, af til Skindet".

Hans Kammerat, der syntes at føle noget ligesom Medlidenhed med den Skræk, der nu stod malet i Jeanies Ansigt, sagde: „Nej, Tom, hun er en af de fromme, saa vi vil for en Gangs Skyld tro hende paa Ordet uden at skride til Afklædningsprøven. Hør, min Tøs, hvis du vil se op paa Himlen og sige, at det er alle de Penge, du har paa dig, skal vi lade dig løbe".

„Jeg kan ikke sige, hvad jeg har paa mig, mine Herrer", svarede Jeanie, „for min Rejse gjælder Liv og Død; men hvis De blot vil lade mig beholde saa meget, at jeg kan faa Brød og Vand, vil jeg være fornøjet og takke Dem og bede for Dem".

„Gaa til Helvede med dine Bønner", sagde den under-

sætsige, „den Mønt er ikke i Kurs hos os", og i det samme gjorde han Mine til at ville tage fat i hende.

„Vent lidt, mine Herrer", sagde hun, idet hun pludselig kom i Tanker om Ratcliffes Pas; „maaske De kjender dette Papir".

„Hvad Satan mener hun, Frank?" sagde den vildeste af Kjæltringerne. „Se du paa det, for Fanden skal hente mig, om jeg er Mand for at læse det, om det saa gjaldt min Himmeriges Part".

„Det er et Pas fra Jim Ratcliffe", sagde den høje efter at have set paa Papiret. „Efter vore Love maa vi lade Tøsen passere".

„Jeg siger Nej", sagde hans Kammerat. „Rat har trukket sig ud af Lavet og er bleven Blodhund, siger de".

„Vi har lige godt nødig at staa os godt med ham", sagde den høje.

„Men hvad skal vi da gjøre?" sagde den undersætsige. „Du ved, vi har lovet at plyndre Tøsen lige til Skindet og sende hende hjem til hendes Tiggerland som en Tigger, og nu vil du have, vi skal lade hende passere".

„Nej, det siger jeg ikke", svarede den anden; derpaa hviskede han noget til sin Kammerat, som svarede: „Ja, saa skynd dig lidt, og hold os ikke op med Snak, til der kommer Folk og napper os".

„Du maa følge med os bort fra Landevejen, Pige", sagde den høje.

„For Gud i Himlens Skyld", udbrød Jeanie, „saa sandt De er født af en Kvinde, forlang ikke af mig, at jeg skal forlade Landevejen! Tag saa hellere alt, hvad jeg ejer og har".

„Hvad Satan er Tøsen bange for?" sagde den anden Kjæltring. „Jeg siger dig, vi skal ingen Fortræd gjøre dig; men vil du ikke væk fra Vejen og følge med os, saa skal Fanden tage mig, om jeg ikke slaar Skallen itu paa dig lige paa Stedet".

„Du er en raa Bjørn, Tom", sagde hans Kammerat. „Rører du hende, skal jeg tage dig i Kværken og ryste dig, saa Leicester-Bønnerne skal rasle i dine Tarme. — Du skal ikke bryde dig om, hvad han siger, min Tøs; han skal ikke faa Lov til at røre dig med en Finger, hvis du følger rolig

med os, men bliver du ved at sludre, saa Satan hente mig, om jeg ikke lader ham klare Butiken med dig".

Denne Trusel manede alt det værste op for stakkels Jeanies Fantasi — hun saa' i ham, der var „et blidere Gemyt", sit eneste Værn imod den brutaleste Behandling. Hun fulgte derfor ikke alene med ham, men holdt ham endogsaa i Armet, for at han ikke skulde slippe fra hende, og forhærdet, som Fyren var, syntes han til en vis Grad at føle sig rørt over disse Tegn paa Tillid og forsikrede hende gjentagne Gange, at han ikke vilde taale, at der blev tilføjet hende nogen Overlast.

De førte deres Fange længere og længere bort fra den alfare Vej, men hun lagde Mærke til, at de fulgte en Slags Sti, og det beroligede hende noget, at de dog syntes at gaa efter et bestemt Maal. Efter at de havde gaaet en halv Times Tid, alle tre uden at sige et Ord, kom de til en gammel Lade i Udkanten af noget Agerland, men langt borte fra enhver menneskelig Bolig. Den var imidlertid selv beboet, thi der var Lys i Vinduerne.

En af Stimændene bankede paa Døren, som blev aabnet af et Fruentimmer, og de traadte ind med deres ulykkelige Fange. En gammel Kone, som var i Færd med at lave Mad ved en hendøende Trækulild, spurgte dem i Satans Navn, hvorfor de kom anstigende med Tøsen i Stedet for, at de skulde have klædt hende af og jaget hende ud paa Fælleden.

„Naa, naa, din gamle Vampyr", sagde den høje, „vi vil gjøre, hvad ret og rimeligt er, for at tjene dig, men heller ikke mere. Vi er slette nok, men det, du gjærne vilde gjøre os til, skinbarlige Djævle, er vi dog ikke endnu".

„Hun har et Pas fra Jim Ratcliffe", sagde den undersætsige, „og Frank her vil ikke vide noget af, at vi lader hende gaa igjennem Møllen".

„Nej, Gud forbande mig, om jeg vil", svarede Frank, „men hvis gamle Mutter Vampyr kunde passe paa hende her en lille Tid eller expedere hende tilbage til Skotland, uden at hun kommer noget til, saa ser jeg ikke noget ondt i det".

„Nu skal jeg sige dig noget, Frank Levitt", sagde den gamle Kone, „dersom du én Gang til kalder mig Mutter

Vampyr, saa skal jeg farve denne hersens rød i dit bedste Hjærteblod, min rare Dreng", og for at give Truslen Eftertryk holdt hun en Kniv op imod ham.

„Smørpriserne er nok gaaet i Vejret der oppe i det nordlige, siden Mutter Vampyr er i saadant et daarligt Humør", sagde Frank.

Uden at betænke sig et Øjeblik slyngede Furien Kniven imod ham med en rasende Indianerkvindes hævngjerrige Behændighed. Han var imidlertid paa sin Post og undgik den ved en pludselig Bevægelse med Hovedet, men den susede lige forbi hans Øre og gik dybt ind i Lervæggen bag ved.

„Naa, naa, Mutter", sagde Røveren, idet han greb hende om begge Haandleddene, „jeg skal lære dig, hvem der er Herre her", og med disse Ord tvang han Hexen tilbage, til hun efter en voldsom Modstand sank om paa et Knippe Halm; saa slap han hendes Hænder og holdt sin Finger op imod hende i den truende Stilling, Vogteren i et Galehus holder den i, naar han vil skræmme en rasende. Det syntes at have den ønskede Virkning, thi hun prøvede ikke paa at rejse sig fra den Plads, han havde tvunget hende ned paa, eller paa at øve nye Voldsomheder, men vred sine visne Hænder i afmægtigt Raseri og skreg og hylede som en besat.

„Jeg skal holde, hvad jeg har lovet dig, din gamle Satan", sagde Frank. „Tøsen skal ikke komme videre ad London til, men jeg vil ikke have, at du krummer et Haar paa hendes Hoved, om ikke for andet, saa til Straf for din Uforskammethed".

Denne Udtalelse syntes til en vis Grad at lægge en Dæmper paa den gamle Hex' voldsomme Lidenskabelighed, og medens hendes Hyl og Skjældsord efterhaanden gik ned i en dæmpet, mumlende og knurrende Tone, blev dette besynderlige Selskab forøget med en ny Person.

„Naa da, Frank Levitt", sagde denne — det var et Fruentimmer, som kom hoppende og springende ind ad Døren og med ét Sæt stod midt iblandt dem, „naa da, var du ved at slaa Mutter ihjel? eller var du ved at skære Halsen over paa Koen, som Tom kom med i Morges? eller var du ved at læse dine Bønner bagfra for at mane min gamle Ven Satan op?"

Den talendes Stemme havde en saa ejendommelig Klang,

at Jeanie øjeblikkelig gjenkjendte det forreste af de to Kvindemenneſker, der var redne forbi, lige før hun ſtødte paa Røverne, hvilket i høj Grad forøgede hendes Skræk, da det viſte hende, at den Ulykke, man vilde paaføre hende, var Reſultatet af en i Forvejen lagt Plan, ſkjønt det var hende aldeles umuligt at tænke ſig, hvem der havde lagt Raad op imod hende, eller hvorfor. Af den Tone, hun talte i, vil Læſeren rimeligvis i dette Fruentimmer gjenkjende en gammel Bekjendt fra foregaaende Kapitler i vor Fortælling.

„Ud med dig, dit gale Spektakel!“ ſagde Tom, ſom hun forſtyrrede, ligeſom han var midt i at tage ſig en Slurk af noget Brændevin, han havde ſet ſit Snit til at faa fat i. „Man har det roligere i hede Helvede end her, hvor man ſkal høre paa alt dit Daarekiſteſludder og Kjællingens Arrigſkab“, og ſaa tog han igjen fat paa det ſkaarede Krus, han var ved at kvæge ſig af.

„Hvad er det for en?“ ſagde det forrykte Fruentimmer, idet hun danſede hen til Jeanie Deans, ſom, hvor forſkrækket hun end var, ſaa' ſig godt om fuldt og faſt beſtemt paa ikke at lade noget gaa uænſet hen, ſom muligvis kunde hjælpe hende til at ſlippe bort eller oplyſe hende om, hvorledes hun egentlig var ſtedt, og hvilke Farer der truede hende. „Hvad er det?“ ſkreg Madge Vildild igjen. „Fromme Davie Deans' Datter, den gamle, tosſede Whigs Datter i en Lade imellem Kjæltringer, og det nu, det lakker ad Natten! Det er et Syn, der kan kurere daarlige Øjne! Naa da, mine Herrer, det kan man kalde Frafald fra Gudeligheden! — og den anden Søſter ſidder i Brummen i Edinburgh; det gjør mig for Reſten ondt for hende, maa jeg ſige — det er min Moder, der vil hende til Livs, og ikke mig — ſkjønt jeg maaſke har lige ſaa megen Grund dertil“.

„Hør, Madge“, ſagde den høje Kjæltring, „du har ikke ſaa meget af Satans Blod i dig ſom din Moder Hexen, ſom efter min Mening godt kunde være hans Oldemoder — tag dette unge Fruentimmer ind til dig i dit Hul, og lad ikke Satan komme ind, om han ſaa beder derom i Guds Navn“.

„Ja vel, det ſkal jeg, Frank“, ſagde Magde, idet hun greb Jeanie i Armen og trak hende med ſig, „for det ſømmer ſig ikke for kriſtelige unge Damer ſom hende og mig

at holde saadanne Karle som dig og Galge-Tom med Selskab paa denne Tid af Aftenen. Naa, god Nat da, mine Herrer, sov vel og drøm behagelig, og gid Rakkeren maatte vække jer alle til Hobe, det vilde være en Lykke for Landet".

Saa blev hun med ét greben af et nyt Indfald. Hun gik sat og ærbar hen til sin Moder, der, som hun sad ved Trækulilden, hvis røde Skjær faldt paa hendes visne og fortrukne Ansigt, der var præget af alle slette Lidenskaber, frembød et livagtigt Billede af Hekate optagen af sine natlige Ceremonier; hun kastede sig pludselig paa Knæ og sagde i en Tone som et sex Aars Barn: „Lille Mo'r, hør min Aftenbøn, før jeg gaar i Seng, og bed Gud velsigne mit søde Ansigt, som du plejede at gjøre i gamle Dage".

„Satan flaa Skindet af det til at lappe sine Buxer med!" sagde den gamle, idet hun langede ud efter hende.

Slaget ramte ikke Madge, som, da hun formodentlig af Erfaring kjendte sin Moders Maade at uddele sine moderlige Velsignelser paa, meget hurtig og behændig smuttede uden for hendes Rækkevidde. Hexen sprang op, greb en gammel Ildtang og vilde have slaaet Hovedet i Stykker paa sin Datter eller Jeanie — det lod til at være hende saa temmelig ligegyldigt, hvem af dem det blev — hvis ikke han, de kaldte Frank Levitt, atter havde stoppet hende; han greb hende i Skulderen og kastede hende voldsomt fra sig, idet han raabte: „Naada, din gamle Helvedesbrand, er du der igjen, og det oven i Kjøbet i min høje Nærværelse! — Hør nu, Madge, dit Daarekistelem, se nu til, at du kommer ind i dit Hul med din Legesøster, ellers kommer Satan og vil have Betaling for Gildet, og vi har ingen Ting at betale ham med".

Madge fulgte Levitts Opfordring og trak sig, saa hurtig hun kunde, idet hun slæbte Jeanie med sig, tilbage til et Aflukke, der var skilt fra den øvrige Del af Laden og belagt med Halm, saa man kunde skjønne, det var Meningen, at det skulde gjøre Tjeneste som Sovekammer. Maanen skinnede igjennem et Hul i Muren ind paa en Fruentimmersaddel, en Pakssaddel og et Par Tværsække, Madges og hendes elskværdige Moders Bagage. „Naa, har du nogen Sinde i dine Levedage set saadant et lækkert Sovekammer?" sagde Madge. „Sikkedan Maanen skinner ind paa det friske Straa,

hvad? Der er ikke saa behagelig en Celle i hele Daarekisten, hvor pæn den end ser ud udvendig fra. — Har du nogen Sinde været i Daarekisten?"

„Nej", svarede Jeanie sagte, forfærdet over Spørgsmaalet og over den Maade, hvorpaa det blev fremsat, men dog opsat paa at berolige sin vanvittige Sovekammerat, da hun nu en Gang var saa ulykkelig stedt, at selv dette snakkesalige, forrykte Fruentimmers Selskab syntes hende at være en Slags Beskyttelse.

„Aldrig været i Daarekisten!" sagde Madge, hvem dette lod til at overraske. „Ikke engang i den i Edinburgh?"

„Aldrig", svarede Jeanie.

„Naa, jeg tror, de tossede Karle i Retten aldrig sender andre i Daarekisten end mig — de maa have en voldsom Respekt for mig, for hver Gang jeg bliver stillet frem for dem, sender de mig altid i Daarekisten igjen. Men det er nu lige godt vist, Jeanie", vedblev hun i en meget fortrolig Tone, „at naar jeg skal sige dig min private Mening om den Ting, saa mener jeg, at du ikke har tabt synderligt derved, for Vogteren der er en fæl en, og han vil altid have det paa sin Manér, ellers gjør han Stedet til et rent Helvede for en. Jeg siger tit til ham, at han er den mest fjollede i hele Huset. — Men hvad skriger de saadan op for? Fanden tage mig, om nogen af dem kommer ind her — det vilde være uanstændigt! Nu sætter jeg mig med Ryggen imod Døren, saa skal de ikke have nemt ved at faa mig væk".

„Madge!" — „Madge!" — „Madge Vilild!" — „Madge, din Satan! hvor har du gjort af Hesten?" spurgte Mændene udenfor gjentagne Gange.

„Han er ved sit Aftenfoder, det stakkels Kræ", svarede Madge, „det var Fandens rart, om I ogsaa var ved jeres, i Fald det var sydende Svovl, saa var vi fri for jeres Skraal".

„Hans Aftenfoder!" svarede den tværeste af Kjæltringerne. „Hvad mener du med det? — sig mig, hvor han er, eller jeg slaar Skallen i Stykker paa dig, dit Daarekistelem".

„Han er i Fatter Gabblewoods Hvedemark, om I vil vide det".

„I hans Hvedemark, din forrykte Taske", svarede den anden umaadelig opbragt.

„Aa, søde Galge-Tom, hvad kan de unge Hvedestraa gjøre det stakkels Øg?"

„Det er der ikke Tale om", sagde den anden Røver, „men hvad vil Folk her paa Egnen sige i Morgen, naar de ser ham gaa der? — Gaa, Tom, og hent ham, og undgaa de side Steder, min Gut; sørg for, at der ingen Spor bliver".

„Du sørger altid for at lade mig faa Slidet, naar noget skal gjøres", brummede hans Kammerat.

„Spring du bare, du er lang nok", sagde den anden, hvorpaa Fyren forlod Laden uden yderligere Indvendinger.

Imidlertid havde Madge indrettet sig et Leje i Halmen; hun sad endnu halvt over Ende med Ryggen imod Døren, som, da den var til at aabne indad, holdtes lukket ved hendes Legemes Vægt.

„Der er mange Vidtløftigheder ved at stjæle, Jeanie", sagde Madge Vildild, „skjønt jeg somme Tider knapt kan faa Mutter til at gaa ind paa det. Hvem andre end jeg selv kunde nu have fundet paa, at jeg skulde gjøre min Ryg til en Slaa — den er nu alligevel ikke saa solid som dem, jeg har set i Fængslet i Edinburgh. De Edinburgher Smedde overgaar nu efter min Mening alle andre i hele Verden i alt, hvad der angaar Gitterstænger, Bøjler, Lænker, Slaaer og Laase, og de er heller ikke daarlige til at lave Buddingeforme, skjønt i det Stykke er Curossер Smeddene deres Overmænd. Mutter havde en Gang saadan en pæn Curossер Buddingeform, og det var min Agt at lave Budding i den til min stakkels lille Unge, som nu er død og borte — ja, det gik nu ikke rigtig til, men vi skal alle dø, ved du nok, Jeanie — I Cameronianere taler saa pænt om den Ting og gjør Jorden til et Helvede, for at I skal have mindre imod at gaa herfra. Men hvad det nu anbelanger med Daarekisten, som du snakkede om, saa vil jeg aldrig anbefale den synderlig, hverken paa den ene eller anden Manér, hvad enten det nu er rigtigt eller galt, for du ved nok, hvad der staar i Visen", og idet hun fulgte sine forvirrede og usammenhængende Indskydelser, sang hun højt:

I Daarekisten, hvor jeg laa
alt i min Ungdoms Vaar,
der fik jeg Hampearmbaand paa,
og Piisken den kan dygtig slaa,
og Fastekost man faar.

Ja, Jeanie, jeg er noget hæs i Aften, og jeg duer ikke synderlig til at synge mere; og jeg tror sandt for Dyden, jeg falder i Søvn".

Hovedet sank ned paa hendes Bryst, og Jeanie, som vilde have givet Alverden for at faa Lejlighed til i Ro at overveje, om der var nogen Mulighed for hende til at slippe bort, vogtede sig vel for at forstyrre hende. Efter at hun havde nikket et Par Minuter med halvt lukkede Øjne blev Madge imidlertid igjen betagen af Vanviddets urolige og rastløse Aand. Hun hævede Hovedet og sagde i en dæmpet Tone, der lidt efter lidt overvældedes af Døsigheden, som en Dags Ridt gav en usædvanlig Magt over hende: „Jeg ved ikke, hvad det er, der gjør mig saa søvnig — jeg sover ellers aldrig, før den søde Jomfru Maane er gaaet i Seng — især naar hun er fuld og kjører af Sted deroppe i sin store Sølvkareth — somme Tider har jeg danset for hende af lutter Fryd — og undertiden kom de døde og dansede med — Folk som Jock Porteous eller andre, jeg har kjendt, mens jeg var levende — for du ved jo nok, at jeg ogsaa en Gang døde.

Min Krop den ligger begravet
langt borte, hinsides Havet,
og jeg, som taler med dig, min Ven,
er blot en glad Sjæl, som gaar igjen.

Men naar alt kommer til alt, Jeanie, saa er der ingen, der rigtig ved, hvem der er levende, og hvem der er død — eller hvem der er gaaet til Félandet — det er nu igjen en anden Sag. Jeg tror somme Tider, mit stakkels Barn er dødt — du ved jo nok, at det er begravet — men det har ingen Ting at sige. Jeg har haft det paa mit Skjød hundrede og atter hundrede Gange, efter at det blev begravet — og hvordan kunde det lade sig gjøre, naar det var dødt — det er jo rent umuligt, kan du nok tænke". Saa fik Bevidstheden halvt Magten over hendes Fantasier, og hun brast i

Graad og raabte: „Ve mig! ve mig! ve mig!“ til hun omsider stønnede og hulkede sig i en dyb Søvn, hvilket hendes dybe Aandedræt snart røbede, og nu var Jeanie overladt til sine egne tungsindige Betragtninger.

Tredivte Kapitel.

Den svage Lysning, der faldt ind igjennem Vinduet, satte Jeanie i Stand til at se, at der næppe var Udsigt til, at hun vilde kunne slippe bort ad den Kant, thi det var anbragt højt oppe i Muren og var saa snævert, at selv om hun havde kunnet naa der op, var det tvivlsomt, om hun vilde kunne komme igjennem det. Hun kunde være sikker paa, at et mislykket Forsøg paa at flygte vilde medføre en endnu værre Behandling end den, der nu blev hende til Del, og hun besluttede derfor at se sig godt om efter en gunstig Lejlighed, før hun indlod sig paa et saa farligt Foretagende. Hun gav sig derfor til at undersøge den brøstfældige Lermur, der skilte det Aflukke, hun befandt sig i, fra Resten af Laden. Den var forfalden og fuld af Sprækker og Revner, af hvilke det lykkedes hende forsigtig og uden Støj at faa en saaledes udvidet, at hun tydelig kunde se den gamle Hex og den høje Kjæltring, som de kaldte Frank Levitt, sidde sammen ved Siden af den udgaaede Kulild aabenbart optagne af en fortrolig Samtale. Hun blev først forskrækket ved dette Syn, thi den gamle Kjællings Ansigt havde et afskyeligt Præg af forhærdet og indgroet Ondskab og Nederdrægtighed, og Mandens, som ganske vist fra Naturens Haand var mindre frastødende, passede godt til en tøjlesløs Karakter og et lovløst Liv.

„Men“, sagde Jeanie, naar hun talte herom, „jeg mindedes, hvad min ærværdige Fader havde fortalt, naar vi sad sammen om Vinteraftenerne, om, hvorlunde han havde været indespærret sammen med den af Herren benaadede Hr. James Renwick, som gjenoprejste Skotlands sande reformerte Kirkes faldne Banner, efter at den ærværdige og navnkundige Daniel Cameron, vor sidste velsignede Bannerfører var falden for

de ugudeliges Sværd ved Airsmoss, og hvorlunde selv de ugudelige Ildgjerningsmænd og Mordere, de sad indespærrede sammen med, blev bløde som Vox om Hjærterne, da de hørte dem forkynde deres Lærdomme. Og jeg tænkte ved mig selv, at den samme Hjælp, der blev dem til Del paa deres Veje, vilde ogsaa blive mig til Del paa mine, og at jeg kun behøvede at bie paa Herrens Tid og Lejlighed, naar han vilde fri mig ud af deres Garn. Og jeg mindedes den velsignede Psalmists Ord, som staa baade i den to og fyrretyvende og tre og fyrretyvende Psalme: „Hvorfor nedbøjer du dig, min Sjæl, og bruser i mit Indre? Bi efter Gud, thi jeg skal endnu takke ham for Frelsen for hans Ansigt".

Saaledes styrkede hun yderligere sit af Naturen rolige, faste og bestemte Sind ved at vende sig i Tillid til Gud, og saaledes blev den stakkels Fange i Stand til at følge og forstaa en hel Del af den ivrige Samtale, der førtes imellem dem, hun var falden i Hænderne paa, skjønt Meningen for en Del tilsløredes ved de Udtryk fra Kjæltringesproget, de jævnlig benyttede, og hvis Betydning Jeanie ikke kjendte, saa vel som ved den dæmpede Tone, de talte i, og den Maade, hvorpaa de udfyldte Hullerne i deres Sætninger ved Skuldertræk og Tegn, som den Slags Folk have for Skik.

Manden aabnede Samtalen. „Naa, Mutter", sagde han, „nu kan du da se, jeg er ærlig imod mine Venner. Jeg har ikke glemt, at du spillede en Kniv i Hænderne paa mig, saa jeg fik Bugt med Jærnstængerne i Fæstningen i York, og jeg gav mig i Lav med det Stykke Arbejde, du vilde have mig til, uden at komme med Spørgsmaal, for den ene Tjeneste er den anden værd. Men nu, da Madge, der er lige saa højrøstet som Tom fra Lincoln, er bleven noget rolig, og denne hersens Galge-Neddie er ude at røre sine Skanker for at faa fat i det gamle Øg, maa du fortælle mig, hvad alle de Anstalter skal til, og hvad der videre skal gjøres, for Fanden annamme mig, om jeg rører Tøsen eller taaler, at nogen anden rører hende, saa meget mere, som hun har Jim Rats Pas".

„Du er en skikkelig Fyr, Frank", svarede den gamle Kone, „men du er noget blødhjærtet for din Haandtering; dit gode Hjærte vil bringe dig i Ulejlighed. Jeg oplever saamænd nok, at du kommer til at spasere baglænds op ad

Galgebakken, og det bare for et Ord af en usel Pjalt, som aldrig kunde have gjort dig nogen Fortræd, naar du havde skaaret Halsen over paa ham".

„Det tager du dog maaske fejl i, Mutter", svarede Røveren. „Jeg har kjendt mangen en flink Fyr, der er kommen galt fra det allerede den første Sommer, han holdt til paa Landevejen, bare fordi han var for hastig til at bruge Næverne og Kniven. Man vil jo for Resten ogsaa gjærne leve et Par Aar med en god Samvittighed. Lad mig nu høre, hvad Meningen er med alt dette hersens, og hvad der videre skal gjøres, for at jeg kan vide, at det ikke er andet, end hvad en skikkelig Mand kan paatage sig".

„Ja, ser du, Frank, du skal vide — men tag dig først en Slurk ægte Genever". Hun trak en Flaske op af Lommen og skjænkede Fyren en ordentlig Dram af noget, som han erklærede var det rene Væsen. „Du skal vide, Frank — men skal du ikke have en Kradser til?"

„Nej, nej — naar et Fruentimmer vil have en til at gjøre Ulykker, begynder hun altid med at drikke ham fuld. Fanden med alt Brændevinsmod. Hvad jeg skal gjøre, vil jeg gjøre ædru — saa gaar det saa meget des længere".

„Naa ja, du skal vide", begyndte den gamle igjen, idet hun opgav yderligere Overtalelser, „at denne Tøs er paa Vejen til London".

Saa kunde Jeanie kun skjelne Ordet Søster.

Røveren svarede i en højere Tone: „Det er jo nok saa pænt af hende; hvad Satan rager det dig".

„Jo, gu' rager det mig, skulde jeg mene. Slipper Tøsen fra Galgen, gifter det Tossehoved sig med hende".

„Og hvem rager saa det, om han gjør det?" sagde Manden.

„Hvem det rager, dit Fæ! Det rager mig; jeg vilde kvæle hende med egen Haand, hellere end at hun skulde blive foretrukken for Madge".

„Foretrukken for Madge! Ser dine gamle, blinde Øjne ikke længere end som saa? I Fald han er, som du siger, tror du saa, han nogen Sinde gaar hen og gifter sig med saadant et Fjols som Madge? Nej, det er sgu' brillant — gifte sig med Madge Vildild — ha, ha, ha!"

„Hør, din Galgenknebel, din Pjalt, din Tyveknægt",

svarede Hexen, „selv om han aldrig gifter sig med min Tøs, skulde han derfor gaa hen og gifte sig med en anden en? Skulde en anden en tage min Datters Plads, efter at hun er bleven tossет, og jeg er bleven en Tigger, alt sammen for hans Skyld? Men jeg ved det om ham, som nok skal bringe ham i Galgen — jeg ved det om ham, som nok skal bringe ham i Galgen, om han saa havde tusind Liv — jeg ved nok til at faa ham hængt — hængt — hængt!"

Hun grinede som en hævngjerrig Satan, idet hun gjentog og med Eftertryk dvælede ved dette frygtelige Enstavelsesord.

„Hvorfor faar du ham da ikke hængt — hængt — hængt?" sagde Frank vrængende efter hende. „Det vilde der være mere Mening i end i, at du hævner dig paa to Fruentimmer, der aldrig har gjort dig eller din Datter noget ondt".

„Noget ondt?" svarede den gamle Kone; „og han skulde gifte sig med den Tugthustøs, hvis hun nogen Sinde slipper ud!"

„Men da der ikke er nogen Udsigt til, at han nogen Sinde vil gifte sig med din Pode, kan jeg min Sjæl ikke se, hvad alt dette rager dig", sagde Røveren, idet han trak paa Skuldrene. „Hvor der er noget at hole, er jeg med til at gaa lige saa langt som min Næste, men jeg hader at gjøre Ulykker bare for Ulykkernes Skyld".

„Og vilde du ingen Ting gjøre for at hævne dig?" sagde Hexen. „Hævnen er den lækreste Mundfuld, der nogen Sinde er bleven lavet i Helvede!"

„Saa lad Satan beholde den for sin egen Mund", sagde Røveren, „for jeg vil lade mig hænge, om jeg synes om den Sauce, han serverer den med".

„Hævn!" vedblev den gamle Kone, „aa det er den bedste Løn, Djævelen giver os baade her og hisset. Jeg har arbejdet haardt for den — jeg har lidt for den, og jeg har syndet for den — og jeg vil have den — ellers er der ingen Retfærdighed til hverken i Himlen eller i Helvede".

Levitt havde imidlertid tændt sig en Pibe og hørte med stor Ro paa den gamle Hex' vilde og hævngjerrige Udbrud. Han var alt for forhærdet af det Liv, han havde ført, til at de skulde ryste ham — alt for ligegyldig og vel ogsaa

alt for indskrænket til at opfatte den Lidenskab og Kraft, der var i dem. „Men", sagde han efter en Pavse, „jeg siger stadig væk, Mutter, at naar det er Hævn, du vil have, skulde du tage den over Fyren selv".

„Jeg vilde ønske, jeg kunde", sagde hun, idet hun snappede efter Vejret som en tørstig, der ved gridske Tegn tilkjendegiver, at han vil have noget at drikke. „Jeg vilde ønske, jeg kunde — men nej — jeg kan ikke — jeg kan ikke".

„Og hvorfor ikke? — det vilde jo være en Bagatel for dig at faa ham nappet og hængt for den Historie der oppe i Skotland. — Fanden hente mig, der er jo større Staahoj over den, end om man havde plyndret Englands Bank".

„Jeg har ammet ham ved dette visne Bryst", svarede den gamle Kone, idet hun lagde Hænderne over Brystet, som om hun trykkede et spædt Barn ind imod det, „og skjønt han har været en Ogle imod mig — skjønt han har givet mig Satan til Stalbroder og gjort mig til Helvedes Bytte, i Fald der er saadant et Sted, kan jeg dog ikke tage hans Liv. — Nej, jeg kan ikke", vedblev hun, som rasende paa sig selv; „jeg har tænkt paa det — jeg har prøvet paa det — men, Frank Levitt, jeg kan ikke føre det til Ende — nej, nej — han var det første Barn, jeg ammede — og en Mand kan aldrig forestille sig, hvad en Kvinde føler for det Barn, hun har næret ved sit Bryst".

„Nej, det har vi ganske vist ingen Erfaring i", sagde Levitt. „Men, Mutter, de siger, at du ikke har været saa øm over for andre Børn, du har haft at gjøre med. — Nej, stop — kom ikke med Kniven her, for her er jeg Kaptajn og Chef, og jeg vil ikke vide af Mytteri at sige".

Hexens første Bevægelse i Anledning af hans sidste Ord havde været at gribe en stor Kniv; nu slap hun den, saa den faldt ned ved Siden af hende, og med et ejendommeligt Smil sagde hun: „Børn! Det er vel dit Spøg, min Gut — hvem vilde gjøre Børn Fortræd? Madge, stakkels Tøs, kom galt af Sted med et, og den anden —", her blev hendes Stemme saa dæmpet, at Jeanie, hvor anspændt hun end lyttede, ikke kunde høre, hvad hun sagde, før hun hen imod Slutningen af Sætningen atter hævede

Stemmen: „Og saa kastede Madge det i Søen i sin Galskab, tror jeg".

Madge, hvis Søvn som de fleste affindiges kun varede kort og let afbrødes, gav nu selv sit Besyv med inde fra Aflukket.

„Nej, Mutter, det er en grov Løgn, for det gjorde jeg slet ikke".

„Stille, din Helvedes Djævel", sagde hendes Moder. „Hun vækker, Gud hjælpe mig, den anden Tøs med!"

„Det kunde blive farligt", sagde Frank. Han rejste sig og gik over Gulvet med Meg Murdocksson.

„Rejs dig", sagde Hexen til sin Datter, „eller jeg jager Kniven gjennem Døren ind i Ryggen paa dig, dit Daarekistelem!"

Det lod til, at hun gav sin Trusel større Eftertryk ved i det samme at prikke hende med Kniven, thi Madge fo'r op med et svagt Skrig, og Døren gik op.

Den gamle Kone havde et Lys i den ene Haand og en Kniv i den anden. Levitt fulgte i Hælene paa hende; om det var hans Hensigt at hindre hende i den Voldsgjerning, hun muligvis havde i Sinde, eller at hjælpe hende dermed, var ikke let at skjønne. Jeanies Aandsnærværelse stod hende bi i denne frygtelige Fare. Hun havde Herredømme nok over sig selv til at lade, som hun sov fast, ja endogsaa til at trække Vejret som en sovende, til Trods for den voldsomme Angst, hun var betagen af.

Den gamle Kone holdt Lyset lige under hendes Øjne, og skjønt dette fyldte Jeanie med en saa forfærdelig Skræk, at hun senere ofte sagde, at hun syntes hun gjennem sine lukkede Øjenlaag kunde se sine formentlige Mordere, havde hun stadig Aandsnærværelse nok til at spille den Rolle, hendes Liv maaske afhang af.

Levitt saa' skarpt og nøje paa hende; saa skubbede han den gamle ud af Aflukket og gik selv bagefter. Da de var komne udenfor og atter havde sat sig, hørte Jeanie Røveren sige: „Hun sover saa fast, som om hun var i Bedfordshire. — Naa, gamle Meg, Gud fordømme mig, om jeg forstaar et Ord af den Historie, du har disket op med, eller hvad det skal gjøre godt for, at du lader den ene Tøs blive hængt og piner den anden. Men, Fanden annamme mig, jeg vil

være ærlig imod mine Venner og gjøre, hvad du vil have. Det bliver ikke noget reelt Stykke Arbejde, ser jeg nok, men jeg tænker, jeg kan faa hende ned til Surfleet og om Bord paa Tom Maaneskins pæne Skude, saa hun kan være af Vejen en tre, fire Uger, om du saa synes. — Men Gud forbande mig, om nogen skal gjøre hende Fortræd, saa vanker der blaa Bønner. — Det er et nederdrægtigt Stykke Arbejde, og jeg vilde ønske, at baade du og det, Meg, var Fanden i Vold".

„Ja, lad gaa da, lille Levitt", sagde den gamle, „du er en Stivnakke og vil have, at al Ting skal gaa efter dit Hoved — hun skal ikke fare til Himmels en Time før Tiden for min Skyld. Jeg er lige glad, enten hun dør eller lever — det er Søsteren — ja, Søsteren".

„Naa ja, lad os saa ikke snakke mere om den Ting; jeg hører Tom komme. Vi vil slibe en Skraber, og det gjorde du ogsaa bedst i". Saa gik de til Ro, og alt blev stille i dette Lasternes Tilholdssted.

Jeanie laa længe vaagen. Ved Daggry hørte hun de to Kjæltringer forlade Laden efter at have hvisket en Stund sammen med den gamle Kone. Bevidstheden om, at hun nu kun bevogtedes af Personer af hendes eget Kjøn, gav hende lidt Mod, og overvældet af Træthed faldt hun omsider i Søvn.

Da hun vaagnede, stod Solen højt paa Himlen, og det var ledet et godt Stykke ud paa Morgenstunden. Madge Wildild var endnu inde i Aflukket og sagde strax Godmorgen til hende med sin sædvanlige vanvittige Lystighed. „Og nu skal jeg fortælle dig noget, min Tøs", sagde Madge, „her er foregaaet mærkværdige Ting, medens du laa og sov paa dit grønne Øre. Politiet har været her, du, og de nappede Mutter ved Døren og trak af med hende til Fredsdommeren for Mandens Hvedemarks Skyld. Gud forbarme sig, disse engelske Bønderknolde gjør lige saa meget Væsen af en Smule Hvede eller Græs, som en skotsk Laird gjør af sine Harer og Agerhøns. Naa du, hvis du nu har Lyst til det, skal vi spille dem et ordentligt Puds; vi stikker af og gaar os en Tur — sikken et Mudder, der bliver, naar de savner os, vi kan magelig være her tilbage før Middags Tid, eller i alt Fald før Natten falder paa, og saa har vi dog faaet

en Smule Fornøjelse og friſk Luft. — Eller maaſke du hellere vil have nogen Frokoſt og ſaa lægge dig til at ſove igjen? Det kjender jeg godt fra mig ſelv; jeg kan ſomme Tider ſidde hele Dagen med Haanden op til Hovedet og gider ikke ſpilde et Ord paa en Hund — og ſaa til andre Tider kan jeg ikke ſidde ſtille et Øjeblik. Saa ſiger Folk, jeg er værſt, men jeg er altid klog nok — du har ikke nødig at være bange for at gaa med mig".

Om Madge Vildild ſaa havde været den meſt raſende vanvittige i Stedet for, at hun i Virkeligheden var i Beſiddelſe af en tvivlſom, uſikker og forſtyrret Forſtand, ſom det var op og ned med, rimeligvis efterſom forſkjellige yderſt trivielle Aarſager indvirkede paa den, vilde Jeanie næppe have haft noget at indvende imod at forlade et Fængſel, hvor hun havde ſaa meget at frygte. Hun forſikrede ivrig Madge, at hun ikke kunde ſove mere og ikke brød ſig om at faa noget at ſpiſe, og i det ſtille Haab, at hun ikke begik nogen Synd derved, ſtyrkede hun Madge i hendes fjantede Lyſt til at gaa i Skoven.

„Det er heller ikke bare derfor", ſagde ſtakkels Madge, „men jeg mener ogſaa, du har bedſt af at komme væk fra Folkene her; ikke fordi de juſt er ſlette Mennesker, men de har ſaadan en løjerlig Maade at være paa, og jeg tænker ſomme Tider, at det aldrig har været rigtig fat med Mutter og mig, ſiden vi begyndte at holde til med den Slags Folk".

Med al den Skyndſomhed, den Glæde, den Frygt og det Haab, der er naturlig for en Fange, ſom faar ſin Frihed, greb Jeanie ſin lille Bylt og fulgte med Madge ud i det fri. Hun ſaa' ſig ivrig om efter en menneſkelig Bolig, men der var ingen at opdage. Jorden var til Dels opdyrket, til Dels laa den hen i ſin naturlige Vildhedstilſtand, alt ſom de ligegyldige Jordbrugeres Luner havde føjet det. Hvor den laa hen i ſin oprindelige Tilſtand, var den gold og øde, hiſt og her bedækket med lave Træer og Buſke, paa andre Steder ſumpig, og atter paa andre beſtod den af faſte og tørre Sandbanker eller Græsgange.

Jeanies Iver drev hende førſt og fremmeſt til at ſøge at udfinde, hvor Landevejen var, ſom hun med Magt var bleven ført bort fra. Naar hun kom ud paa alfar Vej, mente hun, at hun nok vilde møde en eller anden eller

komme til et Hus, hvor hun kunde fortælle sin Historie og søge Beskyttelse. Et Blik til alle Sider overtydede hende imidlertid til hendes Sorg om, at hun ikke havde noget som helst Middel, der med nogen Sikkerhed kunde vejlede hende, og at hun var og blev afhængig af sin forrykte Ledsagerske. „Skal vi ikke gaa ud paa Landevejen?" sagde hun til Madge i den Tone, en Barnepige plejer at tale i, naar hun vil overtale et Barn til noget. „Det er bedre at gaa paa Vejen end her imellem Buske og Ukrudt".

Madge, som gik meget hurtig, standsede ved dette Spørgsmaal og saa' paa Jeanie med et hurtigt og forskende Blik, der syntes at vise, at hun var fuldkommen paa det rene med hendes Hensigt. „Aha, min Tøs!" raabte hun, „er det paa den Manér, du vil have det? — Du vil nok smøre Hæser, mærker jeg".

Jeanie betænkte sig et Øjeblik paa, om hun ikke gjorde bedst i at følge det Vink, der laa i Madges Ord, og prøve paa at løbe fra hende. Hun vidste imidlertid ikke, i hvilken Retning hun skulde flygte; hun var ingenlunde vis paa, at hun var lettest til Bens, og hun var fuldkommen paa det rene med, at dersom det gale Fruentimmer forfulgte og indhentede hende, vilde hun komme til kort, hvad Kræfter angik. Hun opgav derfor foreløbig Tanken om at prøve paa at slippe bort paa den Maade, og idet hun sagde et Par Ord for at fjærne Madges Mistanke, fulgte hun i ængstelig Spænding sin Fører paa den Sti, hendes Lune behagede at vælge. Madge, der ikke kunde holde Tankerne ved én Ting længe ad Gangen, og som let lod sig rive med af de forhaandenværende Forhold, hvordan de end var beskafne, begyndte snart at snakke paa sin sædvanlige forvirrede Maade.

„Det er dejligt at være i Skoven saadan en smuk Morgenstund — jeg holder meget mere af det end af at være i Byen, for her har man ikke en Flok skraalende Gadeunger efter sig, som om man var et rent Særsyn, bare fordi man er en Smule kjønnere og bedre klædt end dem, de er vant til at se — skjønt man burde aldrig være stolt af sine Klæder, Jeanie, og heller ikke af sin Kjønhed — ve mig, det er bare Snarer — jeg har ogsaa en Gang været glad over dem, og hvad kom der saa ud af det?"

„Er du vis paa, du kjender Vejen?" sagde Jeanie,

som begyndte at faa en Fornemmelse af, at hun kom dybere ind i Skoven og længere bort fra Landevejen.

„Kjender Vejen? — Har jeg ikke været her mangen en god Dag, saa jeg skulde vel nok kjende Vejen? Jeg kunde jo rigtig nok have glemt den, for det var før, jeg kom i Ulykke, men der er visse Ting, man aldrig kan glemme, hvor meget man saa end prøver derpaa".

De var nu komne ind i den dybeste Del af en af Skovstrækningerne. Træerne stod lidt fra hverandre, og ved Foden af et af dem, en smuk Poppel, var der en lille mosklædt Høj. Da Madge Vildild naaede den, slog hun Hænderne sammen over sit Hoved, udstødte et højt Skrig, der lignede Latter, kastede sig pludselig ned paa Stedet og blev liggende der uden at røre sig.

Jeanies første Indskydelse var at benytte Lejligheden og flygte, men hendes Længsel efter at slippe bort veg et Øjeblik Pladsen for en Følelse af Frygt for, at den stakkels vanvittige skulde dø, i Fald hun ikke kom hende til Hjælp. Med en Selvovervindelse, som man i Betragtning af Omstændighederne gjærne kunde kalde heroisk, bøjede hun sig ned over hende, talte i en beroligende Tone til hende og søgte at faa den ulykkelige til at rejse sig. Det lykkedes hende med nogen Vanskelighed, og da hun havde faaet hende sat med Ryggen op imod et Træ, saa' hun til sin Overraskelse, at hendes Ansigt, som ellers var saa rødmusset, nu var ligblegt og badet i Taarer. Til Trods for den Fare, hun selv var stedt i, blev Jeanie greben af Deltagelse for sin Ledsagerske, saa meget mere, som hun i hele hendes forvirrede og forstyrrede Forestillingskreds og Adfærd sporede en velvillig Følelse overfor hende selv, som hun var hende taknemlig for.

„Lad mig være! — lad mig være!" sagde den stakkels unge Kvinde, da det første lidenskabelige Udbrud af hendes Sorg begyndte at fortage sig. „Lad mig være — det gjør mig godt at græde. Jeg kan ikke græde mere end maaske én eller to Gange om Aaret, og saa kommer jeg altid og vander denne Tue med mine Taarer, for at Blomsterne kan blive smukke og Græsset grønt".

„Men hvad er der i Vejen med dig?" sagde Jeanie. „Hvorfor græder du saa bitterlig?"

„Der er nok i Vejen", svarede den vanvittige, „mer, end en stakkels Sjæl kan udholde, tror jeg. Vent lidt, saa skal jeg fortælle dig det hele, for jeg kan godt lide dig, Jeanie Deans — alle Mennesker talte godt om dig, da vi boede i Parken — og jeg glemmer aldrig den Drik Mælk, du gav mig den Dag, da jeg havde siddet oppe paa Arthurs Sæde i fire og tyve Timer og set efter Skibet, som en vis Person var om Bord i".

Disse Ord mindede Jeanie om, at hun virkelig en Morgen ganske tidlig var bleven meget forskrækket ved at møde en vanvittig ung Kvinde i Nærheden af hendes Faders Hus, og at hendes Frygt var gaaet over til Medlidenhed, da hun skjønnede, at hun ingen Fortræd gjorde, saa at hun havde givet den ulykkelige nogen Mad, som hun slugte som et Menneske, der var ved at dø af Sult. Dette Tilfælde, som jo i og for sig var en Bagatel, fik nu uventet en stor Betydning, for saa vidt som det viste sig, at det havde gjort et gunstigt og varigt Indtryk paa den, hun havde øvet denne Barmhjærtighedsgjerning imod.

„Ja", sagde Madge, „jeg vil fortælle dig det hele, for du er en brav Mands Datter — fromme Davie Deans, ved du nok — og maaske kan du lære mig at finde den snævre Sti og den lige Vej, for jeg har brændt Teglsten i Ægyptens Land og vandret om i Sinais trælsomme Ørken i mange og lange Dage. Men naar jeg tænker paa mine Vildfarelser, kunde jeg have Lyst til at skjule mit Ansigt af Skam". Saa saa' hun op og smilede. „Det er løjerligt — nu har jeg talt flere gode Ord til dig i ti Minuter, end jeg vilde tale til min Moder i lige saa mange Aar — det er ikke, fordi jeg ikke har dem i Tankerne — og somme Tider har jeg dem ogsaa paa Tungen, men saa kommer Djævlen og fejer mine Læber med sin sorte Vinge og lægger sin brede, sorte Haand paa min Mund — for hans Haand er sort, Jeanie — og fejer alle mine gode Tanker bort og tager de gode Ord fra mig og lægger mig en Mængde stygge Sange og forfængelig Snak i Munden i Steden".

„Prøv paa at samle dine Tanker, Madge", sagde Jeanie, „og at rense dit Hjærte, saa bliver det lettere — Strid imod Djævelen, saa flyer han fra dig — og husk, at

der ikke er nogen mere svigefuld Djævel end vore egne ustadige Tanker, som min ærværdige Fader siger".

„Ja, det har han Ret i, min Pige", sagde Madge, idet hun sprang op, „og jeg vil gaa en Vej, som Djævelen ikke tør følge mig paa, og det er en Vej, som du ogsaa gjærne vil vandre ad — men jeg vil holde mig fast ved din Arm, for at den onde ikke skal gaa over Vejen, som han gjør i »The Pilgrim's Progress«."

Hun tog Jeanies Arm og begyndte at gaa fremad med hurtige Skridt. Kort efter kom de til ikke ringe Glæde for Jeanie til en banet Sti, hvis Bugtninger Madge lod til at være fuldkommen fortrolig med. Jeanie søgte at faa hende tilbage til sit Skriftemaal, men nu var det Lune forbi. Denne forstyrrede Kvindes Aand lignede i Virkeligheden mest af alt en Bunke tørt Løv, som kan ligge stille i nogle Øjeblikke, men straxt omtumles og sættes i Bevægelse af det første det bedste Vindpust. Nu havde hun faaet John Bunyans allegoriske Digt i Hovedet og var saa optagen deraf, at hun glemte alt andet, og hun vedblev med stor Tungefærdighed:

„Har du aldrig læst The Pilgrim's Progress? Du skal være Jomfru Christiana, og jeg vil være Jomfru Barmhjærtighed — for du ved jo nok, at Jomfru Barmhjærtighed var smukkere og yndefuldere at se til end sin Ledsagerske — og havde jeg nu min lille Hund her, saa skulde den være Storhjærte, som viser dem Vej, du ved nok, for han var saa modig, at han gjøede ad al Ting, om det saa var tyve Gange saa stort som han selv, og det blev ogsaa hans Død, for han bed Korporal Mac Alpine i Benene en Morgen, da de tog mig i Vagten, og Korporal Mac Alpine slog det lille trofaste Kræ ihjel med sin Lochaberøxe — Fanden knuse hver en Knokkel i det højlandske Affkum!"

„Fy Madge", sagde Jeanie, „saadanne Ord skulde du ikke sige".

„Det har du Ret i", sagde Madge idet hun rystede paa Hovedet, „men saa maa jeg heller ikke tænke paa min stakkels lille Hund, Snap, som jeg saa' ham ligge døende i Rendestenen. Men det var godt saa, for han maatte døje baade Sult og Kulde, medens han var i Live, og i Graven er

der Hvile for alle — Hvile for Hunden og mit stakkels Barn og mig selv".

„Dit Barn?" sagde Jeanie i den Tanke, at hun ikke kunde finde noget bedre Middel til at berolige sin Ledsagerskes Sind end at tale om et saadant Æmne, forudsat, at der laa noget virkeligt til Grund for det.

Hun tog imidlertid fejl, thi Madge blev rød og svarede i en noget vred Tone: „Mit Barn? Ja vel, mit Barn. Hvorfor skulde jeg ikke have et Barn og miste et Barn ogsaa lige saa godt som din kjønne Søster, St. Leonards' Lilje?"

Dette Svar gjorde Jeanie noget urolig, og hun søgte ivrig at dæmpe den irriterede Sindsstemning, hun uden sit Vidende havde givet Anledning til. „Det gjør mig meget ondt for dig, at du har haft saadan en Ulykke . . ."

„Ondt? Hvorfor gjør det dig ondt?" svarede Madge. „Barnet var en Velsignelse — det vil sige, Jeanie, det vilde have været en Velsignelse, i Fald min Moder ikke havde været, men min Moder er en sær en. — Ser du, der var en gammel Karl, som havde et Stykke Jord og en god Bunke Penge oven i Kjøbet, akkurat Mage til gamle Hr. Svagsind eller Hr. Stoppekjær, som Storhjærte befriede fra Kæmpen Slaa-til, da han var ved at plyndre ham og pille Kjødet af Benene paa ham, for Slaa-til var Menneskeæder — og Storhjærte dræbte ogsaa Kæmpen Fortvivlelse — men jeg tror, at Kæmpen Fortvivlelse er bleven levende igjen, hvad der saa end staar i Historiebogen — for jeg synes somme Tider, han har svært travlt med mit Hjærte".

„Naa, men hvad var det saa med den gamle Karl?" sagde Jeanie, som følte en pinlig Interesse for Madges Historie, idet hun ikke kunde værge sig imod en Fornemmelse af, at den paa en eller anden mærkelig Maade stod i Forbindelse med hendes Søsters Skæbne. Hun ønskede ogsaa om muligt at faa sin Ledsagerske til at fortælle noget, der ikke fristede hende til at tale saa højt, thi hun var meget bange for, at Madges højrøstede Snak skulde lede hendes Moder eller Røverne paa Sporet, i Fald de søgte efter dem.

„Ja, den gamle Karl!" sagde Madge, „jeg vilde ønske, du havde set ham stolpre af Sted, det ene Ben her og det andet der ligesom en, der ikke har lært at gaa, eller som

om hans Ben tilhørte to forskjellige Personer. — Fine George kunde efterabe ham saa udmærket — aa, hvor jeg plejede at le, naar jeg saa' George gaa saadan trip-trap, ligesom han — jeg ved ikke, men jeg synes, jeg lo hjærteligere den Gang, end jeg gjør nu, om end maaske ikke slet saa meget".

„Og hvem var Fine George?" sagde Jeanie, idet hun søgte at faa hende tilbage til hendes Historie.

„Aa, det var jo Geordie Robertson, du ved nok, saadan kaldte han sig jo i Edinburgh, skjønt det heller ikke er hans rigtige Navn. — Hans rigtige Navn er — men hvad kommer det dig ved, hvad hans rigtige Navn er?" sagde hun, som om hun pludselig betænkte sig. „Hvad skal du spørge om Folks Navne for? Har du Lyst til, at jeg skal kildre dig imellem Ribbenene med min Kniv, som min Moder siger?"

Da dette blev sagt i en vred Tone og med truende Fagter, skyndte Jeanie sig at forsikre, at hun var ganske uskyldig, for saa vidt som hun havde gjort sit Spørgsmaal rent tilfældig og uden at mene noget dermed, og Madge Wildild vedblev noget beroliget:

„Du maa aldrig spørge om, hvad Folk hedder, Jeanie — det er ikke høfligt — jeg har somme Tider set en halv Snes Mennesker hos min Moder paa én Gang, og ikke én af dem kaldte de andre ved Navn; Daddie Ratton siger ogsaa, at det er det uhøfligste man kan gjøre, for Folkene i Retten gjør altid saadanne snedige Spørgsmaal, hvor naar man har set den og den, og saadant noget, og naar man ikke ved, hvad de hedder, ser du, saa kan det ikke hjælpe noget, at de spørger".

I hvilken sælsom Skole er dette stakkels Væsen bleven oplært, tænkte Jeanie ved sig selv, hvor man tager saadanne listige Forholdsregler imod Retfærdighedens Arm? Hvad vilde min Fader eller Butler sige, naar jeg fortalte dem, at der er saadanne Mennesker til i Verden? Og saa at misbruge dette stakkels affindige Væsens Enfoldighed! O, gid jeg var vel hjemme igjen iblandt mine egne brave og trofaste Venner og Frænder! Og jeg vil takke Gud, saa længe jeg lever, fordi han har anvist mig min Plads mellem Folk, der frygte ham og bo under hans Vingers Skygge.

Hun blev afbrudt i sine Tanker ved Madge Vildilds affindige Latter, da hun saa' en Skade hoppe over Vejen.

„Se der! — saadan var det, min gamle Kjæreste hoppede omkring, kun ikke slet saa behændig — han havde ingen Vinger til at hjælpe paa de gamle Ben, kan jeg tænke. Men jeg var nu alligevel bleven nødt til at tage ham, Jeanie, ellers havde min Moder slaaet mig ihjel. Men saa var det, den Historie med mit stakkels Barn kom, og Mutter mente, at det vilde døve Ørene paa ham med sit Skrigeri, derfor puttede hun det ned under den lille Græstue der henne, bare for at det kunde være af Vejen, og jeg tror, hun begravede det meste af min Forstand med det samme, for jeg har aldrig været mig selv siden. Og tænk saa bare, Jeanie, efter at Mutter havde gjort sig al den Ulejlighed, stak den gamle tosede Fyr, Johnny Drottle Næsen i Vejret og vilde ikke have mere med mig at gjøre! Det er nu ikke, fordi jeg bryder mig noget om ham, for jeg har ført et lystigt Liv siden den Tid, og der er ikke den fine Herre, som ser paa mig, uden at man næsten skulde tænke, han er lige ved at falde af Hesten af bare Kjærlighed. Der er dem af dem, som har grebet i Lommen og givet mig hele sex Pence paa én Gang bare for mit smukke Ansigts Skyld".

Disse Ord gav Jeanie et sørgeligt Indblik i Madges Historie. En rig Mand havde bejlet til hende, og hendes Moder havde begunstiget hans Bejlen til Trods for hans Grimhed og høje Alder. Hun var bleven forført af en eller anden ryggesløs Person, og for at skjule hendes Skam og befordre det fordelagtige Parti, hun havde sat sig i Hovedet, havde Moderen ikke taget i Betænkning at myrde det Barn, der var blevet Frugten af hin Forbindelse. At et Sind, der allerede paa Forhaand var forstyrret af Letsindighed og Forfængelighed, maatte blive fuldstændig forrykt som Følge heraf, var ganske naturligt, og saaledes hang det i Virkeligheden sammen med Madge Vildilds Affindighed.

En og trediwte Kapitel.

Efter i nogen Tid at have fulgt den Sti, Madge var slaaet ind paa, bemærkede Jeanie Deans til sin ikke ringe Glæde, at Egnen begyndte at vise flere Spor af Opdyrkning, og imellem en Klynge Træer noget borte opdagede hun Straatagene paa nogle Huse, hvorfra Røgen steg i Vejret i smaa Søjler. Stien førte der hen ad, og Jeanie besluttede derfor, at saa længe Madge holdt sig paa den, vilde hun ikke gjøre hende flere Spørgsmaal, da hun havde været skarpsindig nok til at skjønne, at hun derved udsatte sig for at irritere sin Ledsagerske eller vække hendes Mistanke, hvilket saa let sker med sindssvage Personer.

Madge vedblev derfor uden Afbrydelser med den vilde, usammenhængende Snak, som hendes forvirrede Fantasi lagde hende i Munden, og var i denne Sindsstemning meget mere aabenmundet med Hensyn til sin egen og andres Historie, end naar der blev gjort Forsøg paa at faa noget af den Slags ud af hende ved direkte Spørgsmaal eller Krydsforhør.

„Det er løjerligt", sagde hun, „men somme Tider kan jeg snakke om den lille Unge og om alt det andet, som om det var en andens Barn og ikke mit, og til andre Tider er mit Hjærte lige ved at briste af Sorg over det. — Har du nogen Sinde haft et Barn, Jeanie?"

Jeanie sagde Nej.

„Naa, men din Søster havde et — og jeg ved ogsaa, hvad der blev af det".

„For Gud i Himlens Skyld", sagde Jeanie, idet hun glemte den Forsigtighed, hun hidtil havde iagttaget, „sig mig, hvad der blev af det ulykkelige Barn, og . . . ."

Madge standsede, saa' stivt og alvorlig paa hende og brast saa i en Skoggerlatter. „Hoho, min Tøs — fang mig, om du kan — det er nok en let Sag at faa dig til at tro, hvad det skal være. Hvor skulde jeg vide noget om din Søsters Unge? Tøse skulde ikke have noget med Unger at bestille, før de blev gifte — saa kommer alle Sladdersøstrene og Faddersterne og lever højt, som om det var den lystigste Dag af Verden. — De siger, at uægte Børn trives vel, men det, ved jeg da, slog ikke til for din Søsters og mit Barn, men det er noget bedrøveligt noget at tale om —

jeg vil synge en Stump for at holde Humøret oppe — det er en Sang, sine Geordie lavede om mig for lange Tider siden, da jeg fulgte med ham til Kirkeindvielsesfest i Lockington for at se ham spille Komedie med fine Klæder paa sammen med de andre Komedianter. Han kunde have gjort det, som var værre end at gifte sig med mig, som han lovede den Nat — hellere gifte sig med en fra Nabolavet end med en langvejs fra, som de siger i Yorkshire — han kan gaa langt og komme værre fra det. — Men det kommer nu ikke min Sang ved —

Jeg er Madge paa Landet og Madge i vor By,
og jeg er Madge, som elsker min egen Ungersvend;
Damen paa Borgen saa fin og saa kry
er ikke halv saa lystig som jeg og min Ven.

Og jeg er Festens Dronning fra Kvæld og til Gry,
for mig skal de neje sig og pynte op med Maj;
Lynet, der farer saa rask gjennem Sky,
er ikke mere livligt og lystigt end jeg.

Det er den af alle mine Sange, jeg holder mest af, fordi han har lavet den. Jeg synger den tit, og det er maaske derfor, Folk kalder mig for Madge Vildild. Jeg lyder altid det Navn, skjønt det ikke tilkommer mig, for hvorfor skulde man skabe sig?"

„Men du skulde i alt Fald ikke synge om Søndagen", sagde Jeanie, som, hvor optagen hun end var af Sorg og Angst, ikke kunde lade være at føle sig forarget over sin Ledsagerskes Færd, især da de nu nærmede sig den lille Landsby.

„Aa, er det Søndag?" sagde Madge. „Moder fører saadant et Levned med at gjøre Nat til Dag, at man løber surr i Dagene og ikke kan skjelne Søndag fra Løverdag. Det er for Resten bare noget gudeligt Vrøvl af dig — i England synger Folk, naar de har Lyst dertil — og desuden ved du jo nok, at du er Christiana, og jeg er Barmhjærtigheden, og du husker nok, at da de gik paa Vejen, sang de", og derpaa istemmede hun øjeblikkelig en af John Bunyans Sange:

„Den plages ej af Frygt for Fald,
som er i ringe Stand,
thi Herren selv ledsage skal
den ydmyg fromme Mand.

Den, der som Pilgrim gaar sin Gang,
er Guld en Byrde blot,
om Vejen her er træls og trang,
det bliver hisset godt.

Ved du, Jeanie, jeg synes, der er meget sandt i denne hersens Bog The Pilgrim's Progress. Drengen, som synger den Vise, vogtede sin Faders Faar i Ydmyghedens Dal, og Storhjærte siger, at han førte et fornøjeligere Liv og havde mere af den Urt, der kaldes Hjærtefred, i sin Barm end de, der gaa i Silke og Fløjl som jeg og er saa kjønne som jeg".

Jeanie havde aldrig læst den fantasirige og yndefulde allegoriske Digtning, Madge hentydede til. Bunyan var ganske vist en stræng Kalvinist, men han var tillige Medlem af en Baptistmenighed, saa hans Værker fandtes ikke blandt David Deans' gudelige Bøger. Madge havde imidlertid, som det lod, en Gang været fortrolig med det mest populære af hans Arbejder, som sjælden undlader at gjøre et dybt Indtryk paa Børn og Folk af de lavere Stænder.

„Sandelig", vedblev hun, „jeg kan godt sige, at jeg kommer fra Fordærvelsens Stad, for min Moder er Madam Vampyrøje, som bor i Dødmands Vraa, og Frank Levitt og Galge-Tom, de kan lignes ved Mistro og Brøde, som kom galopperende og slog den stakkels Pilgrim til Jorden med en stor Kølle og stjal en Pose Penge, som var det meste af hans Nejsepenge, og det har de gjort ved mange, og de vil gjøre det ved fler. Men nu vil vi gaa til Udlæggerens Hus, for jeg kjender en Mand, som udmærket kan spille Udlæggeren, for hans Øjne er vendte imod Himlen, og den bedste af alle Bøger har han i sin Haand, Sandhedens Lov er skreven paa hans Læber, og han staar, som om han prædikede for Menneskene. O, havde jeg lagt mig paa Sinde, hvad han sagde til mig, vilde jeg aldrig være bleven den fortabte Skabning, jeg er! — Men det er nu alt sammen forbi. — Men vi vil banke paa Porten, og saa vil Vogteren lade Christiana komme ind, men Barmhjærtig-

heden maa blive udenfor — og saa vil jeg staa skjælvende og grædende ved Døren, og saa vil Christiana — det er dig, Jeanie — gaa i Forbøn for mig; og saa vil Barmhjærtigheden — det er mig, ved du nok — daane; og saa vil Udlæggeren — ja, Udlæggeren, det er Hr. Staunton selv — komme ud og tage mig stakkels, fortabte forstyrrede Madge ved Haanden og give mig et Granatæble og et Stykke Honningkage og en lille Flaske med noget stærkt i, for at jeg kan komme mig efter min Daanen — og saa kommer den gode Tid igjen, og vi bliver de lykkeligste Mennesker, du nogen Sinde har set".

Gjennem den forvirrede Blanding af Forestillinger, disse Ord indeholdt, mente Jeanie at kunne skjønne, at det var Madges alvorlige Forsæt at søge at opnaa Tilgivelse og Beskyttelse af en, hun havde forsyndet sig imod. Da der paa denne Maade mere end paa nogen som helst anden var Udsigt til, at de atter vilde komme ind under lovlige Forhold og deres Beskyttelse, besluttede hun at lade sig føre af hende, saa længe hun var i denne gunstige Stemning, og at sørge for sin egen Sikkerhed, saa godt Omstændighederne tillod.

De var nu tæt ved Landsbyen, der frembød et af de smukke Skuer, man saa hyppig træffer i England, idet Hytterne i Stedet for at være byggede i to lige Linier paa hver sin Side af en støvet Landevej ligge i Grupper, imellem hvilke der ikke blot findes store Ege- og Elmetræer, men ogsaa Frugttræer, af hvilke saa mange paa den Tid stod i Blomst, at Løvtaget saa' ud, som om det var indlagt med rødt og hvidt. Midt i Landsbyen laa Kirken med dens lille gothiske Taarn, hvorfra man just nu hørte Klokkerne ringe til Gudstjeneste.

„Lad os vente her, til alle Folk er i Kirke — for hvis jeg gik ind imellem dem, vilde alle Gadedrengene og -tøsene raabe Hurra for Madge Vildilds Hale, de smaa Sataner, og saa vilde vi faa Sognefogden paa Nakken af os, som om vi kunde gjøre for det. Jeg synes lige saa ilde om deres Skraalen, som han gjør, kan jeg lade ham vide. Gud skal vide, at jeg tit ønsker, at de havde Halsen fuld af gloende Kul, naar de saadan gaber op".

Da Jeanie var paa det rene med, hvor forstyrret hendes eget Kostume var som Følge af den foregaaende Nats Eventyr, samt hvor latterlig hendes Ledsagerske tog sig ud

baade i Klæder og Væsen, og da hun skjønnede, hvor vigtigt det var at sikre sig Opmærksomhed og Taalmodighed, naar hun skulde fortælle sin sælsomme Historie til en, som maaske havde det i sin Magt at tage sig af hende, gik hun villig ind paa Madges Forslag om at blive imellem Træerne, der til en vis Grad skjulte dem, indtil Gudstjenesten var begyndt, saa de kunde begive sig ind i Landsbyen uden at samle en Flok om sig. Hun gjorde saa meget mindre Indvendinger herimod, som Madge havde ladet hende forstaa, at det ikke var i denne Landsby, hendes Moder sad arresteret, og at de to Landevejsriddere var borte ad en anden Kant.

Hun satte sig derfor ned ved Foden af en Eg og ved Hjælp af en spejlklar Dam, Landsbyfolkene havde dæmmet op, og som tjente hende som et naturligt Spejl, begyndte hun — hvad der ingenlunde er ualmindeligt for en skotsk Pige af hendes Stand — at gjøre Toilette i fri Luft og at bringe sin Paaklædning, der var bleven baade snavset og forstyrret, i Orden, saa godt Stedet og Omstændighederne tillod.

Hun fik imidlertid snart Anledning til at fortryde, at hun havde givet sig i Færd med dette Arbejde for Øjeblikket og i dette Selskab, hvor nødvendigt og betimeligt Arbejdet end i og for sig var. Madge Vildild, som foruden andre vanvittige Ideer ogsaa havde overvættes store Tanker om den Skjønhed, hun i Virkeligheden kunde takke for sin Ulykke, og hvis Sind og Tanker ligesom en Tømmerflaade paa en Sø sattes i Bevægelse og dreves af Sted paa Lykke og Fromme af ethvert nyt Indtryk, havde aldrig saa snart set Jeanie begynde at ordne sit Haar, sætte sin Hat til rette, tørre Støvet af sine Sko og Klæder, og sætte sine Halvhandsker og sit Tørklæde i Lave og saa fremdeles, før hun med Efterabelsens Iver begyndte at maje sig ud med Tøjstumper og Rester af usel Stads, som hun traf frem af en lille Bylt, og da hun var færdig med det, tog hun sig ti Gange mere fantastisk og latterlig ud end før.

Jeanie sukkede i sit stille Sind, men turde ikke røre ved saa vanskelig en Sag. I den Mandshue eller Ridehat, hun bar, anbragte Madge en knækket og snavset hvid Fjer tillige med en Paafuglefjer, hun havde fundet. Paa sin Kjole, der var en Slags Ridekjole, fastgjorde hun med Stoppenaale og paa anden Maade en stor Falbelade af kunstige Blomster, der alle sammen var forkrammede, forpjuskede og

snavsede, og som først havde tjent til Pynt for en fornem Dame og derpaa var gaaet i Arv til hendes Kammerjomfru, som havde blændet Øjnene paa Folkene i Borgestuen med dem. Et spraglet, gult Silkeskjærf udstafferet med Flitterguld og Pailletter, der kunde prale af en lige saa fornem Oprindelse, men nu var lige saa udtjent, blev anbragt over den ene Skulder som Axelskjærf. Derpaa tog Madge de almindelige plumpe Sko, hun bar, af og trak et Par snavsede Atlaskes Sko paa i Stedet, ligesom Skjærfet udstafferede med Guldbroderi og Pailletter og forsynede med meget høje Hæle. Hun havde paa sin Morgenvandring skaaret sig en Pilevaand, der var næsten lige saa lang som en Drengs Fiskestang. Nu satte hun sig ivrig til at skrælle Barken af den, og da hun havde faaet lavet den om til en Stav som den, Overhofmesteren eller Lord Skatmesteren bærer ved højtidelige Lejligheder, lod hun Jeanie vide, at nu mente hun, de saa' saa pæne ud, som unge Damer burde se ud Søndag Morgen, og at hun var villig til at føre hende til Udlæggerens Hus, efter som Klokkerne havde hørt op at ringe.

Jeanie sukkede dybt ved Tanken om, at det skulde overgaa hende paa en Søndag og oven i Kjøbet i Kirketiden at trække igjennem en Landsby med en saa latterlig udmajet Rejsefælle. Nød bryder imidlertid alle Love, og hun indsaa, at hun ikke vilde kunne blive fri for det gale Fruentimmers Selskab uden at indlade sig i ligefrem Strid med hende, hvilket, som Sagerne stod, vilde være alt andet end raadeligt.

Hvad stakkels Madge angaar, var hun fuldstændig opblæst af Forfængelighed og i højeste Grad fornøjet over sin stadselige Dragt og hele sit dejlige Udseende. De naaede ind i Landsbyen, uden at nogen lagde Mærke til dem med Undtagelse af en gammel Kone, som, da hun næsten var starblind, kun fik et Indtryk af, at der passerede noget meget fint og straalende forbi, og derfor nejede saa dybt for Madge, som om hun var en Grevinde. Det satte Kronen paa Madges Selvtilfredshed. Hun trippede, vrikkede, smilede, koketterede og vinkede ad Jeanie med en Nedladenhed, som om hun var en fornem Dame, der havde taget sig af et Guds Ord fra Landet paa hendes første Rejse til Hovedstaden.

Jeanie fulgte hende taalmodig og med nedslagne Øjne, for at hun kunde slippe for den Ydmygelse at se de Taabeligheder, hendes Ledsagerske begik, men hun fo'r sammen, da hun, efter at de var stegne op ad et Par Trin, saa', at de var komme ind paa Kirkegaarden, og at Madge styrede lige hen imod Kirkedøren. Da Jeanie ikke havde Lyst til at gaa ind i Kirken i saadant Selskab, bøjede hun af fra Hovedgangen og sagde i en bestemt Tone: „Madge, jeg vil vente her, til Folk kommer ud af Kirken — du kan gaa der ind alene, om du saa lyster".

I det hun sagde disse Ord, var hun ved at sætte sig ned paa en af Gravstenene.

Madge var et lille Stykke forud for Jeanie, da hun bøjede af; saa vendte hun imidlertid brat om og gik efter hende med lange Skridt, og da hun havde naaet hende, greb hun hende i Armen med Ansigtet flammende af Lidenskab. „Tror du, at jeg vil lade dig sidde paa min Faders Grav, dit utaknemlige Afskum? Fanden skal fare i dig, hvis du ikke rejser dig og følger med ind i Udlæggerens Hus, det er Guds Hus! Gjør du det ikke, skal jeg slaa hver en Pjalt af Kroppen paa dig!"

Hun begyndte at udføre sin Trusel, thi med ét Tag rev hun Straahatten af Hovedet paa Jeanie og en Tot Haar oven i Kjøbet og kastede Hatten op i et gammelt Taxtræ, hvor den blev hængende. Jeanies første Indskydelse var at skrige, men da hun skjønnede, at Madge kunde tilføje hende dødelig Overlast, før der kunde komme Hjælp, skjønt Kirken var tæt ved, fandt hun det raadeligere at følge ind med hende i Kirken, hvor hun maaske kunde finde Udveje til at slippe fra hende eller i det mindste sikre sig imod hendes Voldsomheder. Madge holdt fast i Jeanie med den ene Haand og pegede med den anden paa Indskriften paa en Gravsten, som hun bød hende læse. Jeanie adlød og læste, som følger:

„Dette Mindesmærke blev rejst til Minde om Donald Murdocksson af det 26de eller cameronianske Regiment, en oprigtig Kristen, en tapper Soldat og en tro Tjener. Det rejstes af hans taknemlige og bedrøvede Herre Robert Staunton".

„Det var meget godt læst, Jeanie, det er akkurat det, der staar", sagde Madge, hvis Vrede nu var gaaet over til

en dyb Sørgmodighed, og idet hun nu til Jeanies store Glæde gik ualmindelig stille og adstadig, førte hun hende hen imod Kirkedøren.

Det var en af disse gammeldags gothiske Landsbykirker, man saa hyppig træffer i England, maaske de tækkeligste, ærværdigste og mest passende Gudshuse, man finder i Kristenheden. Hvor smuk og højtidelig den end saa' ud udvendig fra, var Jeanie imidlertid alt for trofast imod den presbyterianske Kirkes Forskrifter til med sin gode Vilje at gaa ind i et prælatistisk Gudshus, og ved enhver anden Lejlighed vilde hun have ment at se sin Faders ærværdige Skikkelse staa under Portalen og vinke ad hende, at hun ikke maatte gaa ind, idet han i en højtidelig Tone sagde: „Lad af, mit Barn, at lytte til de Lærdomme, som friste til Vildfarelse fra den sande Kundskabs Bud". Under de nuværende farlige og spændende Omstændigheder søgte hun imidlertid Frelse i dette forbudne Tempel, som det jagede Dyr undertiden, naar det er stedt i en truende Fare, søger Tilflugt i menneskelige Boliger eller paa andre Steder, der ligge dets Natur og Levevis lige saa fjærnt. Ikke engang Lyden af Orgelet og en eller to Fløjter, der ledsagede Salmesangen, kunde afholde hende fra at følge sin Ledsagerske ind i Kirken.

Aldrig saa snart havde Madge sat sin Fod paa Stengulvet og mærket, at hun var Gjenstand for Menighedens Opmærksomhed, før hun igjen antog det fantastiske, fjantede Væsen, som et forbigaaende Anfald af Sørgmodighed for et Øjeblik havde fortrængt. Hun snarere svævede end gik op ad Midtergangen, idet hun trak Jeanie, som hun holdt fast i Haanden, med sig. Denne vilde i Virkeligheden helst have smuttet til Side ind i den Stol, der var nærmest ved Døren, og have ladet Madge alene og paa sin egen Vis gaa højere op i Kirken, men det var umuligt, naar hun ikke vilde gjøre en voldsom Modstand, som Tiden og Stedet syntes hende at forbyde, og hun maatte derfor lade sig slæbe hele Kirken igjennem af sin latterlige Ledsagerske, som med halvt lukkede Øjne, et affekteret Smil om Læberne og en koket Bevægelse med Hænderne, der svarede til den stirlige og affekterte Gang, hun yndede saa meget, syntes at opfatte de tilstedeværendes forbavsende Stirren, der var ganske naturlig i Betragtning af det usædvanlige ved dette Optog, som en stor Kompliment,

som hun besvarede med Nik og smaa Knix til enkelte Personer, som hun syntes at kjendes ved. Det paafaldende i hendes Væsen forhøjedes yderligere i Menighedens Øjne ved den besyndelige Modsætning imellem hende og hendes Ledsagerske, der ligesom blev slæbt i Triumf efter hende med udslagne Haar, nedslagne Øjne og Ansigtet blussende af Skam.

Heldigvis fik det omsider en brat Ende med Madges gale Væsen, idet hun, som hun skred fremad, mødte Præstens Blik. Denne saa' stivt paa hende, paa én Gang fast, deltagende og bebrejdende, og dette havde til Følge, at hun skyndte sig at aabne en tom Stol lige ved og gik ind i den, idet hun trak Jeanie med sig. Hun sparkede Jeanie paa Skinnebenene for at give hende at forstaa, at hun skulde følge hendes Exempel, og lod saa Hovedet synke ned i Hænderne et Øjeblik. Jeanie, for hvem denne Stilling som Udtryk for Andagt var noget ganske nyt, søgte ikke at gjøre det samme, men saa' sig om med et forvildet Blik, som Folk i Nærheden meget naturlig tog som et Vidnesbyrd om, at hun ikke var rigtig klog, idet de sluttede fra det Selskab, hun var i. Alle, der sad i deres umiddelbare Nærhed, trak sig saa langt tilbage fra dette sælsomme Par, som Pladsen tillod, men en gammel Mand kunde ikke naa uden for Madges Rækkevidde, før hun havde snappet Salmebogen ud af Hænderne paa ham. Hun læste først Evangeliet igjennem og slog derpaa op i Ritualet, idet hun med den mest overspændte Begejstring i Væsen og Lader viste Jeanie de paagjældende Steder, efterhaanden som de kom for i Gudstjenesten, og samtidig selv istemmede Svarene med saa lydelig Røst, at hun overdøvede alle andre.

Til Trods for den Skam og Ærgrelse, Jeanie følte ved saaledes at blive stillet til Skue i Guds Hus, kunde og turde hun ikke andet end tage sig sammen og se sig om for at skjønne, hvem hun skulde ty til om Beskyttelse, saa snart Gudstjenesten var forbi. Hendes Tanke faldt selvfølgelig først paa Præsten, og hun blev bestyrket i sin Beslutning, da hun saa', at han var en gammel Mand af et værdigt Udseende og Væsen, som ledede Gudstjenesten med en uforstyrrelig og sømmelig Alvor, der kaldte de yngre Medlemmer af Menigheden, som havde ladet sig forstyrre i deres Andagt

ved Madge Vildilds paafaldende Optræden, tilbage til den sømmelige Opmærksomhed. Jeanie besluttede derfor at ty til Præsten, naar Gudstjenesten var forbi.

Hun følte ganske vist nogen Tilbøjelighed til at forarges over hans Messeskjorte, som hun havde hørt saa megen Tale om, men som hun ikke før havde set nogen Præst bære. Hun blev ogsaa forvirret ved at se ham indtage forskjellige Stillinger under de forskjellige Afsnit af Ritualet, saa meget mere, som Madge Vildild, der lod til at være fortrolig med dem, benyttede Lejligheden til at udøve sin Myndighed over hende ved at trække og skubbe hende ned med en ivrig Geskjæftighed, som Jeanie følte, maatte tildrage dem begge en pinlig Opmærksomhed. Til Trods for sine Fordomme besluttede hun sig imidlertid klogelig til under disse vanskelige Omstændigheder, saa godt hun kunde, at gjøre ligesom de andre. Profeten, tænkte hun, tillod jo endogsaa Naaman den Syrer at bøje Knæ i Rimmons Hus. Naar jeg i denne Vaande tilbeder mine Fædres Gud i mit eget Sprog, vil Herren visselig tilgive mig, om end Gudsdyrkelsens Former ere andre end dem, jeg er vant til.

Dette Forsæt blev saa fast hos hende, at hun efter at have trukket sig saa langt bort fra Madge, som Pladsen i Stolen tillod, søgte ved alvorlig og samlet Opmærksomhed, for hvad der foregik, at godtgjøre, at hendes Sjæl var fuld af Andagt. Hendes Plageaand vilde vist nok ikke længe have ladet hende i Fred, men Trætheden overvældede hende, og hun faldt i en dyb Søvn i den anden Ende af Stolen.

Skjønt hendes Tanker nu og da imod hendes Vilje vendte tilbage til hendes egen Stilling, tvang Jeanie sig til med Opmærksomhed at følge en tankerig, kraftig og vel ordnet Prædiken over Kristendommens praktiske Lærdomme, og hun kunde ikke andet end synes om den, skjønt hvert Ord var skrevet ned og blev læst op af Præsten, og skjønt den blev holdt i en Tone og med Fagter, der var meget forskjellige fra Boanerges Stormheavens, hendes Faders Yndlingsprædikants. Den alvorlige og rolige Opmærksomhed, hvormed Jeanie fulgte hans Foredrag, undgik ikke Præsten. Da Madge Vildild traadte ind, var han bleven bange for, at det vilde volde nogen Forstyrrelse, og for saa vidt som muligt at forebygge den vendte han jævnlig Blikket til den

Del af Kirken, hvor Jeanie og hun sad, og han blev derfor snart klar over, at skjønt det, at hun havde mistet sin Hat, og hele den forkerte Stilling, hun var kommen i, havde givet hendes Ansigt et noget usædvanligt og forstyrret Udtryk, var hendes Aandsevner i en ganske anden Tilstand end hendes Ledsagerskes. Da han forlod Prædikestolen, saa' han hende se sig om med et vildt og forskrækket Blik, som om hun ikke vidste, hvad hun skulde gjøre, og han lagde Mærke til, at hun nærmede sig til et eller to af de værdigste Medlemmer af Menigheden, som om hun vilde tale til dem, men saa trak sig sky tilbage, da hun skjønnede, at de tilsyneladende skyede og undgik hende. Præsten følte sig overbevist om, at der maatte stikke noget usædvanligt bag alt dette, og da han var et godt Menneske og en god kristelig Præst, besluttede han at undersøge Sagen nærmere.

To og trediwte Kapitel.

Medens Hr. Staunton — saaledes hed denne værdige Præstemand — afførte sig sin Præstekjole i Sakristiet, kom det til et aabenbart Brud imellem Jeanie og Madge.

„Vi maa strax tilbage til Mummers Lade", sagde Madge. „Vi kommer meget for sent, og Moder bliver vred".

„Jeg følger ikke tilbage med dig, Madge", sagde Jeanie, idet hun tog en Guinea frem og bød hende den. „Jeg er dig megen Tak skyldig, men nu maa jeg gaa min egen Vej".

„Og jeg, som er gaaet saa langt af min Vej, bare for at fornøje dig, din utaknemlige Tøs!" sagde Madge. „Og jeg, som vil faa Hovedet slaaet i Stykker, naar jeg kommer hjem, og alt sammen for din Skyld! Men jeg skal nok faa dig af Sted, du . . ."

„For Guds Skyld", sagde Jeanie til en Mand, der stod ved Siden af dem, „hold hende tilbage — hun er gal".

„Ja vel, det tænkte jeg nok", svarede Bonden, „og jeg tænker, at du ikke er stort klogere. Men hvordan det nu end er, saa raader jeg dig til at slippe hende, Madge, for ellers skal jeg lade min Stok danse paa dine Rygstykker".

Flere af Sognefolkene af den lavere Klasse flokkedes nu om de fremmede, og Drengene gav sig til at raabe, at Madge Murdockson var ved at komme i Slagsmaal med et andet Daarekistelem. Medens Mængden stimlede sammen i det menneskekjærlige Haab, at de vilde faa gode Løjer at se, dukkede imidlertid Sognefogdens trekantede, bræmmede Hat frem imellem dem, og alle gjorde Plads for denne med imponerende Myndighed udrustede Person. Han vendte sig først til Madge:

„Hvorfor kommer du her igjen for at plage Sognet, din tossede Døgenigt? Har du maaske nogle flere uægte Unger med, som du agter at lægge uden for skikkelige Folks Døre? eller agter du at føre os denne Gaas her paa Halsen, der er lige saa tosset som du selv, som om vi ikke havde Afgifter nok at udrede endda? Pak du dig af Sted til din Moder, den Tyvekvind; hun er sat i Blokken i Barkston. — Pak dig væk her fra Sognet, ellers skal jeg komme efter dig med Spanskrøret".

Madge blev et Øjeblik trodsig staaende, men Sognefogden havde alt for ofte ved ublide Midler lært hende at bøje sig under hans Myndighed, til at hun skulde have Mod nok til at byde den Spidsen.

„Og min Moder — min stakkels gamle Moder sidder i Blokken i Barkston. Det er alt sammen din Skyld, Jeanie Deans, men du skal faa det betalt, saa sandt mit Navn er Madge Vildild — Madge Murdockson mener jeg — Gud hjælpe mig, jeg glemmer mit eget Navn i al den Forvirring".

Med disse Ord drejede hun sig om paa Hælen og gik bort, fulgt paa Vej af alle Landsbyens ugudelige Unger, af hvilke nogle raabte: „Madge, kan du endnu sige, hvad du hedder?" medens andre trak hende i Skjørterne, og alle opbød alle deres Kræfter og al deres Sindrighed i Retning af at finde paa nye Gavtyvestreger for at tirre hende til Raseri.

Jeanie saa' hende med uendelig Glæde fortrække, skjønt hun ønskede, at hun paa en eller anden Maade havde kunnet gjengjælde Madge den Tjeneste, hun havde gjort hende.

Imidlertid henvendte hun sig til Sognefogden for at faa at vide, om der var noget Hus i Landsbyen, hvor hun kunde

blive ordentlig behandlet for gode Ord og Betaling, og om hun kunde faa Præsten i Tale.

„Jå, vi skal nok sørge ordentlig for dig", svarede den lovlige Øvrigheds Repræsentant, „og kan du ikke klare ordentlig for dig for Sogneherren, tænker jeg, du sparer dine Penge, for saa faar du Logis paa Sognets Bekostning, min Pige".

„Hvor skal jeg da hen?" sagde Jeanie noget urolig.

„Naa, jeg vil føre dig til Hans Velærværdighed, for at du kan gjøre Rede og Regnskab for, hvordan det har sig med dig, og for at vi kan faa at vide, om du ikke falder Sognet til Byrde".

„Jeg ønsker ikke at falde nogen til Byrde", svarede Jeanie. „Jeg har nok til at kunne sørge for mine Fornødenheder og ønsker blot at fortsætte min Rejse i Sikkerhed".

„Naa, ja, det er en anden Sag", sagde Sognefogden, „i Fald det har sin Rigtighed — og jeg synes virkelig ikke, du ser saa forstyrret ud som din Kammerat — du vilde jo endogsaa være en rigtig pæn Pige, hvis dit Haar var redt og flettet lidt bedre. Kom du bare med mig — Sogneherren er en god Mand".

„Er det Pastoren?" sagde Jeanie.

„Pastoren? Gud forbarme sig! Hvad er du for en Presbyterianer? — Det er Sogneherren, er det, Pige, og hans Lige finder du ikke i hele Grevskabet eller i de fire nærmeste Grevskaber. Kom nu — af Sted med dig — vi kan ikke blive staaende her".

„Jeg vil sandelig gjærne følge med Dem til Præsten", sagde Jeanie, „for uagtet han læste sin Prædiken op og havde denne Messeskærk, som de kalder den her, paa, kan jeg ikke tro andet, end at han maa være en værdig og gudsfrygtig Mand, saa grundig som han prædikede".

Pøblen, som mærkede, at der ikke var Udsigt til yderligere Løjer, havde nu skuffet trukket sig tilbage, og Jeanie fulgte med sin sædvanlige Taalmodighed sin vigtige og barske, men ikke brutale Fører ad Præstegaarden til.

Præstegaarden var stor og bekvemt indrettet, thi det var et udmærket Kald, og Kaldsretten tilhørte en meget rig Familie i Nabolavet, som plejede at lade en af sine Sønner eller Brodersønner studere Theologi for, naar Lejlighed tilbød

sig, at kunne lade ham gaa ind i denne fortræffelige Stilling. Præstekaldet i Willingham var saaledes altid bleven betragtet som et direkte og umiddelbart Tilbehør til Willingham-Hall, og da de rige Baroneter, der ejede dette Gods, sædvanligvis havde en Søn, Broder eller Brodersøn siddende i Kaldet, havde de med den største Omhu sørget for, at Boligen ikke blot var respektabel og bekvem, men ogsaa værdig og imponerende.

Den laa en sex Hundrede Alen fra Landsbyen paa en jævnt skraanende Højde, der var bedækket med indhegnede Marker af uregelmæssig Form, saaledes at de gamle Ege og Elmetræer, der hegnede dem, frembød et smukt og malerisk Skue. Da de kom tæt op til Huset, førte en smuk Port dem ind paa en grøn Plads, som ganske vist ikke var meget stor, men hist og her beplantet med Kastanietræer og Bøge og smukt vedligeholdt. Husets Façade var uregelmæssig. En Del af den saa' ud til at være meget gammel og stammede i Virkeligheden ogsaa fra Romertiden. Beboerne i de forskjellige Tider havde bygget adskilligt til og gjort adskillige Forandringer, hver i sin Tidsalders Smag og uden at lægge synderlig Vægt paa Symmetrien, men disse Uregelmæssigheder i arkitektonisk Henseende gik gradvis over i hverandre og var blandede paa en saa heldig Maade, at Øjet langt fra stødtes ved denne Forening af forskjellige Stilarter, men tvært imod fængsledes af en Mængde interessante Enkelthed er i dette afvexlende og vidtløftige Kompleks. Frugttræerne ved den søndre Mur, udvendige Trapper, forskjellige Indgange, en Forening af Tage og Skorstene fra forskjellige Tidsaldre gav i Forening denne Bygning et Præg, der ganske vist hverken var skjønt eller storslaaet, men broget og malerisk. Den betydeligste Tilbygning skyldtes den nuværende Sogneherre, der „var en boglærd Herre", som Sognefogden ikke undlod at oplyse Jeanie om, maaske for at forøge hendes Ærbødighed for den Mand, hun skulde fremstilles for, og som havde bygget et smukt Bibliothek med tilhørende Kabinet og ikke mindre end to Sovekamre.

„Mange vilde have betænkt sig paa at sætte sig i den Bekostning", sagde Sognefogden, „i Betragtning af, at Kaldet tilfalder den, Sir Edmund vil give det til, men Hans Vel-

ærværdighed har et kjønt Stykke Land selv og har ikke nødig at vende Skillingen i Haanden, før han giver den ud".

Jeanie kunde ikke lade være at sammenligne den uregelmæssige, men store og bekvemt indrettede Bygning, hun havde for sig, med Herresæderne i hendes eget Hjemland, hvor karrige Arvinger, som imidlertid vie deres Liv og Velstand til den presbyterianske Kirke, anspænde alle deres Evner for at udfinde, hvad der kan knibes og spares paa en Bygning, som kun byder ringe Bekvemmelighed i Øjeblikket, og som til Trods for Teglstenenes Fortrin frem for Træ i Løbet af en fyrretyve til halvtredsindstyve Aar paabyrder deres Efterkommere en Udgift, som, naar den blev gjort rundelig og uden Kniberi én Gang for alle, vilde have friet Godset for Gjentagelser af den Slags i over et Aarhundrede.

Bag ved Præstegaarden skraanede Terrænet ned imod en lille Flod, som, uagtet der ikke var det romantiske Liv og den Fart over den, der udmærker Floderne i Skotland, ikke des mindre var en meget tiltalende Pryd for Landskabet, som den hist og her glimtede frem imellem Pilene og Poplerne paa dens Bredder. „Der er den bedste Forelfangst i hele Lincolnshire, for naar man kommer længere syd paa, er der ikke mere at gjøre med Fluer", sagde Sognefogden, som var bleven meget meddelsom, da han saa', hvor taalmodig Jeanie var, og især, da hun forsikrede, at hun ikke vilde komme til at falde Sognet til Byrde.

Han gik forbi Hovedindgangen og førte hende hen til en Slags Portal, der stod i Forbindelse med den ældre Del af Bygningen, som for største Delen beboedes af Tjenestefolkene. Da han bankede paa Døren, blev den aabnet af en Tjener i et værdigt rødt Livré, som det sømmede sig for en rig og anset Præsts Tjener.

„Hvordan har du det Thomas?" sagde Sognefogden, „og hvordan gaar det med den unge Hr. Staunton?"

„Aa, det er smaat, det er smaat, Hr. Stubbs. — Skulde De tale med Hans Velærværdighed?"

„Ja vel, Thomas, vær saa god at sige, at jeg er her med det unge Fruentimmer, der kom i Kirken i Dag i Følge med gale Madge Murdocksson — hun ser ud til at være en skikkelig en, men jeg har ikke spurgt hende ud. Sig bare

til Hans Velærværdighed, at hun er skotsk, tror jeg nok, og ganske jævn ligesom Moserne i Holland".

Thomas hædrede Jeanie Deans ved at glo paa hende, som mæskede Tjenere hos rige Folk, gejstlige saa vel som verdslige, pleje at anse sig for berettigede til at gjøre overfor Fattigfolk, og opfordrede derpaa Hr. Stubbs og hans Ledsagerske til at trine indenfor, medens han meldte dem hos sin Herre.

Værelset, han viste dem ind i, var en Slags Borgestue, hvor der paa Væggene hang et eller to Grevskabskort og en tre, fire Billeder af fremragende Personligheder, der havde med Grevskabet at gjøre, saasom Sir William Monson, James York, Grovsmeden fra Lincoln, og den navnkundige Lord Willoughbee i fuld Rustning og med en Mine, som om han sagde de Ord af Visen, der stod under Billedet:

„Staa fast, I gjæve Lansemænd,
og se jer godt omkring,
skyd godt, I bolde Buemænd.
saa kjør' vi dem i Ring.
Og om paa jer jeg lide kan,
til Striden er forbi,
jeg staar hos jer som første Mand",
saa talte Willoughbee.

Da de var komne ind i dette Værelse, bød Thomas, som noget, der forstod sig af sig selv, Hr. Stubbs en „Bid Brød med en Taar til", og Hr. Stubbs tog imod Indbydelsen, ogsaa som noget, der forstod sig af sig selv. Maaltidet bestod af nogle anselige Levninger af en Skinke og en hel „Whiskin" eller et stort Krus stærkt Dobbeltøl. Hr. Sognefogden gav sig med Alvor i Lav med disse Levnedsmidler og — den Retfærdighed maa vi yde ham — opfordrede Jeanie til at følge hans Exempel, hvilken Opfordring Thomas istemmede. Men skjønt hun nok kunde have trængt til noget at styrke sig paa, eftersom hun ingen Ting havde faaet at leve af den Dag, drev den Angst, hun var i, i Forbindelse med hendes nøjsomme og tarvelige Livsvaner og en vis Skyhed for at sætte sig til at spise sammen med de to fremmede Mennesker hende til at afslaa Opfordringen. Hun satte sig paa en Stol for sig selv og blev siddende der,

medens Hr. Stubbs og Hr. Thomas, der havde bestemt sig til at holde Maaltid sammen med sin Ven desformedelst, at Middagsmaaltidet maatte opsættes til efter Aftensang, tog sig en solid Frokost, der varede en halv Times Tid og maaske havde varet længere endnu, hvis Hans Velærværdighed ikke havde ringet, saa at Thomas var nødt til at gaa ind til sin Herre. Denne Lejlighed benyttede han til at melde, at Hr. Stubbs var der med det andet gale Fruentimmer — saaledes betegnede han Jeanie —, som om de lige var komne — han havde ikke gjort det før, fordi han nok holdt af at spare sig en Rejse hen i den anden Ende af Huset, naar det paa nogen Maade lod sig gjøre. Han kom tilbage med Ordre til øjeblikkelig at føre Hr. Stubbs og den unge Pige ind i Bibliotheket.

Sognefogden stoppede i en Fart den sidste Bid Skinke i Munden paa sig, skyllede den fede Bid ned med Bundfaldet i Kruset og førte derpaa Jeanie gjennem et Par indviklede Gange, der forbandt de ældre Dele af Bygningen med de nyere, ind i en smuk lille Sal eller Forhal, der stødte op til Bibliotheket, og hvorfra en Glasdør førte ud til Græsplænen.

„Vent her", sagde Stubbs, „medens jeg melder Hans Velærværdighed, at du er her".

Med disse Ord aabnede han en Dør og gik ind i Bibliotheket.

Imod sin Vilje kunde Jeanie ikke undgaa at høre deres Samtale, som drejede sig om hende selv, thi da Stubbs stod ved Døren, og Hans Velærværdighed stod i den anden Ende af det store Værelse, var det umuligt andet, end at man ude i Forhallen maatte høre, hvad de sagde.

„Naa, saa nu kommer De endelig med den unge Pige, Hr. Stubbs. Jeg har allerede ventet Dem en Stund. De ved, jeg holder ikke af, at saadanne Personer holdes i Forvaring, om det saa blot er et Øjeblik, uden at de kommer til at gjøre Rede for deres Forhold".

„Ganske vist, Deres Velærværdighed", svarede Sognefogden, „men det unge Fruentimmer havde ingen Ting faaet at spise i Dag, og saa gav Hr. Thomas hende en Bid Brød og en Drik Øl".

„Det gjorde Thomas ret i, Hr. Stubbs. Og hvad er der blevet af den anden ulykkelige Skabning?"

„Aa", svarede Hr. Stubbs, „jeg tænkte, det bare vilde ærgre Deres Velærværdighed at se hende, saa jeg lod hende gaa til sin Moder, der er kommen i Klemme ovre i Nabosognet".

„I Klemme — det skal vel sige, at hun er arresteret, kan jeg tænke", sagde Hr. Staunton.

„Ja vel, saadant noget, med Deres Velærværdigheds Tilladelse".

„Den ulykkelige, ryggesløse, uforbederlige Kvinde!" sagde Præsten. „Og hvad Slags Menneske er hendes Kammerat?"

„Aa, hun er saamænd anstændig nok, med Deres Velærværdigheds Tilladelse", sagde Stubs; „saa vidt jeg kan se paa hende, er der ikke noget ondt i hende, og hun siger, hun har Penge nok til at komme ud af Grevskabet for".

„Penge! De tænker aldrig paa andet, Stubbs. — Men er hun ved sine fulde fem? — har hun sin Forstand? — kan hun tage vare paa sig selv?"

„Ja, Deres Velærværdighed", svarede Stubbs, „det ved jeg ikke saa lige — jeg tør bande paa, at hun ikke har opfundet Krudtet, for Fatter Gibbs saa' paa hende hele Tiden under Gudstjenesten, og han siger, at hun ikke kunde slaa rigtig op i Salmebogen en eneste Gang som et andet kristent Menneske, uagtet hun havde Madge Murdocksson til at hjælpe sig — men hvad det angaar med at klare sig, saa er hun jo Skotte, Deres Velærværdighed, og de siger, at selv den værste Tosse blandt de Folk altid forstaar at passe sit Snit — og hun er meget anstændig klædt paa og ikke uglet ud som den anden".

„Lad hende komme her ind, og bliv De neden under, Hr. Stubbs".

Denne Samtale havde lagt saa stærkt Beslag paa Jeanies Opmærksomhed, at det først var, da den var til Ende, at hun lagde Mærke til, at Glasdøren, der, som sagt, førte fra Forhallen ud til Haven, blev lukket op, og at en ung Mand traadte ind eller rettere blev baaren ind af to, der støttede ham. Han var meget bleg og svag at se til, og de lagde ham paa den nærmeste Sofa, som for at

han kunde komme til sig selv efter en usædvanlig Anstrængelse. Just som de var i Færd hermed, kom Stubbs ud fra Bibliotheket og opfordrede Jeanie til at gaa ind. Hun adlød, ikke uden Skjælven, thi for ikke at tale om det usædvanlige, der var ved hele Situationen for en Pige, der havde ført et saa stille og tilbagetrukket Liv, havde hun en Følelse af, at det heldige Udfald af hendes Rejse for en stor Del vilde komme til at bero paa, hvilket Indtryk hun gjorde paa Hr. Staunton.

Det var ganske vist ikke let at tænke sig, under hvilket Paaskud man skulde hindre en Person, der rejste i sit eget Ærinde og paa sin egen Bekostning, i at fortsætte sin Rejse. Men den voldsomme Maade, hvorpaa hun allerede var bleven standset, viste noksom, at der — og det ikke langt borte fra det Sted, hvor hun nu var — gaves Personer, som havde Interesse af og Vilje og Dristighed nok til at standse hende, og hun følte, at det var nødvendigt for hende at søge nogen Hjælp og Beskyttelse, i det mindste til hun var naaet uden for deres Rækkevidde. Medens disse Tanker gik igjennem hendes Hoved, meget hurtigere, end vi kan nedskrive det, eller end Læseren kan læse sig det til, traadte Jeanie ind i et smukt Bogværelse og stod overfor Sognepræsten eller Præsten i Willingham. De vel forsynede Skabe og Reoler, der optog Væggene i det store og smukke Værelse, indeholdt flere Bøger, end Jeanie havde tænkt sig, der existerede i hele Verden, thi hun var vant til at anse Bøgerne paa de to, tre Fod lange Fyrretræs Hylder der hjemme hos Faderen, Marven og Kjærnen af hele den nyere Theologi, som han undertiden kaldte dem, for en betydelig Samling. Et Planetarium, Glober, et Teleskop og en Del andre videnskabelige Apparater bibragte Jeanie et Indtryk, i hvilket Undren og Beundring var blandet med Frygt, thi for hendes Opfattelse, der ingen Kundskaber havde at gaa ud fra, syntes de snarere beregnede paa Trolddom end paa noget som helst andet, og nogle udstoppede Dyr — Præsten var nemlig en Ynder af Naturhistorien — bidrog yderligere til at forhøje det ejendommelige Indtryk, Værelset gjorde.

Hr. Staunton tiltalte hende meget mildt. Han ytrede, at skjønt hendes Optræden i Kirken havde været usædvanlig,

og skjønt hun havde vist sig der i et besynderligt og, han maatte tilføje, uheldigt Selskab og i det hele taget havde baaret sig saaledes ad, at hun havde maattet forstyrre Menigheden under Gudstjenesten, ønskede han ikke des mindre at høre hendes egen Forklaring, før han gjorde Skridt, som hans Pligt syntes at kræve af ham. Han var nemlig ikke blot Præst, sagde han, men ogsaa Fredsdommer.

„Deres Velbaarenhed" — hun vilde ikke sige „Deres Velærværdighed" — „er meget god og venlig", var alt, hvad stakkels Jeanie først kunde faa frem.

„Hvem er du, unge Kvinde?" sagde Præsten i en mere afgjørende Tone, „og hvad har du her paa Egnen at bestille og i saadant Selskab? — Vi taaler ikke Landstrygere eller Løsgængere her".

„Jeg er ingen Landstryger eller Løsgænger, Herre", sagde Jeanie lidt stødt over denne Formodning. „Jeg er en skikkelig skotsk Pige, der rejser her igjennem i lovligt Ærinde og paa egen Bekostning, og jeg var saa uheldig at falde i Hænderne paa slette Mennesker og blev standset paa min Rejse i Nat. Den stakkels svaghovedede Pige slap mig løs i Morges".

„Slette Mennesker!" sagde Præsten. „Jeg er bange for, unge Pige, at du ikke har været ivrig nok efter at undgaa dem".

„Jo, Herre", svarede Jeanie, „jeg er sandelig bleven opdraget til at sky slet Selskab. Men disse ugudelige Personer var Tyve og standsede mig med Vold og Magt".

„Tyve!" sagde Hr. Staunton; „saa beskylder du dem formodentlig for Røveri?"

„Nej, Herre, de tog ikke saa meget som en Hvid fra mig", svarede Jeanie, „og de gjorde mig heller ingen Fortræd med Undtagelse af, at de spærrede mig inde".

Præsten spurgte hende ud om de nærmere Enkelthedeer ved hendes Æventyr, som hun gjorde Rede for Punkt for Punkt.

„Det er en mærkværdig og ikke meget sandsynlig Historie, unge Kvinde", sagde Hr. Staunton. „Der skal, efter hvad du fortæller, være bleven øvet betydelig Vold imod dig uden rimelig Grund. Kjender du Loven her i Landet? — den byder, at naar du kommer frem med en saadan

Beskyldning, maa du ogsaa forfølge denne Bande ad Rettens Vej".

Jeanie forstod ham ikke, og han forklarede hende da, at efter at Folk har været underkastede den Ubehagelighed at blive plyndrede eller lide anden Overlast, er Loven i England saa venlig yderligere at paalægge dem de med en Retssag forbundne Bryderier og Udgifter.

Jeanie sagde, at hendes Ærinde i London hastede; alt, hvad hun ønskede, var, at en eller anden brav Mand af kristelig Barmhjærtighed vilde hjælpe hende sikkert til den nærmeste By, hvor hun kunde leje Postheste og en Fører. Sluttelig erklærede hun, at hun formodede, hendes Fader var af den Mening, at hun ikke havde Lov til at optræde som Vidne overfor en engelsk Domstol, da det ikke var det rene Evangelium, der prædikedes der i Landet.

Hr. Staunton studsede lidt og spurgte, om hendes Fader var Kvæker.

„Nej, det forbyde Gud, Herre", sagde Jeanie, „han er ikke Schismatiker eller Sekterer og har aldrig givet sig af med saadan skammelig Handel, det er en bekjendt Sag".

„Hvad hedder han?" sagde Hr. Staunton.

„David Deans, Herre, Kvægopdrætter i St. Leonards' ved Edinburgh".

En dyb Stønnen inde fra Forhallen hindrede Præsten i at svare. Med Udraabet: „Gode Gud! den ulykkelige Dreng!" ilede han ud af Stuen og lod Jeanie ene tilbage.

Tre og tredivte Kapitel.

Medens hun saaledes var overladt til sig selv, overvejede Jeanie ængstelig, hvad hun helst skulde gjøre. Hun var utaalmodig efter at komme til at fortsætte sin Rejse, men paa den anden Side var hun bange for, at hun ikke med Sikkerhed turde vove sig ud paa den, medens den gamle Hex og hendes Hjælpere var i Nærheden, idet hun udsatte sig for, at de igjen vilde øve Vold imod hende. Hun mente at kunne skjønne af den Samtale, hun havde hørt en Del

af, og ogsaa af Madge Vildilds Ytringer, at den gamle havde en dyb og af Had og Hævntørst udsprungen Grund til om muligt at hindre hendes Rejse. Og hvem kunde hun haabe at faa Hjælp af, om ikke af Hr. Staunton? Hele hans Væsen og Udseende syntes at bestyrke hende i dette Haab. Hans Træk var smukke, om end prægede af en dyb Sørgmodighed; hans Tone og Udtryksmaade var blid og opmuntrende, og da han i sin Ungdom havde tjent i Hæren i adskillige Aar, havde hans Væsen bevaret den lette Frejdighed, der er ejendommelig for Krigerstanden. Han var derhos en Evangeliets Tjener, og skjønt han efter Jeanies Begreber ikke var naaet længere end til Hedningernes Forgaard, skjønt han var i den Grad hildet i Vildfarelse, at han bar Messeskjorte, skjønt han læste den almindelige Kirkebøn og nedskrev hvert Ord af sin Prædiken, før han holdt den, og skjønt han endelig i Henseende til Lungernes Styrke saa vel som til Lærdommens Marv og Kjærne stod umaadelig langt tilbage for Boanerges Stormheaven, fandt Jeanie dog, at han vist maatte være en helt anden Mand end Kiltstoup og andre prælatistiske gejstlige fra hendes Faders unge Dage, da de plejede at drikke sig fulde i Ornat og hidse Dragonerne paa cameronianske Vandringsmænd. Der syntes at være opstaaet en Del Forstyrrelse i Huset, men da hun ikke kunde tro, at hun var helt glemt, ansaa hun det for rigtigst at vente ganske rolig i Værelset, hvor hun var, til der kom nogen og tog sig af hende.

Den første, der kom, var til hendes ikke ringe Glæde en af hendes eget Kjøn, en matroneagtig gammel Husholderske. Jeanie forklarede hende med faa Ord sin Stilling og bad hende staa hende bi. Hendes Husholderskeværdighed fristede hende nu ikke stærkt til at indlade sig fortrolig med en, der var bleven ført til Præstegaarden i Politianliggender, og som maatte tage sig noget mistænkelig ud i hendes Øjne, men hun var høflig, om end noget tilbageholdende.

Hendes unge Herre, sagde hun, var kommen slemt til Skade ved at falde af Hesten og led siden den Tid af Besvimelser. Han var just nu bleven meget syg, og det vilde vare noget, før det blev Hans Velærværdighed muligt at tale med hende; hun kunde imidlertid stole paa, at saa snart han kunde tage hendes Sag for, vilde han gjøre alt for

hende, hvad ret og billigt var. Til Slutning tilbød hun at vise Jeanie ind i et Værelse, hvor hun kunde være, til Hans Velærværdighed havde Tid.

Vor Heltinde greb Lejligheden til at bede hende, om hun maatte skifte Klæder og raade Bod paa den Uorden, hendes Klædedragt var kommen i.

Husholderskken, for hvem Orden og Renlighed stod som to af de største Dyder, gik med Fornøjelse ind paa saa rimelig en Anmodning, og da Jeanie havde ombyttet de Klæder, hun havde paa, med dem, hun havde i sin Bylt, bevirkede dette en saa betydelig Forandring til det bedre i Henseende til det Indtryk, hun gjorde, at den gamle Dame knapt kunde gjenkjende den rejsende, hvis tilsølede og forstyrrede Paaklædning bar saa mange Spor af den Overlast, hun havde lidt, i den nette, rene, stilfærdige lille skotske Pige, hun nu havde for sig. Opmuntret ved den heldige Forandring, der var foregaaet med hendes Ydre, vovede Madam Dalton at indbyde Jeanie til at spise til Middag sammen med hende, og hun følte sig lige saa tiltalt af den nette Maade, hun opførte sig paa under Maaltidet.

„Du kan vel læse denne Bog, ikke, min Pige?“ sagde den gamle Dame, da de havde endt deres Maaltid, idet hun lagde Haanden paa en stor Bibel.

„Det haaber jeg, Madame“, sagde Jeanie overrasket over dette Spørgsmaal. „Min Fader vilde have fundet sig i mange Savn, hellere end at jeg skulde have undværet den Lærdom“.

„Det gjør ham Ære, min Pige. Der er Folk her, som er vel ansete i Verden, og som ikke vilde ofre deres Part af en Leicester-Budding, om alle dercs stakkels Børn saa kunde komme til at læse Biblen fra Ende til anden, naar de vilde finde sig i at faste blot i tre Timer. Tag du Bogen, for mine Øjne er noget svage, og læs, hvor du vil — det er den eneste Bog, du aldrig kan gaa fejl i“.

Jeanie følte sig først fristet til at slaa op paa Lignelsen om den barmhjærtige Samaritan; men hendes Samvittighed slog hende og sagde hende, at det var at bruge Skriften ikke til egen Opbyggelse, men til at paavirke andre i Retning af at lette hende hendes timelige Bekymringer, og under Indflydelse af denne strænge Pligtfølelse valgte hun et

Kapitel af Profeten Esaias og læste det til Trods for sin skotske Accent med en ejendommelig Fromhed, der i høj Grad opbyggede Madam Dalton.

„Ja", sagde hun, „i Fald alle skotske Piger lignede dig! — men vi har haft det Held at faa nogle rene Djævle fra dit Land, tror jeg — den ene værre end den anden. Kjender du en pæn Pige ligesom du selv, som trænger til en Plads og kan forevise et godt Skudsmaal og ikke giver sig af med at drive om paa Markeder og anden Vidtløftighed, men gaar med Sko og Strømper paa hele Dagen — naa, saa vil jeg ikke sige andet, end at vi nok fandt Plads til hende her i Præstegaarden. Har du ingen Kusine eller Søster, min Pige, som det kunde passe sig for?"

Det var at røre ved Jeanies ømme Sted, men hun blev sparet for den Smerte at skulle svare paa dette Spørgsmaal, thi i det samme traadte den Tjener, hun allerede før havde set, ind.

„Herren ønsker at tale med den unge Pige fra Skotland", sagde Thomas.

„Skynd du dig alt, hvad du kan, til Hans Velærværdighed, min rare Pige, og fortæl ham hele din Historie — Hans Velærværdighed er en god Mand", sagde Madam Dalton. „Jeg slaar saa imidlertid Fløjen i Bordet ned og laver dig en Kop The med Boller til, til du kommer igjen — det er noget, der sjælden vanker i Skotland, min Pige".

„Herren venter paa det unge Fruentimmer", sagde Thomas utaalmodig.

„Naa, han Næsvis, hvad kommer det ham ved? — Og hvor tit skal jeg fortælle dig, at du skal kalde Hr. Staunton for Hans Velærværdighed, eftersom han er en velærværdig Præstemand, og ikke titulere ham Herre, som om han var en usel lille Herremand?"

Da Jeanie nu var henne ved Døren og rede til at følge med Thomas, sagde Tjeneren ingen Ting, før han var kommen ud paa Gangen, saa mumlede han: „Der er mer end én Herre her i Huset, og jeg tror, vi faar en Frue ogsaa, om det gaar efter Madam Daltons Hoved".

Thomas førte Jeanie gjennem forskjellige Gange, der var mere indviklede end nogen, hun før havde set, og ind i et Værelse, hvor Lyset var dæmpet som Følge af, at de

fleste af Vinduesskodderne var lukkede, og i hvilket der stod en Seng, hvis Omhæng til Dels var trukket for.

„Her er det unge Fruentimmer, Herre", sagde Thomas.

„Godt", sagde en Stemme fra Sengen, men det var ikke Hans Velærværdigheds. „Giv Agt paa Klokken, og gaa saa ud af Stuen".

„Det maa være en Fejltagelse", sagde Jeanie forvirret ved pludselig at befinde sig i et Sygeværelse; „Tjeneren sagde, at Præsten . . . ."

„Bliv ikke forskrækket", sagde den syge. „Det er ikke nogen Fejltagelse. Jeg kjender mere til dine Sager end min Fader, og jeg kan bedre tage mig af dem. — Gaa ud af Stuen, Tom". Tjeneren adlød. „Vi maa ikke spilde Tiden", sagde den syge, „vi har saa lidt af den. Luk Skodderne for det Vindue op".

Hun gjorde det, og da han traf Omhænget om sin Seng til Side, faldt Lyset ned paa hans blege Ansigt, som han laa der med Hovedet indhyllet i Bind, i Natdragt og tilsyneladende fuldstændig afkræftet.

„Se paa mig, Jeanie Deans", sagde han. „Husker du mig ikke?"

„Nej, Herre", sagde hun forundret, „jeg har aldrig været her i Landet før".

„Men jeg har været i dit Land. Tænk dig om — husk dig om. Jeg vilde forgaa, om jeg maatte nævne det Navn, du har den dyreste Grund til at hade og afsky. — Tænk dig om — husk dig om".

En frygtelig Erindring dukkede op i Jeanies Sjæl; hvert af den talendes Ord stadfæstede den ved sin Klang, og hans følgende Ord gav ham fuld Vished.

„Fat dig — husk Muschats Sten og den maanelyse Nat!"

Jeanie sank om paa en Stol med foldede Hænder og kunde knapt trække Vejret for Sindsbevægelse.

„Ja, her ligger jeg som en knust Snog", sagde han, „vridende mig af Utaalmodighed over, at jeg ikke kan røre mig — her ligger jeg, medens jeg burde være i Edinburgh og forsøge ethvert Middel for at frelse et Liv, der er mig kjærere end mit eget. — Hvordan har din Søster det? — hvordan gaar det hende? — dømt til Døden, jeg ved det!

O, at den Hest, som har baaret mig de tusinde Gange til Daarskab og Skjændsel, skulde styrte med mig den eneste Gang, jeg i mange Aar gav mig ud paa en Færd, der havde et godt Maal! Men jeg maa styre min Heftighed — mit Legeme kan ikke taale den, og jeg har meget at sige. Giv mig noget af den Hjærtestyrkning, der staar der paa Bordet. — Hvorfor ryster du? Aa, det er sandt, du har kun alt for god Grund dertil. — Lad den staa — jeg behøver den ikke".

Jeanie gik, om end modstræbende, hen til ham med den Skaal, hun havde hældt Drikken om i; hun kunde ikke bare sig for at sige: „Der gives en Hjærtestyrkning for Sjælen, Herre, naar de ugudelige vende sig fra deres Synder og søge til ham, der er en Læge for Sjælen".

„Stille!" sagde han barsk. „Og dog, jeg takker dig. Men sig mig, og spild ikke Tiden, hvad gjør du her i Landet? Husk, at skjønt jeg har været din Søsters værste Fjende, vil jeg tjene hende med mit Hjærteblod, og jeg vil tjene dig for hendes Skyld; ingen kan heller være dig til saa megen Nytte, thi ingen kan kjende Sagens Omstændigheder bedre end jeg — tal derfor uden Frygt".

„Jeg frygter ikke, Herre", sagde Jeanie, idet hun samlede sit Mod. „Jeg stoler paa Gud, og i Fald det maatte behage ham at udløse min Søster af hendes Fængsel, saa er det alt, hvad jeg attraar, hvem der saa end bliver Redskabet dertil. Men, Herre, rent ud sagt, jeg tør ikke lyde Deres Raad, med mindre De overbeviser mig om, at de stemme med den Lov, jeg maa lade mig lede af".

„Satan tage de Puritanere!" raabte George Staunton — saaledes maa vi nu kalde ham. „Om Forladelse, men jeg er af Naturen utaalmodig, og du gjør mig rasende! Hvad kan det skade, at du fortæller mig, hvorledes din Søster er stedt, og hvad du selv venter at kunne gjøre for hende? Det er tids nok at afvise mine Raad, naar du finder dem slette. Jeg taler rolig til dig, skjønt det er imod min Natur, men gjør mig ikke utaalmodig — det vil blot gjøre mig uskikket til at blive Effie til Nytte".

Der var i den ulykkelige unge Mands Blik og Ord en vis tilbagetrængt Heftighed og Lidenskab, der syntes ligesom at fortære sig selv, ligesom en ildfuld Gangers Utaalmodighed udtømmes, idet den tygger paa Bidslet. Efter at have

betænkt sig et Øjeblik kom Jeanie til det Resultat, at hun ikke hverken for sin Søsters eller sin egen Skyld havde Ret til at forholde ham den sørgelige Fortælling om Følgerne af den Forbrydelse, han havde begaaet, eller til at afvise de Raad, han muligvis kunde give, naar de i sig selv var lovlige og uskyldige. Med saa faa Ord som muligt fortalte hun ham derfor om sin Søsters Proces og Domfældelse og om sin egen Rejse til Newark. Han syntes at høre paa hende i den yderste Spænding, men tvang sig til at holde ethvert voldsomt Tegn paa Sindsbevægelse, saa vel Lader som Udbrud, der kunde have afbrudt hende, tilbage, og ligesom den mexikanske Konge paa sit Leje af gloende Kul røbede han kun ved Trækningerne i sit Ansigt og sine Lemmers Skjælven, hvor meget han led. Meget af, hvad hun sagde, hørte han paa med en halv kvalt Stønnen, som om det kun bragte ham Stadfæstelse af sørgelige Kjendsgjerninger, han allerede vidste Besked med, men da hun gik over til at omtale de Begivenheder, der havde afbrudt hendes Rejse, syntes de Samvittighedsnag, han hidtil havde været martret af, at vige Pladsen for den største Forbavselse og for spændt Opmærksomhed. Han spurgte hende nøje ud om de to Mænds Udseende og om den Samtale imellem den ene af dem og den gamle Kone, hun havde været Vidne til.

Da Jeanie omtalte, at den gamle Kone havde antydet, at han var hendes Plejesøn, sagde han: „Ja, det er sandt, og fra den Kilde, der gav mig den første Næring, maa jeg have faaet det ulykkalige, det skæbnesvangre Hang til Laster, som er ukjendte i min egen Slægt. — Men gaa videre".

Jeanie gled let hen over, hvad der var foregaaet imellem hende og Madge, da hun ingen Lyst havde til at dvæle ved, hvad der maaske blot var et Udslag af hendes Sindsforvirring, og hermed sluttede hun sin Fortælling.

Den unge Staunton laa et Øjeblik hensunken i dybe Tanker, og derpaa sagde han med større Ro, end han endnu havde lagt for Dagen under denne Samtale: „Du er baade en forstandig og en god Pige, Jeanie Deans, og jeg vil fortælle dig mere af min Historie, end jeg har fortalt nogen som helst anden. Jeg kaldte det min Historie — det er en Væv af Daarskab, Synd og Elendighed. Men hør paa mig — jeg fortæller dig det, fordi jeg vil have din Tillid

til Gjengjæld — det vil sige, at du skal følge mine Raad og min Anvisning i denne sørgelige Sag. Derfor taler jeg".

„Jeg vil gjøre, hvad det bør sig en Søster og Datter og en kristen Kvinde at gjøre", sagde Jeanie. „Men fortæl mig ikke noget om Deres Hemmeligheder — det er ikke godt for mig at lægge Raad op med Dem eller at lytte til Vejledning, der fører til Vildfarelse".

„Enfoldige Taabe!" sagde den unge Mand. „Se paa mig. Jeg har ingen Horn i Panden og ingen Klumpfod eller Kløer paa Hænderne, og da jeg nu ikke er den skinbarlige Satan, hvad skulde det saa vel baade mig at ødelægge de Haab, hvormed du trøster eller daarer dig? Hør taalmodig paa mig, og naar du saa har hørt mit Raad, vil du se, at du kan gaa lige lukt ind i den syvende Himmel med det i Lommen, om du saa vil, og at det ikke vil falde dig en Smule vanskeligere at komme til Vejrs for den Sags Skyld".

Med Fare for, at vor Fremstilling bliver noget tung, hvilket jo gjærne plejer at være Tilfældet med den Slags Forklaringer, maa vi her søge at meddele i en tydelig og sammenhængende Form, hvad den syge fortalte paa en saadan Maade, at det baade var for vidtløftigt og for afbrudt af Lidenskab, til at vi kunne gjengive det med hans egne Ord. En Del af det læste han op af et Haandskrift, som han maaske havde skrevet til Oplysning for sine paarørende efter sin Død.

„For at fatte mig i Korthed — denne elendige Hex — denne Margaret Murdockson var gift med en af min Faders Yndlingstjenere — hun havde været min Amme — hendes Mand var død — hun boede i en Hytte her i Nærheden — hun havde en Datter, som voxede op og blev en smuk, men ogsaa en meget letsindig Pige; Moderen lagde an paa at faa hende gift med en gammel rig Gnier i Nabolavet — Pigebarnet og jeg saas jævnlig — der var stor Fortrolighed imellem os, som vort Forhold fra Barndommen af førte det med sig — og jeg — kort sagt, jeg øvede blodig Synd imod hende — ikke saa slemt som imod din Søster, men nederdrægtig nok — hendes Taabelighed burde have beskyttet hende derimod. Kort efter blev jeg sendt bort. — Det maa jeg lade min Fader, at naar jeg er bleven en Djævel, er

det ikke hans Skyld — han brugte de bedste Midler. Da jeg kom her tilbage, var den elendige Moder og hendes Datter nedsunkne i Skam og Skjændsel og jagne bort her fra Egnen. — Min væsentlige Del i deres Skjændsel og Ulykke blev opdaget — min Fader talte mig meget haardt til — vi kom i Ordstrid. Jeg forlod hans Hus og førte et vildt, æventyrligt Liv, bestemt paa, at jeg aldrig mere vilde se min Fader eller hans Hus.

„Og nu kommer jeg til Historien! — Jeanie, jeg giver mit Liv i din Haand, og ikke blot mit Liv — Gud skal vide, at det ikke er værdt at spare —, men en agtværdig gammel Mands Lykke og en ansat Families Ære. Mit Hang til slet Selskab, som man plejer at kalde den Slags Tilbøjeligheder, jeg var forbandet med, var af en usædvanlig Art, tror jeg, og tydede paa en Natur, som, hvis den ikke tidlig var bleven fordærvet ved Udsvævelser, vilde have egnet sig til noget bedre. Det var ikke saa meget mine Omgangsfællers vilde Svir og Sværm, deres raa Lystighed og ubundne Frihed, der tiltalte mig, som det var den Sans for det æventyrlige, den Aandsnærværelse i Faren og den Kløgt og Snildhed, de lagde for Dagen paa deres Smuglertog og lignende Æventyr. — Har du set dig om her i Præstegaarden? — er det ikke et smukt og tiltalende Opholdssted?"

Jeanie, som blev noget urolig ved denne pludselige Skiften Æmne, svarede Jo.

„Naa, jeg vilde ønske, den havde ligget ti Tusind Favne under Jorden med Jorder og Tiende og alt, hvad der hører til den. Havde denne forbandede Præstegaard ikke været, vilde jeg have faaet Lov til at følge min Lyst og blive Soldat, og blot Halvdelen af det Mod og den Snildhed, jeg har lagt for Dagen imellem Smuglere og Vildttyve, vilde have sikret mig en hæderlig Plads blandt mine samtidige. Hvorfor drog jeg ikke ud i den vide Verden, da jeg forlod dette Hus! Hvorfor forlod jeg det, naar alt kommer til alt! Naa — det kom saa vidt med mig, at det er Vanvid at se tilbage og Fortvivlelse at se fremad!"

Han standsede et Øjeblik; saa gik han videre med større Fatning.

„Mit omstrejfende Liv førte mig ulykkeligvis til Skotland, hvor jeg blev indviklet i endnu værre og mere for-

bryderiske Handlinger, end jeg hidtil havde haft Del i. Nu blev jeg bekjendt med Wilson, en mærkelig Mand efter sin Stilling i Livet, rolig, besindig og bestemt, en fast Karakter, ualmindelig stærk, i Besiddelse af en Slags plump Veltalenhed, der hævede ham over hans Stalbrødre. Hidtil havde jeg været

> ej mindre ryggesløs end vild, men Haabet
> om noget bedre var endnu ej slukt,

men det blev denne Mands Ulykke saa vel som min, at han til Trods for den Forskjel, der var imellem os i Henseende til Stand og Opdragelse, fik en saa overordentlig, troldoms-agtig Indflydelse over mig, som jeg kun kan forklare mig ved, at den rolige Bestemthed i hans Karakter var min mindre beherskede Heftighed overlegen. Hvor han førte an, følte jeg mig forpligtet til at følge ham, og mærkværdigt var det Mod og den Snildhed, han lagde for Dagen ved sine Foretagender. Medens jeg var optagen af fortvivlede Eventyr under en saa mærkelig og farlig Læremesters Vejledning, lærte jeg din ulykkelige Søster at kjende ved nogle Sammenkomster, Ungdommen havde i Forstaden, og som hun hemmelig tog Del i — og det viste sig snart, at hendes Fald skulde blive et Mellemspil i det tragiske Skuespil, jeg nu var saa dybt indviklet i. Men det vil jeg dog sige — denne Skurkestreg var ikke forud betænkt, og det var min fulde og faste Agt at give hende al den Oprejsning, et Ægteskab kunde yde, saa snart det blev mig muligt at rede mig ud af det ulykkelige Liv, jeg førte, og slaa ind paa et, der bedre sømmede sig for min Byrd. Jeg gav mig hen i vilde Drømmerier — Drømme om, at jeg vilde lade, som jeg førte hende til et fattigt Hjem, og saa pludselig hæve hende til en Lykke og en Stilling, hun aldrig havde drømt om. En Ven af mig søgte paa min Anmodning at komme til Rette med min Fader; Underhandlingerne trak i Langdrag og blev flere Gange optagne igjen. Omsider, just som jeg ventede at opnaa min Faders Tilgivelse, fik han paa en eller anden Maade Nys om min Skjændsel, som oven i Kjøbet blev udmalet for ham med en Overdrivelse, som Gud skal vide var ganske overflødig. Han skrev et Brev til mig — hvorledes han fik at vide, hvor jeg var, ved jeg ikke —

sendte mig deri en Sum Penge og slog Haanden af mig for bestandig. Jeg blev fortvivlet — jeg blev rasende — jeg gik villig ind paa at deltage med Wilson i et farligt Smuglerforetagende. Det mislykkedes, og jeg lod mig villig forblinde af hans Overtalelser, saa at jeg betragtede Overfaldet paa Toldmanden i Fife som retfærdig og ærlig Gjengjæld. Hidtil havde jeg holdt mig inden for visse Grænser i min forbryderiske Færd og havde ikke givet mig af med at angribe den personlige Ejendomsret, men nu fandt jeg en vild Tilfredsstillelse i at vanære mig selv saa meget som muligt.

„Byttet brød jeg mig ikke om. Det overlod jeg til mine Kammerater, jeg vilde blot have den Post, der var mest Fare ved. Jeg husker godt, at da jeg stod Skildvagt uden for Døren med mit dragne Sværd, medens de udførte Røveriet, tænkte jeg aldeles ikke paa min egen Sikkerhed. Jeg havde kun Sans for den formentlige Uret, min Familie havde begaaet imod mig, for min afmægtige Hævntørst og for, hvorledes det Budskab vilde lyde i Ørene paa den hovmodige Familie i Willingham, at en af dens Ætlinger, han, der i Verdens Øjne stod som Arvingen til dens Værdigheder, skulde dø for Bødlens Haand, fordi han havde plyndret en skotsk Toldembedsmand for en Sum, der ikke beløb sig til en Femtedel, af hvad jeg havde i min Tegnebog. Vi blev grebne — jeg havde ikke ventet andet. Vi blev dømte til Døden — det ventede jeg ogsaa. Men da Døden nærmede sig, tog den sig uhyggelig ud, og Tanken om din Søsters forladte Tilstand bestemte mig til at prøve paa at frelse mit Liv. — Jeg glemte at fortælle dig, at i Edinburgh traf jeg igjen Meg Murdockson og hendes Datter. Hun havde været med i Felten, da hun var ung, og nu havde hun under Paaskud af at drive en lille Handel gjenoptaget det tvagtige Liv, hun allerede var alt for fortrolig med. Vort første Møde var stormende, men jeg sparede ikke paa de Penge, jeg havde, og hun glemte eller lod, som hun glemte, den Uret, hendes Datter havde lidt. Den ulykkelige Pige selv syntes knapt saa meget som at kjende sin Forfører igjen, end sige, at hun skulde have bevaret nogen Erindring om den Uret, han havde tilføjet hende. Hendes Forstand er fuldstændig forstyrret, hvilket, efter hvad hendes Moder siger, undertiden er Følgen af en uheldig Forløsning. Men

det var min Skyld. Det var ogsaa en Mølleſten om min Hals til at ſænke mig i Fortabelſens Afgrund. Hvert Blik — hvert Ord af dette ſtakkels Væſen — hendes Forrykthed — hendes mangelfulde Hukommelſe — hendes Hentydninger til Ting, hun havde glemt, men ſom min egen Samvittighed mindede mig om, var ſom Dolkeſtød — Dolkeſtød, ſiger jeg? — Det var ſom at blive knebet med gloende Tænger og at faa brændende Svovl hældt i friſke Saar — det var imidlertid til at holde ud — og det blev holdt ud. — Jeg vender tilbage til, hvad jeg tænkte paa i mit Fængſel.

„Det var ikke den mindſt fortvivlede Tanke, at din Søſters Forløsning ſtundede til. Jeg vidſte, hvor bange hun var for dig og ſin Fader. Hun ſagde tit, at hun tuſind Gange hellere vilde dø, end at du ſkulde faa hendes Skjændſel at vide — men der maatte ſørges for hendes Forløsning. Jeg vidſte, at denne Meg Murdockſon var en Satans Hex, men jeg troede, hun godt kunde lide mig, og at hun vilde være mig tro, naar jeg betalte hende derfor. Hun havde ſkaffet Wilſon en Fil og mig en lille Sav, og hun paatog ſig beredvillig at ſørge for Effie under hendes Sygdom, og hun var tilſtrækkelig fortrolig med den Slags Ting til at kunne yde hende den fornødne Hjælp. Jeg gav hende de Penge, min Fader havde ſendt mig. Vi gjorde den Aftale, at hun ſkulde modtage Effie i ſit Hus og vente, til der kom yderligere Beſked fra mig, naar jeg ſlap ud. Jeg meddelte ſtakkels Effie dette og anbefalede den gamle Hex til hende i et Brev, i hvilket jeg mindes, jeg gav mig en forſoren Mine — ſpillede den lyſtige, driſtige Gavtyv, der er i godt Humør lige til det ſidſte. Det var min Stolthed! ſaa uſel var jeg! Men jeg havde beſluttet at opgive det Liv, jeg havde været inde paa, i Fald det lykkedes mig at ſlippe fri for Galgen. Det var min Agt at gifte mig med din Søſter og rejſe til Veſtindien. Jeg havde endnu en betydelig Sum Penge tilbage, og jeg ſtolede paa, at jeg nok paa en eller anden Maade vilde være Mand for at ſørge for mig og min Familie.

„Vi gjorde et Forſøg paa at flygte, men paa Grund af den Haardnakkethed, hvormed Wilſon ſtod faſt paa, at han vilde gaa først, mislykkedes det fuldſtændig. Den modige og ſelvfornægtende Maade, hvorpaa han i Fængſels-

kirken ofrede sig selv for at gjøre sin Fejl god igjen og hjælpe mig til at flygte, maa du have hørt Tale om — hele Skotland gjenlød af Rygtet derom. Det var en modig og usædvanlig Handling — alle Mennesker talte om den — alle Mennesker, selv de, der stærkest brød Staven over denne selvopofrende Mands Levevis og Forbrydelser, roste det Heltemod, hvormed han blev sit Venskab tro. Jeg har mange Laster, men Fejghed eller Utaknemlighed er ikke iblandt dem. Jeg besluttede at gjengjælde hans Ædelmodighed, og selv Tanken om din Søsters Sikkerhed traadte den Gang i Baggrunden for mig. At befri Wilson var mit Maal først og sidst, og jeg tvivlede ikke paa, at jeg nok skulde finde Udveje dertil.

„Men jeg glemte dog heller ikke Effie. Lovens Blodhunde var saa tæt i Hælene paa mig, at jeg ikke turde ty til noget af mine gamle Tilholdssteder, men gamle Meg Murdockson kom, da jeg satte hende Stævne, og fortalte mig, at din Søster lykkelig var nedkommen med en Dreng. Jeg paalagde Hexen at berolige den syge og ikke at lade hende savne noget som helst, der kunde skaffes for Penge, og saa traf jeg mig tilbage til Fife, hvor jeg tillige med mine gamle Kammerater i Wilsons Bande skjulte mig i den Slags Smuthuller, hvor Folk, der give sig af med dette fortvivlede Haandværk, søge Skjul for sig selv og deres ufortoldede Varer. Folk, der sætte sig op baade imod guddommelige og menneskelige Love, er ikke altid døve for Modets og Ædelmodighedens Krav. Vi fik Vished for, at Pøblen i Edinburgh, som følte megen Deltagelse med Wilsons haarde Skæbne og beundrede hans modige Handlemaade, vilde understøtte ethvert dristigt Forsøg paa at befri ham, om det saa var ved Foden af Galgen. Hvor fortvivlet Forsøget end syntes at være, var der ingen Mangel paa Folk, der tilbød at være med, da jeg erklærede, at jeg var rede til at lede et Angreb paa Vagten, og jeg vendte tilbage til Lothian, hvor jeg belavede mig paa at skride til Handling, saa snart Lejlighed tilbød sig, understøttet af nogle tro Stalbrødre.

„Jeg tvivler ikke paa, at jeg skulde have været Mand for at befri ham, om han saa havde Strikken om Halsen", vedblev han med en Heftighed, i hvilken der syntes at glimte noget frem af den Lyst, hvormed han havde taget Del i

den Slags Bedrifter; „men iblandt de Forholdsregler, Øvrigheden havde taget, var der en, der, som vi senere fik at vide, var den ulykkalige Skurk Porteous' Idé, og som virkelig kuldkastede mine Planer. De lod Henrettelsen foregaa en halv Time før den sædvanlige Tid, og da vi havde aftalt, at vi ikke vilde vise os paa Gaden, før end Slaget skulde til at staa, for at Politiet ikke skulde holde Øje med os, var det hele forbi, før vort Forsøg paa at befri ham var begyndt. Det begyndte imidlertid, og jeg naaede Skafottet og skar med egen Haand Strikken over. Det var for sent! Den kjække, højsindede, ædle Forbryder var død — og det eneste, vi kunde gjøre, var at hævne ham — en Hævn, tænkte jeg den Gang, som jeg dobbelt skyldte ham, da han havde skjænket mig baade Liv og Frihed, da han lige saa let kunde have frelst sig selv".

„O, Herre", sagde Jeanie, „faldt det Dem aldrig ind, hvad der staar i Skriften: „Hævnen hører mig til, og jeg vil kræve den"?"

„Skriften! Jeg har ikke aabnet en Bibel i de sidste fem Aar", svarede Staunton.

„Gud fri os, Herre!" sagde Jeanie, „og De er oven i Kjøbet Søn af en Præst!"

„Det er i sin Orden, at du tænker saa, men afbryd mig ikke, lad mig komme til Ende med min forbandede Historie. Dette Afskum Porteous, som blev ved at lade fyre længe efter, at det var nødvendigt, blev Gjenstand for Folks Had, fordi han havde overskredet sin Pligt, og for mit, fordi han havde opfyldt den alt for godt. Vi — det vil sige jeg og Wilsons øvrige afgjorte Venner, besluttede, at vi vilde have Hævn, men det var nødvendigt at gaa forsigtig til Værks. Jeg var bange for, at en af Politibetjentene havde bidt Mærke i mig, saa skjønt jeg vedblev at holde mig skjult i Omegnen af Edinburgh, vovede jeg mig ikke inden for Byens Mure. Omsider begav jeg mig dog med Fare for mit Liv der hen, hvor jeg haabede at finde min tilkommende Hustru og min Søn — de var borte begge to. Meg Murdockson fortalte mig, at saa snart Effie havde faaet Nys om, at Forsøget paa at befri Wilson var mislykket, og at der blev gjort ivrig Jagt efter mig, havde hun faaet Feber, og en Dag da den gamle havde været nødt til at

gaa ud og lade hende være ene, havde hun saa set sit Snit til at flygte, og siden havde hun ikke set hende. Jeg overvældede hende med Bebrejdelser, som hun hørte paa med den mest irriterende og ligegyldige Ro, for det er en af hendes Egenskaber, at hvor vild og voldsom hun end for det meste er, kan hun til sine Tider lægge den mest uforstyrrelige Ro for Dagen. Jeg truede hende med Øvrigheden; hun svarede, at jeg havde mere Grund til at være bange for Øvrigheden end hun. Jeg følte, at hun havde Ret, og forstummede. Jeg truede hende med min Hævn; hun svarede mig næsten med de samme Ord, at hvis man skulde slutte fra den Uret, der var øvet, havde jeg mere Grund til at frygte hendes Hævn, end hun til at frygte min. Hun havde atter Ret, og jeg havde intet at svare. Jeg forlod hende opbragt og fik en Kammerat til at forhøre sig om din Søster i Egnen om St. Leonards', men før jeg fik Besked fra ham, blev jeg nødt til at forlade Edinburghs Omegn og ty til et fjærnere og mere affides Skjulested, fordi en af Lovens bedste Støvere begyndte at gjøre Jagt paa mig. En tavs og paalidelig Udsending bragte mig omsider Tidenden om, at Porteous var bleven dømt til Døden, og at din Søster sad i Fængsel anklaget paa Livet, saa jeg fik det ene Øre fyldt af et Rædselsbudskab, medens det andet blev kildret paa det fornøjeligste.

„Jeg vovede mig atter tilbage til Edinburgh — overøste atter Meg Murdockson med Bebrejdelser for det Forræderi, hun havde begaaet imod den ulykkelige Effie og hendes Barn, skjønt jeg ikke kunde tænke mig anden Grund dertil, end at hun vilde tilegne sig alle de Penge, jeg havde betroet hende. Din Fortælling kaster Lys over dette Punkt og viser, at der var en anden Bevæggrund, som ikke var mindre kraftig, fordi den var mindre rimelig — Ønsket om at hævne sig paa den, der havde forført hendes Datter — ham, der paa en Gang havde ødelagt hendes Forstand og hendes Rygte. Du gode Gud! hvor jeg vilde ønske, at hun havde udleveret mig til Bødlen i Stedet for at tage Hævn over mig paa den Maade, hun valgte!"

„Men hvad sagde denne ulykkalige Kvinde om Effie og Barnet?" sagde Jeanie, som havde Sjælsstyrke og Dømmekraft nok til under denne lange og oprørende For-

tælling at have sin Opmærksomhed rettet paa saadanne Punkter, som kunde belyse hendes Søsters Ulykke.

„Hun vilde ingen Ting sige", sagde Staunton. „Hun sagde, at Moderen var løbet bort en maanelys Nat med Barnet i sine Arme — at hun ikke havde set nogen af dem siden — at hun vel havde kastet Barnet i Søen eller ned i Stenbruddene, hun vidste ingen Ting, men det kunde jo være rimeligt nok".

„Og hvordan kom De til at tvivle om, at det ikke var den frygtelige Sandhed, hun sagde?" sagde Jeanie skjælvende.

„Jo, thi denne Gang saa' jeg hendes Datter, og af hvad hun sagde, kunde jeg skjønne, at Barnet var blevet dræbt eller taget fra Moderen, medens hun var syg. Men alt, hvad man kan faa ud af hende, er saa usikkert og tvetydigt, at jeg ikke kunde faa nøjere Oplysning om Sammenhængen, men den gamle Meg Murdocksons djævelske Karakter giver mig Grund til at ane det værste".

„Den sidste Beretning stemmer med den, min stakkels Søster har afgivet", sagde Jeanie. „Men gaa videre i Deres Fortælling, Herre".

„Saa meget er jeg sikker paa", sagde Staunton, „at Effie aldrig har gjort noget levende Væsen Fortræd med Vidende og Vilje. — Men hvad kunde jeg gjøre for at faa hende frikjendt? — Ingen Ting, og alle mine Tanker drejede sig derfor om, hvorledes jeg skulde faa hende befriet. Jeg havde den forbandede Nødvendighed paa mig, at jeg maatte undertrykke mine Følelser overfor Meg Murdocksson — mit Liv var i Hexens Haand — det brød jeg mig nu ikke om, men din Søsters Liv beroede paa mit. Jeg gav den Usling gode Ord, jeg lod, som jeg stolede paa hende, og for mit Vedkommende, saa vidt det gjaldt mig personlig, gav hun mig Prøver paa en sjælden Troskab. Først vidste jeg ikke, hvad jeg skulde gribe til for at befri din Søster, men da Edinburghs Borgere saa blev grebne af en almindelig Forbitrelse over Porteous' Benaadning, fik jeg den dristige Idé at storme Fængslet og paa én Gang rive din Søster ud af Lovens Kløer og give Porteous hans vel fortjente Straf, fordi han havde pint den ulykkelige Wilson i selve Dødens Stund, som om han havde været en vild Indianer, der var falden i Hænderne paa en fjendtlig Stamme.

Jeg blandede mig imellem Mængden, da den var i fuld Gjæring, og det samme gjorde andre af Wilsons Kammerater, der ligesom jeg havde set sig skuffede i Haabet om at komme til at gotte deres Øjne ved Synet af Porteous' Henrettelse. Alt blev ordnet, og jeg blev valgt til Anfører. Jeg følte ikke og føler heller ikke nu det ringeste Samvittighedsnag, over hvad vi gjorde".

„O, Gud tilgive Dem og bringe Dem paa bedre Tanker!" udbrød Jeanie opfyldt af Rædsel over det voldsomme Sind, denne Tilstaaelse røbede.

„Amen", svarede Staunton, „i Fald mine Tanker er urigtige. Men jeg gjentager, at skjønt jeg var villig til at være med, kunde jeg nok have ønsket, at de havde valgt en anden Anfører, thi jeg forudsaa, at den store og almene Pligt, der paahvilede mig den Nat, vilde hindre mig i at yde Effie den Hjælp, jeg havde foresat mig at bringe hende. Jeg gav imidlertid en paalidelig Ven det Hverv at tage hende under sin Beskyttelse og føre hende til et sikkert Sted, saa snart det skæbnesvangre Tog havde forladt Fængslet, men hverken de Forsøg, jeg i Øjeblikkets Skynding gjorde paa at overtale hende, eller de, min Kammerat gjorde, efter at Pøbelhoben havde fjærnet sig, kunde bevæge den ulykkelige Pige til at forlade Fængslet. Alle hans Grunde var spildte paa hende, hun var som forhexet, og han var nødt til at forlade hende for at sørge for sin egen Sikkerhed. Det fortalte han, men maaske var han ikke saa udholdende i sine Bestræbelser for at faa hende med, som jeg vilde have været".

„Effie gjorde rigtig i at blive", sagde Jeanie, „og jeg holder saa meget des mere af hende derfor".

„Hvorfor det?" sagde Staunton.

„De kan ikke forstaa mig, Herre, selv om jeg vilde sige Dem det", svarede Jeanie rolig. „De, der tørste efter deres Fjenders Blod, have ingen Smag for Livets Kildevæld".

„Saaledes saa' jeg mig atter skuffet i mit Haab", sagde Staunton. „Derpaa gik mine Bestræbelser ud paa at faa hende frikjendt ved din Hjælp. Hvorledes og hvor jeg søgte at opnaa den, kan du ikke have glemt. Jeg dadler dig ikke for dit Afslag; det hvilede, det er jeg overbeviist om, paa Grundsætninger og skyldtes ikke Ligegyldighed for din Søsters Skæbne. Hvad mig angaar, saa tænk dig, at jeg var ude

af mig selv; jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gribe til, og alle mine Anstrængelser var frugtesløse. Under disse Omstændigheder og haardt trængt, som jeg var, fra alle Sider, faldt det mig ind, om der maaske skulde kunne udrettes noget ved Hjælp af min Familie og dens Indflydelse. Jeg flygtede fra Skotland — jeg kom hertil — mit ynkelig medtagne og ulykkelige Udseende aftvang min Fader den Tilgivelse, som det falder en Fader saa haardt at nægte sin Søn, hvor lidet han end fortjener den. Og her har jeg nu, martret af Sjælekvaler som dem, den dødsdømte Forbryder maa lide, afventet Udfaldet af din Søsters Proces".

„Uden at gjøre noget Skridt for at frelse hende?" sagde Jeanie.

„Jeg haabede lige til det sidste, at hendes Sag kunde faa et gunstigere Udfald, og først for to Dage siden fik jeg det skæbnesvangre Budskab. Min Beslutning var tagen i samme Øjeblik. Jeg satte mig paa min bedste Hest for saa hurtig, som det paa nogen Maade var muligt, at naa London og opnaa Benaadning for din Søster hos Sir Robert Walpole ved at overgive mig, Familien Willinghams Arving, til ham som identisk med den berygtede George Robertson, Wilsons medskyldige, Voldsmanden fra Fængslet i Edinburgh og den vel bekjendte Anfører for Porteous-Oprøret".

„Men vilde det kunne frelse min Søster?" sagde Jeanie forbavset.

„Det vilde det, saaledes som jeg agtede at drive Underhandlingerne", sagde Staunton. „Dronninger holde lige saa meget af at hævne sig som deres Undersaatter — hvor lidet du end synes at ænse Hævnen, er den en Gift, som falder i hver Mands Smag fra Fyrsten til Bonden. Premierministre sætte ikke mindre Pris paa at kunne tilfredsstille deres Fyrster ved at smigre deres Lidenskaber. Hvad Vægt ligger der paa en ubetydelig Landsbypiges Liv? Men jeg kunde forlange den dyreste Ædelsten i Kronen og være sikker paa at faa den for at lægge Hovedet for en saa uforskammet Sammensværgelse for Hans Majestæts Fødder. Alle mine andre Planer er slaaede fejl, men denne kunde ikke mislykkes — Himlen er imidlertid retfærdig og vilde ikke unde mig den Ære at sone den Uret, jeg har begaaet imod din Søster, ved at bringe dette frivillige Offer. Jeg havde ikke redet

mere end tre Mil, da min Hest, det bedste og sikreste Dyr her paa Egnen, styrtede med mig paa den jævne Landevej som ramt af en Kanonkugle. Jeg kom slemt til Skade og blev bragt tilbage hertil i den Forfatning, hvori du nu ser mig".

Da den unge Staunton var kommen til Ende med sin Fortælling, aabnede en Tjener Døren og sagde i en Tone, der snarere tydede paa, at han vilde varsko end simpelt hen afgive en Melding: „Hans Velærværdighed er paa Vejen her op for at se til Dem".

„For Guds Skyld, skjul dig, Jeanie", udbrød Staunton. „Gaa ind i Paaklædningsværelset der!"

„Nej, Herre", sagde Jeanie; „da jeg ikke har ondt i Sinde, kan jeg ikke tage den Skam paa mig at skjule mig for Husets Herre".

„Men du gode Gud!" raabte George Staunton; „betænk dog ...."

Før han kunde faa fuldendt denne Sætning, traadte hans Fader ind i Værelset.

Fire og tredivte Kapitel.

Jeanie rejste sig fra Stolen, hun sad paa og hilste rolig paa den gamle Hr. Staunton, da han traadte ind. Han blev i høj Grad overrasket ved at træffe sin Søn i dette Selskab.

„Jeg ser, Jomfru, at jeg har taget fejl af Dem, og at jeg burde have overladt det Hverv at forhøre Dem og raade Bod paa Deres Fejltrin til denne unge Mand, som uden Tvivl er en gammel Bekjendt af Dem".

„Jeg blev ført her ind uden at vide af det", sagde Jeanie. „Tjeneren sagde, at hans Herre vilde tale med mig".

„Naa, nu kommer jeg af med det røde Livré", mumlede Thomas. „Fanden fare i hende, hvorfor skulde hun absolut sige Sandheden, naar hun lige saa godt kunde have sagt, hvad andet det skulde være?"

„George", sagde Hr. Staunton, „selv om du endnu — som du altid har været — er blottet for al Selvagtelse, kunde du i det mindste gjærne have sparet din Fader og din Faders Hus for et saa uværdigt Optrin".

„Ved mit Liv — ved min Sjæl, Fader!" sagde George, idet han hurtig rejste sig fra sin liggende Stilling med Benene ud over Sengekanten.

„Dit Liv!" sagde hans Fader med tungsindig Alvor, „hvad er det for et Liv, du har ført? — Din Sjæl! Ak, hvad Hensyn har du nogen Sinde taget til den? Se at faa bedre Skik paa begge Dele, før du tilbyder dem som Pant paa din Oprigtighed".

„Ved min Ære, Fader, du gjør mig Uret!" sagde George Staunton. „Jeg har gjort alt det onde, du vil sige mig paa, men i dette Tilfælde gjør du mig Uret. Det er ved min Ære sandt!"

„Din Ære!" sagde hans Fader og vendte sig fra ham til Jeanie med et i højeste Grad bebrejdende og foragteligt Blik. „Dig, unge Kvinde, hverken forlanger eller venter jeg nogen Forklaring af, men baade som Fader og som Præst forlanger jeg, at du skal forlade dette Hus. Hvis din æventyrlige Historie har været andet end et Paaskud til at faa Adgang til det — og i Betragtning af det Selskab, du først viste dig i, maa jeg have Lov til at tvivle derom — vil du en halv Mil herfra finde en Fredsdommer, hos hvem du mere passende end hos mig kan komme frem med din Klage".

„Dette maa ikke ske", sagde George Staunton, idet han sprang op og kastede sig for hans Fødder. „Fader, du er af Naturen god og menneskekjærlig — du skal ikke blive grusom og ugjæstfri for min Skyld. Jag først denne Lurer ud" — han pegede paa Thomas — „og skaf mig nogle Hjortetaksdraaber, eller hvad andet Middel du har imod Afmagt, saa skal jeg i to Ord forklare dig, hvad Forhold der er imellem denne unge Pige og mig. Hun skal ikke miste sit gode Navn og Rygte for min Skyld. Jeg har allerede bragt Ulykke nok over hendes Familie, og jeg ved kun alt for godt, hvad det vil sige at sætte sit gode Navn over Styr".

„Gaa ud af Stuen", sagde Hr. Staunton til Tjeneren,

og da denne havde adlydt Befalingen, lukkede han omhyggelig Døren efter ham. Saa vendte han sig til sin Søn. „Nu vel", sagde han, „hvilket nyt Bevis paa din Nederdrægtighed har du nu at meddele mig?"

Den unge Staunton vilde til at tale, men det var en af de Situationer, i hvilke Mennesker, der som Jeanie Deans er saa heldige at være i Besiddelse af et fast Mod og en urokkelig Karakter, kan faa Overtaget over heftigere, men mindre bestemte Naturer.

„Herre", sagde hun til den ældre Staunton, „De har en aldeles utvivlsom Ret til at kræve Deres Søn til Regnskab for hans Handlemaade. Men hvad mig angaar, saa er jeg kun en vejfarende rejsende og skylder Dem intet som helst — det skulde da være Tak for det Maaltid Mad, som den fattige saa vel som den rige i mit Land, efter som de har Evne til, villig giver den, der trænger dertil, og som jeg for Resten er villig til at betale for, hvis jeg ikke antog, at det vilde være en Fornærmelse at byde Folkene i et Hus som dette Penge — men jeg kjender ikke Landets Skikke".

„Det er alt sammen meget godt, unge Kvinde", sagde Hr. Staunton temmelig overrasket og ude af Stand til at afgjøre, om det var Enfoldighed eller Uforskammethed, der lagde Jeanie dette Sprog i Munden. „Det kan alt sammen være meget godt — men lad os komme til Sagen. Hvorfor afbryder du denne unge Mand og hindrer ham i at give sin Fader og bedste Ven en Forklaring — siden han siger, at han har en at give — af et Optrin, der i og for sig tager sig temmelig mistænkeligt ud?"

„Han kan fortælle om sine egne Sager alt, hvad han vil", svarede Jeanie, „men mine Frænder og Venner har Ret til, at man ikke fortæller Historier om dem, med mindre de udtrykkelig ønsker det, og da de ikke kan svare for sig selv, beder jeg dem om ikke at spørge Hr. George Rob — Staunton mener jeg, om noget, der angaar min Familie, for jeg maa være saa fri at sige Dem, at han hverken vil kunne kalde sig en Kristen eller en brav Mand, i Fald han svarer Dem imod mit udtrykkelige Ønske".

„Det er det mærkværdigste, jeg nogen Sinde har oplevet", sagde Præsten, idet han efter at have set skarpt paa

Jeanies rolige og dog beskedne Ansigt pludselig vendte sig til sin Søn. „Hvad har du at sige?“

„At jeg erkjender, at jeg har været for hastig til at sige noget“, svarede George Staunton. „Jeg har ingen Ret til at meddele noget, der angaar denne unge Piges Familie, uden hendes Samtykke“.

Den ældre Hr. Staunton lod sit Blik glide fra den ene til den anden med Tegn paa stor Overraskelse.

„Dette er mere og værre, er jeg bange for“, sagde han til sin Søn, „end dine mange og nedværdigende Forbindelser. — Jeg forlanger at faa denne Hemmelighed opklaret“.

„Jeg har allerede sagt, Fader“, svarede hans Søn temmelig fortrædelig, „at jeg ikke har Ret til at omtale denne unge Piges Familieanliggender uden hendes Samtykke“.

„Og jeg har ingen Hemmeligheder at oplyse, Herre“, sagde Jeanie, „jeg beder Dem blot som en Evangeliets Forkynder og en brav Mand at hjælpe mig til i Sikkerhed at naa den nærmeste Kro paa Vejen til London“.

„Jeg skal sørge for din Sikkerhed“, sagde den unge Staunton. „Du har ikke nødig at bede nogen om det som en Gunst“.

„Og det siger du mig lige i Øjnene“, sagde den med god Grund opbragte Fader. „Det er maaske din Agt at sætte Kronen paa din Ulydighed og dine Udskejelser ved at indgaa et lavt og vanærende Ægteskab? Det vil jeg dog raade dig til at vogte dig vel for“.

„Dersom De frygter for sligt for mit Vedkommende, Herre“, sagde Jeanie, „kan jeg kun sige Dem, at om jeg saa kunde vinde al den Jord, der ligger imellem begge Ender af Regnbuen derved, vilde jeg ikke tage Deres Søn til Ægte“.

„Der er noget højst mærkværdigt ved alt dette“, sagde den ældre Staunton. „Følg med mig ind i Værelset ved Siden af, unge Kvinde“.

„Hør først, hvad jeg vil sige“, sagde den unge Mand, „det er kun et Par Ord. Jeg stoler fuldstændig paa din Klogskab; fortæl min Fader saa meget eller saa lidt om Sagen, som du vil, han skal hverken faa mere eller mindre at vide af mig“.

Hans Fader sendte ham et harmfuldt Blik, som for-

mørkedes af Bekymring, da han saa' ham synke om paa Lejet udmattet af det Optrin, han havde taget Del i. Han gik ud af Stuen, og Jeanie fulgte ham. I det hun gik ud af Døren, rejste George Staunton sig over Ende og sagde det ene Ord: „Husk!" i en lige saa advarende Tone som den, hvori Karl den første udtalte det paa Skafottet. Den ældre Staunton førte hende ind i et lille Kabinet.

„Unge Kvinde", sagde han, „der er noget i dit Ansigt og hele din Personlighed, som vidner om Forstand og Enfold og, hvis jeg ikke tager fejl, ogsaa om Uskyld. Skuffer det mig, kan jeg kun sige, at du er den mest fuldendte Hykler, jeg har set i mit Liv. Jeg forlanger ikke at blive indviet i nogen Hemmelighed, som du ikke vil røbe, mindst af alt i nogen Hemmelighed, der angaar min Søn. Hans Færd har voldt mig alt for megen Ulykke, til at jeg tør haabe nogen Trøst eller Glæde fra ham. Er mit Indtryk af dig rigtigt, saa tro mig, naar jeg siger dig, at hvilke ulykkelige Omstændigheder der end har bragt dig i Forhold til George Staunton, jo før du bryder dette Forhold, des bedre".

„Jeg tror, jeg forstaar Deres Mening, Herre", svarede Jeanie, „og da De taler saa aabenhjærtig til mig om den unge Herre, maa jeg sige Dem, at det først er anden Gang i mit Liv, jeg har talt med ham, og at det, jeg har hørt af ham begge Gangene, har været af den Beskaffenhed, at jeg ikke skjøtter om nogen Sinde at faa noget lignende at høre igjen".

„Det er altsaa virkelig din Agt at forlade denne Del af Landet og drage videre til London?" sagde Præsten.

„Ja visselig, Herre, thi jeg kan i en vis Forstand sige, at jeg har Blodhævneren i Hælene paa mig, og naar jeg blot var sikker for Overlast paa Vejen . . ."

„Jeg har anstillet Efterforskninger efter de mistænkelige Personer, du beskrev for mig", sagde Præsten. „De har forladt deres Tilholdssted, men da de maaske lusker om her i Egnen, og da du siger, at du har særlig Grund til at frygte Voldshandlinger fra dem, vil jeg give dig en paalidelig Person med til Beskyttelse og lade ham følge dig til Stamford, hvor du kan faa en Vogn, der gaar til London".

„En Vogn er ikke for mig og mine Lige, Herre", sagde

Jeanie, som ingen Forestilling havde om, hvorledes det hang sammen med Postvogne, som den Gang i Virkeligheden ogsaa kun brugtes i Nærheden af London.

Hr. Staunton forklarede hende kortelig, at hun vilde finde denne Befordringsmaade bekvemmere, billigere og sikrere end Rejsen til Hest. Hun takkede ham med en saadan Hjærtets Enfoldighed, at han ikke kunde andet end spørge hende, om hun ikke savnede Penge til Rejsen. Hun takkede, men sagde, at hun havde nok til at naa sit Maal for, og hun havde i Virkeligheden holdt Hus med sine Midler med den største Paapasselighed. Dette Svar bidrog ogsaa til at fjærne den Tvivl, der ganske naturlig endnu var tilbage i Hr. Stauntons Sjæl med Hensyn til hendes Karakter og virkelige Hensigt, og overbeviste ham om, at hun i alt Fald ikke gik ud paa at bedrage nogen for Penge, hvis det skulde vise sig, at hun var en Bedragerske. Saa spurgte han hende, hvilken Del af Byen hun agtede sig til.

„Jeg skal til en agtbar Kjøbmandskone, et Søskendebarn af mig, en Madam Glass, som handler med Snus og Tobak, og som bor et Steds i Byen i et Hus, der hedder Tidslen".

Jeanie afgav denne Besked med en Følelse af, at et saa agtværdigt Bekjendtskab maatte give hende Anseelse i Hr. Stauntons Øjne, og hun blev derfor temmelig overrasket, da han svarede:

„Er den Kone det eneste Menneske, du kjender i London, min stakkels Pige, og har du virkelig ikke bedre Rede paa, hvor du skal søge hende?"

„Det var min Agt at gaa til Hertugen af Argyle, naar jeg havde fundet Madam Glass", sagde Jeanie, „men hvis Deres Velbaarenhed tror, det er bedre, at jeg først gaar til ham og faar nogen af Hans Herligheds Folk til at følge mig hen til mit Søskendebarns Bod . . . ."

„Kjender du nogen af Hertugen af Argyles Folk?" sagde Hr. Staunton.

„Nej, Herre".

„Hun maa alligevel være noget forstyrret i Hovedet", tænkte han, „ellers kunde hun umulig tro, at hun kunde komme nogen Vegne med saadanne Anvisninger. Naa", sagde han højt, „jeg maa jo ikke spørge dig om Anledningen til din Rejse, og saa kan jeg heller ikke give dig noget Raad

med Hensyn til, hvorledes du skal bære dig ad. Men Værtinden i Gjæstgivergaarden, hvor Vognen holder, er en meget skikkelig Kone, og da jeg undertiden tager ind hos hende, skal jeg give dig et Brev med til hende".

Jeanie takkede ham med sit bedste Knix for hans Venlighed og sagde, at med et Brev fra Hans Velbaarenhed og det, Madam Bickerton i de syv Stjærner i York havde givet hende, tvivlede hun ikke paa, at hun vilde kunne klare sig i London.

„Og nu", sagde han, „antager jeg, du helst vil af Sted snarest muligt".

„Var jeg i en Kro, Herre, eller paa et andet Sted, hvor jeg passende kunde holde Rast", svarede Jeanie, „vilde jeg ikke formaste mig til at bruge Søndagen til at rejse i, men da min Rejse er en Barmhjærtighedsgjerning, tror jeg ikke, det vil blive regnet mig for Synd".

„Du kan, om du vil, blive hos Madam Dalton i Nat, men jeg ønsker ikke, at du taler mere med min Søn, som ikke er en passende Raadgiver for en Pige i din Alder, hvilke Vanskeligheder det saa end er, du er stedt i".

„Det har Deres Velbaarenhed fuldkommen Ret i", sagde Jeanie; „det var ikke med min Vilje, jeg kom til at tale med ham før, og skjønt jeg ikke ønsker den unge Herre andet, end hvad som godt er, vil jeg helst aldrig mere se ham for mine Øjne".

„Da du lader til at være en kristelig sindet Pige", sagde Præsten, „kan du, om du vil, deltage i Husandagten her i Salen i Aften".

„Jeg takker Deres Velbaarenhed", sagde Jeanie, „men jeg tvivler paa, at det vilde blive mig til Opbyggelse".

„Hvad!" sagde Præsten, „saa ung og allerede saa ulykkelig, at du tvivler om Religionen?"

„Det forbyde Gud, Herre", sagde Jeanie, „det er ikke derfor, men jeg er opdraget i den Tro, Resterne af det lidende presbyterianske Samfund i Skotland bekjender, og jeg tvivler paa, at jeg tør deltage i Deres Gudstjeneste, naar jeg betænker, at saa mange fromme Sjæle i vor Kirke og især min ærværdige Fader har vidnet imod den".

„Vel min gode Pige", sagde Præsten med et godmodigt Smil, „det være langt fra mig at gjøre Vold paa din

Samvittighed, men du burde dog huske paa, at den samme guddommelige Naade udgyder sit Væld over andre Lande lige saa vel som over Skotland, og da den er lige saa nødvendig for vort aandelige Vel som Vand for vort timelige, finder du dens Kilder i Overflod i hele Kristenheden, lige kraftige i deres Virkninger, om end forskjellige i Karakter".

„Ja", sagde Jeanie, „men om end Kilderne er fra det samme Væld, kunde det dog med Deres Velærværdigheds Tilladelse være, at Velsignelsen ved dem ikke er den samme. Det vilde ikke have nyttet Naaman, den spedalske i Syrien, at bade sig i Pharphar og Abana, Floderne ved Damascus, da det kun var Jordans Vande, der bragte Lægedom".

„Vel", sagde Præsten, „vi vil ikke nu indlade os paa det store Stridsspørgsmaal om vore nationale Kirker. Vi maa søge at overbevise dig om, at vi ved Siden af vore Vildfarelser i det mindste have bevaret den kristelige Barmhjærtighed og Viljen til at hjælpe vor Næste".

Derpaa sendte han Bud efter Madam Dalton og betroede Jeanie til hendes særlige Varetægt, idet han paalagde hende at være god imod hende og forsikrede hende, at tidlig næste Morgen skulde hun faa en paalidelig Vejviser og en god Hest, der skulde føre hende til Stamford. Saa sagde han alvorlig og værdig Farvel til hende, idet han ønskede hende alt Held og Lykke med det, Rejsen gjaldt, hvilket han ikke tvivlede om var meget priseligt i Betragtning af den sunde og rene Tænkemaade, hun havde lagt for Dagen i sin Samtale med ham.

Husholdersken førte nu atter Jeanie op paa sit Værelse. Men Aftenen skulde ikke gaa uden nye Pinagtigheder fra den unge Staunton. Den tro Thomas stak hende hemmelig et Brev i Haanden, i hvilket hans unge Herre bad om eller rettere forlangte at faa hende i Tale strax og forsikrede hende, at han havde sørget for, at de ikke skulde blive forstyrrede.

„Sig til Deres unge Herre", sagde Jeanie aabent og uden at ænse alle de Vink og Tegn, Thomas gjorde til hende for at gjøre hende begribeligt, at Madam Dalton ikke maatte faa noget at vide om deres hemmelige Forstaaelse, „at jeg har givet hans Fader mit Ord paa, at jeg ikke vil tale mere med ham".

„Thomas", sagde Madam Dalton, „jeg synes, du kunde tage dig noget bedre for i Betragtning af det Livré, du bærer, og det Hus, du tjener i, end at bringe Bud imellem din unge Herre og unge Piger, som tilfældigvis er her i Huset".

„Ja, Madam Dalton, hvad det angaar, saa er jeg fæstet til at udrette de Ærinder, der bliver mig paalagt, og ikke til at spørge om, hvad Meningen med dem er, og det tilkommer ikke mig at sætte mig op imod den unge Herres Ordrer, selv om han bærer sig taabelig ad. Har han haft ondt i Sinde, er der jo dog ingen Skade sket, ser De".

„Ja, jeg vil bare lade dig vide, Thomas Ditton", sagde Madam Dalton, „at dersom jeg griber dig i den Slags Ting igjen, skal Hans Velærværdighed nok jage dig paa Porten".

Thomas trak sig nedslaaet og skamfuld tilbage, og Resten af Aftenen gik, uden at der forefaldt noget, som er værdt at omtale.

Jeanie nød med taknemligt Velbehag en kvægende Søvn i en god Seng efter alle de Farer og Anstrængelser, hun havde gjennemgaaet i Løbet af Dagen, og hun var saa træt, at hun sov fast til Klokken sex, da Madam Dalton vækkede hende og lod hende vide, at Vejviseren og Hesten var parate og ventede. Hun skyndte sig op, forrettede sin Morgenandagt og var snart rede til at drage videre. Husholdersken havde med moderlig Omhu sørget for en tidlig Frokost, og efter at hun havde nydt den tog hun Plads paa en Damesaddel, hvor hun sad nok saa sikkert bag en kraftig Lincolnshire-Bonde, som oven i Kjøbet var væbnet med Pistoler for at kunne beskytte hende imod den Overlast, hun muligvis kunde blive udsat for.

De travede i Tavshed en Fjerdingvej eller to ad en Bivej, som gjennem Hækker og Ledde førte ud til Hovedlandevejen et lille Stykke paa den anden Side Grantham. Omsider spurgte hendes Kavalér paa Hesten hende, om hun ikke hed Jean eller Jane Deans. Hun svarede noget overrasket Jo. „Saa har jeg en Smule Brev til dig", sagde Manden, idet han rakte hende det over sin venstre Skulder. „Det er fra den unge Herre, kan jeg tænke, og der er ikke den Mand i Willingham, som ikke gjærne vil gjøre ham til

Vilje, enten fordi han holder af ham, eller fordi han er bange for ham, for han bliver dog til syvende og sidst Husbond alligevel en Gang, hvad de saa end siger".

Jeanie brød Seglet paa Brevet, som var adresseret til hende, og læste, som følger:

„Du vil ikke tale med mig. Jeg antager, du er bleven bange for mig efter den Skildring, jeg har givet af mig selv, men da jeg har givet mig, som jeg virkelig er, bør du stole paa min Oprigtighed. Jeg er i alt Fald ikke nogen Hykler. Du nægter imidlertid at tale med mig, og det er maaske naturligt — men er det klogt? Jeg har ladet dig forstaa, hvor meget det er mig om at gjøre at raade Bod paa din Søsters Ulykke paa Bekostning af min Ære — min Families Ære — mit eget Liv, og du anser mig for saadan en Usling, at jeg ikke engang er værdig til at faa Lov til at ofre, hvad jeg har tilbage af Ære, Rygte og Liv, for hendes Skyld. Nu vel, om ogsaa den ofrende forkastes, er Ofret endnu stadig til rede, og maaske er det retfærdigt, om Himlen har bestemt, at jeg ikke skal have den sørgelige Tilfredsstillelse at staa som den, der har bragt dette Offer af egen fri Vilje. Da du har afslaaet min Medvirkning, faar du tage det hele paa dig. Gaa altsaa til Hertugen af Argyle, og naar alt andet slaar fejl, sig saa, at du har det i din Magt at overgive den virksomste Deltager i Porteoussammensværgelsen til hans fortjente Straf. Saa vil han høre paa dig, selv om han er døv for alt, hvad du ellers har at sige. Stil selv dine Betingelser, thi du vil kunne forlange, hvad du vil. Du ved, hvor jeg er at finde, og du kan være sikker paa, at jeg ikke skal lade dig i Stikken som ved Muschats Sten; jeg tænker ikke paa at røre mig ud af det Hus, jeg er født i; ligesom Haren lader jeg Hundene rive mig ihjel, hvor de jager mig op. Jeg gjentager det — stil selv dine Betingelser. Jeg har ikke nødig at bede dig om at forlange din Søsters Liv, thi at du gjør det, følger af sig selv, men forlang ogsaa noget for dig selv — forlang Rigdom og Belønning — Embede og gode Indtægter for Butler — forlang, hvad du vil — du faar, hvad du vil have — alt sammen for at overgive en Mand, som ikke fortjener bedre, i Bødlens Hænder — en Mand, som, skjønt han er ung af Aar, er

gammel i Ugudelighed, og hvis inderligste Ønske det er at komme til Ro og sove efter et uroligt Livs Storme".

Dette mærkværdige Brev var underskrevet med Bogstaverne G. S.

Jeanie læste det to Gange igjennem med stor Opmærksomhed, hvilket Hestens langsomme Gang, medens den passerede en dyb Hulvej, satte hende i Stand til at gjøre med Lethed.

Da hun var færdig med at læse Brevet, var det første, hun gjorde, at rive det i de mindst mulige Stykker, som hun spredte for Vinden saa ad Gangen, for at et Aktstykke, der indeholdt saa farlig en Hemmelighed, ikke skulde falde i Hænderne paa noget andet Menneske.

Det næste, hun tog sig for, var at overveje, hvor vidt hun i Nødsfald var berettiget til at frelse sin Søsters Liv ved at ofre et Menneske, som, skjønt han havde forbrudt sig imod Staten, aldrig havde gjort hende noget ondt, hvilket var Gjenstand for hendes alvorligste og pinligste Eftertanke. Fra én Side set tog det sig ganske vist ud, som om det at angive Staunton, der var Ophavsmanden til hendes Søsters Vildfarelse og Ulykke, vilde være en retfærdig Handling, ja en Gjengjældelse, der var Forsynet værdig. Men den strænge og nøjeregnende Moral, Jeanie var opdragen i, nødte hende til ikke blot at betragte en paatænkt Handling fra et almindeligt Synspunkt, men ogsaa til at overveje, hvor vidt den var retfærdig og tilstedelig i Forhold til den paagjældende Person, før hun, som hun selv sagde, havde frie Hænder til at udføre den. Hvad Ret havde hun til at borttuske Stauntons Liv imod Effies, til at ofre den ene for at frelse den anden? Hans Forbrydelse — den Forbrydelse, for hvilken han var ansvarlig overfor Loven — var ganske vist en Forbrydelse imod Staten, men ikke imod hende.

Det forekom hende heller ikke, at hans Deltagelse i Drabet paa Porteous kunde sammenlignes med et almindeligt Mord, hvis Gjerningsmand enhver er forpligtet til at hjælpe Øvrigheden til at faa straffet, hvor meget hun end oprørtes ved Tanken om en hvilken som helst Voldshandling, hvem den saa end gik ud over. Denne Voldshandling var forbunden med saa mange Omstændigheder, som overfor Folk

i Jeanies Livsstilling, om de end ikke fuldstændig borttog Karakteren af en Forbrydelse fra den, dog i det mindste tog den værste Braad af den. Den Iver, Regeringen havde udfoldet for at faa nogle af Gjerningsmændene domfældte, havde kun bidraget til at skærpe den almene Følelse, som satte denne Handling, hvor voldsom og ulovlig den end var, i Forbindelse med Tanken om den gamle nationale Uafhængighed. De strænge Forholdsregler, man havde taget eller paatænkt overfor Edinburgh, Landets gamle Hovedstad, det overordentlig ildesete og uforstandige Skridt at tvinge den skotske Gejstlighed til imod dens Grundsætninger og Pligtfølelse fra Prædikestolen at bekjendtgjøre, at der var udlovet en Belønning for Opdagelsen af Gjerningsmændene, havde gjort en helt anden Virkning paa den offentlige Mening end den, der var tilsigtet, og Jeanie var paa det rene med, at den, der optraadte som Angiver i denne Sag, i hvilken Hensigt det saa end skete, vilde blive betragtet som en Forræder imod Skotlands Uafhængighed. De skotske Presbyterianeres Fanatisme var altid blandet med en glødende Nationalfølelse, og Jeanie skjalv ved Tanken om, at hendes Navn skulde bæres til Eftersl ægten sammen med „den falske Monteath"s og et Par andre Forræderes, som ere dømte til bestandig at mindes med Forbandelse af Skotlands Almue, fordi deres Bærere svigtede og forraadte deres Lands Sag. Men paa den anden Side pinte Tanken om atter at skulle opgive at frelse Effies Liv, naar et Ord kunde gjøre det, den kjærlige Søster forfærdelig.

„Gud staa mig bi og vejlede mig!" sagde Jeanie, „thi det synes at være hans Vilje, at jeg skal fristes af Vanskeligheder, der langt overgaa mine Kræfter!"

Medens denne Tanke fløj igjennem Hovedet paa hende, begyndte hendes Fører, som var træt af at tie stille, at røbe nogen Tilbøjelighed til at være meddelsom. Han saa' ud til at være en forstandig og paalidelig Bonde, men da han hverken var kløgtigere eller mere fintfølende, end Folk af hans Stand plejer at være, valgte han selvfølgelig Familien Willingham til Emne for Samtalen. Af denne Mand erfor Jeanie nogle Enkeltheder, som hun hidtil havde været uvidende om, og som vi kortelig ville meddele Læseren.

George Stauntons Fader var bleven opdraget til Kriger-

ſtanden, havde tjent i Veſtindien og der ægtet en rig Planters Datter. Med denne ſin Huſtru havde han et eneſte Barn, George Staunton, den ulykkelige unge Mand, vi ſaa ofte have omtalt i denne Fortælling. Han tilbragte ſine førſte Barneaar under en ſvag Moders Varetægt, der forkjælede ham, og i Selſkab med Negerſlaver, ſom gjorde alt, hvad de kunde, for at føje alle hans Luner. Hans Fader var en brav og forſtandig Mand, men da han var den eneſte af Officererne ved det Regiment, han hørte til, hvis Helbred holdt ſig ſaa nogenlunde taalelig, var han ſtærkt optagen af ſin Tjeneſte. Hertil kom, at Fru Staunton var ſmuk og lunefuld og kun havde en ſvag Helbred, ſaa at det var vanſkeligt for en kjærlig, god og rolig Mand at bekæmpe hendes Tilbøjelighed til at forkjæle deres eneſte Barn. Alt, hvad Hr. Staunton gjorde for at modvirke de fordærvelige Virkninger af hans Huſtrus Syſtem, bidrog i Virkeligheden kun til at gjøre det endnu mere ſkadeligt, thi enhver Tvang, Drengen maatte paalægge ſig i Faderens Nærværelſe, fik han Erſtatning for i en tredobbelt Frihed, naar han var borte. Følgen blev, at George Staunton allerede i ſin Barndom blev vant til at betragte ſin Fader ſom en ſtræng Dommer, ſom han længtes efter at blive fri for ſaa ſnart og ſaa fuldſtændig ſom muligt.

Da han var en halv Snes Aar gammel, og hans Sjæl havde optaget Spirerne til alt det Ukrudt i ſig, der ſenere groede ſaa raſk i Vejret, døde hans Moder, og Faderen vendte tilbage til England med Hjærtet halvt bruſtent af Sorg. For at ſætte Kronen paa ſin Uforſtand og ſin uforſvarlige Svaghed havde hun faaet en betydelig Del af ſin Formue ſtillet til Sønnens uindſkrænkede Raadighed, og ſom Følge af dette Arrangement havde George Staunton ikke været længe i England, før han havde lært, at han var uafhængig, og hvorledes han ſkulde misbruge denne Uafhængighed. Hans Fader havde søgt at raade Bod paa Fejlene ved hans Opdragelſe ved at anbringe ham i en vel ledet Opdragelſesanſtalt, men ſkjønt han viſte, at han nok kunde lære noget, blev hans uſtyrlige Væſen ſnart utaaleligt for hans Lærere. Han fandt Udveje — dem finder unge Menneſker, der have Penge i Vente, kun alt for let — til at ſkaffe ſig Penge nok til allerede i Drengeaarene at hengive

sig til en mere moden Alders Fornøjelser og Daarskaber, og med den saaledes indvundne Erfaring blev han sendt hjem til Faderen som en liderlig Knægt, der ved sit Exempel kunde ødelægge hundrede andre Drenge.

Den ældre Staunton, hvis Sind efter hans Hustrus Død havde faaet et Skjær af Tungsindighed, som hans Søns Opførsel visselig ikke skulde bidrage til at fjærne, var imidlertid bleven Præst og var af sin Broder, Sir William Staunton, bleven kaldet til Præst i Willingham. Indtægten spillede en vis Rolle for ham, thi sin afdøde Hustrus Ejendom havde han ikke synderligt ud af, og hans egen Formue var ikke stor, da han var yngre Broder.

Han tog Sønnen til sig i Præstegaarden, men det viste sig snart, at hans Udskejelser gjorde ham til en utaalelig Husfælle, og da hans jævnaldrende af hans egen Stand ikke vilde finde sig i Kreolens pengestolte Uforskammethed, fik han den Smag for daarligt Selskab, som det er værre at forfalde til end „at blive knust, pisket eller hængt". Hans Fader sendte ham uden Lands, men da han kom hjem, var han endnu mere vild og desperat end før. Denne Yngling var nu ganske vist ikke blottet for gode Egenskaber. Han var et livligt, vittigt Hoved, havde et godt Gemyt, lagde ofte en hensynsløs Ædelmodighed for Dagen og havde et Væsen, som, naar han holdt sig i Skindet, meget godt passede sig i godt Selskab. Men alt dette nyttede ham ingen Ting. Han var saa fortrolig med Væddeløbsbanen, Spillebordet, Hanekampene og alle Steder, hvor endnu værre Daarskaber og Udspredelser gik i Svang, at Arven efter hans Moder var sat over Styr, før han var en og tyve Aar, og kort efter var han i Gjæld og Elendighed. Vi kan slutte hans Ungdomshistorie med nogle Ord af vor britiske Juvenal, hvor han skildrer en lignende Karakter:

Halsstarrig fulgte han kun egen Lyst,
fandt Sandhed haard og Dadel uretfærdig;
hans Sjælesot var kommen til en Krisis,
først skjænded han og skyede saa sit Hjem,
og da han valgte løst at flakke om,
gav han sin Skjændsel Friheds Stempel.

„Men det er nu alligevel Skade med Hr. Georg", sagde den skikkelige Bonde, „for han har altid en aaben Haand

og lader aldrig en fattig Djævel lide Nød, naar han selv har noget". — Ødsel Godgjørenhed dækker i Menigmands Øjne mange Synder.

Vor Heltinde naaede i god Behold Stamford, hvor hendes snakkesomme Ledsager satte hende af. Han skaffede hende en Plads i Postvognen, som, skjønt den betegnedes som let og havde ikke færre end sex Heste for, først naaede London den følgende Dags Eftermiddag. Den ældre Hr. Stauntons Anbefalingsbrev skaffede Jeanie en god Modtagelse i Gjæstgiverstedet, hvor Vognen holdt, og ved Hjælp af Madam Bickertons Forretningsven fik hun Rede paa sin Slægtning, Madam Glass, der modtog hende venlig og behandlede hende gjæstfrit.

Fem og tredivte Kapitel.

Faa Navne fortjene at nævnes med mere Ære i Skotlands Historie paa denne Tid end Johns, Hertug af Argyle og Greenwich. Hans fremragende Egenskaber som Statsmand og Krigér indrømmedes fra alle Sider. Han var ikke blottet for Ærgjerrighed, men „var fri for den Sygdom, der plejer at følge med den", den Uregelmæssighed i Henseende til Tænkemaade og Maal, som ofteægger store Mænd i hans ejendommelige Stilling — og hans Stilling var meget ejendommelig — til at gribe efter ethvert Middel til at naa Magten med Fare for at styrte et helt Land i Forvirring. Pope har skildret ham som

„født til med Kraft at slynge Statens Lyn,
at tvinge Kongens Raad og Fjendens Magt".

Han var lige saa fri for Politikernes sædvanlige Laster, Falskhed og Forstillelse, som for Krigernes, en tøjlesløs og heftig Attraa efter at svinge sig selv i Vejret.

Skotland, hans Fædreland, var paa denne Tid i en meget vanskelig og tvivlsom Stilling. Det var ganske vist forenet med England, men Kalken, der skulde binde dem sammen, havde endnu ikke faaet Tid til at fæstne sig. For-

bitrelsen over gamle Dages Uret var endnu i Live, og Skotternes vrantne Skinsyge og Englændernes hovmodige Ringeagt tørnede gjentagne Gange saaledes sammen, at den nationale Pagt, der var saa vigtig for begge Parters Sikkerhed, var i den største Fare for at blive opløst. Skotland led derhos under den Ulykke at være delt i Partier, som hadede hverandre bittert og kun ventede paa et Tegn for at skride til umiddelbare Fjendtligheder.

Under saadanne Forhold vilde en Mand af Argyles Rang og i Besiddelse af hans fremragende Egenskaber, men som ikke havde en saa lykkelig organiseret Aand, have søgt at arbejde sig op i Stormen og styre dens Raseri. Han valgte en sikrere og hæderligere Fremgangsmaade.

Han var hævet over smaalige Partistridigheder, og naar han oplod sin Røst, hvad enten det skete paa Embeds Vegne, eller han stod i Oppositionens Rækker, skete det altid for at anbefale Forholdsregler, der paa en Gang var retfærdige og lemfældige. Hans fremragende militære Dygtighed satte ham i det mindeværdige Aar 1715 i Stand til at vise Huset Hannover Tjenester, der maaske var for store til at blive fuldt ud lønnede eller blot paaskjønnede efter Fortjeneste. Han havde ogsaa anvendt al sin Indflydelse for at gjøre Følgerne af Opstanden i det nævnte Aar saa lempelige som muligt for de ulykkelige Adelsmænd, hvem en misforstaaet Troskabsfølelse havde indviklet i den, og han vandt derved sit Lands Agtelse og Kjærlighed i en ualmindelig høj Grad. Denne Popularitet hos et misfornøjet og krigerisk Folk antoges at vække Skinsyge imod ham ved Hoffet, hvor Synen til at kunne blive farlig undertiden i og for sig kan være fordærvelig nok, selv om den, der er i Besiddelse af den, ikke føler nogen Tilbøjelighed til at bruge den. Hertil kom, at Hertugen af Argyles uafhængige og noget overmodige Maade at udtrykke sig paa i Parlamentet og at optræde handlende paa overfor Almenheden var lidet skikket til at vinde ham Kongehusets Gunst. Han var som Følge heraf altid Gjenstand for Respekt og blev ofte anvendt, men hverken Georg den anden, hans Dronning eller hans Ministre yndede ham. Til forskjellige Tider i sit Liv kunde Hertugen betragtes som værende fuldstændig i Unaade ved Hove, uagtet han knapt kunde betegnes som

afgjort Medlem af Oppositionen. Dette gjorde ham saa meget mere yndet i Skotland, som det sædvanlig var ved sin Optræden for dette Lands Sag, at han paadrog sig sin Konges Uvilje, og den ivrige og veltalende Modstand, han havde gjort imod de strænge Forholdsregler, der paatænktes imod Edinburgh i Anledning af Porteous-Oprøret, vakte saa meget mere Taknemlighed i Hovedstaden, som man vidste, at Dronning Caroline havde følt sig personlig krænket ved Hertugens Mellemkomst.

Hans saa vel som alle de skotske Parlamentsmedlemmers Optræden paa en eller to uværdige Undtagelser nær havde været i højeste Grad modig. Vi have allerede omtalt det Svar til Dronning Caroline, Rygtet lagde ham i Munden, og vi have ogsaa anført et Par Brudstykker af hans Tale imod Porteousforordningen. Han gjengjældte Kansleren Lord Hardwickes Beskyldning for, at han snarere var optraadt som Part i denne Sag end som Dommer, ved at svare: „Jeg appellerer til Huset — til Nationen, om jeg med Rette kan brændemærkes med det Skjændselsmærke, der tilkommer en samvittighedsløs Svindler eller Partimand. Har jeg bestukket nogen for at faa hans Stemme? — har jeg kjøbt nogen Valgflække? — har jeg bestukket nogen som helst for at opnaa noget som helst eller paa noget som helst Partis Vegne? Betragt mit Liv, undersøg min Færd i Felten og i Kabinettet, og se, om I kan finde nogen Plet paa min Ære. Jeg har vist, at jeg er mit Lands Ven — min Konges tro Undersaat. Jeg er rede til at gjøre det igjen uden ringeste Hensyn til, om man rynker Panden eller smiler til mig ved Hove. Jeg har prøvet begge Dele og er rustet med Ligegyldighed imod dem begge. Jeg har anført mine Grunde, hvorfor jeg modsætter mig denne Forordning, og jeg har paavist, at den strider imod Unionstraktaten imellem de to Lande, imod Skotlands Frihed og indirekte ogsaa imod Englands, imod almindelig Retfærdighed, imod almindelig sund Sans og imod det almene Vel. Skal Skotlands Hovedstad, Hovedstaden i et uafhængigt Land, Sædet for en lang Række Konger, der have hævet denne ædle By til Ære og Værdighed — skal en saadan By for en usel og ubekjendt Oprørerbandes Skyld berøves de Hædersbevisninger og Privilegier, den har opnaaet — sine Porte og

sin Vagt? — og skal en indfødt Skotte rolig se paa dette Nederlag? Jeg er stolt, mine Herrer, af at modsætte mig en saa uretfærdig Strænghed, og jeg sætter min største Hæder og Ære i at optræde som mit Fædrelands Forsvarer, naar det saaledes udsættes for ufortjent Skjændsel og uretfærdig Berøvelse af sine Rettigheder".

Andre Politikere og Talere, baade Skotter og Englændere, fremførte de samme Grunde imod Loven, og efterhaanden blev de mest krænkende og skadelige Bestemmelser fjærnede fra den, saa den til sidst svandt ind til, at der blev paalagt Staden Edinburgh en Bøde til bedste for Porteous' Enke, og, som en af de samtidige bemærkede, Enden paa al denne heftige Ordstrid blev saaledes, at en gammel Kokkepige — thi det havde den gode Kone i sin Tid været — gjorde sin Lykke.

Hoffet glemte imidlertid ikke den Skuffelse, det havde lidt i denne Sag, og Hertugen af Argyle, der havde saa stor Andel deri, betragtedes for Fremtiden som værende i Unaade. Det var nødvendigt at gjøre Læseren bekjendt med disse Omstændigheder, da de staa i Forbindelse baade med det foregaaende og med det efterfølgende i vor Fortælling.

Hertugen sad alene i sit Studereværelse, da en af hans Kavalerer meldte ham, at en Bondepige fra Skotland ønskede at tale med Hans Herlighed.

„En Bondepige, og fra Skotland!" sagde Hertugen. „Hvad kan have ført den stakkels Tosse til London? — Hendes Kjæreste er formodentlig bleven presset til Matros og sendt til Søs, eller der er bleven sat nogle Penge over Styr i Sydhavsaktier — det er nok et eller andet af den Slags, og saa har man ikke andre til at klare Sagen end Mac Callummore. Naa, denne Popularitet har sine Misligheder. — Lad imidlertid Pigebarnet komme, Archibald — det er ikke pænt at lade hende vente".

En ung Pige af temmelig lav Vext, og hvis Ansigt havde et meget beskedent og tiltalende Udtryk, skjønt det var solbrændt, noget fregnet og ikke udmærket ved synderlig regelmæssige Træk, blev ført ind i det glimrende Bogværelse. Hun bar den i hendes Hjemland brugelige tærnede Plaid, der sad saaledes, at den dels bedækkede hendes Hoved, dels faldt ned over Skuldrene. Et rigt, smukt Haar var simpelt,

men omhyggelig ordnet omkring det runde, godmodige Ansigt, som Følelsen af hendes Værindes Vigtighed og af Hertugens høje Rang og Betydning gav et Udtryk ikke af slavisk Frygt eller tosset Forlegenhed, men af dyb Ærbødighed. For øvrigt var Jeanie klædt ganske som skotske Piger af den Samfundsklasse, hun tilhørte, men hendes Dragt var ordnet med den smaalige Omhu for at se pæn og net ud, som man ofte finder forenet med den Sjælerenhed, den er et naturligt Symbol paa.

Hun standsede lige ved Døren, gjorde sit dybeste Knix og foldede Hænderne over Brystet uden at sige et Ord. Hertugen af Argyle gik hen imod hende, og dersom hun beundrede hans yndefulde Holdning og rige Dragt, der var prydet med de Ordener, han saa vel fortjente at bære, hans belevne Væsen og det livlige og forstandige Udtryk i hans Ansigt, følte han sig til Gjengjæld ikke mindre og med lige saa god Grund slaaet af den rolige Simpelhed og Beskedenhed, hvoraf denne ringe Bondepiges Dragt, Væsen og Ansigt var præget.

„Vil du tale med mig, min hjærte Pige?" sagde Hertugen, idet han med Vilje brugte dette opmuntrende Tillægsord for strax at tilkjendegive, at der bestod et Forhold imellem dem paa Landsmandsskabets Vegne, „eller vil du tale med Hertuginden?"

„Det er Deres Naade, jeg skulde tale med — Deres naadige Excellence vilde jeg sige".

„Og hvad drejer det sig om, min gode Pige?" sagde Hertugen i den samme venlige og opmuntrende Tone. Jeanie saa' paa Kavaleren. „Lad os være ene, Archibald", sagde Hertugen, „vent ude i Forværelset". Han gik. „Sæt dig nu ned, min gode Pige", sagde Hertugen, „træk Vejret — giv dig Tid, og lad mig saa høre, hvad du har paa Hjærte. Jeg kan se paa din Dragt, at du kommer lige fra vort stakkels Skotland. — Har du gaaet igjennem Gaderne med din Plaid paa?"

„Nej, Herre", sagde Jeanie; „en Veninde af mig hjalp mig ind i en Hyrevogn — en meget agtbar Kone", tilføjede hun, idet hendes Mod voxede, alt som hun blev fortrolig med Lyden af sin egen Stemme overfor saadan en fornem

Mand. „Deres naadige Excellence kjender hende — det er Madam Glass i Tidslen".

„Aa, min brave Tobakshandlerske — jeg faar mig altid en Passiar med Madam Glass, naar jeg kjøber min skotske Snus hos hende. — Naa, men hvad er det saa, du vil, min hjærte Pige — Tiden og Tidevandet venter ikke paa nogen, ved du nok".

„Deres Herlighed — jeg beder Deres Excellence undskylde — Deres Naade vilde jeg sige" — det maa nemlig bemærkes, at det var bleven omhyggelig indskærpet Jeanie, at hun endelig maatte give Hertugen den Titel, der tilkom ham; det laa hendes Veninde Madam Glass stærkt paa Sinde, thi i hendes Øjne var det en saa overvættes vigtig Sag, at hendes sidste Ord, da Jeanie stod ud af Vognen, var: „Husk nu endelig paa at sige Deres Naade til ham", og Jeanie, som næppe nogen Sinde i sit Liv havde talt med nogen, der var højere paa Straa end Lairden af Dumbiedikes, havde sin Nød med at faa sin Tale lempet efter Etikettens Fordringer.

Hertugen lagde Mærke til hendes Forlegenhed og sagde med sin sædvanlige Venlighed: „Bryd du dig aldrig om min Naade, min Pige; tal du blot rent ud, og vis, at du har en skotsk Tunge i Munden".

„Jeg takker saa mange Gange, Herre — Herre, jeg er Søster til den stakkels ulykkelige Effie Deans, der er dømt til Døden og skal henrettes i Edinburgh".

„Aa!" sagde Hertugen, „jeg har hørt Tale om den ulykkelige Historie, tror jeg — det drejer sig om Barnemord, og Sagen er paakjendt i Henhold til en særlig Parlamentsakt — Duncan Forbes talte derom ved Middagsbordet forleden Dag".

„Og jeg kommer hid fra Skotland, Herre, for at se, om der ikke kunde gjøres noget for at skaffe hende Benaadning eller Nedsættelse i Straffen eller saadant noget".

„Ak, min stakkels Pige", sagde Hertugen, „Du har gjort en lang og møjsommelig Rejse til ingen Nytte. Der er allerede givet Ordre til din Søsters Henrettelse".

„Men jeg har hørt, at der er en Lov, efter hvilken hun kan blive benaadet, naar Kongen vil".

„Det er der ganske vist", sagde Hertugen, „men det

beror helt og holdent paa Kongen. Den Forbrydelse, hun har begaaet, er bleven alt for almindelig — de skotske Kronjurister mener, at der bør statueres et Exempel. Hertil kommer, at de Optøjer, der nylig har været i Edinburgh, har vakt Regeringens Uvilje imod Skotterne i det hele taget, og den mener, at den kun kan holde Styr paa dem ved at skræmme dem og gaa strængt til Værks. Hvad andet har du at anføre imod alt dette end din varme, søsterlige Kjærlighed, min stakkels Pige? — Hvem interesserer sig for dig? — Hvilke Venner har du ved Hove?"

„Ingen andre end Gud og Deres Naade", sagde Jeanie, som imidlertid tappert holdt Stand.

„Ak!" sagde Hertugen, „jeg kunde næsten fristes til at sige med gamle Ormond: at der er ingen, som har saa ringe Indflydelse hos Konger og Ministre. Det er noget, der gjør vor Stilling yderst pinlig, min Pige — jeg tænker paa Folk, der er stedte som jeg —, at Folk tiltror dem en Indflydelse som de ikke har, og at de enkelte Personer kommer til at vente en Hjælp af os, som det ikke staar i vor Magt at yde dem. Men Oprigtighed og Redelighed staar det i hver Mands Magt at lægge for Dagen, og jeg bør ikke lade dig blive i den Vildfarelse, at du kan vente noget, som ikke er muligt — det vilde kun gjøre din Sorg saa meget tungere. Jeg kan ikke fri din Søster for hendes Skæbne. Hun maa dø!"

„Vi maa alle dø, Herre", sagde Jeanie, „det er vor fælles Lod for vor Stamfaders Overtrædelses Skyld; men vi bør ikke skaffe hverandre hovedkulds ud af Verden, det ved Deres Herlighed bedre end jeg".

„Min kjære Pige", sagde Hertugen mildt, „vi er alle tilbøjelige til at laste Loven, naar vi umiddelbart lide under den; men du synes at have faaet en efter din Stand god Opdragelse og maa vide, at det baade er Guds og Menneskenes Lov, at Morderen skal straffes med Døden".

„Men Herre, de kan ikke bevise, at Effie — det er min stakkels Søster, Herre — er en Morderske; og naar hun ikke er det, og Loven alligevel tager hendes Liv, hvem er saa Morderen?"

„Jeg er ikke Jurist", sagde Hertugen, „og jeg indrømmer, at jeg finder Forordningen meget streng".

„De er Lovgiver, Herre, med Deres Tilladelse, saa De har Magt over Loven", svarede Jeanie.

„Ikke personlig", sagde Hertugen, „om jeg end som Medlem af en stor Forsamling har en Stemme med i Lovgivningssager. Men det kan ikke hjælpe dig noget — jeg har heller ikke for Tiden — det maa Folk gjærne vide — saa megen personlig Indflydelse hos Kongen, at jeg har Lov til at bede ham om den ubetydeligste Gunstbevisning. Hvad har bragt dig til at henvende dig til mig, min Pige?"

„Det har De selv, Herre".

„Jeg?" svarede han. „Jeg er vis paa, du har aldrig set mig før".

„Nej, Herre, men al Verden ved, at Hertugen af Argyle er sit Lands Ven, og at De slaas for, hvad der er ret, og taler for, hvad der er ret, og at Deres Lige ikke findes i vort Israel i den nærværende Tid, og derfor søge de, der anse sig for forurettede, Tilflugt i Deres Skygge; og naar De ikke vilde gjøre noget for at frelse en uskyldig Landsmands Liv, hvad skulde vi saa kunne vente af Englænderne, som er fremmede? Jeg har maaske ogsaa en anden Grund til at ty til Deres Herlighed".

„Og hvad er det?" sagde Hertugen.

„Jeg har hørt af min Fader, at Deres Herligheds Slægt, navnlig Deres Bedstefader og hans Fader, mistede Livet paa Skafottet i Forfølgelsens Tider. Og min Fader forundte Gud den Hæder, at aflægge sit Vidnesbyrd baade i Fængslet og i Gabestokken, som det særlig er omtalt i Peter Walkers, Fragtmandens Bøger, som jeg nok tør sige, Deres Herlighed kjender, for han opholder sig for det meste i Vestskotland. Og Herre, saa er der ogsaa en, som vil mig vel, og som sagde, jeg skulde gaa op til Deres Naade, for hans Bedstefader havde gjort Deres naadige Bedstefader en Tjeneste, som De vil se af disse Papirer".

Med disse Ord rakte hun Hertugen den lille Pakke, hun havde faaet af Butler. Han aabnede den og læste med nogen Overraskelse det yderste Papir, Mønsterrulle over Folkene i den fromme Herre, Kaptajn Salathiel Bangtexts Eskadron. — Obadiah Muggleton, Syndsforagter Slaa-i-hjel, Bestandig-i-Troen Gipps, Altid-retfærdig Hold-ud. — „Hvad skal dette sige? Det er jo en Fortegnelse over det Gud velbehagelige

Barebones Parlament eller over gamle Olivers evangeliske Armé — hvad skal alt dette sige, min Pige?"

„Det var det andet Papir, Herre", sagde Jeanie noget forbløffet over denne Fejltagelse.

„Aa, ja dette er min ulykkelige Bedstefaders Haand, det er sikkert nok: „Dette skal vidne for alle, der nære Venskab for Huset Argyle, at Benjamin Butler af Monks Dragoner ved Guds Styrelse har frelst mit Liv, da fire engelske Hestfolk var ved at slaa mig igjel, og da jeg for Tiden ikke har anden Gjengjæld at byde ham, giver jeg ham denne Tilstaaelse i Haab om, at den kan komme ham eller hans til Nytte i disse strænge Tider, og besværger jeg mine Venner, Undergivne, Frænder, og hvem der ellers vil gjøre noget for mig saa vel i Højlandene som i Lavlandet, at beskytte og hjælpe fornævnte Benjamin Butler og hans Venner og Frænder, i hvad som lovligt er, og at yde dem saadan Støtte og Hjælp, som kan svare til den Tjeneste, han har ydet mig. Dette vidner jeg med mit Navns Underskrift Lorne".

„Det er en bindende Forpligtelse. — Denne Benjamin Butler var din Bedstefader, kan jeg tænke? — Du synes ikke at være gammel nok til at kunne være hans Datter".

„Han var ikke i Familie med mig, Herre — han var Bedstefader til en — til en Søn af vor Nabo — en, som oprigtig vil mit Vel, Herre", sagde hun, idet hun gjorde et lille Knix.

„Aa, jeg forstaar dig", sagde Hertugen, „en Kjærligheds-historie. Han var din Kjæreste Bedstefader?"

„Han har været min Kjæreste, Herre", sagde Jeanie med et Suk, „men denne ulykkelige Historie med min stakkels Søster . . . ."

„Hvad!" sagde Hertugen hurtig. „Han har da vel ikke slaaet op med dig for den Sags Skyld? Har han?"

„Nej, Herre; han er den sidste, der vilde svigte en Ven i Nøden", sagde Jeanie, „men jeg maa tænke paa hans Tarv saa vel som paa mit eget. Han er Præst, Herre, og det vilde ikke sømme sig for ham at gifte sig med en som mig, der har saadan en Plet paa min Familie".

„Du er en sjælden ung Pige", sagde Hertugen. „Det lader til, du tænker paa alle andre før end paa dig selv.

Og har du virkelig vandret paa din Fod fra Edinburgh hertil for at gjøre dette haabløse Forsøg paa at frelse din Søsters Liv?"

„Ikke paa min Fod hele Vejen, Herre", svarede Jeanie, „for somme Tider kjørte jeg et Stykke, og fra Ferrybridge havde jeg en Hest, og saa Postvognen . . . ."

„Godt, bryd dig ikke om det", afbrød Hertugen hende. „Hvorfor mener du, at din Søster er uskyldig?"

„Fordi hun ikke er bleven overbevist om, at hun er skyldig, som Deres Naade vil se af disse Papirer".

Hun gav ham en Afskrift af Vidnernes Udsagn og hendes Søsters Erklæring. Disse Papirer havde Butler skaffet, efter at hun var rejst, og Saddletree havde sendt dem til London til Madam Glass, saa Jeanie forefandt disse Aktstykker, der var saa nødvendige til Støtte for hendes Andragende, da hun kom.

„Sæt dig i den Stol der, min gode Pige, medens jeg ser paa Papirerne", sagde Hertugen.

Hun adlød og fulgte med den største Spænding Minespillet i hans Ansigt, medens han hurtig, men opmærksomt gjennemløb Papirerne og gjorde Optegnelser, alt som han læste. Efter hurtig at have gjennemset dem, saa' han op og syntes at ville sige noget, men saa betænkte han sig, som om han var bange for at kompromittere sig ved at forhaste sig med at udtale sin Mening, og gav sig til atter at gjennemlæse forskjellige Steder, som han havde sat Mærker ved, fordi de forekom ham at have mest at betyde. Alt dette gjorde han i kortere Tid, end almindelig begavede Mennesker behøve dertil, thi hans Aand var skarpsindig og klar og havde dette umiddelbare Blik, der strax opdager, hvad de enkelte Kjendsgjerninger have at betyde i Forhold til det særlige Spørgsmaal, Sagen drejer sig om. Omsider rejste han sig efter at have grundet dybt i nogle Minutter. „Det maa ganske vist siges at være en haard Dom, der er overgaaet din Søster, min Pige", sagde han.

„Gud velsigne Dem for de Ord, Herre", sagde Jeanie.

„Det synes at stride imod Aanden i den engelske Lovgivning", vedblev Hertugen, „at tage for givet, hvad der ikke er bevist, eller at idømme Dødsstraf for en Forbrydelse,

som til Trods for alt, hvad Anklageren har set sig i Stand til at godtgjøre, maaske slet ikke er bleven begaaet".

„Gud velsigne Dem, Herre", sagde Jeanie atter. Hun havde rejst sig fra Stolen og stod med foldede Hænder, Øjenene funklende igjennem Taarer og Ansigtet skjælvende af Spænding og slugte hvert af Hertugens Ord.

„Men, min stakkels Pige", vedblev han, „hvad nytter min Mening dig, naar jeg ikke kan faa dem, i hvis Hænder Loven har lagt din Søsters Liv, til at dele den? Desuden er jeg ikke Jurist, og jeg maa tale med nogle af vore skotske Herrer af Faget om Sagen".

„O men, Herre, hvad der tykkes Deres Herlighed rimeligt, vil ogsaa tykkes dem det", svarede Jeanie.

„Det ved jeg ikke", svarede Hertugen. „Enhver spænder sit Bælte paa sin Maade — du kjender jo nok vort gamle skotske Ordsprog? — Men du skal ikke have sat din Lid til mig i denne Sag helt til Unytte. Lad mig beholde disse Papirer, saa skal du høre fra mig i Morgen eller Overmorgen. Sørg for, at du er hjemme hos Madam Glass, og vær rede til at komme til mig med et Øjebliks Varsel. Du behøver ikke at gjøre Madam Glass Ulejlighed med at følge dig, og — det falder mig ind — du skal komme klædt ganske ligesom du er nu".

„Jeg vilde have taget en Hat paa, Herre", sagde Jeanie, „men Deres Herlighed ved nok, at det ikke er Skik og Brug hos os for ugifte Kvinder, og jeg tænkte, at saa mange Hundrede Mile fra Hjemmet, vilde Deres Naade blive varm om Hjærtet ved at se Plaiden", sagde hun, idet hun saa' ned paa den.

„Der tænkte du fuldkommen rigtig", sagde Hertugen. „Jeg ved nok, hvad Haarbaandet har at betyde, og Mac Callummores Hjærte maa være saa koldt, som Døden kan gjøre det, naar det ikke bliver varmt ved Synet af Plaiden. Gaa nu, og vær ikke borte, naar jeg sender Bud efter dig".

„Det er der ingen Fare for, Herre", svarede Jeanie, „for jeg har kun liden Lyst til at se mig om i dette Vilderede af sorte Huse. Men hvis jeg turde være saa fri at sige til Deres Herlighed, at om De nogen Sinde nedlader Dem til at tale med nogen, der er højere paa Straa, end De selv — skjønt det er maaske ikke høfligt at tale saadan,

for De kunde jo mene, at der kan ikke være saa stor en Afstand imellem Deres Herlighed og dem, som der er imellem den stakkels Jeanie Deans fra St. Leonards' og Hertugen af Argyle, — men saa skal De ikke lade Dem skræmme eller nedslaa af det første barske Svar".

„Jeg er ikke den Mand, der bryder mig synderlig om barske Svar", sagde Hertugen leende. „Men byg nu ikke for store Forhaabninger paa, hvad jeg har lovet. Jeg skal gjøre mit bedste, men Gud har Kongernes Hjærter i sin Haand".

Jeanie nejede ærbødig og gik ned til sin Hyrevogn ledsaget af Hertugens Kavalér, der viste hende en Ærbødighed, som hendes Udseende ikke gav hende Krav paa, men som maaske skyldtes den lange Avdiens, hans Herre havde beæret hende med.

Sex og trediwte Kapitel.

Paa Vejen til Strand, hvor den brave Madam Glass' Tidsel prangede i fuldt Flor og med Underskriften Nemo me impune tjente som Skilt for en Bod, der var vel kjendt af alle Skotter, høje saa vel som lave, underkastede den venlige og tjenstvillige, men noget snakkesalige Kone Jeanie et meget skarpt Forhør.

„Er du vis paa, du stadig sagde Deres Naade til ham?" sagde den brave, gamle Kone, „for man bør gjøre Forskjel paa Mac Callummore og de uselige engelske Fyre, de kalder for Lorder her — der er saa mange af dem, Jeanie, at man kan sige sig selv, at det ikke kan koste synderlig Ulejlighed at faa saadanne Herrer færdige — der er dem af dem, jeg ikke vilde betro for sex Pence sort Rappé — og nogle af dem vilde jeg ikke gjøre mig den Ulejlighed at svøbe Karduspapir om for en halv Penny for. — Men jeg haaber da, du lod Hertugen af Argyle mærke, hvad Folk du er kommen af, for hvad maatte han ikke tænke om dine Venner her i London, naar du havde sagt Lord til ham, som er Hertug!"

„Han lod ikke til at bryde sig synderlig om det", sagde Jeanie. „Han saa' strax, at jeg er fra Landet".

„Naa ja", svarede den gode Kone. „Hans Naade kjender mig godt, saa jeg tager mig det ikke saa nær. Jeg fylder aldrig hans Snustobaksdaase, uden at han siger: „Hvordan har De det, min kjære Madam Glass? — Hvordan har alle vore Venner der oppe i Skotland det?" eller „Har De nylig hørt fra Skotland?" Og saa kan du stole paa, at jeg gjør min bedste Reverens og svarer: „Hr. Hertug, jeg haaber, Deres Naades ædle Hertuginde og Deres Naades unge Frøkner befinder sig vel, og jeg haaber, at Deres Naade vedblivende er tilfreds med Snustobakken". Og saa skulde du se Folk i Butiken begynde at se sig om, og er der en Skotte, og somme Tider er der baade tre og sex, saa Hattene af, og saa ser de efter ham: „Der gaar Fyrsten af Skotland, Gud velsigne ham!" Men du har endnu ikke fortalt mig, hvad han sagde til dig".

Jeanie havde ikke Lyst til at være slet saa meddelsom. Hun havde, som Læseren vel har bemærket, noget af den Forsigtighed og Snuhed saa vel som af den Enfold, der er ejendommelig for hendes Folk. Hun svarede i al Almindelighed, at Hertugen havde hørt paa hende med megen Deltagelse og havde lovet at tage sig af hendes Søsters Sag, samt at han vilde lade høre fra sig den følgende eller næstfølgende Dag. Hun havde ingen Lyst til at omtale, at han havde sagt, hun skulde være rede til at indfinde sig hos ham, og endnu mindre at han havde givet hende et Vink om, at hun ikke skulde tage sin Værtinde med. Den brave Madam Glass maatte derfor lade sig nøje med den ovenfor anførte almindelige Besked, efter at hun havde gjort alt, hvad hun kunde, for at faa mere at vide.

Man kan let tænke sig, at Jeanie den følgende Dag afslog alle Opfordringer og modstod alle Fristelser til at gaa ud for at tilfredsstille sin Nysgjerrighed eller blot for at røre sig; hun blev hjemme og indaandede den indelukkede og noget fagmæssige Atmosfære i Madam Glass' lille Dagligstue. Det fagmæssige ved den hidrørte fra et Skab, der blandt andet indeholdt nogle Kasser ægte Havannah, som Madam Glass, hvad enten det nu kom af Ærbødighed for disse udsøgte Varer eller af en hellig Ræd sel for Accisebetjenten,

ikke skjøttede om at have i den aabne Bod underneden, og som udbredte en Duft i Værelset, som, hvor behagelig den end kunde være for Kjenderes Næser, ikke tiltalte Jeanie synderlig.

„Du gode Gud", sagde hun til sig selv, „jeg kan ikke begribe, at mit Søskendebarns Silkekaabe og Guldur eller noget som helst andet i Verden kan være saa meget værd for hende, at hun gider sidde og nyse hele sit Liv igjennem i denne lille, kvalme Stue, hun, som kunde færdes paa de grønne Bjærge, om hun vilde".

Madam Glass var lige saa overrasket over, at hendes Søskendebarn ingen Steder vilde gaa hen, og over at hun var saa ligegyldig ved alle de smukke Ting, der var at se i London. Det kunde altid hjælpe en til at faa Tiden til at gaa, at man havde noget at se paa, selv om man var bedrøvet, sagde hun. Men Jeanie vilde ikke lade sig sige.

Dagen efter hendes Samtale med Hertugen gik hen med dette „skuffede Haab, som Hjærtet sygner ved". Minut gik efter Minut, Time efter Time — det blev saa sent, at der ikke længer kunde være nogen Rimelighed for, at hun vilde høre fra Hertugen den Dag, men hun kunde alligevel ikke helt slippe det Haab, hun selv fandt urimeligt, og hendes Hjærte bankede, og det ringede for hendes Øren, hver Gang der hørtes en tilfældig Lyd i Butiken nedenunder. Det var frugtesløst. Dagen gik med en uafbrudt og ørkesløs ængstelig Venten.

Næste Morgen begyndte paa samme Maade. Men før Middag kom der en velklædt Herre ind i Madam Glass' Bod og bad, om han maatte tale med en ung Pige fra Skotland, der skulde være her.

„Det maa være mit Søskendebarn, Jeanie Deans, Hr. Archibald", sagde Madam Glass med et Gjenkjendelsens Knix. „Har De noget Bud til hende fra Hans Naade Hertugen af Argyle, Hr. Archibald? Jeg skal bringe hende det paa Øjeblikket".

„Jeg tror, jeg kommer til at bede hende ulejlige sig her ned, Madam Glass".

„Jeanie — Jeanie Deans!" skreg Madam Glass op ved Foden af den lille Trappe, der i et Hjørne af Butiken førte op til de højere Regioner. „Jeanie — Jeanie Deans, hører

du! Kom øjeblikkelig ned; Hertugen af Argyles Kammertjener er her og vil øjeblikkelig tale med dig!" Hun raabte saadan op, at alle, der tilfældigvis var inden for Hørevidde, fik godt af den vigtige Meddelelse.

Man kan let tænke sig, at Jeanie ikke tøvede med at efterkomme Opfordringen, men hendes Ben svigtede hende næsten, idet hun gik ned ad Trappen.

„Jeg maa bede Dem være saa god at følge med mig", sagde Archibald høflig.

„Jeg er rede, Herre", sagde Jeanie.

„Skal mit Søskendebarn ud, Hr. Archibald? Saa maa jeg med, det er sikkert nok. — James Rasper — se efter Butiken, James. — Værs'god, Hr. Archibald", vedblev hun, idet hun skubbede en Krukke hen til ham; „De bruger Hans Naades Blanding, kan jeg tænke. Værs'god at fylde Deres Daase for gammelt Bekjendtskabs Skyld, medens jeg tager mit Tøj paa".

Hr. Archibald transporterede et beskedent Kvantum Snus fra Krukken over i sin Daase og sagde, at han saa' sig nødsaget til at give Afkald paa Madam Glass' behagelige Selskab, da hans Bud udelukkende gjaldt den unge Pige.

„Udelukkende den unge Pige?" sagde Madam Glass; „er det ikke noget besynderligt, Hr. Archibald? Men det maa Hans Naade bedst forstaa, og De er jo en meget sat Person, Hr. Archibald. Det er ikke alle og enhver, der kommer fra en fornem Herres Hus, jeg vilde betro mit Søskendebarn til. — Men, Jeanie, du maa ikke gaa igjennem Gaderne med Hr. Archibald med din Plaid paa, som om du var kommen hertil med en Drift højlandsk Kvæg. Vent, mens jeg henter min Silkekaabe. Det er da ikke værdt, du faar Pøblen efter dig".

„Jeg har en Hyrevogn holdende her udenfor, Madam", sagde Hr. Archibald, idet han afbrød den tjenstagtige gamle, som Jeanie ellers vilde have ondt ved at slippe fra, „og jeg tror ikke, der er Tid til, at hun kan klæde sig om".

Med disse Ord skyndte han sig ud til Vognen, idet han trak Jeanie med, som i sit stille Sind beundrede og priste ham for den rolige Maade, hvorpaa han afviste Madam Glass' tjenstagtige Tilbud og Spørgsmaal uden at tale om sin Herres Ordrer eller indlade sig paa Forklaringer.

Da de kom ind i Vognen, satte Hr. Archibald sig paa Bagsædet lige overfor vor Heltinde, og saa kjørte de uden at sige et Ord. Da de havde kjørt omtrent en halv Times Tid paa denne Maade, gik det op for Jeanie, at Afstanden og Tiden ikke stemte med Turen til Hertugen af Argyle i Forgaars. Til sidst kunde hun ikke andet end spørge sin tavse Ledsager, hvad Vej de kjørte.

„Det vil Hertugen selv sige Dem, Jomfru", svarede Archibald i den samme højtidelige Tone, som prægede hele hans Optræden. Næsten i samme Øjeblik standsede Vognen, og Kusken stod af og aabnede Døren. Archibald steg ud og hjalp Jeanie ud. Hun befandt sig paa en stor Chaussee uden for London, og ved den anden Side af Vejen holdt der en tarvelig udstyret Vogn med fire Heste for uden Vaaben paa Dørene og Tjenerne ikke livréklædte.

„Du har været punktlig, Jeanie, ser jeg", sagde Hertugen af Argyle, da Archibald aabnede Vogndøren. „Nu maa du følges med mig Resten af Vejen. Archibald venter her med Hyrevognen, til du kommer tilbage".

Inden Jeanie kunde svare, sad hun til sin ikke ringe Forbavselse ved Siden af en Hertug i en Vogn, der rullede hurtig, men dog jævnt af Sted, helt anderledes baade i den ene og anden Henseende end det skumplende, støvende Kjøretøj, hun lige var kommet ud af, og som dog med al sin Skumplen og Støden havde gjort et vist Indtryk af Værdighed og Vigtighed paa hende, der sjælden havde siddet i en Vogn før.

„Ja, min Pige", sagde Hertugen, „nu har jeg overvejet din Søsters Sag saa grundig, som jeg kan, og jeg tror endnu stadig, at der kan være Fare for, at man begaar en stor Uretfærdighed ved at exekvere Dommen over hende, og et Par fordomsfri og forstandige skotske og engelske Jurister, som jeg har talt med, er af samme Mening. — Nej, hør mig nu ud, før du takker mig. — Jeg har allerede sagt dig, at min personlige Overbevisning ikke har stort at betyde, naar jeg ikke kan bibringe andre den. Nu har jeg gjort for din Skyld, hvad jeg visselig ikke vilde have gjort for at fremme noget som helst Formaal for mig selv personlig. — Jeg har bedt om Audiens hos en Dame, som med Rette har meget stor Indflydelse hos Kongen. Den er bleven mig tilstaaet, og jeg ønsker, at du selv skal gaa med

og tale din Sag. Du behøver ikke at være undselig, fortæl din Historie ganske ligefrem, som du gjorde til mig".

„Jeg takker Deres Naade mange Gange", sagde Jeanie, som nu huskede, hvad Madam Glass havde paalagt hende, „og jeg er vis paa, at da jeg har haft Mod til at tale til Deres Naade om stakkels Effies Sag, er der mindre Fare for, at jeg skal rødme over at tale om den til en Dame. Men, Herre, jeg vilde gjærne vide, hvordan jeg skal tiltale hende, om jeg skal sige Deres Naade, eller Deres Herlighed eller Deres Velbaarenhed, som vi siger til Lairderne og deres Fruer i Skotland, og jeg skal gjøre mig Umage for at huske det, for jeg ved nok, at Damerne er mere nøjeregnende med deres Titler end Herrerne".

„Du skal slet ikke kalde hende andet end Madame. Sig, blot, hvad du tror vil gjøre det bedste Indtryk — se nu og da hen paa mig — naar jeg fører Haanden op til mit Halstørklæde — saadan — saa skal du holde inde; men jeg vil kun gjøre det, naar du siger noget, som hun ikke vil synes om".

„Men, Deres Naade, hvis det ikke var at gjøre Dem alt for megem Ulejlighed, vilde det saa ikke være bedre, om De sagde mig, hvad jeg skulde sige, saa jeg kunde lære det udenad?" sagde Jeanie.

„Nej, Jeanie, det vilde ikke gjøre samme Virkning — det vilde være ligesom at læse en Prædiken op, forstaar du, og det mener vi gode Presbyterianere, der er mindre Fynd ved, end naar den bliver holdt frit", svarede Hertugen. „Tal du lige saa frit og ligefrem til Damen, som du talte til mig i Forgaars, og kan du faa hende paa din Side, tør jeg vædde med dig, om hvad det skal være, at du opnaar Benaadning hos Kongen".

Medens han talte, tog han et Flyveskrift op af Lommen og begyndte at læse. Jeanie havde en god Forstand og naturlig Takt, hvilket hos den Slags Mennesker erstatter, hvad man plejer at kalde god Opdragelse. Hun opfattede dette som et Vink om, at nu maatte hun ikke gjøre flere Spørgsmaal, og tav følgelig stille.

Vognen rullede hurtig af Sted imellem frugtbare Enge indhegnede af prægtige gamle Ege og nu og da oplivede ved en Udsigt over en bred og rolig Flods imponerende

Spejl. Efter at de var komne igjennem en smuk Landsby, holdt Vognen paa en Højde, der beherskede Omegnen, og hvorfra det engelske Landskab viste sig i sin rigeste Fylde. Her stod Hertugen ud og opfordrede Jeanie til at følge med. De standsede et Øjeblik ved Randen af et Bakkedrag for at se paa det mageløse Landskab, der udbredte sig for dem. Et uhyre Hav af grønne Enge med Odder, der strakte sig paa Kryds og tværs og dannedes af store og tætte Skove, var opfyldt med talløse Hjorder og Faareflokke, der syntes at vanke fri og ubundne om i det frodige Græs. Themsen, der her omgaves af Villaer, hist kransedes af Skov, gled langsomt og stilfærdig frem ad som Landskabets mægtige Behersker, over for hvilken al den øvrige Skjønhed kun var Biting, og bar paa sine Vover et Hundred Baade og Skibe, hvis hvide Sejl og flagrende, brogede Vimpler gav det hele Liv.

Hertugen af Argyle var selvfølgelig fortrolig med dette Syn, men for et Menneske med Skjønhedssans maatte det altid have Nyhedens Tiltrækning. Da han standsede og betragtede dette uforlignelige Landskab med den Glæde, det maatte vække hos enhver Ven af Naturen, gik hans Tanker imidlertid uvilkaarlig til hans eget mere storartede og næppe mindre skjønne Gods i Inverary. „Det er et dejligt Syn", sagde han til sin Ledsagerske, maaske nysgjerrig efter at faa at vide, hvad hun følte derved. „Mage til det har vi ikke i Skotland".

„Det er en udmærket frodig Græsning for Køerne, og de har ogsaa smukt Kvæg her", svarede Jeanie, „men jeg holder akkurat lige saa meget af at se paa Klipperne ved Arthurs Sæde og paa Havet bag ved dem som paa alle de store Træer".

Hertugen smilede ad dette lige saa fagmæssige som nationale Svar og gav Tegn til, at Vognen skulde holde. Derpaa valgte han en lidet befærdet Vej og førte Jeanie ad flere bugtede og indviklede Stier til en Bagdør i en høj Teglstensmur. Den var lukket, men da Hertugen bankede let paa, blev den aabnet af en Person, der ventede paa dem, og som slap dem ind efter først at have set sig for gjennem et lille Jærngitter, der var anbragt der i den Hensigt. Den blev øjeblikkelig lukket og laaset igjen efter

dem; alt dette foregik saa hurtig, og Manden forsvandt i saadan en Fart, at Jeanie ikke kunde opfange saa meget som et Glimt af, hvorledes han saa' ud.

De stod ved Enden af en lang, smal Allé bevoxet med frodigt, tæt slaaet Grønsvær, der var ligesom Fløjl at gaa paa, og som skjærmedes mod Solen af de høje Elmetræer, hvis Grene mødtes foroven, og som i det højtidelige Halvlys, der faldt ned igjennem dette Løvtag og ind fra Siderne imellem de søjlelignende Stammer, tog sig ud som et snævert Sideskib i en gammel gothisk Domkirke.

Syv og tredivte Kapitel.

Skjønt hendes ædle Landsmands venlige og belevne Væsen havde opmuntret hende, var det ikke uden en Følelse, der lignede Skræk, at Jeanie saa' sig paa et tilsyneladende saa ensomt Sted sammen med saa fornem en Herre. At hun havde faaet Lov til at gjøre Hertugen sin Opvartning i hans eget Hus og var bleven modtagen i en Privat-audiens der, var i og for sig en usædvanlig og mærkværdig Begivenhed i saa jævnt og simpelt et Liv som hendes, men at hun havde været hans Rejsefælle og nu pludselig var ene med ham paa saa afsides et Sted, var der for hende noget imponerende hemmelighedsfuldt ved. En romantisk Heltinde vilde maaske have næret Mistanke om og Frygt for, at det var hendes Skjønheds Magt, der var Skyld i det hele, men Jeanie var alt for fornuftig til, at saadan en taabelig Tanke skulde faa Indpas hos hende. Hun nærede imidlertid et overmaade levende Ønske om at faa at vide, hvor hun var, og hvem det var, hun skulde forestilles for.

Hun lagde Mærke til, at skjønt Hertugens Paaklædning ganske vist tilkjendegav, at han var en fornem Mand — thi den Gang havde fine Folk ikke for Skik at klæde sig som deres Kuske eller Rideknægte — var den ikke des mindre tarveligere end den, han havde baaret, da hun sidst var hos ham, og at han ikke bar noget af de Ordener og udvortes

Ærestegn, der tilkjendegav hans fremragende Stilling. Han var kort sagt saa tarvelig klædt, som en Mand af Stand kunde være det om Morgenen, naar han skulde vise sig paa Gaden i London, og denne Omstændighed bidrog til at rokke en Anskuelse, hun halvt om halvt var kommen til, nemlig at det muligvis var hans Agt, at hun skulde tale sin Sag over for selve Majestæten. „Men saa", sagde hun til sig selv, „vilde han sikkert have taget sin smukke Stjærne paa og Hosebaandet — og naar alt kommer til alt, ser her mere ud som ved en Herregaard end som ved et kongeligt Slot".

Der var tilsyneladende noget i Jeanies Ræsonnement, men hun var ikke tilstrækkelig paa det rene hverken med Etikettens Fordringer eller med det særlige Forhold, der bestod imellem Regeringen og Hertugen af Argyle, til at hun kunde danne sig et rigtigt Skjøn. Hertugen stod, som vi alt have fortalt, paa denne Tid i aaben Opposition til Sir Robert Walpoles Regering, og han havde Ord for at være i Unaade hos Kongehuset, som han havde ydet saa vigtige Tjenester. Det var imidlertid et af Dronning Karolines Principer, at hun optraadte med et saadant Forbehold overfor sine politiske Venner, som om der var Mulighed for, at de en skjønne Dag kunde blive hendes Fjender, og overfor politiske Modstandere med en lignende Varsomhed, som om de igjen kunde blive venlig stemte imod hendes Politik. Siden Margarete af Anjous Dage havde ingen gift Dronning udøvet en saadan Indflydelse paa Englands Politik, og den personlige Dygtighed, hun ved mange Lejligheder lagde for Dagen, havde ingen ringe Del i, at mange af de afgjorte Toryer, som, efter at Huset Stuart havde ophørt at regere, da Dronning Anna døde, hellere vilde overføre deres Loyalitet paa hendes Broder Chevalier de St. George end slaa sig til Ro med, at Kronen tilfaldt det hannoveranske Hus, efterhaanden opgav dette Kætteri. Hendes Mand, hvis mest fremragende Egenskab var Mod paa Kampladsen, og som beklædte Englands Trone uden nogen Sinde at kunne tilegne sig engelske Sæder eller blive fortrolig med den engelske Karakter, følte sig i højeste Grad støttet ved sin Dronnings Dygtighed, og medens han skinsygt gav det Udseende af, at alt, hvad han gjorde, udelukkende skete efter hans egen Vilje og Forgodtbefindende, var han hemmelig klog nok til at lytte

til og følge sin mere behændige Kompagnons Raad. Han overlod hende det vanskelige Hverv at bestemme de forskjellige Grader af Gunstbevisninger, der var nødvendige for at befæste de vaklende, yderligere bestyrke dem, der allerede var venskabelig sindede, eller gjenvinde dem, hvis Sympathi man havde mistet.

I Forbindelse med det vindende Væsen, der var naturligt for en elegant og efter Datidens Maalestok dannet Dame, havde Dronning Karoline en mandig Sjæl. Hun var af Naturen stolt, og selv hendes Statskløgt formaaede ikke altid at afholde hende fra at give sit Mishag Luft, skjønt faa var mere villige end hun til at gjøre et Misgreb af den Art godt igjen, naar hendes Klogskab fik Magten over hendes Lidenskab. Hun satte mere Pris paa virkelig at have Magten end paa at synes at have den, og hvad klogt eller populært hun end selv udførte, ønskede hun altid, at Kongen skulde høste den fulde Anerkjendelse derfor saa vel som hele Fordelen deraf, idet hun var fuldkommen paa det rene med, at ved at forøge hans Anseelse havde hun størst Udsigt til at bevare sin egen. Det laa hende i den Grad paa Sinde at rette sig efter hans Smag i ét og alt, at hun flere Gange, naar hendes Gigt var i Anmarsch, satte sit Liv paa Spil ved at bruge kolde Bade for at tvinge den tilbage, blot for at hun kunde ledsage Kongen paa hans Spasereture.

Det var et meget væsentligt Træk i Dronning Karolines Karakter, at hun i mange Tilfælde vedligeholdt en hemmelig Forbindelse med Folk, der officielt syntes at være i Unaade, eller som af forskjellige Grunde stod paa en spændt Fod med Hoffet. Paa denne Maade holdt hun Traadene til mangen en politisk Intrige i sin Haand og kunde ofte uden at forpligtige sig til noget som helst forebygge, at Misfornøjelse blev til Had, og at Modstand gik over til Oprør. Dersom hendes Forbindelser med saadanne Personer ved et eller andet Tilfælde blev bemærkede eller opdagede, hvilket hun gjorde alt muligt for at forhindre, gav hun det Udseende af, at det var et rent selskabeligt Forhold, der ikke havde noget med Politiken at gjøre, hvilket endogsaa Premierministeren Sir Robert Walpole maatte lade sig nøje med, da han kom under Vejr med, at Dronningen havde tilstaaet

Pulteney, den senere Jarl af Bath, hans frygteligste og mest haardnakkede Fjende, en Privatavdiens.

Da Dronning Karoline saaledes vedligeholdt Forbindelsen med adskillige, der syntes at staa paa en meget spændt Fod med Regeringen, kan man let forstaa, at hun havde sørget for, at det ikke kom til noget fuldstændigt Brud med Hertugen af Argyle. Hans høje Byrd, hans store Talenter, den Agtelse, han nød i sit eget Land, og de store Tjenester, han havde gjort Huset Brunsvig i Aaret 1715, gjorde ham til en Person, som man ikke letsindig behandlede hensynsløst. Han havde næsten ved sin Dygtighed alene, uden nogen som helst Hjælp, standset alle de forenede højlandske Høvdinger, da de brød ind over Grænsen; der kunde kun være liden Tvivl om, at han blot behøvede at give dem den ringeste Opmuntring for at sætte dem alle i Bevægelse igjen og forny Borgerkrigen; og det var en vel bekjendt Sag, at der var bleven gjort Hertugen de mest smigrende Tilbud fra Hoffet i St. Germain. Man kjendte endnu ikke synderlig til Skotternes Karakter og Stemning, der betragtedes som en Vulkan, der ganske vist kunde slumre i en Række Aar, men som stadig, naar man mindst ventede det, kunde bryde løs med forfærdelig Voldsomhed. Det var derfor af største Vigtighed, at man til en vis Grad havde Tag i en saa betydelig Personlighed som Hertugen af Argyle, og Karoline fandt Lejlighed til at bevare sin Indflydelse paa ham ved Hjælp af en Dame, som man, i Betragtning af at hun var George den andens Hustru, ikke skulde have troet, hun stod paa saa fortrolig en Fod med.

Det var ikke det ringeste Vidnesbyrd om Dronningens Snildhed, at hun havde sørget for, at en af hendes første Hofdamer, Lady Suffolk, blev, hvad man ikke skulde tro lod sig forene i én Person, hendes Mands Elskerinde og hendes egen lydige og føjelige Fortrolige. Ved dette snilde Arrangement sikrede Dronningen sin Magt imod den værste Fare, der ellers kunde have truet den — en ærgjerrig Medbejlerskes hæmmende Indflydelse, og naar hun fandt sig i den Ydmygelse at maatte lukke Øjnene for sin Mands Utroskab, var hun i det mindste beskyttet imod de Følger af den, der for hende maatte staa som de farligste, og kunde saa oven i Kjøbet nu og da i al Venskabelighed sige „sin gode Howard"

nogle Ubehageligheder, skjønt hun for øvrigt i det hele taget behandlede hende med stor Anstand. Lady Suffolk stod i stor Taknemlighedsgjæld til Hertugen af Argyle af Grunde, som man kan se i Horace Walpoles Erindringer, og med hende som Mellemled stod Hertugen af og til i Forbindelse med Dronningen, en Forbindelse, som imidlertid havde lidt en betydelig Afbrydelse som Følge af den Maade, hvorpaa han var optraadt i Debatten om Porteous-Optøjerne, som Dronningen noget ufornuftig var mere tilbøjelig til at betragte som en overlagt og bestemt tilsigtet Uforskammethed imod hende og hendes Myndighed end som et pludseligt Udbrud af Folkets Hævntørst. Helt var Forbindelsen imellem dem imidlertid ikke ophævet, skjønt de i den sidste Tid ikke havde gjort Brug af den. — Disse Oplysninger maatte Læseren have for at kunne forstaa det Optrin, vi nu skulle skildre.

Fra den snævre Allé, de havde passeret, bøjede Hertugen ind i en anden, der havde en lignende Karakter, men var bredere og længere. Her saa' Jeanie for første Gang, efter at de var komne ind i denne Park, et Par Mennesker, der kom hen imod dem.

Det var to Damer. Den ene af dem gik bagefter den anden men ikke i større Afstand, end at hun kunde høre og svare paa alt, hvad Damen foran sagde til hende, uden at denne havde nødig at gjøre sig den Ulejlighed at vende sig om. Da de gik meget langsomt, havde Jeanie Stunder til at iagttage deres Ansigter og hele deres Udseende. Hertugen sagtnede ogsaa sin Gang som for at give hende Tid til at samle sig og bad hende gjentagne Gange om ikke at være bange. Den af Damerne, der saa' ud til at være den fornemste, havde paafaldende smukke Træk, skjønt de var noget medtagne af Kopperne, denne forfærdelige Svøbe, som nu om Stunder enhver Landsby-Æskulap, takket være Jenner, med Lethed kan holde Styr paa. Hendes Øjne var straalende, hendes Tænder gode, og Udtrykket i hendes Ansigt var af den Beskaffenhed, at det efter hendes Godtbefindende kunde betegne Højhed eller Forekommenhed. Hendes Figur var ret gratiøs, om end noget korpulent, og hendes spændstige og faste Gang lod ingen ane, hvad der i Virkeligheden var Tilfældet, at hun af og til led af Gigt. Hendes Paa-

klædning var rig, men ikke broget, hendes Væsen bydende og ædelt.

Hendes Ledsagerske var mindre af Vext og havde lysebrunt Haar og udtryksfulde blaa Øjne. Hendes Træk var ikke fuldstændig regelmæssige, men maaske alligevel mere tiltalende, end om deres Skjønhed havde været hævet over al Kritik. Et sørgmodigt eller i alt Fald tankefuldt Udtryk, som hendes Skæbne kun i alt for rigt Maal gav Anledning til, var fremherskende, naar hun tav stille, men veg Pladsen for et tiltalende og venligt Smil, naar hun talte til nogen.

Da de var en Snes Alen fra disse Damer, gav Hertugen Jeanie et Tegn, at hun skulde blive staaende, og idet han selv gik frem imod dem, bukkede han med den for ham ejendommelige Ynde paa én Gang formelt og værdig, og den forreste af Damerne besvarede denne Hilsen.

„Jeg haaber", sagde hun med et venligt og nedladende Smil, „at Hertugen af Argyle, der i den senere Tid har været en saa sjælden Fugl ved Hove, befinder sig saa vel, som hans Venner der og anden Steds maa ønske".

Hertugen svarede, at han befandt sig fuldkommen vel, og tilføjede, at hans offentlige Hverv i Parlamentet samt en Rejse, han nylig havde gjort til Skotland, havde gjort ham mindre stadig til at opfylde sin Pligt ved Lever'en og i Salonen, end han kunde have ønsket.

„Naar Deres Herlighed kan faa Tid til saadanne Bagateller", svarede Dronningen, „ved De, at De har Krav paa at blive vel modtagen. Jeg haaber, at min Beredvillighed til at opfylde det Ønske, De ytrede til Lady Suffolk i Gaar, er et tilstrækkeligt Vidnesbyrd om, at i det mindste ét Medlem af Kongefamilien ikke har glemt gamle og vigtige Tjenester i Vrgrelsen over den tilsyneladende Ligegyldighed, De har lagt for Dagen i den sidste Tid". Dette blev aabenbart sagt i stor Godmodighed og i en Tone, der vidnede om, at hun ønskede en Forsoning.

Hertugen svarede, at han vilde anse sig selv for det ulykkeligste Menneske, hvis man kunde tro om ham, at han forsømte, hvad der var hans Pligt, naar Forholdene og Omstændighederne var saadanne, at man ventede noget i den Retning af ham, og det vilde være bleven vel optaget. Han følte med dyb Taknemlighed, hvilken Vre Hendes Majestæt

nu viste ham personlig, og han haabede, at hun snart vilde skjønne, at det drejede sig om en Sag, der væsentlig angik Hans Majestæts Interesser, naar han nu havde været saa dristig at ulejlige hende.

„De kan ikke gjøre mig Dem mere forbunden Hr. Hertug", svarede Dronningen, „end ved at lade mig nyde godt af Deres Indsigt og Erfaring i noget, der angaar Hans Majestæts Tjeneste. Deres Herlighed ved, at jeg kun kan optræde som et Mellemled, hvorigjennem Sagen henstilles til Hans Majestæts højere Indsigt, men er det en Sag, der angaar Deres Herlighed personlig, skal det ikke skorte den paa Støtte fra mig, naar jeg forebringer den".

„Det drejer sig ikke om en Sag, der angaar mig, Deres Majestæt", svarede Hertugen, „og jeg har heller intet personligt Ønske at frembære, skjønt jeg tilfulde føler, hvor megen Taknemlighed jeg skylder Deres Majestæt. Det er en Sag, der angaar Hans Majestæt som Ven af Retfærdighed og Barmhjærtighed, og som jeg er overbevist om vil kunne blive meget gavnlig i Retning af at virke forsonende paa den ulykkelige Ophidselse, der for Tiden hersker blandt Hans Majestæts gode Undersaatter i Skotland".

Der var to Punkter i denne Replik, Dronning Karoline følte sig ubehagelig berørt af. For det første gjorde den Ende paa den smigrende Forestilling, hun havde sat sig i Hovedet, at Argyle agtede at betjene sig af hendes personlige Mellemkomst for at slutte Fred med Regeringen og faa de Embeder igjen, som man havde frataget ham, og for det andet huede det hende ikke, at han talte om Misfornøjelsen i Skotland som en Ophidselse, det gjaldt om at forsone og ikke om at kue.

Under Indtrykket af disse Følelser svarede hun hurtig: „At Hans Majestæt har gode Undersaatter i England, Hr. Hertug, skylder han Gud og Lovene — at han har Undersaatter i Skotland, mener jeg, han har Gud og sit Sværd at takke for".

Skjønt Hertugen var Hofmand, blev han lidt rød i Hovedet, og Dronningen, som øjeblikkelig mærkede sit Fejlgreb, tilføjede uden at forandre en Mine, og som om det fra første Færd af havde været Meningen, at disse Ord skulde

følge efter: „og de ægte Skotters Sværd, der er Huset Brunsvigs Venner, og især Hans Herlighed Argyles".

„Mit Sværd, Deres Majestæt", svarede Hertugen, „saa vel som mine Forfædres har altid staaet til min lovlige Konges og mit Fædrelands Tjeneste — jeg er overbevist om, at det er umuligt at skille deres virkelige Ret og Interesser fra hinanden. Men den foreliggende Sag er af en mere privat Natur og drejer sig om en enkelt ringe og ubekjendt Person".

„Hvad drejer det sig om, Mylord?" sagde Dronningen. „Lad os komme paa det rene med, hvad vi taler om, for at vi ikke skal tyde hinandens Ord galt og misforstaa hinanden".

„Sagen drejer sig om en ulykkelig ung Kvinde i Skotland, Deres Majestæt", svarede Hertugen af Argyle, „som er bleven dømt til Døden for en Forbrydelse, som jeg anser det for i høj Grad sandsynligt, hun er uskyldig i. Og min underdanige Begjæring gaar ud paa, at Deres Majestæt vil anvende Deres mægtige Indflydelse hos Hans Majestæt for at opnaa Benaadning for hende".

Nu var det Dronningens Tur at blive rød, og hun blev det ikke blot paa Kinderne og Panden, men paa Halsen og helt ned paa Brystet. Hun tav et Øjeblik, som om hun ikke vilde slippe sin Stemme løs til det første Udbrud af Uvilje, men omsider svarede hun, idet hun paatog sig en værdig Mine og saa' paa Hertugen med et strængt, myndigt Blik: „Mylord Hertug, jeg vil ikke spørge om, hvilke Grunde der bringer Dem til at rette en Anmodning til mig, som Omstændighederne gjør yderst mærkværdig. Som Pair og Medlem af Gehejmeraadet havde De fri Adgang til Kongens Kabinet uden at have nødig at besvære mig med denne Samtale. Jeg i det mindste har faaet nok af at benaade Skotter".

Hertugen var belavet paa dette Udbrud af Harme, og han lod sig ikke forbløffe. Han prøvede ikke paa at svare, saa længe Dronningens Uvilje var i sin første Hede, men blev staaende i den samme bestemte og dog ærbødige Stilling, som han havde indtaget under hele Samtalen. Dronningen, der som Følge af sin Stilling var vant til at beherske sig, indsaa øjeblikkelig, hvilket Overtag hun vilde give ham, naar hun gav efter for sin Lidenskab, og hun tilføjede derfor i

den samme venlige og nedladende Tone, hun havde anslaaet i Begyndelsen af Samtalen: „De maa indrømme mig nogle af mit Kjøns Forrettigheder, Mylord; døm mig ikke uskaansomt, naar jeg kommer lidt i Oprør ved Tanken om den store Haan og Overlast, den kongelige Myndighed led i Deres Hovedstad paa et Tidspunkt, da den repræsenteredes af min uværdige Person. Det kan ikke overraske Deres Herlighed, at jeg baade følte mig krænket den Gang og kom til at tænke derpaa nu".

„Det er visselig en Sag, der ikke glemmes saa let", svarede Hertugen. „Mine egne ringe Tanker om den har Deres Majestæt længe været paa det rene med, og jeg maa have udtrykt mig meget daarlig, dersom det ikke er kommet frem, hvilken Afsky jeg nærer for dette Mord, der blev begaaet under saa usædvanlige Omstændigheder. Jeg var ganske vist saa uheldig at være uenig med Hans Majestæts Raadgivere med Hensyn til det Omfang, hvori det var baade retfærdigt og politisk rigtigt at straffe de uskyldige i Stedet for de skyldige, men jeg haaber, at Deres Majestæt vil tillade mig at tie om en Sag, med Hensyn til hvilken mine Anskuelser ikke have det Held at falde sammen med dygtigere Mænds".

„Vi vil ikke forfølge et Æmne, som vi rimeligvis ikke bliver enige om", sagde Dronningen. „Et Ord vil jeg imidlertid sige i Fortrolighed — De ved, vor gode Lady Suffolk er en Smule døv —, i Fald Hertugen af Argyle er tilbøjelig til igjen at knytte Forbindelsen med sin Konge og Dronning, vil der næppe være mange Æmner, de vil være uenige om".

„Jeg tillader mig at haabe", sagde Hertugen, idet han bukkede dybt som Tak for denne smigrende Ytring, „at jeg ikke har været saa uheldig just at støde paa et af dem ved denne Lejlighed".

„Jeg maa først paalægge Deres Herlighed at skrifte, før jeg kan give Dem Absolution", sagde Dronningen. „Hvorfra hidrører Deres særlige Deltagelse for denne unge Kvinde? Hun synes ikke", vedblev hun, idet hun betragtede Jeanie med et Kjenderblik, „at egne sig særlig til at vække min Veninde, Hertugindens Skinsyge".

„Jeg antager", svarede Hertugen smilende, „at Deres

Majestæt vil indrømme, at min Smag nok kan tjene som Borgen for mig i saa Henseende".

„Naa, skjønt hun ikke synderlig ser ud som en fornem Dame, formoder jeg, hun er Deres Slægtning i trediote Led efter de forfærdelige skotske Slægtregistre".

„Nej, Deres Majestæt", sagde Hertugen, „men der er dem blandt mine Slægtninger, som jeg nok vilde ønske var i Besiddelse af Halvdelen af hendes Værd, Bravhed og Kjærlighed".

„Hun maa da i det mindste hedde Campbell?" sagde Dronning Karoline.

„Nej, Deres Majestæt, hendes Navn er ikke saa udmærket, om det maa være mig tilladt at udtrykke mig saaledes", svarede Hertugen.

„Ja saa! Men hun kommer da fra Inverary eller Argyleshire?" sagde Dronningen.

„Hun har aldrig været højere nord paa end i Edinburgh, Deres Majestæt".

„Saa kan jeg ikke mere", sagde Dronningen, „og Deres Herlighed maa selv gjøre Dem den Ulejlighed at forklare mig, hvorledes det hænger sammen med Deres Protegée".

Med den Klarhed, Lethed og Korthed, som man kun erhverver sig ved stadig at færdes i Samfundets højere Kredse, forklarede Hertugen, hvorledes det hang sammen med den særlige Lov, i Henhold til hvilken Effie Deans var bleven dømt til Døden, og gjorde Rede for Jeanies kjærlige Bestræbelser til Bedste for en Søster, for hvis Skyld hun var villig til at ofre alt undtagen Sandheden og sin Samvittighed.

Dronning Karoline hørte opmærksomt paa ham. Det maa erindres, at hun holdt meget af at disputere, og hvad Hertugen fortalte, gav hende snart Anledning til at gjøre Indvendinger imod hans Begjæring.

„Jeg synes ganske vist, at det er en streng Forordning, Mylord", svarede hun, „men den er imidlertid givet af gode Grunde, maa jeg antage, eftersom den er Lands Lov, og Pigen er dømt efter den. De Indicier, Forordningen tager som gyldigt Bevis for, at Forbrydelsen er begaaet, foreligge i hendes Sag, og alt, hvad Deres Herlighed har sagt om Muligheden af, at hun er uskyldig, kan være et fortræffeligt

Argument for, at denne Parlamentsakt bør ophæves, men det kan ikke tale til Gunst for en, der er domfældt i Henhold til den, saa længe den staar ved Magt".

Hertugen saa' og undgik Fælden, thi han vidste, at dersom han svarede paa dette Ræsonnement, vilde han uundgaaelig blive indviklet i en Disput, som rimeligvis vilde bestyrke Dronningen saaledes i hendes Mening, at hun blot for Konsekvensens Skyld vilde blive nødt til at lade Sagen gaa sin Gang. „Hvis Deres Majestæt vilde have den Naade at høre, hvad min stakkels Landsmandinde selv har at sige", sagde han, „vil hun maaske finde en Talsmand i Deres eget Hjærte, som med større Dygtighed, end jeg er i Besiddelse af, kan bekæmpe de Indvendinger, Deres Forstand gjør".

Dronningen syntes at give sit Samtykke, og Hertugen gav Jeanie et Tegn til, at hun skulde forlade den Plet, hvor hun hidtil havde staaet og holdt Øje med disse Ansigter, der var alt for vante til at undertrykke ethvert Tegn paa Sindsbevægelse, til at hun kunde faa synderligt ud af dem. Hendes Majestæt kunde ikke lade være at smile ad den store Ærefrygt, hvormed den lille skotske Piges rolige og ærbare Skikkelse nærmede sig, og endnu mindre, da hun lukkede Munden op og begyndte at tale med sin brede skotske Accent. Men Jeanie havde den sagte og velklingende Stemme, der er saa tiltalende hos en Kvinde, og hun besvor ogsaa „Hendes Naade om at forbarme sig over en stakkels vildledt ung Skabning", i saa rørende en Tone, at hendes Dialekts Plumphed ligesom Klangen i nogle af hendes Hjemlands Ballader tabte sig i Pathos.

„Rejs dig, unge Pige", sagde Dronningen venlig, „og fortæl mig, hvad dine Landsmænd er for nogle Barbarer, siden Barnemord er blevet saa almindeligt iblandt dem, at der maa bringes saadanne Love i Anvendelse".

„Med Deres Naades Tilladelse", svarede Jeanie, „er der mange andre Steder end Skotland, hvor Mødre er haarde imod deres eget Kjød og Blod".

Det maa bemærkes, at Striden imellem George den anden og Frederik, Prins af Wales, paa dette Tidspunkt var paa sit højeste, og at den godmodige Del af Almenheden gav Dronningen Skylden. Hun blev blussende rød

og sendte først Jeanie og saa Hertugen et gjennemborende Blik. Begge udholdt det imidlertid standhaftig, Jeanie, fordi hun ikke anede, at hun havde vakt Anstød, og Hertugen paa Grund af sin sædvanlige Ro. Men i sit stille Sind tænkte han: „Min ulykkelige Protegée har ved dette uheldige Svar gjort det af med sit eneste Haab; hun har dræbt det ved et Vaadeskud".

Lady Suffolk, der var godmodig og forstandig, tog Ordet i dette kritiske Øjeblik. „Du skulde fortælle denne Dame", sagde hun til Jeanie, „hvad det er for særlige Grunde, der bevirker, at denne Forbrydelse er saa almindelig i dit Land".

„Nogle mener, det er Kirke-Sessionen — det vil sige — det er — det er Synderskamlen med Deres Naades Tilladelse", sagde Jeanie, idet hun slog Øjnene ned og nejede.

„Hvad for noget?" sagde Lady Suffolk, som aldrig før havde hørt dette Udtryk, og som derhos var temmelig døv.

„Det er Bodsskamlen, Madame, med Deres naadige Tilladelse", svarede Jeanie, „den, de straffes med for et løsagtigt Liv og letfærdig Tale og for at overtræde det sjette Bud". Ved disse Ord slog hun atter Øjnene op og saa' Hertugen tage sig med Haanden op til Hagen, og da hun ikke anede, hvad galt der var i, hvad hun havde sagt, gav hun sine Ord dobbelt Eftertryk ved pludselig at holde inde og se forlegen ud.

Hvad Lady Suffolk angaar, saa trak hun sig tilbage som en Troppeafdeling, der har kastet sig ind imellem den vigende Hær og Fjenden og pludselig nedkaldt en uventet grov Ild over sig.

„Fanden tage det Pigebarn", sagde Hertugen af Argyle til sig selv. „Der fyrede hun det andet Skud af, og hun har ramt med begge Løb baade til højre og venstre".

Hertugen tog i Virkeligheden sin Del af den almindelige Forvirring, thi da han var optraadt som Ceremonimester for denne uskyldige Synder, følte han sig omtrent til Mode som en Landjunker, der har taget sin Kjøter med ind i en vel udstyret Salon og nu maa se paa al den Forstyrrelse og Ødelæggelse, den anretter paa Porcellæn og Klæder ved sine utidige Kaprioler. Jeanies sidste Vaadeskud ophævede imidlertid

den uheldige Virkning af det første, thi Hendes Majestæts Følelse af sin Værdighed som Dronning havde ikke saa fuldstændig kvalt Hustruen i hende, at hun jo nok kunde gotte sig over en Spøg paa sin gode Suffolk's Bekostning. Hun vendte sig smilende til Hertugen af Argyle, som skjønnede, at hun nød sin Triumf. „Skotterne er et strængt moralsk Folk", sagde hun, og saa vendte hun sig atter til Jeanie og spurgte, hvorledes hun havde gjort Rejsen fra Skotland.

„For det meste paa min Fod, Madame", svarede hun.

„Hvad, hele den umaadelig lange Vej paa din Fod? — Hvor langt kan du gaa paa en Dag?"

„Sex Mil og en Lunte".

„Og hvad for en?" sagde Dronningen, idet hun saa' paa Hertugen af Argyle.

„En Mils Vej til", svarede Hertugen.

„Jeg troede, jeg var en god Fodgænger", svarede Dronningen; „men overfor dette kommer jeg ynkelig til kort".

„Gid Deres Naade aldrig maa have saa tungt et Hjærte, at De ikke mærker noget til Lemmernes Træthed", sagde Jeanie.

„Det kom hun bedre fra", tænkte Hertugen. „Det er det første, hun har sagt, der kan hjælpe hende noget".

„Og jeg gik just heller ikke hele Vejen, for somme Tider kjørte jeg et Slag, og jeg red et Stykke fra Ferrybridge — og jeg havde flere andre Lettelser", sagde Jeanie, idet hun brød af, da hun saa' Hertugen gjøre det aftalte Tegn.

„Til Trods for de Lettelser maa det have været en meget anstrængende Rejse", sagde Dronningen, „og jeg er bange for, det er spildt Umage, thi dersom Kongen benaadede din Søster, vilde det efter al Sandsynlighed ikke hjælpe hende stort, da jeg antager, at dine Landsmænd i Edinburgh saa vilde hænge hende paa Trods".

„Nu gaar det rent pinegalt", tænkte Hertugen.

Men han tog fejl. De Skjær, Jeanie var stødt an imod i denne vanskelige Samtale, laa under Vandet, og hun kjendte dem ikke, denne Klippe var over Vandet, og hun klarede den.

Hun var vis paa, sagde hun, at baade By og Land vilde blive glade ved, at Hans Majestæt havde Medlidenhed med en stakkels vennels Skabning.

„Saadan gik det ikke Hans Majestæt sidst", sagde Dronningen, „men jeg tænker, Mylord Hertugen vilde raade ham til at lade Pøblen selv stemme om, hvem der skulde hænges, og hvem der skulde benaades".

„Nej, Madame", sagde Hertugen, „men jeg vilde raade Hans Majestæt til at lade sig lede af sin egen og hans kongelige Ægtefælles Følelse, saa er jeg vis paa, at Straffen kun vil ramme Forbrydelse, og selv den vil den blive anvendt imod med Varsomhed og Maadehold".

„Ja, Mylord", sagde Hendes Majestæt, „alle disse smukke Taler overbeviser mig ikke om det hensigtsmæssige i saa snart at give Deres — jeg formoder, at jeg ikke maa sige oprørske? — men i alt Fald meget lidet hengivne og meget umedgjørlige Hovedstad et Tegn paa kongelig Bevaagenhed. Hele Nationen har jo rottet sig sammen om at skjule denne ulykkelige Mands grumme og afskyelige Mordere; hvor er det ellers muligt, at ikke en eneste af saa mange Gjerningsmænd, der have deltaget i saa offentlig en Handling, er bleven opdaget i saa lang en Tid? Selv denne Pige ved maaske Besked om Hemmeligheden. — Hør, min Pige, var nogen af dine Venner indviklede i Porteous-Oprøret?"

„Nej, Madame", svarede Jeanie, glad over, at Spørgsmaalet var stillet saaledes, at hun med god Samvittighed kunde svare Nej.

„Men jeg antager", vedblev Dronningen, „at dersom du vidste Besked om saadan en Hemmelighed, vilde du betragte det som en Samvittighedssag at beholde den for dig selv?"

„Jeg vilde bede Gud oplyse og vejlede mig, for at jeg kunde vide, hvad der var min Pligt, Madame", svarede Jeanie.

„Ja, og saa vilde du gjøre, hvad der stemte bedst med din egen Tilbøjelighed", sagde Hendes Majestæt.

„Med Deres Tilladelse, Madame", sagde Jeanie, „vilde jeg have gaaet til Verdens Ende for at frelse John Porteous' Liv eller et hvilket som helst andet ulykkeligt Menneskes, der var stedt som han; men jeg kunde med Føje tvivle om, at det var min Sag at hævne hans Død, om det end tilkommer den borgerlige Øvrighed at gjøre det. Han er død og gaaet til sit Sted, og de, der har dræbt ham, maa svare

for deres Gjerning. Men min Søster — min stakkels Søster Effie lever endnu, skjønt hendes Dage og Timer er talte! — Hun lever endnu, og et Ord af Kongens Mund kunde give hende tilbage til en gammel, sønderknust Mand, der aldrig hverken ved Dag eller Nat, naar han bad til Gud, har glemt at bede om, at der maa blive forundt ham en lang og lykkelig Regering, og at hans Trone og hans Afkoms Trone maa være grundfæstet paa Retfærdighed. O, Madame, hvis De nogen Sinde har følt, hvad det er at sørge over og med en syndig og lidende Skabning, hvis Sjæl er saa fortumlet, at den hverken kan siges at være skikket til at leve eller dø, saa hav Medlidenhed med vor Ulykke! — Frels en hæderlig Familie fra Vanære og en ulykkelig Pige — hun er ikke atten Aar! — fra en tidlig og gruelig Død! Ak! det er ikke, naar vi selv sover sødt og vaagner gladelig, at vi tænker paa, hvad andre maa lide. Saa er vore Hjærter lette, og vi tænker kun paa at kræve Oprejsning for, hvad Uret vi selv har lidt, og paa at kæmpe vor egen Strid. Men naar Sorgens Stund kommer over Sjæl eller Legeme — og gid den sjælden maa hjemsøge Deres Naade — og naar Dødens Stund kommer, og den kommer til høje og lave — gid den komme sent til Dem! — o, Deres Naade, saa er det ikke det, vi har gjort for os selv, men det, vi har gjort for andre, vi har mest Glæde af at tænke paa. Og den Tanke, at De har gjort, hvad De kunde, for at redde den stakkels Piges Liv, vil være lifligere i den Stund, naar den en Gang kommer, end om et Ord af Deres Mund kunde klynge alle dem, der var med i Porteous-Oprøret op i Galgen!"

Den ene Taare efter den anden randt ned ad Jeanies Kinder, medens hun med Ansigtet blussende og skjælvende af Sindsbevægelse talte sin Søsters Sag med en Pathos, der paa en Gang var simpel og gribende.

„Det kalder jeg Veltalenhed", sagde Hendes Majestæt til Hertugen af Argyle. „Unge Kvinde", vedblev hun henvendt til Jeanie, „jeg kan ikke benaade din Søster — men du skal ikke komme til at savne en varm Talsmand hos Hans Majestæt. Tag denne Æske", tilføjede hun, idet hun stak Jeanie et lille broderet Sy-Etui i Haanden; „luk den ikke op nu, vent, til du kan gjøre det i Ro og Mag — du

vil finde noget deri, som kan tjene dig til Erindring om, at du har haft en Samtale med Dronning Karoline".

Da Jeanie saaledes saa' sin Anelse stadfæstet, faldt hun paa Knæ og vilde give sin overstrømmende Taknemlighed Luft; Hertugen, der stod som paa Naale af Frygt for, at hun skulde sige enten for meget eller for lidt, tog sig imidlertid igjen op til Hagen.

„Jeg antager, vor Forretning er endt for denne Gang, Mylord Hertug", sagde Dronningen, „og jeg haaber til Deres Tilfredshed. Herefter haaber jeg at se Deres Herlighed noget oftere baade i Richmond og St. James. — Kom, Lady Suffolk, vi maa ønske Hans Herlighed Godmorgen".

De hilste paa hinanden til Afsked, og saa snart Damerne havde vendt dem Ryggen, hjalp Hertugen Jeanie op og førte hende tilbage gjennem Alleen, som hun gik i som en, der gaar i Søvne.

Otte og tredivte Kapitel.

Hertugen gik tavs foran, til de kom til den lille Bagdør, ad hvilken de var bleven lukkede ind i Richmond Park, der i saa lang Tid var Dronning Karolines Yndlingsopholdssted. Den blev aabnet af den samme kun halvt synlige Dørvogter, og nu var de uden for de særlig kongelige Enemærker, men endnu blev der ikke talt et Ord paa nogen af Siderne. Hertugen vilde rimeligvis give sin landlige Protegée Tid til at samle sine Tanker, der var fortumlede og bedøvede af den betydningsfulde Samtale, og Jeanie Deans var i alt for stor Sindsbevægelse over alt, hvad hun havde anet, hørt og set, til at hun kunde spørge om noget.

De traf Hertugens Vogn, hvor de havde forladt den, og da de havde taget Plads i den, begyndte den strax at rulle hurtig ind ad Byen til.

„Jeg tror, du har al mulig Grund til at ønske dig selv til Lykke med Udfaldet af din Samtale med Hendes Majestæt, Jeanie", sagde Hertugen, som først brød Tavsheden.

„Og den Dame var virkelig Dronningen selv?" sagde Jeanie. „Jeg fik strax en Anelse derom, da jeg saa' at Deres Herlighed ikke satte Hatten paa — men jeg kan alligevel knapt tro det, selv nu, da jeg har hørt hende sige det selv".

„Det var visselig Dronning Karoline", svarede Hertugen. „Er du ikke nysgjerrig efter at se, hvad der er i det lille Etui?"

„Tror De, det er Benaadningen, Herre?" sagde Jeanie i det opblussende Haabs Spænding.

„Nej, nej", sagde Hertugen, „det er der ingen Rimelighed for. De har sjælden den Slags Ting hos sig, naar der ikke lige netop er Udsigt til, at de vil faa Brug for dem, og Hendes Majestæt sagde dig jo desuden, at det var Kongen og ikke hende, der maatte opfylde din Bøn".

„Det er ogsaa sandt", sagde Jeanie, „men jeg er saa forstyrret i Hovedet — Men tror Deres Herlighed da nu, man kan gjøre sikker Regning paa, at Effie vil blive benaadet?" vedblev hun, idet hun stadig holdt det lukkede Etui i sin Haand.

„Naa, Konger og kildne Heste er ikke lette at sko, som vi siger i Skotland", svarede Hertugen, „men hans Kone ved, hvordan han skal tages, og jeg nærer ikke den ringeste Tvivl om, at Sagen er sikker nok".

„O, Gud være lovet! Gud være lovet!" raabte Jeanie, „og gid den gode Dame aldrig maa savne den Hjærtefred, hun har skjænket mig nu! — Og Gud velsigne ogsaa Dem, Mylord! Uden Deres Bistand var jeg aldrig naaet frem til hende".

Hertugen lod hende dvæle en rum Tid ved dette Æmne, idet det muligvis interesserede ham at se, hvor længe Taknemligheden kunde beholde Overvægten over Nysgjerrigheden. Den sidst nævnte Følelse var imidlertid saa svag hos Jeanie, at Hans Herlighed, hos hvem den for Øjeblikket maaske var nok saa stærk, saa' sig nødsaget til atter at bringe Dronningens Gave paa Tale. Etuiet blev følgelig aabnet. Inden i Laaget var der som sædvanlig Silke og Naale, Saxe, Pincetter o. s. v., og paa Bunden laa der en Halvtredsindstyve-punds Note.

Hertugen havde næppe oplyst Jeanie om Sedlens Værdi —

hun var ikke vant til at se saa store Pengesedler —, før hun udtalte sin Beklagelse over den Fejltagelse, der havde fundet Sted. „For Syskrinet var allerede i og for sig en meget værdifuld Erindring", sagde hun, „med Dronningens Navnetræk skrevet paa Indersiden af Laaget — Karoline — saa tydelig, som det kunde være, uden Tvivl med hendes egen Haand og med en Krone over".

Hun rakte derfor Hertugen Sedlen og bad ham om paa en eller anden Maade at give Dronningen den tilbage.

„Nej, nej, Jeanie", sagde Hertugen, „det er ingen Fejltagelse. Hendes Majestæt ved, at du har haft store Udgifter, og hun ønsker at erstatte dig dem".

„Hun er sandelig alt for god", sagde Jeanie, „og jeg er meget glad over, at jeg kan betale Dumbiedikes hans Penge tilbage uden at gjøre min Fader Bryderi dermed".

„Dumbiedikes? Han er jo Herremand i Mid-Lothian, ikke?" sagde Hans Herlighed, der som Følge af, at han jævnlig boede der i Grevskabet, kjendte de fleste Odelsmænd, som Godsejerne kaldes i Skotland. „Han har en Gaard et Stykke Vej fra Dalkeith, og han gaar med sort Paryk og Hat med Guldtresser paa, ikke?"

„Jo, Herre", svarede Jeanie, der havde sine Grunde til at fatte sig i Korthed om dette Æmne.

„Aa, min gamle Ven Dumbie", sagde Hertugen; „jeg har tre Gange set ham drukken og kun én Gang hørt Lyden af hans Stemme. — Er du i Familie med ham, Jeanie?"

„Nej, Mylord".

„Saa er han vel en Frier, kan jeg tænke?"

„Ja — ja Mylord", svarede Jeanie rødmende og tøvende.

„Aha! Naa, naar Lairden tager fat, er der vel Fare for min Ven Butler, kan jeg tænke".

„Aa nej, Herre", svarede Jeanie meget ivrigere, men samtidig endnu meget rødere i Hovedet.

„Ja, ja, Jeanie", sagde Hertugen, „du er en Pige, som man trygt kan lade klare dine Sager selv, og jeg skal ikke spørge dig mere ud om dem. Men hvad nu denne Benaadning angaar, saa maa jeg se at faa den udfærdiget med Fagttagelse af alle Former, og jeg har en Ven i Kabinettet, som nok for gammelt Venskabs Skyld vil gjøre mig den

Tjeneste. Og da jeg skal have et Tilbud af Sted til Skotland, vil jeg give ham den med, for han rejser baade sikrere og hurtigere med den end du, og saa skal jeg nok sørge for, at den kommer derhen, hvor den skal. Imidlertid kan du skrive til dine Venner om det lykkelige Udfald af din Rejse og sende Brevene med Posten".

„Tror Deres Herlighed, det er bedre", sagde Jeanie, „end om jeg strax pakkede mine Sager sammen og satte Kursen hjemad igjen?"

„Meget bedre", sagde Hertugen. „Du ved, at Vejene ikke er synderlig sikre at færdes paa for en enlig Kvinde".

Jeanie gav ham i sit stille Sind Ret i denne Bemærkning.

„Jeg har desuden en anden Plan med Hensyn til dig. En af Hertugindens Folk og en af mine Kavalerer — Archibald, som du jo kjender — skal til Inverary med en let Kalesche med fire Heste for, som jeg har kjøbt, og der er Plads nok i Vognen, til at du kan kjøre med til Glasgow, hvorfra Archibald saa nok skal besørge dig sikkert til Edinburgh. Og vil du saa ikke nok være saa god undervejs at sætte Damen saa meget som muligt ind i Ostefabrikationens Mysterier, for hun skal anvendes i Mejeriet, og jeg tør sværge paa, at du er lige saa proper med dine Mælkespande som med din Paaklædning".

„Holder Deres Herlighed af Ost?" sagde Jeanie straalende af glad Selvbevidsthed.

„Om jeg holder af Ost?" sagde Hertugen, som i sin Godmodighed forudsaa, hvad der vilde komme. „Ost og Kiks er et Maaltid for en Kejser, end sige for en Højlænder".

„Ja", sagde Jeanie med beskeden Selvtillid og umiskjendelig overmaade fornøjet, „vi har Ord for at være saa dygtige til at lave Ost, at der er dem, der mener, at vor Ost er lige saa god som ægte Dunlop, og hvis Deres Herlighed vilde modtage et Par Stykker, vilde det gjøre os saa glade og lykkelige og stolte. Men maaske De holder mere af Faaremælksost, det vil sige Buckholmost, eller maaske Gedemælks, eftersom De er fra Højlandene — dem er jeg nu ikke slet saa ferm til at lave, men mit Søskendebarn Jean, der bor i Lockermachus i Lammermoor — jeg skal tale med hende, og — — —"

„Det behøves slet ikke", sagde Hertugen. „Dunloposten er just min Yndlingsost, og jeg vil blive meget glad, hvis du vil sende en til Karoline-Park. Men husk paa, at den skal gjøre dig Ære, og du skal lave den helt og holdent selv; jeg har virkelig god Forstand paa den Ting".

„Jeg tvivler ikke paa, at Deres Herlighed nok skal blive tilfreds", sagde Jeanie tillidsfuldt, „for De ser sandelig ikke ud til at lede efter Fejl, naar Folk gjør deres bedste, og De kan være vis paa, at jeg nok skal gjøre mit".

Denne Samtale førte dem ind paa et Æmne, som de begge to, hvor vidt forskjellige de end var i Henseende til Byrd og Opdragelse, havde en hel Del at sige om. Hertugen havde ved Siden af sine andre patriotiske Egenskaber ogsaa den, at han var en udmærket Landmand, og han var stolt af sin Dygtighed paa dette Omraade. Han meddelte Jeanie sine Jagttagelser angaaende de forskjellige Kvægracer i Skotland og deres Tjenlighed for Mejeriet, og han havde saa meget Udbytte af hendes praktiske Erfaring, at han lovede hende et Par Devonshire Køer til Løn for den Forelæsning, hun holdt for ham. Kort sagt, han blev i Aanden i den Grad ført tilbage til sine landlige Beskjæftigelser og Fornøjelser, at han sukkede, da Vognen holdt ved den gamle Hyrevogn, Archibald havde ladet vente der, hvor de havde forladt den. Medens Kusken forspændte sine magre Øg, der var bleven trakterede med en Mundfuld muggent Hø, advarede Hertugen Jeanie imod at være alt for meddelsom overfor sin Værtinde med Hensyn til, hvad der var foregaaet. „Det er ingen Nytte til", sagde han, „at tale om en Sag, før den virkelig er afgjort, og du kan henvise den brave Kone til Archibald, i Fald hun gaar dig haardt paa Klingen med sine Spørgsmaal. De to er gamle Bekjendte, og han ved, hvordan han skal tage hende".

Saa sagde han hjærtelig Farvel til Jeanie og sagde, at hun skulde holde sig rede til at rejse hjem i den følgende Uge, sørgede for, at hun blev sikkert anbragt i sin Hyrevogn, og rullede saa af Sted i sin egen Ekvipage, nynnende en Strofe af den Ballade, han selv siges at have digtet:

Naar Dumbarton jeg atter en Gang i Sigte faar,
jeg fæster op min Hat, og saa stoltelig jeg gaar;
min Claymore slæber efter mig ad Landevejen hen
— herlig skal de Havrekager smage mig igjen.

Man skal maaske i Virkeligheden selv være Skotte for at forstaa, hvor stærkt Folkene i dette Land til Trods for al Forskjel i Hensende til Stand og Stilling føle Landsmandskabets Baand og de Forpligtelser, det paalægger dem. Jeg tror, der er et nærmere Forhold imellem Folk i et barskt og vildt Land end i et frugtbart og vel dyrket; deres Forfædre have sjældnere skiftet Opholdssted, deres Erindring om mærkelige Gjenstande er skarpere, høje og lave interessere sig mere for hinandens Velfærd, Slægtskabsfølelsen er mere udbredt, og med ét Ord, Fædrelandskjærlighedens Baand, der altid gjør et Folk Ære, selv om de strammes lidt for meget, øver større Indflydelse paa de enkeltes Følelser og Handlinger.

Den rumlende Hyrevogn, der skumplede af Sted paa Londons den Gang gyselige Brolægning med en Hastighed, som stod langt tilbage for den, hvormed Hertugens Ekvipage var kjørt til Richmond, satte omsider Jeanie Deans og hendes Ledsager af ved Huset med det nationale Skilt i Tidslen. Madam Glass, som længe havde ventet i stor Spænding, styrtede nu opfyldt af ivrig Nysgjerrighed og med en Strøm af aabenmundede Spørgsmaal løs paa vor Heltinde, som ikke paa nogen mulig Maade saa' sig i Stand til at klare sig overfor den Syndflod af Spørgsmaal, der væltede ud over hende: Om hun havde talt med Hertugen, Gud velsigne ham — og Hertuginden — og de unge Frøkner? — Om hun havde talt med Kongen, Gud velsigne ham — og Dronningen — og Prinsen af Wales — eller andre af den kongelige Familie? — Om hun havde opnaaet Benaadning for sin Søster? — Fuldt ud — eller blot en Lempelse af Straffen? — Hvor langt hun havde været — hvor hun var bleven kjørt hen — hvem hun havde talt med — hvad der var bleven sagt — hvad der havde opholdt hende saa længe?

Disse forskjellige Spørgsmaal kom væltende imellem hverandre, og Madamens Nysgjerrighed var saa stor, at den knapt kunde give sig Tid til at blive tilfredsstillet. Jeanie vilde være kommen i en ikke ringe Forlegenhed overfor denne Syndflod, hvis ikke Archibald, som formodentlig havde faaet et Vink af sin Herre i den Retning, var kommen hende til Hjælp. „Madam Glass", sagde han, „Hans Herlighed

har udtrykkelig paalagt mig at sige Dem, at han beder Dem gjøre ham den Tjeneste ikke at spørge den unge Pige om noget, da han ønsker selv at forklare Dem, nøjagtigere, end hun er i Stand til, hvorledes hendes Sag staar, og at raadføre sig med Dem om visse Punkter, som hun ikke kan gjøre saa klart Rede for. Hertugen ser her hen i Tidslen i Morgen eller Overmorgen i den Anledning".

„Hans Naade er meget nedladende", sagde Madam Glass, hvis Spørgelyst for Øjeblikket dæmpedes som Følge af den Behændighed, hvormed denne Lækkerbidsken serveredes. „Hans Naade ved, at jeg paa en Maade er ansvarlig for min unge Slægtnings Færd, og Hans Naade kan uden Tvivl selv bedst skjønne, hvor vidt han bør betro mig eller hende at varetage hendes Tarv".

„Det er Hans Naade fuldkommen paa det rene med", svarede Archibald med den for hans Nation ejendommelige Alvor, „og han vil sikkert betro, hvad han har at sige, til den, der har mest Forstand. Hans Naade stoler derfor paa, Madam Glass, at De ikke vil tale til Jeanie Deans hverken om hendes egne eller hendes Søsters Sager, før han har talt med Dem. Han bad mig imidlertid om at forsikre Dem, at alt var i saa god Gang, som deres gode Hjærte kunde ønske, Madam Glass".

„Hans Naade er meget venlig — meget betænksom i Sandhed, Hr. Archibald — Hans Naades Befalinger skal blive adlydte, og — Men De har haft en lang Vej at kjøre, Hr. Archibald, saa vidt jeg kan skjønne efter den Tid, De har været borte, og jeg antager ikke, De har noget imod at drikke et Glas af den ægte Rosa Solis", tilføjede hun med et huldsaligt Smil.

„De skal have Tak, Madam Glass", sagde den store Mands store Mand, „men jeg er nødt til strax at vende tilbage til min Herre". Og efter at have taget høflig Afsked med de to Frænker forlod han Boden i Tidslen.

„Det glæder mig, at det er gaaet saa godt med dine Sager, min kjære Jeanie", sagde Madam Glass, „skjønt der ganske vist ikke var synderlig Grund til Frygt, naar Hertugen af Argyle var saa nedladende at tage sig af dem. Jeg vil ikke spørge dig mere ud om dem, da Hans Naade, som er meget forstandig og betænksom i det Kapitel, agter

at fortælle mig alt, hvad du selv ved, min bedste, og uden Tvivl en hel Del mere, saa du kan godt strax fortælle mig alt, hvad der ligger dig paa Sinde, for du ser jo, det er Hans Naades Mening, at jeg med det første skal indvies i hele Historien, og enten du eller han fortæller mig den, kommer jo ganske ud paa ét, begribeligvis. Naar jeg paa Forhaand ved, hvad han vil sige, vil jeg jo ogsaa have meget lettere ved at give mit Raad, og enten jeg faar det at vide af ham eller af dig, er jo dog i Grunden lige fedt, min Pige. Saa sig du bare alt, hvad du vil, men husk vel paa, at jeg spørger dig ikke om det".

Jeanie var lidt forlegen. Hun tænkte paa den ene Side, at det maaske var det eneste Middel, hun havde til at stille sin venlige og gjæstfri Frænke tilfreds med, at rykke ud med, hvad hun havde at fortælle, men paa den anden Side sagde hendes Klogskab hende, at hendes private Sammenkomst med Dronning Karoline, som syntes at finde Sted paa en vis hemmelighedsfuld Maade, ikke var et passende Æmne for den Sladder, der førtes af en Kone som Madam Glass, hvis Hjærte hun havde meget bedre Tanker om end om hendes Forstand. Hun svarede derfor i al Almindelighed, at Hertugen havde vist hende den overordentlige Godhed at spørge hende meget nøje ud om hendes Søsters Sag, og at han mente at have fundet Udveje til at faa den i Orden, men at han selv vilde fortælle Madam Glass, hvad han mente om den.

Dette tilfredsstillede ikke ganske den skarpsindige Madame i Tidslen. Pirrende som hendes egen fine Rappé vedblev hun til Trods for sit Løfte at trænge ind paa Jeanie med yderligere Spørgsmaal. Havde hun været i al den Tid i Argyle-House? Var Hertugen hos hende hele Tiden? Og havde hun set de unge Frøkner — og især Lady Karoline Campbell? — Paa disse Spørgsmaal gav Jeanie det almindelige Svar, at hun var saa lidt kjendt med Byen, at hun ikke bestemt kunde sige, hvor hun havde været; at hun ikke, det, hun vidste, havde talt med Hertuginden; at hun havde talt med to Damer, af hvilke den ene, saa vidt hun havde forstaaet, hed Karoline; og mere, sagde hun, kunde hun ikke sige om den Ting.

„Det maa have været Hertugens ældste Datter, Lady

Caroline Campbell — det kan der ingen Tvivl være om", sagde Madam Glass; „men jeg faar utvivlsomt nærmere Besked af Hans Naade. — Og kom nu, for Bordet er dækket i den lille Stue ovenpaa; den er over tre, jeg har ladet det staa, til du kom; selv har jeg allerede taget mig en Bid, og, som de plejede at sige i Skotland i min Tid — jeg ved ikke, om det Ord er gængs endnu — det gaar ilde, naar en fuld Mave taler med en tom Mave".

Ni og trediwte Kapitel.

Om Eftermiddagen hengav Jeanie Deans sig til det uvante Arbejde med Pen og Blæk, og det lykkedes hende at faa sat hele tre Breve sammen, som hun Dagen efter leverede Postbuddet, men den uvante Anstrængelse med at faa dem i Stand var rigtig nok saa stor, at om hun havde haft Mælk nok, vilde hun hellere have lavet tre Gange saa mange Dunloposte. Det første var meget kort. Det var adresseret til Hr. George Staunton, Willingham Præstegaard ved Grantham — denne Adresse havde hun faaet opgivet af den snaksomme Bonde, der sad foran hende paa Hesten til Stamford. Det lød, som følger:

„Min Herre!

For at forebygge videre Ulykker, af hvilke der har været flere end nok, lader jeg Dem herved vide, at jeg har opnaaet Benaadning for min Søster hos Hendes Majestæt Dronningen, hvilket jeg ikke tvivler om vil glæde Dem, saa meget mere, som jeg ikke har haft nødig at sige noget om det, De ved nok. Og nu, Herre, vil jeg bede om Bedring for Dem baade paa Legeme og Sjæl, og om at det maatte behage Lægen at besøge Dem, naar hans Tid kommer. Jeg beder Dem, Herre, om aldrig mere at komme til min Søster, thi det har vi haft mer end nok af. Jeg ønsker Dem intet ondt, men just det bedste af alt godt, at De maa omvende Dem fra Deres Synd — thi hvorfor skulde De dø? —, og jeg forbliver Deres ydmyge Tjenerinde,

De ved hvem".

Det næste Brev var til hendes Fader. Det er for langt, til at vi kan meddele det helt og holdent, saa vi maa nøjes med nogle Uddrag. Det begyndte saaledes:

„Kjæreste og oprigtig agtede Fader!

Herved lader jeg dig pligtskyldigst vide, at det har behaget Gud at udfri min stakkels Søster af hendes Fængsel, idet Hendes Majestæt, den velsignede Dronning, for hvem vi stadig bør bede, har frelst hendes Sjæl fra ham, som ihjelslaar, ved at tilstaa hende Benaadning eller Fritagelse for Straf. Og jeg har staaet Ansigt til Ansigt med Dronningen og talt med hende og lever alligevel, for hun er ikke synderlig anderledes end andre fornemme Damer, undtagen at hun fører sig statelig og har nogle Øjne ligesom en blaa Jagtfalk, saa de gik helt igjennem mig ligesom en Højlænderdolk. Og alt dette blev — næst efter ham, fra hvem al god Gave kommer, og for hvem alle blot er Redskaber — udvirket for os af Hertugen af Argyle, der er en ægte og oprigtig Skotte og ikke stolt som andre, vi kjender — og han har ogsaa Forstand paa Kvæg og har lovet at forære mig to Devonshire Køer, som han holder saa meget af, skjønt jeg endnu stadig holder paa den ægte Airshire Race — og jeg har lovet ham en Ost. Og jeg vil bede dig, hvis Tusindfryd, den brogede Ko har kælvet, om du saa ikke vil lade Kalven patte saa meget, den vil, for jeg kunde forstaa, at han ikke har nogen af den Race, og han er ikke storagtig, men vil gjærne tage imod noget fra et stakkels Menneske, der vil lette sit Hjærte for den Gjæld, det staar i til ham. Hans Herlighed Hertugen vil ogsaa tage imod en af vore Dunloposte, og det skal gaa underlig til, om han nogen Sinde har smagt en bedre". — Saa kom der nogle Bemærkninger om Kvægopdrætning og Mejerivæsen, som det er vor Agt at indsende til Landvæsensdepartementet. — „Men dette er kun en Efterslæt i Sammenligning med den store Lykke, Forsynet har forundt os, og især stakkels Effies Liv. Og, kjære Fader, eftersom det har behaget Gud at forbarme sig over hende, saa lad hende ikke savne din Tilgivelse, der vil gjøre hende skikket til atter at blive et Naadens Kar og ogsaa vil være en Trøst for dine graa Haar. Kjære Fader, vil du lade Lairden vide, at der paa vidunderlig Maade er bleven oprejst os Venner,

og at den Talent, han laante mig, skal blive betalt tilbage med Tak. Noget har jeg til Rejsen, og Resten har jeg ikke i en Pung eller i Knytteklædet, men paa et lille Stykke Papir, som det er Skik og Brug her, og som de forsikrer mig er lige saa godt som Sølv. Og, kjære Fader, jeg kan takke Hr. Butler for mit Venskab med Hertugen, for der har været Venskab imellem deres Forfædre i de gamle, trange Tider. Og Madam Glass har været saa god imod mig, som om hun kunde være min egen Moder. Hun har et smukt Hus her og lever godt og hyggelig med to Tjenestepiger og en Karl og en Svend i Boden. Og hun vil sende dig et Pund af den stærke og nogen anden Tobak, og vi maa tænke paa en Present til hende, fordi hun har været saa god imod os. Og Hertugen vil sende Benaadningen med et Ilbud, fordi jeg ikke kan rejse saa hurtig; og jeg rejser hjem sammen med to af Hans Herligheds Folk — nemlig John Archibald, en pæn, ældre Herre, der siger, at han har kjendt dig for mange Tider siden, da du kjøbte Kvæg af Lairden af Aughtermuggitie der vester paa — men maaske kan du ikke huske ham — lige meget, han er en pæn Mand — og den anden er Jomfru Dolly Dutton, der skal være Mejerske i Inverara. Og de følger mig til Glasgow, saa det bliver ikke saa slemt at vinde hjem, hvilket jeg attraar frem for alt Han, fra hvem al god Gave kommer, bevare dig i din Indgang og i din Udgang, derom beder inderlig din kjærlige Datter

Jean Deans".

Det tredje Brev var til Butler og lød, som følger:

„Hr. Butler!

Det vil glæde Dem at høre, at alt, hvad jeg er kommen for, Gud være lovet, er lykkelig og vel udrettet, og at Hertugen af Argyle blev rigtig glad over Deres Bedstefaders Brev, og at han skrev Deres Navn op i en Læderbog med en Blyant, saa det ser ud til, at han vil gjøre noget for Dem, enten det nu bliver en Skole eller et Præstekald; han har nok af begge Dele, siger de. Og jeg har talt med Dronningen, som forærede mig en Syæske, som hun gav mig med sin egen Haand. Hun havde ikke Kronen paa og Scepteret i Haanden, men de er gjemte ligesom Børnenes

Stadsklæder og kommer kun frem, naar hun nødvendig skal bruge dem. Og de bliver holdt i Forvaring i et Taarn, der hverken ligner Taarnet i Libberton eller i Craigmillar, men mere Kastellet i Edinburgh, naar man tog Bygningerne og satte dem midt ud i Nor-Loch. Dronningen var ogsaa meget gavmild imod mig; hun forærede mig et Papir, som de siger er halvtredsindstyve Pund værd, til at bestride Rejsen frem og tilbage med. Saa nu haaber jeg, Hr. Butler, at De ikke vil krympe Dem ved at tage af de Penge, hvad De behøver for Deres Helbreds Skyld, eftersom vore Forældre var Naboer, for ikke at tale om, hvad vi ellers har snakket om, for det er lige meget, hvem af os der har Pengene, naar den anden trænger til dem. Og tro ikke, at Meningen med dette er at holde Dem til noget, De hellere vilde glemme, i Fald De skulde faa et Kald, en Skole eller en Kirke, som jeg skrev ovenfor. Men jeg vil haabe, det maa blive en Skole og ikke en Kirke formedelst disse Vanskeligheder med Eder og Patronatsret, som min brave Fader maaske ikke kunde finde sig til rette med. Kun hvis De kunde opnaa at blive enstemmig kaldet af Folkene i Skreeghme-dead, som De en Gang havde Haab om, det, tror jeg, han vilde synes godt om, for jeg har hørt ham sige, at Troen har dybere Rødder i det Sogn med dets vilde Mosedrag end i Canongate ved Edinburgh. Jeg vilde ønske, jeg vidste, hvilke Bøger De har Brug for, Hr. Butler, for de har hele Huse fulde af dem her, og de er nødt til at sætte nogle af dem ud paa Gaden og sælge dem billig, jeg kan tænke, det er, for at de ikke skal blive ødelagte af Vejret. Det er en stor By, og jeg har set saa meget af den, at det formelig løber rundt for mig. Ja, De ved nok fra gammel Tid af, at jeg er en daarlig en til at føre Pennen, og den er næsten elleve nu. Jeg kommer til at rejse hjem i godt Selskab og Sikkerhed — jeg havde en Del Bryderier paa Vejen hertil, saa jeg er glad ved at komme til at følges med Folk, jeg kjender. Mit Søskendebarn, Madam Glass, har et smukt Hus her, men al Ting er saa forgiftet med Snus, at jeg somme Tider er lige ved at kvæles. Men hvad har det at sige i Sammenligning med den store Lykke, der er bleven forundt min Faders Hus, hvilken De som vor gamle og kjære Ven tager megen Del i, det er jeg vis paa.

Og, kjære Hr. Butler, jeg er Deres oprigtige Veninde i det timelige som i det evige. J. D."

Efter disse usædvanlige Anstrængelser gik Jeanie i Seng, men hun kunde knapt sove nogle faa Minuter i Træk, hvert Øjeblik vaktes hun af den hjærtegribende Bevidsthed om, at hendes Søster var frelst, og af en mægtig Trang til at lette sit Hjærte for den overstrømmende Glæde paa samme Maade, som hun havde lettet det for sin Tvivl og sine Bekymringer, i en varm og inderlig Andagt.

Hele den følgende Dag og den næste Dag med vimsede Madam Glass om i sin Butik pint af alle den spændte Forventnings Kvaler. Den tredje Dags Morgen kom endelig den ventede Vogn med fire Tjenere bag paa i mørkebrune og gule Livréer, og Hertugen mødte op i egen Person med guldgaloneret Hat, guldknappet Stok, Stjærne og Hosebaandsorden paa, alt sammen meget storartet, som der staar i Historiebogen.

Han forhørte sig hos Madam Glass om sin lille Landsmandinde, men forlangte ikke at faa hende i Tale, formodentlig fordi han ikke vilde give det Udseende af, at der var noget personligt Forhold imellem dem, som Bagtalelsen kunde have kastet sig over og givet en falsk Udtydning. Dronningen, sagde han til Madam Glass, havde taget hendes Frænkes Sag under naadig Overvejelse, og da hun var bleven meget rørt over den ældre Søsters kjærlige og energiske Karakter, havde hun behaget at anvende sin mægtige Indflydelse hos Hans Majestæt, og som Følge heraf var der afgaaet en Benaadningsskrivelse for Effie Deans til Skotland paa den Betingelse, at hun i fjorten Aar ikke betraadte skotsk Grund. Den kongelige Advokat, sagde han, havde bestemt holdt paa, at hun kun blev benaadet med det Forbehold, idet han havde gjort Hans Majestæts Ministre opmærksomme paa, at der i Løbet af ikke mere end syv Aar var indtruffet en og tyve Tilfælde af Barnemord i Skotland.

„Gid han faa Skam!" sagde Madam Glass, „hvorfor havde han nødig at fortælle saadant noget om sit eget Land, og især til de Engelskmænd! Jeg har altid før troet, at Advokaten var en pæn og en rar Mand, men det er en

daarlig Fugl, som — jeg beder Deres Naade om Forladelse fordi jeg tager saadant et gement Ordsprog i min Mund. Og hvad skal saa den stakkels Tøs gjøre i fremmed Land? — Aa, Gud bedre os, det er jo bare at skikke hende ud, for at hun kan begynde paa sine gale Streger igjen, naar hendes nærmeste ikke kan holde Øje med hende og vejlede hende".

„Naa, naa", sagde Hertugen, „det behøver man jo ikke at tage for givet. Hun kan jo komme her til London, eller hun kan rejse over til Amerika og blive godt gift til Trods for alt, hvad der er passeret".

„Ja, det kan hun sandfærdig ogsaa, som Deres Naade ganske rigtig bemærker", svarede Madam Glass. „Det falder mig saamænd ind, at der er jo min gamle Korrespondent i Virginia, Ephraim Buckskin, som nu i fyrretyve Aar har forsynet Tidslen med Tobak, og det har ikke været nogen daarlig Forretning, og han har i de sidste ti Aar jævnlig skrevet til mig om, at jeg skulde sende ham en Kone. Manden er ikke over tres, rask og rørig og en velstaaende Mand, og bare et Par Ord fra mig, saa var den Historie i Orden, og Effies Ulykke vilde ingen tænke paa der ovre — den var der jo desuden heller ingen Grund til at snakke om".

„Er hun en smuk Pige?" sagde Hertugen; „hendes Søster er en tækkelig, fornøjelig Pige, men heller ikke mere".

„Aa, Effie er meget kjønnere end Jeanie", sagde Madam Glass. „Det er rigtig nok længe siden, jeg selv saa' hende sidst, men jeg hører Tale om Deans'erne, hver Gang her kommer nogen hjemme fra. — Vi Skotter hænger sammen som Ærtehalm, ved Deres Naade nok".

„Saa meget bedre for os", sagde Hertugen, „og saa meget værre for dem, der giver sig i Kast med os, som Deres gode gamle Skilt lærer Folk, Madam Glass. Naa, nu haaber jeg, De billiger de Foranstaltninger jeg har truffet for at skaffe Deres Frænke hjem til hendes Familie". Han gjorde udførlig Rede for disse, og Madam Glass tilkjendegav sit ubetingede Bifald ved et Smil og et Nik ved hver Sætning. „Og nu, Madam Glass, maa De sige til Jeanie, at jeg haaber ikke, hun glemmer min Ost, naar hun

kommer hjem til Skotland. Jeg har givet Archibald Ordre til at klare alle Udgifter for hende".

„Jeg beder Deres Naade ydmygst om Forladelse", sagde Madam Glass, „men det er en Skam, at De skal besværes med dem. Deans'erne er velstaaende Folk efter deres Forhold, og Pigen har Penge paa Lommen".

„Det kan nok være", sagde Hertugen, „men De ved, at hvor Mac Callummore rejser, betaler han det hele; det er vort Højlænderprivilegium at tage fra alle, hvad vi trænger til, og at give alle, hvad de trænger til".

„Deres Naade forstaar bedre at give end at tage", sagde Madam Glass.

„For at vise Dem lige det modsatte", sagde Hertugen, „vil jeg fylde min Daase med denne Kanaster uden at give Dem en Hvid derfor". Saa bad han hende igjen hilse Jeanie og ønske hende en lykkelig Rejse, sagde Farvel og lod Madam Glass blive tilbage med Hjærtet fuldt af Stolthed og Ansigtet straalende af Glæde som den stolteste og lykkaligste Tobakshandlerske i Verden.

Indirekte fik Hans Naades Venlighed og Huldsalighed en heldig Indflydelse paa Jeanies Stilling. Skjønt hendes Frænke hele Tiden havde været høflig og venlig imod hende, havde hun dog optaget saa meget af Londonervæsenet i sig, at hun ikke syntes helt godt om sit Søskendebarns landlige og nationale Kostume, hvorhos hun ogsaa var noget forarget over Anledningen til hendes Rejse til London. Madam Glass vilde derfor maaske nok have været noget mindre opsat paa at gjøre det saa godt for Jeanie, som hun kunde, hvis den ypperste af alle skotske Adelsmænd — thi det var Hertugen af Argyle efter alles Mening — ikke havde syntes at tage saa megen Del i hendes Skæbne. Nu, da Jeanie imidlertid var en Person, hvis Dyder og Kjærlighed til hendes nærmeste havde vakt selve Kongehusets Opmærksomhed og vundet dets Bifald, stod Jeanie for sin Frænke i et helt andet og langt gunstigere Lys og blev ikke blot behandlet af hende med Venlighed, men med ligefrem Opmærksomhed og Agtelse.

Det beroede udelukkende paa hende selv, om hun vilde besøge saa mange Mennesker og have saa mange Ting at se, som Madam Glass kunde skaffe hende Adgang til. Men

med Undtagelse af, at hun spiste til Middag hos et Par af Familien „langt ude" og efter Madam Glass' indtrængende Opfordring viste det højvelbaarne Parlamentsmedlem Hr. Dabbys Kone fra Farringdon Without den samme Opmærksomhed, benyttede hun sig ikke af Lejligheden. Da Fru Dabby var den næstfornemste Dame, Jeanie havde set i London, anstillede hun senere jævnlig en Sammenligning imellem hende og Dronningen og plejede saa at bemærke, „at Fru Dabby var dobbelt saa prægtig klædt og var dobbelt saa tyk og talte dobbelt saa højt og dobbelt saa meget som Dronningen, men at hun ikke havde hendes Falkeblik, der fik det til at krybe i Kroppen og Benene til at ryste under en, og skjønt hun meget venlig havde foræret hende en Top Sukker og to Pund The, saa' hun slet ikke saa yndig ud som Dronningen, da hun stak hende Syæsken i Haanden".

Jeanie vilde maaske nok have haft mere Fornøjelse af alt det nye og mærkværdige, der var at se i den store By, hvis der ikke havde været det Forbehold ved hendes Søsters Benaadning, som gik den kjærlige Pige bittert til Hjærte. I den Henseende blev hendes Sind dog noget lettet ved et Brev, hun modtog med Posten som Svar paa det, hun havde skrevet til sin Fader. Det bragte hende hans kjærlige Velsignelse og hans fulde Godkjendelse af det Skridt, hun havde gjort, og som han sagde, skyldtes en umiddelbar Indskydelse fra Himlen, der havde drevet hende dertil, paa det at hun maatte blive et Redskab til at redde en Familie fra Undergang.

„Hvis nogen Sinde en Benaadning har været dyrebar og kostelig", stod der i Brevet, „saa er denne det, og kan Frelse fra Døden blive end mere sød og liflig, saa maa det være, naar den skyldes dem, vi ere knyttede til med Kjærlighedens Baand. Og lad ikke dit Hjærte være uroligt i dig ved Tanken om, at dette Offer, der er bleven løst fra Alterets Horn, hvortil det allerede var bundet fast med den menneskelige Lovs Lænker, nu skal forjages fra vort Lands Enemærker. Skotland er et velsignet Land for hver den, der elsker Kristendommens Bud, og det er et fagert Land at bekue og dyrebart for hver den, der har levet i det alle sine Dage; og det var vel talt af den forstandige Kristen, den værdige John Livingstone, en Matros i Borrowstouness, saaledes

som den navnkundige Patrick Walker har optegnet hans Ord, at ihvorvel Skotland tyktes ham et Ugudelighedens Gehenna, naar han var hjemme, bares det ham dog for, at det var et Paradis, naar han var borte fra det, thi Skotlands Elendighed fandt han alle Vegne, men det gode ved Skotland fandt han ingen Steds. Men vi skal huske, at skjønt Skotland er vort Fødeland og vore Fædres Land, er det ikke ligervis som det Land Gosen i Ægypten, paa hvilket Himlens og Evangeliets Sol alene skinner, medens hele den øvrige Verden ligger i fuldstændigt Mørke. Derfor, og ogsaa fordi den Indtægt og Fordel, jeg har af at være i St. Leonards', maaske er et koldt Vindpust fra Timelighedens og Selviskhedens iskolde Land, hvor Naaden aldrig har fæstet Rod og sat Blad og Blomst, og fordi mine Forretninger bringer mig til at brede Armene for vidt ud efter denne Verdens Goder, tager jeg denne Effies Benaadning som en Opfordring til at udvandre fra Haran, som den retfærdige Abraham gjorde i gamle Dage, og forlade min Faders Slægt og min Moders Hus og deres Støv og Aske, som er gangne til Hvile før mig, og som venter paa, at Støvet af disse gamle, skrøbelige Ben skal blive blandet med deres. Og jeg gjør det med let Hjærte, naar jeg drages til Minde, hvor sørgelig det staar til her i Landet i Henseende til en kraftig og alvorlig Gudsfrygt, og overskuer Højden og Dybden og Længden og Bredden af Nationens Synder og betænker, hvorlunde manges Kjærlighed bliver lunken og kold. Og jeg er bleven bestyrket i denne min Beslutning om saalunde at skifte Bopæl ved at høre, at der skal oprettes Faaregaarde med en ringe Fæsteafgift i Northumberland, hvor der er mange dyrebare Sjæle af vor sande, om end lidende Tro. Og de af Kjøerne, som jeg anser det for hensigtsmæssigt at beholde, kan uden Vanskelighed drives der hen — nemlig om ad Wooler eller den Vej, stadig saa nær op til Bjærgene som muligt — og Resten kan sælges med god Profit og Fortjeneste, om vi faar Naade til at bruge og varetage disse timelige Goder. Lairden har været os en trofast Ven under disse bedrøvelige Omstændigheder, og jeg har betalt ham de Penge tilbage, han har lagt ud i Anledning af Effies Ulykke, men Hr. Nichil Novit har ikke aflagt ham Regnskab for dem, hvilket Lairden og jeg havde

ventet, han vilde gjøre. Men Loven æder det hele, som Folk siger. Jeg fik Pengene at laane paa sex forskjellige Steder.

Hvad Dronningen angaar og den Ære, hun har vist en fattig Mands Datter, og den Naade og Barmhjærtighed, hun har lagt for Dagen imod dig, saa kan jeg kun bede for hendes Velfærd her og hisset og for, at hendes Slægt maa sidde fast paa disse Rigers Trone nu og for bestandig. Jeg kan tænke, at du fortalte Hendes Majestæt, at jeg er den samme David Deans, som der var de Løjer med i Revolutionstiden, da jeg slog Hovederne sammen paa to af de falske Profeter, disse vanhellige Prælater, da de stod i High Street og var bleven jagne ud af Parlamentet. Hertugen af Argyle er en ædel og brav Adelsmand, som taler de fattiges Sag og deres, som ikke har nogen til at hjælpe dem — han skal visselig ikke have sin Løn borte. Jeg har nu skrevet om mangt og meget, men ikke om det, der ligger mig mest paa Sinde. Jeg har set den vildledte Skabning; hun bliver sat paa fri Fod i Morgen imod Borgen for, at hun er ude af Skotland inden fire Uger. Hendes Sjæl er i en slem Forfatning — jeg tænker, at naar hun kaster sit Blik tilbage paa Ægypten, har Ørkenens bitre Vand ikke været haardere at døje end Arbejdet ved Teglstensovnene, ved Siden af hvilke Kjødgryderne udsendte deres Duft. Jeg behøver ikke at bede dig skynde dig hjem, thi du er næst efter min store Mester min eneste Trøst i Nøden. Jeg lægger dig paa Sinde at holde din Fod borte fra Vildfarelserne paa det Forfængelighedens Marked, du færdes paa, og ikke at gaa til deres Gudstjeneste, der ikke er andet end en slet formummet Messe, som Kong Jakob den sjette rigtig sagde, skjønt han senere tillige med sin ulykkelige Søn søgte at faa den indført igjen over Hals og Hoved i sit Fædrenerige, hvis Aarsag deres Slægt er bleven blæst bort som Skum paa Vandet og skal være som Vandringsmænd blandt Jordens Folk — se Profeten Hosea, det niende og syttende og samme det tiende og syvende. Men lad os og vort Hus sige med samme Profet: Lader os vende tilbage til Herren, thi han har sønderrevet os, og han vil læge os; han har slaaet os, og han vil forbinde os".

Saa skrev han yderligere, at han billigede den Maade

hun agtede at rejse hjem paa, over Glasgow, og indlod sig paa forskjellige lidet vigtige Enkeltheder, som vi ikke behøve at anføre. En enkelt Linie i Brevet, men det var ikke den, Adressaten læste mindst hyppig, meddelte, at „Reuben Butler havde været som en Søn for ham i hans Sorg". Da David Deans næppe nogen Sinde før havde omtalt Butler uden mer eller mindre tydelig at stikle til hans verdslige Gaver og Kundskaber eller til hans Bedstefaders Kætteri, tog Jeanie det som et godt Varsel, at der ikke var føjet nogen saadan nedsættende Bemærkning til denne Sætning.

De elskendes Haab ligner Bønnen i Æventyret — har den først slaaet Rod, voxer den saa hurtig, at Kæmpen „Fantasi" faa Timer efter kan bygge sig et Slot i Toppen, og først senere kommer „Skuffelsen" med sin Øxe og hugger baade Planten og Slottet om. Skjønt Jeanies Fantasi ikke var hendes stærkeste Evne, var den livlig nok til at føre hende til en affides Gaard i Northumberland, vel besat med Malkekøer og Stude og Faar; tæt ved et Bedehus, der søgtes af alvorlige Presbyterianere, som enstemmig havde kaldet Reuben til at være deres Sjælesørger — Effie om end ikke munter, saa dog glad og tilfreds igjen — deres Fader med sine graa Haar glat kæmmede og med Briller paa Næsen — hun selv med Konehuen paa Hovedet i Stedet for det jomfruelige Haarbaand — alle siddende i en Stol i bemeldte Bedehus lyttende til de opbyggelige Ord, der blev endnu skjønnere og kraftigere paa Grund af de Kjærlighedens Baand, der knyttede Tilhørerne til Taleren. Hun hengav sig Dag efter Dag i disse søde Drømmerier, til Opholdet i London begyndte at blive hende utaaleligt og kjedsommeligt, og hun blev ikke lidt glad, da der kom Bud til hende fra Argyle-House, om hun vilde være rede til at slutte sig til sine Rejsefæller om to Dage for at rejse nord paa.

Fyrretyvende Kapitel.

Jeanie Deans havde været i Hovedstaden i omtrent tre Uger, da der kom Bud om, at hun skulde rejse.

Da den fastsatte Morgen kom, sagde hun taknemlig Farvel til Madam Glass, der havde været saa god imod hende, satte sig op i en Hyrevogn med sit rørlige Gods, der var bleven betydelig forøget ved Kjøb og Gaver, og samledes med sine Rejsefæller hos Husholderske i Argyle-House. Medens der blev spændt for, kom der Bud om, at Hertugen ønskede at tale med hende, og efter at være bleven ført ind i en prægtig Salon fik hun til sin Overraskelse at vide, at Hertugen vilde forestille hende for sin Hustru og sine Døtre.

„Her er min lille Landsbypige, Hertuginde", sagde han. „Med en Hær af unge Knøse saa tapre og standhaftige, som hun er, og en god Sag vilde jeg ikke være bange for at gaa én imod to".

„Aa, Fader", sagde et livligt Pigebarn paa en tolv Aar, „husk paa, at du ikke var mere end én imod to paa Sheriff-muir, og alligevel —", hun sang et Vers af den bekjendte Ballade:

„Nogle siger, vi vandt, og nogle siger, de vandt,
og der er dem, der siger, at ingen af os vandt,
men selv var jeg med at slaas paa Sheriff-muir,
saa at der stod et Slag, det, ved jeg, er sandt".

„Hvad er det, er lille Mary gaaet over til Toryerne? — Det kan blive en kjøn Nyhed for vor Landsmandinde at komme hjem med".

„Vi kunde gjærne alle sammen blive Toryer for den Tak, vi har faaet for at være Whigger", sagde den anden unge Pige.

„Naa, hold nu Fred, I misfornøjede Abekatte, og gaa ind og klæd Jeres Dukker paa, og hvad Bob of Dumblane angaar, saa,

I Fald det ej er vel gjort, vel gjort, vel gjort,
i Fald det ej er vel gjort, saa gjør vi det igjen".

„Det gaar tilbage med Faders Vid", sagde Lady Mary; „den stakkels Mand gjentager sig selv — den Vise sang han paa Valpladsen, da de fortalte ham, at Højlænderne

havde hugget hans venstre Fløj sønder og sammen med deres Sværd".

Et Ryk i Haaret var Svaret paa dette Udfald.

„Aa, de brave Højlændere med deres blanke Sværd", sagde Hertugen, „jeg ønsker dem alt godt, „hvor megen Fortræd de saa end har mig voldt", som der staar i Visen. Men kom nu, I Vildkatte, og sig et venligt Ord til jer Landsmandinde — jeg vilde ønske, I havde Halvdelen af hendes sunde, jævne Forstand. Jeg tænker, I er lige saa brave og ærlige".

Hertuginden gik hen til hende, og med nogle faa Ord, der var lige saa venlige som artige, sagde hun til Jeanie, at hun havde stor Respekt for en Karakter, der paa én Gang var saa kjærlig og fast. „Naar du kommer hjem, hører du maaske fra mig", tilføjede hun.

„Og fra mig med". „Og fra mig med". „Og fra mig med, Jeanie", sagde de unge Damer, den ene efter den anden, „for du gjør det Land Ære, vi holder saa meget af".

Jeanie, der blev overvældet af disse uventede Komplimenter, og som ikke anede, at Hertugen havde faaet at vide, hvorledes hun havde opført sig under Søsterens Proces, kunde kun svare ved at rødme, neje den ene Gang efter den anden og stamme: „Mange Tak! Mange Tak!"

„Jeanie", sagde Hertugen, „du maa have doch an' dorroch, uden den kan du ikke rejse".

Der stod en Bakke med Vin og Kager paa Bordet. Han tog et Glas, drak en Skaal „for alle ærlige Hjærter, der elske Skotland", og bød sin Gjæst et Glas.

Jeanie takkede og sagde, at hun aldrig havde smagt Vin.

„Hvor kan det være, Jeanie?" sagde Hertugen. „Vinen gjør Hjærtet glad, ved du nok".

„Ja, Herre, men Fader er som Jonadab, Rechabs Søn, der paalagde sine Børn, at de ikke maatte drikke Vin".

„Jeg troede, din Fader var klogere", sagde Hertugen, „med mindre han foretrækker Brændevin. Men naar du ikke vil drikke, Jeanie, maa du i alt Fald spise for ikke at gjøre mit Hus Tort".

Han paanødte hende et stort Stykke Kage og vilde ikke give hende Lov til at brække et lille Stykke af og lægge Resten paa Bakken. „Put det i din Taske, Jeanie", sagde

han; „du vil være glad ved det, før du faar St. Giles' Taarn i Sigte. Gud give, jeg fik det saa snart at se som du! Og hils nu alle mine Venner i og omkring det gamle Røghul*), og Lykke paa Rejsen".

Og med en Blanding af medfødt Venlighed og en Soldats frejdige Væsen rystede han sin Protegées Haand og betroede hende til Archibalds Varetægt, sikker paa, at han havde sørget for, at hans Folk vilde behandle hende vel efter at have set, hvilken usædvanlig Opmærksomhed han selv viste hende.

Begge hendes Rejsefæller var da ogsaa paa hele Rejsen opsatte paa at vise hende al mulig Venlighed, saa hendes Hjemrejse var i Hensende til Sikkerhed og Bekvemmelighed meget forskjellig fra hendes Nedrejse.

Hendes Hjærte var nu ogsaa befriet for den Byrde af Sorg, Skam, Bekymring og Angst, der tyngede paa det før hendes Samtale med Dronningen i Richmond. Men saa mærkværdig lunefuldt er det menneskelige Sind, at naar det bliver fri for virkelige Ulykkers Tryk, giver det sig de indbildte i Vold. Det foruroligede hende nu meget, at hun ikke havde hørt fra Reuben Butler, som var mere vant til at skrive end hun.

„Det vilde have kostet ham saa liden Ulejlighed", sagde hun til sig selv, „for jeg har set hans Pen gaa saa hurtig over Papiret, som den nogen Sinde har sejlet paa Vandet, da den sad i Gaasens Vinge. Aa, Gud hjælpe mig, han er maaske syg! — men saa havde Fader dog vist skrevet noget derom. — Eller maaske fortryder han det nu og ved ikke, hvordan han skal lade mig vide, at han har skiftet Sind. Det behøver han ikke at tage sig videre nær", vedblev hun, idet hun tog sig sammen, skjønt berettiget Stolthed og krænket Kjærlighed bragte hende Taarer i Øjnene, da den Tanke greb hende. „Jeanie Deans er ikke den Pige, der vil holde ham fast i Skjøderne eller minde ham om, hvad han ønsker at glemme. Jeg ønsker ham al mulig Lykke alligevel, og skulde han være saa heldig at faa Kald i vor Egn, vil jeg lige fuldt gaa og høre ham prædike for at

*) o: Edinburgh.

vise ham, at jeg ikke bærer Nag". Og idet hun udmalede sig dette, rullede Taarerne ned ad Kinderne paa hende.

Jeanie havde rigelig Tid til at fordybe sig i disse melankolske Drømmerier, thi hendes Rejsefæller, der jo hørte til en fornem og anset Husstand, havde selvfølgelig meget at tale om, som hun ikke paa nogen Maade kunde være med til eller have Fornøjelse af. Hun havde derfor Lejlighed nok til at tænke, ja til at pine sig selv i de ikke faa Dage, de var om at naa Carlisle, da Rejsen gik for sig i Ro og Mag og med korte Stationer, eftersom de unge Heste, Hertugen sendte til Skotland, skulde skaanes.

Da de kom i Nærheden af den nævnte gamle By, saa' de en stor Mængde Mennesker paa en Høj et lille Stykke fra Landevejen, og af nogle vejfarende, der skyndte sig hen til Stedet, fik de at vide, at Grunden til denne Sammenstimlen var Almenhedens priselige Attraa efter at se en dødsdømt skotsk Hex og Tyvekvind „faa Halvparten af, hvad der tilkom hende, der henne paa Haribee-broo', for hun skulde blot hænges, men egentlig burde hun ogsaa levende brændes, naar det skulde gaa rigtig til".

„Kjære Hr. Archibald", sagde den vordende Mejeribestyrerinde, „jeg har aldrig i mine Levedage set et Fruentimmer blive hængt og kun fire Mandspersoner, hvilket var et fornøjeligt Syn".

Hr. Archibald var imidlertid Skotte og ventede sig ikke nogen overdreven Glæde af at se sin Landsmandinde „lide Lovens skrækkelige Straf". Han var derhos en efter sine Forhold fint følende og taktfuld Mand, og da han vidste Besked med, hvad der nylig var overgaaet Jeanies Familie, og hvorfor hun var kommen til London, svarede han derfor tørt, at det var umuligt at standse, da han maatte være tidlig i Carlisle, hvor han havde noget at besørge for Hertugen, hvorfor han befalede Postillonerne at kjøre til.

Vejen førte den Gang temmelig tæt forbi den Højde, der kaldes Haribee eller Harabee-brow, og som, skjønt den hverken er synderlig høj eller bred, ses i temmelig stor Afstand, paa Grund af at Egnen, der gjennemstrømmes af Floden Eden, er saa flad. Her havde mangen en fredløs og Grænserøver fra begge Riger dinglet for Vinden i Krigenes og de knapt mindre fjendtlige Vaabenstilstandes Tid.

Senere foregik der andre Henrettelser paa Harabee med lige saa faa Omstændigheder som ringe Medlidenhed, thi disse Grænseegne var længe uciviliserede, og selv paa den her omhandlede Tid var Raaheden større her end i Hjærtet af England.

Postillonerne kjørte til, idet de fulgte Vejens Sving om Foden af Højen, og Jomfru Dolly Dutton, hvis Hoved og hele svære Person var vendt imod Scenen, hvor det sørgelige Skuespil skulde foregaa, kunde tydelig skjelne Omridsene af Galgen, der tegnede sig paa den klare Himmel, og de mørke Silhuetter af Bødlen og Forbryderen paa den høje Stige. Omsider gav den ene af disse Skikkelser, idet den kom til at svæve frit i Luften, utvetydige Tegn paa Dødskamp, skjønt den i denne Afstand ikke tog sig større ud end en Edderkop, der hænger i sin usynlige Traad; den anden Skikkelse steg ned fra sit ophøjede Stade og forsvandt hurtigst muligt i Mængden. Denne Slutning paa Tragedien afpressede selvfølgelig Jomfru Dutton et Skrig, og Jeanie vendte i uvilkaarlig Nysgjerlighed Hovedet til samme Side.

Synet af en Kvinde, der var ved at lide den frygtelige Straf, hendes elskede Søster nylig var bleven benaadet for, var for meget, maaske ikke for hendes Nerver, men for hendes Følelser. Hun vendte Hovedet bort med en Følelse af Modbydelighed, det kvalmede for hende, og hun var ved at daane. Hendes kvindelige Rejsefælle overvældede hende med Spørgsmaal, med Tilbud om Hjælp, raabte, at Vognen skulde holde — de maatte have fat i en Læge — der maatte skaffes Draaber, brændte Fjer og Asafoetida, koldt Vand og Hjortetaksalt, alt sammen lige paa Stedet og uden et Øjebliks Opsættelse. Archibald, der var mere rolig og sindig, befalede blot Kusken at kjøre til, og først da de havde tabt det frygtelige Skuespil af Sigte, og han saa', hvor dødbleg Jeanie vedblev at være, lod han Vognen holde og sprang selv ud for at skaffe det af Jomfru Duttons Lægemidler, der var nærmest ved Haanden og lettest at overkomme, nemlig en Drik koldt Vand.

Medens Archibald var borte for at yde sin Rejsefælle denne Vennetjeneste og gik og bandede Grøfterne, som der ikke var andet end Mudder i, og tænkte paa de Tusinder af sprudlende Kilder i Bjærgene i hans Hjemland, begyndte

Folk at vende tilbage til Byen fra Henrettelsen og at passere forbi Vognen, der holdt paa Vejen.

Jeanie lyttede uvilkaarlig med spændt Opmærksomhed, til hvad de sagde, ligesom Børn lytte til Spøgelsehistorier, skjønt de godt ved, hvor megen Kval det senere vil volde dem at tænke paa dem, og af de Ord, hun opfangede, skjønnede hun, uagtet hun kun kunde høre og forstaa det halve af, hvad der blev sagt, at det Offer, Loven nys havde faaet, var død „vild", som det hedder i disse ulykkeliges Sprog, det vil sige forhærdet, ryggesløs, uden Anger og uden at bryde sig om Gud eller Mennesker.

„Det var et haardsindet og stivnakket Fruentimmer", sagde en cumbrisk Bonde, der trampede forbi og gjorde et Spektakel med sine Træsko som en Bryggerhest.

„Hun gik til sin Herre med hans Navn paa Tungen. Det er en Ulykke for Landet, at det saadan skal hjemsøges af skotske Hexe og skotske Tøjter — men jeg siger, hæng og drukn dem".

„Ja vel, Fatter Tramp, væk med dem, væk med dem — hæng Hexen, saa sker der saa meget mindre Fortræd iblandt os. Mine Oxer har været syge i det sidste Aar".

„Og mine Børn har ogsaa skrantet", sagde hans Nabo.

„Hold jeres onde Munde, I Vrøvlehoveder", sagde en gammel Kone, der humpede forbi dem, medens de stod og snakkede sammen tæt ved Vognen. „Denne hersens var ingen Hex, men en forgiftig Tyvekvind og Morderske".

„Naa, var hun det, Mo'er Hinchup?" sagde en i en høflig Tone, idet han traadte til Side, for at den gamle Kone kunde komme forbi paa Gangstien. „Ja, I maa bedst vide det, det er sikkert nok — men i alt Fald er det da en Skotte, vi er bleven af med, og det er altid godt for noget".

Den gamle Kone gik forbi uden at svare.

„Ja, ja, Nabo", sagde Fatter Tramp, „der kan du se, hvordan den ene Hex tager Parti for den anden — Skotte eller Englænder, det kommer dem ud paa ét".

Hans Kammerat rystede paa Hovedet og svarede i den samme dæmpede Tone: „Ja, naar den ene Hex sætter sig op paa sit Kosteskaft, er de andre ogsaa strax parate".

„Men", vedblev Fatter Tramp, „tror du ikke, at den hængtes Datter er lige saa led en Hex, som hun selv var?"

„Jeg ved ikke, hvad jeg skal sige", svarede Manden, „men Folk snakker om, at de vil have hende ud at svømme i Eden". Og saa gik de hver sin Vej efter at have ønsket hinanden Godmorgen.

Ligesom Bønderne havde forladt Stedet, og Hr. Archibald kom tilbage med noget koldt Vand, kom der en Flok Drenge og Piger i Følge med en Del Pøbel af modnere Alder henne fra Retterstedet, skrigende og skraalende af Glæde, idet de flokkedes om en høj, fantastisk klædt Kvinde, der dansede, hoppede og sprang om imellem dem. Jeanie blev greben af en frygtelig Erindring, da hun fik Øje paa denne ulykkelige Skabning, og Gjenkjendelsen viste sig at være gjensidig, thi med et Sæt, i hvilket hun udfoldede stor Kraft og Behændighed, brød Madge Vildild pludselig igjennem den hujende Kreds af Plageaander, der omringede hende, og idet hun klyngede sig til Vognhøren, sagde hun med en Stemme, der lød som imellem Latter og Graad: „Hej, Jeanie Deans, ved du af, at de har hængt Mutter?" Saa slog hun pludselig over i den ynkeligste bedende Tone og sagde: „Aa, faa dem til at give mig Lov til at skære hende ned — lad mig blot skære hende ned! — hun er dog min Moder, om hun saa ogsaa var værre end Satan selv, og det vil ikke være mere til at mærke paa hende end paa Maggie Dickson, der ogsaa var halvvejs hængt, og som raabte med Salt i mange Aar siden den Tid; hendes Stemme var noget hæs og rusten, og Halsen var noget skjæv, men ellers var der ingen Ting at se eller at høre paa hende".

Hr. Archibald, der følte sig noget forlegen ved, at det gale Fruentimmer saaledes klyngede sig til Vognen og samlede den støjende og ondskabsfulde Flok, der var efter hende, om den, spejdede efter en Politibetjent eller Sognefoged, som han kunde overgive den ulykkelige Skabning til. Da han imidlertid ikke kunde opdage nogen saadan Øvrighedsperson, søgte han at faa hende til at slippe sit Tag i Vognen, for at de kunde blive fri for hende og komme til at kjøre videre. Det lod sig nu imidlertid vanskelig gjøre uden til en vis Grad at bruge Magt; Madge holdt fast og gjentog sine affindige Bønner om at maatte faa Lov til at skære sin Moder ned. Det var jo saa kun et Reb til ti Pence,

der gik til Spilde, sagde hun, og hvad var det i Sammenligning med et Menneskeliv. Nu kom der imidlertid en Flok vilde Knøse til, for største Delen Slagtere og Kvæghandlere, hvis Kvæg nylig havde været hjemsøgt af en almindelig udbredt og ødelæggende Sygdom, som de i deres Visdom tilskrev Trolddom. De lagde voldsomt Haand paa Madge og rev hende bort fra Vognen, idet de raabte: „Hvad, standser du Folk paa Kongens Landevej? Har du ikke allerede gjort Fortræd nok med dine Mord og Hexekunster?“

„Aa, Jeanie Deans — Jeanie Deans!“ raabte den stakkels afsindige, „frels min Moder, saa skal jeg føre dig til Udlæggerens Hus igjen — og jeg skal lære dig alle mine kjønne Sange, og jeg skal fortælle dig, hvad der er bleven af —.“ Resten af, hvad hun sagde, overdøvedes af Pøblens Skraalen.

„Frels hende for Guds Skyld! — frels hende fra disse Mennesker!“ raabte Jeanie til Archibald.

„Hun er gal, men ganske uskyldig; hun er gal, Godtfolk“, sagde Archibald. „Gjør hende ingen Fortræd; før hende til Borgmesteren“.

„Ja vel, vi skal nok tage os af hende“, svarede en af Knøsene; „kjør I bare, Mand, og pas Jere egne Sager“.

„Han er en Skotte, det kan man høre paa Maalet“, sagde en anden, „og vil han komme ud af sin Rumlekasse, skal jeg fylde hans Plaid med brækkede Ben“.

Det var klart, at der ikke var noget at gjøre for at befri Madge, og Archibald, der var en menneskekjærlig Mand, kunde kun befale Kuskene at kjøre saa hurtig som muligt til Carlisle for maaske der at skaffe den ulykkelige Kvinde nogen Hjælp. Idet de kjørte af Sted, hørte de det høje Brøl, hvormed Pøblen plejer at indlede Optøjer eller Grusomheder, men selv denne dybe og skrækkelige Lyd overdøvedes af det ulykkelige Offers Skrig. De var snart uden for Hørevidde, men aldrig saa snart var de naaet inden for Carlisles Mure, før Archibald paa Jeanies alvorlige og indtrængende Opfordring begav sig hen til en Øvrighedsperson for at gjøre Anmeldelse om de Grusomheder, der lod til at ville blive øvede imod denne ulykkelige Skabning.

En halvanden Times Tid efter kom han tilbage og

fortalte Jeanie, at Øvrighedsperſonen meget beredvillig i egen Perſon havde begivet ſig ud for at redde den ulykkelige ledſaget af nogle Hjælpere, og at han ſelv var fulgt med. Da de kom til den Mudderpøl, Pøblen var ved at dukke hende i for at exekvere ſin Yndlingsſtraf paa hende, var det lykkedes Øvrighedsperſonen at udfri hende af dens Hænder, men hun var bevidſtløs ſom Følge af den gruſomme Medfart, hun havde lidt. Han tilføjede, at han havde ſet hende blive bragt hen paa Arbejdshuſet, og at han nok troede, hun var kommen til ſig ſelv og vilde komme over det.

Det var nu en lille Forvanſkning af Sandheden, thi man ventede ikke, at Madge Vildild vilde overleve den Mishandling, hun havde lidt, men Jeanie lod til at være i ſtærk Sindsbevægelſe, ſaa Hr. Archibald fandt det rigtigſt ikke ſtrax at fortælle hende det værſte. Hun lod i Virkeligheden til at være kommen i en ſaadan Uro og Forvirring ved denne oprørende Tildragelſe, at hendes Rejſefæller fandt det raadeligſt at blive Natten over i Carliſle, ſkjønt de havde haft i Sinde at rejſe videre til Longtown til om Aftenen.

Dette tiltalte i høj Grad Jeanie, ſom beſluttede, at hun om muligt vilde have en Samtale med Madge Vildild. Idet hun ſatte nogle af hendes vilde Udbrud i Forbindelſe med, hvad Georg Staunton havde fortalt, var hun meget opſat paa at benytte Lejligheden til, hvis det paa nogen Maade lod ſig gjøre, at faa noget at vide af hende om det ulykkelige Barns Skæbne, der var kommen hendes Søſter ſaa dyrt at ſtaa. Da hun vidſte, hvor forſtyrret ſtakkels Madges Hjærne var, kunde hun ikke gjøre ſig Haab om, at hun vilde faa noget ud af hende, der kunde blive til nogen Nytte, men paa den anden Side var det, nu, da Madges Moder havde lidt ſin Straf og var tavs for beſtandig, den eneſte Udſigt, hun havde til at faa noget ſom helſt at vide, og hun vilde nødig gaa glip af Lejligheden.

Hun ſkjulte ſin egentlige Henſigt for Archibald ved at ſige, at hun havde kjendt Madge før, og at hun af ren Menneſkekjærlighed gjærne vilde vide, hvorledes der blev ſørget for hende i hendes Ulykke. Den velvillige Mand gik ſtrax hen paa Arbejdshuſet eller Hoſpitalet, hvor den ſyge var bleven bragt hen, og han kom tilbage med den Beſked,

at Lægerne udtrykkelig forbød Patienten at se nogen. Da Anmodningen om at maatte faa Adgang til hende blev gjentaget Dagen efter, blev der sagt Archibald, at hun havde været meget stille og fornuftig, i den Grad endogsaa, at Stiftelsens Præst havde fundet det tjenligt at læse Bønner for hende, men at hendes Forrykthed var kommen igjen, da han var gaaet; hendes Landsmandinde maatte imidlertid gjærne se til hende, i Fald hun vilde. Man ventede ikke, at hun vilde leve mere end en Times Tid eller to.

Aldrig saa snart havde Jeanie faaet den Besked, før hun skyndte sig hen paa Hospitalet tillige med sine Rejsefæller. De fandt den døende i en stor Sygestue med ti Senge, af hvilke den, Patienten laa i, var den eneste, der var belagt.

Magde sang, da de traadte ind — sang sine egne forvirrede Stumper af Sange og gammeldags Arier med en Stemme, der ikke længere blev overanstrængt som Følge af Vanvidet, men var dæmpet, nedstemt og kuet af legemlig Mathed. Hun var endnu affindig, men kunde ikke længere give sine Tanker Luft i de vilde Toner, hendes ophidsede Fantasi havde haft til sin Raadighed. Døden havde sat sit Præg paa de Klagetoner, der nu lød fra hende, og hendes Stemme lød, dæmpet og sørgmodig, som den var, som Moderens, naar hun synger sit spæde Barn i Søvn. Idet Jeanie traadte ind, opfattede hun først Melodien og derefter ogsaa Ordene af noget, der formodentlig havde været en fornøjelig Høstfest-Sang:

„I Hus er Høsten, Tak ske Gud!
Nu kan vi rolig hvile ud;
det sidste Læs vi kjørte hjem;
nu, Spillemand, Fiolen frem.

Det bliver Nat, naar Sol gaar ned,
paa Arbejd følger Hvilens Fred;
naar Vinteren for Døren staar,
vi holder Høstfest i vor Gaard".

Jeanie gik hen til Sengen, da Madge havde sunget det andet Vers, og kaldte hende ved Navn. Der var imidlertid intet Tegn til, at hun gjenkjendte hende. Tværtimod,

Patienten skiftede Stilling, som en, der er vred over at være bleven afbrudt, og raabte i en utaalmodig Tone: „Madam — Madam, vend mig om imod Væggen, for jeg vil aldrig mere lyde det Navn, og aldrig mere se noget til den ugudelige Verden".

Stuekonen lagde hende til rette, som hun bad om, med Ansigtet ind imod Væggen og Ryggen til Lyset. Saa snart hun var kommen til Ro i denne nye Stilling, begyndte hun igjen at synge i den samme dæmpede og afmaalte Tone, som om hun samlede sig efter Afbrydelsen. Nu var det imidlertid en anden Melodi; den lignede Methodisternes Hymner, skjønt Tempoet var det samme som i den forrige Sang:

„Naar Naadens Strid er kæmpet ud,
og færdigt er dit Bryllupsskrud,
naar Troen Tvivlen fældet har,
og Haabets Flamme brænder klar,

naar Sjælen sprænger sine Baand,
og frigjort hæver sig din Aand,
da, kristne Ven, kast Støvets Dragt,
thi nu har Jorden ingen Magt".

Melodien var højtidelig og gribende, og den blev sungen kjønt og rørende af en Stemme, der en Gang havde været smuk, og som Svagheden ganske vist dæmpede, men ogsaa gjorde blødere. Selv Archibald, som var et Stykke af en Hofmand, og til hvis Bestilling det ingenlunde hørte at blive rørt, blev greben, om end ikke betagen, Mejeribestyrerinden græd, og Jeanie fik uvilkaarlig Taarer i Øjnene. Om det saa var Stuekonen, som dog var vant til alle mulige Sindsstemninger, saa' hun ud til at være i høj Grad bevæget.

Den syge blev øjensynlig svagere og svagere, hvilket kunde skjønnes af den Aandenød, der aabenbart nu og da kom over hende, og af en svag, dæmpet Stønnen, der vidnede om, at Naturen var ved at bukke under i sin sidste Strid. Men Melodiens Aand, der fra første Færd af havde haft saa stor Magt over denne ulykkelige unge Kvinde, syntes, hver Gang der kom et roligt Øjeblik, at sejre over hendes Smerter og Svaghed, og det var mærkeligt, at der altid var noget i hendes Sange, der, om end kun indirekte, svarede

til hendes Situation. Det næste, hun sang, var en Stump af en gammel Ballade:

„Kold er min Seng, Lord Archibald,
min Søvn maa fly for Sorgen,
men din skal blive haard og kold,
troløse Svend, i Morgen.

Og græd ej, Piger, for jeg dør,
hvad Gavn har vi af Sorgen!
han, for hvis Skyld jeg dør i Dag,
skal dø for min i Morgen".

Saa slog hun over i en vildere, mindre ensformig og regelmæssig Melodi, men de, der var Vidner til denne ejendommelige Scene, kunde kun huske et Brudstykke eller to af Ordene:

„Stolt Mary gaar i Lunden ud
i aarle Morgenstund,
Rødkjelken sidder under Løv
og synger saa mangelund.

„Og sig du mig, du favre Fugl,
naar skal mit Bryllup staa?"
„Naar otte gjæve Dannemænd
med dig til Kirken gaa".

„Hvem reder mig min Brudeseng?
sig du mig det for sand".
„Det gjør den gamle Graverkarl,
det bedste som han kan.

St. Hansorm lyser for din Fod,
den skinner som en Ild,
og Uglen synger fra sit Taarn:
Velkommen Pigelil!"

Hendes Stemme døde hen i de sidste Toner, og hun faldt i en Søvn, som den erfarne Stuekone forsikrede, hun enten slet ikke vilde vaagne af eller i alt Fald kun for at stride Dødskampen.

Denne Spaadom gik i Opfyldelse. Den stakkels vanvittige døde, uden at der kom en Lyd mere over hendes

Læber, men vore rejsende var ikke Vidner dertil. De forlod Hospitalet, saa snart Jeanie havde forvisset sig om, at der ikke var noget, der kunde tjene til at opklare hendes Søsters Ulykke, at faa ud af den døende.

En og fyrretyvende Kapitel.

Den Spænding og Sindsbevægelse, disse forskjellige Optrin havde sat Jeanie i, havde til Trods for hendes kraftige Konstitution taget saa stærkt paa hende, at Archibald fandt det nødvendigt, at hun kom til at hvile sig ud en Dag i Landsbyen Longtown. Det nyttede ikke, at Jeanie selv protesterede imod denne Forhaling af Rejsen; Hertugen af Argyles betroede Mand var selvfølgelig bestemt, og da han havde studeret Medicin i sin Ungdom — saaledes betegnede han i alt Fald den Kjendsgjerning, at han for tredive Aar siden et halvt Aars Tid havde stødt i den gamle Doktor Mungo Manglemans Morter i Greenock —, var han særlig stædig, saa snart det drejede sig om Helbreden.

I dette Tilfælde opdagede han nu Febersymptomer, og da han først havde faaet dette lærde Udtryk heldig anbragt, var al yderligere Modstand forgjæves, og Jeanie var selv ganske glad ved at falde til Føje, ja endogsaa ved at gaa i Seng og drikke Havresuppe, hvorved hun fik Lejlighed til rolig og uforstyrret at hengive sig til sine Tanker.

Hr. Archibald havde ogsaa sin Opmærksomhed henvendt paa et andet Punkt. Han skjønnede, at den gamle Kones Henrettelse og hendes Datters ynkelige Død havde gjort et stærkere Indtryk paa Jeanie, end almindelig menneskelig Deltagelse i og for sig syntes at kunne forklare. Hun var imidlertid aabenbart en Pige med en stærk Aand og en sund Dømmekraft og ingenlunde prisgiven til nervøse Anfald. Archibald, som ikke vidste andet om det særlige Forhold imellem hans Herres Protegée og disse ulykkelige Mennesker, end at hun havde kjendt Madge i Skotland, sluttede derfor ganske naturlig, at det stærke Indtryk,

disse Begivenheder havde gjort paa hende, skrev sig fra, at hun satte dem i Forbindelse med den ulykkelige Stilling, hendes Søster saa nylig havde været i, og han passede derfor omhyggelig paa, at alt, hvad der kunde vække saadanne Tanker og Forestillinger hos hende, blev undgaaet.

Archibald fik snart Brug for sin Paapasselighed i denne Retning. Der kom samme Aften en Bissekræmmer til Longtown, og han havde blandt andre Varer ogsaa et stort Flyveblad, der indeholdt en „Beretning om Margaret Murdocksons sidste Ord og Henrettelse samt om det barbariske Mord paa hendes Datter Magdalene eller Madge Murdockson, kaldet Madge Vildild, og om hendes fromme Samtale med Hans Højærværdighed Archidiaconus Fleming". Dette authentiske Aktstykke var aabenbart udkommet samme Dag, som de var brudt op fra Carlisle, og da der var Udsigt til, at saadant et Flyveblad vilde faa god Afsætning hos en Landbefolkning, der var saa nær ved Skuepladsen for de omhandlede Begivenheder, havde Bissekræmmeren øjeblikkelig forsynet sig med det. Han fandt en Kjøber hurtigere, end han havde ventet, thi Archibald kjøbte hele Bunken for to Shillings og ni Pence, idet han i høj Grad roste sig selv for sin Omtanke, og Bissekræmmeren, der var overmaade glad over saadan at sælge ud en gros, vendte strax tilbage til Carlisle for at forsyne sig med en ny Ladning.

Den betænksomme Hr. Archibald vilde lige til at overgive hele sit Oplag til Flammerne, da det blev frelst af den endnu betænksommere Mejeribestyrerinde, der meget fornuftig bemærkede, at det var Synd og Skam at lade saa meget Papir gaa til Spilde, naar det kunde bruges til Krøllepapir, til at stive Kapper op med og til mange andre nyttige Ting. Hun lovede, at hun skulde gjemme det i sin Kuffert og omhyggelig sørge for, at Jeanie Deans ikke fik det at se, „skjønt hun i Forbigaaende sagt ikke holdt af, at Folk var saa følsomme. Jomfru Deans havde saamænd haft Anledning nok til at tænke paa Galgen, til at hun nok maatte kunne holde ud at se den uden at have nødig at gjøre al den Staahøj".

Archibald mindede Mejeridamen om, at Hertugen udtrykkelig havde paalagt dem at behandle Jeanie opmærksomt og høflig, samt om, at de snart skulde skilles og altsaa vilde

blive fri for at tage Hensyn til nogens Helbred eller Sindsstemning paa Resten af Rejsen, og det Svar maatte Jomfru Dolly Dutton lade sig nøje med.

Næste Morgen brød de op igjen og fortsatte heldig Rejsen gjennem Dumfriesshire og en Del af Lanarkshire, til de naaede den lille By Rutherglen, en Mils Vej fra Glasgow. Her bragte et Ilbud Archibald nogle Breve fra Hertugen af Argyles første Agent i Edinburgh.

Han sagde ingen Ting om deres Indhold den Aften, men da de sad i Vognen næste Dag, meddelte den tro Ridder Jeanie, at han havde faaet Bud fra Hertugens Agent, som Hans Herlighed havde paalagt ham at føre hende til, om at det var bedst, at han, hvis hun ikke havde noget derimod, fulgte med hende endnu et Par Stationer paa den anden Side Glasgow. Nogen tilfældig Misfornøjelse havde givet Anledning til Uroligheder i Byen og Omegnen, saa det var ikke raadeligt, at Jomfru Deans rejste alene og uden Beskyttelse fra Glasgow til Edinburgh. Naar de kjørte lidt længere, vilde de træffe en af Hans Herligheds Underagenter, der med sin Kone var paa Vej ned fra Højlandene, og under deres Varetægt kunde hun saa bekvemt og trygt rejse videre til Edinburgh.

Jeanie gjorde Indvendinger imod dette Forslag. „Hun havde været længe hjemme fra", sagde hun; „hendes Fader og Søster maatte være meget ængstelige for hende — hun havde ogsaa andre Venner, som ikke var raske. Hun vilde gjærne leje en Hest og en Fører i Glasgow, og der var vist ingen, der vilde gjøre en saa fredelig og ubetydelig Person som hende noget. Hun takkede mange Gange for Tilbudet, men aldrig havde noget jaget Dyr længtes saa meget efter sin Hule som hun efter St. Leonards'".

Sekretæren vexlede et saa betydningsfuldt Blik med sin Ledsagerske, at Jeanie udstødte et højt Skrig: „Aa, Hr. Archibald — Jomfru Dutton, er der sket noget i St. Leonards', saa sig mig det for Guds Skyld, i Fald De ved det — for Gud i Himlens Skyld, hold mig ikke i den Spænding!"

„Jeg ved virkelig ingen Ting, Jomfru Deans", sagde Sekretæren.

„Og jeg — jeg — ved sandelig lige saa lidt", sagde Mejeridamen, medens der syntes at svæve hende nogle

Meddelelser paa Læberne; et Blik fra Archibald nødte hende imidlertid til at sluge dem, hvorpaa hun pressede Læberne sammen med en saadan Bestemthed og Paapasselighed, at det saa' ud, som hun var bange for, at noget skulde fare ud af hende, før hun anede det.

Jeanie skjønnede, at de skjulte noget for hende, og kun Archibalds gjentagne Forsikringer om, at hendes Fader, hendes Søster, alle hendes Venner, saa vidt han vidste, havde det godt i alle Maader, beroligede hende nogenlunde. Saa agtværdige Mennesker som hendes Rejsefæller havde hun ingen Grund til at frygte nogen Fortræd af, men hendes Bekymring var ikke des mindre saa iøjnefaldende, at Archibald som sidste Udvej kom frem med et Brev, som han rakte hende, og hvori der stod:

„Jeanie Deans. Gjør mig den Tjeneste af følge med Archibald og Jomfru Dutton endnu en Dagsrejse paa den anden Side Glasgow, og spørg dem ikke om noget. Derved gjør du dig din Ven Argyle og Greenwich meget forbunden".

Skjønt denne kortfattede Epistel fra en fornem Mand, hun skyldte saa uendelig meget, bragte alle Jeanies Indvendinger til at forstumme, bidrog den snarere til at forøge end til at formindske hendes Nysgjerrighed. Glasgow lod nu ikke længere til at være hendes Rejsefællers nærmeste Maal, de holdt sig paa Clydes venstre Bred og fulgte denne skjønne Flod med dens prægtige og afvexlende Udsigter, til den begyndte at tabe Karakteren af en Indlandsflod og blev sejlbar.

„Skal vi slet ikke ind til Glasgow?" sagde Jeanie, da hun saa', at Kuskene ikke gjorde Mine til at dreje af i Retning af den gamle Bro, som paa den Tid var den eneste Adgang til St. Mungos Hovedstad.

„Nej", svarede Archibald, „der er nogen Uro blandt Folk der inde, og da vor Hertug hører til Hoffets Modstandere, vilde man maaske tage alt for godt imod os, eller ogsaa kunde de maaske falde paa at huske, at Kaptajn Carrick kom over dem med sine Højlændere under Shawfields-Spektaklerne i 1725, og saa vilde vi kun faa en daarlig Modtagelse. Under alle Omstændigheder er det bedst for os og særlig for mig, som maaske nok har Ord for at have lidt at sige hos Hans Herlighed i adskillige Sager, at vi

lader de brave Folk følge deres egne Hoveder og ikke ægger eller opmuntrer dem ved, at jeg viser mig iblandt dem".

Et Ræsonnement af den Natur og fremsat i den Tone havde Jeanie ikke noget at svare til, skjønt det forekom hende at indeholde lige saa meget Praleri som Sandhed.

Vognen rullede imidlertid videre; Floden blev bredere og fik efterhaanden Karakter af en Arm af Havet. Tidevandets Indflydelse blev mere og mere kjendelig.

„Paa hvad Kant ligger Inverary?" sagde Jeanie, idet hun stirrede paa det mørke Hav af Højlandsbanker, som nu hævede sig over hverandre og afbrudte af talrige Søer strakte sig imod Nord paa den modsatte Bred af Floden. „Er det høje Slot der Hertugens?"

„Det, Jomfru Deans? — Gud forbarme sig!" sagde Archibald, „det er det gamle Dumbarton Slot, den stærkeste Fæstning i Evropa, hvordan saa end de andre er. Sir William Wallace var Kommandant der under Krigene med Englænderne i gamle Dage, og Hans Herlighed er Kommandant i den nu. Den er altid bleven betroet til Skotlands bedste Mand".

„Og bor Hertugen da oppe paa den høje Klippe?" spurgte Jeanie.

„Nej, nej, han har sin Vicekommandant, som fører Kommandoen, naar han er borte. Han bor i det hvide Hus, de ser der ved Floden af Klippen. — Hans Herlighed bor der ikke selv".

„Nej, det skulde jeg rigtig nok haabe", sagde Mejeribestyrerinden, som slet ikke havde syntes om Egnen, de var komne igjennem, lige siden de forlod Dumfries, „for gjorde han det, kunde han skyde en hvid Pind efter en Mejeribestyrerinde, om han saa var den eneste Hertug i England. Jeg har ikke forladt min Plads og mine Venner for at se Køerne sulte ihjel paa Bakker som dem, der er i den Svinesti, De kalder Elfinfoot, Hr. Archibald, eller for at lade mig hænge op paa Toppen af en Klippe som et Egern i sit Bur uden for et Vindue paa tredje Sal".

Med en indvendig Latter over, at disse Tegn paa Gjenstridighed først kom frem nu, da den misfornøjede Skjønhed, som han i sit stille Sind sagde, var under hans Tommelfinger, svarede Archibald koldsindig, at „han havde

ikke lavet Bakkerne, og han vidste heller ikke, hvordan han skulde bære sig ad med at lave dem om; men hvad Bolig angik, saa vilde de snart være i et Hus, der tilhørte Hertugen og laa paa en meget behagelig Ø, der hed Roseneath, hvor de skulde vente paa Skibslejlighed til Inverary og træffe dem, Jeanie skulde følges med til Edinburgh".

„En Ø?" sagde Jeanie, som paa hele sin afvexlende og æventyrlige Rejse ingen Sinde havde forladt Fastlandet, „saa kan jeg tænke, vi skal ned i en af disse Baade; de ser saa forskrækkelig smaa ud, og Bølgerne er saa voldsomme, og —".

„Hr. Archibald", sagde Jomfru Dutton, „det gaar jeg ikke ind paa. Jeg har ikke forpligtet mig til at forlade Landjorden, og jeg maa bede Dem om at lade Kuskene kjøre mig ad Landevejen til Hertugens Slot".

„Hans Herlighed har en sikker Jolle tæt herved, Jomfru", sagde Archibald, „og De har slet ikke nødig at være bange".

„Men jeg er bange", sagde Pigen, „og jeg forlanger bestemt at komme der hen over Land, om det saa er ti Mil længere".

„Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan tjene Dem, Jomfru, eftersom Roseneath tilfældigvis er en Ø".

„Om den saa ti Gange var en Ø", sagde den opbragte Dame, „er det ingen Grund til, at jeg skal drukne, fordi vi skal over Søen for at komme der hen".

„Nej, det er ganske vist ingen Grund til, at De skal drukne, Jomfru", svarede den ubevægelige Sekretær, „men det er en fortræffelig Grund til, at De ikke kan komme der hen over Land". Og da han havde sin Herres Ordre at rette sig efter, gav han et Vink, og Kuskene drejede af fra Landevejen og kjørte ned til et lille Fiskerleje, hvor en Schalup, der var noget pynteligere end de andre Baade, de havde set, og førte et Flag med Vildsvinehoved i med Hertugkronen over, laa og ventede paa dem bemandet med en to, tre Matroser og lige saa mange Højlændere.

Vognen holdt, og Kuskene gav sig i Færd med at spænde Hestene fra, medens Hr. Archibald gravitetisk førte Tilsyn med, at Bagagen blev bragt fra Vognen ned i det lille Fartøj. „Er det længe siden, Karoline kom?" sagde han til en af Matroserne.

„Det er fem Dage siden, hun kom fra Liverpool, og hun ligger nede ved Greenock", svarede Manden.

„Lad saa Hestene og Vognen komme ned til Greenock", sagde Archibald, „og send dem til Inverary, naar I faar Bud fra mig — de kan staa hos min Fætter Duncan Archibald, Vognmanden. Mine Damer", tilføjede han, „maa jeg bede Dem gjøre Dem klare; vi maa ikke forsømme Ebben".

„Jomfru Deans", sagde Inverarys Kodriver, „De kan gjøre, hvad De vil, — men jeg vil hellere blive siddende her hele Natten end gaa i den malede Æggeskal. — Menneske — Menneske!" raabte hun til en Højlænder, der var ved at slæbe af med en Rejsekuffert, „den Kuffert tilhører mig, og den Hatteæske, og den Rejsetaske, og de syv Bylter, og den Papirpose, og vover Han at røre noget af det, skal Han ske en Ulykke".

Højlænderen saa' stivt paa den talende, saa vendte han Hovedet om imod Archibald, og da han ingen Kontraordre fik, tog han Kufferten paa Nakken, og uden at tage yderligere Notits af den fortvivlede Jomfru eller hendes Protester, som han rimeligvis ikke forstod et Ord af, og som han ganske vist vilde have ænset lige saa lidt, i Fald han havde forstaaet dem, travede han af med Jomfru Duttons Gangklæder og bragte Kufferten i god Behold ned i Baaden.

Da Bagagen var bleven sikkert anbragt, hjalp Hr. Archibald Jeanie ud af Vognen, og det var ikke frit for, at hun rystede, da hun blev baaren igjennem Brændingen og sat i Baaden. Han tilbød derpaa at vise sin Medtjener den samme Tjeneste, men hun vægrede sig haardnakket ved at forlade Vognen, hvor hun nu sad i sin Ensomhed og truede alle vedkommende og uvedkommende med at sagsøge dem for Løn og Kostpenge, Tort, Skade og Kreditspilde og opregnede paa sine Fingre alle de Kjoler og andre Klædningsstykker, hun nu syntes at skulle skilles fra for bestandig. Hr. Archibald gjorde sig ikke den Ulejlighed at tale hende til rette, hvilket i Virkeligheden kun lod til yderligere at forøge Damens Forbitrelse. Han sagde blot et Par Ord paa Gælisk til Højlænderne, hvorpaa de snu Bjærgboer forsigtig nærmede sig til Vognen og uden i fjærneste Maade at antyde, hvad de havde i Sinde, pludselig greb saa kraftig

fat i den gjenstridige, at hun hverken kunde slaa fra sig eller stritte imod, og idet de tog hende paa deres Skuldre, saaledes at hun næsten laa vandret udstrakt, løb de ned til Strandbredden med hende og ud igjennem Brændingen, hvorpaa de lagde hende i Baaden, uden at der var sket anden Skade, end at hendes Klæder var bleven en Smule krøllede, men saa overrasket, ydmyget og forskrækket følte hun sig efter denne Transport, at hun i en to, tre Minuter var aldeles maalløs. Folkene sprang imidlertid selv i Baaden; kun en høj Fyr ventede, til de havde stødt fra, saa tørnede han ogsaa ind til sine Kammerater. De tog til Aarerne og roede fra Land, hejsede saa Sejl og stod lystig ud over Fjorden.

„De Skurk af en Skotte!" sagde den rasende Jomfru til Archibald, „hvor tør De vove at behandle en Person som mig paa den Maade?"

„Jomfru", sagde Archibald med uendelig Ro, „det er paa høje Tid, De faar at vide, at De er paa Hertugens Enemærker, og at der ikke er én af disse Fyre, som ikke vilde være lige saa villig til at kaste Dem over Bord som ned i Baaden, i Fald det behagede Hans Herlighed".

„Saa være Herren mig naadig!" sagde Jomfru Dutton. „Havde jeg haft nogen, jeg kunde lide paa, havde jeg aldrig indladt mig med Dem".

„Det er det nu meget for sent at tænke paa, Jomfru Dutton", sagde Archibald; „men jeg forsikrer Dem, at De vil komme til det Resultat, at Højlandene har deres Behageligheder. De vil faa en halv Snes Malkepiger under Deres Regimente paa Inverary, og De kan gjærne smide dem i Søen, om De har Lyst dertil, for Hertugens øverste underordnede har næsten lige saa meget at sige som han selv".

„Det er virkelig en løjerlig Menage, Hr. Archibald", sagde Damen, „men jeg ser, jeg kommer til at finde mig deri. — Er De vis paa, at Baaden ikke synker? Den hælder saa skrækkelig til den ene Side, synes jeg".

„De skal slet ikke være bange", sagde Hr. Archibald, idet han med stor Selvfølelse tog sig en Pris. „Dette Færgested her paa Clyde kjender os, eller, hvad der kommer ud paa det samme, vi kjender det; De skal ikke være bange for, at der tilstøder nogen af vore Folk noget. Vi vilde

have sat over fra den anden Bred, hvis disse Spektakler i Glasgow ikke havde været, men nu var det ikke saa heldigt, at Hans Herligheds Folk passerede igjennem Byen".

„Er De ikke bange, Jomfru Deans?" sagde Mejerijomfruen til Jeanie, som just ikke følte sig vel til Mode, som hun sad dèr ved Siden af Archibald, der selv styrede. „Er De ikke bange for disse vilde Mennesker med deres nøgne Knæ og for denne Nøddeskal af en Baad, der synes at hoppe op og ned som en Skumske i en Mælkespand?"

„Nej — nej — Jomfru", svarede Jeanie noget tøvende, „jeg er ikke bange, for jeg har set Højlændere før, skjønt jeg aldrig har været dem saa nær; og hvad angaar Faren fra de dybe Vande, saa stoler jeg paa, at der er et Forsyn paa Havet saa vel som paa Landjorden".

„Ja", sagde Jomfru Dutton, „det er en skjønne Ting at have lært at læse og skrive, for saa kan man altid sige noget kjønt, hvad der saa end arriverer".

Archibald frydede sig over det Indtryk, hans kraftige Forholdsregler havde gjort paa den umedgjørlige Mejerske, og forstandig og godmodig, som han var, gav han sig nu i Færd med ved blide Midler at sikre det Overtag, han havde faaet over hende ved gavnlig Brug af Magten. Det lykkedes ham saa fuldstændig at gjøre hende indlysende, hvor tom hendes Frygt var, og hvor umuligt det havde været ham at lade hende blive paa Strandbredden i det tomme Kjøretøj, at den gode Forstaaelse imellem Rejsefællerne var fuldt gjenoprettet, før de gik i Land paa Roseneath.

To og fyrretyvende Kapitel.

Øerne i Clydes Munding, som det nu er saa let at komme til med de mange rygende Dampskibe, der hver Dag passere dem, var i vore Fædres Tid øde og affides Steder, der ikke besøgtes af Turister og sjælden nok af andre. De udmærke sig ved en sjælden og afvexlende Skjønhed. Arran, en bjærgrig Alpeø, frembyder en Mangfoldighed af de mest storartede og romantiske Landskaber. Bute har en blidere

Skovkarakter. Cumray-Øerne er, ligesom for at danne en Modsætning til begge disse, grønne, flade og skovløse og er Led i en Slags naturlig Dæmning, der strækker sig tværs over Fjordens Munding, dog saaledes, at Oceanet breder sig i stor Udstrækning imellem de enkelte Dele af den. Roseneath, en mindre Ø, ligger meget højere oppe i Fjorden og nærmest ved dens vestlige Bred, tæt ved det Sted, hvor Søen Gare Loch munder ud, og ikke langt fra Loch Long og Loch Seant eller Holy-Loch, der sno sig ned fra Bjærgene i det vestlige Højland for at munde ud i Clyde.

Paa disse Øer mærker man forholdsvis lidet til de skarpe, kolde Vinde der ellers holde saa slemt Hus med Plantevæxten i Skotland om Foraaret, og med Undtagelse af den jættestærke Arran er de heller ikke synderlig udsatte for Stormene fra Atlanterhavet, da de er omgivne af Land og beskyttes imod Vest af Ayrshires Kyster. Som Følge heraf trives Grædepilen, Hængebirken og andre Træer med tidlig udviklet og fint Løv paa disse af Naturen begunstigede Steder i en Grad, der er ukjendt i vore østlige Egne, og Luften har ogsaa Ord for at være i Besiddelse af den Mildhed, der er heldig for brystsvage.

Særlig Øen Roseneath udmærkede sig i den Grad ved malerisk Skjønhed, at Jarlerne og Hertugerne af Argyle fra Arilds Tid af jævnlig havde opholdt sig der og havde indrettet sig et Fisker- eller Jægerhus, som efterhaanden er blevet saaledes udvidet og forbedret, at det nu er et Slot. Det stod endnu i sin oprindelige Simpelhed, da den lille Baad, vi i Slutningen af forrige Kapitel forlod paa Fjorden, nærmede sig Øen.

Da de lagde til Land ved Strandbredden, som til Dels skjultes af nogle gamle, lave, men bredkronede Ege, imellem hvilke der voxede Hasselbuske, viste der sig en to, tre Personer, der lod til at have ventet paa dem. Jeanie lagde ikke synderlig Mærke til dem, saa det fo'r som et næsten elektrisk Stød igjennem hende, da Matroserne havde baaret hende i Land fra Baaden, og hun blev modtagen af sin Fader med aabne Arme.

Det var alt for vidunderligt, til at hun kunde tro det — det lignede alt for meget en dejlig Drøm, til at hun kunde have den sikre Følelse af, at det var Virkelighed.

Hun viklede sig ud af hans faste og inderlige Favntag og holdt ham ud fra sig i Arms Længde for at forvisse sig om, at det ikke var et Blændværk. Men det var uomtvistelig ham — fromme David Deans, i hans bedste, lyseblaa Søndagsfrakke med store Metalknapper i, med Vest og Benklæder af samme Stof, med de svære Gamascher af tykt, graat Klæde — det var hans Kobberspænder — hans store blaa Lavlænderhue, der var skudt tilbage, idet han hævede sine Øjne imod Himlen i maalløs Taknemlighed — det var hans graa Lokker, der tittede frem under den og faldt ned over de vejrbidte Kinder — det var hans høje, furede Pande, hans klare, blaa Øjne, der, ufordunklede af Aarene, straalede klart og lyst under de buskede, graa Bryn — hans Træk, der plejede at være saa haarde og strænge, men som nu smeltede i et usædvanligt Udtryk af henrykt Glæde, Kjærlighed og Taknemlighed — alt var David Deans'.

„Jeanie — min egen Jeanie — mit gode — mit lydige Barn — Israels Gud være din Fader, thi jeg er dig næppe værdig! Du har udløst os af vort Fangenskab — bragt vort Hus' Hæder tilbage — Herren velsigne dig med sin forjættede og dyrekjøbte Naade! — Han *har* allerede velsignet dig i den gode Gjerning, han har brugt dig som Redskab til".

Det var ikke frit for, at han græd, da disse Ord strømmede ud af ham, skjønt David just ikke var nogen blød Natur. Archibald havde med hensynsfuld Takt fjærnet alle Tilskuere fra dette Møde, saa kun Skoven og den nedgaaende Sol var Vidner til Udbruddet af deres Følelser.

„Og Effie? — og Effie, kjære Fader!" spurgte Jeanie gjentagne Gange ivrig, idet dette Spørgsmaal atter og atter trængte sig frem imellem hendes Ytringer af Glæde og Taknemlighed.

„Det skal du faa at høre — det skal du nok faa at høre", sagde David hurtig, og hver Gang begyndte han igjen at udgyde sig i Taksigelser til Himlen, fordi den havde sendt Jeanie sikkert hjem fra den prælatistiske Døds og det skismatiske Kætteris Land og havde friet hende ud af alle Farer og skjærmet hende imod de brølende Løver paa hendes Vej.

„Og Effie?" gjentog den kjærlige Søster atter og atter.

„Og — og“ — hun vilde gjærne have sagt Butler, men hun bøjede af for det direkte Spørgsmaal — „og Hr. og Madam Saddletree — og Dumbiedikes — og alle andre gode Venner?“

„Har det godt alle sammen — har det godt alle sammen, Herrens Navn være lovet!“

„Og — Hr. Butler — han var ikke rask, da jeg rejste?“

„Han er helt vel — helt kommen sig“, svarede hendes Fader.

„Gud være lovet — men Effie, kjære Fader — Effie?“

„Du vil aldrig faa hende at se mere, mit Barn“, svarede Deans i en højtidelig Tone. „Du er den eneste Kvist, det gamle Træ har tilbage — Lykke og Velsignelse vorde din Lod!“

„Hun er død! — Hun er bleven henrettet! — det er kommet for sent!“ udbrød Jeanie vridende sine Hænder.

„Nej, Jeanie“, svarede Deans i den samme alvorlige, sørgmodige Tone. „Hun lever efter Kjødet og er udfriet af de jordiske Lænker — var hun blot ogsaa udfriet af Satans!“

„Gud se i Naade til os!“ sagde Jeanie. „Kan det ulykkalige Barn have forladt dig for det slette Menneskes Skyld?“

„Det er kun alt for vist“, sagde Deans. „Hun har forladt sin gamle Fader, der har grædt over hende og bedet for hende — hun har forladt sin Søster, der har lidt og arbejdet for hende som en Moder — hun har forladt sin Moders Grav og sit Folks Land for at følge den Belials Søn — hun rømte herfra en Nat“. Han standsede, thi en Følelse af Sorg blandet med bitter Harme betog ham Mælet.

„Og med det Menneske? — det frygtelige Menneske?“ sagde Jeanie. „Hun har forladt os for at følge ham? — O, Effie, Effie, hvem skulde have troet det efter en saadan Naade som den, der er bleven dig til Del!“

„Hun forlod os, mit Barn, fordi hun ikke hørte os til“, svarede David. „Hun er en visen Gren og vil aldrig bære Naadens Frugt — hun er som en Syndebuk gaaet ud i Ørkenen og har, det tror jeg for vist, taget vort lille Samfunds Synder med sig. Gid hun maa have Verdens

Fred og en bedre Fred, naar hun faar Naade til at søge den! Hører hun til Hans udvalgte, vil Hans Besøgelses Tid visselig komme. Hvad vilde hendes Moder, den berømmelige og mindeværdige Kvinde Rebecca M'Naught have sagt, hun, hvis Minde er ligervis som en sødt duftende Blomst i Newbattle og en Skaal med Virak i Lugton? Men det faar saa være — lad hende fare — lad hende gaa sin Gang — lad hende bide i sit eget Bidsel — Herren kjender sin Tid — hun var mine Bønners Barn og kan ikke være bleven et rent Fortabelsens Barn. Men, Jeanie, lad aldrig — aldrig mere hendes Navn vorde nævnet imellem dig og mig — hun er gaaet fra os, ligervis som Bækken udtørres i Sommerens Hede, som den taalmodige Hjob siger — lad hende fare og vorde glemt".

Der opstod en sørgmodig Pause, efter at gamle Deans havde talt. Jeanie vilde gjærne have haft noget nærmere at vide om Søsterens Flugt, men den Tone, i hvilken Faderen havde udtalt sit Forbud, var afgjørende. Hun var lige ved at ville fortælle om den Samtale, hun havde haft med Staunton i hans Faders Præstegaard, men idet hun hastig i sin Hukommelse gjennemløb de nærmere Omstændigheder, kom hun til det Resultat, at den snarere var egnet til at forøge end til at formindske Faderens Bekymring. Hun ledte derfor Talen bort fra dette pinlige Æmne, idet hun besluttede at opsætte yderligere Spørgsmaal, til hun traf Butler, af hvem hun ventede en nøjagtig Redegjørelse for, hvorledes det hang sammen med Søsterens Flugt.

Men hvornaar vilde hun træffe Butler? — Hun kunde ikke andet end gjøre sig selv dette Spørgsmaal, især da hendes Fader, som om han var opsat paa at komme til at tale om noget andet end sin yngste Datter, pegede paa Dunbartonshires Kyst lige overfor og spurgte, om hun ikke syntes, at det kunde være et herligt Sted at bo paa, og fortalte, at det var hans Agt at flytte sit jordiske Tabernakel til disse Egne, „eftersom han formedelst sin Indsigt i Landvæsenet og alt, hvad der angik Kvægavl, var bleven opfordret af Hans Naade Hertugen af Argyle til at have Opsynet med en Faaregaard, Hans Naade selv havde anlagt til Forbedring af Racen".

Jeanie blev tung om Hjærtet, da hun hørte dette.

Hun indrømmede, at det var en kjøn og god Egn, og at den skraanede rart imod Vest, og hun tvivlede ikke om, sagde hun, at Kvæget kunde have det godt der, for Græsset var grønt nok at se til i Betragtning af den Tørke, det havde været. Men det var saa langt hjemmefra, og hun troede, hun tit vilde tænke paa de smukke Enge ved St. Leonards' Klipper, saa fulde af Tusindfryd og gule Engblommer, som de var.

„Tal ikke om det, Jeanie", sagde hendes Fader, „jeg vil helst aldrig høre det Sted nævne mere — det vil sige, naar Auktionen er overstaaet og Regningerne betalte. Men jeg har taget alle de Høveder her over, som jeg antog, du holdt mest af. Der er Tusindfryd, og der er din egen brogede Ko og den lille med den hvide Blis, den, som du kaldte — naa, jeg behøver ikke at sige, hvad du kaldte den —, men jeg kunde ikke lade dem sælge dit Kjæledyr, skjønt Synet af det nok vil gjøre os tunge om Hjærterne somme Tider — men det er jo ikke det stakkels umælende Kreaturs Skyld. — Og et Par Høveder har jeg beholdt, og jeg lod Folkene drive dem foran Faarene, paa det at man kunde sige, som de sagde, da Jesse Søn vendte hjem fra Slaget. 'Dette er Davids Bytte'."

Ved at spørge sig nærmere for fik Jeanie paa ny Lejlighed til at beundre sin Ven Hertugen af Argyles store Rundhaandethed. Da han oprettede en Slags Forsøgsstation i Udkanten af sine store højlandske Godser, havde han været noget i Forlegenhed med at finde en passende Person, han kunde sætte til at have Opsigt med den. Den Samtale, Hans Herlighed havde haft med Jeanie Deans om landøkonomiske Materier, da de kjørte tilbage fra Richmond, havde bragt ham paa den Tanke, at hendes Fader, hvis Erfaring og Held hun jævnlig dvælede ved, netop maatte være den Mand, han trængte til. Da den Betingelse, der var bleven knyttet til Effies Benaadning, gjorde det højst rimeligt, at David Deans vilde bryde op fra sit Bosted i St. Leonards', dukkede denne Tanke igjen op hos Hertugen med endnu større Magt, og da han var en Enthusiast saa vel i Henseende til Landvæsen som til Gavmildhed, mente han at handle i begges Interesse ved at skrive til sin Agent i Edinburgh og bede ham skaffe sig

paalidelig Oplysning om David Deans, Kvægopdrætter osv. i St. Leonards', og, hvis de Oplysninger, han fik, stemte med, hvad han havde hørt om Manden, uopholdelig fæste ham til Opsynsmand paa hans Yndlingsgaard i Dunbartonshire paa de mest rundhaandede Betingelser.

Agenten overbragte gamle David dette Forslag Dagen efter, at hans Datters Benaadning var kommen til Edinburgh. Han havde allerede besluttet at forlade St. Leonards'; den Ære at modtage en udtrykkelig Opfordring fra Hertugen af Argyle til at føre Tilsynet paa et Omraade, hvor der krævedes saa megen Dygtighed og Driftighed, var i og for sig overordentlig smigrende, saa meget mere som den brave David, der ikke var fri for at nære store Tanker om sin egen Dygtighed, kom til den Overbevisning, at han ved at modtage dette Hverv paa en Maade vilde gjengjælde Huset Argyle den store Godhed, det havde vist ham. Betingelserne, deri indbefattet Ret til Græsning for et lille Kvæghold for hans egen Regning, var overmaade gunstige, og Davids skarpe Blik opfattede strax, at Stedets Beliggenhed var meget gunstig for Handel med højlandsk Kvæg. Der var ganske vist Fare for „Hærgang" fra de nærliggende Bjærge, men Hertugen af Argyles frygtede Navn vilde yde fortrinlig Sikkerhed i saa Henseende, og en ringe Afgift i „Beskyttelsespenge", skjønnede David, vilde fuldstændig klare Sagen.

Der var imidlertid endnu to Punkter, der gjorde ham betænkelig. For det første var der Hensynet til, hvorledes den Præst var beskaffen, hvis Menighed han skulde slutte sig til, men hvad dette vanskelige Punkt angik, fik han, som Læseren strax vil se, fuldkommen tilfredsstillende Oplysninger. Den anden Hindring var den Betingelse, hans yngste Datter var undergiven, og som nødte hende til at forlade Skotland for saa lang en Aarrække.

Juristen smilede og sagde, at der ikke var nogen Grund til at tage det saa strængt med den Bestemmelse; naar hans Datter rejste bort fra Skotland i nogle Maaneder eller, om saa skulde være, blot i nogle Uger og saa kom til sin Faders nye Bosted fra Vestkysten af England, vilde ingen faa noget at vide derom, i alt Fald ingen, der havde enten Ret eller Lyst til at volde hende Bryderier. Hans Naades

udstrakte, nedarvede Jurisdiktionsret hindrede andre Øvrighedspersoner i at blande sig i de Folks Anliggender, der opholdt sig paa hans Godser, og de, der var umiddelbart afhængige af ham, vilde faa Ordre til at lade den unge Pige være i Fred. Naar hun opholdt sig paa Grænsen af Højlandet, kunde man for øvrigt sige, at hun var uden for Skotland, det vil sige uden for den almindelige Lovgivnings og Civilisations Omraade.

Gamle Deans lod sig ikke fuldstændig berolige ved dette Ræsonnement, men Effies Flugt, der fandt Sted den tredje Nat, efter at hun var bleven sat paa fri Fod, gjorde ham Opholdet i St. Leonards' saa modbydeligt, at han strax gik ind paa det Forslag, der var bleven gjort ham, og med Glæde greb den Idé, Hertugen havde givet ham, at overraske Jeanie ved strax at bryde op. Hertugen havde meddelt Archibald alt dette og paalagt ham at handle i Overensstemmelse med de Instruktioner, han vilde faa fra Edinburgh, og i Henhold til hvilke han førte Jeanie til Roseneath.

Fader og Datter oplyste gjensidig hinanden om disse Omstændigheder, idet de snart stod stille, snart gik langsomt op imod Huset, der skimtedes imellem Træerne en halv Fjerdingvej fra den lille Bugt, hvor Baaden havde lagt til.

Da de nærmede sig Huset, meddelte David Deans med et barskt Smil — det højeste, hans Ansigt kunde drive det til i Retning af Udtryk for Munterhed —, at der baade boede en velbaaren og en velærværdig Herre i det. Den velbaarne Herre var Hans Velbaarenhed Lairden af Knocktarlitie, der var Godsforvalter hos Hertugen af Argyle, en højlandsk Adelsmand skaaren over samme Læst som de fleste andre af dem, sagde David, nemlig en hidsig og vredladen Herre, der kun brød sig lidet om de højere Ting, der høre til Frelsen og ogsaa var gridsk paa denne Verdens Goder uden at skjelne synderlig imellem mit og dit, men for Resten en brav og gjæstfri Herre, som man gjorde klogest i at staa paa en god Fod med — for Højlænderne var hidsige, overmaade hidsige. Hvad den velærværdige Herre angik, saa havde Hertugen af Argyle kaldet ham — David vilde ikke for alt i Verden have kaldt ham Præst — til at forestaa Kirken i det Sogn, deres Gaard laa i, og der var Rimelighed for, at han kunde være god og gavnlig for de kristne

Sjæle i Sognet, der hungrede efter den himmelske Manna, for de havde længe maattet nøjes med den bedærvede højlandske Sæd, der raktes dem af Hr. Duncan Mac-Donought, den forrige Sognepræst, som begyndte hver Dag, baade hellig og søgn, med Brændevinsflasken. „Men jeg har ikke nødig at fortælle dig mere om Fyren", sagde David, idet han atter smilede barskt, „for jeg tror nok, du kjender ham, og der kommer han".

Hun kjendte ham virkelig, thi det var ingen anden end Reuben Butler i egen Person.

Tre og fyrretyvende Kapitel.

Denne anden Overraskelse var bleven beredt Jeanie Deans af den samme ædelmodige Troldmand, hvis Tryllestav havde flyttet hendes Fader fra St. Leonards' Klipper til Bredderne af Gare-Loch. Hertugen af Argyle var ikke den Mand, der glemte en Taknemlighedsgjæld, hans Bedstefader havde ladet gaa i Arv til ham, og det kom gamle Bibel-Butlers Sønnesøn til gode. Han havde i sit stille Sind besluttet, at Reuben Butler skulde have Kaldet i Knocktarlitie, som just var bleven ledigt ved den forrige Præsts Død. Hans Agent fik derfor fornøden Ordre i saa Henseende, forudsat dog, at det viste sig, at Butlers Kundskaber og Karakter gjorde ham skikket til Embedet. Ved at forhøre sig kom Agenten til det Resultat at begge Dele var højst tilfredsstillende ligesom alt, hvad han hørte om David Deans.

Ved denne Kaldelse gavnede Hertugen af Argyle sin Veninde og Protegée endnu mere, end han selv anede, idet han bidrog til at fjærne de Betænkeligheder, hendes Fader muligvis kunde nære overfor dette Parti, som han ikke havde nogen som helst Forestilling om, at der for Alvor var tænkt paa.

Vi har allerede bemærket, at Deans til en vis Grad nærede Fordom imod Butler, hvilket muligvis for en Del hidrørte fra, at han havde en Anelse om, at den fattige

Underlærer havde et godt Øje til hans ældste Datter. Dette var nemlig i Davids Øjne et Vidnesbyrd om syndigt Overmod, selv om det ikke førte til nogen aabenlys Bejlen eller formeligt Frieri. Den levende Deltagelse, Butler havde vist ham i hans Sorg, efter at Jeanie havde begivet sig paa sin Rejse til London, og som han derfor antog hidrørte fra Ærbødighed for ham personlig, havde imidlertid i høj Grad formildet den noget pirrelige Stemning, David undertiden havde næret overfor ham. Og medens han saaledes følte sig velvillig stemt imod Butler, indtraf der en anden Begivenhed, der fik stor Indflydelse paa den gamle Mand.

Saa snart Forskrækkelsen over Effies Flugt var forvunden, var det første, Deans tænkte paa, at skrabe Penge sammen for at betale Lairden af Dumbiedikes, hvad han havde lagt ud i Anledning af Effies Proces og til Rejsepenge for Jeanie. Lairden, Klepperten, den trekantede Hat og Tobakspiben havde ikke vist sig i St. Leonards' i mange Dage, saa da han vilde betale sin Gjæld, var David nødt til i egen Person at begive sig til Dumbiedikes' Herresæde.

Der forefandt han alt i en uventet Travlhed. Der var Haandværkere, som var i Færd med at tage nogle af de gamle Tapeter ned og hænge andre op, med at lave om, gjøre i Stand, høvle, male og hvidte. Det gamle Hus, som saa længe havde været øde og forfaldent, var ikke til at kjende igjen. Lairden selv lod til at være noget forstyrret, og skjønt han tog venlig imod Deans, savnede Modtagelsen noget af den ærbødige Hjærtelighed, han plejede at vise ham. Der var ogsaa foregaaet en Forandring — David kunde ikke rigtig gjøre sig rede for, hvori den egentlig bestod — med denne Proprietarius' ydre Menneske — han var bedre klædt, og der var kommet noget pynteligt i den Maade, han bar Klæderne paa, hvilket var noget ganske nyt. Om det saa var den gamle Hat, var den bleven fixet op; Krampen var ny, Tresserne var pudsede, og i Stedet for at sidde ned i Nakken eller ned over Øjnene, som det kunde træffe sig, sad den nu fiffig paa Snur.

David Deans kom frem med sit Ærinde og talte Pengene op. Dumbiedikes hørte opmærksomt paa, hvad han sagde, talte meget omhyggelig Pengene efter og afbrød David i en Udvikling om Judæ Udløsning af Fangenskabet

for at spørge ham, om han ikke syntes, at et Par af Guldstykkerne var lovlig lette. Da han var bleven beroliget i saa Henseende, havde puttet Pengene i Lommen og underskrevet en Kvittering, sagde han lidt tøvende: „Jeanie har vel skrevet Dem til, Fatter?"

„Om Pengene?" svarede David. „Ja, vel har hun det".

„Og skriver hun ikke mere om mig?" sagde Lairden.

„Ikke andet end gode og kristelige Ønsker — hvad skulde hun vel skrive andet?" svarede David, som nu fuldt og fast ventede, at Lairdens langvarige Bejlen — i Fald hans Hængen over Jeanie fortjener at kaldes med dette Navn — nu var sin Afslutning nær. Det var den ogsaa, men ikke paa den Maade, han ønskede eller ventede.

„Naa ja, hun kjender sig selv bedst, Fatter. Jeg har jaget Jenny Balchristie og hendes Søskendebarn paa Porten. De var noget ledt Pak — stjal Kjød og Malt og lod Karlene kjøre Kul væk. — Jeg holder Jaord i Morgen, og paa Søndag staar Brylluppet".

Hvad David nu end følte ved denne Meddelelse, var han for stolt og rolig, til at det var til at mærke paa hans Væsen og Miner, at han blev ubehagelig overrasket.

„Jeg ønsker Dem til Lykke, Herre, Hans Velsignelse, fra hvem Lykken kommer. Ægtestanden er en hæderlig Stand".

„Og jeg kommer ind i en hæderlig Familie, David — Lairden af Lickpelfs yngste Datter — hun sidder ved Siden af os i Kirken, derved kom jeg til at tænke paa det".

Der var ikke videre at gjøre ved den Ting end at ønske Lairden til Lykke endnu en Gang, smage paa hans Brændevin og saa gaa hjem til St. Leonards' opfyldt af Betragtninger over de menneskelige Vilkaars og Beslutningers Omskiftelighed. Tanken om, at Jeanie en skjønne Dag vilde blive Lady Dumbiedikes, havde imod hans Vilje faaet mere Magt over Davids Sjæl, end han selv anede. I alt Fald havde han altid anset det for et Parti, som det til enhver Tid stod i hans Datters Magt at faa i Stand, naar det behagede hende at give sin tavse Elsker en Smule Opmuntring, og nu var det forbi for stedse. David var derfor ikke i nogen synderlig behagelig Sindsstemning paa Hjemvejen, skjønt han jo ellers var en god Mand. Han var

vred paa Jeanie, fordi hun ikke havde opmuntret Lairden — han var vred paa Lairden, fordi han havde trængt til Opmuntring — og han var vred paa sig selv, fordi han i det hele taget var vred i denne Anledning.

Da han kom hjem, fik han at vide, at Hertugen af Argyles Agent ønskede at tale med ham for at faa Sagen i Orden. Efter at have hvilet sig lidt maatte han derfor af Sted igjen til Edinburgh, saa at gamle May Hettly erklærede, „at Enden paa alt dette hersens nok blev, at Husbond rendte Benene af sig".

Da Sagen angaaende Gaarden var drøftet og gaaet i Orden, meddelte Agenten David Deans som Svar paa hans Spørgsmaal om, hvorledes det stod til med Religionen, at det var Hertugens Ønske at kalde en fortræffelig ung gejstlig ved Navn Reuben Butler til Præst i det Sogn, han skulde bo i.

„Reuben Butler!" udbrød David. „Reuben Butler, Hjælpelæreren i Libberton?"

„Just ham", sagde Hertugens Agent. „Hans Naade har hørt ham udmærket omtale, og han skylder ham desuden en Del Forbindtlighed fra gammel Tid af — der er ikke mange Præster, der har saa gode Kaar, som jeg har Ordre til at byde Hr. Butler".

„Forbindtlighed? — Hertugen? — Forbindtlighed overfor Reuben Butler — Reuben Butler Præst i den skotske Kirke!" udbrød David i grænseløs Forbavselse, thi det Uheld, der hidtil havde fulgt Butler i alle hans Foretagender, havde bevirket, at han betragtede ham som en af disse Fortunas Stifsønner, som Gudinden behandler med ubarmhjærtig Strænghed og til sidst gjør fuldstændig arveløse.

Der er maaske intet Tidspunkt, paa hvilket vi er saa tilbøjelige til at nære høje Tanker om en Ven, som naar vi opdager, at han staar højere i andres Omdømme, end vi troede. Da David havde faaet Sikkerhed for, at det havde sin Rigtighed med Butlers forandrede Udsigter, udtalte han sin store Tilfredshed med, at det gik ham saa godt her i Verden, hvilket, bemærkede han, udelukkende skyldtes ham (David). „Jeg raadede hans stakkels Bedstemoder, som kun var en sølle en, til at lade ham studere til Præst, og jeg forudsagde, at naar Herren vilde velsigne hans Stræben,

vilde han blive en vel pudset Lanse i Templet. Han er maaske noget for stolt af sin verdslige Lærdom, men en god Knøs er han, og han har det, det kommer an paa — som Præsterne er nu om Stunder, vil De finde ti, der er ringere end Reuben Butler, for hver én, der er bedre".

Han sagde Farvel til Agenten og gik hjem glemmende sin Træthed over de forskjellige Betragtninger, denne mærkværdige Meddelelse gav Anledning til. Den brave David havde nu, som andre store Mænd, den Opgave at forlige sine spekulative Grundsætninger med de faktiske Forhold, og det gik ham, som det gaar andre store Mænd, naar de gjør sig alvorlig Umag dermed — det lykkedes saa taalelig.

Kunde Reuben Butler med god Samvittighed modtage dette Kald i den skotske Kirke, prisgiven, som denne efter Davids Mening for Tiden var, til den borgerlige Magts Overgreb og Vilkaarlighed? Det var det afgjørende Spørgsmaal, og han overvejede det omhyggelig. Den skotske Kirke var løsreven fra sin Grundvold og havde mistet største Delen af sin Myndighed — saa at sige sit Artilleri og sine Faner, men den havde endnu ivrige og velsignelsesrige Ordets Forkyndere og andægtige Menigheder, og hvor mange Pletter og Brøst den end havde, var dens Lige dog ikke at finde paa Jorden.

Davids Betænkeligheder havde været alt for mange og alt for smaalige, til at han nogen Sinde havde set sig i Stand til afgjort at slutte sig til noget af de Partier, der af forskjellige Grunde fuldstændig havde skilt sig fra Folkekirken. Han havde ofte deltaget i Altergangen hos dem af Statens Præster, der stod nærmest ved de gamle presbyterianske Forbilleder og Grundsætninger fra 1640. Og skjønt der var mangt og meget i dette System, der trængte til at ændres, huskede han dog, at han, David Deans, altid selv i Ydmyghed havde hævdet den gode gamle Sag paa lovlig Maade uden at indlade sig paa Yderligheder saasom at træde ud af den bestaaende Kirke eller deslige. Som en Modstander af al Separatisme kunde han imidlertid godt trives sammen med en Præst i den skotske Kirke efter dens nuværende Ordning. Ergo kunde Reuben Butler tage imod Kaldet i Knocktarlitie, uden at han behøvede at unddrage ham sin Gunst eller sit Venskab — quod erat demon-

strandum. Men saa var der det andet vanskelige Punkt, det angaaende Kaldsretten, som David Deans altid havde hævdet var det samme som at bryde ind igjennem Vinduerne og over Murene og snyde og sulte Sjælene i et helt Sogn for at klæde ham op, der fik Kaldet, og fylde hans Bug.

Denne Kaldelse fra Hertugen af Argyle var og blev derfor et Lem af Afgudsbilledet, en Frugt af det onde Træ, hvor værdig og ophøjet denne Adelsmand end var, og vilde David være sine Grundsætninger tro, kunde han ikke faa sig til at godkjende denne Handling. Men dersom Sognefolkene selv var enige med Hertugen om at kalde Reuben Butler til Præst, var det ikke saa afgjort, at den ulyksalige Kaldsret burde afholde ham fra at nægte dem sin gejstlige Bistand. Naar de ældste kaldte ham til Præst, var det deres Fejl, i Fald de i Virkeligheden snarere kaldte ham i Henhold til Hertugens Kaldsret end ved en fra Menigheden udgaaet almindelig Kaldelse, og David indrømmede, at det var en grov Fejl. Men dersom Reuben Butler modtog en Kaldelse fra dem, hvis Sjæleførger han skulde være, og som selv havde udtalt Ønsket om at faa ham til Præst, kunde David efter og atter og atter at have overvejet Sagen ikke indse andet, end at han trygt kunde følge den, og dertil bidrog det lille Ord dersom mægtig.

Der var endnu en tredje Anstødssten — den Ed, Regeringen krævede af sine Præster, og i hvilken de anerkjendte en erastiansk Konge og et erastiansk Parlament og indrømmede Gyldigheden af Englands og Skotlands Forening, der gjorde det sidst nævnte Rige til en Del af det først nævnte, i hvilket Prælatismen, Papismens Søster, havde grundet sin Trone og knejsede med sin Bispehues Horn. Dette var Kjendetegn paa Frafald, som ofte havde faaet David til at raabe: „Ve mig! Ve mig! Det skærer mig helt ind i Hjærtet!“ Og han mindedes, hvorlunde en from Matrone var bleven baaret ud af Fængselskirken saa fuldstændig daanet, at hverken Brændevin eller brændte Fjer hjalp, blot fordi hun havde hørt de forfærdelige Ord: „Saaledes have vore aandelige og verdslige Herrer besluttet“, udtalte fra en skotsk Prædikestol som Indledning til Kundgjørelsen angaaende Porteous-Optøjerne. Denne Ed var derfor en ugudelig Eftergivenhed og en gruelig Vederstyggelighed — en Synd

og Snare — en Fare og et Frafald. Men denne syndige Ed blev ikke altid krævet. Præsterne tog Hensyn til deres egen og deres Brødres ømme Samvittighed, og det var først senere, at Linerne blev strammede af Generalsynoderne og de ældste. Det tidligere anførte mæglende lille Ord kom derfor ogsaa her David til Undsætning. Dersom en Præst ikke udtrykkelig blev opfordret til at vise denne gruelige Eftergivenhed, og dersom han fik Adgang til Kirken uden at trænge sig derind, men lovlig kaldet og ansat, naa ja, saa mente David Deans, at naar alt kom til alt, kunde bemeldte Sjæleſørger nok med Rette nyde de aandelige og timelige Goder, Kaldet i Knocktarlitie medførte, Gage, Præstegaard, Præstegaardsjorder og alt, hvad dertil hørte.

De bedste og ærligste Mennesker lade sig saa stærkt paavirke af de faktiske Forhold, at det vilde være grusomt at undersøge alt for nøje, hvor meget Faderkjærligheden bidrog til at forøge Vægten af disse sindrige Argumenter. Man bør tage Hensyn til David Deans' Stilling. Han havde lige mistet én Datter, og hans førstefødte, som han skyldte saa meget, var som Følge af Dumbiedikes' hurtige Beslutning afskaaren fra de højtflyvende Forhaabninger, David havde næret om, at hun en Gang vilde blive Frue paa Lairdens Herresæde. Just som denne Skuffelse hviler tungt paa hans Sind, træder Butler frem for hans Fantasi — ikke længere som den forsultne, luvslidte Underlærer, men fed og trivelig og pæn, som den velstaaende Præst, elsket af sin Menighed, exemplarisk i sit Liv, myndig i sin Forkyndelse af Ordet, en Kirkens Tjener, hvis Lige aldrig før havde været set i Højlandene, omvendende Syndere, som Hyrdehunden jager Faarene tilbage, naar de er løbne ud af Flokken, Hertugen af Argyles Yndling og med en Løn af otte Hundrede Pund Skotsk om Aaret samt Tiende in natura. Det var et Parti, der efter Davids Mening gav tifold Erstatning for den Skuffelse, han havde lidt med Hensyn til Dumbiedikes, for saa vidt som vor brave Ven i St. Leonards' nærede ganske anderledes høje Tanker om en myndig Ordets Forkynder end om en slet og ret Godsejer. Det faldt ham ikke ind som noget, der yderligere kunde tale for dette Parti, at Jeanie maaske selv kunde have et Ord at give med i Laget, thi den brave Mand tænkte aldrig paa

at tage hendes Følelser med paa Raad, lige saa lidt som han kunde tænke sig den Mulighed, at hendes Tilbøjelighed maaske kunde gaa i en anden Retning end hans egen.

Resultatet af hans Overvejelser blev, at han følte sig opfordret til at tage hele Sagens Ledelse i sin egen Haand og at skjænke Menigheden i Knocktarlitie en værdig Sjælesørger, for saa vidt som det var muligt uden synding Eftergivenhed eller Frafald. David sendte derfor Bud efter Reuben Butler med den skikkelige Kjærnemælkshandler i Libberton. Ikke engang overfor dette værdige Sendebud formaaede han at skjule visse svulmende Fornemmelser af Vigtighed, hvisaarsag Manden efter at have udrettet sit Ærinde hos Underlæreren tilføjede, at „Fatter i St. Leonards' nok havde vigtigt nyt at melde, for han saa' saa storartet ud som en Hane, der spankulerer om paa en Mødding med Træsko paa".

Man kan let tænke sig, at Butler øjeblikkelig efterkom Opfordringen. Han var en ligefrem Natur, hvis Hovedtræk var Hæderlighed, Forstandighed, og Jævnhed, men i dette Tilfælde gav Kjærligheden ham en vis Snedighed. Han havde faaet Nys om den Gunst, Hertugen af Argyle tænkte paa at vise ham — hvorledes han var til Mode derved, kan kun de forestille sig, for hvem der, efter at de har slidt og slæbt i Fattigdom, pludselig aabner sig Udsigt til en uafhængig og agtet Stilling. Han besluttede imidlertid, at den gamle Mand skulde have hele Fornøjelsen af efter sin egen Mening at være den første, der meddelte ham den vigtige Nyhed. Han besluttede ogsaa, at han i den forestaaende Samtale vilde give David Deans Lov til at udbrede sig vidtløftig om Forslaget med alle dets Konsekvenser, og ikke irritere ham hverken ved at afbryde ham eller sige ham imod. Det var det fornuftigste, han kunde gjøre, thi skjønt der var adskillige Betænkeligheder, David Deans kunde klare til sin egen Tilfredshed, vilde han paa ingen Maade have syntes om at faa dem klarede for sig af nogen som helst anden, og at indvikle ham i en Disput vilde være den sikre Vej til at faa ham til for Tid og Evighed at holde fast ved den Anskuelse, Butler bestred.

Deans modtog sin unge Ven med en vigtig Værdighed, som virkelig Ulykke længe havde faaet ham til at aflægge,

og som mindede om den Tid, da han udøvede en saa imponerende Myndighed over Enken Butler og foreskrev, hvorledes Jorderne ved Beersheba skulde dyrkes. Han underrettede med stor Vidtløftighed Reuben om, hvorlunde han havde i Sinde at forlade sit nuværende Hjem for at overtage Hertugen af Argyles Faaregaard i Dumbartonshire, og opregnede med umiskjendelig Selvtilfredshed de forskjellige Fordele, der var forbundne med hans nye Stilling, hvorhos han imidlertid meddelte sin taalmodige Tilhører, at det, der især drev ham til at gaa ind paa Forslaget, var Bevidstheden om, at han ved sin Forstand paa Kreaturer og deres Behandling kunde yde Hertugen af Argyle de vigtigste Tjenester — „og han havde ham jo saa meget at takke for i sin nys overstandne Ulykke" — ved disse Ord fordunklede en Taare den Stolthed, der lyste den gamle Mand ud af Øjnene.

„At sætte en uvidende Højlænder til den Bestilling gik jo slet ikke an", vedblev han, „for hvad andet kunde man vente sig af ham, end at han vilde blive en Overhyrde som den ugudelige Edomiter Doeg, medens det er sikkert, at saa længe dette graa Hoved staar i Spidsen derfor, skal der blive ført for hvert eneste Kreatur, som om de var Faraos fede Køer. Og nu, Reuben, naar du nu, min Gut, ser os flytte vort Telt til et fremmed Land, saa vil du se med Sorg og Bedrøvelse efter os og tænke paa, hvem du nu skal raadføre dig med angaaende din Færd i disse vanskelige og fornægtende Tider, og saa vil du sikkert mindes, at den gamle David Deans har været et Redskab til at hjælpe dig op af Schismaets og Kætteriets Sump, som din Faders Hus fandt Fornøjelse i at vælte sig i. Og ofte, naar du trænges af besnærende Fristelser og Prøvelser og Hjærtevé, du, der er ligervis som en Rekrut, der første Gang følger Trommen, vil du sikkerlig savne den gamle, gjæve og erfarne Veteran, der har oplevet mangen en drøj Dag og hørt Kuglerne pibe om Ørene paa sig lige saa mange Gange, som han har Haar paa sit gamle Hoved".

Det er nok muligt, at Butler i sit stille Sind var af den Mening, at Hentydningen til hans Stamfaders religiøse Anskuelser kunde have været sparet, eller at han var hovmodig nok til at mene, at i den Alder, han var i, og med

den Dannelse, han havde, var han nok Mand for at holde sin Kurs uden at behøve Lods. Men han svarede blot, at det gjorde ham ondt, at han skulde skilles fra en gammel, prøvet og hengiven Ven.

„Ja, hvad skal vi gjøre ved den Ting, Mand?" sagde David, idet han lagde sit Ansigt i Folder til en Slags Smil. „Hvad skal vi gjøre ved det? — Det kan du næppe sige mig, hvad? — Det maa du lade andre Folk om — Hertugen af Argyle og mig, Reuben. Det er en god Ting at have Venner her i Verden — og hvor meget bedre er det ikke at have Part i den hinsidige!"

Og David, hvis Fromhed ganske vist ikke altid passede til Lejligheden, men altid var lige saa oprigtig, som den var fyrig og hyppig gav sig Luft, saa' ærbødig op imod Himlen og standsede. Butler sagde, at han med stor Fornøjelse vilde høre sin Vens Mening om saa vigtig en Sag, hvorpaa David atter tog Ordet.

„Hvad mener du nu, Reuben, om et Præstekald — et almindeligt Præstekald under den nuværende Forfatning? — Naar der blev tilbudt dig et saadant, vilde du saa kunne modtage det, og med hvilke Forbehold? — Jeg spørger kun, fordi jeg vil vide din Mening om den Ting".

Butler svarede, at i Fald et saadant Tilbud blev gjort ham, vilde han rimeligvis først overveje, om der var Udsigt til, at han kunde være til nogen Nytte for det Sogn, man vilde kalde ham til, og dersom han fandt, at det nok kunde være rimeligt, kunde hans Ven jo nok indse, at det i alle andre Henseender vilde være meget fordelagtigt for ham.

„Det har du Ret i, Reuben, det har du rigtig nok Ret i, min Gut", svarede hans faderlige Ven og Raadgiver, „din egen Samvittighed maa du først og fremmest gjøre til Pas — for hvordan skal den kunne lære andre, som selv har tilegnet sig Skriften saa daarlig, at han for usel timelig Vindings Skyld saasom Jord og Præstegaard, Penge og Tiende in natura griber efter, hvad der ikke stemmer med hans Anskuelser om de aandelige Ting — eller som gjør sin Kirke til et Skalkeskjul, bag hvilket han sigter efter timelig Fordel. Men jeg tænker paa det, som bedre tjener dig til Baade — og særlig maa du passe paa, at du ikke udelukkende følger dit eget Hoved, for det fører til slemme

Fejltagelser, Frafald og saadant noget baade til højre og venstre. Om der nu oprandt saadan en Prøvelsens Dag for dig, Reuben, der er saa ung, om det end nok kan være, at du er dreven i de verdslige Tungemaal, besynderlig dem, der taltes i Rom, hvor nu den purpurklædte Afgud troner, og af Grækerne, for hvem Evangeliet var en Daarskab, saa maa de, der vil dig vel, indstændig bede dig om at raadføre dig med saadanne forstandige og standhaftige og i Storm og Uvejr prøvede Bekjendere, som ved, hvad det er at ligge i Skjul imellem Bjærge og i Moser, i Morasser og Huler og hellere at sætte Hovedet paa Spil end opgive Hjærtets Renhed".

Butler svarede, at naar han havde en saadan Ven, som han haabede og stolede paa, han havde i Deans, der havde oplevet saa mange Skæbnens Omskiftelser i det forrige Aarhundrede, vilde han i høj Grad være at dadle, i Fald han ikke drog sig hans Erfaring og venskabelige Raad til Nytte.

„Vel — vel, Reuben", sagde David Deans indvendig jublende, „sæt nu, du var i det Tilfælde, jeg har omtalt, saa vilde jeg anse det for min Skyldighed for en Sikkerheds Skyld at gaa lige til Sagens Kjærne og blotte alle vor Tids Saar og Bylder, dens Brøst og Spedalskhed for dig og at raabe højt og ikke fortie noget".

Nu var David Deans i sit Element. Han begyndte sin Undersøgelse af den kristne Kirkes Lærdomme og Tro med selve Culdee'rne, fra hvem han gik over til John Knox — fra John Knox gik han over til Nonkonformisterne i Jakob den sjettes Tid — Bruce, Block, Blair og Livingstone — fra dem til det kortvarige Tidsrum, da den presbyterianske Kirke omsider stod sejrrig, indtil den blev kuldkastet af de engelske Independenter. Saa kom Prælatismens og Tolerancens sørgelige Tid med alle dens bedrøvelige Følger, til han naaede Kong Jakob den andens Tid, i hvilken han efter sin egen Mening havde deltaget i Begivenhederne og lidt for sin Tro saaledes, at han ikke var bleven ganske ubemærket. Saa maatte Butler finde sig i at høre paa en yderst detailleret og med en Mængde Noter forsynet Fremstilling af, hvad han havde hørt mange Gange før — nemlig

hvorlunde David Deans var bleven indespærret i Jærnburet i Fængslet i Canongate, samt Aarsagen dertil.

Vi vilde begaa en stor Uret imod vor Ven David Deans, i Fald vi forbigik en Tildragelse, som han selv ansaa for at have bidraget væsentlig til hans Navnkundighed. En drukken Dragon af den kongelige Garde — Francis Gordon hed han — havde jaget en fem, sex Whigger op af deres Skjul, deriblandt vor Ven David, og da han saa havde tvunget dem til at staa stille og gav sig til at skjælde dem ud, trak en af dem en Lommepistol frem og skjød ham. David plejede at smile og ryste paa Hovedet, naar nogen spurgte, om det var ham, der havde været Redskabet til at udrydde denne ugudelige Forfølger af de troende af Jorden. Det var i Virkeligheden uvist, om Æren for denne fortjenstlige Handling tilkom ham eller hans Ven Patrick Walker, Bissekræmmeren, hvis Skrifter han holdt saa meget af at citere. Ingen af dem skjøttede om at gjøre ligefrem Krav paa Æren for at have bragt Hr. Francis Gordon af Livgarden til Tavshed, eftersom der boede nogle vilde Fættere af ham i Nærheden af Edinburgh, og det nok kunde være, at de selv nu, saa længe efter, kunde have følt sig opfordrede til at hævne deres Frænde, men paa den anden Side vilde ingen af dem fralægge sig eller afstaa den anden Æren for dette kraftige Forsvar for deres Religion. David sagde, at havde han affyret Pistolen den Gang, saa var det i alt Fald noget, han aldrig havde gjort hverken før eller senere, og hvad Patrick Walker angaar, saa har han udtalt, at det overraskede ham meget, at saa lille en Pistol kunde gjøre det af med saa stor en Mand. Det er denne ærværdige Forfatters egne Ord, skjønt han jo rigtignok som Bissekræmmer burde have vidst af Erfaring, at en Tomme er lige saa god som en Alen. „Han (Francis Gordon) fik et Skud i Hovedet af en Lommepistol, der snarere passede til Legetøj for en Dreng end til at dræbe saadan en vild og gal og stærk Mand med, men dræbt blev han nu alligevel!“

Efter at have lagt et meget bredt Grundlag, hvortil Kirkens Historie i dens korte Glanstid og Trængselstid afgav Materialet, og hvorved han hverken sparede paa Vejret eller paa Tiden, saa at enhver anden end hans Datters Kjæreste vilde være gaaet ud af sit gode Skind, gik David

Deans over til at udvikle sine egne Principer som Rettesnor for sin Vens Samvittighed i hans Egenskab af Aspirant til et Præstekald. I den Anledning gjennemgik den brave Mand en saadan Mangfoldighed af indviklede og kasuistiske Problemer, opstillede saa mange usædvanlige Tilfælde, gjorde saa fine og skarpsindige Sondringer imellem højre og venstre — imellem Eftergivenhed og Frafald — imellem at træde tilbage og at bøje af til Siden — imellem at glide og snuble — imellem Snarer og Vildfarelser — at han til sidst efter at have reduceret Sandhedens Vej til en mathematisk Linie kom til det almindelige Resultat, at hver enkelt først maatte skaffe sig et vist Overblik over den vanskelige Sejlads, han havde for sig, og saa vilde hans egen Samvittighed være den bedste Lods. Han anførte Exempler og Argumenter for og imod det at tage imod et Præstekald under de forhaandenværende revolutionære Tilstande med langt større Upartiskhed overfor Butler, end han havde været i Stand til at gjøre overfor sig selv, og hans Slutningsresultat var, at hans unge Ven burde overveje alt dette og saa lade sin Samvittighed afgjøre, hvor vidt han kunde paatage sig en saa alvorlig Gjerning som at blive Sjælesørger uden at krænke sin egen Overbevisning om, hvad der var ret og uret.

Da David var kommen til Ende med sin lange Tale, som Butler ikke havde afbrudt med synderligt andet end Enstavelsesord, fandt han til sin store Forbavselse, at den Slutning, han ganske naturlig ønskede at komme til, nu syntes ham at hvile paa et langt mere usikkert Fundament, end da han drøftede Sagen i sit stille Sind.

I dette særlige Tilfælde afgav Davids Tanker og Tale kun en Illustration til den meget vigtige og almengyldige Sætning, at det er en fortræffelig Ting, at Debatter føres offentlig, thi det er sikkert, at naar Folk er under Paavirkning af en eller anden forudfattet Mening, har de meget lettere ved at forsone sig med en Fremgangsmaade, der tiltaler dem, naar de overveje den i deres stille Sind, end naar de er nødte til at udvikle dens Fortrin for Tredjemand, idet den Omstændighed, at de maa sørge for ikke at faa Udseende af at være partiske, giver Argumenterne imod det, de vil, en langt større Vægt, end de faa, naar de

overvejes i Tavshed. Efter at han havde sagt, hvad han havde at sige, fandt David, at han maatte forklare sig tydeligere med Hensyn til selve Sagen og lade ham vide, at det ikke drejede sig om et tænkt Tilfælde, men om et virkelig foreliggende, som Reuben Butler snart vilde blive opfordret til at tage Bestemmelse om, takket være hans og Hertugen af Argyles Indflydelse.

David Deans var endogsaa ikke fri for at blive noget forskrækket, da Butler som Svar paa denne Meddelelse erklærede, at han vilde tage den Nat til at overveje, hvad han havde udviklet for ham i saa god en Mening, og svare ham næste Morgen. Faderfølelsen fik ved denne Lejlighed Magten over David. Han overtalte Butler til at blive hos ham om Aftenen. Han satte, hvad der var højst usædvanligt ved hans Maaltider, en, ja to Flasker stærkt gammelt Øl paa Bordet. — Han talte om sin Datter, om hendes fortræffelige Egenskaber — hendes Husholderiskhed — hendes Driftighed — hendes kjærlige Sind. Han lagde saa afgjort an paa at faa Butler til at udtale de Følelser, han nærede for Jeanie, at det, før Natten faldt paa, var en ren Aftale imellem dem, at hun skulde være Reuben Butlers Hustru, og skjønt de ikke fandt det passende at afkorte den Betænkningstid, Reuben havde fastsat, lod de til at være tilstrækkelig paa det rene med hinanden om, at det var meget sandsynligt, at han vilde blive Præst i Knocktarlitie, forudsat at Menigheden var lige saa villig til at tage imod ham, som Hertugen til at kalde ham. Hvad Eden angik, var de enige om, at den var det tids nok at tale om, naar det viste sig, at den blev afkrævet ham.

Der blev aftalt mange Ting den Aften, som senere kom i Orden efter Aftale med Hertugen af Argyles Agent, der ogsaa meddelte Deans og Butler sin Herres Ønske, at de alle skulde mødes med Jeanie ved Hertugens Jægerhus i Roseneath, naar hun kom tilbage fra England.

Dette Tilbageblik paa, hvad der var foregaaet af Betydning for Kjærlighedsforholdet imellem Jeanie Deans og Butler, forklarer os til fulde, hvorledes det hang sammen med det i det foregaaende skildrede Møde.

Fire og fyrretyvende Kapitel.

Mødet imellem Jeanie og Butler under Omstændigheder, der lovede at føre en saa længe i trofast Taalmodighed næret Kjærlighed til Maalet, var snarere rørende ved den jævne Oprigtighed, hvoraf det var præget, end ved noget usædvanlig heftigt Udbrud af deres Følelser. David Deans, hvis Praxis undertiden afveg lidt fra hans Theori, skræmmede dem først ved at oplyse dem om, at adskillige af de lidende Ordets Forkyndere og Forkæmpere i hans unge Dage havde næret den Anskuelse, at ihvorvel Ægtestanden efter Skriftens Lov var en hæderlig Stand, var det dog en Stand, som Ordets Bekjendere og særlig unge Præster burde betænke sig paa at give sig ind i; det hændte undertiden, sagde han, at deres Hu i alt for høj Grad stod til Kald, Løn og Hustruer, og dette havde ofte gjort dem alt for føjelige og eftergivende overfor Tidens almindelige Frafald. Han søgte ogsaa at gjøre dem indlysende, at et overilet Ægteskab havde ført mangen en Gud velbehagelig Bekjender til Fald — at en vantro Hustru kun alt for ofte havde forvanskет Læren og fordærvet sin troende Husbond — at den navnkundige Donald Cargill, den Gang han i Blodsudgydelsens Dage holdt sig skjult i Lee-Wood i Lanarkshire, var bleven nødet til at vie Robert Marshal fra Starry Shaw, men da han gjorde det, talte han saalunde: „Hvad har bevæget Robert til at tage denne Kvinde til Ægte? Det onde hos hende vil faa Magten over det gode hos ham — han vil ikke længe holde sig paa Vejen — hans Trivsels Tid er forbi". Og at denne sørgelige Profeti var gaaet i Opfyldelse, sagde David, havde han selv været Vidne til, for da Robert Marshal først var begyndt at give efter for Djævelens fule Fristelser, gik han hjem og hørte paa, hvad Kætterpræsterne lærte, og faldt saa ogsaa fra paa anden Maade og blev kun lidet agtet. Det var ganske vist, bemærkede han, at de store Mænd, der havde holdt Banneret højt, Cargill, Peden, Cameron og Renwick, havde mindre Glæde af at knytte Ægteskabets Baand end af at udføre nogen som helst anden præstelig Gjerning, og skjønt de hverken vilde fraraade de paagjældende at gifte sig eller vægre sig ved at vie dem, mente de, at de, der paakaldte

deres Bistand i saa Henseende, derved afgav et Vidnesbyrd om Lunkenhed overfor de mange alvorlige Ting, der stod paa Dagsordenen. Skjønt Ægtestanden var en Snare for mange, mente David nu imidlertid — som han da visselig ogsaa havde vist i Gjerningen —, at den i og for sig var en hæderlig Stand, særlig naar Tiderne vare saadanne, at skikkelige Mennesker kunde være sikre imod at blive skudte, hængte eller jagne i Landflygtighed og havde et Levebrød, der passende kunde ernære dem og deres mulige Afkom. „Og derfor", sluttede han noget brat, medens Jeanie og Butler var purpurrøde i Hovederne efter at have hørt paa denne vidtløftige Drøftelse for og imod den hellige Ægtestand, „derfor vil jeg nu overlade jer til jer selv".

Da deres Samtale under fire Øjne rimeligvis ikke vilde interessere Læseren synderlig, hvor meget den end interesserede dem selv, for saa vidt som den drejede sig om deres Følelser og Fremtidsudsigter, vil vi forbigaa den og kun meddele, hvad Jeanie fik at vide af Butler om Søsterens Flugt, da hun derved fik Oplysning om mange Enkeltheder, som det ikke havde været hende muligt at faa ud af Faderen.

Jeanie fik saaledes at vide, at i tre Dage, efter at Benaadningen var ankommen, havde Effie opholdt sig i Faderens Hus i St. Leonards' — at de Møder, der havde fundet Sted imellem David og hans vildfarne Barn, før hun blev sat paa fri Fod, havde været overordentlig rørende, men Butler kunde ikke fragaa, at han mente, at da Faderen var bleven befriet for Angsten for at skulle miste hende paa en saa skrækkelig Maade, havde han strammet sin faderlige Myndigheds Baand saaledes, at han til en vis Grad havde forbitret hendes Følelser og forøget hendes Pirrelighed, og hun var jo allerede af Naturen heftig og utaalmodig og maatte nu saa meget mere være det, som hun jo maatte føle, at hun havde fortjent den Forsmædelse, der var over hende.

Den tredje Nat forsvandt Effie fra St. Leonards' uden at efterlade nogen Oplysning om, hvad Vej hun var flygtet. Butler gav sig imidlertid til at søge hendes Spor, og med stort Besvær fulgte han det til et lille Landingssted, der dannes af en lille Flod, som falder i Havet imellem Musselburgh og Edinburgh. Dette Sted, som senere er bleven

indrettet til en lille Havn, der omgives af mange Villaer og Logishuse, hedder nu Portobello. Paa den her omhandlede Tid var det omgivet af en stor Fælled bevoxet med Tornblad og besøgtes kun af Fiskerbaade og nu da af et Smuglerfartøj. Et Fartøj af den sidst nævnte Slags havde krydset i Fjorden, den Gang Effie løb bort, og efter hvad Butler havde faaet at vide, var der samme Nat roet en Baad i Land, som havde taget en Kvinde om Bord. Da Fartøjet øjeblikkelig havde sat Sejl til og ikke lagt til noget Steds for at losse, syntes der ikke at kunne være synderlig Tvivl om, at Folkene var i Ledtog med den bekjendte Robertson, og at Fartøjet kun var kommet for at hente hans elskede.

Dette fremgik tydelig af et Brev, Butler kort efter modtog med Posten, og som var underskrevet E. D., men hverken havde Datum eller Angivelse af, hvor det var skrevet. Det var forfærdelig slet skrevet og bogstaveret, det var aabenbart, at Søsygen havde gjort Effies paa Forhaand meget daarlige Retskrivning og Stil endnu daarligere. Der var imidlertid i dette Brev som i alt, hvad denne ulykkelige Pige sagde eller gjorde, noget at rose saa vel som noget at laste. Hun skrev, at hun ikke kunde udholde, at hendes Fader og Søster skulde gaa i Landflygtighed eller dele hendes Skjændsel — at var hendes Byrde tung, saa var det hende selv, der havde taget den paa sig, og saa meget mere Ret havde hun til at bære den alene — at de for Fremtiden ikke kunde være til nogen Trøst for hende, saa lidt som hun for dem, thi ethvert Blik og ethvert Ord fra hendes Fader mindede hende om hendes Synd og var ved at gjøre hende vanvittig — at hun næsten havde tabt Forstanden i de tre Dage, hun havde været i St. Leonards' — hendes Fader mente hende og alle andre det godt, men han anede ikke, hvilken forfærdelig Kval han voldte hende ved at bebrejde hende hendes Synd. Havde Jeanie været hjemme, vilde det være gaaet bedre — Jeanie lignede Englene i Himlen, som hellere græde over Synderne end tælle deres Overtrædelser. Men hun vilde aldrig mere faa Jeanie at se, og det var den Tanke, der gjorde hende tungest om Hjærtet. Hun vilde ved Nat og ved Dag paa sine Knæ bede for Jeanie, baade for hvad hun havde gjort, og for hvad hun ikke havde kunnet faa sig til at gjøre for hendes Skyld, thi

hvor bitter vilde den Tanke ikke have været hende nu i denne Stund, i Fald dette rene Væsen havde begaaet en Synd for at frelse hende! Hun bad sin Fader give Jeanie alt, hvad der tilkom hende — hvad der havde tilhørt hendes Moder — det alt sammen — hun havde udfærdiget et Dokument, hvori hun gav Afkald paa sin Ret, og det var i Hr. Novits Hænder — timeligt Gods var fra nu af hendes mindste Sorg, og der var heller ingen Rimelighed for, at hun vilde komme til at trænge synderlig dertil. — Hun haabede, at det vilde lette det for hendes Søster at sætte Bo. Ogsaa Butler, hed det umiddelbart herefter, ønskede hun alt muligt godt til Gjengjæld for den Godhed, han havde vist hende. „Hvad hende selv angik", skrev hun, „vidste hun, at hendes Skæbne vilde blive sørgelig, men hun havde selv villet det saa og forlangte ingen Medlidenhed. Til sine Frænders Beroligelse vilde hun dog lade dem vide, at det ikke var gale Veje, hun nu var slaaet ind paa — at de, der havde voldt hende størst Fortræd, nu var rede til at give hende al den Oprejsning, de kunde, og i timelig Henseende vilde hun blive langt bedre stillet, end hun fortjente. Men hun bad sin Familie om at lade sig nøje med denne Forsikring og ikke gjøre sig nogen Umage med yderligere at forske efter hende".

David Deans og Butler fandt saare liden Trøst i dette Brev, thi hvad andet kunde man vente sig, naar denne ulykkelige Pige forenede sin Skæbne med en saa berygtet Persons som Robertsons — og det var jo let at gjætte, at det var ham, der sigtedes til i den sidste Sætning —, end at hun vilde komme til at tage Del i og blive et Offer for hans fremtidige Forbrydelser? Jeanie, som kjendte George Stauntons Karakter og virkelige Stand, saa' sin Søsters Stilling i et noget haabefuldere Lys. Det tyktes hende at varsle godt, at han havde skyndt sig saa meget med at gjøre sit Krav paa Effie gjældende, og hun var overbevist om, at han havde gjort hende til sin Hustru. Naar saa var, forekom det hende usandsynligt, at han med den Formue, han havde i Vente, og med sine fornemme Forbindelser vilde gjenoptage det æventyrlige og forbryderiske Liv, han hidtil havde ført, især da hans Liv, saaledes som Sagerne stod, beroede paa, at han bevarede sin Hemmelighed, hvilket

han kun kunde ved fuldstændig at forandre Levevis og særlig ved at sky alle, der havde kjendt Arvingen til Willingham som den dristige, forbryderiske og domfældte Robertson.

Hun ansaa det for rimeligst, at de vilde rejse bort i nogle Aar og først vende tilbage til England, naar Porteoushistorien var gaaet helt i Glemme. Jeanie saa' derfor mere Haab for sin Søster, end hendes Fader og Butler havde kunnet opdage, men hun ansaa sig ikke for berettiget til at anføre de Grunde, hun havde til at tro, at hun vilde blive fri for Fattigdommens Tryk og ikke være synderlig udsat for at blive ført ind paa Forbryderbanen. Hun kunde ikke have forklaret dette uden at røbe, hvad det var uomgængelig nødvendigt af Hensyn til Effies Velfærd at skjule, nemlig at George Robertson var identisk med George Staunton. Naar alt kom til alt, var det skrækkeligt at tænke sig, at Effie havde knyttet sig til en Mand, der var en domfældt Forbryder og skyldig i Mord, hvilken hans Rang saa end var, og hvor meget han end angrede sine Misgjerninger. Derhos var det sørgeligt at tænke sig, at da hun sad inde med hele den skrækkelige Hemmelighed, var det højst sandsynligt, at han af Hensyn til sine egne Følelser og af Frygt for sin egen Sikkerhed aldrig vilde tillade hende at se stakkels Effie mere. Efter at have gjennemlæst og atter gjennemlæst sin Søsters Afskedsbrev gav hun sine Følelser Luft i en Strøm af Taarer, som Butler forgjæves søgte at standse ved alle kjærlige Midler, det stod i hans Magt at anvende. Hun maatte imidlertid til sidst tørre sine Øjne, thi hendes Fader, som fandt, at han nu havde givet de elskende Tid nok til at tale sammen, kom nu hen imod dem i Følge med Kaptajn Knockdunder eller, som hans Venner for Kortheds Skyld kaldte ham, Duncan Knock (Slagsbroder), et Navn, som visse Bedrifter i hans unge Dage gjorde særlig passende.

Denne Duncan Knockdunder var en overmaade vigtig Person paa Øen Roseneath og i de nærmeste Sogne paa Fastlandet, Knocktarlitie, Kilmur o. s. v., ja hans Indflydelse strakte sig helt over til Cowal, hvor den imidlertid blev sat i Skygge af en anden. Ruinerne af Taarnet paa Knockdunder ses endnu paa en Brink, der luder ud over Holy Loch. Duncan svor paa, at det havde været et kongeligt

Slot, men i saa Fald havde det rigtig nok været et af de allermindste, thi Rummet inden for Murene udgjorde ikke mere end sexten Fod i Firkant, og det stod derfor i et latterligt Forhold til disses Tykkelse, der mindst beløb sig til ti Fod. Som det nu var, havde det længe givet Duncans Forfædre Titel af Kaptajn, hvilket svarer til Fæstningskommandant. For øvrigt hørte Slægten under Huset Argyle og beklædte et arveligt juridisk Embede under det, et Embede, der i og for sig ikke havde stort at sige, men som i Slægtens egne Øjne var af stor Betydning og for det meste røgtedes med en Kraft, der noget overskred Lovens Grænser.

Den nuværende Repræsentant for denne gamle Familie var en lille, firskaaren Mand paa et halvt Hundred Aar; han havde sin Glæde af at forene Højlændernes og Lavlændernes Dragt paa sin Person, hvis Aarsag han havde en sort Paryk paa Hovedet og oven paa den en drabelig trekantet Hat bræmmet med vældige Guldtresser, medens han for øvrigt bar Plaid og Skjørt. Duncan regerede over et Omraade, der dels hørte til Højlandene og dels til Lavlandene, og det laa derfor nær at tro, at han saaledes forenede de to Nationaldragter for at vise, at han gjorde lige Skjel imod Trojanere og Tyriere, men denne Overensstemmelse imellem hans Hoved og Krop, der saa' ud, som om de tilhørte to forskjellige Personer, gjorde en overmaade latterlig Virkning — som en, der havde været Vidne til Insurgenternes Henrettelse i 1715, sagde: han saa' ud, som om en jakobitisk Troldmand havde kaldt Delinkventerne til Live igjen og saa i Hastværket var kommen til at sætte en Englænders Hoved paa en Højlænders Krop. For at fuldstændiggjøre Portrættet maa vi tilføje, at den højvelbaarne Hr. Duncans Væsen var kort, barskt og afgjørende, og at hans korte, kobberrøde Opstoppernæse vidnede om, at han var noget hengiven til Hidsighed og Brændevin.

Da denne høje Herre var kommen hen til Butler og Jeanie, sagde han i en meget afgjørende Tone: „Jeg tager mig den Frihed, Hr. Deans, at hilse paa Deres Datter — jeg formoder, det er denne unge Pige — jeg kysser i Embeds Medfør enhver smuk Pige, der kommer til Roseneath". Efter at have holdt denne galante Tale tog han sin Skraa ud, gav Jeanie et dygtigt Smækkys og bød hende velkommen

paa Argyles Grund. Saa vendte han sig til Butler og sagde: „De maa tage over og besøge de andre Karle af Præster i Morgen, for de længes nok efter at komme i Lav med Dem og krympe Deres Præstekjole med Brændevin — det er sjældent, at noget gaar tørt af her paa Egnen".

„Og Lairden ...", sagde David Deans, idet han vendte sig til Butler for at give ham yderligere Forklaring.

„Kaptajnen, Mand, Kaptajnen", afbrød Duncan ham. „Folk ved ikke, hvem De snakker om, naar De ikke giver en Kavaler den Titel, der tilkommer ham".

„Naa ja, Kaptajnen", sagde David, „forsikrer mig, at alle Sognefolkene er enige i Kaldelsen — en virkelig enstemmig Kaldelse, Reuben, den skjønneste Harmoni".

„Ja, jeg tror nok, Harmonien var saa skjøn, som man kunde vente", sagde Duncan, „naar den ene Halvdel af Folkene snadrede Sachsisk og den anden skreg op paa Gælisk som Maager og Vildgjæs før Uvejr. Man maatte være en stor Sprogmand for nøjagtig at forstaa, hvad de sagde — men jeg tror nok, at Slutningen var det bedste: Længe leve Mac Callummore og Knockdunder! — og hvad den enstemmige Kaldelse angaar, saa gad jeg nok vide, hvordan de Karle skulde bære sig ad med at kalde noget som helst eller nogen som helst, uden hvad og hvem Hertugen og jeg vil have".

„Ikke des mindre", sagde Hr. Butler, „dersom nogen af Sognefolkene nærer Betænkeligheder, hvilket undertiden hænder med oprigtige troende, vilde det glæde mig at faa Lejlighed til at fjærne ...."

„Bryd Dem bare aldrig om det, Mand", afbrød Duncan Knock ham. „Overlad De den Ting til mig — Betænkeligheder! Fanden tage mig, om nogen af dem er bleven oplært til at gjøre sig Betænkeligheder over noget, de bliver kommanderet til. Og skulde saadant noget, som det, De snakker om, arrivere, saa skal De bare se, hvordan den oprigtige troende, som De kalder ham, skal blive trukken et godt Stykke Vej gjennem Vandet efter min Baad, saa skal vi nok faa at se, om Vandet i den hellige Sø (Holy Loch) ikke skyller Betænkelighederne af ham som Lopper — Gud forbande mig!"

Resten af Duncans Trusler tabte sig i en knurrende

gurglende Lyd, som han frembragte i sin Strube, og som tilkjendegav, at de gjenstridige ikke vilde blive omvendte ved Blidhed. David Deans vilde ganske sikkert have indladt sig paa en Dyst til Forsvar for den kristne Menigheds Ret til at tages med paa Raad ved Valget af sin Sjælesørger, hvilket efter hans Mening var et af dens kosteligste og uundværligste Privilegier, men han var igjen kommen dybt ind i en Samtale med Jeanie og spurgte hende ud om Enkelthederne ved hendes Rejse med langt større Interesse, end han plejede at nære for Ting, der baade var hans Forretning og hans religiøse Anskuelser uvedkommende. Det var maaske heldigt for det nylig sluttede Venskab imellem ham og Kaptajn Knockdunder, et Venskab, der efter Davids Mening havde sin Rod i de Vidnesbyrd, han havde givet om sin Dygtighed til at behandle Kvæg, men som i Virkeligheden skrev sig fra det udtrykkelige Paalæg, Hertugen og hans Agent havde givet Duncan om at behandle Deans og hans Familie med den største Opmærksomhed.

„Og nu, mine Herrer", sagde Duncan i en bydende Tone, „maa jeg bede Dem komme ind og faa nogen Aftensmad, for Hr. Archibald er halv død af Sult, og der er et sachsisk Fruentimmer, der ser ud, som om Øjnene skulde flyve ud af Hovedet paa hende af Skræk og Forundring, som om hun aldrig før i sine Levedage havde set en Herre med Skjørt paa".

„Og Reuben Butler", sagde David, „ønsker uden Tvivl strax at trække sig tilbage for at berede sit Sind til Morgendagen, paa det at hans Gjerning maa blive Dagen værdig og blive et Offer, hvis Duft stiger sødelig op i det ærværdige Menighedsraads Næser".

„Aa, gaa væk, Mand, De kjender ikke stort til dem, kan man høre", sagde Kaptajnen. „Fanden fare i mig, om en eneste af dem vilde give Duften af en varm Vildtpostej som den, jeg lugter helt ovre fra Huset" — her stak han sin Klumpnæse i Vejret — „for alt, hvad Hr. Butler eller De kan fortælle dem".

David sukkede dybt, men da han skjønnede, at han, som han sagde, havde med en Gallio at gjøre, fandt han det ikke Umagen værdt at indlade sig paa en Dyst. De fulgte med Kaptajnen op til Huset og satte sig med stor Anstand til et vel forsynet Aftensbord. Det eneste, der

fortjener at omtales, af hvad der for øvrigt forefaldt om Aftenen, var, at Butler læste Bordbønnen, at Knockdunder fandt den for lang, og at David Deans gik i Rette med ham, fordi den var for kort, hvoraf den gunstige Læser kan slutte, at den akkurat havde en passende Længde.

Fem og fyrretyvende Kapitel.

Den følgende Dag var bestemt til den vigtige Handling, at Reuben Butler skulde indsættes af Presbyteriet som Præst i Knocktarlitie i Overensstemmelse med den skotske Kirkes Former og Ritus, og saa ivrigt var hele Selskabet, at alle med Undtagelse af Jomfru Dutton, Inverarys Kodriver, var tidlig paa Benene.

Deres Vært, hvis Appetit var lige saa livlig og glubende som hans Temperament, tøvede ikke længe med at opfordre dem til at indtage en solid Frokost, der bestod af mindst et Dusin forskjellige Retter Mælkemad, en Masse koldt Kjød, en halv Fjerding kogte og stegte Sild, ferske saa vel som salte, et vældigt Fad Smør, kogte og ristede Æg i Sneevis, samt The og Kaffe til hvem der ønskede det — de nævnte Drikkevarer, forsikrede deres Vært med et Nik og blinkende med Øjnene, idet han samtidig pegede ud paa en lille Kutter, der krydsede under Øen, kostede ikke stort mere end Ulejligheden ved at hente dem.

„Finder man sig da i, at Smughandel drives saa aabenlyst her?“ sagde Butler. „Det, skulde jeg mene, er meget uheldigt for Befolkningens Moral“.

„Hertugen har ikke givet Ordre til, at den skal undertrykkes, Hr. Butler“, sagde Øvrighedspersonen og saa' ud, som han mente at have sagt alt, hvad der behøvedes for at retfærdiggjøre hans Lemfældighed.

Butler var en forstandig Mand og indsaa, at man kun opnaar noget virkelig godt ved Forestillinger, naar Forestillingerne kommer i betimelig Tid, hvorfor han ogsaa for Øjeblikket lod den Sag falde.

Da de var midt i Frokosten, kom Jomfru Dolly brusende

ind saa fin, som et blaat Skjærf og kirsebærrøde Baand kunde gjøre hende.

„God Morgen, Frøken", sagde Ceremonimesteren; „jeg haaber ikke, De har taget Skade af at være staaet saa tidlig op".

Damen gjorde Kaptajn Knockunder, som hun behagede at kalde deres Vært, en Undskyldning, „men, som vi siger i Cheshire", tilføjede hun, „det gik mig ligesom Mayoren i Altringham, som maa blive liggende i Sengen, medens de gjør hans Buxer i Stand, for Pigen bragte først den rigtige Bylt op paa mit Værelse, efter at hun havde bragt alle de gale op til mig den ene efter den anden. Naa, vi skal vel alle sammen i Kirke i Dag, kan jeg tænke. — Om Forladelse, Kaptajn Knockunder, maa jeg være saa fri at spørge, om det er Mode iblandt de Herrer her nord paa at gaa i Kirke med Skjørter paa?"

„Jeg hedder Kaptajn Knockdunder, Frøken, med Deres Tilladelse, og hvad min Paaklædning angaar, saa gaar jeg i Kirke, som De ser mig, Frøken, til Tjeneste; for hvis jeg skulde blive liggende i Sengen ligesom Deres Major, Gud ved hvad det var, han hed, til mine Buxer var gjort i Stand, saa kunde jeg komme til at blive liggende der hele min Levetid, for jeg har aldrig haft Buxer paa i mine Levedage uden to Gange, det jeg mindes, og det var den Gang, Hertugen førte Hertuginden hertil, saa var det jo ikke mer end billigt, at man gjorde noget til Ære for Hendes Naade, og saa laante jeg Præstens Buxer i de to Dage, Deres Naader behagede at blive her — men jeg vil ikke trække i den Kachot igjen for nogen Mand paa Jorden, og heller ikke for noget Fruentimmer, bare med Undtagelse af Hendes Naade, overfor hvem det er min Skyldighed".

Prinsessen af Mælkespanden gjorde store Øjne, men uden at svare paa denne kategoriske Erklæring gav hun sig øjeblikkelig til at give utvetydige Beviser paa, at det Oprør, hun havde været i den foregaaende Aften, ikke paa nogen Maade havde forringet hendes Madlyst.

Da Maaltidet var endt, foreslog Kaptajnen dem, at de skulde tage en Baad, for at Jomfru Jeanie kunde tage sit nye Bosted i Øjesyn, og for at han selv kunde forhøre sig

om, hvor vidt de fornødne Forberedelser til at modtage de nye Beboere var bleven trufne der og i Præstegaarden.

Det var en dejlig Morgen, og Bjærgenes vældige Skygger laa, som om de sov, paa Fjordens Vandspejl, der var næsten lige saa glat som en Indsøs. Selv Jomfru Dutton var ikke længere bange. Hun havde faaet at vide af Archibald, at der skulde være en Slags Festmaaltid efter Prædikenen, og sligt var hun en stor Ynder af, og hvad Vandet angik, var det saa roligt, at Sejladsen tog sig ud som en Lysttur paa Themsen.

Efter at hele Selskabet derfor var bleven indskibet i en stor Baad, som Kaptajnen kaldte sin sexspændige Karét, og som fulgtes i Kjølvandet af en mindre Baad, som han kaldte sin Gig, styrede den bolde Duncan lige løs paa den gammeldags Kirke i Knocktarlitie med dens lille Taarn, og sex stærke Rorkarles Anstrængelser førte dem hurtig fremad. Da de nærmede sig Land, syntes Højene at trække sig tilbage, og en lille Dal, der dannedes af en lille Flod, som kom ned fra Bjærgene, aabnede sig ligesom for at tage imod dem. Landskabets Karakter paa begge Sider var simpel og idyllisk og mindede om følgende Skildring af en glemt skotsk Digter:

Jævnt bugted Elven sig ad Skrænten ned,
ej buldrende, men yndig mildt den gled;
paa begge Sider Træer og Blomsterflor,
og vilde Fugle kvidred højt i Kor;
til begge Sider vel et Bueskud
laa Engen skovløs, blot i Blomsterskrud
til Brinkerne, som jævnt steg op
med Træer og Buske klædt til Fjældets Top,
og Faar og Køer og Geder gik i Fred
og græssed skarevis ved Elvens Bred.

De gik i Land i dette højlandske Arkadien ved Mundingen af den lille Flod, der vandede den yndige og fredelige Dal. Folk af forskjellige Klasser kom for at hilse paa Kaptajn Knockdunder, en Hyldest, som han altid holdt meget strængt paa skulde ydes ham, og for at se de nyankomne, der skulde bo iblandt dem. Nogle af dem var Folk efter David Deans' Hjærte, Ældste i Kirkeraadet, ivrige Bekjendere fra Lennox, Lanarkshire og Ayrshire, som den forrige Hertug

af Argyle havde anvist Bosteder i denne Udkant af hans Gods, fordi de var bleven forfulgte for deres Tilslutning til hans Fader, den ulykkelige Jarl, under hans sørgelig navnkundige Opstandsforsøg i 1686. Det var den rette Surdejg for David Deans, rigtige Lækkerbiskener, og man har ofte hørt ham sige, at havde de ikke været, vilde Kaptajn Knockdunder have jaget ham ud af Landet i fire og tyve Timer med sin Sværgen og Banden, saa grueligt var det for en tænkende Sjæl at høre paa hans Eder, hver Gang der var det allermindste i Vejen.

Foruden disse var der ogsaa en Del Sognefolk af et vildere Snit, Bjærgboere fra den højere liggende Del af Dalen og fra de tilstødende Bjærge, Folk, der talte Gælisk, bar Vaaben og var iførte den i Højlandene almindelige Dragt. Hertugens strænge Bud havde imidlertid skaffet saa god Orden i denne Del af hans Territorium, at Gæler og Sachser levede i den bedst mulige Forstaaelse som gode Naboer.

De besøgte først Præstegaarden. Den var gammel, men i god Stand og laa hyggelig omgiven af en Lund af Valdbirk med en vel forsynet Have foran, der begrænsedes af den lille Flod, som dels var synlig fra Vinduerne, dels skjultes af Buske, Træer og Hække. Inde i Huset var der ikke saa hyggeligt, som der kunde have været, thi det var blevet forsømt af den forrige Præst, men Haandværksfolk havde efter Kaptajn Knockdunders Anvisning og paa Hertugen af Argyles Bekostning arbejdet paa at sætte det saa nogenlunde i Stand. Det gamle Bohave var bleven fjærnet, og et simpelt, men net Møblement var blevet sendt der hen af Hertugen paa et af hans egne Skibe, der hed Karoline, og det var nu parat til at stilles op i Værelserne.

Da den højvelbaarne Hr. Duncan fandt, at Haandværkerne havde smølet, kaldte han Synderne for sig og bibragte alle, der hørte paa ham, et stærkt Indtryk af sin Myndighed ved de Straffe, han truede dem med for deres Forsømmelighed. Knappede han Halvdelen af deres Løn, kunde de sige, de var naadig slupne, og vedblev de at tage sig det let med hans og Hertugens Befalinger, „vilde han være fordømt, om de endda fik noget af den anden Halvdel, og saa kunde de søge at faa Ret over ham, hvor de mente,

de kunde faa den". Haandværksfolkene var meget ydmyge overfor den fortørnede Stormand og talte kjønt og blidelig til ham, og Enden paa det blev, at da Butler mindede ham om, at det var hans Ordinationsdag, og at Folkene formodentlig agtede at gaa i Kirke, gik Knockdunder ind paa at tilgive dem af Hensyn til deres nye Præst.

„Men griber jeg dem i at smøle med Tjenesten igjen, Hr. Butler, saa Djævlen fare i mig, om Kirken skal hjælpe dem, for hvad har saadan nogle Røvere at bestille i Kirken undtagen om Søndagen, og selv da, naar Hertugen og jeg har Brug for dem?"

Man kan forestille sig, med hvilken rolig Tilfredshed og Glæde Butler tænkte paa, at han skulde tilbringe sine Dage ædret og nyttig, som han haabede at blive, i denne afsides Dal, og hvor ofte han vexlede betydningsfulde Blikke med Jeanie, hvis godmodige Ansigt tog sig ligefrem smukt ud som Følge af det Udtryk af Beskedenhed og samtidig af Tilfredshed, der var over det, da hun besaa det Hus, hun snart skulde færdes i som Husmoder. Hun fik Lejlighed til at give sin Glæde og Beundring friere Luft, da Selskabet forlod Præstegaarden og gik hen for at bese den Bolig, der var bestemt for David Deans.

Jeanie saa' til sin Glæde, at den ikke laa mere end et Bøsseskud fra Præstegaarden, thi det havde været en Dæmper paa hendes Lykksalighed at tænke sig, at hun skulde leve adskilt fra sin Fader, og hun indsaa godt, at der var meget, der talte stærkt imod, at han kom til at bo under Tag med Butler. Denne korte Afstand var akkurat, hvad hun kunde ønske.

Avlsgaarden var indrettet som en almindelig Bondegaard, men udvidet og forbedret, og der var taget stort Hensyn til, hvad der var bekvemt. En udmærket lille Have, en Frugthave og en fuldstændig Række Økonomibygninger indrettede paa bedste Maade efter Datidens Begreber bidrog i Forening til at gjøre den til den ønskeligste Bolig for en praktisk Landmand og langt bedre end Hytten i Woodend og det lille Hus i St. Leonards'. Den laa betydelig højere end Præstegaarden og vendte imod Vest. Fra Vinduerne havde man en fortryllende Udsigt over den lille Dal, som Gaarden dominerede, over den bugtede Flod og Fjorden

med de Søer, der stod i Forbindelse med den, og med dens romantiske Øer. Bjærgene i Dumbartonshire, som i sin Tid holdtes besatte af Mac Farlane'rnes vilde Klan, strakte sig i en Halvmaane bag Dalen, og længere til højre saas de mørke og mere kæmpemæssige Bjærge i Argyleshire med Udsigt over Søen til Arrans sønderrevne og vejrbidte Tinder.

Jeanies Smag for det maleriske — i Fald hun overhovedet havde faaet nogen saadan af Naturen, — var imidlertid aldrig bleven vakt eller udviklet, og for hende var hele det dejlige Landskab ikke nær saa meget værd som Synet af den trofaste gamle May Hettly, der aabnede Døren og tog imod dem i sit pæne, rene Tøj, sin hjemmegjorte brune Søndagskjole og sit glatte, blaa Forklæde. Den trofaste gamle Skabnings Henrykkelse ved at se Jeanie var lige saa stor som Jeanies ved at se hende, og hun skyndte sig at forsikre hende, „at hun havde sørget baade for Husbond og Kreaturerne saa godt, som hun paa nogen mulig Maade havde kunnet". Saa trak May sin unge Jomfru bort fra det øvrige Selskab og førte hende ud i Stalden for at faa de Takkigelser, hun ventede, for den Omhu, hvormed hun havde sørget for Køerne. Jeanie glædede sig i sit Hjærtes Enfoldighed ved at gjense, hvad der saa længe havde været betroet til hendes Varetægt, og vor Heltindes umælende Yndlinger, Tusindfryd og de andre, tilkjendegav, at de kjendte hende, ved at brøle og dreje deres brede, ærværdige Hoveder om imod hende, da de hørte hendes vel kjendte Tiltale, og viste paa forskjellige Maader, som kun de, der har studeret Køernes Vaner, er fortrolige med, at de var glade, da hun kom hen og kjælede for dem.

„Om det saa er de umælende, er de glade ved at se Jer igjen", sagde May; „men det er heller intet Under, Jeanie, for I har altid været god baade imod Dyr og Mennesker. Og nu kommer jeg nok til at vænne mig til at kalde Jer for Jomfru, Jeanie, siden I har været i London og set Hertugen og Kongen og alle de fornemme Folk. Men det nytter nok ellers ikke stort, jeg begynder paa det", tilføjede den gamle Kone fiffig, „for I bliver nok ikke længe ved at hedde Jeanie Deans".

„Kald I mig blot Jer egen Jeanie, May, saa kan I aldrig tage fejl".

I Kostalden var der ét Dyr, som Jeanie saa' paa, til hun fik Taarer i Øjnene. May, som havde holdt Øje med hende med et deltagende Udtryk, skyndte sig at sige i en dæmpet Tone: „Det Kreatur sørger Husbond altid selv for, og han er bedre imod det end imod noget af de andre i hele Stalden, og det har jeg lagt Mærke til, at han var, selv da han var mest vred og havde mest Grund dertil. Aa, du gode Gud! en Faders Hjærte er en løjerlig Ting! — Han har haft mange Gjenvordigheder for den stakkels Tøs' Skyld — jeg tror, han beder mere for hende end for dig, min Pige, for hvad kan han bede om for dig, undtagen den Velsignelse, du fortjener? Og da jeg sov bag Skillerummet i de første Dage, efter at vi var komne hertil, var han tit meget bekymret om Natten, og jeg kunde høre, hvordan han atter og atter sukkede: 'Effie — stakkels forblindede, vildledte Skabning!' det var stadig 'Effie! Effie!' Dersom det stakkels vildfarne Lam ikke kommer i Folden, naar Hyrdens Tid og Time er der, er det et stort Under, for jeg ved, hun er et Bønnens Barn. O, vilde den stakkels forlorne Datter vende tilbage, hvor gladelig vilde Husbond da ikke slagte den fede Kalv! skjønt den brogedes Kalv ikke bliver tjenlig til at slagte i de første Uger".

Og saa kom hun igjen med den Snakkesomhed, der er ejendommelig for Mennesker af hendes Stand, i Gang med sin Beretning om de huslige Anliggender og forlod dette vanskelige og oprivende Æmne.

Efter at have beset alt i Stalden og Mejeriet og udtalt sin Tilfredshed over den Omhu, hvormed Sagerne var bleven styrede i hendes Fraværelse, gik Jeanie igjen hen til de andre, som var ved at se sig om inde i Huset med Undtagelse af David Deans og Butler, der var gaaede ned til Kirken for at træffe Menighedsraadet og Presbyteriets Præster og ordne alt til Dagens højtidelige Handling.

Inde i Huset var alt rent, pænt og svarende til det ydre. Det var oprindelig bygget og udstyret af Hertugen til Bolig for en Yndlingstjener af bedre Stand; denne havde imidlertid ikke længe faaet Lejlighed til at glæde sig derover, og da han var død for kun nogle faa Maaneder siden, var alt af bedste Slags og i fortræffelig Stand. I Jeanies Sovekammer stod der en smuk Kiste, som i høj

Grad havde vakt Jomfru Duttons Nysgjerrighed, thi hun var sikker paa, at Adressen „Til Jomfru Jean Deans, Auchingower, Knocktarlitie Sogn" var skrevet af Jomfru Semple, Hertugindens egen Kammerjomfru. May Hettly kom frem med Nøglen, der laa i en forseglet Pakke med samme Udskrift, og ved Nøglen var der anbragt en Seddel, paa hvilken der stod, at Kisten med dens Indhold var „en Mindegave til Jeanie Deans fra hendes Veninder, Hertuginden af Argyle og de unge Frøkener". Læseren kan nok tænke, at Kisten blev aabnet i en Fart, og den viste sig at være fuld af Gangklæder af bedste Slags, passende til Jeanies Livsstilling, og paa de fleste Stykker havde den enkelte Giver heftet en Seddel med sit Navn som for at lade Jeanie mærke, at den adelige Familie ikke blot i al Almindelighed interesserede sig for hende, men at hver enkelt nærede Deltagelse for hende. At begynde paa at opramse de forskjellige Gjenstande med Navns Nævnelse vilde være det samme som at prøve paa noget, der endnu aldrig er bleven forsøgt hverken paa Vers eller i Prosa, og de gammeldags Udtryk, der var i Brug paa den Tid, vilde desuden ikke gjøre nogen i vore Dage, ikke engang en Modehandlerinde synderlig klogere. Jeg skal imidlertid deponere en nøjagtig Fortegnelse over Kistens Indhold hos min gode Veninde Jomfru Martha Buskbody, som har lovet, i Fald Publikum skulde ytre megen Nysgjerrighed i denne Henseende, at forsyne mig med et Glossarium og fagmæssige Kommentarer. Foreløbig maa det være nok, at Gaven var Giverne værdig og passede til Modtagerens Stilling, at alt var smukt og hensigtsmæssigt, og at der ikke var glemt noget som helst, der hørte til i en Garderobe for en ung Pige i Jeanies Vilkaar og en agtværdig Præstemands forlovede.

Det ene Stykke blev foldet ud efter det andet, gjort til Gjenstand for Omtale og Beundring og vakte især stor Forbavselse hos May, som erklærede, at „hun troede ikke, Dronningen havde flere eller bedre Klæder", hvorhos det ikke var helt frit for, at disse Herligheder vakte nogen Misundelse hos Kodriveren. Denne uelskværdige, men ganske naturlige Sindsstemning gav sig Luft i forskjellige ugrundede kritiske Udtalelser, der gik paa at nedsætte de enkelte Gjenstande, efterhaanden som de blev vist frem; den antog imid-

lertid en endnu mere uforbeholden Karakter, da der paa Bunden af Kisten fandtes en hvid Silkekjole, meget tarvelig udstyret, men hvid Silke var det, og fransk Silke oven i Kjøbet, og en Seddel, der var heftet paa den, meldte, at den var en Gave fra Hertugen af Argyle til hans Rejsefælle og bestemt til at bæres paa hendes Bryllupsdag.

Nu kunde Jomfru Dutton ikke dy sig længere; hun hvisked Hr. Archibald i Øret, „at det rigtig nok var en herlig Ting for et Fruentimmer at være fra Skotland. Hun antog, at alle hendes Søstre, og hun havde hele sex, gjærne kunde være bleven hængte, uden at nogen vilde have foræret hende saa meget som et Lommetørklæde".

„Eller uden at De vilde have anstrængt Dem for at redde dem, Jomfru Dolly", svarede Archibald tørt. „Men det undrer mig, der ikke bliver ringet til Kirke", sagde han, idet han saa' paa sit Ur.

„Hvad Djævelen, Hr. Archibald", svarede Kaptajn Knockdunder, „De vilde da vel ikke have, de skulde ringe til Kirke, før jeg er klar? — Jeg vilde tvinge Klokkeren til at æde Klokkerebet, i Fald han tog sig saadanne Friheder. Men har De Lyst til at høre det kime, saa behøver jeg bare at vise mig paa Højen her udenfor, saa fanger vi an".

Saa snart de kom udenfor, og Kaptajnens guldtresede Hat dukkede op over Højens duggede Skrænt ligervis som Hesperus, begyndte Klokken virkelig at klapre — for den klaprede mere, end den kimede — i det gamle mosgroede Taarn, og Hammeren vedblev at dunke løs paa det sprukne Malm hele Tiden, medens de var paa Vejen til Kirken, hvilket Duncan opfordrede dem til at give sig god Tid til, „for Komedien begynder Fanden tage mig ikke, før vi kommer".

Klokken gik da heller ikke over til sin utaalmodige Slutningskimen, før de traadte over Stenten, og den „ringede ind", det vil sige afsluttede sin uharmoniske Klapren, da de traadte ind i Hertugens Stol i den lille Kirke, hvor hele Selskabet med Duncan i Spidsen satte sig med Undtagelse af David Deans, som allerede havde taget Plads iblandt de Ældste.

Dagens Højtidelighed, som vi ikke have nødig at trætte Læseren med en detailleret Redegjørelse for, gik for sig i

Overensstemmelse med de vedtagne Former, og den Prædiken, der blev holdt i den Anledning, havde det Held endogsaa at tiltale den kritiske David Deans, skjønt den kun varede i fem Kvarter, hvilket David erklærede for en knap Ration aandelig Føde.

Præsten, hvis theologiske Anskuelser i mange Henseender stemte med Davids, forsvarede sig under fire Øjne i Henseende til denne Kortfattethed ved at sige, „at han saa' Kaptajnen gabe noget ganske skrækkelig, og havde han holdt ham længere, kunde ingen vide, hvor længe han vilde lade en vente paa Lønningen in natura næste Gang".

David sukkede ved at erfare, at saadanne kjødelige Bevæggrunde kunde have nogen Indflydelse paa en begavet Prædikant. Det var imidlertid ikke det eneste, der forargede ham ved denne Gudstjeneste.

Saa snart Menigheden havde sat sig ned efter Bønnerne, og Præsten havde læst Texten, gav den højvelbaarne Hr. Duncan sig til at rode i den Læderpung, han havde hængende foran paa sit Skjørt, traf en kort Tobakspibe af Jærn frem og sagde næsten højt: „Jeg har glemt min Tobak — Lachlan, gaa ned i Landsbyen og hent mig for en Skilling Skraa". De sex nærmeste Arme blev med tjenesteivrig Fart rakte frem og præsenterede Øvrighedspersonen lige saa mange Tobakspunge. Han valgte med et anerkjendende Nik en af dem, stoppede sin Pibe, tændte den ved Hjælp af Flintstenen paa sin Pistol og røg med uendelig Sindsro under hele Prædikenen. Da den var endt, slog han Asken ud af Piben, lagde den i Pungen igjen, gav Tobakspungen tilbage til dens Ejermand og deltog med Andagt og Ærbødighed i Bønnen.

Da Gudstjenesten var endt og Butler indsat som Præst i Knocktarlitie med alle dertil hørende Herligheder og Rettigheder, sagde David, som havde rynket Panden, sukket og mumlet over Knockdunders usømmelige Færd, rent ud, hvad han mente, til Isaac Meiklehose, en af de Ældste, hvis ærværdige Udseende i Forbindelse med en umaadelig stor graa Paryk særlig havde tiltalt ham, saa han følte Lyst til at komme paa en fortrolig Fod med ham. „Det sømmede sig ikke for en vild Indianer", sagde David, „end sige da for

en Kristen og Kavalér at sidde i Kirken og ryge Tobak, som om han var i en Kro".

Meiklehose rystede paa Hovedet og indrømmede, at det „langt fra var passende — men hvad skal man sige? Kaptajnen er en sær en, og at tale til ham om den Ting eller om noget som helst andet, han sætter sig i Hovedet, vilde være det samme som at slaa Vand paa en Gaas. Han har stor Magt og Myndighed her i Egnen, og vi kunde ikke komme ud af det med Højlænderne uden hans Beskyttelse, for alle Landets Nøgler har han hængende ved sit Bælte; i det hele taget er han heller ikke noget slet Menneske, og den, der har Magten, ved I nok, raader for, hvornaar Engen skal slaas".

„Det kan være meget rigtigt, Nabo", sagde David, „men Reuben Butler er ikke den Mand, jeg anser ham for, i Fald han ikke lærer Kaptajnen at ryge sin Pibe et andet Sted end i Guds Hus, i alt Fald saa længe Gudstjenesten staar paa".

„Den, som ager med Stude, kommer ogsaa med", sagde Meiklehose, „og om en Daare maa give en vis Mand et Raad, vilde jeg bede ham betænke sig to Gange, før han lægger sig ud med Knockdunder. Den skal have en langskaftet Ske, der skal søbe Kaal med Djævelen. Men nu er de alle sammen henne i Kroen for at faa Middagsmad, og naar vi ikke skynder os, kommer vi for sent til Maaltidet".

David fulgte med sin Ven uden at svare, men han begyndte at lære af egen Erfaring, at Knocktarlitie-Dalen ligesom alle andre Steder i Verden frembød sine egne særlige Anledninger til Klage og Misfornøjelse. Hans Tanker var saa optagne af at gruble over de bedste Midler til at omvende Duncan Knock til at føre sig andægtig og sømmelig op under Gudstjenesten, at han rent glemte at spørge, om Butler saa var bleven opfordret til at aflægge Eden til Regeringen.

Der er dem, som har ladet sig forlyde med, at naar han ikke gjorde dette Spørgsmaal, skete det til en vis Grad med Vilje, men jeg tror ikke, denne Forklaring passer paa min Ven Davids ærlige Karakter. Det har heller aldrig været mig muligt til Trods for den omhyggeligste Undersøgelse at faa at vide, om den Formular, han var saa betænkelig ved,

var bleven forelagt Butler eller ikke. Kirkeraadets Bøger kunde have givet nogen Oplysning i saa Henseende, men de blev uheldigvis ødelagte i Aaret 1746 af en vis Donacha Dhuna Dunaigh efter Opfordring, siges der, af den højvelbaarne Hr. Duncan Knock eller i det mindste med hans Samtykke, idet han ønskede at udslette Vidnesbyrdene om en vis Kate Finlaysons Skrøbelighed.

Sex og fyrretyvende Kapitel.

Et rigeligt Maaltid paa Hertugens Bekostning kvægede de velærværdige Herrer, der havde været til Stede ved Reuben Butlers Præstevielse, og saa godt som alle vel ansete Folk i Sognet. Maaltidet var, som Landet selv ydede det; hvad der hørte til en jævn og rigelig Beværtning, stod nemlig altid i Overflod til Duncan Knocks Raadighed. Der var Faar og Oxer paa Lierne, Fersk- og Saltvandsfisk i Søerne, Elvene og Fjorden, Vildt af alle Slags fra Hjorte til Harer behøvede man blot at fælde i Hertugens Skove og Moser og paa Hederne, og hvad Drikkevarerne angik, saa strømmede det hjemmebryggede Øl som Vand, Druebrændevin og Whisky havde man toldfrit i de lykkelige Tider, ja selv hvide og røde Vine fik man for ingen Ting, da Hertugens udstrakte Strandret gav ham Krav paa al den Vin paa Fade, der drev i Land paa Skotlands Vestkyst og de nærliggende Øer, naar Skibene havde lidt Overlast i ondt Vejr. Kort sagt, hele Traktementet kostede, som Duncan brovtende erklærede, ikke Mac Callummore en Hvid og var ikke des mindre ikke blot rigeligt, men overdaadigt.

Hertugens Skaal blev drukket i en bona-fide-Pokal, og om det saa var David Deans, var han med til et Hurra — det var vist første Gang, han fik sine Lunger rystede paa den Maade. Ja, hans Hjærte var saa frydefuldt, og han var saa oplagt til Overbærenhed ved denne mindeværdige Lejlighed, at han ikke ytrede nogen Misfornøjelse da tre Sækkepibere istemte: „Nu kommer de Campbells“. Skaalen for Hans Velærværdighed Præsten i Knocktarlitie blev mod-

tagen med lignende Hædersbevisninger, og de tilstedeværende brølede af Latter, da en af hans Kolleger fiffig tilføjede et Ønske om, at han maatte faa „en god Kone, der kunde holde Præstegaarden i Orden". Ved denne Lejlighed blev David Deans forløst med sin førstefødte Vittighed, og det var ikke til at tage fejl af, at dens Fødsel medførte svære Lidelser, thi det var skrækkeligt at se, hvor han forvred sit Ansigt, og han stammede stærkt i det, før han fik udtrykt sin Tanke, „at da Knægten nu lige var bleven viet til sin aandelige Brud, var det haardt, at han selv samme Dag skulde trues med en timelig Hustru". Saa brød han ud i en hæs og kort Latter, hvorpaa han pludselig blev alvorlig og tavs, som om han skammede sig over sine Bestræbelser i Retning af det livlige.

Efter at der var bleven udbragt en eller to Skaaler til, traf Jeanie, Jomfru Dolly og de af de indfødte Kvinder, der havde hædret Festen med deres Nærværelse, sig tilbage til Davids nye Bolig i Auchingower og overlod Herrerne til Drikkelaget.

Festen fortsattes under stor Lystighed. Samtalen var, for saa vidt som Duncan ledede den, ganske vist ikke altid strængt kanonisk, men David Deans undgik al Fare for Forargelse ved at fordybe sig med en af sine Sidemænd i en Drøftelse af Ayrshires og Lanarkshires Lidelser under Højlændernes Indfald, medens den forstandige Hr. Meiklehose nu og da gav dem et Vink om at dæmpe deres Stemmer, for „Duncan Knocks Fader havde været med i det Myrderi og bragt mange gode Sager med hjem derfra, og det var rimeligt nok, at Duncan selv ogsaa havde været med, efter hvad han vidste".

Alt som Lystigheden nu hurtig voxede og blev vildere og vildere, begyndte de alvorligere Medlemmer af Selskabet at liste sig bort, saa godt det nu lod sig gjøre. David Deans traf sig ogsaa tilbage, og Butler spejdede ivrig efter en Lejlighed til at følge hans Exempel. Knockdunder, der, som han sagde, nok vilde vide, hvad Stof der var i den nye Præst, havde imidlertid ikke i Sinde at lade ham slippe saa let, men holdt ham ved Siden af sig, som han var naglet fast, passede paa ham som en Smed og fyldte med venskabelig Vold hans Glas til Randen, hver Gang han

saa' sit Snit dertil. Omsider, da det allerede var ledet godt ud paa Aftenen, spurgte en velærværdig Broder tilfældigvis Hr. Archibald, hvornaar de kunde gjøre sig Haab om at faa Hertugen, tam carum caput*), som han vilde driste sig til at kalde ham, at se paa Roseneath. Duncan Knock, hvis Ideer var noget taagede, og som man let kan tænke sig ikke var nogen stor Kjender af de gamle Sprog, fik et utydeligt Indtryk af disse Ord, og sik ud af dem, at den talende sammenlignede Hertugen og Sir Donald Gorme til Sleat, og da han ansaa en saadan Sammenligning for en Uforskammethed, prustede han tre Gange og lavede sig til at fare i Harnisk.

Da den velærværdige Præstemand forklarede sig nøjere, svarede Kaptajnen: „Jeg hørte Ordet Gorme med mine egne Øren, Herre. Tror De ikke, jeg kan skjelne Gælisk fra Latin?"

„Det lader ikke til det, Herre", sagde Præsten, som nu ogsaa blev stødt, idet han med stor Koldblodighed tog sig en Pris Tobak.

Den højvelbaarne Hr. Duncans Kobbernæse blev nu gloende ligervis som Phalaris' Tyr, og medens Hr. Archibald mæglede imellem de stridende Parter, og Selskabets Opmærksomhed var optagen af deres Strid, benyttede Butler Lejligheden til at smutte bort.

Han traf Kvinderne paa Auchingower ængstelig ventende paa, at Gildelaget skulde bryde op, thi det var aftalt, at skjønt David Deans skulde blive paa Auchingower, og Butler den Nat skulde ligge i Præstegaarden, skulde Jeanie, til hvis Modtagelse i Faderens Hus alle Forberedelser endnu ikke var trufne, for en Dags Tid eller to vende tilbage til Roseneath, og Baadene laa derfor og ventede paa, at Knockdunder skulde komme. Tusmørket faldt imidlertid paa, og endnu stadig ventede de forgjæves. Omsider kom Hr. Archibald, der som en Mand af Levemaade havde vogtet sig for at hengive sig til Bordets Glæder til Overmaal; han raadede indstændig Kvinderne til at vende tilbage til Øen under hans Eskorte, idet han bemærkede, at det var meget tvivlsomt,

*) Den kjære Høvding.

om Kaptajnen, saadant et Humør, som han havde været i, da han forlod ham, vilde røre sig ud af Værtshuset den Nat, og aldeles afgjort var det, at han ikke vilde være noget synderlig heldigt Selskab for Kvinder. Giggen var til Tjeneste, sagde han, og det var endnu ikke saa mørkt, at man ikke med Fornøjelse kunde færdes paa Søen.

Jeanie, som nærede megen Tillid til Archibalds Forstand, gik øjeblikkelig ind paa dette Forslag, men Jomfru Dolly modsatte sig med Bestemthed at lade sig ro over i den lille Baad. Kunde de faa den store Baad, vilde hun nok af Sted, ellers vilde hun hellere sove paa Gulvet end røre sig af Pletten. At tale Dolly til Fornuft kunde der slet ikke være Tale om, og Archibald fandt ikke, at Sagen var saa vigtig, at det var nødvendigt at anvende Tvang. Han bemærkede, at det ikke var synderlig høfligt imod Kaptajnen at berøve ham hans Karét med sex for, „men da det var for at tjene Damerne", sagde han galant, „vilde han tage sig den Frihed — Giggen vilde for øvrigt ogsaa passe bedre for Kaptajnen, da den kunde gaa, hvad enten det var Ebbe eller Flod; den store Baad skulde derfor være til Jomfru Dollys Tjeneste".

De gik altsaa ned til Strandbredden ledsagede af Butler. Det varede noget, før man kunde faa Rorfolkene samlede, og inden de var vel om Bord og klare til at lægge ud, var den blege Maane kommen op over Højderne og kastede et skjælvende Lys over de brede og glitrende Bølger. Natten var imidlertid saa mild og behagelig, at Butler ikke nærede nogen som helst Bekymring for Jeanies Sikkerhed, da han sagde Farvel til hende, og, hvad der var endnu mærkeligere, at Jomfru Dolly heller ikke følte nogen Bekymring for sin. Luften var mild, og der var noget sommerligt ved den, idet den strøg hen over de svale Bølger. Det skjønne Landskab med dets Odder og Forbjærge og Bugter til alle Sider og med den brede, blaa Bjærgkjæde, skimtedes utydelig i Maaneskinnet, medens hvert Aaretag fik Vandet til at glitre og funkle — det glimrende Fænomen, man kalder Morild.

Dette fyldte Jeanie med Forbavselse og morede hendes Ledsagerske, til de naaede den lille Bugt, der syntes at strække sine mørke, skovklædte Arme ud i Søen som for at byde dem velkommen.

Det sædvanlige Landingssted laa et lille Stykke fra Huset, og skjønt Ebben gjorde det umuligt for den store Baad at komme helt hen til den Dæmning af løse Sten, der gjorde Tjeneste som Landgangsbro, sprang Jeanie, der var kjæk og behændig, med Lethed i Land, men Jomfru Dolly vægrede sig bestemt ved at indlade sig paa dette Vovestykke, hvorfor den godmodige Hr. Archibald gav Ordre til, at Baaden skulde ro hen til et bekvemmere Landingssted et godt Stykke derfra. Derpaa vilde han selv gaa i Land for at følge Jeanie op til Huset, men da det ikke var muligt at tage fejl af Skovvejen, som førte op dertil fra Strandbredden, og da hun i Maaneskinnet kunde se en af de hvide Skorstene rage op over Træerne, afslog Jeanie med Tak hans Tilbud og bad ham følge med Jomfru Dolly, der mere trængte til Hjælp, eftersom hun jo var i fremmed Land og havde ondt ved at finde Vej.

Dette var nu et stort Held og kan endogsaa siges at have frelst den stakkels Kodrivers Liv, i Fald det er sandt, hvad hun selv plejede højtidelig at forsikre, at hun aldeles bestemt vilde være død af Angst, om hun var bleven ene tilbage i Baaden med sex vilde Højlændere med Skjørter paa.

Natten var saa overordentlig dejlig, at Jeanie i Stedet for strax at begive sig op ad Huset til blev staaende og saa' efter Baaden, da den igjen lagde ud og roede ud paa den lille Bugt; hendes Rejsefællers mørke Skikkelser blev mindre og mindre tydelige, alt som Afstanden øgedes, og Jorram'en eller Rorkarlenes melankolske Baadsang lød mere og mere dæmpet og melodisk, indtil Baaden drejede om Pynten og ikke længere var til at se.

Jeanie blev imidlertid staaende og saa' ud over Søen. Det vilde, skjønnede hun, vare noget, før hendes Ledsagere kunde naa Huset, da Afstanden fra det bekvemmere Landingssted var betydelig større end fra det Punkt, hun stod paa, og hun havde slet ikke noget imod at faa Lejlighed til at være ene med sine Tanker imedens.

Den vidunderlige Omskiftelse, nogle faa Uger havde bevirket i hendes Stilling, fra Sorg og Skam og næsten Fortvivlelse til Ære, Glæde og en skjøn Udsigt til fremtidig Lykke, gled forbi hende og vakte en Følelse, der gav hende Taarer i Øjnene. Men samtidig kom disse Taarer fra en

anden Kilde. Da menneskelig Lykke aldrig er fuldkommen, og da ædle og gode Mennesker aldrig føler deres Kjæres Sorger stærkere, end naar de selv er lykkelige, dvælede Jeanies Tanker i kjærlig Sorg ved hendes Søsters Skæbne — — dette Barn af saa mange Forhaabninger — dette i saa mange Aar forkjælede Barn, som nu var landflygtig og, hvad værre var, afhængig af en Mands Vilje, hvis Sæder hun havde al mulig Grund til at tænke det værste om, og som selv i sine stærkeste Anfald af Samvittighedsnag tyktes hende at være alt for langt borte fra virkelig Anger.

Medens hendes Tanker var optagne af disse sørgelige Betragtninger, traadte en Skikkelse frem fra Krattet paa højre Side af hende og aftegnede sig som et Skyggerids paa denne Baggrund. Jeanie so'r sammen, og de Historier, hun havde hørt om Gjenfærd og andre Aandesyner, der skulde have vist sig for ensomme vejfarende i vilde Omgivelser og paa denne Tid af Døgnet, dukkede pludselig med fuld Kraft op for hendes Fantasi. Skikkelsen gled frem, og da den kom imellem hende og Maanen, saa' hun, at det var en Kvinde. „Jeanie — Jeanie!" sagde en blid Stemme. Var det virkelig — kunde det være hendes Søsters Stemme? Var hun endnu iblandt de levende, eller havde Graven sluppet sit Bytte? Før hun kunde besvare sig selv disse Spørgsmaal, havde Effie lyslevende taget hende i Favn, trykkede hende til sit Bryst og bedækkede hende med Kys. „Jeg har vandret om her som et Spøgelse for at faa dig at se", sagde hun, „og det undrer mig ikke, at du antager mig for et saadant — det var blot min Agt at se dig gaa forbi eller at høre Lyden af din Stemme, men at komme til at tale med dig igjen, Jeanie, det er mere, end jeg har fortjent, og mere, end jeg turde bede om".

„O, Effie, hvordan kommer du her alene og paa denne Tid, her paa den vilde Kyst? — Er du vis paa, det er dig selv lyslevende?"

Der var noget af Effies gamle Lune i den praktiske Maade, hvorpaa hun svarede paa dette Spørgsmaal ved et svagt Haandtryk, der mere tydede paa, at hun var en Fe end et Spøgelse. Saa omfavnede de to Søstre atter hinanden og lo og græd skiftevis.

„Men du maa følge med op til Huset, Effie", sagde

Jeanie, „og fortælle mig hele din Historie — jeg har gode Venner der oppe, som vil tage godt imod dig for min Skyld".

„Nej, nej, Jeanie", svarede hendes Søster bedrøvet, „du glemmer, hvem jeg er — et landflygtigt, fredløst Væsen, som med Nød og næppe er sluppen for Galgen, fordi du er den kjækkeste og bedste Søster, der nogen Sinde har levet — jeg vil ikke nærme mig til nogen af dine fornemme Venner, selv om der ingen Fare var ved det".

„Der er ingen Fare — der skal ingen Fare være", sagde Jeanie ivrig. „O, Effie, vær nu ikke stridig — lyd mig nu denne ene Gang — vi skal faa det saa lykkeligt alle sammen".

„Jeg har faaet al den Lykke, jeg fortjener paa denne Side Graven, nu, da jeg har set dig", svarede Effie, „og hvad enten der er Fare for mig eller ikke, skal ingen nogen Sinde sige, at jeg kommer med mit Galgenfjæs og gjør min Søster til Skamme imellem hendes fornemme Venner".

„Jeg har ingen fornemme Venner", sagde Jeanie, „ingen andre Venner end dem, der ogsaa er dine Venner — Reuben Butler og Fader. — O, ulykkelige Pige, gjør dig ikke stiv og vend Ryggen til din Lykke igjen! Vi vil ikke træffe andre Kyndinger. — Kom hjem til os, dine egne bedste Venner — der er bedre Ly under en gammel Hæk end i en nyplantet Skov".

„Det nytter ikke, alt, hvad du siger, Jeanie — jeg maa ligge, som jeg har redet. — Jeg er gift, og jeg maa følge min Mand i godt og ondt".

„Gift, Effie!" raabte Jeanie. „Ulykkelige Skabning! og med den skræk —"

„Stille, stille", sagde Effie, idet hun lagde den ene Haand paa hendes Mund og pegede med den anden ind i Krattet, „han er der henne".

Hun sagde dette i en Tone, som viste, at hendes Mand havde forstaaet at indgyde hende Respekt saa vel som Kjærlighed. I det samme traadte en Mand frem fra Skoven.

Det var den unge Staunton. Selv i det svage Maanelys kunde Jeanie se, at han var smukt klædt og saa' ud som en fornem Herre.

„Effie", sagde han, „vor Tid er næsten udløben —

Skibet kommer paa Grund i Bugten, jeg tør ikke vente længere. — Jeg haaber, din Søster vil tillade mig at hilse paa hende?" Da Jeanie imidlertid gyste tilbage for ham med en Følelse af Afsky, vedblev han: „Naa, det har ikke stort at sige. Om du end bevarer din Uvilje imod mig, driver den dig i alt Fald ikke til Handling, og jeg takker dig, fordi du respekterede min Hemmelighed, da et Ord — som jeg i dit Sted vilde have sagt strax — vilde have kostet mig mit Liv. Folk siger, at man ikke engang skal betro den Kvinde, man elsker, en Hemmelighed, der gjælder Livet. — Baade min Hustru og hendes Søster kjender min, og jeg sover ikke en Smule mindre trygt for det".

„Men er De virkelig gift med min Søster, Herre?" sagde Jeanie i stor Tvivl og Angst, thi den hovmodige og skjødesløse Tone, han talte i, syntes at berettige hende til at vente det værste.

„Jeg er virkelig lovlig viet til hende og under mit eget Navn", svarede Staunton alvorligere.

„Og Deres Fader — og Deres andre Frænder?"

„Og min Fader og mine andre Frænder kommer til at finde sig i, hvad der er sket og ikke lader sig ændre", svarede Staunton. „Det er imidlertid min Agt for at afbryde farlige Forbindelser og for at give mine Frænder Tid til at sunde sig, at holde mit Giftermaal hemmeligt for en Tid og opholde mig i Udlandet i nogle Aar, saa du vil ikke høre fra os i nogen Tid, om det overhovedet nogen Sinde sker mere. Det vilde være farligt at vedligeholde en Brevveksling, indser du nok, thi alle vilde gjætte, at Effies Mand var — hvad skal jeg kalde mig? — Porteous' Drabsmand".

Haardhjærtede, letsindige Menneske! tænkte Jeanie. Hvad er det dog ikke for en Karakter, hun har betroet sin Velfærd til! Hun har saaet Storm og maa høste Hvirvelvind!

„Tænk ikke ondt om ham", sagde Effie, idet hun gik bort fra sin Mand og trak Jeanie et Par Skridt til Side, saa han ikke kunde høre hende. „Tænk ikke *meget* ondt om ham — han er god imod mig, Jeanie — saa god, som jeg fortjener — og det er hans Forsæt at opgive sit slette Levned — saa, naar alt kommer til alt, græd ikke over Effie, hun er bedre faren, end hun fortjener. — Men du

— o, du! — hvordan skulde du kunne blive lykkelig nok! — aldrig, før du kommer i Himlen, hvor ingen er saa god som du. — Jeanie, i Fald jeg lever, og det gaar mig vel, skal du høre fra mig — hvis ikke, saa glem, at der nogen Sinde har levet en Skabning som mig, som ikke har gjort dig andet end Fortræd. — Farvel — far — farvel!"

Hun rev sig løs fra sin Søsters Favn og gik atter hen til sin Mand — de forsvandt i Krattet, og hun saa' dem ikke mere. Det hele var som en Drøm, og hun kunde gjærne have troet, at det virkelig var det, naar hun ikke strax efter, at de havde forladt hende, havde hørt Lyden af Aareslag, og en Baad saas i Bugten ro hurtig ud til det lille Smuglerskib, der laa i Indløbet. Det var et saadant Skib, Effie var gaaet om Bord paa i Portobello, og Jeanie tvivlede ikke om, at det samme Fartøj, som Staunton havde antydet, skulde føre dem til fremmed Land.

Skjønt det var umuligt at afgjøre, om dette Møde, medens det stod paa, voldte Jeanie Deans mest Glæde eller Smerte, var det sidste Indtryk, der blev tilbage i hendes Sjæl afgjort gunstigt. Effie var gift — var efter almindelig Talebrug bleven en „ærlig Kone" — det var et vigtigt Punkt; det lod ogsaa til, at hendes Mand var ved at forlade den Lastens Vej, han saa længe havde færdedes saa fortvivlet paa — det var et andet. Hvad hans endelige og afgjørende Omvendelse angik, skortede det ham ikke paa Indsigt, og Gud kjendte sin Tid og Time.

Det var de Tanker, i hvilke Jeanie søgte Trøst for sin Bekymring med Hensyn til Søsterens Fremtidsskæbne. Da hun kom op til Huset, traf hun Archibald noget ængstelig over hendes Udeblivelse og i Færd med at gaa ud for at søge efter hende. Under Paaskud af, at hun havde Hovedpine, gik hun til Ro for at skjule den umiskjendelige Sindsbevægelse, hun var i, for sine Rejsefæller.

Derved undgik hun ogsaa et Syn af en helt anden Art. Som om der var Fare forbunden med enhver Gig baade til Vands og til Lands, var Knockdunders bleven overseilet af en anden Baad, hvilket væsentlig skyldtes Kaptajnens, hans Mandskabs og Passagerernes Drukkenskab. Knockdunder og en to, tre af Gjæsterne, som var tagne med, for at de kunde ende Sviren ovre paa Øen, fik et

gavnligt Bad, men da Besætningen paa den Baad, der havde overseilet dem, fik dem bjærget, gik der ikke andet tabt end Kaptajnens guldtresede Hat, som han til stor Tilfredsstillelse for den højlandske Del af Distriktets Beboere og til stor Baade for Harmonien i hans udvortes Menneske Dagen efter erstattede med en flot Højlænderhue. Mange vare de voldsomme Trusler, som den højvelbaarne Hr. Duncan næste Morgen udstødte imod den Baad, der havde kuldseilet ham, men da hverken den eller det lille Smuglerskib, den hørte til, længere var til at se i Fjorden, var han nødt til at finde sig i den Tort, der var overgaaet ham. Det var saa meget ærgerligere, sagde han, som han var vis paa, at det skete med Vilje, og at de Slyngler havde lusket om der ude, efter at de havde bragt hver en Draabe Kognac og hver en Kasse The, de havde om Bord, op i Land, og han vidste, at Styrmanden havde været i Land og forhørt sig om, hvornaar hans Baad skulde over og tilbage igjen og saa fremdeles. „Men næste Gang jeg træffer dem paa Fjorden", sagde Duncan med stor Værdighed, „skal jeg lære det Maaneskinspak og Landstrygerkram at holde sig paa sin egen Side af Vejen, Gud forbande dem!"

Syv og fyrretyvende Kapitel.

Det varede ikke længe, før Butler var kommen til Ro og i Orden i sit Kald, og Jeanie havde taget Bo hos sin Fader paa Auchingower — hvor længe det varede, overlade vi til hver enkelt Læser at afgjøre efter sine egne Forestillinger om, hvad der er passende og hensigtsmæssigt ved slige Lejligheder — og efter lovformelig Lysning og alle andre behørige Formaliteter endte dette brave Pars lange Forlovelse med, at de blev lagt i Ægteskabets hellige Lænker. Ved denne Lejlighed modsatte David Deans sig haardnakket al ugudelig Lystighed med Piber, Fioler og Dans imellem Mænd og Kvinder til stor Forbitrelse for Kaptajn Knockdunder, som erklærede, at „i Fald han havde tænkt sig, at det skulde være saadant et fordømt Kvækermøde, skulde han

nok have vogtet sig for at sætte Foden over deres Dørtærskel".

Og saa stort var det Nag, der blev siddende i den højvelbaarne Hr. Duncans Sjæl i denne Anledning, at han gav sine Følelser Luft i adskillige Stiklerier med Hensyn til denne og lignende Materier, og det var kun et tilfældigt Besøg af Hertugen paa Roseneath, der satte en Stopper for dem. Ved denne Lejlighed viste Hans Herlighed imidlertid Hr. og Madam Butler en saa udsøgt Opmærksomhed og optraadte ogsaa saa naadig overfor gamle David, at Knockdunder fandt det klogest at forandre sin Opførsel overfor denne. Han plejede fra den Tid af, naar han var iblandt gode Venner, at betegne Præsten og hans Kone som „meget brave og agtværdige Folk; de var nok lidt for strixe i deres Anskuelser, men det var bedre, at de sorte Høveder fo'r vild paa den rigtige Side end paa den gale", og med Hensyn til gamle David indrømmede han, „at han havde udmærket Forstand paa Faar og Høveder og i det hele taget var en klog Karl, naar bare ikke dette fordømte cameronianske Sludder var, som det ikke er Umagen værdt for en Kavalér at banke ud af et sølle gammelt Hoved med Fornuftgrunde eller paa anden Maade". Idet de saaledes undgik Stridsæmner levede Personerne i vor Fortælling derfor i overmaade god Forstaaelse med den højvelbaarne Hr. Duncan, blot fraregnet, at han vedblivende gjorde Davids Sjæl bekymret og foregik Menigheden med et farligt Exempel ved nu og da at tage sin Pibe med i Kirke om Vinteren, naar det var koldt, og næsten altid at sove under Prædikenen om Sommeren.

Madam Butler, som vi nu, naar vi blot kan lade det være, ikke længere bør kalde Jeanie, medbragte i sit Ægteskab den samme faste og kjærlige Karakter, den samme naturlige og jævne sunde Sans og Oplagthed til nyttig Sysselsættelse, kort sagt alle de huslige Dyder, hun havde vist sig i Besiddelse af som ung Pige. Hun prøvede ganske vist ikke paa at kappes med Butler i Kundskaber, men paa den anden Side har aldrig nogen Kone næret en mere andægtig Beundring for sin Mands Lærdom. Hun gav sig ikke ud for at forstaa hans theologiske Udviklinger, men ikke én Præst i hele Provstiet fik sine tarvelige Maaltider saa vel tillavede, sine Klæder og sit Linned holdt saa godt i Orden, sin Arne

saa pyntelig holdt, sin Stue saa grundig gjort ren og sine Bøger saa omhyggelig afstøvede.

Naar han talte til Jeanie om Ting, hun ikke forstod sig paa, og det hændte ganske vist af og til, at han udtrykte sig lærdere og mere højtravende, end det gjordes nødigt — han var jo ikke mere end et Menneske og havde været Skolemester —, hørte hun rolig og tavs paa ham, og naar det drejede sig om noget, der angik det praktiske Liv og kunde klares af en god naturlig Forstand, var hendes Blik skarpere og hendes Bemærkninger mere slaaende end hans. Med Hensyn til Belevenhed og fine Manerer fandt man selvfølgelig, at Madam Butler stod noget tilbage, naar hun af og til tog en Smule Del i Selskabslivet. Men saa paa den anden Side var det hende saa umiskjendelig om at gjøre at være andre Folk til Tjeneste, ligesom hun ogsaa var i Besiddelse af den virkelige og naturlige Velopdragenhed, der beror paa sund Sans og et godt og velvilligt Sind, i Forbindelse med et meget skjelmsk og livligt Væsen, saa at alle, hun kom i Berøring med, kom til at synes om hende. Til Trods for den Omhu, hvormed hun tog sig af hele sit Husvæsen, optraadte hun altid som den rene, velklædte Husmoder og aldrig som en sjusket Tjenestepige. Naar Duncan Knock sagde hende Komplimenter i den Anledning og svor paa, „at han troede, Feerne hjalp hende, eftersom hendes Hus altid var saa rent, som om det var blæst, skjønt man aldrig saa' nogen feje det", svarede hun beskedent, at „saadant noget fik man altid gjort, naar man passede paa Tiden". Duncan svarede, „at han af Hjærtet vilde ønske, hun kunde lære Tøsene i Jagthuset den Kunst, for han kunde aldrig opdage, at der blev gjort rent, undtagen en Gang imellem, naar han faldt over deres Spande og brækkede Benene — Gud fordømme de Tøjter!"

Der er ingen Grund til at dvæle synderlig ved mindre vigtige Punkter. Man kan let tænke sig, at Hertugens Øst blev omhyggelig lavet og saa naadig modtaget, at den hvert Aar blev efterfulgt af en lignende Gave. Der blev ogsaa sendt Gaver til Tak og Amindelse til Madam Bickerton og Madam Glass, og fra Tid til anden vedligeholdtes den venskabelige Forbindelse med disse to brave og gode Mennesker.

Vi kan ikke undlade at omtale, at Madam Butler i Løbet af fem Aar fik tre Børn, to Drenge og en Pige, alle sammen sunde og stærke, rigtig velsignede Unger med lyst Haar, blaa Øjne og solidt byggede. Drengene kom til at hedde David og Reuben — den ældste David, hvilket i høj Grad tilfredsstillede den gamle Troens Stridsmand; Pigebarnet blev efter sin Moders udtrykkelige Ønske døbt Euphemia, rigtig nok en hel Del imod baade hendes Faders og Mands Ønske, men de holdt alt for meget af Madam Butler og skyldte hende alt for megen Tak for den Lykke, der var bleven dem til Del, til at de skulde modsætte sig et alvorligt Ønske fra hendes Side. En vis Følelse, jeg ikke kan gjøre rede for, bevirkede imidlertid, at de aldrig kaldte Barnet for Effie, men brugte den anden Forkortelse, Femie, der er lige saa almindelig i Skotland.

I denne rolige og fordringsløst lykkelige Tilværelse var der foruden de Stød og Smaasorger, der hjemsøge selv det mest ensformige Liv, kun to Ting, der til en vis Grad formørkede Madam Butlers Lykke. „Havde de ikke været", sagde hun til vor Meddeler, „vilde hendes Liv have været alt for lykkeligt; og maaske", tilføjede hun, „trængte hun til nogle Gjenvordigheder i denne Verden for ikke at glemme, at der var en bedre hisset".

Den første af disse Ting var visse Disputer imellem hendes Fader og hendes Mand, Disputer, som til Trods for den Agtelse og det Venskab, de nærede for hinanden, og deres store Kjærlighed til hende — til Trods ogsaa for den Overensstemmelse, der var imellem dem i Henseende til bestemt, ja stræng Hævdelse af de presbyterianske Grundsætninger, jævnlig truede med at fremkalde ubehagelige Storme. David Deans var, som vore Læsere ville have bemærket, temmelig paastaaelig og umedgjørlig, og da han havde bekvemmet sig til at blive Medlem af et Menighedsraad under Statskirken, følte han sig dobbelt forpligtet til at godtgjøre, at han hverken i Theori eller Praxis havde opgivet en Tøddel af sine gamle Anskuelser. Nu var Hr. Butler med al Anerkjendelse af sin Svigerfaders Bevæggrunde jævnlig af den Mening, at det var bedst at lade visse Tvistepunkter falde og at optræde saaledes, at der var Udsigt til, at man kunde samle alle, hvem Religionen laa alvorlig paa Sinde,

i Enighed. Hertil kom, at han som Mand og lærd ikke syntes om altid at lade sig foreskrive af sin udannede Svigerfader, hvad han skulde sige og gjøre, og som Præst fandt han det ikke passende, at det fik Udseende af, at han altid tog imod Parole fra et af Medlemmerne af hans eget Menighedsraad. En stolt, men brav Tanke bevirkede, at han undertiden kom til at gaa noget videre i sin Modstand, end han ellers vilde have gjort. „Mine Embedsbrødre", sagde han, „vil tro, at jeg smigrer den gamle Mand og lemper mig efter ham for Arvens Skyld, dersom jeg bøjer mig og giver efter for ham ved enhver Lejlighed, og der er desuden mange Punkter, i hvilke jeg hverken vil eller med god Samvittighed kan give efter for hans Meninger. Jeg kan ikke forfølge gamle Koner som Hexe eller indlade mig paa at røre op i forargelige Historier imellem de unge, naar de kan skjules".

Som Følge af denne Meningsforskjel hændte det jævnlig, at Butler paadrog sig sin Svigerfaders Mishag i Sager, som denne tog meget strængt, og blev beskyldt af ham for at gaa paa Akkord med visse af Tidens Skrøbeligheder og for at undlade at aflægge sit Vidnesbyrd imod Tidens Frafald, for ikke altid med den tilbørlige Strænghed at forfølge smaa Forargelser og for at undlade at kræve klart Vidnesbyrd i Stridsspørgsmaal, som under Tidernes Omskiftelse saa at sige vare drevne agter ud, og undertiden blev deres Ordskifte heftigt og næsten uvenligt. I alle saadanne Tilfælde var Madam Butler en mæglende Aand og søgte ved sin egen Mildhed at dæmpe de theologiske Stridigheders Skarphed. Hun hørte opmærksomt og uden forudfattet Mening paa begge Parters Klager og søgte altid snarere at undskylde end ligefrem at forsvare Modparten.

Hun mindede sin Fader om, at Butler „ikke havde hans Kjendskab til de gamle Forfølgelsens Tider, da Menneskene var benaadede med et Blik, der rakte langt ind i Evigheden, som Erstatning for de Gjenvordigheder, de maatte udstaa her i Timeligheden. Hun indrømmede uforbeholdent, at mange fromme Ordets Forkyndere og Bekjendere i de henfarne Tider havde været benaadede med umiddelbar Aabenbaring, saa som den Gud velbehagelige Peden og Lundie og Cameron og Renwick og John Caird, Kjedel-

flikkeren, som blev indviet i Naadens Hemmeligheder, og Elisabeth Melvil, Lady Culross, som laa og bad i sin Seng med mange kristne Mennesker omkring sig i en stor Stue, hvor de til den Ende havde sat Sengen ind, og ved Himlens Bistand laa saadan i hele tre Timer; og Lady Robertland og især Hr. John Scrimgeour, Præst i Kinghorn, som, da hans Barn laa for Døden, tillod sig at gaa saaledes i Rette med sin Skaber og klage saa bitterlig, at det til sidst blev tilkjendegivet ham, at for denne Gang var han bønhørt, men for Fremtiden maatte han ikke tale saa dristig, hvorpaa han, da han kom hjem, fandt Barnet, som han havde forladt døende, siddende op i Sengen, sundt og friskt, i Færd med at spise Havresuppe. Men ihvorvel alt dette kunde have haft sin Rigtighed i hine Trængselens Dage, paastod hun, at Præster, som ikke havde modtaget saadanne særlige Naadegaver, maatte søge deres Rettesnor i de Traditioner, der var komne til os fra gamle Tider, og derfor granskede Reuben ogsaa omhyggelig baade i Skriften og i Bøger, der vare skrevne af vise og gode Mænd i Oldtiden, og paa den Maade kunde det somme Tider hænde, at selv to Helgener kunde trække hver til sin Side ligesom to Køer, der sled i det samme Knippe Hø".

Hertil plejede David med et Suk at svare: „Aa, min Pige, det har du ingen Forstand paa. Den selv samme John Scrimgeour, der sprængte Himlens Porte, som om det havde været med en sexpundig Kanonkugle, plejede at bede til, at de fleste Bøger maatte blive brændte paa Biblen nær. Reuben er en god og rar Fyr, det har jeg altid sagt; men hvad det angaar, at han ikke vil have en Undersøgelse i Gang i Anledning af Forargelsen med Margery Kittlesides og Rory Mac Rand, fordi han siger, at de har sonet deres Synd ved at gifte sig, saa er det aabenbart lige stik imod den kristne Kirketugt. Og saa er der Ailey Mac Clure fra Deepheugh, som driver sine Ugudeligheder med at spaa Folk af Æggeskaller og Faareben og tyde Drømme og Varsler — det er en Forargelse, at saadan en Hex faar Lov til at leve i et kristent Land, det vil jeg staa ved for alle Domstole, baade borgerlige og gejstlige".

„Ja, jeg tror gjærne, du har fuldkommen Ret, Fader", var Jeanies staaende Svar, „men kom nu over i Præste-

gaarden og spis til Middag i Dag. Børnene, de stakkels smaa Skind, længes efter at se deres Bedstefader, og Reuben sover aldrig godt, og det gjør jeg heller ikke, naar der har været lidt i Vejen imellem jer".

„Ikke noget i Vejen, Jeanie! Gud forbyde, at der skulde komme noget i Vejen imellem mig og dig eller nogen, du har kjær!" Og saa trak han i Søndagstøjet og gik over i Præstegaarden.

Overfor sin Mand gik Madam Butler mere ligefrem til Værks for at faa en Forsoning i Stand. Reuben havde den største Respekt for den gamle Mands Bevæggrunde og nærede den største Hengivenhed for ham personlig og den største Taknemlighed for det Venskab, han lige fra Barndommen af havde vist ham. Ved saadanne Lejligheder, hvor der var indtraadt en tilfældig Forstemning, behøvede hun derfor blot paa en lempelig Maade at minde ham om hans Svigerfaders Alder, hans tarvelige Opdragelse, hans stærke Fordomme og de Sorger, han havde haft i sit Hus. Det ringeste af disse Hensyn var altid nok til at gjøre Butler stemt for at forsone sig med den gamle, for saa vidt som det kunde ske, uden at han havde nødig at bryde med sine Grundsætninger, og saaledes blev vor jævne og fordringsløse Heltinde en af disse Fredsmæglere, som have faaet den Forjættelse, at de skulle arve Jorden.

Den anden Hage, der var ved Madam Butlers Lykke, var den nedslaaende Omstændighed, at hun aldrig senere havde hørt noget om sin Søster eller om de Forhold, hun levede i, skjønt det nu var imellem fire og fem Aar siden, at de havde taget Afsked med hinanden paa Roseneath' Bred. Det var ikke at vente, at der skulde kunne blive nogen hyppig Forbindelse imellem dem, og det var maaske ikke engang ønskeligt, at en saadan kom i Stand, saaledes som de nu én Gang hver for sig var stillede; men Effie havde lovet, at om hun levede, og det gik hende godt, skulde hendes Søster høre fra hende. Hun maatte altsaa enten være død eller være nedsunken i Elendighed, eftersom hun aldrig havde holdt sit Løfte. Hendes Tavshed var besynderlig og ulykkespaaende, og Jeanie, som aldrig kunde glemme det fortrolige og kjærlige Forhold, der fordum havde været imellem dem,

pinte sig med de sørgeligste Anelser om hendes Skæbne. Omsider blev Sløret dog draget til Side.

En Dag, da Kaptajn Knockdunder havde aflagt et Besøg i Præstegaarden efter at have udrettet et Ærinde i en Del af Sognet, der hørte til Højlandene, og efter sin særlige Anmodning var bleven opvartet med en Blanding af Mælk, Kognak, Honning og Vand, som han sagde Madam Butler „lavede bedre end noget andet Fruentimmer i Skotland" — thi for alle uskyldige Tings Vedkommende studerede hun alle sine Omgivelsers Smag —, sagde han til Butler: „Hør, det er sandt, Præst, jeg har et Brev enten til Deres flinke Stykke Fruentimmer af en Kone eller til Dem. Jeg fik det sidst, da jeg var i Glasgow. Postpengene er fire Pence; De kan gjøre, hvad De vil, enten De vil betale mig dem strax, eller vi skal tage et Slag Tokkodille og slaa Kvit eller dobbelt om dem".

Tokkodille og Dam havde været Butlers Principals, Hr. Whackbairns Yndlingsfornøjelse, da han var i Libberton. Præsten gjorde sig endnu til af sin Dygtighed i dem begge to og dyrkede dem af og til som strængt kanoniske, skjønt David Deans, hvis Anskuelser i alle Henseender var strængere, plejede at ryste paa Hovedet og sukke bekymret, naar han saa' Spillebrætterne ligge i Dagligstuen eller Børnene lege med Tærningbægerne eller Brikkerne, og Madam Butler fik undertiden Skjænd af sin Mand, fordi hun lagde disse Midler til uskyldig Tidsfordriv hen i en Krog eller ind i et afsides Værelse, for at de kunde være af Vejen. „Lad dem ligge, hvor de ligger", plejede Butler at sige ved saadanne Lejligheder. „Jeg ved, at jeg ikke giver mig af med disse eller andre intetsigende Adspredelser saaledes, at det forstyrrer mig i mine alvorlige Studier og mine endnu alvorligere Embedspligter. Jeg vil derfor ikke have, man skal tro, jeg giver mig af dermed i Smug og med en daarlig Samvittighed. Det er en Fornøjelse, som jeg, naar jeg henginer mig saa lidt til den, som jeg gjør, meget godt kan dyrke aabenlyst og ikke har nødig at gjøre mig Skrupler over. Nil conscire sibi, Jeanie, det er mit Valgsprog, og det betegner den frejdige og ærlige Selvbevidsthed, som en Mand kan have, naar han handler aabent og ikke har nogen Følelse af, at han gjør noget galt".

Da Butler saa' saaledes paa den Ting, modtog han Kaptajnens Udfordring til et Parti og gav sin Kone Brevet. Han lagde Mærke til, at der stod York i Poststemplet, men saa' ogsaa, at i Fald det kom fra hendes Veninde, Madam Bickerton, havde hendes Haandskrift forbedret sig betydelig, hvilket var overraskende i hendes Alder.

Madam Butler overlod Herrerne til deres Spil og gik ud for at give nogle Ordrer angaaende Aftensmaden, da Kaptajn Duncan havde været saa venlig at foreslaa, at han vilde blive Natten over hos dem. Saa brød hun temmelig ligegyldig sit Brev. Det var ikke fra Madam Bickerton, og efter at have gjennemløbet de første Linier saa' hun, at hun gjorde bedst i at trække sig tilbage til Sovekamret for for at læse det i Ro.

Otte og fyrretyvende Kapitel.

Brevet, som Madam Butler læste med Spænding og Forundring, da hun var kommen ind i sit Sovekammer, var utvivlsomt fra Effie, skjønt det ikke havde anden Underskrift end Bogstavet E., og skjønt Retskrivningen, Udtryksmaaden og Haandskriften ikke blot stod langt over, hvad Effie, som, skjønt hun havde været en livlig Pige, havde brudt sig mærkværdig lidt om at lære noget, men ogsaa hun selv, som havde været langt stadigere, nogen Sinde havde kunnet præstere i den Retning. Brevet var skrevet med en smuk Haand, om den end var noget stiv og tvungen; Retskrivningen og Stilen tydede paa en Person, der var vant til at læse gode Bøger og færdes i godt Selskab.

Brevet lød, som følger:

„Min kjære Søster!

Skjønt jeg udsætter mig for adskilligt derved, vover jeg at skrive til dig for at lade dig vide, at jeg endnu er i Live og, hvad min Stilling i Verden angaar, højere paa Straa, end jeg kunde vente eller har fortjent. Kunde Rigdom, Anseelse og høj Rang gjøre en Kvinde lykkelig, maatte jeg være det, thi jeg har alt dette; men du, Jeanie, som vist

nok i Verdens Øjne staar langt under mig i alle disse Hensseender, er meget lykkeligere end jeg. Jeg har haft Lejlighed til fra Tid til anden at høre, hvorledes det gaar dig, min elskede Jeanie — jeg tror, mit Hjærte var bristet, om det ikke havde været Tilfældet. Det har været mig en stor Glæde at høre, at din Familie er bleven forøget. Vi har ikke været værdige til den Velsignelse; to Børn har vi mistet, det ene efter det andet, og nu har vi ingen — Guds Vilje ske! Men havde vi et Barn, vilde det maaske holde de mørke Tanker borte fra ham, der gjør ham saa frygtelig for sig selv og andre. Men lad mig nu ikke gjøre dig forskrækket, Jeanie; han er stadig god imod mig, og jeg har det langt bedre, end jeg fortjener. Du undrer dig formodentlig over, hvor lærd jeg er bleven, men da jeg opholdt mig i Udlandet, havde jeg de bedste Lærere, og jeg arbejdede strængt, fordi det fornøjede ham, at jeg gjorde Fremgang. Han er god, Jeanie, der er blot saa meget, som gjør ham forstemt og bekymret, især naar han ser tilbage paa Fortiden. Naar jeg selv ser tilbage, er der altid en Ting, der trøster mig, det er den ædle Maade, hvorpaa min Søster handlede imod mig, hun, som ikke svigtede mig, da alle andre svigtede. Du har faaet din vel fortjente Løn. Du lever lykkelig, agtet og elsket af alle, som kjender dig; jeg henslæber mit Liv som en usel Bedragerske, og den Agtelse, man viser mig, skylder jeg et Væv af Bedrageri og Løgn, som det ubetydeligste Tilfælde kan sønderrive. Han indførte mig, da Godset gik i Arv til ham, hos sine paarørende som Datter af en fornem Skotte, der var bleven landsforvist paa Grund af sin Deltagelse i Viscounten af Dundees Opstand, og han har fortalt dem, at jeg er bleven opdraget i et Kloster i Skotland — jeg har virkelig ogsaa opholdt mig længe nok paa saadant et Sted, til at jeg kan spille min Rolle. Men naar der kommer en Landsmand, og han begynder at tale, som de alle sammen gjør, om de forskjellige Familier, der var indviklede i Dundees Opstand, og at spørge mig ud om min Familie, og naar jeg ser *hans* Blik hvile paa mig med et Udtryk af Dødsangst, saa er den Skræk, der kommer over mig, lige ved at røbe mig. Høflighed og Godmodighed har hidtil frelst mig, idet de har afholdt Folk fra at trænge ind paa mig med pinlige Spørgsmaal. Men hvor længe —

o, hvor længe kan det gaa saaledes! — Og bringer jeg den Skam over ham, vil han hade mig, hvor meget han saa end holder af mig. Han vaager lige saa skinsygt over sin Families Ære nu, som han før var ligegyldig for den. Jeg har været i England i fire Maaneder og har tit tænkt paa at skrive til dig, men den Fare, det kunde medføre, i Fald et Brev blev snappet op, er saa stor, at jeg hidtil har undladt det. Nu er jeg imidlertid nødt til at risikere det. Jeg traf i forrige Uge din store Velynder H. af A. Han kom op i min Loge og tog Plads ved Siden af mig. Der var noget i Stykket, som mindede ham om dig, og saa — barmhjærtige Himmel! — saa fortalte han om din Rejse til London til alle dem, der var i Logen, men især til den usle Skabning, der havde givet Anledning til det hele. Havde han vidst — havde han kunnet ane, hvem det var, han sad ved Siden af og fortalte den Historie! — Jeg led med et Heltemod som det, Indianeren viser, naar han staar bunden til Pælen, medens de sønderriver hans Nerver og stikker Øjnene ud paa ham, smilende ad ethvert godt Paafund, der kan forøge hans Lidelser. Til sidst blev det mig for meget, Jeanie — jeg besvimede; man mente, det kom af Varmen i Theatret og af min overvættes Følsomhed; og jeg, der forstaar at spille Komedie til Gavns, gik ind paa begge Dele — alt var mig lige godt, naar jeg blot ikke blev opdaget. Heldigvis var h a n ikke til Stede. Men dermed er min Bekymring ikke til Ende. Jeg er nødt til jævnlig at tale med din fornemme Ven, og han ser mig næsten aldrig uden at give sig til at tale om E. D. og J. D. og R. B. og D. D. som Personer jeg har vist en saa elskværdig Deltagelse for. Elskværdig Deltagelse!!! — Og saa den grusomme lette og ligegyldige Tone, den fine Verden taler om de mest hjærtegribende Ting i! At høre min Brøde, min Letsindighed, min Dødsangst, mine Frænders Svagheder og Særheder — ja selv din heltemodige Færd, Jeanie, omtalt i den skjemtende Tone, der er almindelig i de fornemme Kredse — det er næppe nok, at alt, hvad jeg hidtil har lidt, kan maale sig med den Kval — den Gang var det Slag og Stød — nu piner de mig til Døde med Naalestik. — Han — jeg mener H. — rejser til Skotland i næste Maaned for at tilbringe Jagttiden der — han siger, at han

lægger megen Vægt paa at komme til at spise til Middag i Præstegaarden en Dag — vær paa din Post, og røb dig ikke, i Fald han taler om mig. — For dit eget Vedkommende har du jo intet at røbe — intet at frygte, du rene og dydige Kvinde, du Heltinde med uplettet Ære og af ulastelig Renhed, hvad kan du have at frygte af Verden eller dens stolteste Yndlinger? Det er E., hvis Liv du atter holder i din Haand — det er E., du skal sørge for ikke bliver plukket for sine laante Fjer, opdaget, brændemærket og traadt under Fødder, først og fremmest maaske af ham, der har hævet hende til denne svimlende Højde! — En Sum som den vedlagte sender jeg dig to Gange om Aaret — nægt ikke at tage imod den — det er mine egne Penge, og jeg kunde gjærne fordoble den, i Fald du ønskede det. Hos dig kommer den til Nytte — hos mig aldrig.

„Skriv snart til mig, Jeanie, ellers gaar jeg i den dødeligste Angst for, at dette Brev er faldet i urette Hænder. — Adressér simpelt hen dit Brev til L. S., og send det til Pastor George Whiterose i Minster-Close, York. Han tror, jeg staar i Brevveksling med nogle af mine adelige jakobitiske Frænder i Skotland. Hvor hans Kinder vilde blusse af højkirkelig og jakobitisk Iver, naar han fik at vide, at han ikke var Agent for Euphemia Setoun af det ædle Hus Winton, men for E. D., Datter af en cameronianst Kvægopdrætter! — Jeanie, jeg kan endnu somme Tider le — men Gud fri dig for den Slags Lystighed. Fader — jeg mener din Fader, vilde sige, at den er som Tjørnekvistenes tomme Bragen; men Tornene beholder deres Braad, den sløves ikke. — Lev vel, min elskede Jeanie. — Vis ikke dette til nogen, ikke engang til Butler, endnu mindre til nogen som helst anden — jeg har al mulig Agtelse for ham, men hans Grundsætninger er saa strænge, og min Sag taaler ikke at tages paa med haarde Hænder. Jeg er din hengivne Søster

E."

Der var meget i dette lange Brev, som baade maatte overraske Madam Butler og gjøre hende bekymret. At Effie — hendes Søster Effie omgikkes saa frit med Hertugen af Argyle og aabenbart stod paa lige Fod med ham, forekom hende saa mærkværdigt, at hun næsten tvivlede paa, at hun

havde læst rigtig. Ikke mindre mærkværdigt var det, at hun havde tilegnet sig en saadan Dannelse i Løbet af fire Aar. Jeanie erkjendte i sin Ydmyghed villig, at Effie altid, naar hun vilde, havde været mere lærenem end hun, men den Gang var hun meget doven og havde i det hele taget gjort langt ringere Fremgang end hun. Kjærlighed eller Frygt eller Nødvendighed havde imidlertid vist sig at være en dygtig Læremester og havde oprettet alt det forsømte.

Hvad Jeanie syntes mindst om i Brevet, var den daarlig skjulte Egenkjærlighed, det var præget af. „Vi vilde ikke have faaet synderligt at høre om hende", sagde Jeanie til sig selv, „naar hun ikke var bange for, at Hertugen kunde komme hertil og faa at vide, hvem hun var, og at vi stakkels Mennesker er hendes Frænder; men Effie, det stakkels Skind, gaar altid sine egne Veje, og de, der gjør det, tænker mere paa sig selv end paa deres Næste. — Jeg ved ikke, om jeg skal beholde hendes Penge", vedblev hun, idet hun tog den Halvtredsindstyvepundsnote op af Gulvet, der var falden ud af Brevet. „Vi har nok, og det ser alt for meget ud, som hun vilde betale mig for at tie, som Hælerpenge, som de kalder det; hun kunde saamænd have været sikker nok paa, at jeg ikke vilde sige noget, der kunde volde hende Fortræd, om jeg saa kunde faa alle de gode Ting, der er i London. Jeg vil snakke med Butler om det. Jeg indser ikke, hvorfor hun skal være saa angst og bange for den nydelige Mand, hun har, naar jeg ikke maa have lige saa megen Respekt for min. Jeg fortæller ham det i Morgen, naar den Sviregast af Kaptajn er sejlet. — Men hvordan er det dog, jeg selv har det", tilføjede hun, idet hun vendte om, efter at hun allerede havde gjort et Par Skridt hen imod Døren. „Jeg skulde da aldrig tro, jeg er saadan en Tosse, at jeg er vred over, at Effie er en fornem Dame og jeg kun Præstekone? — og alligevel er jeg gnaven som et Barn i Stedet for, at jeg burde takke min Gud, som har friet hende fra Skam og Fattigdom og Synd, som der var al Udsigt til, hun vilde gaa til Bunds i".

Hun satte sig ned paa en Skammel ved Fodenden af sin Seng, lagde Hænderne over Kors over Brystet og sagde i sit stille Sind: „Nu rejser jeg mig ikke op herfra, før jeg er kommen paa bedre Tanker". Og saa sad hun der og

rev Sløret fra de skjulte Bevæggrunde til den Smule forbigaaende Ærgrelse, hun følte overfor Søsteren, og tvang sig til at skamme sig over den og til at betragte de gode Sider ved hendes Søsters Kaar som Velsignelser, medens hun saa' de Vanskeligheder, der fulgte med, som nødvendige Følger af for længst begaaede Vildfarelser. Og saaledes fik hun fuldstændig Bugt med den Følelse af Misundelse, der ganske naturlig var kommen over hende ved pludselig at se Effie, som saa længe havde været Gjenstand for hendes Bekymring og Medynk, svæve saa højt over hende, at noget af det, hun var mest bange for, var, at deres Slægtskab skulde blive opdaget.

Da dette usædvanlige Anfald af Egenkjærlighed var fuldstændig slaaet tilbage, gik hun ned i den lille Dagligstue, hvor Herrerne just var ved at ende deres Parti. Her fik hun af Kaptajnen Bekræftelse paa den Tidende, Brevet havde meddelt hende, at Hertugen af Argyle snart ventedes til Roseneath.

„Han vil finde fuldt op af Tiurer og Urfugle paa Hederne ved Auchingower, og han kommer utvivlsomt her til Præstegaarden for at faa sig en sen Middag og en Seng til Natten, som han har gjort før".

„Den har han ærlig fortjent, Kaptajn", sagde Jeanie.

„Fanden tage mig, om nogen i hele Landet bedre har fortjent en god Seng", svarede Kaptajnen. „Og saa vil jeg raade Dem til at sige til Deres Fader, Madam, at han maa have sine Kreaturer i Orden og se at faa sit cameronianske Sludder ud af Hovedet for et Par Dage, i Fald han kan faa sig til det, for naar jeg taler til ham om Kreaturer, svarer han mig med Bibelsprog, og det er ingen Manér at behandle Folk paa, naar de ikke lige netop er af Deres Stand, Hr. Butler".

Ingen forstod bedre end Jeanie den herlige Kunst at give et mildt Svar, som afvender Vreden; hun smilede blot og sagde, at hun haabede, Hans Naade vilde blive fuldkommen tilfreds med alt, hvad der var betroet til hendes Faders Varetægt.

Men Kaptajnen, som havde tabt alle Postpengene i Tokkodille, var i daarligt Humør, hvilket som bekjendt ikke

sjælden hænder Folk, der taber i Spil, og hvad de efter Ordsproget har Lov til.

„Og hør saa, Hr. Butler, skjønt De ved, jeg aldrig blander mig i, hvad der gaar for sig paa jeres Kirkemøder, saa skal jeg dog tillade mig at bemærke, at jeg ikke vil finde mig i, at Ailie Mac Clure fra Deepheugh bliver straffet som Hex, eftersom hun bare spaar Folk deres Skæbne og hverken gjør nogen lam eller blind eller forgjør dem paa nogen Maade eller vælter Hønsekræmmervogne eller gjør andre Ulykker, men bare spaar Folk Lykke, saasom at vore Baade skal fælde saa og saa mange Sæler og saadant noget, hvilket er meget behageligt at høre".

„Jeg tror ikke, Konen er en Hex, men en Bedragerske", sagde Butler, „og det er kun i den Anledning, Kirkeraadet har stævnet hende for sig for at faa hende til at holde op med at øve sine Bedragerier imod uvidende Personer".

„Jeg ved ikke, hvad hun er", svarede den højvelbaarne Hr. Duncan, „men jeg tror, at i Fald Gutterne tager hende og dukker hende i Clachan, er det meget bedrøveligt, og jeg tror ogsaa, at dersom jeg møder selv tredje i Kirkeraadet, vil det blive en forbandet Historie for jer alle sammen".

Uden at ænse denne Trusel svarede Butler, at han ikke havde tænkt paa den Fare, der var for, at den stakkels Kone kunde blive mishandlet, naar hun faldt i Hænderne paa Pøblen, og at han vilde give hende den fornødne Advarsel under fire Øjne i Stedet for at føre hende for det forsamlede Kirkeraad.

Det, sagde Duncan, var talt som en fornuftig Kavalér. Og saa gik Aftenen fredelig.

Næste Morgen, da Kaptajnen havde faaet sin Havresuppe og var taget af Sted i sin Karét med sex for, overvejede Madam Butler paa ny, hvor vidt hun burde meddele sin Mand Indholdet af Søsterens Brev. Det skræmmede hende imidlertid, at hun kom i Tanker om, at naar hun gjorde det, indviede hun ham med det samme i en frygtelig Hemmelighed, som hans Embedsstilling maaske gjorde ham det vanskeligt at bevare. Butler havde allerede god Grund til at tro, at Effies Elsker, som hun var flygtet med, var den samme Robertson, som havde staaet i Spidsen for Porteousoptøjerne, og som var dømt til Døden for Røveriet i Kirkaldy.

Men han vidste ikke, at han var identisk med George Staunton, en højbaaren og rig Mand, som nu, efter hvad der jo fremgik af Brevet, havde indtaget den Plads i Samfundet, der ved Fødselen tilkom ham. Jeanie havde bevaret Stauntons egen Tilstaaelse som en Helligdom, og ved nærmere Overvejelse kom hun til det Resultat, at hun burde behandle Søsterens Brev paa samme Maade, og hun besluttede derfor ikke at omtale Indholdet til nogen.

Ved atter at gjennemlæse Brevet kunde hun ikke undgaa at lægge Mærke til, hvor usikkert og utilfredsstillende de Menneskers Liv er, der er komne til Vejrs ad ulovlige Veje, og hvilke Forskansninger af Løgn og Bedrageri de er nødte til at omgive sig med for at forsvare de usikre Fordele, de have vundet. Hun fandt imidlertid, at hun ingen Anledning havde til at aabenbare, hvorledes det i Virkeligheden hang sammen med Søsteren — det vilde ikke gavne nogen, thi Effie havde jo ikke krænket nogens Ret — det vilde kun tilintetgjøre hendes Lykke og forspilde hendes gode Navn. Havde Effie været fornuftig, mente Jeanie, vilde hun have valgt et stille og ubemærket Liv i Stedet for, at hun nu færdedes for alles Øjne i Fryd og Gammen; men hun havde maaske intet Valg. Pengene, fandt hun, kunde hun ikke sende tilbage uden at faa Udseende af at være hovmodig og uvenlig. Hun besluttede derfor efter atter at have overvejet dette Punkt at anvende dem efter Omstændighederne paa bedste Maade enten til at give sine Børn en bedre Opdragelse, end hun vilde kunne skaffe dem for sine egne Midler, eller som en Forøgelse af deres Arv. Hendes Søster havde nok, maatte føle sig stærkt forpligtet til at hjælpe Jeanie paa enhver Maade, der stod i hendes Magt, og det Arrangement, hun havde truffet, var saa naturligt, at det vilde være urigtigt at afslaa det paa Grund af en Finfølelse, som ret beset bundede i Hovmod eller overspændte Griller. Jeanie skrev altsaa til sin Søster, lod hende vide, at hun rigtig havde modtaget hendes Brev, og bad hende om at lade høre fra sig saa tit som muligt. Idet hun i det enkelte gjorde rede for sine egne Forhold, en Redegjørelse, der væsentlig drejede sig om huslige Anliggender, følte hun en ejendommelig Usikkerhed i sin Tankegang, thi undertiden gjorde hun Undskyldninger for, at hun omtalte Ting, som

ingen Interesse kunde have for en fornem Dame, men saa kom hun i Tanker om, at alt, hvad der angik hende, burde interessere Effie. Hun lod en af Folkene i Sognet, som havde Ærinde i Glasgow, indlevere Brevet, som hun adresserede til Hr. Whiterose.

Ugen efter kom Hertugen til Roseneath, og kort efter lod han dem vide, at han agtede at jage i deres Nabolag og overnatte i Præstegaarden, en Ære, han tidligere havde vist dens Beboere en Gang eller to.

Det viste sig, at Effies Anelser havde været fuldstændig rigtige. Hertugen havde næppe sat sig til Bords ved Siden af Madam Butler og givet sig i Lag med at skære de udmærkede Høns for, der var bleven slagtede i Dagens Anledning, før han begyndte at tale om Lady Staunton til Willingham i Lincolnshire og det store Ry, der gik af hendes Skjønhed og Vid i London. Til en vis Grad var Jeanie belavet paa en hel Del i den Retning — men Effies Vid! det vilde hun aldrig være falden paa, da hun ikke anede, i hvor høj Grad det, der i de højere Klasser kaldes Vid, ligner det, der i de lavere kaldes for Mundkaadhed.

„Hun har været Salonernes Dronning — Solen i vore Selskaber — Gjenstand for alles Hyldest hele Vinteren igjennem", sagde Hertugen, „og hun er virkelig ogsaa den smukkeste Dame, der nogen Sinde er bleven set ved Hove paa Majestætens Fødselsdag".

Majestætens Fødselsdag! og ved Hove! — Jeanie følte sig fuldstændig tilintetgjort ved Tanken om, hvorlunde hun selv var bleven præsenteret for Majestæten, og mindedes alle de Omstændigheder, der havde været forbundne dermed, og særlig hvad Anledningen dertil havde været.

„Jeg omtaler særlig denne Dame for Dem, Madam Butler", sagde Hertugen, „fordi der er noget i hendes Stemme og i Udtrykket i hendes Ansigt, der minder mig om Dem — ganske vist ikke, naar De er saa bleg som nu — De har overanstrængt Dem — De kommer til at drikke et Glas Vin med mig".

Hun gjorde saa, og Butler bemærkede, at det var en farlig Sag, naar Hans Naade smigrede en stakkels Præstekone i den Grad, at han fortalte hende, at hun lignede en af Skjønhederne ved Hove.

„Aha, Hr. Butler", sagde Hertugen, „De bliver nok skinsyg, mærker jeg, men det kommer rigtig nok lovlig sent, for De ved jo nok, hvor længe jeg har beundret Deres Kone. Men alvorlig talt, der er en forunderlig Lighed i Udtrykket, af den Slags, som man undertiden træffer i Ansigter, der ellers ikke ligne hverandre".

„Naa, nu mistede Komplimenten sin Braad", tænkte Hr. Butler.

Hans Kone, som følte, hvor trykkende en Pavse nu vilde være, tvang sig til at sige, at Fruen maaske var hendes Landsmandinde, og at der maaske var nogen Lighed imellem deres Udtale.

„De har fuldkommen Ret", svarede Hertugen, „hun er fra Skotland og taler med skotsk Accent, og af og til kommer der et Dialektord dumpende saa nydelig, at det er aldeles doriſk, Hr. Butler".

„Jeg troede, det tog sig gement ud i den store By", sagde Præsten.

„Ingenlunde", svarede Hertugen. „De skal vide, det er ikke det brede, plumpe Skotsk, der tales i Cowgate i Edinburgh eller i Gorbals. Denne Dame har i Virkeligheden opholdt sig meget lidt i Skotland — hun er opdragen i et Kloster i Udlandet og taler det rene skotske Sprog, som var almindeligt ved Hove i mine unge Dage; men nu bliver det i Reglen i den Grad mishandlet, at det lyder som en helt anden Dialekt".

Hvor ængstelig hun end følte sig til Mode, kunde Jeanie ikke andet end undre sig i sit stille Sind over, hvorledes selv Folk, der dømme Livet og Menneskene rigtigst, kan lade sig paavirke af deres forudfattede Meninger. Hertugen vedblev: „Hun stammer fra det ulykkelige Hus Winton, tror jeg, men da hun er bleven opdraget i Udlandet, er hun gaaet glip af Lejligheden til at sætte sig ind i sin Stamtavle og maatte med Tak tage imod den Oplysning af mig, at hun uden Tvivl maatte høre til Seton'erne til Windygoul. Jeg vilde ønske, De havde kunnet se, hvor smukt hun rødmede over sin Uvidenhed. Til Trods for hendes fine og fornemme Væsen kommer der nu og da et lille Skjær af Undseelse og klosterlig Kejtethed, om jeg saa maa sige, over hende, og det gjør hende aldeles fortryllende.

Man faar øjeblikkelig et Indtryk af Rosen, som har blomstret i Kyskhed inden for Klosterets fredlyste Hegn, Hr. Butler".

Hr. Butler greb strax Antydningen og citerede:

„Ut flos in septis secretus nascitur hortis" 2c.,

medens hans Kone næppe kunde faa i sit Hoved, at alt dette, som blev sagt af en saa kompetent Dommer som Hertugen af Argyle, gjaldt Effie Deans.

Hun var imidlertid bestemt paa, at hun vilde have nogen Erstatning for den Ængstelse, hun følte i Øjeblikket, ved at faa saa meget at vide som muligt, og hun dristede sig derfor til at gjøre Hans Naade nogle Spørgsmaal om denne saa beundrede Dames Mand.

„Han er meget rig", svarede Hertugen, „tilhører en gammel Familie og har gode Manerer, men det er langt fra, at han er alles Yndling saaledes som hans Kone. Der er dem, der siger, at han kan være meget fornøjelig — jeg har aldrig set ham være det; jeg vilde snarere betegne ham som mørk, indesluttet og lunefuld. Han har ført et meget vildt Liv i sin Ungdom, siger man, og har en svag Helbred, men han ser for Resten godt nok ud — han er en særlig god Ven af Chefen for Kirkekollegiet, Hr. Butler".

„Saa er han særlig god Ven af en meget fortræffelig og hæderlig Adelsmand", sagde Butler.

„Beundrer han sin Kone lige saa meget, som alle andre gjør?" sagde Jeanie med sagte Stemme.

„Hvem? — Sir George? Folk siger, han holder meget af hende", sagde Hertugen, „men jeg har lagt Mærke til, at hun skjælver lidt, naar han ser stivt paa hende, og det er aldrig noget godt Tegn. — Men det er dog mærkværdigt, som den Lighed imellem Dem og Lady Staunton er mig paafaldende — det er Blikket og Stemmen. Man skulde næsten sværge paa, De var Søstre".

Nu kunde Jeanie ikke længere styre sin Sindsbevægelse, end sige skjule den. Hertugen af Argyle blev meget kjed af, hvad han havde sagt, idet han i sit Hjærtes Godmodighed antog, at Grunden til hendes Smerte var, at han ubetænksomt havde mindet hende om den Ulykke, der var overgaaet hendes Familie. Han var alt for vel opdragen til at gjøre Undskyldninger, men skyndte sig at dreje Samtalen ind i et andet Spor, idet han gav sig til at bilægge visse Tvistig-

heder, der var opstaaede imellem Duncan Knock og Præsten. Han indrømmede, at hans brave Stedfortræder undertiden var lidt for stædig og lovlig energisk i Hensende til de Forholdsregler, han traf. Hr. Butler anerkjendte i al Almindelighed hans Fortjenester, men sagde, at han vilde tillade sig at anvende Digterens Ord til Marrucinus Asinius paa ham:

Manu —
non belle uteris in joco atque vino.

Da Samtalen saaledes var kommen ind paa Sogneanliggender, frembød den ikke længere noget, der kan interessere Læseren.

Ni og fyrretyvende Kapitel.

Fra den Tid af vexlede Søstrene af og til, i Reglen et Par Gange om Aaret, Breve, hvilket imidlertid skete med Sagttagelse af den allerstørste Forsigtighed, for at det ikke skulde blive opdaget. Lady Staunton skildrede sin Mands Helbred og Humør som i høj Grad usikkert; hendes eget Helbred og Humør syntes det ogsaa at gaa ned ad Bakke med, og et af de Æmner, hun hyppigst dvælede ved, var, at de ingen Børn havde. Sir George Staunton, hvis Sind altid var heftigt, havde fattet Nag til den nærmeste Arving, som han havde mistænkt for at have ophidset hans paarørende imod ham under hans Fraværelse, og han erklærede, at han hellere vilde testamentere Willingham med alt tilhørende Jordegods til et Hospital, end at den Øretuder og Bagvasker skulde arve saa meget som en Tønde Land deraf.

„Maatte vi blot faa et Barn", sagde hans ulykkelige Hustru, „eller var vort ulykkelige første Barn i Live, saa havde han noget at leve og arbejde for. Men Himlen har nægtet os en Velsignelse, vi ikke har fortjent".

Saadanne Klager, vexlende i Formen, men stadig drejende sig om det samme, var de Breve fulde af, der gik fra Willinghams store, men triste Sale til den stille og lykkelige Præstegaard i Knocktarlitie. Aarene gled imidlertid

hen under disse frugtesløse Savn. John, Hertug af Argyle og Greenwich, døde i Aaret 1743, begrædt af alle, men af ingen mere end af Familien Butler, som han havde været saa overordentlig god imod. Hans Efterfølger, Hertug Archibald, stod de ikke paa en saa venskabelig Fod med, men han vedblev at vise dem den samme Gunst og Bevaagenhed, som der var bleven dem til Del fra hans Broders Side. Det gjordes nu i Virkeligheden ogsaa mere nødig end nogen Sinde, thi efter at Opstanden i 1745 var brudt ud og kuet, var det kun slet bevendt med Freden i de Egne, der grænsede op til Højlandene. Røvere, som Nøden havde drevet ind paa denne fortvivlede Levevis, satte sig fast paa de stærkeste Punkter i Nærheden af Lavlandet, som nu blev Skuepladsen for deres Røvertog, og der gives næppe én Dal i de romantiske, nu saa fredelige Højlandsdistrikter Perth, Stirling og Dumbartonshire, hvor ikke en eller flere saadanne Bander havde deres Tilhold.

Den værste Svøbe for Knocktarlitie Sogn var en vis Donacha dhu na Dunaigh eller sorte Duncan, kaldet den onde, som vi allerede i Forbigaaende har nævnet. Denne Karl havde oprindelig været Kjedelflikker, af den Slags, som i saa stor Mængde flakke om i disse Egne, men da Politiet nu var fuldstændig opløst som Følge af Borgerkrigen, opgav han sin Haandtering, og efter halvvejs at have været Tyv blev han nu helt Røver. Da han i Reglen stod i Spidsen for en tre, fire dristige Karle og selv var snu, modig og vel kjendt med alle Passer og Smuthuller, drev han sin nye Næringsvej med stor Fordel for sig selv og til uendelig Fortræd for Egnens Folk.

Alle var overbeviste om, at Duncan Knock kunde gjøre det af med sin Navne, hvad Dag det behagede ham, thi der var i Sognet en Flok kjække unge Mænd, som havde samlet sig under Argyles Banner i Krigen og ført sig fortræffelig op ved flere Lejligheder, og hvad deres Anfører angik, saa tvivlede ingen paa hans Mod. Det var derfor den almindelige Mening, at Donacha maatte have fundet paa Midler til at vinde hans Gunst, hvilket ingenlunde hørte til Sjældenhederne i de Tider og i disse Egne. Dette Rygte fandt saa meget villigere Tiltro, som David Deans' Kvæg, der jo tilhørte Hertugen, fik Lov til at gaa i Fred, medens

Præstens Køer blev bortførte af Tyvene. Der blev gjort et Forsøg paa at gjentage denne Bedrift, men saa kastede Butler dreven af Nødvendigheden Præstekjolen, stillede sig i Spidsen for nogle af sine Naboer og erobrede Driften tilbage, hvilken Heltegjerning Deans personlig deltog i til Trods for sin høje Alder, ridende paa en højlandsk Kleppert og omgjordet med et gammelt Slagsværd. Han undlod ikke at tilegne sig hele Æren for Expeditionen og sammenlignede sig med David, Jesses Søn, som erobrede Byttet tilbage fra Amalekiterne. Denne modige Optræden gjorde for saa vidt sin Virkning, som Donacha dhu na Dunaigh for en Tid holdt sig i Afstand, og skjønt man jævnlig hørte Tale om hans Bedrifter anden Steds, hærjede han ikke i denne Del af Landet. Han vedblev imidlertid at lade høre fra sig, og i Aaret 1751 blev han befriet for den Frygt, David muligvis havde holdt ham i, thi i det Aar gik den ærværdige Patriark fra St. Leonards' til sine Fædre.

David Deans døde mæt af Dage og Hæder. Man formoder — bestemt ved man nemlig ikke, hvornaar han blev født — at han blev hen ved halvfemsindstyve Aar gammel, thi han plejede at omtale Begivenheder, der omtrent var samtidige med Slaget ved Bothwell-Bridge, som om han havde oplevet dem; det hed sig endogsaa, at han havde deltaget i det nævnte Slag, thi en Gang da en drukken jakobitisk Laird sagde, at han vilde ønske, han havde fat i en Wigh fra Bothwell-Bridge, saa vilde han ruske Ørene af ham, lod David ham med et usædvanlig barskt Ansigt vide, at i Fald han havde Lyst til at prøve paa de Løjer, havde han saadan en, som han søgte, ved Siden af sig, og Butler maatte lægge sig imellem, for at Freden ikke skulde blive forstyrret.

Han døde i sin elskede Datters Arme, taknemlig for al den Velsignelse, Forsynet havde beskaaret ham, medens han færdedes i denne Stridens og Gjenvordighedernes Dal, og ogsaa taknemlig for de Prøvelser, han var bleven hjemsøgt med, eftersom han, sagde han, havde indset, at de var nødvendige for at kue den Aandens Stolthed og den Tillid til hans egne Evner, som var den Side, hvorfra den lede Fjende drabeligst angreb ham. Han bad paa den mest rørende Maade for Jeanie, hendes Mand og hendes Børn,

bad, at al den trofaste Kjærlighed, hun havde vist ham stakkels gamle Mand, maatte blive lønnet med et langt Liv her og Saligheden hisset. Derpaa anraabte han i en gribende Bøn, som de, der kjendte hans Familieforhold, kun alt for vel forstod, Sjælenes Hyrde om, naar han samlede sin Hjord, da ikke at glemme det Faar, som var faret vild fra Folden, og som maaske endnu i denne Stund var i den glubende Ulvs Vold. Han bad for sit Lands Jerusalem, at der maatte være Fred i Landet, og at Lykken maatte bo i dets Borge. Han bad for det ædle Hus Argyle, og om at Duncan Knockdunder maatte omvende sig. Saa tav han udmattet, og tydelig talte han ikke mere; man hørte ham mumle noget om Nationens Frafald og om Udskejelser til højre og venstre, men, som May Hettly bemærkede, han var ikke længere ved sine fulde fem, og det er rimeligt nok, at disse Ord blot faldt ham i Munden af gammel Vane, og at han døde fuldt forsonet med alle Mennesker. En Times Tid efter sov han hen i Herren.

Til Trods for hendes Faders høje Alder var hans Død et haardt Stød for Madam Butler. Meget af hendes Tid havde været viet til at vaage over hans Helbred og opfylde hans Ønsker, og hun havde en Følelse af, at en Del af hendes Livsgjerning var afsluttet, da den gode gamle Mand havde lukket sine Øjne. Hans Formue, som næsten beløb sig til femten Hundrede Pund i rede Penge, gjorde Familien i Præstegaarden velhavende. Det var Gjenstand for Butlers ængstelige Overvejelse, hvorledes han bedst skulde varetage sin Families Tarv ved Anbringelsen af disse Penge. Størst Lyst havde han til at kjøbe det lille Gods Craigsture. „Det er at faa til Kjøbs", sagde han, „det ligger ikke en halv Mil fra Præstegaarden, og Knock siger, at Hans Naade ikke har i Sinde at kjøbe det. Men de forlanger 2500 Pund for det, og det er det ogsaa ærlig værdt. Og sæt, jeg laaner de Penge, der mangler, saa kunde min Kreditor jo opsige mig dem, før jeg ventede det, eller min Familie kunde komme i Forlegenhed for den Sags Skyld, i Fald jeg døde".

„Hvis vi havde flere Penge, mener du altsaa, vi burde kjøbe den dejlige Jord, hvor Græsset kommer saa tidlig frem?" sagde Jeanie.

„Ja ganske vist, min kjære; og Knockdunder, som har

god Forstand paa sligt, raader mig stærkt til at gjøre det. Det er nu rigtig nok hans Søskendebarn, der sælger Godset".

„Ja, Reuben", sagde Jeanie, „saa faar du slaa op i din Bibel, som du har gjort en Gang før, da du trængte til Penge — slaa en Gang op i den".

„Ak, Jeanie", sagde Butler smilende, idet han trykkede hendes Haand, „selv de bedste Mennesker kan ikke gjøre Mirakler mere end én Gang i disse Tider".

„Lad os se ad", sagde Jeanie rolig og gik hen til det Skab, hvori hun havde sin Honning, sit Sukker, sine Syltetøjskrukker, sine Medicinsflasker, og som kort sagt var Opbevaringsstedet, for hvad hun jævnlig brugte i Huset. Hun rumsterede med Flasker og Krukker og fik omsider fra den mørkeste Krog, der var godt barrikaderet med en tredobbelt Række Flasker og Krukker, trukket en skaaret brun Krukke frem, omviklet med et Stykke Læder. Den syntes at indeholde beskrevne Papirer, som laa hulter til bulter i denne usædvanlige Sekretær. Jeanie tog imidlertid ogsaa en gammel Spændebibel op af den; den havde fulgt David Deans paa hans Vandringer i fordums Dage, og han havde givet sin Datter den, da hans Øjne blev saa svage, at han var nødt til at anskaffe sig en, der var mere storstilet. Hun gav den til Butler, som havde set noget overrasket paa hende, og bad ham om at se, hvad den Bog kunde udrette for ham. Han lukkede Spænderne op, og til hans Forbavselse faldt der ud af den en Del Halvtredsindstyvepundsnoter, som laa enkeltvis imellem Bladene. „Jeg vilde ikke have sagt dig noget om min Velstand, Reuben, før jeg laa paa mit Dødsleje, eller maaske naar vi en Gang var i Knibe", sagde hans Kone smilende ad hans Overraskelse, „men det er bedre, at den bliver brugt til at kjøbe den dejlige Jord for, end at den ligger til ingen Nytte i den gamle Krukke".

„Men hvordan i al Verden kommer du til de Penge, Jeanie? — Der er jo over tusind Pund!" sagde Butler, idet han samlede Sedlerne op og talte dem.

„Om der saa var ti Tusind, er jeg kommen ærlig til dem alle sammen", sagde Jeanie. „Jeg ved virkelig ikke, hvor mange der er, men alt, hvad jeg har faaet, er der. Og hvad det angaar, hvordan jeg er kommen til dem, saa er jeg kommen til dem paa en god og hæderlig Maade, som

jeg før sagde. Men det er ikke min Hemmelighed alene — ellers vilde du have faaet det at vide for længe siden, og hvad angaar de Ting, der staar i Forbindelse med disse Penge, saa har jeg ikke Lov til at svare paa flere Spørgsmaal, saa du maa ikke spørge mig om mere".

„Svar mig blot paa én Ting endnu", sagde Butler. „Er det virkelig din uomtvistelige Ejendom, som du frit kan raade over, som du finder for godt? Er det muligt, at ingen kan gjøre Krav paa alle de mange Penge?"

„De var mine, og jeg kunde raade over dem, som jeg fandt for godt", svarede Jeanie, „og nu har jeg raadet over dem, for nu er de dine, Reuben. — Nu er du Bibel-Butler lige saa godt som din Bedstefader, som min stakkels Fader havde saadant et Horn i Siden paa. Kun vilde jeg gjærne, om du saa synes, at Jemie skal have Broderparten af de Penge, naar vi ere døde".

„Ja visselig, det skal være, som du vil. — Men hvem i al Verden har nogen Sinde før fundet paa saadant et Gjemmested for jordiske Skatte?"

„Det er en af mine gammeldags Manerer, som du kalder dem, Reuben. Jeg tænkte, at i Fald Donacha Dhu brød ind hos os, var Biblen det sidste, han vilde falde paa at tage her i Huset — men skulde jeg komme til flere Penge, som nok kunde hænde, skal jeg ogsaa give dig dem, saa kan du bruge dem, som du vil".

„Og jeg maa altsaa virkelig ikke spørge, hvorledes du er kommen til alle de Penge?" sagde Præsten.

„Nej, du maa ikke, Reuben; for hvis du trængte stærkt ind paa mig, vilde jeg maaske fortælle dig det, og det, er jeg vis paa, var galt".

„Men sig mig", sagde Butler, „er det ikke noget, der volder dig selv Bryderier?"

„Der følger altid baade godt og ondt med timeligt Gods, Reuben; men nu maa du ikke spørge mere — de Penge forpligter mig ikke til noget som helst og vil aldrig blive krævede tilbage".

„Ja, det er sikkert", sagde Butler efter atter at have talt Sedlerne igjennem som for at forvisse sig om, at de var ægte, „det er sikkert, at ingen Mand i hele Verden har

saadan en Kone som jeg — Velsignelsen synes at følge i hendes Spor".

„Nej, det har du Ret i", sagde Jeanie, „saadant et Fruentimmer har der aldrig været siden den fortryllede Prinsesse i Eventyret, hende, der kæmmede Rosenobler ud af den ene Side af sit Haar og hollandske Dukater af den anden. Men gaa nu, Præst, og gjem Pengene, og gaa ikke og daff saadan med Sedlerne, ellers var det bedre, de laa i den brune Krukke endnu — vi bor alt for nær ved Bjærgene, til at det gaar an, at nogen i Tider som disse aner, at vi har Penge i Huset. Og se saa at komme til rette med Knockdunder, for det er jo ham, der sælger Jorden; og vær nu ikke saa enfoldig at lade ham vide noget om denne Slumpelykke, men se at knibe ham saa langt ned som muligt, som om du maatte laane Pengene".

Den sidste Formaning tilkjendegav tydelig nok, at skjønt Jeanie ikke forstod at anbringe de Penge, hun fik imellem Hænderne, sikkert paa anden Maade end ved at gjemme dem og opdynge dem, havde hun til vis Grad arvet sin Faders Snuhed i timelige Anliggender. Og Reuben Butler var en forstandig Mand; han gik hen og gjorde, som hans Kone raadede ham.

Rygtet om, at Præsten havde kjøbt Craigsture, kom hurtig ud i Sognet, og nogle ønskede ham til Lykke, medens andre sagde, at det gjorde dem ondt, at Ejendommen var gaaet over i nye Hænder. Hans Embedsbrødre, som begreb, at han var nødt til at rejse til Edinburgh inden Pinsen for at indkræve David Deans' kontante Penge, som han skulde bruge til at betale sin nye Ejendom med, greb Lejligheden og valgte ham til deres Ombud paa Generalsynoden eller den skotske Kirkeforsamling, der plejer at blive afholdt i Slutningen af Maj.

Halvtredsindstyvende Kapitel.

Ikke længe efter den nys omtalte Tildragelse med Biblen og Banknoterne viste Lykken, at den ogsaa kunde komme bag

paa Madam Butler lige saa godt som paa hendes Mand. For at faa de forskjellige Forretninger besørgede, som hans usædvanlige Rejse til Edinburgh nødvendiggjorde, var Præsten nødt til at bryde op sidst i Februar, idet han gik ud fra den rigtige Forudsætning, at det vilde vise sig, at Tiden fra hans Afrejse til Pinse (24de Maj) var knap nok til at skaffe Rede paa gamle David Deans' forskjellige Debitorer, af hvis Punge en væsentlig Del af den Kjøbesum, han havde at betale, skulde udredes.

Jeanie var altsaa for første Gang i sit Liv alene i Huset, og hun følte sig saa meget mere ensom, som den gode gamle Mand, der plejede at dele hendes Bekymringer sammen med hendes Mand, jo nu ogsaa var borte. Børnene var hendes eneste Trøst, og de var da ogsaa Gjenstand for alle hendes Tanker.

En Dags Tid eller to efter at Butler var rejst, hørte hun, medens hun syslede med noget Arbejde i Huset, at der var en Trætte i Gang imellem Børnene, og da den blev ført med nogen Heftighed, syntes den at kræve hendes Mægling. De kom alle tre til deres naturlige Voldgifts-domner med deres Klager. Femie, som endnu ikke var ti Aar gammel, beskyldte Davie og Reubie for, at de vilde tage hendes Bog fra hende med Magt, og David og Reuben blev hende ikke Svar skyldige; David erklærede, at det var ikke en Bog for Femie at læse i, og Reuben, at den handlede om en uartig Kone.

„Hvor har du faaet den Bog fra, din lille Gavstrik?" sagde Madam Butler. „Hvor tør du røre ved din Fa'rs Bøger, naar han ikke er hjemme?"

Men den lille Frøken, som holdt paa et forkrøllet Blad Papir, erklærede, „at det ikke var nogen af Fa'rs Bøger, May Hettly havde taget den af den store Ost, der kom fra Inverara" — det var jo nemlig en Selvfølge, at der bestod et venskabeligt Forhold med tilhørende gjensidig Udveksling af Opmærksomheder fra Tid til anden imellem Jomfru Dolly Dutton eller, som hun nu hed, Madam Mac Corkindale og hendes gamle Bekjendte.

Jeanie tog den omtvistede Gjenstand fra Barnet for at undersøge, hvor vidt Lekturen var passende eller ikke, men hvor overrasket blev hun ikke, da hun saa', at det var et

Flyveblad, hvis Titel lød, som følger: „Beretning om Margaret Murdocksons sidste Ord og Henrettelse paa Harabee-Høj ved Carlisle den . . . 1737". Det var i Virkeligheden et af de Blade, Archibald havde faaet i Longtown, da han opkjøbte hele Bisekræmmerens Oplag, som Dolly puttede i sin Kuffert af ren Sparsommelighed. Et Par Exemplarer synes at være blevne i hendes Gjemmer paa Inverary, til hun tilfældigvis fik Brug for dem til at pakke en Ost ind i, som paa Grund af dens Extragodhed blev sendt til Mejeriet i Knocktarlitie som en venskabelig Udfordring.

Titlen paa dette Flyveblad, som paa en saa besynderlig Maade var faldet just i den Persons Hænder, som det saa længe var blevet holdt skjult for af Hensyn til hendes Følelser, var i og for sig nok til at vække Jeanies Opmærksomhed, men selve Historien optog hende snart i den Grad, at hun rev sig løs fra Børnene og løb op ad Trappen til sit eget Værelse, lukkede Døren af og satte sig til at læse den uforstyrret.

Beretningen, som syntes at skrive sig fra eller i alt Fald at være bleven gjennemset og rettet af Præsten, der havde været til Stede ved denne ulykkelige Kvindes Henrettelse, oplyste, at den Forbrydelse, hun bødede for med Livet, var „hendes Deltagelse i det gruelige Røveri og Mord, der blev begaaet for hen ved to Aar siden ved Haltwhistle, og for hvilket den berygtede Frank Levitt var bleven stillet for Retten i Lancaster. Det antoges, at det Vidnesbyrd, der var bleven afgivet af hendes medskyldige Thomas Tuck, almindelig kaldet Tyburn Tom, og som havde fældet hende, ogsaa vilde fælde ham, skjønt mange var tilbøjelige til at tro, at det, som Meg Murdockson havde udsagt i sin Dødsstund, var Tuck selv, der havde slaaet det afgjørende Slag".

Efter en vidtløftig Beretning om den Forbrydelse, hun blev henrettet for, fulgte der et kort Omrids af Margarets Liv. Hun var født i Skotland, stod der, var bleven gift med en Soldat i Cameronianerregimentet — havde længe fulgt med Hæren og havde uden Tvivl paa Valpladsen og lignende Steder tilegnet sig det vilde Sind og den Rovgjerrighed, som senere var saa fremtrædende hos hende. Da hendes Mand fik sin Afsked, blev han Tjener hos en høj-

baaren og højt anset Præst i Lincolnshire, og her vandt hun denne agtværdige Families Tillid og Agtelse. Hun forspildte den imidlertid adskillige Aar efter, at hendes Mand var død, ved at begunstige et utilbørligt Forhold imellem hendes Datter og Sønnen i Huset, hvortil kom de mistænkelige Omstændigheder, under hvilke Datteren fødte et Barn, som Moderen antoges at have gjort en Ulykke paa for om muligt at redde Pigens Rygte. Fra den Tid af havde hun flakket om baade i England og Skotland snart under Paaskud af at spaa, snart af at handle med Smuglervarer, men i Virkeligheden havde hun levet af Hæleri, og af og til havde hun selv ligefrem deltaget i de Tyves Forbrydelser, hun stod i Forbindelse med. Mange af sine Bedrifter havde hun pralet af, efter at hun havde faaet sin Dom, og en af dem syntes at fylde hende med en Blanding af Glæde og Samvittighedsnag. Medens hun sidste Sommer boede i en af Edinburghs Forstæder, blev en ung Pige, der var bleven forført af en af hendes medskyldige, betroet til hendes Omsorg og forløst med et Drengebarn i hendes Hus. Hendes Datter, som efter den anklagedes Udsagn havde været forstyrret i Hovedet, lige siden hun mistede sit eget Barn, tog den stakkels Piges Barn fra dets Moder i den Tro, at det var hendes eget, som hun til sine Tider ikke paa nogen Maade vilde tro var død.

Margaret Murdockson sagde, at hun en Tid lang havde troet, at hendes Datter virkelig havde taget Livet af Barnet i et af sine Anfald af Vanvid, og at hun havde sagt det til Faderen, men senere havde hun faaet at vide, at en omflakkende Tiggerske havde faaet det fra hende. Hun lod til at føle noget Samvittighedsnag over, at hun havde skilt Moderen ved Barnet, saa meget mere som Moderen nær var kommen til at undgjælde med Livet derfor, idet hun efter skotsk Lov var bleven dømt til Døden for det formentlige Mord. Da hun blev spurgt, hvad Interesse hun kunde have af at udsætte den ulykkelige Pige for at komme til at lide Døden for en Forbrydelse, hun ikke havde begaaet, spurgte hun, om de da troede, hun vilde bringe sin egen Datter i Forlegenhed for at redde en anden. Hun vidste ikke, hvad Straf hun kunde faa, fordi hun havde bortført Barnet. Dette Svar tilfredsstillede ingenlunde Præsten, og

ved at trænge nærmere ind paa hende opdagede han, at hun nærede et dybt og hævngjerrigt Had til den unge Pige, hun havde begaaet denne Uret imod. Flyvebladet oplyste imidlertid end videre, at hvad hun yderligere havde meddelt angaaende denne Sag, havde hun betroet under Tavsheds Løfte til den højærværdige Archidiaconus, som havde ladet sig det være saa magtpaaliggende at yde hende al mulig Sjæleforg. Flyvebladet fortalte fremdeles, at efter hendes Henrettelse, som der gaves en detailleret Skildring af, var hendes Datter, den oftere omtalte forrykte Pige, der var almindelig bekjendt under Navnet Madge Vildild, bleven mishandlet af Pøblen, som troede, hun var en Hex og medskyldig i Moderens Forbrydelser, og at hun med Nød og næppe var bleven frelst ved Politiets Mellemkomst.

Det var Hovedindholdet af Flyveblabet — de moralske Betragtninger og alt, hvad der ikke vedkommer vor Fortælling, have vi sprunget over. For Madam Butler var disse Oplysninger af den største Vigtighed, for saa vidt som de syntes paa den mest utvetydige Maade at bevise hendes Søsters Uskyldighed med Hensyn til den Forbrydelse, hun nær var bleven henrettet for. Ganske vist havde hverken hun eller hendes Mand, ja ikke engang hendes Fader troet hende i Stand til at lægge Haand paa sit Barn, naar hun var ved sin Fornuft, men Sagen var indhyllet i Mørke, og det var skrækkeligt at tænke paa, hvad der kunde være gaaet for sig i et Anfald af Vanvid. Det hjalp jo desuden ingen Ting, at de selv var overbeviste; de havde ingen Midler til overfor Verden at godtgjøre Effies Uskyldighed, som nu omsider kom fuldstændig for Dagen i den Tilstaaelse, denne Kvinde, som havde saa megen Interesse af at skjule Sandheden, havde afgivet i sin Dødsstund.

Efter at have takket Gud for en Opdagelse, der var hendes Hjærte saa kjærkommen, gav Madam Butler sig til at overveje, hvilken Brug hun skulde gjøre af den. Havde hendes Mand været hjemme, vilde hendes første Indskydelse have været at gaa til ham med den, men nu var han borte, og det var alt for vanskelig en Sag, til at hun turde indlade sig paa at skrive om den, hvortil kom, at Madam Butler kom i Tanker om, at han jo savnede de fornødne Forudsætninger til at kunne danne sig en Mening om den,

og at hun efter den Stilling, hun i det hele havde fundet det rigtigst at indtage, gjorde bedst i umiddelbart at meddele sin Søster det og overlade til hende at blive enig med sin Mand om, hvad der var at gjøre i den Anledning. Hun sendte derfor et særligt Bud til Glasgow med et Brev, der indeholdt Margaret Murdocksons Bekjendelse og som sædvanlig var adresseret til Hr. Whiterose ved York. Hun ventede i stor Spænding paa Svar, men der kom intet med Posten, og hun var derfor henvist til i Fantasien at udmale sig de mange forskjellige Grunde, der kunde tænkes til Lady Stauntons Tavshed. Hun begyndte halvvejs at blive bekymret over, at hun havde skilt sig ved det trykte Blad baade af Frygt for, at det kunde være faldet i urette Hænder, og fordi det i og for sig var hende meget om at gjøre at være i Besiddelse af dette Aktstykke, der kunde faa en saa væsentlig Betydning i Retning af at godtgjøre hendes Søsters Uskyldighed. Hun var endogsaa i Tvivl om, hvor vidt hun ikke gjorde bedst i at henstille hele Sagen til hendes Mands Oververvejelse, da der indtraf nye Begivenheder, som bragte hende til at opgive den Tanke.

Jeanie — hun er vor Yndling, og hun maa undskylde, at vi vedblivende omtaler hende saa fortrolig — var en Morgen efter Frokost gaaet ned til Strandbredden med Børnene. Saa raabte Drengene, hvis Syn var skarpere end hendes, at „Kaptajnens Karét med sex for styrede lige ind imod Land, og der var Damer i den". Jeanie rettede uvilkaarlig sit Blik imod Baaden og kom snart paa det rene med, at der sad to Kvinder i Bagstavnen ved Siden af den højvelbaarne Hr. Duncan, som sad til Rors. Det var ikke mere end simpel Høflighed at gaa ned til Landingsstedet for at tage imod dem, især da hun saa', at Kaptajnen gjorde Stads af sine Passagerer. Hans Piber sad i Forstavnen og gjorde Musik, som tog sig dobbelt godt ud, fordi det halve af den blev borte i Bølgernes Skvulpen og Vindens Susen. Hans Paryk var derhos nylig krøllet, hans Hue — den trekantede Hat havde han fuldstændig opgivet — var prydet med det røde St. Georgs Kors, han bar Uniform som Kaptajn i Militsen, Hertugens Flag med Vildsvinehovedet vajede i Stævnen, kort sagt, alt var Gala og Parade.

Da Madam Butler nærmede sig Landingsstedet, saa'

hun Kaptajnen hjælpe Damerne i Land med stor Opmærksomhed, og Selskabet kom hen imod hende med Kaptajnen i Spidsen, et Par Skridt foran de to Damer, af hvilke den højeste og ældste støttede sig til den anden, der syntes at være en Selskabsdame eller Kammerjomfru.

Da de mødtes, udbad Duncan sig i den bedste, vigtigste og dybeste Tone af højlandsk Belevenhed, han kunde præstere, „Tilladelse til at forestille Madam Butler for Lady — hm — hm — jeg har glemt Deres Naades Navn!"

„Det gjør ingen Ting, Hr. Kaptajn", sagde Damen, „jeg haaber nok, Madam Butler har faaet det at vide paa anden Maade. Hertugens Brev — " og da hun bemærkede, at Madam Butler saa' forvirret ud, tilføjede hun i en meget skarp Tone: „Sendte De ikke Brevet af Sted i Aftes, Hr. Kaptajn?"

„Nej, sandelig om jeg gjorde, jeg beder Deres Naade mange Gange om Forladelse, men ser De, Frue, jeg tænkte, at det lige saa godt kunde vente til i Dag, for Madam Butler gaar aldrig hjemmefra — aldrig — og Kareten var ude at fiske — og Giggen var i Greenock efter et Anker Kognak — og — men her er Hans Herligheds Brev".

„Giv mig det, Hr. Kaptajn", sagde Damen, idet hun tog det ud af Haanden paa ham. „Siden De har fundet det passende at undlade at gjøre mig den Tjeneste at sende det forud for mig, vil jeg selv aflevere det".

Madam Butler saa' meget opmærksomt og med en vis usikker Følelse af dyb Interesse paa denne Dame, der talte i saa myndig en Tone til den myndige Mand, og hvis Ordre han ydmygt underkastede sig, idet han rakte hende Brevet og sagde: „Ganske som Deres Naade behager".

Damen var noget over Middelhøjde, smukt skabt, skjønt noget korpulent, og særlig var hendes Haand og Arm udmærket smukke. Hendes Væsen var utvungent, værdigt og bydende og syntes at vidne om, at hun var af høj Byrd og vant til at færdes i de fornemme Kredse. Hun var rejseklædt, havde en graa Castorhat paa Hovedet og et Slør af flanderske Kniplinger for Ansigtet. To Tjenere i prægtige Livréer, som steg ud af Baaden og bar en Kuffert og Vadsæk i Land, syntes at høre til hendes Følge.

„Da De ikke har faaet det Brev, der skulde have indført

mig hos Dem — jeg antager nemlig, at De er Madam Butler — vil jeg vente med at give Dem det, til De har været saa god at modtage mig i Deres Hus uden det".

„Ja, det er sikkert nok, Deres Naade", sagde Knockdunder, „det kan De være rolig for, Madam Butler vil. — Madam Butler, det er Lady — Lady — de forbandede engelske Navne render ud af Hovedet paa mig, som en Sten triller ned ad en Bakke — men jeg tror nok, hun er skotsk født — hvilket er en stor Anbefaling — og hun hører til Huset —"

„Hertugen af Argyle kjender min Familie meget godt, Hr. Kaptajn", sagde Damen i en Tone, der syntes beregnet paa at bringe Duncan til Tavshed og i alt Fald fuldstændig havde den Virkning.

Der var noget i hele den fremmede Dames Maade at tale paa, i hendes Tone og Væsen, der virkede paa Jeanies Følelser som en Drøms Gjøglesyner, der daare os ved at komme Virkeligheden saa skuffende nær. Der var noget, som mindede hende om hendes Søster i den fremmedes Holdning og Væsen saa vel som i hendes Stemmes Klang og i hendes Ansigt, som, da hun slog Sløret til Side, ikke kunde andet end vække mange Erindringer hos Jeanie, hvor forandret det end var, baade i Henseende til Teint og Udtryk.

Den fremmede var sikkert over de tredive, men hendes Paaklædning og den Smag, hvormed hendes Pynt var ordnet, støttede hendes personlige Skjønhed i den Grad, at hun godt kunde have gaaet for at være en og tyve, og hendes Maade at være paa var saa sikker og behersket, at hver Gang Madam Butler opdagede et nyt Træk hos hende, der mindede om hendes ulykkelige Søster, gjorde den fremmedes Herredømme over sig selv og hendes absolute Ro det af med de Tanker, der begyndte at dukke op i hende. Hun førte hende tavs op til Præstegaarden optagen af forvirrede Tanker og haabende, at det Brev, hun ventede at faa, vilde give hende en tilfredsstillende Forklaring af dette Optrin, der i højeste Grad forbavsede hende og satte hende i Forlegenhed.

Den fremmede førte sig imidlertid stadig som en fornem Dame. Hun beundrede Udsigterne som en, der har studeret Naturen og Kunstens bedste Frembringelser. Omsider gav hun sig i Lag med Børnene.

Det er to smukke smaa Højlændere — Deres, Madam Butler, formoder jeg?"

Jeanie svarede Ja. Den fremmede sukkede, og hun sukkede igjen, da deres Navne blev nævnede.

„Kom her hen, Femie", sagde Madam Butler, „og op med Hovedet".

„Hvad hedder Deres Datter, Madam?" sagde Damen.

„Euphemia, Frue", svarede Madam Butler.

„Jeg troede den sædvanlige Forkortning af dette Navn her i Skotland var Effie", sagde den fremmede i en Tone, der gik Jeanie til Hjærtet, thi der var mere i dette ene Ord, der mindede om hendes Søster — mere, der mindede om længst forsvundne Tider — end i alt det, der var dukket op i hendes Hjærte, eller som den fremmedes Ansigtstræk og Væsen havde fremkaldt.

Da de havde naaet Præstegaarden, gav Damen Madam Butler Brevet, som hun havde taget ud af Haanden paa Knockdunder, og idet hun rakte hende det, trykkede hun hendes Haand og sagde højt: „Maaske De vilde være saa god at give mig lidt Mælk, Madam".

„Og mig en Draabe af Skjæggemanden, Madam Butler, om jeg tør være saa dristig".

Madam Butler gik; hun overlod imidlertid til May Hettly og David at sørge for Gjæsterne og skyndte sig ind i sit eget Værelse for at læse Brevet. Det var skrevet med Hertugen af Argyles Haand og anmodede Madam Butler om at vise Overbringeren Venlighed og Opmærksomhed — det var Lady Staunton til Willingham, en fornem Dame, en intim Veninde af hans afdøde Broder; Lægerne havde raadet hende til at drikke Gedevalle, hvorfor hun vilde beære Jagthuset paa Roseneath med sin Nærværelse, medens hendes Mand var paa en kort Rejse i Skotland. Inden i dette Brev, som var bleven leveret aabent til Lady Staunton, laa der et andet fra hende selv, som skulde forberede Søsteren paa Mødet med hende, og som denne vilde have modtaget Aftenen i Forvejen, naar Kaptajnen ikke havde forsømt at sende det af Sted. Der stod deri, at den Meddelelse, Jeanies sidste Brev indeholdt, i den Grad havde interesseret hendes Mand, at han havde besluttet at anstille yderligere Efterforskninger for at faa paa det rene, hvad Margaret Murdockson havde

bekjendt i Carlisle, og hvad der var bleven af det stakkels uskyldige Barn. Da han til en vis Grad havde haft Held med sig i denne Henseende, havde hun ved de indstændigste Anmodninger snarere fravristet ham end godvillig opnaaet hans Samtykke til under Løfte om at bevare det strængeste Inkognito at tilbringe en Uges Tid eller to hos sin Søster eller i hendes Nærhed, medens han fortsatte sine Efterforskninger, som han syntes at knytte store Forhaabninger til, skjønt hun rigtig nok antog, de vilde vise sig temmelig frugtesløse.

I en Efterskrift bad hun Jeanie om at overlade det til Lady S. at bestemme, hvorledes de skulde komme sammen og at gaa ind paa, hvad hun foreslog i saa Henseende.

Efter at have læst og atter læst Brevet ilede Madam Butler ned ad Trapperne, delt imellem Frygt for at forraade sin Hemmelighed og Attraa efter at falde sin Søster om Halsen. Effie modtog hende med et Blik, der paa en Gang var kjærligt og advarende, og tog øjeblikkelig Ordet.

„Jeg sad just og talte med Hr. — Kaptajn — denne Herre — Madam Butler, om at hvis De kunde overlade mig et Værelse her i Præstegaarden og ogsaa skaffe Nattely til Ellis og de to Tjenere, vilde det passe mig bedre at blive her end i Jagthuset, som Hans Herlighed har været saa venlig at stille til min Raadighed. Lægerne har sagt, at jeg bør bo saa nær som muligt ved det Sted, hvor Gederne er".

„Jeg forsikrede Hendes Naade, Madam Butler", sagde Duncan, „at skjønt det ikke kunde genere Dem at modtage nogen af Hans Herligheds eller mine Gjæster, gjorde hun dog meget bedre i at blive i Jagthuset; hvad Gederne angaar, saa kan Dyrene jo blive flyttet derover, saasom det skikker sig bedre, at de retter sig efter Hendes Naade, end at Hendes Naade skal rette sig efter dem".

„Gederne skal paa ingen Maade forstyrres for min Skyld", sagde Lady Staunton. „Jeg er vis paa, at Mælken maa være meget bedre her". Hun sagde dette i en mat, skjødesløs Tone som en, hvis ringeste Tilkjendegivelse af daarligt Lune afskærer al Diskussion.

Madam Butler skyndte sig at sige, at Lady Staunton skulde være hjærtelig velkommen, i Fald hun vilde tage til

Takke i hendes Hus, men Kaptajnen vedblev at gjøre Indvendinger.

„Hertugen", sagde han, „skriver —"

„Det skal jeg nok afgjøre med Hans Herlighed".

„Og saa var der Sagerne, der var bleven sendt ned fra Glasgow —"

„Alt, hvad der behøvedes, kunde sendes over til Præstegaarden. — Hun vilde bede Madam Butler være saa venlig at anvise hende et Værelse og Kaptajnen om at faa hendes Kufferter og andre Sager sendt over fra Roseneath".

Saaledes afærdigede hun paa den høfligste Maade af Verden stakkels Duncan, som gik sin Vej, idet han indvendig sagde: „Gud fordømme hendes engelske Uforskammethed! — gaar hun ikke hen og lægger Beslag paa Præstens Hus, som om det var hendes eget — og saa taler hun til en Kavalér, som om han var en af hendes fordømte Tjenere! — Og saa er der Dyret, som blev skudt for hendes Skyld — naa, det sender vi over i Præstegaarden; det er ikke mer end billigt, eftersom jeg har skaffet den brave Madam Butler saadan en Flane paa Halsen". Og med dette gode Forsæt gik han ned til Stranden for at give sine Ordrer.

Mødet imellem de to Søstre var lige saa kjærligt som usædvanligt, og de lagde hver for sig deres Følelser for Dagen paa den Maade, der var ejendommelig for deres Karakter. Jeanie var saa betagen af Forbavselse, ja imponeret, hendes Følelser var saa dybe og overvældende, at de næsten gjorde hende fortumlet. Effie derimod græd, lo, hultede, skreg og klappede i Hænderne af Glæde, alt sammen i Løbet af fem Minuter, idet hun strax og uforholdent gav sig sin overstrømmende naturlige Aandslivlighed i Vold, som ingen for øvrigt bedre end hun forstod at holde i en kunstig Dannelses Baand, naar det kom an derpaa.

Efter at en Time var fløjet for dem som et Øjeblik under deres gjensidige Kjærlighedsudgydelser, fik Lady Staunton Øje paa Kaptajnen, som gik frem og tilbage neden for Vinduet med utaalmodige Skridt. „Nu er den kjedsommelige Nar af en Højlænder kommen tilbage igjen", sagde hun; „jeg vil bede ham forskaane os for sin Nærværelse".

„Aa nej! Aa nej!" sagde Madam Butler i en bedende Tone, „du maa ikke fornærme Kaptajnen".

„Fornærme?“ sagde Lady Staunton; „ingen bliver nogen Sinde fornærmet over, hvad jeg gjør eller siger, min kjære. Jeg skal imidlertid finde mig i ham, siden du anser det for hensigtsmæssigst“.

Kaptajnen blev altsaa i Naade inviteret til Middag af Lady Staunton. Under dette hans Besøg stod hans ivrige og pertentlige Belevenhed overfor den fornemme Dame i den heldigste Modsætning til den kavalermæssige og høflig fortrolige Tone, han tillod sig at anslaa overfor Præstekonen.

„Det har ikke været mig muligt“, sagde Lady Staunton til Kaptajnen, da Jeanie et Øjeblik var gaaet ud af Stuen, „at faa Madam Butler til at høre paa mig, naar jeg vilde tale til hende om noget Vederlag, fordi jeg saaledes har stormet hendes Hus og lagt Garnison i det“.

„Det vilde uden Tvivl kun lidet skikke sig for Madam Butler, som har megen Levemaade, Deres Naade“, sagde Kaptajnen, „om hun vilde kræve Vederlag af en Dame, der kommer fra mit eller Hans Herligheds Hus, hvilket kommer ud paa et. — Og hvad Garnisoner angaar, saa blev jeg i Aaret 45 lagt i Garnison med tyve af mine Gutter i Inver-Garry, hvilket nær var gaaet galt, for —“

„Om Forladelse, Hr. Kaptajn, men jeg vilde ønske, jeg kunde tænke mig en eller anden Maade, jeg kunde holde denne gode Kone skadesløs paa“.

„Aa, det behøves aldeles ikke — bryd Dem bare aldrig om hende — ikke det mindste. — Nej, da vi saa var i Inver-Garry, og Folkene der paa Egnen ikke var til at lide paa, saa jeg allerede begyndte at ane det værste —“

„De skulde vel ikke tilfældigvis vide, Hr. Kaptajn, om nogen af de to Drenge, de to unge Butlers mener jeg, viser nogen Lyst til Krigsvæsenet?“ sagde Lady Staunton.

„Skal virkelig ikke kunne sige det, Deres Naade“, svarede Knockdunder. „Nej, da jeg altsaa vidste, at Folkene ikke var til at lide paa, og jeg hørte en Sækkepibe i Skoven, saa begyndte jeg jo at sige til mine Gutter, at de skulde se til deres Geværer, og saa —“

„For“, sagde Lady Staunton med den ubarmhjærtigste Ligegyldighed for Kaptajnens Historie, som hun spolerede ved sine Afbrydelser, „thi i saa Fald vilde det kun koste Sir George et Ord i Krigsministeriet at skaffe en af dem

Epauletterne, efterſom vi altid har ſtøttet Regeringen og aldrig har haft Anledning til at volde nogen Miniſter Ærgrelſe".

„Med Deres Naades Tilladelſe", ſagde Duncan, ſom begyndte at finde dette ganſke tiltalende, „jeg har en flink, velvoxen Neveu, Duncan Mac Gilligun hedder han; han er ſaa ſtor ſom begge Butlers Drenge tilſammen; maaſke Sir George med det ſamme kunde bede om et Par til ham ogſaa, ſiden han blot behøver at bede om dem".

Lady Staunton beſvarede kun dette Vink med et Blik, ſom ikke paa nogen ſom helſt Maade var opmuntrende.

Jeanie, ſom nu kom ind igjen, kunde ikke komme ſig igjen af ſin Forbavſelſe over den mærkværdige Forſkjel, der var imellem den hjælpeløſe og fortvivlede Pige, ſom hun havde ſet ligge paa Madrasſen i et Fængſel, hvor hun ventede en voldſom og vanærende Død, og ſidſt ſom en ulykkelig landflygtig paa Strandbredden ved Midnatstid — og ſaa den elegante, dannede og ſmukke Dame, hun nu ſaa' for ſig. Trækkene var nu, da hun havde lagt Sløret, ikke ſaa forſkjellige fra fordum ſom hele hendes Væſen, Udtryk, Blik og Holdning. Efter Udſeendet at dømme maatte man anſe Lady Staunton for et Væſen, der var alt for ſmukt og blidt, til at Sorgen nogen Sinde kunde have berørt hende, ſaa vant til at blive føjet af ſine Omgivelſer i alle ſine Luner, at hun endogſaa ſyntes at vente, at man vilde ſpare hende for Ulejligheden ved at lade dem komme frem, og ſaa fuldſtændig uvant til at blive ſagt imod, at hun ikke engang talte i en bydende Tone, da hun blot behøvede at lukke Munden op for at faa ſit Ønſke opfyldt. Hun gjorde ſig ingen Skrupler ved at ſkaffe ſig Duncan fra Halſen, ſaa ſnart det begyndte at lakke ad Aften, men komplimenterede ham med den yderſte Nonchalance ud af Huſet under Paaſkud af, at hun var træt.

Da de var bleven ene, kunde hendes Søſter ikke lade være at udtale ſin Forbavſelſe over det Herredømme over ſig ſelv, hvormed Lady Staunton gjennemførte ſin Rolle.

„Jeg kan godt forſtaa, det overraſker dig", ſagde Lady Staunton rolig, „thi du, min kjære Jeanie, har været Sandheden ſelv lige fra Vuggen af; men du maa huſke, at jeg

har løjet siden mit femtende Aar, saa nu maa jeg være vant dertil".

I den Feber af stormende Følelser, hun gik i de første to, tre Dage, fandt Madam Butler i Virkeligheden, at hendes Søsters Væsen stod fuldstændig i Strid med den fortvivlede Tone, der gik igjennem hendes Breve. Det rørte hende ganske vist til Taarer, da hun fik sin Faders Grav at se med den beskedne Sten, der fortalte om hans Fromhed og Retskaffenhed; men lettere Indtryk og Tankeforbindelser fik ogsaa Magt over hende. Hun morede sig med at aflægge Besøg i Mejeriet, hvor hun i sin Tid saa længe havde hjulpet til, og hun var saa nær ved at røbe sig for May Hettly ved at lade sig forstaa med, at hun kjendte den berømte Opskrift paa Dunlop-Ost, at hun sammenstillede sig selv med Bedreddin Hassan, der blev opdaget af sin Svigerfader Viziren ved at vise sig saa mageløs dygtig til at lave Flødetærte med Peber i. Men da disse Adspredelser tabte Nyhedens Interesse og derfor ikke længere morede hende, saa' hendes Søster kun alt for tydelig, at det glimrende Slør, hun kastede over sin Ulykke, ydede hende lige saa lidt virkelig Trøst og Hjælp, som Soldatens brogede Uniform yder ham, naar den dækker hans Banesaar. Der var Øjeblikke og Stemninger, i hvilke hendes Fortvivlelse syntes at være endnu større, end hun havde skildret den i sine Breve, og som kun alt for godt viste Madam Butler, hvor liden Grund der i Virkeligheden var til at misunde hendes Søster hendes tilsyneladende saa glimrende Vilkaar.

Lady Staunton havde imidlertid én Kilde til ublandet Nydelse. Hun var i enhver Henseende begavet med en rigere Fantasi end Søsteren, og særlig beundrede hun Naturens Skjønhed, hvilket byder dem, der er saa heldige at have en saadan Smag, Erstatning for mange Ulykker. Her faldt hun ud af sin Rolle som fornem Dame; hun stønnede ikke, hver Gang hun skulde op ad en Skrænt, og skreg ikke, hver Gang hun kom til en Kløft — tværtimod, med de to Drenge som Førere gjorde hun lange og anstrængende Ture i de nærliggende Bjærge for at se Kløfter, Søer, Vandfald og hvilke andre Naturens Herligheder der laa gjemt imellem dem. Medens hun inden Døre var mat, ligegyldig og ulykkelig og af og til endogsaa næsten syntes at foragte den

hjemlige Hygge i hendes Søsters Hus, skjønt hun øjeblikkelig søgte at sone saadanne Anfald af ondt Lune ved tusind Venligheder, syntes Lady Staunton at blive opfyldt af Interesse og Energi, saa snart hun kom ud i det fri og strejfede om i Bjærgegnene med de to Drenge, hvis Øren hun frydede med Fortællinger om, hvad hun havde set i andre Lande, og hvad hun havde at vise dem paa Willingham. De gjorde sig paa den anden Side al mulig Umage for at gjøre Honnør for Dunbartonshire for Damen, der var saa god, og der var knapt den Kløft i Omegnen, de ikke førte hende til.

Paa en af disse Udflugter havde Lady Staunton kun David med som Fører, fordi Reuben havde andet at bestille. Drengen havde lovet at vise hende et Vandfald, der var højere og mere storartet end noget andet, de endnu havde set. Det var en Spaseretur paa godt fem Fjerdingvej over ujævnt Terræn, men de vexlende Udsigter gjorde den meget fornøjelig med Glimt af Fjorden og dens Øer, Søer langt borte og Bjærgpartier med Klipper og Afgrunde. Selve det Landskab, de søgte, lønnede dem ogsaa rigelig for den Ulejlighed, de havde haft med at naa derhen. Et enkelt Vandfald væltede en betydelig Vandmasse ud over en sort Klippe, der stod i stærk Modsætning til det hvide Skum. I en Dybde af en Snes Fod spærrede en anden Klippe for Udsigten ned til Bunden af Vandfaldet. Vandet hvirvlede ud langt nede, uden om den fremspringende Klippe og styrtede derpaa ned ad Klippesiden som en Sky af Skum. Folk, der elsker Naturen, higer altid efter at trænge ind i dens lønligste Afkroge, og Lady Staunton spurgte David, om der ikke var nogen Maade, hvorpaa de kunde komme til at se ned i Svælget ved Foden af Faldet. Han sagde, at han kjendte en Plads paa en Affats paa den anden Side af den fremspringende Klippe, hvorfra man kunde overse hele Vandfaldet, men Vejen der ned var stejl og glat og farlig. Da hun imidlertid havde stor Lyst til at faa sin Nysgjerrighed tilfredsstillet, bad hun ham om at vise Vej, og han gik derfor med hende over Stok og Sten, idet han omhyggelig gjorde hende opmærksom paa, hvor hun burde sætte Fødderne, thi det varede ikke længe, før man ikke kunde sige, at de gik, men maatte sige, at de kravlede.

Idet de saaledes klyngede sig til Klippen ligesom Søfugle, lykkedes det dem omsider at komme uden om den, og nu stod de lige over for Vandfaldet, som her frembød et yderst imponerende Skue, idet det kogende, brølende og tordnende med uafladeligt Bulder styrtede ned i en sort Kjedel, der mindst var hundrede Fod under dem og lignede Krateret i en Vulkan. Larmen, Skumsprøjtet der gjorde Omridsene af alt omkring dem utydelige, selve den uhyre Klippes Skjælven, de stod paa, det knappe Fodfæste, thi det var knapt nok, at der var Plads til, at de kunde staa paa den Klippeaffats, de saaledes havde naaet, virkede saa overvældende paa Lady Stauntons Sanser og Fantasi, at hun raabte til David, at hun faldt, og hun vilde i Virkeligheden ogsaa være falden ned fra Klippen, hvis han ikke havde grebet fat i hende. Drengen var kjæk og stærk af sin Alder — men han var kun fjorten Aar, og da Lady Staunton ikke turde stole paa hans Hjælp, følte hun, at hendes Stilling var ligefrem farlig. Der var Udsigt til, at han greben af den forfærdelige Situation kunde blive smittet af hendes paniske Skræk, og i saa Fald er det rimeligt, at de vilde være omkomne begge to. Hun skreg nu i sin Angst, skjønt hun ikke kunde haabe, at nogen skulde kunne komme hende til Hjælp. Til hendes Overraskelse blev Skriget imidlertid besvaret af en Piben ovenfra, saa skarp og skingrende, at den hørtes igjennem Vandfaldets Drønen.

I dette angstfulde og forfærdelige Øjeblik saa' et menneskeligt Ansigt, sort, med graat Haar ned over Panden og Kinderne, med Overskjæg og Kindskjæg af samme Farve og lige saa stridt og filtret ned paa dem gjennem en Aabning i Klippen oven over.

„Det er Satan!" sagde Drengen, som blev saa angst, at han næsten ikke kunde holde Lady Staunton længere.

„Nej, nej", raabte hun, utilgængelig for Frygt for overnaturlige Rædselssyner og atter i Besiddelse af den Aandsnærværelse, det farlige i Situationen for en Stund havde berøvet hende. „Det er en Mand. — For Guds Skyld, min Ven, hjælp os!"

Manden stirrede paa dem, men svarede ikke; et Øjeblik efter viste der sig et andet Ansigt ved Siden af hans; det tilhørte en ung Knøs og var lige saa sort og sodet, men

det var omgivet af filtret sort Haar, der faldt ned over Panden i Marelokker, hvilket gav hele Ansigtet et Udtryk af Vildhed og Barskhed. Lady Staunton gjentog sin Bøn, idet hun klamrede sig fastere til Klippen, da hun mærkede, at hendes Fører var ude af Stand til at støtte hende paa Grund af sin overtroiske Skræk. Hendes Ord overdøvedes rimeligvis af Vandfaldets Brølen, thi skjønt hun saa' den yngste af de to der oppe bevæge Læberne, som om han svarede, naaede ikke et Ord af, hvad han sagde, hendes Øren.

Et Øjeblik efter viste det sig imidlertid, at han havde forstaaet, hvad det gjaldt — det var det nu i Virkeligheden heller ikke saa vanskeligt at forstaa af Situationen og hendes Fagter. Den yngste forsvandt, men strax efter kom han igjen, hejsede en Stige af flettede Vidier, otte Fod lang, ned til dem og gjorde Tegn til David, at han skulde holde fast paa den, medens Damen steg op. Fortvivlelse gjør modig; Lady Staunton betænkte sig ikke paa at prøve paa at slippe ud af den frygtelige Stilling, hun var i, ved at vove Forsøget, hvor misligt det Middel, der bødes hende, end var, og omhyggelig understøttet af den Person, der saa uventet var kommen hende til Hjælp, naaede hun Toppen i Sikkerhed. Hun havde næppe faaet Tid til saa meget som at se sig om, før hun saa' sin Neveu let og behændig følge hendes Exempel, skjønt der nu ikke var nogen til at holde paa Stigen. Da han ogsaa var i Sikkerhed, saa' hun sig om og kunde ikke lade være at gyse over de Omgivelser og det Selskab, hun befandt sig i. De stod paa en Klippeflade med Afgrunde til alle Sider og Klipper, der ludede ud over dem, og det vilde næppe have været muligt at opdage Stedet, thi det syntes utilgængeligt fra alle Kanter. Det overdækkedes for en Del af en uhyre Klippeblok, som var styrtet ned ovenfra, og som i Faldet var bleven klemt inde imellem andre Klippestykker, saa at den dannede et skraat Tag over en Del af den brede Affats, de stod paa. En Del visnent Mos og Løv, der var udbredt under dette usle Tag, tjente aabenbart til Leje for dem, der boede i denne Rovfuglerede — anderledes kunde man ikke kalde den. Lady Staunton stod nu Ansigt til Ansigt med to af dem. Den ene, han, der havde ydet saa betimelig en Hjælp, stod oprejst, en høj, mager ung Vild iført en pjaltet Plaid og

Skjørt; han havde hverken Sko eller Strømper paa, hverken Hat eller Hue; hans Haar var snoet og flettet, ligesom de vilde Irer brugte det i gamle Dage, saaledes at det dannede en naturlig Hjælm, der var stærk nok til at tage imod et Sværdhug. Knøsens Øjne var hvasse og funklende som alle Vildes. David Butler tog han kun liden Notits af, men Lady Staunton stirrede han forbavset paa som paa et Væsen, der rimeligvis baade i Henseende til Paaklædning og Skjønhed var himmelvidt forskjelligt fra alt, hvad han nogen Sinde før havde set. Den gamle Mand, hvis Ansigt de først havde set, laa endnu i samme Stilling, som da han først saa' ned til dem, kun med den Forskjel, at han vendte Ansigtet imod dem og saa' op paa dem med et Udtryk af lad og ligegyldig Sløvhed, der stod i Strid med det Indtryk, hans mørke og furede Ansigt ellers gjorde. Han saa' ud til at være meget høj, men var næppe bedre klædt end den yngre. Han var iført en løst hængende lavlandsk Overfrakke og pjaltede tærnede Benklæder.

Alt rundt om frembød et overordentlig vildt og uhyggeligt Skue. Yderst ude under den ludende Klippeblok brændte der en Trækulild, paa hvilken der stod en Destillerkolbe og kogte, og ved Siden af den var der en Blæsebælg, Tænger, Hammere, en Ambolt og andet Smeddeværktøj. Tre Geværer og nogle Sække og Tønder stod inde under Klippetaget op til Klippevæggen; ved Baalet laa der en Dolk, to Sværd og en Lochaberøxe. Ilden gav det brusende Vandfalds Skum og Taage et rødligt Skjær. Da den unge Knøs havde faaet sin Nysgjerrighed stillet ved at stirre paa Lady Staunton, fremtog han en Lærkrukke og et Hornbæger, hældte en Vædske deri, som aabenbart kom lige fra Destillerkolben, thi den var varm endnu, og bød først Damen og derpaa Drengen den. Ingen af dem vilde have noget deraf, og den unge Vilde skyllede da selv Drikken ned — der var mindst tre almindelige Glas. Saa hentede han en anden Stige fra en Krog i Hulen, om Stedet kan betegnes saaledes, stillede den op imod den vandrette Klippevæg, der dannede Taget, og gav Damen et Tegn til, at hun skulde stige op ad den, medens han holdt paa den forneden. Hun fulgte Vinket og kom op paa en bred Klippeaffats ikke langt fra Randen af selve det Svælg, Vandfaldet styrter ned i. Hun kunde se

Vandet vælte sig ud over Kanten som Manken paa en vild Hest, men den lavere Affats, hun var steget op fra, saa' hun nu ikke mere til.

David slap ikke saa let op; enten det nu var for Løjer eller af Ondskab, rystede Knøsen Stigen dygtig, medens han steg op ad den, og han syntes at more sig over Drengens Skræk, saa da de begge var komne op, var det just ikke de venligste Øjne, de laante hinanden. Ingen af dem sagde imidlertid noget. Den unge Tater eller Kjedelflikker hjalp med megen Belevenhed Lady Staunton op ad en meget farlig Skrænt, hun endnu havde at passere, og David Butler fulgte efter dem, til de alle tre var oppe af Kløften og stod paa et Fjæld, hvis Sider var begroede med Lyng og fulde af løse Sten. Svælget, de var komne op af, var saa snævert, at naar man ikke stod lige ved Randen, lagde man slet ikke Mærke til denne frygtelige Revne. Vandfaldet saa' man heller ikke noget til, skjønt dets dumpe Drønen endnu tydelig hørtes.

Da Lady Staunton saa' sig udrevet af den Fare, hun havde været stedt i med Hensyn til Klipper og Vandfald, blev hun greben af en ny Frygt. Hendes to Ledsagere maalte hinanden med vrede Blikke. Skjønt David var mindst to Aar yngre og meget mindre, var han nemlig en stærk, kraftig bygget og meget rask Dreng.

„Du er en Søn af Sortkjolen i Knocktarlitie", sagde Taterknøsen. „Kommer du her en Gang til, kaster jeg dig i Vandfaldet som en Bold".

„Aa, det er du lovlig lille til, min Dreng", svarede den unge Butler uforfærdet, idet han uden at lade sig forknytte maalte sin Modpart fra Top til Taa. „Jeg kan tænke, du er en af sorte Donachas Svende; kommer du nogen Sinde ned i Dalen, skyder vi dig som en Raabuk".

„Du kan lade din Fader vide", sagde Knøsen, „at det er sidste Aar, han ser grønne Blade paa Træerne — vi vil have Hævn over ham for den Fortræd, han har gjort os".

„Jeg haaber, han kommer til at opleve adskillige Somre endnu og gjøre jer en hel Del flere Ulykker", svarede David.

Det var næppe blevet herved, hvis Lady Staunton ikke var gaaet imellem dem med Pungen i Haanden. I den

ene Ende af Pungen var der Guldstykker, i den anden Sølvpenge, der skinnede igjennem Maskerne. Hun tog et Guldstykke ud og bød Tateren det.

„Det hvide Sølv, Dame — det hvide Sølv", sagde den unge Vilde, som rimeligvis ikke havde Begreb om, hvad Guld var værdt.

Lady Staunton hældte alle de Sølvpenge, der var i Pungen, ud i Haanden paa ham; han greb dem begjærlig og gjorde noget, der lignede et Buk, til Tak og Afskedshilsen.

„Lad os nu skynde os af Sted, Lady Staunton", sagde David, „for nu faar vi ingen Fred for dem, efter at de har set Deres Pung".

De skyndte sig saa meget som muligt, men de var næppe naaet et Par Hundrede Alen ned ad Fjældsiden, før de hørte nogen raabe bag ved dem, og da de saa' sig tilbage, saa' de baade den gamle Mand og Knøsen komme efter dem i fuldt Firspring, den gamle med et Gevær over Skulderen. Heldigvis kom der i det samme en af Hertugens Jægere, der var ude paa Jagt, til Syne paa Skrænten. Banditerne standsede, da de fik Øje paa ham, og Lady Staunton skyndte sig hen til ham og gav sig under hans Beskyttelse. Han eskorterede dem beredvillig hjem, men der skulde ogsaa en saadan Kæmpeskikkelse og et ladt Gevær til for at gjengive Damen hendes sædvanlige Mod og Sikkerhed.

Donald hørte meget alvorlig paa Fortællingen om deres Eventyr, og da David gjentagne Gange spurgte, om han havde haft nogen Anelse om, at Taterne laa og lurede der, svarede han: „Ja, Hr. Davie, det kan nok være, jeg havde en Anelse om, at de var der eller der omkring, men det kan ogsaa nok være, jeg ingen havde. Men jeg kommer tit her i Bjærgene, og de er ligesom Hvepser — de stikker kun dem, der gjør dem Fortræd, saa jeg tager ingen Notits af dem, med mindre jeg bliver særlig sendt ud efter dem af Mac Callummore eller Knockdunder, for saa bliver det en helt anden Sag".

Det var sent, da de naaede Præstegaarden, og Lady Staunton, som havde gjennemgaaet en hel Del baade i Retning af Angst og Strabaser ved denne Lejlighed, indlod sig aldrig mere paa at lade sig lokke saa langt ind imellem Bjærgene af sin Kjærlighed til det maleriske uden at have

en stærkere Følgesvend end David, skjønt hun indrømmede, at han havde tjent sine Epauletter ved det Mod, han havde lagt for Dagen, saa snart han var sikker paa, at han havde med en jordisk Modstander at gjøre. „Det kan nok være, jeg var kommen til at trække det korteste Straa overfor den lange Rækel", sagde David, „da der blev gjort ham Komplimenter i Anledning af hans Tapperhed, „men naar man har med den Slags Folk at gjøre, er det Modet, det kommer an paa".

En og halvtredsindstyvende Kapitel.

Vi maa nu atter begive os til Edinburgh, hvor Generalsynoden var ved at holde sine Møder. Som bekjendt plejer der til denne at blive sendt en skotsk Adelsmand som Repræsentant for Kronen — han nyder en Godtgjørelse for at udfolde en vis Pomp og Pragt og vise den Gjæstfrihed, der sømmer sig for Kongens Stedfortræder. Enhver fornem Mand eller højtstaande Embedsmand i Hovedstaden eller dens Nærhed plejer at gjøre denne Lord Commissioner, som han kaldes, sin Opvartning ved Lever'en og at følge ham i Processionen hen til Stedet, hvor Forsamlingen holder sine Møder.

Den Adelsmand, der beklædte denne Stilling, var en meget nøje Bekjendt af Sir George Staunton, og det var i hans Følge, at denne vovede at betræde High Street i Edinburgh for første Gang siden hin skæbnesvangre Nat, da Drabet paa Porteous fandt Sted. Som han gik der paa højre Side af Kongemagtens Repræsentant, straalende af Guld og Broderier i al Rigdommens og Fornemhedens Glans, drog den engelske Fremmede med den smukke, om end noget medtagne Skikkelse alles Blikke til sig. Hvem skulde i denne aristokratiske Personlighed have gjenkjendt den simple dødsdømte Forbryder, som forklædt i Madge Wildilds Pjalter havde ført den frygtelige Oprørshob til Hævn? Det var ikke muligt, at det kunde ske, selv om en eller anden af hans Bekjendte fra den Tid, alle sammen Folk af den Slags, der kun

plejer at leve kort, skulde have opnaaet en længere Levetid, end der ellers bliver Forbrydere til Del. Hertil kom, at hele den Historie for længst var glemt, efter at de Lidenskaber, den havde sin Rod i, havde lagt sig. Intet er visere, end at Folk, som vitterlig havde taget Del i disse vilde Optøjer og var flygtede fra Skotland af den Grund, efter at have samlet sig Formuer i Udlandet var vendte tilbage til deres Fædreland for at nyde deres Velstand der og havde levet og var døde i Fred. Den Overbærenhed, Øvrigheden viste i disse Tilfælde, var ganske vist klog og hensigtsmæssig, thi hvilken gavnlig Virkning kunde man vente, at de skyldiges Afstraffelse vilde gjøre paa Almenheden, naar Forbrydelsen var glemt, og man ikke huskede andet end Forbryderens ulastelige, maaske endogsaa exemplariske Færd i de senere Aar?

Sir George Staunton kunde derfor betræde Skuepladsen for sine fordums dumdristige Bedrifter uden at have nødig at frygte for at blive ramt af Retfærdighedens Arm, ja endogsaa uden Frygt for at blive opdaget eller blot mistænkt. Men hvilke Følelser der den Dag fik hans Hjærte til at banke, overlade vi til Læseren at forestille sig. Det var ikke nogen ringe Sag, der havde drevet ham til at udsætte sig for saa mange pinlige Erindringer.

Han havde i Anledning af Jeanies Brev til Lady Staunton, der meddelte hende Margaret Murdocksons Bekjendelse, været i Carlisle, hvor han havde truffet Archidiakon Fleming, der havde modtaget dette Skriftemaal. Denne ærværdige Herre, som med Føje stod i stor Anseelse, indviede han for saa vidt i sin Fortrolighed, som han tilstod, at han var Fader til det ulykkelige Barn, Madge Wildild havde skaffet af Vejen, idet han fremstillede Forholdet som en Ungdomsubesindighed, som det nu var ham meget om at gjøre at sone ved om muligt at opspore, hvad der var bleven af Barnet. Efter at han havde betænkt sig noget, randt det Præsten i Hu, at den ulykkelige Kone havde skrevet et Brev til Hr. George Staunton junior i Willingham Præstegaard ved Grantham; at han strax havde besørget det efter Adressen, og at det var bleven sendt tilbage med den Bemærkning fra Pastor Staunton i Willingham, at han ikke kjendte nogen Person som Adressaten. Da dette just var

sket paa det Tidspunkt, da George for sidste Gang var rømt fra sin Faders Hus for at bortføre Effie, havde han let ved at forklare sig Grunden til den Vrede, der havde drevet Faderen til ikke at ville vedkjende sig ham. Det var atter et Punkt, paa hvilket hans ustyrlige Sind havde voldt hans Ulykke; var han blot bleven et Par Dage længere i Willingham, vilde han have faaet Margaret Murdocksons Brev, hvori der var gjort nøjagtig rede for den Person — Annaple Bailzou hed hun —, hun havde overladt Barnet, og for hvor hun holdt til. Det lod til, at Meg Murdockson ikke saa meget havde aflagt denne Tilstaaelse drevet af Samvittighedsnag, som fordi hun vilde opnaa George Staunstons eller hans Faders Hjælp og Beskyttelse for Datteren Madge. I hendes Brev til George Staunton stod der, „at saa længe hun levede, trængte hendes Datter ikke til noget fra nogen som helst, og hun vilde derfor aldrig have blandet sig i den Sag uden for at gjengjælde George den Fortræd, han havde voldt hende og hendes. Men nu skulde hun dø, og hendes Datter vilde komme til at staa ene i Verden uden at have saa meget som Fornuften at støtte sig til. Hun havde levet længe nok til at vide, at Folk ikke gjør noget for ingen Ting — derfor havde hun nu fortalt George Staunton alt, hvad han kunde ønske at vide om sin Unge, idet hun haabede, at han saa ikke vilde lade det stakkels forstyrrede Væsen, han havde ødelagt, omkomme i Nød og Elendighed. Hvad angik, at hun ikke havde fortalt dette før, saa havde hun et stort Regnskab at gjøre op i den anden Verden, og hun skulde nok svare til det".

Præsten sagde, at Meg var død i den samme fortvivlede Sindsstemning; hun havde af og til ytret nogen Anger over, at Barnet var bragt af Vejen, men endnu hyppigere havde hun udtalt sin Beklagelse over, at dets Moder ikke var bleven hængt — hendes Sjæl var et Kaos af Brødefuldhed, Raseri og Frygt for Datterens fremtidige Sikkerhed, en instinktmæssig Moderfølelse, hun havde til fælles med Ulvinden og Løvinden, den sidste Skygge af Kjærlighed i et Hjærte, der var lige saa vildt som de vilde Dyrs.

Den sørgelige Katastrofe med Madge Vildild hidrørte fra, at hun havde benyttet sig af Forvirringen under hendes

Moders Henrettelse til at forlade Arbejdshuset, Præsten havde anbragt hende i, og vist sig for den rasende Pøbel, der havde gjort det af med hende, som vi alt have set. Da Dr. Fleming fik Delinkventens Brev tilbage fra Lincolnshire, skrev han til en Ven i Edinburgh og forespurgte sig om, hvad der var blevet af den ulykkelige Pige, hvis Barn var bleven stjaalet. Der blev svaret ham, at hun var bleven benaadet, og at hun og hele hendes Familie var flyttet bort til en afsides Del af Skotland eller helt havde forladt Landet. Og saaledes stod Sagen, til Præsten paa Sir George Stauntons Anmodning fik Margaret Murdocksons tilbagesendte Brev og de andre Optegnelser, han havde vedrørende denne Sag, ledt op.

Hvilke Følelser der end greb Sir George Staunton, da der saaledes blev rippet op igjen i denne sørgelige Historie, og han fik at vide, hvilken bedrøvelig Ende det havde taget med den ulykkelige Pige, hvis Liv han havde ødelagt, havde han bevaret saa meget af sin gamle Haardnakkethed, at han lukkede Øjnene for alt andet end den Udsigt, der syntes at aabne sig for ham, at finde sin Søn. Det vilde ganske vist blive vanskeligt at vedkjende sig ham, uden at der kom mere for Dagen om hans Fødsel og hans Forældres Vanskæbne, end det vilde være klogt at røbe, men blev han først funden, og viste han sig værdig til at anerkjendes af sin Fader, kunde man dog maaske finde paa mange Udveje til at undgaa den Fare. Sir George Staunton kunde jo adoptere ham uden at røbe den Hemmelighed, der knyttede sig til hans Fødsel, eller han kunde faa udvirket, at der blev udstedt en Parlamentsakt, der erklærede ham for hans lovmæssige Arving og gav ham Ret til at føre Faderens Navn og Vaaben. Han var i Virkeligheden allerede hans lovmæssige Arving efter skotsk Ret, eftersom hans Forældre nu var gifte. Halsstarrig, som han altid var, higede Sir George nu kun efter at finde sin Søn, selv om det skulde drage lige saa frygtelige Ulykker efter sig som dem, der fulgte med hans Forsvinden.

Men hvor var det unge Menneske henne, som saaledes maaske en Gang vilde blive kaldet til at arve denne gamle Slægts Hæder og Godser? Paa hvilken Hede vankede han om, og hvilken usel Dragt skjulte ham? Tjente han

kummerlig Føden ved et eller andet ringe Haandværk, ved Trælleslid, ved Voldshandlinger eller Tyveri? Det var Spørgsmaal, Sir George ingen Svar kunde faa paa, hvor ivrig han end søgte dem. Mange mindedes, at Annaple Bailzou havde flakket om i Landet og tigget eller spaaet — nogle mindedes, at de havde set hende med et Barn i 1737 eller 1738, men i over ti Aar havde hun ikke været der i Egnen, og nogle havde hørt hende sige, at hun vilde drage til en afsides Egn af Skotland, hvor hun havde hjemme. Sir George Staunton rejste derfor til Skotland; han skiltes fra sin Kone i Glasgow, og da det just traf sig saa, at han kom til Edinburgh samtidig med, at Generalsynoden samledes, var han som Følge af sit Bekjendtskab med den Adelsmand, der repræsenterede Kongen, nødt til at vise sig mere i det offentlige Liv, end han havde haft i Sinde eller skjøttede om.

Ved denne Adelsmands Taffel kom Sir George Staunton til at sidde ved Siden af en agtværdig udseende Præst, som var i Besiddelse af en hel Del Dannelse skjønt hans Væsen var ganske jævnt, og hvis Navn han opdagede var Butler. Det var ikke et Øjeblik faldet Sir George ind at indvie sin Svoger i sin Fortrolighed, og han havde været overordentlig glad ved, at hans Hustru havde kunnet forsikre ham, at Madam Butler, der var Ærligheden og Paalideligheden selv, aldrig havde aabnet sin Mund til nogen, om hvad han havde fortalt hende i Willingham Præstegaard, ikke engang til sin Mand. Men paa den anden Side var det ham langt fra ubehageligt at faa Lejlighed til at tale med en saa nær paarørende uden at være kjendt af ham og til at danne sig et Skjøn om hans Karakter og hans Forstand. Han saa' meget og hørte endnu mere, der gav ham meget høje Tanker om Butler. Han mærkede, at han var almindelig agtet af sine Standsfæller saa vel som af de Lægfolk, der havde Sæde paa Synoden. Han havde flere Gange taget Ordet i Møderne, og hvad han sagde, havde udmærket sig ved Forstand, Ærlighed og Dygtighed; han havde ogsaa Ord for at være en forstandig og tillige veltalende Prædikant.

Dette var alt sammen meget tilfredsstillende for Sir George Stauntons Stolthed, der havde krympet sig ved

Tanken om, at hans Kones Søster var gift med en simpel Mand. Nu begyndte han endogsaa at finde, at det Parti, hun havde gjort, var saa meget bedre, end han havde ventet, at dersom det af Hensyn til hans Søn skulde blive nødvendigt at vedkjende sig Svogerskabet, vilde det slet ikke lyde saa ilde, at Lady Staunton havde en Søster, som, da det var gaaet tilbage for Familien, havde ægtet en skotsk Præst, der nød stor Anseelse blandt sine Landsmænd og hørte til Kirkens ledende Mænd.

Det var opfyldt af saadanne Tanker og Følelser, at Sir George Staunton, da Lordens Selskab brød op, anmodede Butler om at følge med ham hjem og drikke en Kop Kaffe i hans Bolig i Lawmnarket under Paaskud af, at han gjærne vilde have noget mere at vide om den skotske Kirkes Forfatning. Butler lovede at følge med ham, naar han vilde tillade ham paa Vejen at se ind til en Veninde, han boede hos, og bede hende undskylde, at han ikke kom til The. De gik op ad Highstreet, forbi Kramboderne. Da de kom til Blokken, der er opstillet for at minde Folk, der har deres Frihed, om at lindre de stakkels Fangers Nød med en Skjærv, standsede Sir George et Øjeblik, og Dagen efter fandt man en Tyvepundsnote i den.

Da han atter naaede Butler, fandt han ham uden for Fængselsporten, som han stod og stirrede paa aabenbart hensunken i dybe Tanker.

„Det ser ud til at være en meget stærk Port", sagde Sir George for at sige noget.

„Den er saa, Herre", sagde Butler, idet han gjorde omkring og begyndte at gaa videre igjen. „Men det blev min Ulykke en Gang, at jeg var Vidne til, at den var meget for svag".

I det samme kom han til at se paa sin Ledsager, og det havde til Følge, at han spurgte, om han var syg. Sir George svarede, at han havde været saa taabelig at spise Is, hvilket han undertiden ikke kunde taale. Med venlig Tjenstivrighed, som ikke vilde vide af Modstand at sige, traf Butler Sir George, før han anede, hvor han førte ham hen, ind i det Hus, han havde boet i, siden han kom til Byen, og som ikke var nogen andens end vor gamle Ven Bartoline Saddletrees, i hvilket Lady Staunton en kort

Tid havde tjent som Butiksjomfru. Erindringen herom overvældede hendes Mand, og Skamrødmen fik Magt over den Bleghed, Frygten nylig havde fremkaldt. Den brave Madam Saddletree vimsede imidlertid om for at gjøre Stads af den rige engelske Baronet som en Ven af Hr. Butler og bad et ældre Kvindemenneske i sort Kjole om bare ganske rolig at blive siddende i en Tone, der syntes at tilkjendegive, at hun gjorde bedst i at vige Pladsen for sine Overmænd. Da det gik op for hende, hvorledes det var fat med den fremmede, løb hun ud for at hente en Hjærtestyrkning, Universalmidlet imod alle Daarligheder. Medens hun var borte, rejste den fortklædte Kone sig for at gaa ud af Stuen, og hun vilde være kommen udenfor, uden at nogen havde lagt synderlig Mærke dertil, hvis hun ikke var snublet paa Tærskelen saa tæt ved Sir George Staunton, at han høflig hjalp hende paa Benene igjen.

„Madam Porteous er bleven meget svaghovedet i den senere Tid, det stakkels Skind", sagde Madam Saddletree, idet hun kom ind igjen med Flasken i Haanden. „Hun er ikke saa gammel, men Mandens Død var et haardt Stød for hende. — De havde jo nogen Ulejlighed af det Stykke Arbejde, Hr. Butler. — Jeg tror, Herre", sagde hun til Sir George, „at De hellere skulde drikke Glasset ud, for, saa vidt jeg kan se, ser De værre ud nu, end strax da De kom".

Han var i Virkeligheden bleven saa bleg som et Lig, da han fik at vide, hvem det var, han saa nylig havde hjulpet — hende, som han havde bidraget saa væsentlig til at gjøre til Enke.

„Den Historie med Porteous er der Hævd paa", sagde gamle Saddletree, som nu var fængslet til sin Lænestol af Gigten, „ligefrem Hævd; den er der groet Græs paa".

„Det er jeg ikke ganske vis paa, Nabo", sagde Plumdamas, „for jeg har hørt sige, at det skal der tyve Aar til, og vi er kun i 51 — Porteoushistorien var 37".

„Jeg skulde da ikke tro, I vil lære mig, hvad der er Lov og Ret, Nabo — mig, der har haft fire Processer, og som kunde have haft fjorten, naar Mutter ikke havde været? Jeg kan lade Jer vide, at om han, der var første Mand ved Porteous-Optøjerne stod der, hvor den Herre staar, vilde

Kongens Advokat ikke krumme et Haar paa hans Hoved — det er negativ Præskription, er det".

„Hold jere Bøtter, Godtfolk", sagde Madam Saddletree, „og lad Herren faa Lov at sidde ned og faa sig en god Kop The".

Men Sir George havde faaet mere end nok af deres Samtale, og Butler bad efter hans Anmodning Madam Saddletree have ham undskyldt og fulgte med ham hen i hans Logis. Her traf de en Person, der ventede paa Sir George. Det var ingen anden end vor gamle Bekjendt Ratcliffe.

Denne Mand havde røgtet sit Kald som Slutter med saa stor Paapasselighed, Skarpsindighed og Troskab, at han efterhaanden var avanceret til Inspektør eller Kaptajn i Fængslet, og man ved endnu at fortælle om, hvorlunde unge Mennesker, der satte større Pris paa underholdende end udsøgt Selskab, undertiden inviterede Ratcliffe, for at han kunde fryde dem med Historier om sine mærkværdige Bedrifter i Retning af Røveri og Flugt fra Fængslerne. Han levede og døde imidlertid uden at vende tilbage til sit oprindelige Kald paa anden Maade end i sine Historier, naar han sad ved Flasken.

Han var bleven anbefalet Sir George Staunton af en Jurist i Edinburgh som en Mand, der rimeligvis vilde kunne svare paa et hvilket som helst Spørgsmaal, han maatte ville gjøre ham angaaende Annaple Bailzou, som efter den Fremstilling, Sir George gav af Sagen, antoges i det vestlige England at have stjaalet et Barn, der tilhørte en Familie, han interesserede sig for. Juristen havde ikke nævnet hans Navn, men blot hans Embedsstilling, saa da det blev meldt Sir George at Kaptajnen i Fængslet ventede paa ham i Dagligstuen, havde han ingen Anelse om, at det var hans gamle Bekjendt Jem Ratcliffe.

Det blev derfor en ny og højst ubehagelig Overraskelse for ham, thi han havde let ved at gjenkjende dette Menneskes udprægede Ansigt. Den Forandring, der var foregaaet med Sir George fra den Tid af, da han kaldte sig George Robertson, skuffede imidlertid endogsaa Ratcliffes skarpe Blik, og han bukkede meget dybt for Baronetten og hans Gjæst,

idet han sagde, at han haabede, Hr. Butler undskyldte, at han tillod sig at minde ham om, at de var gamle Bekjendte.

„Ja, og De gjorde i sin Tid min Kone en stor Tjeneste", sagde Butler; „hun sendte Dem et Vidnesbyrd om sin Taknemlighed, som jeg haaber kom Dem sikkert i Hænde og var velkomment".

„Ja, det tror Fanden", sagde Ratcliffe med et fiffigt Nik. „Men det er svært, saa De har forandret Dem til Deres Fordel, Hr. Butler".

„Ja, saa meget, at det undrer mig, at De kunde kjende mig".

„Naa da — jeg glemmer, Fanden hente mig, aldrig et Ansigt, jeg en Gang har set", sagde Ratcliffe, medens Sir George Staunton stod som paa Gløder og i sit stille Sind forbandede hans gode Hukommelse. „Men somme Tider kan selv den mest skarpsynede alligevel tage fejl. Der er et Ansigt her i Stuen, som jeg, om jeg tør være saa dristig, vilde synes minder mig om en gammel Bekjendt, hvis jeg ikke kjendte den højvelbaarne Herre, det tilhører".

„Det er just ikke synderlig smigrende for mig", svarede Baronetten barsk, idet den Fare, han saa' sig stedt i, hjalp ham til at tage sig sammen, „i Fald det er mig, De sigter til med den Kompliment".

„Paa ingen mulig Maade, Deres Højvelbaarenhed", sagde Ratcliffe, idet han bukkede meget dybt. „Jeg er kommen for at modtage Deres Højvelbaarenheds Ordrer og ikke for at besvære Deres Højvelbaarenhed med mine taabelige Bemærkninger".

„Naa ja", sagde Sir George, „man har sagt mig, at De forstaar Dem paa Politivæsen. — Det gjør jeg med, og for at overbevise Dem derom giver jeg Dem her ti Guineaer i Forskud. — De skal faa halvtreds, naar De kan skaffe mig sikker Oplysning om en Person, død eller levende, som De vil finde beskreven i dette Papir. Jeg rejser strax her fra Byen. — De kan sende mig skriftligt Svar gjennem Hr. —", han nævnede sin højst agtværdige Agent, „eller gjennem Hans Herlighed Lord Kronkommissæren". Ratcliffe bukkede og gik.

„Det ærgrede den stolte Kavalér, hvad jeg sagde om hans Lighed med fine George", sagde han til sig selv.

„Men saa meget er vist, at havde George Robertsons Fader boet i hans Moders Nabolav, saa ved jeg, Fanden hente mig, nok hvad jeg skulde tro, hvor højt han saa knejser med Hovedet".

Da Sir George Staunton var bleven ene med Butler, lod han Tjeneren bringe The og Kaffe, og efter at have betænkt sig et Øjeblik spurgte han derpaa sin Gjæst, om han nylig havde hørt fra sin Kone og øvrige Familie. Butler svarede noget overrasket over dette Spørgsmaal, at det var noget siden, han havde faaet Brev, hans Kone var ikke stærk i Skrivekunsten.

„Saa kan jeg altsaa komme først til at fortælle Dem, at De har faaet en uventet Indkvartering i Deres fredelige Præstegaard, siden De forlod den", sagde Sir George. „Min Kone, som Hertugen af Argyle havde været saa venlig at overlade Jagthuset paa Roseneath, har i Stedet derfor opslaaet sit Pavlun i Præstegaarden; hun siger, det er for at være nærmere ved Gederne, hvis Mælk hun skal bruge, men jeg tror i Virkeligheden, det er, fordi hun foretrækker Madam Butlers Selskab for den brave Kavalers, der fungerer som Ceremonimester paa Hertugens Enemærker".

Butler sagde, at han ofte havde hørt saa vel den afdøde som den nulevende Hertug omtale Lady Staunton med stor Ærbødighed, og at det glædede ham meget, om hans Hus kunde være nogen af deres Venner til Tjeneste — det var kun en meget ringe Gjengjæld for de mange Gunstbevisninger, han skyldte dem Tak for.

„Derfor er Lady Staunton og jeg Dem ikke mindre forbundne for Deres Gjæstfrihed", sagde Sir George. „Tør jeg spørge, om De snart tænker at tage hjem?"

„Om to Dage", svarede Butler, „vilde hans Hverv paa Synoden være endt, og da han havde afgjort alle sine andre Forretninger i Byen, vilde han gjærne hjem til Dumbartonshire saa snart som muligt; da han var nødt til at føre en betydelig Sum Penge i Sølv og Sedler med sig, vilde han imidlertid helst rejse sammen med en eller to af sine Kolleger".

„De er vel nok saa sikker i mit Følgeskab", sagde Sir George Staunton, „og jeg agter at bryde op i Morgen eller Overmorgen. Vil De gjøre mig den Fornøjelse at

følges med mig, paatager jeg mig at aflevere Dem og Deres Penge i god Behold i Præstegaarden".

Butler modtog med Tak dette Tilbud; der blev truffet bestemt Aftale, en af Sir Georges Tjenere blev sendt i Forvejen for at melde Folkene i Knocktarlitie Præstegaard, hvornaar de kunde ventes, og snart gik Rygtet om i hele Nabolavet, „at Præsten kom hjem med en fornem engelsk Herre og alle Pengene, han skulde give for Craigsture".

Denne pludselige Beslutning om at tage til Knocktarlitie havde Sir George Staunton fattet som Følge af Aftenens Hændelser. Til Trods for den Anseelse, han nu nød, følte han, at han havde vovet sig for vidt ved at komme Skuepladsen for sine fordums dristige Voldshandlinger saa nær, og han kjendte alt for godt af egen Erfaring Ratcliffes skarpe Blik, til at han igjen turde udsætte sig for det. De to følgende Dage holdt han sig inde under Paaskud af, at han ikke befandt sig vel; og sin fornemme Ven Lord Kronkommissæren tog han skriftlig Afsked med, idet han foregav, at den Omstændighed, at han kunde komme til at rejse sammen med Butler, var Grunden til, at han brød op nogle Dage før, end han oprindelig havde haft i Sinde. Han havde en lang Forhandling med sin Agent angaaende Annaple Bailzou og gav denne retskyndige Herre, som ogsaa var Agent for Familien Argyle, Ordre til at samle alle de Oplysninger, Ratcliffe og andre maatte kunne skaffe om denne Kvinde og det ulykkelige Barn, samt til øjeblikkelig at sende et Ilbud til Knocktarlitie, saa snart der viste sig noget i saa Henseende, som i mindste Maade lod til at være af nogen Betydning. Han gav sine Ordrer yderligere Eftertryk ved at overgive Advokaten en Sum Penge og anmode ham om intet at spare, saa Sir George Staunton havde ingen Grund til at frygte, at de Personer, i hvis Hænder han havde lagt denne Sag, vilde tage sig den let.

Svogrenes Rejse var fornøjeligere selv for Sir George, end denne havde turdet haabe. Han følte sig uvilkaarlig lettere om Hjærtet, da de havde tabt Edinburgh af Syne, og Butlers lette, forstandige Samtale var vel skikket til at bortlede hans Tanker fra pinlige Æmner. Han begyndte endogsaa at tænke paa, om det vilde være forbundet med store Vanskeligheder at forflytte hans Kones paarørende til

Willingham Præstegaard; det gjaldt for hans Vedkommende blot om at skaffe den nuværende Indehaver af Kaldet en bedre Stilling og for Butler om at gaa over til den engelske Kirke, hvilket han ikke kunde tænke sig, at han kunde have noget at indvende imod. I saa Fald havde han dem under sine Vinger. Det vilde ganske vist være pinligt nok at omgaas Madam Butler, der jo vidste Besked med hele hans slemme Livshistorie — men saa vilde han kunne være endnu mere sikker paa hendes Tavshed, skjønt hun aldrig havde givet ham nogen Grund til at beklage sig over hende i saa Henseende. Det vilde ogsaa baade holde hans Frue i bedre Humør og gjøre hende føjeligere imod ham, thi det generede ham ofte, at hun vilde blive i Byen, naar han ønskede, at de skulde tage ud paa Landet, idet hun beklagede sig over den fuldstændige Mangel paa Omgang i Willingham. Naar han kunde svare hende: „Din Søster er der jo", antog han, at det vilde være tilstrækkeligt til at slaa det Argument af Marken.

Han følte sig for hos Butler og spurgte ham, hvad han vilde synes om et Kald i England med tolv Hundrede Pund om Aaret, naar der fulgte den Pligt med, at han nu og da skulde besøge en Nabo, hvis Helbred ikke var stærk, og hvis Aand ikke var fuldt i Ligevægt. „Han vilde af og til", sagde han, „træffe en meget lærd og dannet Herre, der var katholsk Præst, men haabede ikke, at det vilde være en uovervindelig Hindring for en Mand af saa frisindede Anskuelser. Hvad vilde Hr. Butler svare", sagde han, „i Fald der blev gjort ham et saadant Tilbud?"

„Simpelt hen, at jeg ikke kunde modtage det", sagde Butler. „Jeg har ingen Lyst til at indlade mig paa Debatter om Stridsspørgsmaalene imellem de forskjellige Kirker, men jeg er opdragen i min egen, er præsteviet i den, føler mig overbevist om Sandheden af dens Læresætninger og vil dø under det Banner, jeg har svoret til".

„Hvor store Indtægter giver det Kald, De har, Dem, om jeg tør være saa fri?" sagde Sir George.

„Gjennemsnitlig hundrede Pund om Aaret foruden Jorderne".

„Og saa betænker De Dem paa at ombytte det med et paa tolv Hundrede om Aaret, skjønt De ikke mener, at der

er nogen væsentlig afgjørende Forskjel imellem den engelske og den skotske Kirkes Lære?"

„Hvad det angaar, Herre, har jeg forbeholdt mig min egen Anskuelse; der kan være meget godt og visselig ogsaa Frelse at finde i dem begge, men enhver maa følge sin egen Overbevisning. Jeg haaber, jeg har gjort og gjør min Herres Gjerning i dette Højlandssogn, og ilde vilde det sømme sig for mig at forlade mine Faar i Ørkenen for timelig Fordels Skyld. Men selv rent timelig set, saaledes som De tager Sagen, Sir George, — disse hundrede Pund om Aaret har hidtil slaaet til til at føde og klæde os, og vi har ingen Ting savnet. Arven efter min Sigerfader og andre Omstændigheder har end videre sat os i Besiddelse af en lille Ejendom, der vil indbringe os omtrent det dobbelte, og hvordan vi skal kunne bruge de Indtægter, indser jeg ikke. Jeg beder Dem derfor selv betænke, Herre, om det vilde være forstandigt af mig, da jeg hverken attraar eller har Lejlighed til at bruge tre Hundrede om Aaret, saa at hige efter fire Gange saa meget".

„Det er Filosofi!" sagde Sir George. „Jeg har hørt Tale om den Ting, men jeg har aldrig truffet den før".

„Det er simpel sund Sans", svarede Butler. „Den stemmer oftere med Filosofien og Religionen, end Pedanter eller Fanatikere vil indrømme".

Sir George lod dette Æmne fare og kom ikke mere tilbage til det. Uagtet de kjørte i Sir Georges egen Vogn, syntes Rejsen dog at tage saa stærkt paa ham, at han saa' sig nødsaget til at blive en Dag i en lille By, der hed Mid-Calder, og som var den første Station fra Edinburgh. Rejsen derfra til Glasgow tog en hel Dag; saa langsomt kom de af Sted.

De rejste videre til Dumbarton, hvor de havde besluttet at lade Vognen blive og leje en Baad, der skulde sejle dem til Præstegaarden, da de ellers maatte uden om Gare-Loch, og det desuden var umuligt at komme frem til Vogns i den Egn. Sir Georges Kammertjener, en højt betroet Mand, og en anden Tjener fulgte med dem; det øvrige Tjenerskab lod de blive tilbage ved Vognen. Ligesom de skulde til at bryde op, Klokken fire om Eftermiddagen, kom der et Ilbud med et Brev fra Sir Georges Agent i Edinburgh. Han

brød det og læste det med stor Opmærksomhed, og det var aabenbart, at dets Indhold optog og bevægede ham stærkt. Brevet var blevet affendt meget kort efter, at de havde forladt Edinburgh, men Buddet havde ikke truffet de rejsende, fordi han havde passeret Mid-Calder om Natten og begivet sig lige til Roseneath. Nu var han paa Tilbagevejen efter at have ventet i over fire og tyve Timer. Sir George Staunton skrev øjeblikkelig et Svar, gav Buddet en rundelig Belønning og bad ham om ikke at hvile, før han havde overgivet Agenten hans Svar.

Endelig gik de i Baaden, som havde ventet noget paa dem. Sejladsen gik langsomt, thi de maatte ro hele Vejen og havde ofte Strømmen imod sig. Undervejs drejede Sir George Stauntons Spørgsmaal sig især om de højlandske Røvere, der havde hjemsøgt Egnen siden 1745. Butler oplyste ham om, at mange af dem ikke var indfødte Højlændere, men Tatere, Kjedelflikkere og andre Personer i fortvivlede Omstændigheder, som havde benyttet sig af den Forvirrring, Borgerkrigen havde fremkaldt, den almindelige Misfornøjelse blandt Bjærgboerne og den Opløsningstilstand, hvori Politiet befandt sig, til at drive deres Røverhaandværk med forøget Dristighed. Sir George forhørte sig derpaa om deres Liv og Sæder, om hvor vidt de ikke undertiden sonede de Voldsgjerninger, de begik, ved ædelmodige Handlinger, og om de ikke besad saa vel de gode Egenskaber som de Laster, der er ejendommelige for vilde Stammer.

Butler svarede, at de ganske vist undertiden røbede en Gnist af Ædelmodighed, som jo selv de værste Ildgjerningsmænd sjælden er helt blottede for. men at deres slette Tilbøjeligheder var den sikre og paalidelige Rettesnor for deres Handlinger, medens de Udbrud af bedre Følelser, der af og til viste sig hos dem, kun var forbigaaende og ikke til at stole paa og rimeligvis beroede paa et tilfældigt og usædvanligt Sammentræf af Omstændigheder. Medens de drøftede disse Spørgsmaal, som aabenbart beskjæftigede Sir George saa stærkt, at det overraskede Butler en Del, kom denne tilfældigvis til at nævne Donacha Dhu na Dunaighs Navn, som Læseren allerede kjender. Sir George greb det med stor Iver, som om den blotte Lyd særlig tiltalte hans Øre. Han forhørte sig om de mindste Enkeltheder vedrørende denne

Mand, spurgte om, hvor mange Personer der var i hans Bande, ja endogsaa om, hvorledes de enkelte Medlemmer af denne saa' ud. Det kunde Butler imidlertid ikke give synderlig Oplysning om. Manden havde et Navn i de lavere Klasser af Befolkningen, men Rygtet overdrev hans Bedrifter betydelig; han havde altid en eller to Stalbrødre med sig, men tragtede aldrig efter at faa flere end tre eller fire under sin Kommando. Kort sagt, han vidste kun lidt om ham, og det lidt, han kjendte til ham, fristede ham ingenlunde til at søge hans nærmere Bekjendtskab.

„Jeg vilde ikke des mindre gjærne træffe ham en af Dagene".

„Det vilde være et farligt Møde, Sir George, det skulde da være, at De saa' ham faa sin fortjente Straf, og saa vilde det være et trist Møde".

„Skulde der ske hver Mand hans Ret, Hr. Butler, hvem vilde saa gaa fri? Men jeg taler i Gaader til dem. Jeg skal forklare mig nærmere, naar jeg har talt med Lady Staunton om Sagen. — Hal ud, Gutter", sagde han til Rorkarlene; „Skyerne truer os med Uvejr".

Den døde, trykkende Lummerhede, de vældige Skybanker, der samlede sig i Horisonten mod Vest og glødede som en Smelteovn i den nedgaaende Sols Straaler — den højtidelige Stilhed, hvori Naturen synes at vente paa Tordenbraget, ligesom en dødsdømt Soldat venter paa den Salve, der skal fælde ham, alt tydede paa, at et Uvejr var lige ved at bryde løs. Af og til faldt der store, tunge Regndraaber, som fik de to Herrer til at trække i Regnkapperne, men Regnen blev ikke til noget, og den trykkende Hede, der er saa usædvanlig i Skotland sidst i Maj, bragte dem til atter at tage dem af. „Der er noget højtideligt ved denne Uvejrets Tøven", sagde Sir George. „Det er, ligesom det ventede med at bryde løs, til det kunde fejre en eller anden vigtig Begivenhed i Verden under sig".

„Ak", svarede Butler, „hvad er vi, at Naturlovene skulde rette sig efter vore forbigaaende Handlinger eller Lidelser? Skyerne vil briste, naar de er fuldt ladede med Elektricitet, hvad enten en Ged i det samme falder ned fra Klipperne paa Arran, eller en Helt drager sit sidste Suk paa den Valplads, han har erobret".

„Aanden har Glæde af at tænke sig det anderledes", sagde Sir George Staunton, „og af at dvæle ved Menneskehedens Skæbne som det Midtpunkt, hvorom Bevægelsen i det mægtige Maskineri drejer sig. Vi holder ikke af at tænke paa, at vi skal gaa op i de Tider, der er gaaede forud for os, som disse tunge, sorte Regndraaber falde i Vandet, frembringe en svag og forbigaaende Bevægelse i det og saa forsvinde for stedse".

„For stedse! — Vi kan ikke forsvinde for stedse", sagde Butler, idet han saa' op imod Himlen. „Døden er for os ikke en Tilintetgjørelse, men en Omskiftelse, Begyndelsen til en ny Tilværelse, hvis Karakter svarer til de Gjerninger, vi have øvet her paa Jorden".

Medens de drøftede disse alvorlige Æmner, som det højtidelige ved det sig nærmende Uvejr naturlig førte ind paa, truede deres Sejlads med at blive mere kjedelig, end de ventede, thi Vindstød, der pludselig opstod og lige saa pludselig tabte sig, fejede nu hen over Fjordens Vandspejl og gjorde det vanskeligt for Rorkarlene at komme nogen Vegne. De skulde nu blot uden om en lille Odde for at naa Landingsstedet i Mundingen af den lille Flod, men som Vejret nu var, og da Baaden var tung, var der Udsigt til, at det vilde tage Tid, og imidlertid vilde Uvejret utvivlsomt bryde løs.

„Kunde vi ikke komme i Land paa denne Side af Odden", spurgte Sir George, „og komme i Ly?"

Butler kjendte intet Landingssted, i det mindste intet, hvorfra der var en bekvem eller blot farbar Vej op over Klipperne, der omgav Kysten.

„Tænk Dem om en Gang endnu", sagde Sir George Staunton; „Uvejret bliver snart voldsomt".

„Ja", sagde en af Rorkarlene, „der er jo Tatervigen, men den har vi aldrig fortalt Præsten noget om, og jeg er ikke vis paa, jeg kan styre Baaden der hen; Fjorden er saa fuld af Grunde og skjulte Klipper".

„Prøv paa det", sagde Sir George, „saa skal du faa en halv Guinea".

Den gamle Fyr tog Roret og sagde, at kunde de komme ind, saa var der en stejl Sti op fra Strandbredden og en halv Times Gang derfra til Præstegaarden.

„Er du vis paa, du kjender Vejen?“ sagde Butler til den gamle Mand.

„Jeg kjendte den maaske nok en Smule bedre for femten Aar siden, da Dandie Wilson laa her i Fjorden med sin hurtig sejlende Lugger. Jeg kan huske, at Dandie havde en vild, ung Engelskmand med sig, som de kaldte —“

„Naar du snakker saa meget“, sagde Sir George Staunton, „styrer du Baaden ind paa Slibestenen — du skal have den hvide Klippe der i lige Linie med Kirketaarnet“.

„Jeg tror, Gud hjælpe mig“, sagde den gamle, idet han stirrede paa ham, „at Deres Velbaarenhed er lige saa kjendt med Bugten som jeg. Deres Velbaarenhed har haft Deres Næse paa Slibestenen før, tror jeg“.

Medens de vexlede disse Ord, nærmede de sig den lille Vig, som man, skjult af Klipper og omgiven paa alle Sider af Grunde og Rev, som den var, skulde have ondt ved at opdage eller komme ind til, naar man ikke kjendte Farvandet nøje. En gammel, ilde medtagen Baad var allerede trukken op paa Land i Bunden af Vigen i Ly af Træerne og skjult saa godt som muligt.

Da han fik Øje paa dette Fartøj, sagde Butler til sin Ledsager: „De kan ikke tænke Dem, Sir George, hvor vanskeligt det har været for mig at faa disse stakkels Mennesker til at forstaa det syndige og farlige, der er i dette Smugleri, skjønt de stadig har alle dets farlige Følger for Øje. Jeg kjender ikke noget, der i højere Grad undergraver og ødelægger deres moralske og religiøse Grundsætninger“.

Sir George tvang sig til at sige noget med sagte Stemme om den Lyst til det æventyrlige, der er naturlig for Ungdommen, og at mange uden Tvivl vilde faa bedre Forstand, naar de blev ældre.

„Det sker kun alt for sjælden“, svarede Butler. „Har de været stærkt indviklede i dette Liv, og især naar de har taget Del i de voldsomme Optrin og den Blodsudgydelse, deres Haandtering naturlig fører til, tager det efter min Erfaring før eller senere en sørgelig Ende med dem. Erfaring saa vel som Skriften lærer os, Sir George, at Ulykken forfølger Voldsmanden, og at den blodtørstige ikke kommer til at opleve Halvdelen af de Dage, der ellers var

ham beskaarne. — Men tag min Arm, og lad mig hjælpe Dem i Land".

Sir George trængte virkelig til Hjælp, thi han dvælede i sit Sind, der nu var saa forandret, ved de Tanker og Følelser, han havde været opfyldt af, da han i sin Tid færdedes paa dette Sted. Idet de gik i Land, hørtes der et dumpt Tordenskrald i det fjærne.

„Det er et Varsel, Hr. Butler", sagde Sir George.

„Intonuit lævum — det tordner fra venstre, saa er det et godt Varsel", svarede Butler smilende.

Norkarlene fik Ordre til at skynde sig det bedste, de kunde, uden om Odden til det sædvanlige Landingssted; de to Herrer arbejdede sig ledsagede af Tjeneren frem ad en bugtet Lønsti, der førte gjennem tæt Krat op til Præstegaarden i Knocktarlitie, hvor man ængstelig ventede paa dem.

Søstrene havde forgjæves i Henhold til Sir Georges Brev ventet deres Mænd hjem den foregaaende Dag. De rejsendes Ophold i Calder havde bevirket, at de ikke kom til den fastsatte Tid. Man begyndte endogsaa allerede i Præstegaarden at tvivle om, hvor vidt de vilde komme den Dag. Lady Staunton tog denne Udsigt til, at de vilde blive forsinkede, som en kort Udsættelse, thi hun var ængstelig for de Kvaler, hendes Mands Stolthed vilde komme til at vaande sig under, naar han traf sammen med en Sviger-inde, der kun vidste alt for god Besked om hele hans ulykkelige og vanærende Historie. Hun vidste, at hvor godt han end forstod at gjøre Vold paa sine Følelser, naar der var fremmede til Stede, vilde hun ikke undgaa at se dem komme frem i al deres Heftighed, naar de var ene — se dem ødelægge hans Helbred, undergrave hans Sindsro og gjøre ham til Gjenstand paa én Gang for hendes Frygt og Medlidenhed. Hun advarede atter og atter Jeanie imod at lade sig mærke med, at hun gjenkjendte ham, og bad hende modtage ham som en vildfremmed — og atter og atter gjentog Jeanie sit Løfte om at opfylde hendes Ønske.

Jeanie kunde selv ikke andet end tænke med nogen Ængstelse paa det mislige ved det forestaaende Møde, men hun havde en ren Samvittighed — og saa var hun saa optagen af en Mængde usædvanlige huslige Pligter, hvilket i Forbindelse med hendes Længsel efter at se Butler igjen,

efter at han havde været saa usædvanlig længe borte, bevirkede, at hun ivrig ønskede, at de rejsende vilde komme saa snart som muligt. Og — hvorfor skulde jeg dølge Sandheden — atter og atter fløj den Tanke gjennem Hovedet paa hende, at nu var hendes Gallamiddag bleven udsat i to Dage, og hvor mange af Retterne kunde, efter at hun havde anvendt alle sin simple Kogekunsts Midler, blive præsentable den tredje Dag — og hvad skulde hun gjøre med, hvad der blev tilovers? Det sidste Spørgsmaal blev hun nu sparet for yderligere at gruble over, da Kaptajnen pludselig indfandt sig i Spidsen for sex solide Fyre, der var klædte og væbnede paa højlandsk Vis.

„God Morgen, god Morgen, Lady Staunton, jeg haaber, De behager at befinde Dem vel — god Morgen, min gode Madam Butler. Vil De være saa god at lade noget Mad og Øl og Brændevin sætte frem til disse Gutter, for vi har været ude paa Fjorden og Heden, fra før det gryede, og alt sammen til ingen Verdens Nytte — Gud fordømme mig".

Med disse Ord satte han sig ned, skjød Parykken tilbage og tørrede sit Hoved med et Udtryk af selvbehagelig Vigtighed uden i mindste Maade at ænse det om velopdragen Forbavselse vidnende Blik, hvormed Lady Staunton søgte at gjøre ham begribeligt, at han tog sig alt for store Friheder.

„Det er altid en Trøst, naar man har haft et slemt Stykke Arbejde for", vedblev Kaptajnen, idet han henvendte sig til Lady Staunton med en galant Mine, „at man har gjort det for at tjene en smuk Dame eller en Kavaler, som har en smuk Kone, hvilket kommer ud paa ét, eftersom man ogsaa tjener Konen, naar man tjener Manden, som Madam Butler meget godt ved".

„Da De synes at sigte til mig med den Kompliment", sagde Lady Staunton, „vil jeg ikke undlade at sige, at jeg virkelig ikke ved, hvad Interesse Sir George eller jeg kan have af, hvad De har taget Dem for i denne Morgenstund".

„Aa, Gud fordømme mig, Deres Naade — det er alt for grusomt — som om det ikke er efter særlig Ordre fra Hans Naades velbaarne Agent og Kommissionær i Edinburgh og i Henhold til medfølgende lovlig Arrestordre, at

jeg har været ude for at lede efter og paagribe Donacha Dhu na Dunaigh og fremstille ham for mig selv og Sir George Staunton, for at han kan faa sin fortjente Straf, det vil sige blive hængt, hvilket han utvivlsomt har fortjent, da han har gjort Deres Naade forskrækket, for ikke at tale om mindre vigtige Ting".

„Gjort mig forskrækket!" sagde Hendes Naade; „jeg har ikke skrevet et Ord til Sir George, om den Forskrækkelse, jeg fik ved Vandfaldet".

„Saa maa han have hørt det paa anden Maade, for hvorfor skulde han ellers blive saa opsat paa at faa fat i den Tyveknægt, at jeg maa rende rundt og spejde efter ham i alle Moser og Heder i hele Landet, som om jeg kunde have nogen Glæde af at finde ham, medens jo i Virkeligheden det bedste, jeg kunde vente mig, vilde være en Kugle igjennem Hovedet".

„Er det virkelig muligt, at det er efter Anmodning af Sir George, at De har gjort Jagt paa dette Menneske?"

„Ved Gud! Der er, saa vidt jeg ved, ingen anden Grund end Hans Velbaarenheds Ønske; for mig maatte Fyren gjærne gaa sin Gang i al Skikkelighed, saa længe han holdt sig uden for Hertugens Enemærker — men det er Grund nok til at fange ham og til at hænge ham oven i Kjøbet, naar det konvenerer en højvelbaaren Herre, der er en Ven af Hertugen. — Ilbuddet kom i Aftes, og saa lod jeg en halv Snes flinke Gutter tilsige og var oppe i Morges før Solen, og jeg gav Gutterne Ordre til at tage deres Skjørter paa".

„Det undrer mig, Kaptajn", sagde Madam Butler, „for De kjender jo nok Parlamentsakten, som forbyder Folk at gaa i højlandsk Dragt".

„Aa, blæse med den, Madam Butler. Den er ikke mere end tre gammel Aar; den er alt for ung til at være naaet her op; og desuden, hvordan skulde Gutterne kunne kravle om paa Skrænterne med de fordømte Buxer paa? Jeg bliver ganske daarlig bare af at se dem. Naa, lige meget, jeg troede, at jeg vidste fuldstændig Besked med Donachas Smuthuller, og jeg var ogsaa der, hvor han havde været i Gaar, for jeg saa' Løvet, de Slyngler havde ligget paa, og Asken af deres Baal, der var endogsaa en Smule Gløder, der laa

og ulmede endnu. Jeg kan tænke, de har faaet Nys ovre fra Den, om hvad jeg havde for. — Jeg søgte i hver en Hule og Kløft, som om det var et Raadyr, jeg skulde støve op, men Fanden tage mig, ikke saa meget som en Flig af hans Frakkeskjøder kunde jeg opdage — Gud fordømme mig".

„Han maa være sluppet ned ad Fjorden til Cowal", sagde David; og Reuben, som havde været tidlig ude og plukket Nødder, sagde, at han havde set en Baad, der satte Kurs efter Tatervigen, et Sted, som Drengen godt kjendte, skjønt deres adstadigere Fader ikke anede dets Tilværelse.

„Ved Gud", sagde Duncan, „saa vil jeg ikke blive her længere, end akkurat medens jeg tømmer dette Bæger Grog, for det er meget muligt, de er der i Skoven. Donacha er en flink Fyr, og det kan nok være, han mener, det er bedst at holde sig nær ved Skorstenen, naar den ryger. Han tror, at ingen falder paa at lede efter ham saa nær ved. Jeg haaber, Deres Naade undskylder, at jeg bryder saa hovedkulds op, jeg kommer straz igjen, og saa bringer jeg Dem enten Donacha levende eller ogsaa hans Hoved, hvilket jeg antager, De vil have lige saa megen Tilfredsstillelse af. Og jeg haaber at komme til at tilbringe en fornøjelig Aften sammen med Deres Naade, og jeg haaber at faa Revanche af Hr. Butler i Tokkodille for de fire Pence, han vandt, for han kommer sikkert snart, ellers faar han en vaad Trøje, for vi er lige ved at faa en Skylle".

Med disse Ord, med mange Skrabud og Buk og Undskyldninger, fordi han forlod dem, hvilket man med Glæde tilgav ham, og med gjentagne Forsikringer om, at han nok skulde komme snart igjen — at han mente det oprigtig, tvivlede Madam Butler ikke om, saa længe hendes bedste Skjæggemand med Brændevin var tjenestedygtig — brød Duncan op fra Præstegaarden, samlede sine Ledsagere og begyndte at ransage den tætte og vanskelig gjennemtrængelige Skov, der laa imellem den lille Dal og Tatervigen. David, som var Kaptajnens Yndling paa Grund af hans Mod og Raskhed, saa' sit Snit til at slippe af Sted for at gaa paa Opdagelser sammen med den store Mand.

To og halvtredsindstyvende Kapitel.

Duncan og hans Folk var ikke naaede synderlig langt ned ad Tatervigen til, før de hørte et Skud, som hurtig efterfulgtes af et Par andre. „Det er nogle fordømte Kjæltringer, der jager Raadyr", sagde Duncan. „Hold skarpt Udkig, Gutter".

Saa hørtes der Vaabenklirren, og da Duncan og hans Myrmidoner skyndte sig hen til Stedet, fandt de Butler og Sir George Stauntons Tjener i Hænderne paa fire Banditer. Sir George selv laa udstrakt paa Jorden med sin dragne Kaarde i Haanden. Duncan, der var modig som en Løve, affyrede øjeblikkelig sin Pistol paa Røvernes Anfører, drog sin Kaarde, tilraabte sine Mænd det højlandske Kampraab: Claymore! og rendte Kaarden igjennem Livet paa den Bandit, han allerede havde saaret, og som ikke var nogen anden end Donacha Dhu na Dunaigh selv. De øvrige Røvere blev hurtig overmandede paa en ung Knøs nær, som gjorde en for hans Alder vidunderlig Modstand, og som det kun med Vanskelighed lykkedes dem at faa bundet.

Saa snart Butler var sluppen løs fra Røverne, løb han hen for at hjælpe Sir George Staunton paa Benene, men han var stendød.

„Sikken en Ulykke!" sagde Duncan. „Jeg tænker, det bliver bedst, at jeg gaar i Forvejen for at meddele Hendes Naade det. Min kjære Davie, du har i Dag for første Gang lugtet Krudt — tag min Sabel og hug Donachas Hoved af; det kan være en god Øvelse for dig, til den Tid kommer, da du har Lyst til at vise en levende Mandsperson den samme Venlighed — eller stop, da din Fader ikke vil synes om det, kan du gjærne lade det være, Lady Staunton vil have mere Fornøjelse af at se ham hel — jeg haaber, hun vil give mig det Lov, at jeg er Mand for at hævne en Kavaler meget prompt og expedit".

Saaledes talte en Mand, som var alt for fortrolig med de gamle højlandske Sæder til at betragte Resultatet af saadan en Skjærmydsel som noget, der var Grund til at undre sig eller komme i Sindsbevægelse over.

Vi vil ikke prøve paa at skildre det helt modsatte Indtryk, denne uventede Ulykke gjorde paa Lady Staunton, da hendes

Mands blodige Lig blev baaret op i Præstegaarden, hvor hun ventede at træffe ham i bedste Velgaaende. Hun glemte alt andet, end at han var hendes Ungdoms elskede, og at han, hvad han saa end havde forbrudt overfor Verden, ikke havde lagt andre Fejl for Dagen overfor hende end saadanne, som havde deres Udspring fra den Usikkerhed og Virrelighed, der var en naturlig Følge af den ualmindelig vanskelige Stilling, han befandt sig i. I sin store Sorg gav hun efter for al den Heftighed, der laa i hendes Karakter; det ene Skrig fulgte efter det andet, den ene Besvimelse efter den anden. Der skulde al Jeanies kjærlige Paapasselighed til for at forhindre, at hun i disse Udbrud af Fortvivlelse røbede meget, som det var af yderste Vigtighed, at hun holdt hemmelig.

Omsider afløstes denne rasende Smerte af Tavshed og Udmattelse, og Jeanie listede sig ud af Stuen for at raadføre sig med sin Mand og for at bede ham at komme Kaptajnen i Forkjøbet ved i Lady Stauntons Navn at tage hendes afdøde Mands private Papirer i Forvaring. Til Butlers største Forbavselse indviede hun ham nu i Forholdet imellem hende og Lady Staunton, et Forhold, der bemyndigede hende til, ja krævede af hende, at hun skulde forhindre en hvilken som helst fremmed fra at trænge ind i hendes Familieanliggender, naar det paa nogen Maade kunde undgaas. Det var paa saadanne afgjørende Vendepunkter, at Jeanies energiske og uforfærdede Dygtighed traadte klarest frem. Medens Kaptajnen var optagen af en Hjærtestyrkning, der skulde have sin Tid, og af et meget vidtløftigt Forhør paa Gælisk og Engelsk over alle Fangerne og enhver, der havde været Vidne til den skæbnesvangre Begivenhed, fik hun sin Svogers Lig klædt af og bragt hen paa et passende Sted. Af Krucifixet, Rosenkransen og Haarskjorten, han bar paa den bare Krop, saa' hun, at hans Samvittighedsnag havde drevet ham til at antage en Religion, som hævder, at Sjælen kan sone, hvad den har forbrudt, ved at martre Legemet. I den Pakke Breve, Ilbuddet havde bragt Sir George Staunton fra Edinburgh, og som Butler i Henhold til den Ret, hans Slægtskab med den afdøde gav ham, ikke tog i Betænkning at undersøge, fandt han nye og overraskende

Oplysninger, der gav ham Grund til at takke Gud for, at han havde taget denne Forholdsregel.

Ratcliffe, som var nøje kjendt med alle Slags Misgjerninger og Ildgjerningsmænd, saa' sig, ansporet af den lovede Belønning, snart i Stand til at paavise, hvad der var blevet af disse ulykkelige Forældres Barn. Det Fruentimmer, til hvem Meg Murdocksson havde solgt det ulykkalige Barn, havde taget det med sig paa sine Tiggervandringer, til det var en syv, otte Aar gammelt; saa solgte hun det, som Ratcliffe erfor af en af hendes Kammerater, der sad i Tugthuset i Edinburgh, til Donacha Dhu na Dunaigh. Denne Mand, som ikke veg tilbage for nogen som helst Forbrydelse, var af og til Mellemmand ved en forfærdelig Handel, der paa den Tid dreves imellem Skotland og Amerika, og som gik ud paa at forsyne Plantagerne med Tjenestefolk ved at røve baade Mænd og Kvinder, men især umyndige Børn. Længere kunde Ratcliffe ikke følge Drengens Spor, men han tvivlede ikke om, at Donacha Dhu kunde give Besked om ham. Den tit omtalte Advokat sendte derfor et Ilbud til Sir George med et Brev og et andet med en Arrestordre og fornøden Instrux til Kaptajn Knockdunder, hvem han paalagde at gjøre alt, hvad der stod i hans Magt, for at gribe Donacha.

Efter at have faaet disse Oplysninger gik Butler, opfyldt af de mørkeste Anelser, til Kaptajnen og opnaaede med nogen Vanskelighed hans Tilladelse til at se Forhørsprotokollen. Denne i Forbindelse med nogle Spørgsmaal til den ældste af Fangerne stadfæstede snart Butlers frygteligste Anelser. Vi meddele Hovedpunkterne af, hvad han fik ud deraf, uden at indlade os paa overflødige Enkeltheder.

Donacha Dhu havde virkelig kjøbt Effies ulykkelige Barn for at sælge det til de amerikanske Slavehandlere, som han jævnlig forsynede med Menneskekjød. Det varede imidlertid noget, før han kunde faa ham affat, og Drengen, der gik under Navn af „Piberen", gjorde noget Indtryk endogsaa paa denne raa Vildmands Hjærte, maaske fordi han saa' Glimt i ham af et Sind, der var lige saa vildt og hævngjerrigt som hans eget. Naar Donacha slog eller truede ham — hvilket gik meget hyppig paa —, svarede han ikke med Klager og Bønner som andre Børn, men med Eder og

Forsøg paa at hævne sig — han havde ogsaa alle de Vildmandsegenskaber, ved hvilke Woggarwolfes Buesvend vandt sin Herres haarde Hjærte:

Som Vildmandsbarn i Røverlag udklækket
han hvasse Viser sang, svart bed hans Skjemt,
han tømte rask sit Bæger ud til Bunds,
som var han ej en Dreng, men voxen Mand.

Kort sagt, Piberen var, som Donacha Dhu sagde, en rigtig Satans-Unge, og derfor vilde han aldrig skille sig ved ham. Fra sit ellevte Aar af hørte han til Banden og deltog jævnlig i Voldsgjerninger. Den sidste af disse var nærmest fremkaldt ved de Efterforskninger, Piberens virkelige Fader anstillede for at faa fat i ham, som han havde lært at betragte som sin Fader. Donacha Dhu havde i nogen Tid følt sig noget ængstelig til Mode som Følge af den Energi, man nu begyndte at udfolde overfor Folk af hans Slags. Han vidste godt, at han kun holdt sig, fordi hans Navne Duncan Knockdunder til en vis Grad saa' igjennem Fingre med ham, men det var en mislig Sag, thi Kaptajnen gjorde sig ikke uden Grund til af, at han var Mand for at skyde ham ned eller klynge ham op, naar det behagede ham. Han besluttede derfor at forlade Landet paa et af de Fartøjer, hans gamle Venner Slavehandlerne benyttede til deres Trafik, og som skulde til Amerika; men først vilde han gjøre et dristigt Kup.

Røverens Begjærlighed blev vakt, da han fik at vide, at der ventedes en rig Englænder til Præstegaarden — han havde aldrig glemt Piberens Fortælling om Guldet, han havde set i Lady Stauntons Pung, og han havde heller ikke glemt sit gamle Løfte om at hævne sig paa Præsten. Han haabede ogsaa at kunne faa fat i de Penge, Præsten, efter hvad Rygtet der paa Egnen almindelig fortalte, skulde have med hjem fra Edinburgh til at betale sin nye Ejendom med. Medens han spekulerede over, hvorledes han bedst skulde iværksætte sit Forehavende, blev det meldt ham fra én Kant, at Skibet, han vilde sejle bort med, strax skulde afgaa fra Greenock, fra en anden Kant, at Præsten og en rig engelsk Lord med en hel Mængde Tusind Pund ventedes til Præstegaarden næste Aften, og fra en tredje, at han snarest

muligt maatte forlade sine sædvanlige Smuthuller, da Kaptajnen havde samlet Folk, der ved Daggry skulde ud og lede efter ham. Donacha lagde sin Plan hurtig og sikkert. Han gik om Bord med Piberen og to andre af Banden (som det i Parenthes bemærket var hans Agt at sælge til Slavehandlerne) og sejlede til Tatervigen. Det var hans Hensigt at ligge paa Lur i Skoven, til Natten brød frem, idet han gik ud fra, at dette Sted var alt for nær ved Bygden, til at Duncan Knock kunde falde paa, at han var der; saa vilde han bryde ind i Butlers fredelige Hus og paa én Gang tilfredsstille sin Hævnlyst og sin Rovbegjærlighed. Naar hans Udaad var fuldbyrdet, skulde hans Baad føre ham ud til Skibet, der i Henhold til den Aftale, han havde gjort med dets Fører, strax skulde lette.

Denne fortvivlede Plan vilde rimeligvis være lykkedes, hvis Sir George Staunton og Butler ikke havde opdaget Røverne i deres Skjul paa deres Vandring fra Tatervigen op til Præstegaarden. Da han saa', at han var opdaget, og samtidig bemærkede, at Tjeneren bar paa et Jærnskrin, skjønnede Donacha, at baade hans Bytte og hans Ofre var i hans Magt, og angreb de rejsende uden at betænke sig. Der blev skudt og trukket blank paa begge Sider; Sir George Staunton gjorde den tapreste Modstand, til han faldt, som der kun var alt for god Grund til at tro, dræbt af den Søn, han saa længe havde søgt, og som han nu omsider til sin og hans Ulykke havde truffet.

Medens Butler endnu var halv bedøvet af denne Opdagelse, lod Knockdunder sin høse Røst høre og forøgede end yderligere hans Forvirring.

„Jeg vil tage mig den Frihed at lade Klokkerebene tage ned, Hr. Butler, eftersom jeg maa lade dette Pak hænge i Morgen, for at de kan lære at føre sig slikkeligere op for Fremtiden".

Butler bad ham om ikke at glemme, at Godsejernes Hals- og Haandret var afskaffet ved en Parlamentsakt, og at det var hans Pligt at sende Fangerne til Glasgow eller Inverary, for at de kunde blive lovlig forhørte og dømte. Det afviste Duncan imidlertid med Foragt.

„Den Parlamentsakt", sagde han, „havde ingen Ting at betyde, naar det ikke var Oprørere, det gjaldt, og særlig

havde den ingen Ting at betyde paa Hertugen af Argyles Enemærker. Han vilde klynge dem op paa Rad alle tre uden for den gode Lady Stauntons Vindue; det vilde være en stor Trøst for hende i Morgen tidlig at se, at hendes fortræffelige Mand var bleven hævnet, som det sig hør og bør".

Det højeste, Butler kunde drive det til ved sine indtrængende Forestillinger, var, at han vilde gjemme „de to tykke til Retten, men hvad ham angik, som de kaldte Piberen, saa vilde han prøve, om han ogsaa kunde pibe, naar han havde Strikken om Halsen, for det skulde ikke siges, at en Kavaler, der var en god Ven af Hertugen, var bleven dræbt paa Hertugens Grund, uden at hans Folk i det mindste havde taget to Liv for ham".

Butler besvor ham at spare sit Offer for hans Sjæls Saligheds Skyld, men Kaptajnen svarede, at „saadan en Tyveknægts Sjæl for længst tilhørte Djævelen, og at han, Gud fordømme ham, vilde give Djævelen, hvad hans var".

Alle Overtalelser var forgjæves, Duncan gav Ordre til, at Henrettelsen skulde gaa for sig næste Morgen. Dette Brødens og Elendighedens Barn blev skilt fra sine Stalbrødre, bunden paa Hænder og Fødder og anbragt i et særligt Værelse, hvortil Kaptajnen havde Nøglen.

Midt om Natten stod Madam Butler imidlertid op for om muligt at afværge eller i det mindste forhale den Skæbne, der truede hendes Søstersøn, særlig dersom hun ved at tale med ham opdagede noget Haab om, at han kunde føres ind paa en bedre Vej. Hun havde en Hovednøgle, der aabnede alle Døre i Huset, og ved Midnats Tid, da alt var stille, stod hun for den forbavsede unge Vildmand, der laa forsvarlig bunden paa en Bunke Blaar i en Krog af Værelset som et Faar, der venter paa at blive slagtet. Jeanie søgte forgjæves i dette solbrændte, gulbrune Ansigt, der var bedækket med Snavs og til Dels skjultes af hans pjuskede sorte Haar, at opdage Spor af Lighed med nogen af hans smukke Forældre. Men hvor kunde hun andet end føle Medlidenhed med saa ung og saa ulykkelig en Skabning — saa meget ulykkeligere, end han selv kunde ane, som det Mord, det kun var alt for rimeligt, at han havde begaaet, og som han i alt Fald var medskyldig i, i Virkeligheden var et Fader-

mord. Hun satte noget Mad paa et Bord ved Siden af ham, rejste ham op og løsnede Rebene, hans Arme var bundne med, lidt, saa at han kunde spise. Han strakte Hænderne ud — de var endnu besudlede med Blod, maaske hans Faders — og han spiste tavs og graadig.

„Hvad hedder du?" sagde Jeanie for at faa Samtalen i Gang.

„Piberen".

„Men dit rigtige Navn, dit Døbenavn?"

„Jeg er aldrig bleven døbt, efter hvad jeg ved. — Jeg hedder ikke andet end Piberen".

„Stakkels ulykkelige, forladte Dreng!" sagde Jeanie. „Hvad vilde du tage dig for, i Fald du kunde slippe bort fra dette Sted og undgaa Døden, der venter dig i Morgen?"

„Slaa mig sammen med Rob Roy eller med Sergeant More Cameron", (bekjendte Røvere paa den Tid) „og hævne Donachas Død paa hver især".

„Aa, du ulykkelige Dreng", sagde Jeanie, „ved du, hvad der bliver af dig, naar du dør?"

„Saa kommer jeg aldrig til at fryse eller sulte mer", sagde Knøsen gnavent.

„At lade dem henrette ham, saa længe hans Sjæl er i denne frygtelige Forfatning, vilde være det samme som at lade baade hans Sjæl og Legeme gaa til Grunde — og lade ham løbe tør jeg heller ikke — hvad skal jeg gjøre? — Men han er min Søsters Søn — min egen Neveu — vort eget Kjød og Blod — og hans Hænder og Fødder er bundne saa fast, som Reb kan binde dem. — Piber, snærer Rebene dig?"

„Ja, meget".

„Hvis jeg nu løste dem, vilde du saa gjøre mig Fortræd?"

„Nej — du har aldrig gjort mig eller mine noget".

„Der er dog maaske endnu noget godt i ham", tænkte Jeanie; „jeg vil prøve at være god imod ham".

Hun skar hans Baand over — han rejste sig op, saa' sig om med en vild, jublende Latter, klappede i Hænderne og gjorde et Spring som i Henrykkelse over atter at føle sig fri. Han saa' saa vild ud, at Jeanie skjalv af Angst over, hvad hun havde gjort.

„Slip mig ud", sagde den unge Vildmand.

„Ikke, uden du lover mig—"

„Saa skal jeg sørge for, at du bliver fornøjet, naar vi slipper ud begge to".

Med disse Ord greb han Lyset og kastede det i Blaarbunken, som øjeblikkelig stod i lys Lue. Jeanie skreg og løb ud af Værelset; Fangen styrtede efter hende, rev et Vindue op i Gangen, sprang ud i Haven, satte over Gjærdet, fo'r igjennem Skoven som en Hjort og naaede Strandbredden. Imidlertid blev Ilden slukket, men Fangen søgte man forgjæves efter. Da Jeanie forstod at bevare sin Hemmelighed, blev det ikke opdaget, hvilken Andel hun havde haft i hans Flugt, men nogen Tid efter fik de at vide, hvad der var blevet af ham — hans Skæbne var lige saa vild, som hans Liv hidtil havde været.

Butlers ivrige Efterforskninger førte til det Resultat, at Knøsen var sluppen ud til det Skib, hans Herre Donacha vilde have været om Bord paa. Den gridske Skipper, som den afskyelige Handel, han drev, havde vænnet til alt muligt Forræderi, og som var ærgerlig over at gaa glip af det rige Bytte, Donacha havde stillet ham i Udsigt, bemægtigede sig Flygtningen, førte ham til Amerika og solgte ham som Slave eller Tvangsarbejder til en virginsk Planter langt inde i i Landet. Da Butler fik dette at vide, sendte han Penge derover til at kjøbe ham fri for og gav tillige Anvisning paa, hvilke Foranstaltninger der skulde træffes for at gjøre ham til et bedre Menneske, kue hans slette Tilbøjeligheder og fremhjælpe det gode, der maatte være hos ham. Denne Hjælp kom imidlertid for sent. Den unge Mand havde stillet sig i Spidsen for en Sammensværgelse, der havde gjort det af med hans grumme Herre, og var derpaa flygtet til den nærmeste Indianerstamme. Man hørte aldrig mere noget til ham, og det maa derfor antages, at han har levet og er død paa dette vilde Folkefærds Vis, som hans tidligere Levevis stemte saa godt med.

Da alt Haab om at faa et ordentligt Menneske ud af den unge Mand saaledes var ude, fandt Hr. og Madam Butler, at det ingen Nytte var til at fortælle Lady Staunton en saa rædselsfuld Historie. Hun blev hos dem i over et Aar, og i største Delen af den Tid var hendes Sorg over-

vældende. I de sidste Maaneder gik den over til at antage Karakteren af en Ligegyldighed og Nedslagenhed, som den rolige Ensformighed, der var over hendes Søsters Liv, ikke formaaede at adsprede. Effie havde lige fra første Færd af aldrig været anlagt paa et roligt, i Beskedenhed tilfreds Liv. Ganske forskjellig fra Søsteren trængte hun til Selskabslivets Adspredelser for at faa Bugt med sin Sorg eller forhøje sin Glæde. Hun forlod den stille Præstegaard i Knocktarlitie med Taarer, som afpressedes hende af oprigtig Kjærlighed, og efter at have overvældet dens Beboere med alt, hvad hun kunde tænke sig de satte Pris paa, men forlade den gjorde hun, og da Afskedens Smerte var overstaaet, var det en Lettelse for begge Søstrene, at hun var rejst.

Familien i Knocktarlitie Præstegaard hørte, optagen af sin egen stille Lykke, hvorledes den rige og smukke Lady Staunton paa ny indtog sin Plads i den fornemme Verden. De fik ogsaa haandgribelige Beviser derpaa, thi David modtog en Officersbestalling, og da Bibel-Butlers krigerske Aand syntes at være levet op igjen i ham, vakte hans Karriere snart Misundelse hos fem Hundrede højlandske Kadetter „af god Familie", der forbavsedes over, hvor hurtig han avancerede. Reuben studerede Jura og gjorde en langsommere, men sikker Karriere. Euphemia Butler, hvis Formue, som hendes Tantes Ædelmodighed havde yderligere forøget, i Forbindelse med hendes Skjønhed gjorde til et anseligt Parti, blev gift med en højlandsk Laird, som aldrig spurgte efter hendes Bedstefader, og Lady Staunton overøste hende i den Anledning i den Grad med Gaver, at det vakte Misundelse hos alle Dumbartons og Argyleshires Skjønheder.

Efter at have glimret endnu en halv Snes Aar i den fornemme Verden, idet hun som saa mange af sine Lige skjulte et blødende Hjærte under et muntert Ydre, og efter at have afslaaet gjentagne yderst hæderlige Ægteskabstilbud røbede Lady Staunton omsider for Verden, at hun bar paa et smerteligt Saar, idet hun trak sig tilbage til Fastlandet og tog Bo i det Kloster, hvor hun havde faaet sin Dannelse. Hun tog aldrig Sløret, men levede og døde i stræng Ensomhed, idet hun nøje fulgte alle den romersk-katholske Religions Skikke.

Jeanie havde saa meget af sin Faders Aand i sig, at hun sørgede bittert over dette Frafald, og Butler delte hendes Sorg. „En hvilken som helst Religion var imidlertid bedre", sagde han, „end kold Skepticisme eller et tøjlesløst Livs bedøvende Larm, der fylder Ørene paa denne Verdens Børn, saa de ikke bryder sig om, hvad der hører det hinsidige til".

Lykkelige med hinanden, glade over deres Families Lykke, elskede og ærede af alle, der kjendte dem, levede disse to jævne Mennesker i Kjærlighed og blev begrædte, da de døde.

Læser! Denne Historie har jeg ikke fortalt forgjæves, hvis den belyser den store Sandhed, at Brøde, om den end kan opnaa timelig Glans, aldrig kan medføre virkelig Lykke, at vore Misgjerninger drage Følger efter sig, som strække sig langt ud over det Tidspunkt, da de bleve begaaede, og følge Misdæderen i Hælene ligesom de myrdedes Gjenfærd, og at Dydens Vej, skjønt den sjælden fører til timelig Storhed, altid fører til Fred og Glæde.